ÖMRÜMÜN
60 YILI
(1961-2021)

Ethem ERKOÇ

- Birinci Baskı -

Çorum
2022

Birinci Baskı
Nisan 2022

Bu kitabın bütün hakları Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu gereğince yazarına aittir. İzinsiz çoğaltılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. Ancak sanatsal amaçlı etkinliklerle tanıtım amaçlı kullanımlarda yazar, yapıt adı belirtilerek alıntı yapılabilir.

Dizgi
Nurcan Karagöz

Baskı Cilt
Salmat Basım Yayım Ambalaj San. ve Tic. Ltd. Şti.
Büyük Sanayi 1. Cadde 95/1 İskitler/Altındağ/ANKARA
Kültür Bakanlığı Sertifika No: 47771

Grafik ve Kapak Tasarım
Selçuk USTA

ISBN: 978-605-70296-9-0

Yayına Hazırlayan
Çorum Belediyesi Kent Arşivi

İsteme Adresi
Çorum Belediyesi Kent Arşivi
Yeniyo Mh. Gazi Cd. Turgut Özal İş Merkezi Kat:4
ÇORUM
Tel: 0364 225 08 10/1541/1539

ÇORUM BELEDİYESİ
KÜLTÜR VE SOSYAL İŞLER MÜDÜRLÜĞÜ

Bu Eser Çorum Belediyesi'nin Kültür Yayınıdır.
PARA İLE SATILMAZ

TAKDİM

Ülkemizin önemli tarihçi ve ilim insanlarından biri olan rahmetli Prof. Dr. Mehmet Altay Köymen tarihin konu ve amacıyla ilgili şunları söyler: "Tarih gür bir kaynaktır, bu kaynaktan içme bahtiyarlığına erişenler geçmişi, içinde bulunduğumuz zamanı ve geleceği aydınlık görürler. Bu kaynaktan içme bahtiyarlığına erişemeyenler ise karanlıkta yol bulmaya çalışanlar gibi tökezlenmekten hatta düşmekten kurtulamazlar."

İnsanlığa, geçmişten günümüze kadar yaşadığı olay ve olguları anlama, geçmiş tecrübelerden yararlanarak geleceğe hazırlanma bilinci kazandıran, milletlere mensup olduğu medeniyet değerlerini koruma bilinci veren tarih, bütün bu yanlarıyla güçlü bir kaynaktır. Milletlerin ortak değerlerinin oluşması ve bu değerlerin nesilden aktarılması da tarih bilinciyle mümkün… Genel anlamda milletler için geçerli olan bu durum, şehirler, beldeler ve hatta köyler için de geçerlidir.

Medeniyetler açısından dünyanın en zengin coğrafyası olan Anadolu'nun her şehrinin, her ilçesinin ve hatta her köyünün kendine ait zengin tarihi vardır. Buna bağlı olarak Anadolu'nun her karışında zengin bir kültür oluşmuştur. Bu zengin kültürün araştırılması, açığa çıkarılması, gelecek nesillere taşınması da büyük ölçüde yerel tarihçiliğe dair çalışmalarla mümkündür.

Yerel tarih ve yerel tarihçilik sadece bir uzmanlık alanı değil aynı zamanda bir ilgi alanıdır. Bu yönüyle yaşadığı çevreyi araştıran, döneminin sosyal hayatına dair bilgi, belge sunan pek çok kişi, araştırmacı kent tarihi ile ilgili araştırmalar yaparak yerel tarihe büyük katkılar sağlamaktadır. Bunun yanında kültürel değerlerin de araştırılıp kayda alınması sonraki yıllar için önem arz eder. Şehirler kendilerini diğer şehirlerden ayıran kültürel özelliklerin muhafazası ile geleceğe yürürler. Çorum da sosyal ve kültürel hayatındaki değerleri, zenginlikleri ve farklılıkları ile güzel bir Anadolu şehri olarak geleceğe yürüyor.

Bu serüvenin tarihi süreçlerini, şehrimizin hafızasında yer tutan önemli noktaları kaleme alan Ethem Erkoç Hocamız, "Ömrümün Altmış Yılı" kitabı ile Çorum'un yakın tarihine ışık tutuyor. Şehrimizin zaman içinde oluşan değerlerinin pek

çoğunu araştıran ve kamuoyumuzun ilgisine sunan ilim insanı Ethem Erkoç sadece Çorum'un değil Türkiye'mizin de değişim ve gelişimine ait süreçleri 'Ömrümün Altmış Yılı' adlı eserinde samimi bir dille okurlarına yansıtıyor.

Bu kıymetli çalışmasından dolayı Ethem Erkoç Hocamız tebrik ediyor, şehrimizin sosyal hayatına, kültür ve sanat hayatına katkı sağlayan herkese şükranlarımı sunuyorum.

İyi okumalar…

Dr. Halil İbrahim AŞGIN
Çorum Belediye Başkanı

İÇİNDEKİLER

TAKDİM **3**
ETHEM ERKOÇ (Biyografi) **15**
ÖNSÖZ **17**
TANYERİ'NDEN İMAM HATİP OKULU'NA
Giriş 23
Köyden Geldim Şehre 25
Tanyeri İlkokulu'na Gelişim 28
İlkokul Son Sınıf Birinci Dönem Karnem 30
Müfettişlerin Sınavı 32
On İki Öğretmen Karşısında 34
Annem Bahçıvan Gibiydi 36
İlkokulu Bitirince 37
İmam Hatip Okulu'nda İlk Yılım 40
Okulumuzun İşgal Planı 48
Amcamın Gelişi 51
Bir Bayram Yemeği 54
Namazgahta Yağmur Duası 56
Havuzun Suyu Kesilince 59
ALTMIŞLI YILLARDA ÇORUM
Altmışlı Yıllarda Çorum 64
Geleneksel Yaşantıdan Örnekler 68
a. Tandır ve Yufka 69
b. Bağcılık ve Pekmez Kaynatma 72
c. Ahır Gübre ve Tezek 74
d. Çulhalık 75
e. Kış Hazırlıkları 76
f. Oyun ve Eğlence 78

İMAM HATİP OKULU'NDAKİ YILLARIM
Ramazan ve Oruç 82
Sahur ve Temcit 83
Şefik'in Gelişi 86
İkinci Sınıfa Başlayacağız 87
Belediye Seçimi 91
Üçüncü Sınıf 91
Orta Son Sınıf 95
Orta Kısım Bitince 97

PENDİK KIZILAY KAMPI
Kızılay Kolu Çalışmalarım 100
Bir Sınıf Gecesinde 101
Pendik Kızılay Kampı 103
Orta Kısım Bütünleme Sınavları 107

LİSE DÖNEMİ
Liseli Olduk 110
Çamlıca ve Başpınar Gezileri 114
Necmi Şamlı Sonrası 116
Yeni Müdür Bekleniyor 117
Altıncı Sınıf ve Üçüncü Müdür 119
Eğitimci Olarak Halis Ayhan 123
Halis Ayhan'ın Cemiyetçiliği 126

Çarşamba'da Düğün Var ... 128
Son Sınıftayım ... 131
Halis Ayhan'ın Etkileri ... 134
Lise Bitirme Sınavları ve 135
Sanat Okulu'ndan Müzeye ... 138

KONYA VE BURSA'DA YÜKSEK TAHSİL
Konya Yüksek İslam Enstitüsü ... 142
Konya'da Yüksek Tahsil Dönemi ... 144
Konya'daki Hocalarımız ... 147
Ahmet Gürtaş Farklıydı ... 149
Diğer Hocalar ... 151
Boykot ve Siyaset ... 151
Arapça Tercüme Yarışması ... 153
İkinci Dönem ... 155
68'ler Kuşağı ve Siyaset ... 158
Konya'da İlk Sınavlar ... 160
Bursa İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Dönemi ... 162
Konya'da Durum ... 163
Bursa'da Ders Takip Etmek ... 163
Biraz Konya Biraz Bursa ... 166
12 Mart Döneminde Öğrenci Olmak ... 167
Oku ve Sur Dergileri ... 169
Nüfus Problem mi? ... 172
12 Mart Muhtırası ... 173
Yatılı Okumanın Zorluğu ... 176
Çorum'da İki Miting ... 178
Konya-Bursa Arasında ... 179
Kar Fırtınasından Lodosa ... 182
Sorgu ve Arama ... 183
Çorum'dan Çağrı ve Nişan ... 184
Erdemli Gezisi ... 186
Konya'da Mezuniyet Töreni ... 187

NİKAH VE DÜĞÜN
Nikah ve Tayin ... 192
Düğün Faslı Başlıyo ... 193
Gelin Alma ... 196
Mevlit ve Zifaf ... 197
Duvak Günü ... 198

İLK GÖREV YERİM KIRKLARELİ
İlk Görev Yerim Kırklareli ... 202
Atatürk Lisesi'nde İlk Dersler ... 203
Akademide Mezuniyet Tezi ... 204
1973 Seçimleri ... 207
Kırklareli'nden Kesitler ... 208
Kıbrıs Harekatı ve Kızımın Doğumu ... 211
Ambargo ve Milli Sanayi ... 213
Mezuniyet ve Kırklareli'ne Dönüş ... 214
1973 Seçimleri Sonrası ... 217
Yalnızlık ve Sıkıntı ... 218
Trabzon Turu ... 221

ÇORUM'A TAYİN İSTEĞİ-OSMANCIK
Çorum'a Tayin İsteğim ... 223
Yeni Açılan Okul Osmancık İHL ... 225
Askerlik Dönemi ... 227

Yine Osmancık 230
Çorum İHL'ne Gelme Arzum 231
Tehditler ve Babamın Ameliyatı 333

ÇORUM İMAM HATİP LİSESİ - YENİ BİR MACERA
Çorum İHL Dönemi 237
Okulda Kutuplaşma 239
Asistanlık Sınavları 241
Siyasi İstikrarsızlık- Kargaşa ve Kıtlık 243
Silahla Tehdit 245
Öğrencilerin Şikayet Dilekçeleri 246
Balaban'la Samimiyetim 247
Ecevit-Anarşi ve Kıtlık 248
Kelam Dersi 249
Babamın Vefatı 250
Şiddetli Dolu Yağışı 251
Mevlit Yemeği- Kıtlık ve Karaborsa 252
Babamın Paltosu 253
Mehmet Yıldırım'ın Hizmetleri 255
Yüzleştirme 256
Sürgün Listesi 257

1980 OLAYLARI VE İHTİLAL
1980 Çorum Olaylarının Başlangıcı 261
Cuma Vakti Pravokasyon 263
Çorum Olaylarıyla Neler Kaybettik? 267
Adım Adım Ihtilale Doğru 268
İhtilal Sonrası İH Liselerinde Endişe 271
Halis Ayhan ve Arkadaşlarının Girişimleri 272
Kenan Evren'in Çorum Ziyareti 274
Okulumuzda Aynı Hava 275
İlk Miras Talebi 276
Kurula Hakim Olmak 278
Teftiş ve Tayin 279
Müdürlük Kararnamem 281

YAHYA ACAR'LA YENİ BİR BAŞLANGIÇ
Yeni Müdür Yahya Acar 287
Anayasa Oylaması 288
Annemin Vefatı 290
Sivil Siyasete Geçiş 291
Kooperatifçilik Kolu 293
Belediye Seçimi 294
Bursa Gezisi 295
Arapça Kursu 296
Umre Ziyareti 297
Abdullah'ın Doğumu 303
İlk Ameliyatım 304
Bizi Eksik Yetiştirmişsiniz 305

MISIR GEZİSİ
Mısır Gezisi 311
Kahire Üniversitesi Yurdu ve Edebiyat Fakültesi 313
Mısır'da Siyasi Hava 314
Arapça Pratik Yapma Fırsatı 315

Feyyum Gezisi ... 316
Pramitlere Girdik ... 317
Turgut Özal İçin Dosya Hazırladık ... 318
Edebiyat ve Hukuk Fakültelerinde ... 320
Kanatır Gezisi ... 320
Hüseyni Camii ... 322
Tur Dağı Gezisi ... 323
Serbest Bölge Port Said ... 325
Medinetü'n-Nasr ve Kitap Fuarı ... 326
Hulvan'a Gittik ... 328
Kahire Müzesi ve Dönüş ... 329

ÇORUM'A DÖNÜNCE – SOSYAL ETKİNLİKLER
Okul Gecesi Hazırlığı ... 333
Kadir'in Bisikleti ... 333
Muhasebeciliğe Son Veriyorum ... 335
İdrak Dergisi Serüvenimiz ... 336
Bir Stajyer Öğretmen ... 338
Selahattin Eyyubi Piyesi ... 340
Merve Tuhafiye ... 341
İkinci Ömer ... 344
Gurbet Yuvası ... 345
Senaryo Yazım Kursu ve Chicago ... 346
Arapça Kelime ve Cümle Yapısı ... 349
Ballıca Mağrası ... 350
Teravih Vaazlarında Zekat ... 351
"Hünkar Ezanı Dinliyor" ... 352
Düğün ve Cenaze ... 352

1994 BELEDİYE SEÇİMLERİ
Çorum Evliyaları ... 357
1994 Belediye Seçimleri ... 358
Çorum İlahiyat Fakültesi Açılıyor ... 362
Özal ve Sonrası ... 363
Ensar Vakfı'nın Kuruluşu ... 365
"Annemi de Vaftiz Ettirdim" ... 366
Yahya Acar'dan Sonra ... 373
Sosyal Faaliyetler ... 375
İlk Kitaplarım Yayınlanıyor ... 375
İstanbul Yayınevlerinde Arayış ... 376
"Bize Kur'an Yeter" ... 380
Çatak Piknikleri ... 382

BİR AFET BİN NASİHAT
Bir Afetten Uyanış ve Kurtuluş ... 391
28 Şubat 1997 ve Devamı ... 393
"Çorum Tarih ve Coğrafyası" ... 397
Çorum'da Eğitim Tarihi ... 397
Çorum'un Fethi ... 398
1999 Seçimleri ve Sonrası ... 403
Pekmezle Turşu ... 405
Öğrencilerle Diyalogum ... 406

EMEKLİLİK DÖNEMİ
Emeklilik ve Taşınma ... 411
Müsteşar Yardımcısı ve Genel Müdürün Okul Ziyareti ... 414

Çeçen Mitingi 415
Kadir'in Mezuniyeti ve Evliliği 416

İSVİÇRE SEYAHATİ
İsviçre Seyahati 421
Eğitim Kampı 423
Kuruluş Bayramı 425
Çiftlik Evlerinde 425
Okul ve Eğitim 426
Temizlik ve Çöp 428
Dini Hayat 429
Kilise Soruları 429
Başkenti Gördük 430
Almanya'ya Geçtim 431
Broki Modeli 432
Çorumlu 2000 Dergisi 433
Hac ve Sonrası 434
Elvan Çelebi Araştırmaları 440
Suheyb-I Rumi Araştırmaları 442
İsa Tuncer'in Ölümü 443
Kargı Yaylası 444

FRANSA SEYAHATİ
Fransa Seyahati 449
Tiyatro Çalışmalarım 450
Gani-Gabi Meselesi 453
Lokalden Notlar 454
Kantinde Hırsız Var 456
Nazi Kampına Gezi 457
Gurbette Bir Kurban Bayramı 457
Strasburg'da Konferans 459
Yusuf Bahri Efendi Kitabı 460
Burun Kanaması 462
Belediyenin Istişare Talebi 463
Kültürel Etkinlik Tekliflerim 464
Elvan Çelebi Konferansı 469

YEDİ SEKİZ HASAN PAŞA KİTABININ YAZILIŞ SERÜVENİ
Giriş 473
İstanbul Kütüphanelerinde Araştırmalarım 474
Hasan Paşa Yalısı'nda 475
Osmanlı Arşivinde Araştırmalar 476
Ankara Kütüphaneleri 477
Yazım Aşaması 478
Basım Süreci 480
Mehmet Barlas'ın Yazısı ve Sonrası 481
Müderris Sadık Efendi'nin Yanında 483
Sempozyum Tebliğim 484
Yedi Sekiz Hasan Paşa Paneli 486

KONFERASLARIM VE KİTAP ÇALIŞMALARIM
Cezaevinde Konferans 493
Günah Çıkarma Tövbe Midir? 493
Hilal ve Haç 495
Ensar Vakfı'nda Söyleşi 496

Aşık Paşa (Konferans-Kitap) ... 496
Kent Arşivi Çalışmaları ... 499
Diz Ameliyatım ... 501
Seydim Beldesi ve Seyit Mur ... 503
Mazlumoğlu Hacı Halil Ağa ... 505
İsmet Eker ve Cumhuriyetin İlanı ... 506
Çorum'a Beş Ana Yol ... 507
Uluçınarlarla Konak Sohbetleri ... 508
Hizmete Davet ... 509
Dinlerarası Diyalog Safsatası ... 512
Apartmana Duman Cezası ... 514
18. Yüzyıl Sonlarında Çorumlu Alimler ... 515
İslami İlimler Dergisi ... 515
1. Kur'an Sempozyumu ... 516
Baltacı Mehmet Paşa Köyü ve Çeşmesi ... 517
Keşkek Günleri ... 518
İhsan Sabuncuoğlu Paneli ... 521
Yetişkinler Kütüphanesi ... 521
27 Nisan 2007'e Muhtıra ... 522
İnsan Hakları ve Demokrasi ... 523
Sahabe Evliya Ulema Yurdu Çorum ... 524
Anlamlı Bir Röportaj ... 525
Hatışoğlu Konağı ... 526
Ebu Talip'in Müslümanlığı ... 530
Kültür ve Sanata Katkı ... 532
1914 Seferberlik İlanı ... 533
Evliya Çelebi Seyahatnamesi (Kitap ve Panel) ... 534
Kadeş Antlaşması Tekrarlanabilir mi? ... 536
Alaca'da Hüseyin Gazi ... 537
Zile'de Şeyh Nusret ... 538
Baba İlyas'ın Kabri Başında ... 539
Nemci Şamlı Hocamızı Andık ... 540
Kastamonu Seyahati ... 541
Yusuf Bahri Efendi'nin Ata Yurdu ... 542
Çorum Tarih ve Kültür Dergisi ... 544

TEZ KONUSU

Hatice İlhan'ın Mezuniyet Tezi ... 549
*Kitaplarıyla İlgli Çıkan Yazılar Şiirler ... 550
*Kitaplaşmamış Yazı Dizileri ... 552
*Yazılarının Yayınlandığı Dergiler ve Gazeteler ... 552
*Sempozyum Tebliğleri ... 553
*Verilen Plaketler ... 553
*Başarı, Ödül, Teşekkür ve Hizmet Şeref Belgesi ... 554
*Eserlerinin Tasnifi ... 555
ÇRT'de Bir Program ... 557
Abdulkadir Ozulu Paneli ... 558
İsmet Eker Kitabı ve Paneli ... 559
Kıssadan Hisse- Fıkralar ... 560
Veli Paşa Konağında Bir Söyleşi ... 561
Bardaklı Baba Ziyareti ... 562

KIRŞEHİR'DE AŞIK PAŞA ETKİNLİKLERİ

Kırşehir'de Aşık Paşa Şiir Şöleni ... 567
Fatih Lisesi'nde Söyleşi ... 569

Danişmend Melik Ahmet Gazi Kitabı ... 569
Piyeslerim Kitabı ... 570
Evlilikte Kır Yılın Sırrı ... 572
Öğrencim Vali Olsa da… ... 573
Eski Kültür Bakanından Mesaj ... 574

SÖYLEŞİLER
"Taşralı Yazar" Kitabı ... 577
"Atın Gözyaşları ve Şehidin Çağrısı" ... 578
Köy Odaları Konferansı ... 579
Elvençelebi'de Elvan Çelebi Anlatıldı ... 580
EML Öğrencileriyle Söyleşi ... 582

HASTANE-YOĞUN BAKIM VE SONRASI
Hastalığın İlk Işareti ... 585
Yoğun Bakım Süreci ... 585
Gazi Hastanesi'ne Sevk ve Hastane Süreci ... 587
Pir Baba Çamlığında Düzenlemeler ... 590
Kırşehir'den Ziyaretçiler ... 591
"Çorum'da Tasavvufi Hayat" Paneli ... 595
Yazı ve Yazmak Üzerine Söyleşi ... 596
"Anadolu'da Dört Veli Dört Tarik" ... 597

VEFA GECESİ
Nisan 2013 Vefa Gecesi ... 601
1- Sinevizyon İçindeki Konuşmalar ... 605
a. Feyzullah Kıyıklık ... 605
b. Prof. Dr. Hayrettin Karaman ... 605
c. Elvan Dalkıran ... 606
d. Halil İbrahim Aşgın ... 606
e. Dr. M. İhsan Emre ... 607
f. M. Metin Aşkın ... 607
g. Sadık Tiryaki ... 608
h. Prof. Dr. Yakup Civelek ... 608
ı. Abdulkadir Ozulu ... 609
j. Oğuz Leblebicioğlu ... 609
k. Halit Yıldırım ... 610
Ayhan Poyraz ... 611
Muzaffer Külcü ... 612
Cahit Bağcı ... 615
Rektör Prof. Dr. Reha Metin Alkan'dan Mesaj ... 617
Ethem Erkoç Teşekkür Konuşması ... 622
Zübeyde Gökbulut ... 629
İbrahim Düğer (Şiir: Sıla Özlemi) ... 630
Murat Yıldırım ... 630

ÜNİVERSİTEDE SOHBETLER
Öğrencilerle Sohbet ... 635
Rektör Reha Metin Alkan'ın Ziyareti ... 635
Fen Edebiyat Fakültesinde Söyleşi ... 636
Silopi Seyahati ... 637
Salim Altunay'ın Ardından ... 646
Mecitözü'nde Bir İlk ... 647
"Son Devir Meşayıhı" ... 648
Kırşehir'de Aşık Paşa Konferansı ... 649

Hacı Bektaş-ı Veli Türbesini Ziyaret 651
Merkez İmam Hatip Lisesi'nde Söyleşi 652
İdrak Dergisi ve Bir Söyleşi 653
Kayıt Dışı Siyaset 654
İskilipli Atıf Hoca Kitabı 656
Dört Halifenin Son Günleri 658
Üniversitede "Gülbanklar" Konferansı 659
Rektör Reha M. Alkan'ın Ziyareti 661
İHL'de Kütüphane Sohbeti 661
Yerel Tarih Çalışmak 662

EŞİMİN SAĞLIK SORUNLARI- GÖZ VE KALP AMELİYATI
Ömer b. Abdülaziz Çalışmaları 665
Hıdırlığın Manevi İklimi 665
Cemaatlerin Toplumla İmtihanı 666
Velipaşa Hanı ve Kale 667
Dört Halife Serisi 669
Eşimin Göz Sorunu 669
Eşimde Kalp Sorunu ve By-Pass 670
"Çorum'da Sahabe ve Evliya Makamları" 671
Katarakt Ameliyatım 673
"Ethem Erkoç Konferans Salonu" 673
En Uzun Gece (15 Temmuz 2016) 674

YİNE KÜLTÜREL FAALİYETLER
Elyazması Kur'an Tefsirleri 681
Kitabı Kuma Gibi Görmek 682
İlahiyat Fakültesine Kitap Bağışı 683
Somuncu Baba 683
"Çorum'un Eğitim Hayatı" Paneli 685
Eşimin Omuz Kırığı Ameliyatı 685
Kültür Köprüsü 686
Yine Anjio 687

HÜSEYİN KIR DÖNEMİ
Diyarbakır'dan Misafirim Var 691
Bisöz Dergisi Röportajı 692
İki Cami Bir Anıt 693
Ankara Kalesi ve Müzeler 694
Hastane ve Ulaşım 695
Mahmut Cengiz'in Vefatı 697
2017 Eğitim-Öğretim Yılında İlk Zil 698
Osmancık'ta Konferans 701
"Çorumlu Şeyhülislamlar ve Alimler" 702
Yıldırım Haberle Röportaj 703

NEFROLOJİDEN DİYALİZE
Nefrolojiden Diyalize 704
"Bayat'tan Feruz'a Bizim Oralar" 707
Televizyon Programları 708
İdrak Dergisi-Halis Ayhan Özel Sayısı 709
"Çorum İmam Hatip Okulu'nun İlk Müdürleri" 710
Türkiye Şairler ve Yazarlar Haritası 712
Hatırat Yazma Fikri 712
Böbrek Nakli Başvurumuz 714
Kent Kültürü Dersi 715
Ameliyatlar Dönemi 716

REKTÖR PROF. DR. REHA METİN ALKAN DÖNEMİ
Rektör R.M. Alkan Dönemi ... 721
Abant Seyahati ... 726
Ramazan Bayramı ... 728
Anıları Yayınlama Fikri ... 730
"Beşiktaş Muhafızı"nın Üçüncü Baskısı ... 731

BEKİR TOKGÖZ DÖNEMİ
Bekir Tokgöz Dönemi ... 735
Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğünde Seminer ... 738
Kereb-i Gazi İH.Okulu'nda Seminer ... 739
Toprak Sanayi İH. Okulu'nda Seminer ... 740

SAĞLIK SORUNLARI VE KÜLTÜREL ETKİNLİKLER
Şeker 24 ... 743
Tansiyon 3'e Düşmüş ... 744
Hayrettin Karaman İH. Okulu Öğrencileri Geldi ... 745
Sürpriz Ziyaret ... 745
Atıf Hoca Sempozyumu ... 746

SOSYAL HAYAT BİTTİ
Hayatın Akışın Acı Fren ... 751
Pandeminin Üç Kuralı ... 754
Ayasofya Hasreti Bitti ... 756
Batının Irkçılığı ... 762
27 Mayıs 1960 İhtilalinin İzleri ... 765
M. Metin Aşkın Hocamızın Vefatı ... 766
Elvan Çelebi Sempozyumu ... 769
30 Ekim İzmir Depremi ... 771
Kafkasya'nın Kanayan Yarası Dağlık Karabağ ... 772
Enerji Prangası ... 776
Yeni Normal ... 779
Bahane Yok ... 782

ALTMIŞ YILDA NELER DEĞİŞTİ?
Altmış Yılda Neler Değişti? ... 787
Giriş ... 787
1- Eğitim ve Öğretimde ... 789
2- Sağlıkta ... 792
3- Isınmada ... 793
4- İletişimde ... 795
5- Mutfak ve Ev Eşyalarında ... 796
6- Giyim Kuşamda ... 799
7- Oyun ve Eğlencede ... 800
8- Su ve Elektrikte ... 802
9- İmarda ve Büyümede ... 803
10- Ulaşımda ... 805
11- Sanayide ... 807
12- Tarım ve Hayvancılıkta ... 809
13- Ticari Hayatta ... 811
14- Siyasi Hayatta ... 814
15- Dünya Siyasetinde ... 820
16- Belediyecilikte ... 823
17- Tarihi Mekanlarda ... 834

İNDEKS ... 841

BİYOGRAFİ

- Ethem ERKOÇ

1950 yılında Çorum'da doğdu. 1969'da Çorum İmam Hatip Okulunu ve Çorum Atatürk Lisesni bitirdi. 1973'de Konya Yüksek İslam Enstitüsünden, 1974'de Bursa İktisadi ve Ticari İlimler Akademisinden mezun oldu. Kırklareli Atatürk Lisesinde Din Dersi öğretmenliğiyle meslek hayatına başladı. Osmancık İmam Hatip Lisesi Meslek Dersleri öğretmenliğinden 1977 yılında Çorum İmam Hatip Lisesi Meslek Dersleri öğretmenliğine atandı. 1987 yılında Arapça dil eğitimi için kısa süreli olarak Mısır'a gitti.

Okullardaki kültür etkinliklerinde eksikliği hissedilen tiyatro eserleri konusunda çalışmalar yaptı. 1999 yılında emekli oldu. Yapmış olduğu araştırma, inceleme ve tebliğleri yerel ve ulusal basında çeşitli dergi ve gatelerde yayınlandı. kitap çalışmaları yanı sıra çeşitli dergi ve gazetelerde makale e inceleme azıları devam etmektedir.

Evli ve dört çocuk babası olup Arapça ve İngilizce bilmektedir.

Yayınlanmış Eserleri:

- *Çorum İli ve İlçeleri*
- *Nikonya'dan Çorum'a (Roman)*
- *Suheyb-i Rumi*
- *Yusuf Bahri Efendi*
- *Çorum Evliyaları (Ali İzzet Efendi'nin Tezkire-i Makamat adlı eseriden sadeleştirme) ilaveli 3. Basım*
- *Elvan Çelebi*
- *Arapça Kelime ve Cümle Yapısı (2. Basım)*
- *Zekat Rehberi (2. basın)*

- *Hayat Çizgisi (Tiyatro)*
- *Gurbet Yuvası (Tiyatro)*
- *İkinci Ömer (Tiyatro)*
- *Selahattin Eyyubi (Tiyatro)*
- *Yedi Sekiz Hasan Paşa (2.Basım)*
- *Aşık Paşa ve Oğlu Elvan Çelebi*
- *Mazlumoğlu Hacı Halil Ağa*
- *Anadolu'da Bir Köy Odası Hatışoğlu Konağı*
- *Sahabe Evliya ve Ulema Yurdu Çorum*
- *Ebu Talib'in Müslümanlığı (Ahmet Feyzi'nin eserinden sadeleştirme)*
- *Evliya Çelebi Seyahatnamesinde Çorum Yöresi*
- *Necmi Şamlı*
- *Çorum Fatihi Danişmend Ahmet Gazi (Tiyatro)*
- *Piyeslerim (Otuz piyes)*
- *Atın Gözyaşları (Tiyatro)*
- *Şehidin Çarısı (Tiyatro)*
- *Taşralı Yazar (Tiyatro)*
- *İskilipli Atıf Hoca- Hayatı Düşünceleri ve idamı*
- *Çorum'da Sahabe ve Evliya Makamları (2. Baskı)*
- *Çorumlu Şeyhülislamlar ve Alimler*
- *Bayat'tan Feruz'a Bizim Oralar*
- *Çorum İ.H.O.'nun İlk Müdürleri*

ÖNSÖZ

Ömür, doğumdan ölüme kadar olan süreci kapsar. Hatırat, genellikle bu sürecin büyük bir kısmını yansıtır.

Hatıralar, geçmişte kalmış fakat hafızalarda yaşamaya devam eden, unutulmayan ve hatta iz bırakan olaylardır. Yoksa hayatın ve yaşantıların tamamı değildir.

Ben de hatıralarımı yazmaya karar verdiğimde düşündüm; hayatımın iki evresi var: birisi köy hayatım, diğeri de şehirde geçen kısmı. Köy hayatımı "Hatışoğlu Konağı" adlı kitabımda aktarmaya çalışmıştım. Bir köy odası statüsündeki "Hatışoğlu Konağı"nı merkeze yerleştirerek oda hayatını ve Anadolu'daki köy odası kültürünü ele aldım. Bu bağlamda köyde komşuluk ilişkilerini, tarım ve tarıma dayalı köy yaşantısını, kullanılan alet ve edevatı, düğünü, eğlencesi ve her türlü töreleri ve törenleri nakletmeye çalıştım.

Köydeki okul hayatımı, öğretmenlerimi, köy imamlarını ve okumaya dayalı köy anlayışını kısa kısa dile getirdim. Ama köydeki olumsuz hadiselere temas etmemeye özen gösterdim.

"Hatışoğlu Konağı" kitabım, benim köy hayatımı yansıttığı için bir bakıma hatıratımın birinci cildini oluşturmaktadır. İlkokulun son sınıfının birinci dönemini köyde okuyup ikinci dönemde Tanyeri İlkokulu'na devam ettiğim için bu devreyi, hayatımın ikinci safhası, hatıratımın da ikinci cildi olarak görüyorum.

Burası tartışılabilir; şehir bizi nasıl karşıladı? Biz, şehri nasıl hayal ediyorduk da neler gördük? İlk etkileşim nasıl oldu?... İşte

buradan itibaren zihnimde iz bırakan olaylar zinciri başladı. Değişik görünümlerde uzun yıllar devam etti.

İşte bu nedenle köyden gelişten itibaren yani 1961 yılından itibaren ki hatıralarımı yazmaya karar verdim. Keşke o yıllarda bir öğretmenimiz veya bir büyümüz, bize günlük tutmayı söylese ve ısrarla bunu bize benimsetseymiş. Öyle bir şeyle hiç karşılaşmadık.

Birkaç yıl önce hatıralarımı yazmaya karar verdiğimde hafızamda kalanları yazarak işe başladım. Önce Tanyeri İlkokulu dönemimi, mahallemde, akrabalarım ve akranlarım arasında nasıl karşılandığımı yansıtmak istedim. Zira onlar, benim için unutulmaz hatıralardı.

Sonra İmam Hatip Okulu dönemimi, cemiyetin ve devletin okulumuza bakışını ve beklentilerini hatıralarım içinde yansıtmaya çalıştım. Okulumuzun öğrenci ve öğretmen profilini inceledim. Yedi yıl içinde bu konuda yaşanan süreci irdeledim.

Yedi yıl, birkaç satıra sığdırılamazdı. Ama yine de mümkün olduğu kadar her konuya değinmek istedim. O yıllarda İmam Hatip Okulunu bitirince sadece Yüksek İslam Enstitüsü'ne gidebiliyorduk. Başka fakültelere gidebilmek için Çorum Lisesini de bitirmek zorunda kalışımı da özellikle vurguladım.

Önce Konya Yüksek İslam Enstitüsü'ne, ertesi yıl da Bursa İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'ne kaydolmuştum. Konya ve Bursa'daki öğrencilik hayatımı ve bu iki yüksekokulda karşılaştığım olayları ve gelişmeleri aktarma fırsatı buldum.

Konya Yüksek İslam Enstitüsü'nü 1973 yılında bitirince Kırklareli Atatürk Lisesi'nde Din Dersi öğretmeni olarak göreve başladım. Değişik bir ortamda ve farklı bir eğitim kurumunda görev yapmanın zorluklarını yaşadım.

Ancak babamın sağlık sorunları nedeniyle Çorum'a gelmek istedim. Ama ilk etapta Osmancık İmam Hatip Lisesi'ne gelebildim. Buradayken kısa dönem askerlik hizmetimi de tamamladım. Sonra bin bir zorlukla Çorum İmam Hatip Lisesi'ne atanabildim.

Çorum'da aynı okulda yaklaşık 23 yıl öğretmenlik yaptım. Beş yıldan fazla Mehmet Yıldırım ile çalıştım. Mehmet Bey, öğrencilik yıllarımda hocamdı. Sonra müdürüm oldu. Ondan sonra Yahya Acar Beyle 13 yıl çalıştım. Onun döneminde en huzurlu dönemi yaşadım. Hizmet etmenin zevkine varabildim. 1994 yılında Yahya Beyin Sivas'a atanmasından sonra yerine gelen Mehmet Kiraz'la da 1999 yılının Temmuz'unda emekli oluncaya kadar çalışmış oldum.

Gerek öğretmenlik dönemimde gerekse emeklilik devresinde hizmetten hiç geri durmadım. Vakıf, kültür, basın yayın, kitap, yazı ve bilimsel çalışmalarda hep yer aldım. Bazen tiyatro eserleri yazıp bizzat sahneye koydum. Bazen öğrencilerin ihtiyaç duyduğu alanlarda kitap yazıp bastırdım.

Emeklilik dönemimde artık makale ve kitap çalışmalarına ağırlık verdim. Anadolu insanına İstanbul basınının "taşralı" nazarıyla baktığını çok iyi bildiğim için daha çok yerel tarih ve kültür konularına yöneldim. Yazdığım otuzu aşkın kitabımın çoğunluğu, bu mahiyettedir. Kitap aşamasına gelmiş, basılmayı bekleyen bir o kadar daha hazırlığım var.

Bu bağlamda dostlarımdan ve ilim çevresinden hep ilgi gördüm. Beni pek çok yere konferans vermeye çağırdılar. Panellerde konuşmacı olarak yer aldım. Pek çok sempozyumda tebliğ sundum. Hatta farklı illerde de konferans verdim.

Derken şehre gelişimden beri altmış yıl geçti. Ben de bu ikinci dönemimle ilgili hatıralarımı "Ömrümün Altmış Yılı" adı altında bir araya getireyim dedim.

Altmış yıllık dönemde öğrencilik, öğretmenlik ve yazı hayatımdan kesitler naklettim. Aynı dönemde yaşadığım çevrede, ilde, ülkede hatta dünyada ne gibi sosyal ve siyasal değişiklikler olduysa hepsine dokunmaya çalıştım. Hatırat çerçevesi dahilinde, fazla konu dışına çıkmayacak ölçüde…

Ömrümün bu altmış yıllık döneminin sonu, pandeminin yeline geldi. Onun için 2020 yılı, sosyal ve kültürel aktivite yönünden çok sönük geçti. Konu sağlık olup ölüm kalım söz konusu olunca birçok alan kapatıldı. Sosyal hayat durdu. Tarım ve sanayi dışında ticaret ve hizmet sektörü büyük darbe yedi. Okul, üniversite, sinema, tiyatro, spor kafe ve lokanta… hepsi yasak kapsamındaydı.

Bir yönüyle Corona 19 tatilleri, hatırat yazıp bitirmeme imkan verdi. Bu sırada yazacaklarımı yazdım, hatıratımı tamamladım. Ancak geçen altmış yılda çevremde, kentimde ülkemde ve dünyada, eğitimde, sağlıkta, belediyecilikte neler değişti diye düşündüm. Bunları da değişik başlıklar altında kısa kısa ele almak istedim. Onları da yazınca hatıratımı 2021 yılı başına kadar getirmiş oldum ve yazmayı bıraktım.

Kitabın basımını gerçekleştiren Çorum Belediye Başkanı Sayın Dr. Halil İbrahim Aşgın'a, belediye başkan yardımcısı Sayın Turhan Candan ve İsmail Yağbat'a, Belediye Kültür Müdürü Mahmut Yabacıoğlu'na, Kent Arşivi görevlileri Nilüfer Aşkın'a ve Mehmet Okumuş'a ve emeği geçenlere teşekkür ederim.

31.12.2021

Ethem ERKOÇ

TANYERİ'NDEN
İMAM HATİP OKULUNA

GİRİŞ

Yolum uzun. Altmış yıllık bir yolculuğa çıkmak üzereyim. İlkokul yıllarımdan başlayarak yetmiş yaşıma kadar gelmek istiyorum. Dedim ya yolum uzun…

Çorum'a geldiğim ilk günlerden itibaren başlıyorum söze. Zira o günlerde benim şehirde kimliğim yoktu. Sanki buranın yabancısı gibiydim. Sürekli olarak bana kendimi ispatlamam gerektiği hatırlatılıyordu. Buradaki akrabalarım, yeni komşularım, hatta öğretmenlerim bile beni on adım ötede durması gereken bir çocuk olarak görüyorlardı.

Önce orada kendimi ispatladım. Aralarından sıyrılarak üç adım öne çıkmayı başardım. Bu başarım, akraba çevremde ve mahallede yankılandı. Oradan İmam Hatip Okulu'na geçtim. Ama çıtayı hep yüksekte taşıdım.

Okulumda hep sevildim, teşvik gördüm. Okulumda öğretmenlerimi annem babam gibi gördüm. Hem bilgi dağarcığımı doldurdum hem de kendimi hayata hazırladım. Annem babam da arkadaşlarımı evlatları gibi bağırlarına bastılar. Bütün bunlar, benim tatlı hatıralarımdı.

Ancak o yıllarda günlük tutmak gibi bir âdetimiz yoktu. Hiçbir hocamız da bu yönde bize yol göstermediler. Onun için hatırat yazmaya kalktığımda hafızayı zorlama zorunda kalıyorum. Altmış yıl öncesinden beri belleğimde kalanları yazıya aktarmaya çalışıyorum.

Çocukluk hatıralarımı yazmakta hiç zorlanmıyorum. Yaş ilerledikçe hem yazmam gerekenler çoğalıyor hem de hatıraların arasından bazılarını seçerek yazma devrim başlıyor. Çünkü

kıskançlıklar, çelme atmalar, kumpaslar dönemi kendini gösteriyor. Zira artık hatıraları yazarken yılların biriktirdiği yeni intibalar, yeni değer yargıları ve yeni tecrübeler devreye giriyor. Ona göre de değerlendirmeler ve geçmişe dönük yorumlar da farklılaşıyor. O eski saf duyguların yerini çeşitli çıkar hesapları alıyor.

Altmış yılda yakından tanıdığım kişiler ve şahit olduğum olayların yanı sıra yaşadığım ve çalıştığım ortamlarda karşılaştığım çok özel gelişmeleri de aktarmak istedim. Ama bunların bir kısmı zülfiyara dokunur, bir kısmı da fincancı kervanını ürkütebilir diye düşündüm. Buralarda ne yapmam gerektiğini uzun uzun tefekkür ettim. Önce hatırladığım kadarını olduğu gibi yazayım da sonra otokontrol kısmını düşünürüz deyip yola çıktım.

Öncelikle hayat hikayelerimi aktarmış olacağım. Çorum İmam Hatip Okulu'nun altmış yıllık tarihçesini, en azından yaşadığım kadarını yazıya geçirmiş olacağım.

Öğrencilik dönemlerimi, yüksek tahsil devremi, Kırklareli'nden itibaren öğretmenlik dönemimi, emeklilik sonrası sosyal hayatımı aktarmak istiyorum. Altmış yılda Çorum'da, ülkede ve dünyada neler değiştiğine ve ne türlü gelişmeler ve yıkımlar olduğuna da işaret etmek istiyorum.

Özellikle emeklilikle birlikte hızlandırdığım kültürel etkinliklerimi, konferans ve sempozyum çalışmalarımı, kitaplarımı ve hazırlıklarımı nakletmek istiyorum.

Ömrüm yettiği kadar değil de 1961 yılından 2021 yılı başına kadar geçen altmış yıl içinde gördüklerim, yaşadıklarım, hafızamda yer eden olayları, hatıralarımı kaleme almak istiyorum. Ondan sonra ömrümüz varsa onları da elbette bir yazan olur diyerek hatıralarımı yazmaya başlıyorum.

KÖYDEN GELDİM ŞEHİRE

Babam Ethem Ağa; ciddi, kararlı ve otoriter bir adamdı. Az konuşur fakat her sözünü tartarak söylerdi. Aile içinde de aynı idi. Hak ve hukuka riayetkardı. Sevdiklerini tam severdi. Çevresindeki insanlar hakkında ayrı ayrı kanaat sahibiydi. Ama kimsenin yüzüne halini söylemezdi. Herkesi olduğu gibi kabul ederdi.

Babamın çocukluğu, Şeyhamza Köyü'nde geçmişti. Gençlik döneminden itibaren Beydili Köyü'nde yaşamıştı. Aileden kalma Hatışoğlu Konağı'nda hem dışarıdan gelen misafirlere hem de köy halkına hizmet veriyordu. Bundan hiçbir maddi beklentisi yoktu. Allah razı olsun derlerse yeter derdi. Onu da diyemeyenler için "Balık bilmezse Halık (Yaratıcı) bilir" der geçerdi.

Molla İsmail Dedemin vefatından sonra gönlü Çorum'a kaymaya başladı. Onca iyiliğe rağmen köyde kadr ü kıymetinin bilinmemesi ve hatta horlanması, onu kahrediyordu. Önce tarlalarını ortak verdi. Çiftçilikten kendini çekti. İki bahçeden başkasıyla hiç ilgilenmedi. Boş zamanlarında arkadaşlarıyla ve komşularıyla vakit geçiriyordu. Akşama doğru uzak köylerden gelen misafirleriyle ilgileniyor, onlara izzet ve ikramda bulunuyordu. Berber, kalaycı, çerçici, dilenci, vaiz ve hocalar da hep bizim odaya gelirdi. Onlarla da babam ilgilenirdi.

Köyde özellikle babama karşı bazı çirkin saldırılar oluyordu. Bir kaçına ben de şahit oldum. Bu ve benzeri olaylar, onu köyden ve köy hayatından bezdirmişti. Evde zaman zaman konuşurdu; "Ben, bunlarla başa çıkarım ama –beni göstererek- Bunu düşünüyorum. Bunu burada bırakmak istemiyorum. Okumaya çok hevesli… Okuyabildiği yere kadar okutmak istiyorum" diyordu.

Niyet, belli olmuştu. Babaannem Asiye Hanımın da vefatıyla artık kararını açığa vurmaya başladı. 1961 yılı baharında köye gelen

kalaycılara da niyetini açıklamıştı. Kalaycı Arap ile Kemal Uçar, "O kolay.. Hallederiz…" deyip araştırmaya koyulmuşlar. Bir hafta sonra Kemal Usta, evlerinin yakınında satılık bir ev olduğunu haber verdi. Evin çok geniş bahçesinin olduğunu anlattı. Babam, umutlanmıştı. Babam, amcam ve Kemal Usta, eve bakmak için at arabasıyla şehre gittiler.

Ev; geniş bahçesi, büyük havuzu ve pek çok odalarıyla tam teşekküllü bir hanedan konağı tarzındaydı. Şehirde köy hayatı yaşamak isteyenlerin arayıp da bulamayacağı nitelikteydi. Burası, eski Edirne valisi ve Çorum eski belediye başkanı Suheyb Rumi Karafakıoğlu'nun konağıymış. Köye döndüklerinde evi öve öve bitiremediler.

Ev, üç bölümdü. Kanatlı kapıyla girildiğinde dış avlu vardı. Orada büyük bir havuz ve ambar yer almaktaydı. Ahıra avludan giriliyordu. Harem kapısından girince sol tarafta hamam, sağ tarafta ise evler sıralanmıştı. Yine aynı tarafta tandırlık ve hizmetkar odası bulunuyordu. Bu bölümde geniş bir alanı kaplayan asma, çiçeklik ve kuyu vardı. Esas bahçe kısmı ise yüksek duvarlarla ayrılmıştı. Bahçe kısmında çamaşırhane, tuvalet ve tavukluk mevcuttu. Bahçenin etrafı, iki sıra kavakla çevriliydi. Bahçede her çeşit meyve ağacı vardı. Annemin bahçe ihtiyacını fevkalade karşılayacak durumdaydı. Dedik ya şehirde köy hayatını yaşamak isteyen bizimkiler için mükemmel bir yerdi.

Babam ve amcam, bu evi almayı kafaya koydular. Uzun pazarlıklar sonucu beş yıl vadeyle burayı satın aldılar. Babam, hemen göçmek arzusundaydı. Ama amcam, harmanı kaldırdıktan sonra gitme niyetindeydi. Bir de evdeki kiracılar sorunu vardı. Kiracılardan bir kısmı evi boşaltınca babam, taşınmaya karar verdi. Amcama da sen ne zaman istersen o zaman gel dedi.

1961 yılının sonlarına doğru eşyaları toplanmaya başladı. Ahırdaki hayvanları pazara götürüp sattılar. Koyunlar da ertesi hafta

götürüldü. Ambardaki hububatın büyük bir kısmı satıldı. Sadece yeygilik olan kısmı bırakıldı.

Aralık ayının sonlarına doğru önce bir traktör römorkuyla eşyalar yola çıktı. Annem ve babam da onları yerleştirmek üzere şehre gittiler. Amcam, ikinci ve üçüncü turda eşyaların büyük bir kısmını götürdü. Son tur için geldiğinde babam, ben ve komşumuz Osman Balyaz da römorkun üzerine bindik. Artık bir daha dönmemek üzere köyden ayrılıyorduk. Bütün eşyalarımızı getirdik diyemem. Çünkü odamızda kullandığımız kap kacak, yatak yorgan, minder yastık, sofra malzemeleri, en az bir kamyonluk odun… olduğu gibi bırakıldı. Evi alanlar, bunları odada kullansınlar diye…

Traktörün üzerinde Osman Ağa, babamı teselli etmeye çalışıyordu. Ama babam, hiç oralı olmuyordu. Bir ara döndü ve bana şöyle dedi:

-Çorum'a sırf senin için gidiyorum. Okuyup da adam olasın diye…

Sonra Osman Ağaya döndü:

-Osman, bu iş burada bitti. Ben bu sayfayı kapattım. Bir daha bu tarafa dönüp oturmam, yatmam ve bakmam, dedi.

Bu sözlerden sonra derin bir sessizlik hakim oldu. Eşyalarımız yeni eve geldi. Yavaş yavaş yerleştirildi. Artık köy defteri kapanmış, şehir defteri açılmıştı. Hiç alışık olmadığımız bir ortamda yaşamaya başlıyorduk. Babamın köyden gelirken söylediği sözde ne kadar kararlı olduğunu gözlerimle gördüm. Ömrü boyunca hep köye sırtını dönerek otururdu. Ömrünün büyük bir kısmını geçirdiği köyünü hiç özlediğini hissetmedim.

Ben de o tarihte on bir yaşımı bitirmek üzereydim. İlkokulun beşinci sınıfındaydım. Yarıyıl bitmek üzereydi. Birinci dönemin

sonlarıydı. 21 Aralık 1961 tarihinde Beydili Köyü'nden tamamen ayrılmış bulunmaktayız. Üçtutlar Mahallesinde Dut Dede'nin karşısındaki eve eşyalarımız inmeye devam ederken ben de babamın ve amcamın anlattığı evi, havuzu, bahçeyi, kuyuyu merakla incelemeye koyuldum. Ev ve bahçenin toplam alanı, üç dönüme yakındı. Şehir merkezinde böyle büyük yer bulmak oldukça zordu. Bizimkilerin hayallerine uygun bir mekandı.

TANYERİ İLKOKULU'NA GELİŞİM

1961 yılının son günlerinde köyden şehre geldiğimde bunun ne demek olduğunu anlayacak yaşta değildim. Hatırladığım kadarıyla ilk defa elektrikli bir eve kavuştuk. Lambaları birkaç defa yakıp söndürerek kendimce kontrol ettim.

Annemle ablam, eşyaları yerleştiriyorlardı. Babam ile amcam da ahırları ve bahçeyi dolaştılar. Ben de her iki ekibin yanına uğrayarak evi tanımaya çalışıyordum. Evimizde müstakil bir hamam ve çamaşırhanenin bulunuşu, bana çok ilginç geldi. Ayrıca mahzen/bodrum da daha önce hiç görmediğim bir şeydi.

Ama beni en çok ilgilendiren, gideceğim ilkokuldu. Evimize en yakını, Tanyeri İlkokulu idi. Ertesi gün oraya gidecektim. Ne ile karşılaşacağımı bilmiyordum. Öğretmenim kim olacaktı? Arkadaşlarım bana nasıl davranacaklardı? Köyden gelmiş bir öğrenciye karşı genel tutumları ne olabilirdi? Şehir okulu nasıl bir şeydi?

Yeni evin bahçesinde dolaşırken kafamda bu ve benzeri pek çok soru vardı. Mahalleden hiçbir çocukla tanışmamış olmam da cabasıydı. Bu kaygılarla akşamı ettim. Yemekten sonra kendimce çantamı hazırladım. Sabahleyin tahta çantamı elime alıp okula gittim.

Okula giderken yanımda kimse yoktu. Önceki okuluma devam ediyormuş gibi gittim. Okulda beni kalfa/hizmetli karşıladı.

-Hey çocuk!.. Dur bakalım. Sen kimsin?

-Ben yeni geldim. Artık burada okuyacağım…

-Öyleyse beni takip et, dedi.

Ben de onu takip ederek Başöğretmen yani müdür odasına vardık. Adının Kadir Coşkun olduğunu öğrendiğim Başöğretmen, bana nereden geldiğimi, nerede oturduğumuzu, köydeki ilkokul öğretmenimin kim olduğunu sordu. Ben de tek tek cevapladım. Sonra kalfaya döndü:

-Bunu 5B sınıfına götür. Ahmet Özlü öğretmene teslim et. Orada okusun, dedi.

Kalfayla beraber barakadan yapılmış bir sınıfa gittim. Öğretmen henüz gelmemişti. Biraz sonra geldi. Benim köyden gelen bir öğrenci olduğunu öğrendi. Kalfayı gönderip beni içeri aldı. Bir yer gösterdi. Sınıfa beni tanıttı. Yoklama yaptı ve listenin sonuna beni de ekledi.

Aslında nakiller böyle olmazmış. Nakil evrakıyla birlikte gelinirmiş. Ama köydeki öğretmenim, benim nakil evrakımı sonra getirecekmiş. Birinci dönemin büyük bir kısmını köyde okuduğum için ilk dönem karnemi de o dolduracakmış. Ben, bu formalitelerin hiç birini bilmiyordum.

Sınıfta herkes bana tuhaf bakıyorlardı. Bazıları gelip adımı, nerede oturduğumu sordular. Bir kaçı da buradaki dersleri anlayıp anlayamayacağımı merak etmişler. Ama ben, çocuk saflığıyla hepsine iyi davranmaya çalıştım. Öğretmenin anlattıklarını dinledim. Verdiği ödevleri defterlerime not ettim. Akşam çalışmam gereken konuları işaretledim. Özellikle ertesi gün Coğrafya dersinde Hindistan işlenecekti. Oraya iyi çalıştım. Tahtaya kalkıp konuyu tek başıma anlatacak kadar iyi hazırlandım. Derste öğretmen:

-Hindistan'ın coğrafi konumunu kim söyleyecek, deyince;

-Ben, ben… diyerek parmak kaldırdım. Meğer başka parmak kaldıran yokmuş. Kalktım, anlattım. Öğretmen, hem memnun oldu, hem de şaşırdı. Dün gelen bir öğrencinin böyle cesaretine mi yoksa beş yıldır okuttuğu öğrencilerinden hiç ses çıkmayışına mı hayret etti, bilemiyorum.

Her neyse… Ben, korku ve endişe perdesini yırtmış ve arkadaşlarımla daha rahat kaynaşma imkanı bulmuştum.

Bir gün öğretmenimiz, "Bu ders, serbest okuma dersi" dedi ve gürültü yapmadan okumamızı söyledi. Kendisi de masasında oturuyordu. Ben de yanımdaki arkadaşa yarınki ödevi soruyordum. Gürültü yapmadığımdan emindim. Ayrıca öğretmenimin sürekli beni takip ettiğini de biliyordum.

Öğretmenim, yanıma yaklaştı.

-Kalk ayağa dedi ve iki tokat yapıştırdı.

-Burası köy okulu değil, dedi.

Evet, ben de buranın köy okulu olmadığını biliyordum. Ama kural dışı bir davranışta bulunduğuma da ihtimal vermiyordum. Fakat bu davranıştan sonra benim köylü olduğum, onların şehirli olduğu gibi bir farkın olduğunu hissetmeye başladım. Derslerde ne kadar aktif olsam da öğretmenim, eski öğrencilerine gösterdiği sevgi ve hoşgörüyü göstermiyordu ya da ben öyle hissediyordum.

İLKOKUL SON SINIFTA BİRİNCİ DÖNEM KARNEM

Çevremdekiler, köyden geldiğimi, buranın köy okulu olmadığını sürekli hatırlatıyorlardı. Arkadaşlarımın ve Çorum›daki akrabalarımın tavrı da aynıydı. Köyde sınıfın birincisi de olsam burada sesim çıkmaması gerektiği hep yüzüme söyleniyordu. Derken birinci

dönemin sonu geldi ve köydeki öğretmenim karnemi getirdi. Onunla beraber nakil evrakını da yeni okuluma teslim etti.

Köydeki öğretmenim, gözlerimden öptü, beni tebrik etti. Başka tebrik eden olmadı. Sınıf öğretmenim de arkadaşlarım da karneme gülüp geçtiler. "Hele bir buradaki karneni görelim" dediler.

Sömestri tatilinde Emine Ablam'ın evinde yufka ekmek yapıyorlardı. Kadınlar tam dedikoduya dalmışlardı ki ben karnemi gösterdim. Orada okur-yazar olan birisi baktı. Bütün notlarımın pekiyi olduğunu görünce "Köydeki öğretmen, istediği gibi doldurmuş. Bakalım burada on iki öğretmenin karşısında ne yapacaksın? O zaman belli olur gerçek karnen" deyip yönünü öbür tarafa çevirdi.

Benim tebrik edilmem yerine böyle aşağılandığımı gören bir kadın da beni teselli etmeye çalıştı.

-Otur yavrum, sana çökelekli yanıç/gözleme yapayım, deyip yer gösterdi. Başımı okşadı.

-Kargaların şekeri yavrum, diyerek beni sevdi. Ama oradaki kadınlar gülüştüler.

Oradan eve döndüm. Olan biteni anneme anlattım. Merakla:

-Kargaların şekeri ne demek, diye sordum.

Annem:

-Onu kim dedi, diye sordu.

Ben de o sarı karının adını söyledim. Annem çok kızdı.

-Kıskanıyorlar oğlum. Senin başarını çekemiyorlar. Kendi çocuklarından hiç okuma heveslisi olmadığı için senin notlarını kıskanıyorlar. Boş ver onlara, dedi.

Ben yine ısrarla:

-Kargaların şekeri ne demek, dedim.

O da artık dayanamayıp açıkladı:

-Karganın pisliği demek dedi.

İşte o zaman bir kere daha vuruldum. O topluluk içinde beni seven, başımı okşayan, bana yanıç/gözleme pişiren kadın bile böyle düşünüyormuş. Şaşkınlık içindeydim. Dünyanın bu kadar fitne, fesat ve hasetle dolu olduğunu o zaman bir kere daha anladım. Çocukluktaki hayal dünyam bir kere daha yıkıldı. Okuldaki arkadaşlarım, şehirdeki akrabalarım bile bana inanmıyorlar, karnedeki notlarımla alay ediyorlardı.

Tanyeri İlkokulu'nda son sınıf öğretmenleri ve öğrencileri

MÜFETTİŞLERİN SINAVI

Okula alışmaya çalışıyordum. Bazen arkadaşlar arasında kendimi yalnız hissediyordum. Bazen da öğretmenimin beni hala tam

kabullenemediğini düşünüyorum. İkinci dönemin başlarında okula müfettişler geldi. Her biri bir dersimize girdi. Hem bir şeyler anlattılar hem de sorularla seviyemizi ölçmeye çalıştılar. Üçüncü günü öğleden sonra sınıfa test kitapçığı dağıttılar. Meğer sınav olacakmışız.

Sınıf arkadaşlarım buna alışıkmış. Senede üç-beş kez test sınavı yapılıyormuş. Ama benim için bir ilkti. Müfettiş anlattı: "Kitapçıkta sorular var. Bazıları doğru-yanlış şeklinde. Bazılarında boş yerler var. Oraya uygun olan kelimeyi yazacaksınız. Bazıları da çözümlü. Soruyu çözüp cevabını oraya kaydedeceksiniz."

Ben de test kitapçığını alıp adımı, soyadımı yazdıktan sonra sorulara bakarak istenilenleri yaptım. Ne yaptım? Nasıl yaptım? Kaçı doğru, kaçı yanlış? Bilmiyorum. Herkes kağıdını teslim ederken ben de teslim edip çıktım.

Son sınıf iki şube idi. İkisinin arasında bir rekabet vardı. Ayrıca bizim sınıfın birinci dönem birincileri arasında da ciddi bir çekişme mevcuttu. Bahçede hep bunlar konuşuluyordu. Ben, gariban bir seyirciydim. Hiçbir iddiam yoktu. Köyden geleli iki ay olmuştu. Bu dönemde epey hırpalanmıştım. Bu konularda ben de bir şeyler diyecek değildim.

Ertesi gün kalfa/hademe geldi. Etem Erkoç kim diye sordu. Beni kolumdan tutup öğretmenler odasına götürdü. Başöğretmenimiz / müdürümüz Kadir Coşkun Bey:

-Gel evladım, diyerek kolumdan tuttu.

-Senin adın neydi?

-Etem Erkoç

-Nerden geldin?

-Beydili Köyü'nden.

-Öğretmenin kimdi?

-Günal Özdoğan.

-Aferin oğlum. Öğretmenin seni iyi yetiştirmiş. Bak, burada da başarılı oldun. Seni tebrik ediyorum. Sakın gevşetme. İyi çalış, diyerek öğretmenlere takdim etti.

Öğretmenlerin her biri «Tebrik ederiz» dediler. Sınıf öğretmenim de ayakta idi. O da beni tebrik etti ve elimden tutarak sınıfa götürdü.

-Çocuklar, dedi, arkadaşınız bu test sınavında sadece sınıfımızın değil, okulumuzun birincisi oldu. Onu tekrar tekrar tebrik ediyorum.

Eliyle oturmamı işaret etti. Yerime otururken bir de beni alkışlattı. O zamana kadar yaşamadığım bir duyguyu bana yaşattı.

Biraz sonra bir müfettiş geldi. Sonuçları ilan etti:

Etem Erkoç 53, Hasan Gedik 42, İsmail Bezgin 31… Puanlar 1'e, hatta 0'a kadar iniyordu.

Kaç soru sorulmuştu da ben kaçını yapmıştım? Onu bilemiyorum. Ama bu sonuca göre ben, okul birincisiydim. Artık sınıf öğretmenimin dikkati üzerimde olacaktı. Onu iyi biliyorum. Köy çocuğu, köy öğretmenimin uyduruk karnesini doldurmuş gibi değerlendirmeler de bitmiş olacaktı. Bu başarı, tüm okulda ve öğretmenler arasında duyulmuş ve yayılmıştı. Artık ötelenen değil, parmakla gösterilen bir öğrenciydim. Bu, beni daha da teşvik etti.

ON İKİ ÖĞRETMEN KARŞISINDA

Köyden geldiğimde okuldaki durumum, komşu ve akrabaların alaylı meraklı arasında belirsizliğini koruyordu. Kimileri "Hele bakalım, yakında görürüz" diyorlardı. Kimileri de "Köyde okumak

başka, şehirde başka… Burada on iki öğretmenin karşısında imtihan olunca belli olur" diyerek rezil olacağım günleri iple çekiyorlardı. Müfettişlerin test sınavı, ortalığın bir süre yatışmasını sağlamıştı. Ama pusuda bekleyenler pek çoktu. İkinci dönem, bence normal biçimde sürdü. Öğretmenimiz geldi, ders verdi gitti. Ben de günlük olarak hazırlanıp derslere öyle gittim. Hiçbir sıkıntım olmadı.

Ama okul dışında yine kazan kaynıyordu. Tandır başındaki dost ve akraba kadınlar, beni görünce fısıldaşmaya başladılar:

-Görüyor musun şunu; sınıfın birincisi olmuş.

-Yok kız… Okulun birincisi olmuş.

-Müfettişler bile tebrik etmişler.

-Olsun… Ne çıkar ki!.. Sene sonu bitirme sınavında çuvallar nasıl olsa…

-Onu da geçer o… Akıllı oğlan…

-Orada bir öğretmen imtihan edecek değil ya…

-Elbet… Orada on iki öğretmen var. Onların karşısında imtihan olmak kolay değil…

-He… Ben de öyle diyorum.

Lafa dalıp işi yavaşlatanlara Sıddıka Teyze çok kızıyordu:

-Bırakın lafı da ekmek yapmaya, yufka açmaya bakın, diyordu.

Bir ara benim dedikodumu bırakıp işe koyuluyorlardı. Ama ben orada durdukça bazılarının öfkesi kabarıyordu. Çare olarak:

-Şuna bir yağlı ekmek yapın da gitsin, diyorlardı.

Sonunda bana bir pezi yapıp oradan uzaklaştırıyorlardı. Ama aklım, o dedikodulardaydı. Bu kadınların dedikleri on iki öğretmenin imtihan yapacağı günlere takılmaya başladım. Sene sonunda yapılacak

okul bitirme sınavının nasıl yapılacağını düşünüyordum. Acaba on iki öğretmen, masanın etrafına sıralanıp da öyle mi sınav yapacaklardı? Bize hiç bilmediğimiz, öğrenmediğimiz yerlerden mi soracaklardı? Birinin unuttuğunu diğeri ele alarak çok çetin bir sınav mı yapacaklardı? Ansiklopedilerden rast gele sayfalar açarak bizi oradan mı imtihan edeceklerdi?.. Mantıklı bir sistem arıyordum ama bulamıyordum. Eğer okuduğumuz kitaplardan, öğrendiğimiz derslerden soracaklarsa, bunda korkulacak bir şey yoktu. Ben, buna hazırdım.

Bu sınavın hayali ve merakıyla aylar geçti. Mayıs'ın son haftasında ilkokul bitirme sınavları başladı. Ahşap binadaki öğretmenler odasını, sınav odası şeklinde düzenlemişlerdi. Odada üç öğretmen vardı. Biri soruyor, diğerleri izliyordu. Dersler sıraya konmuştu: Türkçe, Tarih, Coğrafya, Matematik, Tabiat Bilgisi, Aile Bilgisi… O gün hangi dersin sınavı yapılacaksa öğrenciler sırayla çağrılıyordu. Sözlü sınavda bir iki soru sorup öğrencileri bir daha denemiş oluyorlardı.

Ben de iki hafta boyunca bu sözlü sınavlara girdim. Sordular, cevapladım. Hiçbir soruda takılmadım Zira hep öğrendiklerimizden sordular. Konu dışına hiç çıkmadılar, sınav salonunda iki ya da üç öğretmen bulunuyordu. On iki öğretmeni, hiçbir arada görmedim.

Çorum›a geleli duyduğum «On iki öğretmen karşısında imtihan olmak» bir şaka mıydı yoksa abartı mıydı? Benim gibileri korkutmak için uydurulmuş bir kocakarı masalı mıydı, yoksa bir şehir efsanesi miydi? Hâlâ çözebilmiş değilim.

ANNEM BAHÇIVAN GİBİYDİ

Annem babam, ömürlerini köyde geçirmişlerdi. Toprakla, hayvanların bakımıyla uğraşmışlardı. Çorum'daki yeni evimiz tam onlara göreydi. Ahırda kömüş ineğimiz vardı. Annem onu sağıp yağ-

yoğurt ihtiyacımızı karşılıyordu. Bahçe ise tam onun arayıp bulamadığı yerdi. İki buçuk dönüm bahçede her çeşit meyve vardı. Sebze ekmek için de çok geniş alan mevcuttu.

Annem, bahçeye bir şeyler ekmenin derdindeydi. Mart ayında toprak kabarmaya başladığı sırada köyden getirmiş olduğu sebze tohumlarını toprakla buluşturmaya başladı. Domates, salatalık, biber, patlıcan, dereotu, maydanoz, soğan için evlek evlek yer ayırdı. Babam, ekilebilecek yerleri belle hazırladı. Annem, oralara ekti. O zamana kadar alışık olmadığımız pırasa, lahana, havuç, turp bile ekildi.

Ekim işi bittikten sonra babam, avludaki havuzu doldurdu. Ertesi gün vanasını açıp bahçeye saldı. Ekilen alanları sırayla suladı. Bu konuda tecrübeliydi. Su verilmedik bir yer bırakmadı. Mutlu ve huzurluydu. Zira suyunu kesecek kimse yoktu. Sudan dolayı kavga ihtimali, hiç aklına gelmiyordu. Havuzda biriken su bitince gidip vanayı kapattı. Bundan sonra birikenler, bahçenin çevresindeki ağaçlara verilecekti.

Bu bahçe işi, annem ve babam için çok iyi oldu. Onlara köyü ve köy hayatını hiç özletmedi. Ahırdaki kömüş ineği, bahçedeki sebze ve meyve, tavukluk/kümesteki tavuklar, onlar için her şeydiler. Köyü ve köy hayatını özlemeden şehirde kendilerine özgü bir dünya kurabilmek, her kula nasip olmazdı diyebilirim

İLKOKULU BİTİRİNCE

Yıl sonunda, ilkokul bitirme sınavlarından sonra okula uğrayıp başöğretmenimizden diplomamı aldım. Kadir Coşkun Bey, beni tebrik etti ve dönem içinde derece alan üç arkadaşa İngilizce dersi vermek istediğini söyledi. Bu teklif, bana cazip geldi. Hasan Gedik ve İsmail Bezgin'e de söyledim. Onlar da kabul ettiler. Büyük bir şevkle derse

başladık. Üç dersten sonra başöğretmenimiz, dersin ücretini söyledi. Devam etmek isterseniz bunu babalarınıza söyleyin, paraları alıp gelin dedi.

Birbirimizin gözüne baktık. Tamam, söyleriz deyip oradan ayrıldık. Hiç birimiz de babalarımıza söyleyemedik. İngilizce sevdamız da orada bitmiş oldu.

Hasan ile İsmail, ortaokula gideceklerini söylüyorlardı. Ben de "Babam bilir" deyip geçiyordum. Yaz boyunca eski derslerimi tekrarladım. Bahçede ağaçların dallarında ve annemin ektiği sebzelerin arasında dolaştım durdum.

Derken Ağustos sonuna geldik. Okulların kayıtları başlamıştı. Babama sordum:

-Ben nereye gideceğim?

-İmam-Hatip Okulu'na…

-Tamam… Ama kayıtlar başlamış.

-Hallederiz onu.

Söz sohbet bu kadardı. Ertesi gün arkadaşlarıma sordum. Kimi ortaokul, kimi Sanat Okulu diyordu. Bir tek ben İmam Hatip Okulu'na gideceğimi söylüyordum. Bu haber, ilkokul öğretmenim A.Ö'nün kulağına gitmiş. Çok üzülmüş. Babamı kararından vazgeçirmek için derhal bize gelmişti.

Babam, öğretmenimi çok iyi karşıladı. Buyur etti. Bahçeye sandalyeleri attı. Çayları içerken sohbete başladılar. Öğretmenimin ne diyeceğini ben de merak etmeye başladım.

-Bak Ethem Amca, oğlun çok zeki, çok çalışkan, çok gayretli bir öğrencimdi. Gelecekte büyük adam olacak. Onu önce bir ortaokula gönderelim. Ondan sonra yönünü kendisi çizer, dedi.

Babam, sakin sakin dinledi ve söze başladı:

-Bak muallim Bey, ben oğlumun gayret ve kabiliyetine güveniyorum. Zaten onun için köydeki malımı mülkümü bırakıp buraya göçtüm. Onu okutmak istiyorum.

-Ben de onu diyorum.

-Ama ortaokula değil, İmam Hatip Okulu'na göndereceğim. Oğlum, okuyacak, hoca olacak. İleride ölümüze dirimize de okuyacak…

-Ethem Amca, yanlış düşünüyorsun. Ethem, pırıl pırıl bir çocuk. İmam Hatip Okulu'na gönderip de kafasını örümcekli hale getirme. Gel, vazgeç bu kararından.

Öğretmenimiz kendi bildiği doğruları söylüyor ama bunların hiç biri babama tesir etmiyordu. Öğretmenimiz sözlerinde ısrar edince babam:

-Muallim Bey, boşa zorlama. Biz Müslüman adamız. Önce dinimizi düşünürüz. Dünyamız nasıl olsa düzene girer, deyip kestirdi.

Öğretmenimiz, son bardağı bitirmeden izin istedi:

-Ethem Amca, anlıyorum, sen beni boşa dinliyorsun ama pişman olacaksın. Çocuğun istikbalini kararttığının farkına vardığında iş işten geçmiş olacak dedi.

Pek tatlı olmasa da vedalaşıp ayrıldı. Babam, kararlarına karışılmasından hiç hoşlanmazdı. Bu öğretmenin gelişinin bir başlangıç olabileceğini, bunu başkalarının izleyebileceğini düşünerek bana:

-Git, Ahmet Enişteni çağır dedi.

Ahmet (Keleş) eniştem ayakkabıcıydı. Arastaya gittim. Seni babam çağırıyor dedim. O da telaşlandı. Önlüğünü çıkardı. Doğru eve geldik. Babamın ağzını bıçak açmıyordu. Öfkesinden dolayı burnundan soluyordu:

-Ahmet, yarın bu çocuğu götür, doğru İmam Hatip Okulu'na kaydettir, dedi.

O da:

-Olur. Ama önce kravatlı fotoğraf çektirmek lazım dedi.

-Ne lazımsa al, hazırla, götür, kaydettir. Bir daha kimse başımı ağrıtmasın dedi.

Eniştem mesajı almıştı. Önce ceketli kravatlı fotoğraf çektirdik. Pul, zarf v.s. alıp okula gittik. Kaydolurken bile babam yanımda değildi. Eniştem veli olarak kaydımı yaptırdı. Böylece artık ben de İmam Hatipli oldum. Eniştem de yedi yıl boyunca velim oldu.

Bu hal, eniştemi çok etkilemişti. Kardeşi Mustafa, ortaokulu bitirmiş, liseye kaydolmuştu. Aynı dönemde Cumhuriyet İlkokulu'nu bitiren kardeşi Mehmet'i de İmam Hatip Okulu'na kaydettirdi. Böylece iki arkadaş, aynı sınıfa devam edeceğiz. Bu, benim için de sevindiriciydi.

Babam, terzi Cavit ustaya bir takım elbise diktirdi. Ahmet Eniştem de okul açılmadan önce bana iyi bir ayakkabı ve hakiki deriden iki gözlü güzel bir çanta dikti. Bugünün öğrencilerine çok estetik gelmeyebilir. Ama o gün için bence çok kaliteli ve çok lükstü. Yedi yıl kullandım. Aynı çantayı yeğenlerim de yedişer yıl kullandı. Taş gibi çantaydı.

Her şeyiyle hazırdım. Okulun açılışını bekliyordum.

İMAM HATİP OKULU'NDA İLK YILIM

İmam Hatip Okulu'nda bana tepeden bakan insanlar yoktu. İlkokuldan farklı olarak her derse farklı öğretmen geliyordu. Bir başka ifadeyle her derse o branşın öğretmeni geliyordu. Ancak okulumuzda

branş öğretmeni eksikliği çok olduğu için pek çok dersimize ilkokul öğretmenleri giriyordu.

Bu bağlamda Türkçe dersine Şerafettin Kavaklı, Tarih dersine Şerafettin Oğuz, Beden Eğitimi'ne Yüksel Bey, Resim dersine Mustafa Sucuoğlu giriyordu. Coğrafya'ya Öğretmen Okulu'ndan Seyhan Eralp, Yurttaşlık Bilgisi'ne Kız Sanat Okulu'ndan Leman Sansar, İngilizce ve Müzik derslerine Vicdan Bilgisever, Matematik dersine Yaşar Sağsöz geliyordu. Veteriner Elvan Bey de Tabiat Bilgisi dersimize gelen öğretmenlerimizdendi.

Meslek derslerimizde branş öğretmeni yok gibiydi. Arapça dersine Mehmet Büyükkareli (Eşkiya Hafız), Kur'an-ı Kerim ve Din derine de Recep Camcı Hafız geliyordu. Recep Hafız, öğretmenliğe iyi uyum sağlıyordu. Bize branş öğretmeni kadar faydalı oldu. Ben, daha önce Kur'an-ı Kerim okumayı öğrenmiş olduğum için iki sene hiç zorlanmadım. Zaten Hocamız, daha çok Kur'an-ı Kerim'i yüzünden okumaya yeni başlayanlarla ilgilenmek zorunda kalıyordu.

Arapça dersimize gelen Mehmet Büyükkareli'nin Arapça bilgisi iyi olsa da öğretme yeteneği pek yoktu. Yine de bir boşluğu dolduruyordu. Not vermeyi pek beceremiyordu. Mesela beni, bir hafız arkadaşımla beraber sözlüye kaldırdı. Bana hafız olup olmadığımı sordu. Ben de hafız olmadığımı söyleyince "Arapçan iyi ama hafız değilsin. Tek kanatlı kuş gibisin. Fazla uçamazsın. Otur 5" dedi. Öbür arkadaşıma da aynı fiili çektirdi. Hafız olduğunu öğrenince 10 verdi. Benim notlarım sene sonuna kadar hep beş idi.

Bir de Siyer dersimiz vardı. Ona da İlahiyat Fakültesi mezunu Turgut Özlü giriyordu. Akaid dersimize de yine İlahiyatçı Ülkü Hanım geliyordu. Çok sakin ve sabırlı bir bayandı.

Kültür derslerimize gelen öğretmenlerin çoğunluğu, buradan ücret aldıkları halde bu okulu sevmiyorlardı. Bize de bunu hissettiriyorlardı. Köylü, geri zekalı sözlerini sadece onlardan duyuyorduk.

İlkokul döneminde akrabalarımızın bahsettikleri on iki öğretmenle İmam Hatip Okulu'nda karşılaştık. Ama onların bundan da haberleri yoktu.

1964 yılı İ.H.O. binası

Okul Müdürümüz Necmi Şamlı, bir yandan idarecilik yapıyor, diğer yandan da adeta okulu şantiyeye çeviriyordu. Her tarafta inşaat atıkları vardı. Okul bahçesine bitişik olan bağı yeni almıştı. Onun bir köşesine cami yapımına başlanacaktı. Onun için köylerden ekin toplanıyordu. Fakir öğrenciler için köylerden erzak, şehirden özellikle esnaftan zekat ve giysi toplamaya çalışılıyordu.

Okulda tek muavin vardı: Osman Duman. Çok sakin, halim selim bir insandı. Ankara İlahiyat Fakültesi mezunuydu. Bağdat'ta da eğitim görmüştü. Dersimize girmediği için onunla hiç muhatap olmuyorduk

Sınıf arkadaşlarımızın bir kısmı yakın köylerdendi. Sadece merkez köylerden değil, bütün ilçelerden ve köylerinden gelen vardı. Kendi köyümüzden de Mehmet ve Hüseyin Topal kardeşlerle Talip Zopur (Türkoğlu) vardı. Halit Balyaz da ikinci sınıftaydı. Şehir içinden sadece üç beş arkadaş vardı diyebilirim. Çoğunluğu Karadeniz bölgesindendi. Havza, Amasya, Merzifon, Vezirköprü, Samsun, Ladik, Terme, Çarşamba, Ünye, Fatsa, Tosya gibi uzak yerlerden gelen arkadaşlarımız da vardı.

Muammer Temiz, Hasan Balcı, Mustafa Bağıröz, Bayram Demirtaş, Cevat Altun, Hüseyin Gedik hafızlığı tamamladıktan sonra gelmişlerdi. İçlerinde evli ve çocuk sahibi olanlar da vardı.

Aramızda çok sayıda iki yıllık öğrenci vardı. O yıllarda tek dersten bile başarısız olunduğunda sınıf tekrar ediliyordu. Bu yüzden ilkokuldan zayıf olarak gelen öğrencilerin epeycesi bir kaç ders yüzünden sınıfta kalıyorlardı.

Her öğretmen gelip dersini anlatıp gidiyordu. Aradan bir-bir buçuk ay geçince herkes yazılı sınav yapmaya başladı. Sınavlar önceden haber verilmiyordu. Bazı arkadaşlar, ilkokulu dışarıdan bitirdikleri için sınav nedir, nasıl yapılır, sorulara cevap nasıl yazılır bilmiyorlardı. Yanımda oturan M.T. de bunlardandı. Ders boyunca sürekli koluma vurmaktaydı. Tarif etmekle başa çıkamazdım. Öğretmenlerimiz de kopyadan şüphelenirlerdi. Bunlar, ancak ikinci dönemde okula alıştılar.

İlkokulu yine hariçten bitiren bir arkadaşımız daha vardı. A.T. çok gayretliydi. Ne verilirse almaya, öğrenmeye çabalıyordu. Maddi durumu çok zayıftı. Çimento torbalarından müsvette defteri yaptığını çok iyi hatırlıyorum. Birinci dönemin sonlarına doğru başarısını göstermeye başladı. İkinci dönemde en başarılı öğrenciler arasına girdi.

Öğretmenlerimizden Elvan Bey'in notu çok kıttı. "On Allah'ın, dokuz Peygamber'in, sekiz benim, yedi de sizin" derdi. Ondan üç defa yedi alabilmiştim. İngilizce öğretmeni Vicdan Bilgisever, yeni mezundu. Okulumuza pek alışamadı. Hep tepeden bakıyordu. Çok dekolte giyinmesiyle sadece okulumuzda değil, il çapında tanınıyordu. Ama derste verimliydi. İyi öğretiyordu. Hatta bize İngilizce şarkı bile öğretmişti.

Birinci dönemin sonunda karneler dağıtıldı. Hiç zayıfım yoktu. Hatta sınıf birincisi olmuştum. O dönemde sınıf birincilerinin resimleri ve isimlerinden oluşan bir tablo hazırlanıyordu. "İftihar Tablosu" adı verilen bu tablo, okulumuzun girişindeki duvara asılıyordu. İlk sene başladım bu tabloya girmeye. Bu durum yıllarca devam etti.

O yıllarda ortaokul ve liselerde şapka giyme mecburiyeti vardı. Her okulun şapkasının şeridi farklıydı. İmam Hatip Okulu'nun beyaz, ortaokul ve lisenin sarı, Öğretmen Okulu'nun eflatun, Sanat Okulu'nun ise yeşildi. Necmi Şamlı hocamız bize nasihat ederken "Evladım, sizin şeridiniz beyaz. Nokta kadar bile bir yanlış yapsanız, o beyaz üzerinde leke yapar" derdi. Biz de buna uygun yaşamaya çalışırdık. Şapkasız sokağa çıkamazdık. Her öğrenci, öğretmenlerinin yanı sıra bir üst sınıftaki öğrenciye şapkayla asker gibi selam vermek zorundaydı. Öğretmenlerimiz, bize hangi okulda olursa olsun öğretmen olduğunu bildiğiniz kişilere şapkayla selam verin derdi. Biz de bu tavsiyelere uyardık.

Yine o yıllarda bir öğrenci, üst sınıfın kapısını çalmadan giremezdi. Eğer ağabeyleri izin verirse girebilirlerdi. Yazılı olmayan bu kurala herkes uyardı.

Son sınıf öğrencileri, gözümüzde erişilmesi güç insanlardı. Son sınıfta Süleyman Uludağ, Abdullah Çağlar, Mevlüt Uysal'ı hatırlıyorum. Mustafa Öz, İsmail Torun da göz dolduruyorlardı.

Feyzullah Kıyıklık, benden iki sene ilerideydi. Hafız Kenan Taşkan, okulumuzun mevlit ve ilahide Ulucami'deki yüz akıydı.

Okulumuzun bir de Mehter Takımı vardı. Recep Camcı hocamızın kurup çalıştırdığı Mehter Takımı, milli bayramlarda halkı coştururdu. Sırf okulumuzun mehter geçişini izlemek için bayram yerine gelen binlerce insan vardı. O sene Aralık ayında Mevlana Anma Töreni'nde okulumuzun Semazen Ekibi'nin gösterileri de olmuştu ama bizler oralara yanaşamıyorduk.

Okula epeyce alıştığımız için ikinci dönemde hiç sıkıntı hissetmedim. Ancak köylerden ve uzak yerlerden gelen arkadaşlar, büyük zorluk içindeydiler. Mahalle aralarında bir odalık yerler bulurlarsa orada iki-üç arkadaş kalabiliyorlardı. Soba bulmaları, yakacak bulmaları büyük dertti. En önemlisi de yiyecek sorunuydu. Anne babaları, onları oralara atmışlardı, yanlarına bir iki ay sonra zor uğrayabiliyorlardı. Uğrasalar da yeterli yiyecek getiremezler, doğru dürüst harçlık bırakamazlardı. Çocuklar da hallerini kimseye söylemeden yarı aç, yarı tok vaziyette okula devam ederlerdi. Onların halini ne arkadaşları ne de öğretmenleri bilirdi. İdareciler, zaman zaman evlerinde durum tespiti yaptıklarında vaziyeti görebiliyorlardı.

Necmi Şamlı Bey, bu sorunu kökten çözebilmek için öğrencilerin kalabilecekleri yurtlar kurmak ve yatılı okumalarına imkan sağlamak gerektiğini söylüyordu. Bu arada bakanlığa sürekli rapor gönderiyordu. Yatılı olmadığı takdirde İmam Hatip Okulları'nda formasyon eğitiminin yapılmasının imkansız olduğunu bildiriyordu. Bir taraftan okulun üçüncü katını yani Güvercinlik denilen bölümü yatakhane, bodrumdaki o küçük mekanı da yemekhane olarak düzenlemeye çalışıyordu. Bazı öğrencileri de Vakıflar Öğrenci Yurdu'na yerleştiriyordu. Ama dert, sıkıntı daha büyüktü.

Birinci sınıfta iki şubeydik. Her birinde yaklaşık 40 öğrenci bulunuyordu. Bizim I A şubesi daha aktifti. Sınıflar arası futbol ve voleybol karşılaşmalarında bizim şube öndeydi. Sosyal faaliyetlerde

de bizim sınıfın sesi çok çıkıyordu. Tosyalı Yahya Uzun ve ekibi, tek başına bir tiyatro gibiydi. Yapamayacağı taklit yoktu. Ona güvenerek sınıf gecesi yapmaya karar verdik. Ahmet Çoban saz çalacak, Necati ve arkadaşları da türkü söyleyecekti.

Skeçte rol alanlar: Hüseyin Gedik, Ali Cerit ve Ethem Erkoç

Sınıfımızı tiyatro salonu haline getirdik. Birkaç öğretmen masasını birleştirerek sahne oluşturduk. Tüm öğrencileri ve öğretmenleri davet ettik. Sıralar alınamadı ama imkan bu kadardı.

Hüseyin Gedik Karadenizli bir gemici, ben de hakim rolünde olduğum bir skeç sunduk. Ardından saz ve türkü faslı, sonra da Yahya Uzun'un taklit şovu derken ilk yılda I A olarak adımızı duyurduk. Seyirci çok memnundu. Her hafta yapsak gelip izleyeceklerini söylüyorlardı. Ama imkansızlıklar arasında öyle sık etkinlik yapmak mümkün değildi.

Sene sonuna doğru sınıfımızın sporcuları da kendilerini göstermeye başladı. Yusuf Işık, Orhan Şahin, Şükrü Sayın, Abdullah

Boyabatlı, Mehmet Keleş, Mümtaz Bayburtlu ve arkadaşları önce futbol takımını oluşturdular. Ardından öğle aralarında voleybol oynamaya başladılar.

Okulumuz, voleybolda iddialı idi. Fakat basketbolda Öğretmen Okulu'nu yenmemiz mümkün değildi. Zira onların özel basketbol sahası ve branş öğretmenleri vardı. Onların birinci olmaları çok doğaldı. Futbolda da Sanat Okulu ile Lise arasında rekabet vardı. Voleybol karşılaşmalarında rakiplerimizin kırıcı tezahüratlarını hiç unutmuyorum. O yüzden maçlara gitmeyi bir türlü sevemedim.

Güreşe gelince ona ata sporumuz olarak bakıyorduk. Sınıf arkadaşlarımız da güreştikleri için aşırı ilgi gösteriyorduk. Güreş Eğitim Merkezi'nde Adil Candemir gibi İmam Hatip Okulu öğrencilerini seven tecrübeli güreş hocasının bulunuşu, bizi yüreklendiriyordu. Onun için güreş müsabakalarını hiç kaçırmıyorduk.

Birinci sınıftayken okul binamızın karşısında bir-iki katlı binalar vardı. Arka tarafında hiç ev yoktu. Cezaevi (şimdiki Adliye) binasından ötede hiç ev yoktu. Damatşükrü sokakların bulunduğu yerler, Damatların tarla diye bilinirdi. Çatalhavuz mıntıkası, bahçe ve tarlalardan ibaretti. Bir de havuz vardı. Mavral Sokak'taki çeşmenin kuzey tarafı da tarla idi.

Okulumuzun bulunduğu yerden Aşçılar ve Ilıca Bağları'na doğru bir bağ yolu vardı. Etrafı tamamen tarlaydı. Biz, sabahları ders çalışırken o bağ yolunu yani günümüzdeki Eşref Hoca Caddesi'ni defalarca arşınlardık. Şimdiki Fatih Caddesi de Yazı Çarşı'dan itibaren patika yol idi. Cezaevinin karşısında damızlık at, eşek ve boğaların beslendiği Aygır Deposu vardı.

Mahallemizdeki evler, avlulu ahşap konutlarla doluydu. Çoğunluğu tek katlıydı. Bir kaç tane iki katlı bina vardı. Oralarda da mutlaka bir sağılır inek beslenirdi. Hayvanlar, sabahleyin mahallenin

çobanına teslim edilirdi. Onlar da Mavral Çeşmesi'nin çevresinde toplandıktan sonra İbrahimçayırı Bağları'na doğru otlatılmaya götürülürdü. Her evin ahırı, küçük de olsa bir ambarı ve tandırlığı vardı. Orada her ay yufka ekmek yapılırdı.

Her evde elektrik vardı. Ancak pek az evde su bulunuyordu. O da evin içinde değil de bahçede/avluda yer alıyordu. Evinde çeşmesi olmayanlar, ihtiyaçlarını sokak çeşmelerinden temin ederlerdi. Genellikle kanalizasyon vardı ama bulunmayan evler de mevcuttu.

O yıllarda okulumuz, şehrin dışı sayılabilecek bir yerdeydi. Zamanla etrafı evlerle doldu. Şimdi şehrin merkezinde yer alıyor denebilir.

OKULUMUZUN İŞGAL PLANI

Birinci sınıfın sonunda 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı'ndan hariç bir de 27 Mayıs 1960 ihtilalinin yıldönümünde kutlanmak üzere yeni bir bayram icat edildi. 1963 yılının Mayıs ayında onu kutlamaya hazırlandığımız sırada 27 Mayıs'tan üç gün önce okul müdürümüz Necmi Şamlı Bey, Salı günü dersten çıkarken öğrencileri bayrak töreninin yapıldığı doğu kapısının önünde topladı. Hepimiz merak içindeyiz. Bayrak töreni desek değil. Önemli bir kişi bize konuşma yapmak için geldi desek, böyle bir şey de duymadık. Gerçekten de çok merak ettik.

Biraz sonra müdürümüz geldi. Sağa sola birkaç tur attıktan sonra bize şöyle dedi:

"Çocuklar, sizi neden topladım, biliyor musunuz? Valilikten şu anda bize ulaşan bilgiye göre 27 Mayıs programı çerçevesinde yarın Ankara'dan Devrimci Gençlik grubu Çorum'a gelecekmiş,

ilk iş olarak okulumuza baskın yapıp işgal edeceklermiş. Sınıflara girip devrim nutukları çekeceklermiş. Benim sizden ricam; sakın ha onlara karşı bir direniş göstermeyin. Kavgaya, gürültüye, can kaybına sebep olmayın. Bırakın konuşsunlar. Okulu işgal edip birkaç pankart asacaklar, birkaç slogan atacaklar. Sonra çekip gidecekler. Okul, yine bize kalacak… Anladınız mı çocuklar? Sükunetinizi koruyun. Sakın direnip de istenmeyen olaylara yol açmayın. Tamam mı? Söz mü?...”

Biz, bu konuşmanın ardından dağıldık. Ama zihnimizde pek çok soru vardı. Devrimci Gençlik ne demek? Bunlar kim? Niye özellikle Çorum’a geliyorlar? Niçin İmam Hatip Okulunu işgal edecekler? Devrime ve Devrimcilere bunun yararı ne olacak? Onları buraya kim gönderiyor? Bizden ne istiyorlar?...

Biz, bu soruları tartışarak çarşıya doğru ilerliyorduk. Gazi Caddesine çıktığımızda baktık ki cadde, eskisinden daha kalaba. Tanımadığımız ve o zamana kadar şehirde görmediğimiz insanlar, caddeyi turluyorlardı. Hava soğuk olmamasına rağmen sırtlarında palto bulunuyordu. Biraz dikkat edince paltonun altından tüfeğin namlusu görünüyordu. Eski doğumevi, şimdiki kültür parktan Kubbeli Cami’nin hizasına kadar hep böyleydi. Bir olağanüstü hal vardı ama sebebi neydi? Anlayamadık. Dayanamayıp bir kaçına sorduk:

-Ne var amca? Bir şey mi var?

-Evladım, siz evinize gidin. Bu işi bize bırakın.

-Ne işini?

-Evladım, İmam Hatip Okulunu basacaklarmış. Gelsinler de görelim.

-Gelecekleri varsa görecekleri de var…

Necmi Şamlı müdürümüzün bize duyurduğu konuyu halkımız çoktan duymuş. Kendince tedbirini de almış.

Caddede durum vahimdi. Ancak bizim bilmediğimiz bir durum daha varmış. Aşçılar Bağları'ndan Sarılık Köprüsü'ne kadar sel çayı, sanki bir savunma hattı olmuş. Köylerden gelen binlerce insan, okulu ve öğrencileri korumak için oraya mevzilenmişler. Allah korusun, Çorum'da yanan bir kıvılcım önce kentte, sonra ülke çapında kargaşaya, iç çatışmaya yol açabilirdi.

Bizim duyduğumuz endişeyi, elbette valimiz ve il yöneticilerimiz de duyuyordu. Emniyet ve istihbaratın da gelişmeleri yakından takip ettiğinden şüphe edilemezdi. Onlar da halkın arasında, sel çayı çevresinde dolaşıp gerekli bilgileri toparlayıp vilayete sunmuş olmalılar.

Biz, ertesi günlerde derslere normal devam ediyorduk ama aklımızda hep işgal korkusu vardı. Kapıyı açıp nöbetçi öğrenci bile girse acaba onlar mı geldi diye endişeleniyorduk. Hafta sonuna kadar böyle bekledik

Çarşıdaki insan kalabalığının azalmaya başladığını gördük. Sebebini pek anlayamadık. Cumartesi günü öğleyin bayrak töreni sırasında müdürümüz, bize şu açıklamayı yaptı:

"Çocuklar, tehlike şimdilik geçmiştir. Çorum'daki vaziyetin uygun olmadığı gerekçesiyle, Ankara'dan hareket eden gençler, yarı yoldan geri dönmek zorunda kalmışlardır."

Bu sözler üzerine biz de rahat bir nefes aldık. İleriki günlerde yeni bir işgal dedikodusuyla karşılaşmayacağımızdan emin olarak evlerimize dağıldık. Meğer, dönemin valisi, durumun vahametini Ankara'ya bildirmiş olsa gerek ki devrimci gençlerin otobüsleri yolun yarısından geri gönderilmişler. Çorum da böylece büyük bir felaketi atlatmış oldu.

Bu olayı sadece İmam Hatip Okulu'nda okuyanlar biliyor ve anlamaya çalışıyorlardı. Fatsalı Ömer Öztürk de telefonda okul

hatıralarını anlatırken bu olayı bütün ayrıntılarıyla nakletti. Altmış yıl sonra bile hiçbir ayrıntısını unutmamış; olduğu gibi anlattı. Yatılıda kaldığı için sıkıntıyı daha çok yaşadıklarını söyledi. Ama bazı arkadaşlar, bu olayları hiç hatırlamıyorlar bile. Çorum'da diğer okulların böyle bir sorunu ve endişesi yoktu. Yıllar sonra bu olayı anlattığımızda bir liseli arkadaşım: "Evet, biz de böyle bir şey duyduk ama inanamadık. Niçin bir gençlik grubu, İmam Hatip Okulu'nu işgal etmeyi planlar ki?... Buna valilik ve hükümet nasıl izin verir?" diyerek itirazını sürdürüyordu. O günlerde lisede okuyan İsmail Duran Eker de bu haberi duymuştu. Ben hatırlatınca bana ayrıntılarıyla anlatmıştı.

AMCAMIN GELİŞİ

Köyden babamın gelişinden sonra amcam, orak harman meselesini halletmek için köyde kaldı. Harmandan kalkıp mahsulü elde ettikten sonra gelmeyi planlamıştı. Bizden on ay sonra da amcam, göçünü yükleyip Çorum'a geldi.

Babam, günlük hayatına devam ediyordu. Sabahleyin hayvanların samanını yemini veriyor, bakımını yapıyordu. Oradan bahçeye geçip orada meşgul oluyordu. Öğleyin yemek ve namaz molasının ardından ya oturup kitap okuyor, hatim indiriyor ya da bahçeye gidip toprakla meşgul oluyordu.

Amcam da yerleşme işini tamamladıktan sonra bahçe işlerinde babama yardım ediyordu. Öğleden sonra da kahveye gidip arkadaşlarıyla oturuyordu. Oyun bilmediği için orada bulunmaktan da sıkılıyordu. Bunu yakından izleyen İsmail Keleş, bir gün amcamı yanına çekerek:

-Bu böyle olmaz Hacı Ömer. Sen, kahvede vakit geçiremezsin. Biraz oyalansan bile hayat geçiremezsin.

-Ne yapayım?

-Bir dükkan aç.

-Ben ticaret bilmem ki ne yapayım?

-Bir dükkan kirala. Bir masa, birkaç sandalye at içine. Orada otur. Orası sana iş belletir… Orada herkes, seni bir iş yapıyor sanarlar.

-Bilmem ki…

-Vakit kaybetme. Hemen işe giriş.

-Bunu bir de ağabeyime danışayım.

Amcam, bu konuşmayı babama aktarır. Aralarında uzun uzun müzakere ederler. Babam:

-İsmail Keleş haklı… Şehre gittiler de kahve köşelerinde sürtüyorlar dedirmemek lazım. Bir dükkan açalım.

-Mesela ne dükkanı?

-Bakkal dükkanı olabilir.

-Nerede?

-Nasip…

O günlerde Mutaf Galip Aşıla ustanın dükkanı bırakıp kayınbiraderlerinin yanında tezgahtarlık yapacağını duyarlar. Bunun üzerine yakın dostu Galip Usta'dan dükkanı kiralarlar. Paşa Hamamı'nın doğu duvarına bitişik olan mutaf dükkanlarının arasındaki bu dükkanda sömestri tatilinin sonlarına doğru tadilat çalışmalarına başlarlar.

Dükkanın içerisi yeniden sıvanır. Tavan kısmı, suntayla kaplanır. Dükkana bir vitrin, duvarlara terekler, alta camekanlar yapılır. Marangoz Muharrem usta, burada bir aya yakın çalıştı. Masası, sandalyesiyle tam bir dükkan haline gelmişti. Sıra, formaliteleri yürütmeye, Bakkallar ve

Bayiler Derneğine üye olup mal almaya, belediyeye müracaat edip ruhsat almaya gelmişti. Eş, dost, ahbap yardımcı oldular. Bunların hepsi, amcamın üzerine yapıldı. Zira babam, resmi işlerle uğraşmak istemiyordu. İçerisi malzemelerle doldurulunca dükkan, müşterilerin talebini karşılamaya hazır hale geldi.

O günlerde bakkallık önemliydi. Günümüze göre küçük ölçekli bir marketti. Her çeşit gıda, temizlik ve ev araçları bulunuyordu. Resmiyette dükkanı amcam çalıştırıyordu. Babam da gayr-i resmi ortağıydı. Amcamın tekelden sigara almaya ya da toptancıdan mal almaya gittiği zamanlarda dükkanı yalnız bırakmıyordu. Müşterinin istediklerini verebiliyor, hesabını yapabiliyordu. Ama amcamın okuma ve yazması da hesabı da daha iyiydi. Veresiye defterlerini o tutuyordu. Resmi işleri o takip ediyordu.

Dükkan, benim için iyi oldu. Dersten çıkınca doğru dükkana gidiyordum. Orada babama, amcama yardım ediyordum. Sıkışık zamanlarda tartılacak şeyleri tartıp hazırlıyordum. Bazen çekmecenin başına geçip para alıyordum. Kafadan hesap konusunda iyi olsam da yazarak hesap yapmanın daha doğru olduğunun farkına vardım. Para üstü vermenin en pratik yolunun toplam üzerine para saymak olduğunu dükkanda öğrendim.

Dükkanın bana bir faydası da ders çalışma mekanı oluşuydu. Müşteriden sonra kitabımı açar, ders çalışırdım. Özellikle Pazar günleri, dersleri zayıf olan arkadaşlarımın uğrak yerleri, bizim dükkandı. Onlara ders çalıştırırdım. Bu, adeta takviye kursu niteliğindeydi. Dönem içinde sadece Pazar günleri yapmış olduğum bu faaliyet, yaz tatilinde daha da yoğunlaşıyordu. Bütünlemeye kalan öğrencilere Arapça, İngilizce, Matematik ve Türkçe dersleri veriyordum. Birine Arapça dersi veriyorsam ondan sonrakine Matematik, o gidince yeni gelene İngilizce gibi sabahtan akşama kadar ders devam ediyordu.

Müşteri gelince onunla ilgileniyorum, gidince derhal derse devam ediyordum.

Dershanelerin takviye kurslarının olmadığı, sadece bazı öğretmenlerin ücretli özel ders verdiği dönemde bu uygulamam, pek çok veliye ilaç gibi geliyordu. Dükkana gelip benim oğlumu da şu derse çalıştır diyenlerin sayısı, her gün artıyordu. Beni tercih edişlerinin temel sebeplerden biri de hiçbirinden ücret almayışımdı.

Bir defasında bütünlemesini başarıyla geçen bir çocuğun velisi, bana hediye süveter getirmişti. Israrına rağmen kabul etmedim. Ben, bunu Allah rızası için yapıyorum; ücret veya hediye kabul edemem dedim. Çevremdekilerin çoğunluğu bunu yadırgıyordu ama babam, bu davranışımı takdir ediyordu.

Dükkanda ders verişim, bir gelenek haline geldi. Okulu bitirinceye kadar bu geleneği aksatmadan yürüttüm. Öğrencilerden ücret almayı bırakın, ihtiyacına göre babam ve amcam onlara harçlık bile veriyordu. Özellikle gurbetteki öğrencilerin bütünleme sonunda memleketlerine gidişleri sırasında onlara yol harçlığı vermeyi ihmal etmezlerdi.

BİR BAYRAM YEMEĞİ

Köyden geldikten sonra farklı bir hayat yaşadık. Anne-baba ve çocuklardan oluşan çekirdek aile hayatı bize göre değildi. Annem, hala köyden getirmiş olduğumuz büyük kazanlarda yemek pişiriyordu. Onların en küçüğü bile günümüz mutfağının büyük tencerelerini andırıyordu. Sonra babam, bu büyük kazanları satarak annemi küçük kaplara mecbur etti.

Ben, Cuma namazlarına ve teravih namazlarına mümkün olduğu kadar babamla birlikte gidiyordum. Rahmetli Mustafa Özel'in tane

tane anlatışını/vaazını dinliyorduk. İlk yıl Ramazan'ı böyle geçirdik. Yemeği ailece yiyorduk ama babam pek mutlu değildi. Sofrada misafir yoktu. Köy odasındaki o eski günleri hatırlardı. Belki de hiç unutmadı desek daha doğrudur.

Bir bayram namazına Abdibey Camii'ne gitmeye karar vermişti. Aslında teravihlerde hep Ulu Cami'ye giderdik. Bu defa niye böyle bir karar verdiğini ilk anda anlayamadım. Yolda giderken bana:

-Camiden çıkarken komşuları yemeğe davet etmek istiyorum, dedi.

-Kimleri diye sordum.

-Köylümüz Ş.Ş ve kardeşi M.Ş ile komşumuz İ.B. dedi.

Bayram namazını kılınca aceleyle camiden çıktı. Komşularımızı teker teker bayram yemeğine davet etti. Ama hiçbir kabul etmediler:

-Eve gideceğiz. Çocuklar bizi bekliyorlar.

-Bayram yemeğinde ailece beraber oluruz. Bizim adetimiz böyle.

-Çocuklar, bensiz yemek yemezler…

Bu ve benzeri cevaplarla herkes evine gitti. Babamla ben yapayalnız eve döndük. Oturduk sofranın başına. Sözde bayram yemeği yiyoruz ama babam doğru dürüst bir şey yemedi. Geriye çekildi. Başladı ağlamaya. Ben, babamı hiç böyle görmemiştim. Sebebini soruyoruz, cevap vermiyordu. Niye ağladığını bir türlü anlayamadık. Öfkesi, sinirleri biraz yatıştıktan sonra yavaş yavaş anlatmaya başladı:

-Ben, hiç misafirsiz bayram yemeği yememiştim. Odada en az iki, üç sofra insanla yemek yemeye alışıktım. Dışarıdan gelen misafirler, komşular soframızda olurlardı. Bugün komşularıma söyledim. Hiç biri kabul etmedi.

Annem:

-Ne yapalım, senden demesi, dedi.

-Öyle ama ben onlara ne kötülük yaptım ki diye iç geçirdi.

Ablam:

-Baba, burada usul böyleymiş. Bayram yemeğini herkes çoluk çocuğuyla yerlermiş, dedi.

Babamın öfkesi biraz geçmişti. Çayı getirildi. Yudumlarken bile misafirsiz sofranın bereketi olmayacağını söylüyordu. Bundan sonrası için bir şeyler düşünmek lazım diyordu. Kurban Bayramı'nda komşulardan ümidini kestiği için, Ulu Camii'nin şadırvanından sekiz on fakiri alıp getirdi. Çok mutlu ve çok neşeliydi. Eski günlerdeki gibiydi.

Ben İmam Hatip Okulu'na başlayınca sorun çözüldü. Gurbetten gelip bayramlarda memleketlerine gidemeyen öğrenciler oluyordu. Bu durumda olan sınıf arkadaşlarımdan Çarşambalı Muammer Temiz, Ünyeli Hasan Balcı, Fatsalı Mustafa Ekmekçi, Amasyalı Hasan Epçim ve kardeşleri gibi pek çok arkadaşı bayram yemeğine davet ediyordum. Babam, onlarla sohbet ediyor ve çok memnun oluyordu. Öğrencilik yıllarımda bu böyle devam etti.

NAMAZGAHTA YAĞMUR DUASI

1963 yılının baharında havalar kurak gitti. Çiftçi sıkıntılıydı. Yağmur yağmazsa halimiz harap diyorlardı. Nihayet yağmur duası yapmaya karar vermişlerdir. Önce bazı ritüeller uygulanıyormuş. Daha önce hiç duymamış, görmemiştim. Köyde birkaç kez yağmur duasına katılmıştım. Ama şehirde ilk olacaktı.

Yağmur duası öncesi bir gün Ulu Cami'nin son cemaat mahallinde birkaç imam müezzin bir araya gelmişlerdi. Bir çuval çakıl taşına tek tek okuyup diğer çuvala atıyorlardı. Mahiyetini pek anlamadım. Sonra

büyüklerime sordum. Onlar da "Adalettendir; yetmiş bin çakıl taşına "Allahım! Sen Allah'sın, Senden başka ilah yoktur. Sen zenginsin, biz fakiriz. Bize bol yağmur indir. Allahım! Bize yardım eden, içimize sinen, bol, faydalı, her tarafı kaplayan, her tarafa akıp giden, her tarafı sulayan, umumi bir yağmur indir…" dualarının Arapçasını okuyup öbür çuvala koyarlar" dedi.

Bir süre izledim. Sonra o çakıl taşlarını birkaç torbaya bölüştürdüler ve belli çiftçilere teslim ettiler. Daha sonra duyduğumuza göre o çakıl taşların sel yataklarına ve Çatalhavuz'a az az döküyorlarmış. Yağmur yağana kadar bu hal devam ediyormuş.

Bir de daire çevrilirmiş. Yani şehrin doğusunda su deposu yakınında iki at hazır bulundurulurmuş. İki hafız efendi bu atlara bindirilirmiş. Biri güneyden, diğeri kuzeyden on beşer cüz okuyarak Gürcü Köyü'nde birleşirlermiş. Orada hatim duası yapılıp öğle namazı kılındıktan sonra kurban kesilip ziyafet verilirmiş. Ama bu defa böyle bir işlem yapıldığını duymadım.

Bu hazırlıklardan sonra Cuma namazında Ulu Cami'de "Falan gün Yağmur Duası için sabah namazından sonra Namazgah'ta toplanılacak" diye duyuruldu. O gün geldiğinde ben, babam ve amcam birlikte Abdibey Camii'nde sabah namazını kıldık. Oradan doğru Namazgah'a gittik.

Namazgah, dört tarafı en az üç metre yükseklikte duvarlarla çevriliydi. Duvarların iç kısmında iki sıra kavak dikiliydi. Yerler, yemyeşil çimendi. Mayısın son günleri olduğundan çimenlere çiğ düşmüştü. Namazgahın kapısından girdik. Ortalara doğru ilerledik. Çok geçmeden Namazgah doldu. Zira Çorum'un bütün camilerinden akın akın insan geliyordu.

Köylerdeki yağmur dualarında çobanlar, sürülerini de kırlara getirirlerdi. Koyunlar, sağılır inekler bir tarafa yerleştirilirlerdi.

Kuzular ve buzağılar da karşı tarafa. Dua boyunca onların meleşmeleri de dua değerinde görülürdü. Küsler barıştırılırdı. Masumların duası daha makbul diye çocuklar ön saflara yerleştirilirdi. Ama Namazgahta bunların uygulanması zordu.

Namazgah'ta cemaat hazır olunca Çorum Müftüsü Mustafa Özel, Ulu Cami İmamı Hafız Şükrü Akmaz da ön safta yerini aldılar. Biz de saf düzeni aldık. Sonra Şükrü Hafız mihraba geçti. Cuma namazı kıldırır gibi iki rekat namaz kıldırdı. Ardından üç basamaklı minbere çıkıp Allah'ın rahmetinin bolluğundan söze başlayarak böyle zamanlarda bu rahmetini üzerimize indirmesini talep edeceğimizden söz etti. Bunun için dargınların barışmalarını, herkesin birbiriyle helalleşmesini tavsiye etti. Özellikle masum çocukların, yoksulların dualarının önemine işaret etti. Hepimizi tövbe istiğfara davet etti. Rabbimizin huzuruna günahsız çıkmamızın ehemmiyetini anlattı. Şükrü Hafız, hutbeyi bitirdikten sonra minberden inip mihraba geçti.

Müftü Mustafa Özel Hoca Efendi ayağa kalktı. Tövbe ve istiğfardan sonra yağmur duasına başladı. O dua ettikçe elleri ve parmakları yere doğru çevrili olan cemaat de hep birlikte amin diyordu. Çok coşkulu bir haldi. Amin sesleri, sanki gök kubbeyi dolduruyordu.

Dua bittikten sonra herkes, birbirine sarılarak "Hayırlısıyla, inşallah" diyorlardı. Arzuhalimizi Yaratan'ımıza sunmuş olmanın huzuruyla dağıldık.

Günlerce yağmur bekledik. Nihayet Haziran başlarında yağmur yağmaya başladı. Bardaktan boşalırcasına yağıyordu. Birden güneş otaya çıktı. Yağmur, doluya çevirdi. Biz de misafirlerimizle evde oturuyorduk. Evimizin batıya bakan pencere camlarının çoğu kırıldı. Hepimiz şaşkındık. Bu kadar camı nasıl taktıracaktık. Çarşıyı dolaştık, bütün camcılar meşgul. Halk kuyrukta. Camcılardaki camların Çorum'un ihtiyacını karşılaması imkansızdı. Çevre illerden acilen cam getirildi.

Halk, bu büyük afeti, Tepecik'teki genelevin Hıdırlık'ın kıblesine taşınmasına bağlıyordu. Bu yüzden başımıza taş yağdı diyorlardı.

Bu afetin ardından D. Seydi isimli bir şaşkın da elinde bir hoparlörle destan satmaya başladı. Sokak sokak dolaşıyordu. Bizim sokakta, evimizin önünde bile bağırıyordu: "Hocalar taşa okudu, taş yağdı" deyip duruyordu. Halk öfkeliydi. Git, belanı başkasından bul, diyerek ondan yüz çeviriyorlardı. Meğer o herif, hocaların yağmur yağması için taşlara okuyup o taşların Çatal Havuz'a atılmasını kastediyormuş. Biz, bunu daha sonra öğrendik. Halkın sabır ve basireti sayesinde bir olay çıkmadı ama bu provokasyon, bir şehri karıştıracak kadar tehlikeliymiş. Büyükler öyle diyorlardı. Sonra anladık bunu.

HAVUZUN SUYU KESİLİNCE

Çorum'da altı evin bahçesinde havuz vardı. Altısının da suyu Serpin Köyü'nden geliyordu. Su, önce Hafız Kemal Erdin'in evinin önündeki Kümbet denilen su mukassemine gelir, oradan evlere dağılırdı. Gelen su, musluk değil de köy çeşmelerindeki gibi lüleden akardı. Havuzumuz 8x8 metre genişlikte, 1.60 m. derinlikteydi. Su dolunca altındaki vanadan boşaltılırdı. Dış avludaki havuzdan bahçeye kadar beton ark vardı. Su, oradan çıkıp bahçeye ulaşırdı.

Havuz, babam için çok önemliydi. Bu kadar su için köyde nice kez kavgalara, yaralanmalara şahit olmuştu. Şimdi kavga gürültü olmadan havuzumuz doluyordu. Üç günde bir bahçedeki kavakları, meyveleri ve sebzeleri suluyorduk. Bizim için bulunmaz bir nimetti. Zaman zaman suyunun azaldığı oluyordu. Sucu Şükrü Ağa ve komşu Hasan ağa ile omuzlarına kalın tel halkası atarak suyoluna bakmaya giderlerdi. Pöhreğe ağaç kökü girmiş diyerek biraz kök çıkarıp gelirlerdi.

Bir defasında gittiler, kök falan yokmuş. Ama su akmıyordu. Suyolunda çökme ve pöhrekte kırılma olmuştur, onun için su yeraltına

kaçabilir, dediler. O zaman ne yapmak lazım denilince suyolunu kazıp kaçağı bulmak gerekir denildi. Başka çare bulamayınca suyun havuza bağlantı yeri olan duvarın dibinden kazarak Aygır Deposu'nun kenarından köşeye kadar devam ettik. Arızaya rastlayamadık. Bu defa Aygır Deposu'nun köşeden bugünkü Adalet Sarayı'nın kapısının karşısına kadar kazdık.

Kazdık diyorum ama iş makinesiyle, kepçeyle değil, kazma-kürekle kazıldı. Hem de bir buçuk metre derinlikte. Yine bir arızaya rastlayamadık. Sonunda suyolunun pöhreklerine kavuştuk.

Bu zahmetli kazının esas ilginç yönü, kazı sırasında çıkan insan kemikleri, kafataslarıydı. Ben, şahsen şaşkınlıkla izliyordum. Ancak yakın komşularımız gördüklerine hiç şaşırmıyorlardı. "Burası, zaten mezarlıktı. Bu kemikler de bizimkilerin kemikleridir" diyorlardı.

Sonra öğrendik ki Aygır Deposu (Bugünkü Fatih Blokları'nın ve Dut Dede'nin bulunduğu yer), Fatih Caddesi, Cezaevi (Bugünkü Atıf Hoca Parkı ve Adliye)nin bulunduğu yerde, Ali İzzet Efendi'nin Tezkire-i Makamat adlı eserinde de anlatıldığı gibi Büyük Dut Dede Kabristanı varmış. 1925'ten sonra mezarlık iptal edilmiş. Yeri düzlenmiş. Ortasından yol geçmiş. Bir tarafına Cezaevi, diğer tarafına da damızlık boğalar, at ve eşeklerin beslendiği Aygır Deposu yapılmış.

İşte bu mekanda yaptığımız kazının sonunda su yolunu tekrar bulan ustalar, demir borularla suyun havuza götürülmesine karar verdiler. Suyolu, ona göre düzlendi. Kalın demir borular döşenerek suyun havuza getirilmesi sağlandı.

Sanıyorum bu çalışma, üç hafta kadar sürdü. Çok maliyetli bir işti. O kadar süre orada işçi çalıştı. Onların ücretleri v.s. çok para tuttu. Ama babam için önemli değildi. Önemli olan, havuza suyun gelmesiydi. Lüleden şırıl şırıl suyun akmasıydı.

Aslında bahçemizde iyi bir kuyu vardı. Suyu da gürdü. Ama onu kullanmayı hiç düşünmedik. Ne zaman ki Serpin Suyu şehir şebekesine bağlanıp havuzun suyu tamamen kesildi; işte o zaman kuyu suyuna mecbur kaldık. Kuyuya bir santrafiş bağlayıp hortumla havuzu doldurduk. Bir gün dinlendirilen suyu yine aynı arktan akıtarak bahçeyi sulamaya devam ettik.

Bu faaliyet, Eylül ayındaydı. Henüz okul açılmamıştı. Ben de çalışmaları rahat rahat izleyebiliyordum. Yıllar geçmesine rağmen oralardan çıkan insan kemikleri ve kafatasları, gözümün önünden hiç gitmiyor.

Havuz, çocuklar için iyi bir eğlence mahalli olabilirdi. Ama ben, hiç böyle düşünmedim. Mahalledeki arkadaşlarım, hatta sınıf arkadaşlarım, havuzda yüzmek için ısrar ederlerdi. Ancak ben, babamdan korktuğum ve kızacağından endişelendiğim için izin vermezdim. Buna rağmen soyunup havuza atlayan, yüzen arkadaşların da olduğunu inkar edemem. Babam görmesin diye gözcülük yapmak da bana düşüyordu.

ALTMIŞLI YILLARDA ÇORUM

ALTMIŞLI YILLARDA ÇORUM

Köyden şehre geldiğimizde hayatımızda değişen önemli şey, elektriğe kavuşmamızdı. Gaz lambasından sonra elektrik, bize büyük bir değişiklik gibi geldi. Yazı Çarşı'da fırın vardı, bakkal vardı, bir kaç tane kahvehane vardı. Evimize yakın iki tane cami ve iki ilkokul vardı. Saat Kulesi çevresinde çarşısı, Çarşamba günü sebze pazarı, Pazartesi günü hayvan pazarı mevcuttu.

60'lı yıllarda Çorum

Şehrin en yüksek binası, Kalelioğlu Apartmanı idi. Cadde boyunca üç katlı bina, bir kaç taneydi. Şehrin dış kısmında sadece dahiliye ve hariciye bölümlerinden ibaret olan bir hastanemiz, şimdiki Çorum Park'ın bulunduğu yerde bir doğumevi binamız, Saat Kulesi yanındaki Taş Bina'da da Belediyemiz mevcuttu. Hükümet Binası, şehrin doğusunda idi. Çevresinde liseden başka pek bina yoktu.

1960 yılında Çorum, farklı bir belediye başkanıyla tanıştı. İhtilal döneminin valisi Mehmet Varinli, belediye başkanlığı görevini de yürütmeye başladı. Onun mesaisi, sabah ezanından önce başlardı. Sabah erkenden şehri teftiş ederdi. Belediye başkanlığı sırasında Çorum'a en büyük hizmeti, Osmancık caddesini açmak oldu. Önceleri Osmancık yolu, daracık ara sokaklardan oluşuyordu. İki araba karşılaştığında biri diğerine yol vermek zorunda kalıyordu. Varinli, Menteş planında işaret edilen beş anayoldan Gazi ve İnönü caddelerine ek olarak Osmancık yolunu da aynı genişlikte açmak niyetindeydi. Sarılık Köprüsü'nden başlayarak Saat Kulesi'ne kadar Gazi Caddesi genişliğinde bir yol açmak için işe başladı. Abdibey Camii yakınlarında nüfuzlu adamların devreye girmesiyle cadde, epeyce daraltıldı. Ulu Cami'ye yaklaşıldığında baskılar doruk noktaya çıktı. O nüfuzlu kişiler, Varinli'nin tayinini çıkarttılar. Onun için Osmancık Caddesi projesi, Varinli'nin istediği boyuta ulaşamadı.

Altmışlı yıllarda kentimizde iz bırakan diğer belediye başkanı da Kemal Demirer'di. Renkli bir kişiliğe sahipti. At arabalarını ve faytonları yasaklamadı ama atların sokakları kirletmelerine engel olmak için arka taraflarına bez gerdirdi. Bu, önce yadırgansa da halkın hoşuna itti. Belediye otobüslerini ilk defa o devreye soktu. Şehir küçük, buna ihtiyaç yok diyenler olsa da zamanla vatandaş, bu kolaylıktan yararlanmaya başladı. Belediye işçileri, ilk defa onun döneminde greve gitti. Hatta Ankara'ya kadar yürüdüler. Ama kararından dönmedi.

Demirer, belediye işlerini daha rahat yürütebilmek için iş makinelerine ihtiyaç duyuyordu. Bunu hükümetten temin edemeyince ABD başkanı Johanson'a mektup yazarak Çorum'a iş makinesi göndermesini istedi. Duyanlar inanamadı ama aradan birkaç ay geçtiğinde Saat Kulesi'nin çevresine iş makineleri sıra sıra dizildi. O tarihten sonra başkan, Johanson Kemal diye anılır oldu.

Altmışlı yılların sonlarına doğru Belediye Binası'nın yanına Belediye İşhanı ve Hükümet Binası'nın karşısında Özel İdare Binası/ Sağlık Müdürlüğü binası yapıldı. Bunu Gazi Caddesi'nde yeni inşaatlar takip etti.

Askerlik Şubesi'nin ilerisinde şehrin dışında Eti Ortaokulu'nun inşaatı başlamıştı. İlerisi tarlaydı. Sigorta Hastanesi'nin yapıldığı yıllarda o bölge ve ötesi tamamen tarlaydı. Hatta Kale'den ötesi boş araziydi.

Şehrin doğusunda Çorum Lisesi ve Atatürk Anıtı'nın çevresi bomboştu. Yeni yeni Bahçelievler yapılıyordu. Verem Hastanesi, bugünkü Diş Hastanesi, şehrin dışında sayılırdı. Güneye doğru tamamen tarlaydı.

İmam Hatip Okulu da şehrin kuzeyinde yer alıyordu. Okulun kuzey ve doğusu boştu. Damatların tarla, top sahamızdı. Cezaevi/Adliye Binası'nın arkası tamamen bahçelerle kaplıydı. Mavral Çeşmesi'nden Sarılık Köprüsü'nde kadar geniş bahçeli evler vardı. Namazgah'tan Devehane Camii ve çevresine kadar hep tek katlı, avlulu evler yer alıyordu. Devehane Camii'nin batı tarafı sebze bahçeleriyle doluydu. Çorum'un yerlilerinin orada bahçeleri vardı. Şehrin sebze ihtiyacının çoğunluğu oradan karşılanırdı.

Genel hatlarıyla şehir, bu çerçevenin içindeydi. Çarşı ise Saat Kulesi çevresiyle sınırlıydı. Ayakkabıcılar Arastası, Mutaflar Arastası, Çöplük Çarşısı, Sobacılar Arastası, Bakıcılar Arastası, Demirciler ve Çilingirler Arastası ile Eğridere Çarşısı, ticaretin en canlı olduğu bölgelerdi.

Şehirde pek az sayıda zengin konağı vardı. Onlar da iki katlı, geniş avlulu görkemli evlerdi. Hanedan konakları da denirdi. Geri kalanı tek katlı, yüksek duvarlı, avlulu/bahçeli evlerdi. Hemen her evin tandırlığı vardı. Çok evde de ahır ve samanlık bulunuyordu.

Herkes, kendisine yetecek kadar sağılır hayvan beslemeye çalışırdı. Bağı bahçesi olanlar, koşmak için at veya eşek beslerdi. Gübresini de tezek olarak değerlendirirlerdi.

Şehrin büyük bir kısmı, kanalizasyon imkanından yararlanıyordu. Su, önceleri sokak çeşmelerinden sağlanıyordu. İmkanı olanlar, bahçesine-avlusuna su alabiliyordu. Ama evin mutfağına yahut çamaşır taşının yanına kadar su alanına hiç rastlamadım.

Çarşıda çok az sayıda lokanta, otel vardı. Köyden gelenlerin hayvanlarını bağlayacağı hanlar mevcuttu. Bugüne oranla az sayılabilecek sayıda kahvehane vardı. Sekiz on ilkokul, bir ortaokul, bir lise, üç tane de meslek lisesi bulunuyordu. Ama bütün okullarda branş öğretmeni sıkıntısı çekiliyordu.

Ayakkabılar, arastadan alınırdı. Hepsi de el emeğiyle yapılıyordu. İmkanı olanlar, sipariş verip özel yaptırırlardı. Elbiseler de genellikle hazır elbisecilerden alınırdı. Bedenime ve zevkime uygun olsu diyenler; terzilere özel olarak diktirirlerdi. Evlerde tanınmış kadın terziler vardı. Kadınlar da onların müşterileriydi. Gelin elbiselerini bile onlar dikerlerdi.

Evlerde kadınlar, çulhalıkla çarşaf, örtü, kilim dokurlardı. Herkes kış hazırlığı olarak yarma, bulgur, salça, nişasta, pekmez, turşu yapardı. Patlıcan, fasulye, kabak, biber, domates kurutur, tarhana yaparlardı.

Yaz döneminde odun, kömür tedarikinde bulunulurdu. Kışlık ekinini ambarına koyardı. Güz döneminde etlik yapılırdı. İmkanı olanlar, sucuk ve pastırmasını da hazırlarlardı. Kışlık soğan ve patates çuvalları kilerleri doldururdu.

Evler tek katlı ve avlulu olduğu için komşuluk ilişkileri de çok iyiydi. Çocukların oyun alanı sıkıntısı yoktu.

Altmışlı yılların ikinci yarısında şehirde büyük yapılaşma hareketi başladı. Belediye Binası'nın yanına büyük bir Belediye

İşhanı, karşısına Hamoğlu İşhanı, yukarı doğru Özel İdare ve Sağlık Müdürlüğü binası derken Gazi ve İnönü Caddeleri'nde beş katlı binalar yükselmeye başladı. Bahçelievler semtinde her parselde inşaat vardı. Aynı hal, Sigorta taraflarında, Eti Ortaokulu'nun arkalarında devam etti. Damat Şükrü Sokaklar da o dönemde Sel Çayı'na kadar binalarla dolmaya başladı.

GELENEKSEL YAŞANTIDAN ÖRNEKLER

Çorum, altmışlı yıllarda köy hayatına benzer bir yaşantı içindeydi. Geleneklerine sıkı sıkıya bağlıydı. Mahalle kültürü hakimdi. Komşu komşunun dert ortağıydı. Güçlü bir yardımlaşma bağı vardı. Köyden farkı; su, kanalizasyon ve elektriğe sahipti. Sokakları kaldırım döşeliydi ve geceleri elektrik lambalarıyla aydınlatılıyordu**.**

Şehirde han, hamam, çarşı ve fırın vardı. Ekin pazarı, canlı hayvan pazarı ve sebze pazarı kurulurdu. Her meslekten esnaf ve zanaatkar vardı. İstediğin her şeyi temin etmek mümkündü. Esnaf arasında Ahilik kültürü hakimdi. Para ve emtia ihtiyaçlarını birbirlerinden karşılarlardı.

Evler tek katlı ve ahşap olduğu için düğünlerde salon ihtiyacı yoktu. Düğün, dernek, şenlik ve her türlü etkinlik bahçede/avluda, o da yetmezse sokakta yapılırdı. Eş, dost, ahbap, akraba ve tüm komşular davetliydi.

Komşu komşunun hem yardımcısı hem de gönüllü koruyucusuydu. Kimsenin çocuğuna, kızına, kadınına yan gözle bakmazlardı. Bakanlara da haddini bildirirlerdi.

Sevinçlerini paylaştıkları gibi üzüntülerini de paylaşırlardı. Birinin vefatında önce komşular toplanırdı. Özellikle esnaftan birinin cenazesi olduğunda o meslek grubu ve arasta esnafının hepsi cenaze törenine katılırdı. Bir dükkanın önünden bir tabut geçse o dükkan sahibi, işini bırakıp o tabutu omuzlar, en az elli adım götürürdü.

İşin özü, Çorum'da henüz bozulmamış geleneksel yapı hakimdi. Günümüzdeki kadar ticari hayat canlı değildi, büyük ve yüksek binalar yoktu ama insanlık vardı.

İşte biz burada bu yaşantıdan örnekler vereceğiz.

a-Tandır ve Yufka Ekmek:

Köyden şehre geldik ama birçok alışkanlığımızı terk etmedik. Bunlardan biri de tandırda yufka ekmek yapma geleneğiydi. Gerçi fırınlarda her gün taze ekmek çıkardı ama yine de yufka ekmek katarımız dip odada yığılı duracaktı. Bu, sadece bizim değil halkın büyük çoğunluğunun geleneğiydi. Annem, bir gün önceden mahalledeki kadınlara haber verir, ekmek yapmaya davet ederdi. Akşamleyin büyük ekmek teknesinde hamurunu yoğurup hazır ederdi. Sabah ezanında kalkıp namazını kıldıktan sonra tandırı yakıp ısınmasını sağlardı. Güneşin doğuşuyla birlikte komşu kadınlar gelmeye başlardı. Herkes, ekmek tahtasını ve oklavasını seçer, temizlerdi. Bir kadın, ekmek olacak büyüklükte hamurları kesin diğerlerine dağıtırdı. Annem de elinde sürgeç ile tandırın başına geçerdi. Açılan yufkaları saçın üzerine koyup çevirmek, tandırın altına kes atarak harlamak onun göreviydi.

Tandırda ekmek yapımı

Kadınların hem elleri hem de dileri çalışırdı. Mahallede olup biten her şeyi anlatırlardı. Hatta özel konularını bile dile getirirlerdi. Nasıl olsa kadın kadınayız deyip her şeyi ortaya dökerlerdi.

Annem, arada onları uyarındı. Bakın geride iki çuval daha un var, derdi. Onlar da "Eh, akşama kadar ne yapabilirsek o kadar…"deyip tavırlarını ortaya koyarlardı.

Acıktıkları zaman evde hazırlanan çökelek, yumurta, ıspanak, kıyma gibi malzemelerle yanıçlar/gözlemeler, katmerler, peziler yapılırdı. Tandırın arkasında demlenen çayla yenirdi.

Bir gün evde ekmek yapılıyordu. Öğle vakti okuldan geldim. Acım, dedim. Komşu Hayriye kadın, "Bekle de sana yumurtalı yanıç/gözleme yapalım" dedi. O da benim bayıldığım şeydi. Beklerken sohbet, dedikodu devam ediyordu.

Komşumuz Meryem Teyze'nin doktora gidişinden bahsediyorlardı:

-Meryem karı, hangi doktora gitmiştin?

-Rifat Patır'a.

-Ne dedi doktor?

-Anlat bakayım, neyin var, dedi.

-Sen ne dedin?

-Doktor bey, dizlerim ağrıyor, belim tutmuyor, karnım burkuyor, kalbim sıkışıyor. Vücudumun ağrısından geceleri uyuyamıyorum.

-Doktor ne dedi?

-Önce sırtımı dinledi. Koluma bir şey sardı. Bir şeyler ölçtü.

-Tansiyondur o.

-Hah… İşte öyle bir şey.

-Sonra ne dedi?

-Ne diyecek? Başladı saymaya; acı yeme.

-Ben de acı yemezsem hiç zapt olamam ki dedim.

Kadınlar başladılar gülüşmeye:

-Ee… Başka ne dedi?

-Baharatlı yeme.

-Ben, baharatlı yemezsem hiç zapt olamam ki dedim.

-Turşu yeme.

-Ben, turşu yemezsem hiç zapt olamam dedim.

Kadınların kahkahaları, neredeyse sokaktan duyulacak kadar arttı.

-Sonra ne oldu?

-Ne olacak kız… Bana biber yeme dedi.

-Ben de biber yemezsem hiç zapt olamam dedim.

Kadınlar, gülmekten kırılıyorlardı. Ekmek tahtasına kapandılar ama Meryem Teyze gayet sakindi. Yine sordular:

-Doktor ne dedi?

-Ne diyecek kız?... Bir şöyle gitti, bir böyle geldi. Sonra bana dikkatlice baktı. Ben de dedim ki: Doğru söylüyorum Doktor bey. Ben, bir dul kadınım. Bana mendil dolusu erzak getirecek bir kocam yok ki… Onları da yemezsem ben hiç zapt olamam. Perişan olurum, dedim.

-Doktor ne yaptı?

-Ne yapsın? Bana bir reçete yazdı. Bu ilaçları kullan, geçer dedi.

Bundan sonra kadınlar arasında neler konuşulduğunu bilmiyorum. Zira o arada benim yumurtalı yanıç/gözleme de pişmişti. Ardımdan:

-Meryem karı, şu çocuğun yanında neler anlattın, biliyor musun, diyerek onunla şakalaşmayı sürdürdüklerini duydum.

Tandırda yapılan yufkalar, arka odadaki masanın üzerine serili olan sofra bezinin üstüne yığılırdı. O, bize iki üç ay yeterdi. Her gün beşer, onar tane sulanıp katlanır, sofraya getirilirdi.

Ekmek etmeye gelenlerin evlerine de yanıç/gözleme, yağlı ekmek, katmer yapılıp gönderilirdi. Tandırın arkasındaki baca deliğinde de akşama kadar keşkek kazanı kaynardı. O da babamın en sevdiği yemekti.

Çorum halkı genellikle yufka ekmek yerdi ama gurbetten gelen memurlar, fırın ekmeği yemeye mecburdular. Onlar da yufka ekmek yemek isterlerse komşusundan isterdi. Biz de yufka ekmekten usandığımızda gidip fırından ekmek alırdık.

b-Bağcılık ve pekmez kaynatma:

Güz döneminde şehirde ve köylerde bağ sahipleri üzümleri toplamaya başlarlar. Çorum'da bilinen bazı bağlar şunlardır: Aşçılar, Ilıca, Ayarık, İbrahimçayırı, Elemin, Kapaklı, Mursel, Aliki, Eskiekin, Mürsel, İçeridere bağları… Çorum'un yerlilerinin buralarda mutlaka bir bağı vardı. Buralara gitmek için pek çok evde tek at ve eşek arabası bulunurdu. Köylerdeki bağlar kadar buraların verimi olmasa da herkesin kendisine yetecek kadar üzümü çıkardı.

Bizim köyde iki bağımız vardı. Oradan büyük şınavatlarla sekiz on oluk üzüm gelirdi. Bu kadar üzümü pekmez yapmak da kolay iş değildi. Oluktan alınan şıra, çay kazanlarında kestirilip kurulduktan sonra bağ leğenlerinde kaynatılarak pekmez oluncaya kadar pişirilirdi.

Ak pekmez yapılacaksa yumurta akı ve yoğurt katılarak gün boyunca çırpılardı. Yumurtanın dibindeki sarıları sıcak kül üzerinde pişirip yemeyi çok severdim.

Pekmezin son ağızlarıyla patlıcan, ayva ve kaysı reçelleri yapılırdı. Ayrıca pestil ve köme yapılması da ihmal edilmezdi. Köyde olduğu gibi şehirde de aynı işlemler yapılırdı. Bu mevsimde her evden pekmez kokusu ve keklik sesine benzer ak pekmez çırpma sesleri gelirdi. Evden çarşıya giderken bu melodilerle yürürdük.

Pekmez kaynatılan ocağa küre denirdi. Küre başı demek, ziyafet demekti. Yanan ocakta türlü türlü yemekler pişerdi. Et közlenir, kavurma yapılır, keşkek pişirilirdi. Çalışanlara ve gelenlere ikram edilirdi. Küre başına gidenler de eli boş gitmezlerdi. Pirzola, biftek gibi odun korunda pişebilecek bir şeyler götürülürdü. Mevsim gereği mısır közlenirdi.

Pekmez yapımından sonra küre bozulmadan kuşburnu perverdesi/marmelatı da yapılırdı. Çok zahmetli bir işti. Ama pekmezle yapılanın tadı çok daha farklı olurdu.

O yıllarda arkadaşlarımız ders çalışmak için sık sık bahçemize gelirlerdi. Orada en çok sevdikleriyse fırınlı sobada pişirilmiş sıcak çörek, kara pekmez ve turşuydu. Sınıf arkadaşlarımdan pek çoğu bu ikramdan nasiplenişti.

Günümüzde bağcılık, farklı amaçlarla da olsa devam ediyor. Üzüme değil meyveye ağırlık veriliyor. Bağlar, daha ziyade özel mesire yeri olarak kullanılıyor. Şehrin çevresinde bahçeli ev biçiminin yeni versiyonu olarak karşımıza çıkıyor.

c-Ahır Gübre ve Tezek:

Altmışlı yıllarda her mahallede bir sığır sürüsü olacak kadar inek beslenirdi. Üçtutlar ve Ulukavak mahallelerindeki hayvanlar Mavral Çeşmesi'nin çevresinde, Çöplü Mahallesindekiler kireççi Kerep ustanın evinin önünde toplanırdı. Her mahallede böyle toplanma merkezleri vardı. Evimizde de sağılır hayvan bulunuyordu. Amcamın karasığırı, bizim de kömüş ineğimiz vardı. İkisi de ayrı ahırlarda beslenirdi. Bunların sütünden, yağından, peynirinden, yoğurdundan, katığından yararlanırdık. Bunlardan başka araba koşanların ahırlarında at ve eşek de beslenirdi.

Biz, hayvanların dışkılarını bahçeye çekerdik. Sebze ektiğimiz yerlere, meyve ağaçlarının diplerine gübre olarak sererdik. Fenni gübreye hiç para vermezdik. Ancak biriken dışkıların hepsini gübre olarak tüketemezdik. Özellikle yaz günü içine kömür külü ve saman katıp karıştırarak kalıplar halinde bahçeye tezek dökerdik.

Gübreyi tezek dökme kıvamına kadar karıştırma işini ben yapardım. Kalıplarla tezek dökme işini de annemle ablam yaparlardı. İki hafta içinde üst yüzeyi kururdu. O zaman diğer yüzü çevrilirdi. İyice kuruyunca kuruluk dediğimiz yere istif ederdik.

Bahçesi olmayan evlerde hayvan dışkılarının tümü tezek yapılırdı. Herkes kendi usulünce kardıktan sonra bahçe/avlu duvarlarının yüzeyine yapıştırırlardı. Yaklaşık bir ay sonra onları kavlatıp bir yerlere istif ederlerdi. Bu işlem, yaz boyunca sürerdi.

Tezek, kömür ve oduna destek olurdu. Bir bakıma yakıt tasarrufu sağlardı. Mesela Ahmet Eniştelerin ahırda bir eşek ve bir de inek vardı. Onlar da yaz boyunca tezek kuruturlardı. Avlu duvarları hiç boş kalmazdı.

Çamaşır suyu ısıtırken, bağ kaynatırken, salça yaparken sacayağının altında genellikle tezek kullanılırdı. Ancak ekmek

yaparken tandırda hiç tezek kullanılmazdı. Tandırda kes dediğimiz iri samanla emek yapılırdı.

d-Çulhalık:

Dokumacılık, Çorum'da çok yaygınmış. Her evde değilse bile en az on evden birinde bir çulhalık varmış. Kimi kilim, kimi çar veya çarşaf dokurmuş. Kendirden çul ve çuval dokuyan mutaflar vardı. Bizim dükkan, tam onların ortasındaydı. Kendirden veya kıl ipten çul, çuval dokurlardı.

Bir dokuma tezgahı da Ahmet eniştenin evinde vardı. Sıddıka Teyze, onda 'alaca' denilen damalı çar, ipek çarşaf, peşkir dokurdu. Çok müşterisi vardı. Sipariş usulü çalışırdı. Bir oda ona ayrılmıştı. Çulhalık odası denilen odaya herkes giremezdi.

Çulhalık

Birkaç ev ötede Naciye Hanım vardı. O da çabut çul dokurdu. Günümüzde bilinmez. Önce eski elbiseleri dilim dilim parçalarlar, birbirine ekleyip yumak yaparlardı. Onu Naciye Hanım, tezgahında dokuyarak kilim haline getirirdi. Ona çabut çul denirdi. Yolluk veya kilim gibi kullanılırdı. Halının ve yün kilimlerin çok pahalı olduğu dönemlerde en ucuz ve en ideal çözümdü. Günümüzde bile o dönemden kalma yolluklar bulunmaktadır.

Yukarıda da belirttiğim gibi bu tezgahlardan her sokakta vardı. Pek çok evin çulhalık odası vardı. Bir de dokuma tezgahlarını bir araya getiren Dokumacılar Kooperatifi kurulmuştu. Mevlevihane ve müştemilatında (şimdiki Nargile Kafe ve dergahın olduğu yerde) faaliyet gösteriyordu. Orada elliden fazla tezgah çalıyordu. Ürettikleri ürünleri, kooperatif pazarlıyordu. Kooperatifin başında Galip Erdemli bulunuyordu. Aynı zamanda Kızılay şube başkanıydı.

Aslında bu kooperatif, geliştirilebilirdi. İstanbul'a bile mal satabilen böyle bir kuruluş, Çorum'daki tüm dokuma tezgahlarını organize edebilseydi şimdi şehrimiz, Orta Anadolu'nun Denizli'si olabilirdi. Maalesef Galip Erdemli'den sonra devam ettirilemedi. Bir ara İbrahim Şamlı bunu sürdürmek istedi ama bir süre sonra o da işi bıraktı.

e-Kış Hazırlıkları:

Yaz gelince kış hazırlıkları başlardı. Ta Mayıs ayında kışlık kömür alınıp yakacak derdi halledilirdi. Bizim odun derdimiz yoktu. Bahçedeki ağaçları budadıkça yıllık yakacağımız temin edilmiş oluyordu.

Ondan sonra kurutmalıklar başlardı. Dolayısıyla kadınların hiç boş vakti olmazdı. Yazın güneşinden istifade edilerek pek çok yaş sebze

kurutulurdu. Patlıcan, biber, fasulye, taze kabak, hatta domates bile kurutulurdu. Herkes mutlaka tarhana yapardı. Ama her ailenin tarhana yapma geleneği farklıydı. Bizde katık/süzme yoğurt ile yarmanın karışımından yapılan sıkma tarhana kurusu meşhurdu. Kışın tarhana çorbası, yanında çökelekli yufka dürümü ve turşuyla iyi giderdi.

Sadece sebze kurusuyla yetinilmezdi. Kaysı, erik gibi meyveler açılarak, elma, armut, ayva, gibi meyveler de dilimlenerek kurutulurdu. Bunların kışın hoşafı iyi olurdu. Kaysı, şeftali, vişne, ayva gibi bazı meyvelerin reçeli yapılırdı. Kış döneminde kahvaltılık olarak sofraya gelirdi.

Yıllık salça da evde yapılırdı. Pazardan yetkin domatesler alınırdı. En az iki hey domates, önce ezilip suyu çıkarılır. Elekten geçirildikten sonra banmada kaynatılırdı. İyice koyulaştığı zaman bol tuz atılır, sırlı çömleklere doldurulurdu. O bizi yaza çıkartacak olduğu için özenle saklanırdı.

Eski alışkanlıkla hazır nişastaya güvenilmezdi. Onun da mutlaka evde yapılması gerekirdi. Büyük çay kazanına bir-iki ölçek buğday ıslanır, iyice şişinceye kadar bekletilirdi. En az bir ay sonra büyük leğenlerde çiğnenerek ezilirdi. Nişastası kabuğundan iyece ayrıldıktan sonra elekten geçirilirdi. Temiz sergilere serilerek kurutulurdu. Baklavada, bazı tatlılarda, hasuda yapımında gönül huzuruyla kullanılırdı.

Yıllık ekmek ihtiyacını karşılayacak kadar, yaklaşık olarak elli ölçek buğday yıkanıp serilir ve kurutulurdu. Ambara yerleştirilir, ihtiyaç oldukça değirmene götürülüp un yapılırdı. Bu dönemde en az üç-dört haklağ/ölçek buğday da büyük çay kazanında bulgur yapmak için kaynatılırdı. Sergilere ve kilimlere serilip kurutulduktan sonra arsanacı Emrullah ustaya götürülüp sürdürülür, daha sonra da Halil ağanın bulgur değirmeninde kırdırılırdı.

Güz döneminin en önemli olaylarından biri de turşu kurmaktı. Domates, biber, salatalık bol bol alınır, yıkanır, temizlenirdi. Malzemeyle orantılı olarak sarımsak, dereotu, maydanoz hazırlanırdı. Evde küplerde bekleyen sirkeler çıkarılırdı. Kalın tuz ve biraz da limontuzuyla birlikte eritilerek küplere yerleştirilen malzemelerin üzerine boca edilirdi. Böylece kışlık turşu işlemi bitmiş olurdu. Üç hafta sonra sofralara gelmeye hazır hale gelmiş olurdu.

Bizim evin en önemli geleneği de etlik yapmaktı. Güz döneminde yeterince keçi alınır, etlik yapılırdı. Etinden kavurma, kıyma yapılırken kemikli kısımlar da kızartılarak diki dediğimiz kemikli et olarak saklanırdı. Bu arada kışlık sucuğumuz da doldurulup kurtulurdu.

Köyden gelişimizin ikinci veya üçüncü yılında, bir gün babam, kanatlı kapıyı açıp keçileri içeri sürdü. Saydım, on üç taneydi. Hepsini etlik yaptık. Amcamla bölüştük. Kış boyunca o etleri yedik, sucukları pişirdik. Kasaptan hiç et almadık.

O dönemden beri bizim alışkanlığımdır; kışlık soğan ve patateslerimizi güzün alırız. Hem de en az ellişer kilo. Ben, geleneğin bu kısmını halen sürdürmekteyim. Ancak yine aynı mevsimde birer çuval un ve şeker alma geleneğini bıraktım.

Her evin kış hazırlığı aynı değildi. Elbette göreneğine ve imkanlarına göre aileden aileye değişirdi. Ama genel olarak her evde bir kış hazırlığı telaşı vardı.

f- Oyun ve Eğlence:

Şehre yeni geldiğimiz yıllarda düğünlerin dışında eğlenceye pek rastlamadık. Düğünlerde genellikle davul-zurna eşliğinde halay çekilir, çiftetelli gibi oyunlar oynanırdı. Darbuka, klarnet, cümbüşle yapılan düğünler de vardı ama onlar daha ziyade içkiliydi.

Senede bir defa şimdiki Çarşamba pazarı mevkiinde Luna Park kurulurdu. Dönme dolaplar, çarpışan arabalar, atlıkarıncalar, cambaz ve çadır gösterileri olurdu. Bayram günlerinde şimdiki otobüs durağının bulunduğu yerde panayır kurulurdu. Orada çocuklara hitap eden oyuncaklar ve yiyecekler satılırdı.

Ama benim en çok dikkatimi çeken çocuk oyunlarıydı. Şehre gelince çok farklı oyunlarla karşılaşacağımı sanıyordum. Köydeki oyunlara ek olarak birkaç oyun gördüm. En masumu saklambaçtı. Özellikle ay ışığında biri ebe olur, diğerleri saklanırdı. Yakalanan ebe olurdu. Bu, daha çok Faik Tonguç Kütüphanesi çevresinde oynanırdı.

Kızlar da ökkel, dalya, ip atlama gibi oyunlar oynarlardı. Erkek çocuklar ise yakar top ve uzun eşek oyununun yanı sıra, deşenek/bilye, aşık, gazoz kapağı, çiğit gibi şeylerle oynarlardı. Çiğit oyunu, kaysı çekirdeklerinin yuvaya gönderilmesi şeklindeydi. Bunların hepsinde utma yani kumardaki kazanma sistemi vardı. Utan, bütün malzemeyi almaya hak kazanırdı.

Bazı arkadaşlar, bu oyunları okul bahçesine taşırlardı. Bir defasında Mümtaz ile Keleş, Nemci Şamlı Beyin odasının dibinde oynamaya başladılar. Sessiz oynasalar Hocamız belki fark edemezdi. Ama sen yendin-ben yendim, sen kazandın-ben kazandım diye bağrışınca odadan da duyulurdu. Müdür Bey, derhal pencereyi açıp arkadaşlarımıza azar basardı. Onlarda kaçışırlardı.

İMAM HATİP OKULU'NDAKİ YILLARIM

RAMAZAN VE ORUÇ

Ramazan ayı gelmeden önce evlerde mantı ve börek telaşı başlardı. Hemen her akşam mantı yiyenler vardı. Sahurda da börek veya mayalı yapılması gelenek halindeydi. Camilerden/minarelerden gelen ezan seslerinin yanı sıra kaleden atılan top sesleri duyulmadan iftar edilmezdi.

Sokaklarda oruç tutmayan kimseye rastlamazdık. Oruç tutmayanlar da açıktan sigara içmez, yemek yemezlerdi. Oruç tutanlara saygıdan dolayı böyle yaparlardı. Bazı kahvehanelerde perde takılıydı. Herkes, oralara oruç tutmayanların gittiğini bilirdi. Ramazan ayında açık lokanta hiç bulunmazdı. Lokantalar, o ay içinde tamir ve bakımdan geçirilir, boya ve badanaları yenilenirdi.

Babam, bu konuda bir hatıra nakletmişti:

İsmail Dedem, köyde karasabanın demiri kırıldığında Çorum'da Ermeni Agop ustaya getirirmiş. Dükkanda beklerken çocuk gelmiş, annem seni çağırıyor demiş. Gerisini Ermenice söylediği için anlayamamış. Usta, sen git ben gelirim, deyip çocuğu yollamış. Çocuk birkaç kere gelmiş ama usta, her defasında aynı şeyleri söyleyip yollamış. Dedem "Agop Usta, git bak. Belki önemli bir şeydir" demiş o zaman usta açıklamak zorunda kalmış: "Yemek hazırmış. Beni yemeğe çağırıyorlar." Dedem de:"Sen oruç tutmuyorsun ya, getirsinler, burada ye" demiş. Agop Ustanın cevabı çok manidar: "Müslümanlar oruç tutarken ben karşılarında yemek yiyemem. Bu edepsizlik olur" Yani o yıllarda gayrimüslimler bile oruca saygılıymış.

Evet, Çorum'da oruca saygı konusunda böyle bir anlayış vardı. Oruç tutmayan kişileri bilmezdik. Bu konuda hiçbir tartışmaya şahit olmadık.

Bu konu, aile içinde de aynen korunurdu. Mesela kadınlarımız, annelerimiz, bacılarımız, özel günlerde oruç tutmazlardı ama hiçbir zaman çocukların yanlarında Ramazan günü yemek yemezlerdi. Biz, onları da oruç tutuyorlar sanırdık. Açıktan yemek yiyenler, yatalak hastalar ve akıl sahibi olmayanlardı. Onlara zaten oruç tutmak farz değildir.

Ramazan ayının en güzel yönlerinden biri de teravih namazlarıydı. İftardan sonra akşam namazlarımızı kılar, teravih için hazırlanırdık. Babamla beraber Ulu Cami'ye gider, kürsünün yakınlarında yerimizi alırdık. Müftü Mustafa Özel Hoca Efendi'nin vaazlarını büyük bir huşu ile dinlerdik. Teravih namazında müezzinlerin koro halinde salavat okuyuşları, Recep Camcı Hoca Efendi'nin aralarda okuduğu ilahilerle cemaattin şevk ve heyecanı doruğa çıkardı. Namazdan çıkınca babam, bana pastaneden dondurma alırdı. O coşkudan sonra bu neşeyi anlatmak çok zor. Bu kadarı, biz yaştaki çocuklar için çok değerliydi.

SAHUR VE TEMCİT

Yatsı namazı ve teravihten sonra doğru eve gelirdik. Kahve alışkanlığımız olmadığı için bir yere uğramazdık. Sahura kalkabilmek için erken yatardık. Biz uykuya dalsak bile annem sahur hazırlığı yapardı. Hamur mayalar, yanıç/gözleme, çörek veya mayalı için malzemeler hazırlardı.

Uykuya daldığımda beni kimse uyandıramazdı. Ancak baban geliyor diyerek uyartırlardı. O sırada mutfaktan kızartma kokuları gelirdi. Meğer tava mayalısı yapılıyormuş. Ablam da yer sofrasını hazırlıyordu. Tablanın etrafına ak pekmez, kara pekmez, yoğurt, turşu, erik hoşafı yerleştirilmişti. Kenarlarına tava mayalıları dizilmişti. Annem, bu yetmez diye birkaç tava mayalısı daha yapmaya çabalıyordu.

Sofranın kenarına oturduğumuz sırada davulcu geçerdi. Zurnayla beraber sokağı inletirdi. Aygır deposunun önünde toplanmış olan gençler, davulcuyu durdururlardı. Onlar da gençlerin isteğine uyar, halay havaları çalarlardı. Yarım saate yakın şenlik yapılırdı. Gençler neşesini bulduğu, davulcu da bahşişini aldığı için memnundu.

Tam yemeğe başlayacağımız sırada Ulu Cami'den ilahi sesleri yükseldi. Recep Hafız, İlyas Hafız, Kürt Hüseyin Hafız ilahi söylüyorlardı. Bütün şehri inletiyorlardı. Davul zurna sesleriyle uyanmayanlar da bu seslerle uyanmış olurlardı.

Bunları dinlerken çocukluğumda köyde dinlemiş olduğum temcidi hatırladım. O zaman da birkaç köyün imamı toplanıp minareden ilahiler okurlardı. Sebebini merek etmiştim. Meğer seher vakti minarelerden ilahi okuyarak müminleri uyandırma geleneği varmış, ona da temcit diyorlarmış.

Hoca Efendiler, pek çok ilahi okudular ama ben sadece girişteki ilahiyi hatırlıyorum:

Merhaba merhaba ey Şehr-i Ramazan
Merhaba merhaba ey Şehr-i Gufran
Gökyüzüne saf saf olmuş melekler
Safasında çarka döner felekler
Bu ayda kabul olur dilekler
Safasından çarka döner felekler
Merhaba merhaba ey Şehr-i Ramazan.

Köydeki temcitte maniler de söylenirdi ama şehirdeki daha farklıydı. Dört beş ilahiden sonra Mevlit kitabının sonundaki dua ile temcidi bitirdiler:

Ya ilahi ol Muhammed hakkıçün
Ol şefaat kan-i Ahmet hakkıçün

Ya ilahi saklagıl imanımız
Verelim iman ile ta canımız

Sana layık kullarınla hem dem et
Ehl-i derdin sohbetine mahrem et

Ya ilahi kılma bizleri dallin
Bu duaya cümlemiz diyelim amin.

Temcit bittikten sonra soframıza döndük. Bu esnada mayalılar da biraz soluklanmıştı. Rahat yiyebiliyorduk.

Babam, yine küçüklüğümü hatırlattı:

-O günlerde sana tekne orucu tut derdik, dedi.

Ben de:

-Evet, ben de teknenin altına nasıl girilir diye merak ederdim, deyince:

-Hiç denemedin ki oğlum. Ne güzel! O gün hem yiyecektin hem de oruç tutmuş olacaktın, dedi.

-Öyle bir şey olamayacağını öğrendim. Artık beni Kandıramazsın, dedim.

Çocuklukta önce tekne orucundan, ardından oruca direk vurmaktan söz ederlerdi. "Şimdi yediğinle öğleye kadar idare edersin. Öğleyin oruca bir direk vurursun" derlerdi. Ben de ne olduğunu merak ederdim: "Öğleyin yemeğini yersin, ağzını yıkarsın. Yani oruca direk

vurmuş olursun. Onunla akşama kadar idare edersin" Çocuklukta belki cazip gelmiştir ama gerçekte böyle bir olmadığını öğrendim. Hatta o zamanlarda, "çocuklar böylelikle bir günde iki oruç tutmuş sayılırlar" derlerdi. Hepsi çocuklara yapılan şakalarmış meğer.

Çocukken en çok hoşuma giden, o günkü orucu satabilmekti. Çocukları teşvik için "Bu günkü orucunu bana sat" diye ısrarlı teklifler olurdu. Gönül karda gezermiş, ben de en çok verene satardım. Büyüdükçe böyle teklifler de yok oldu. Meğer o, çocukları oruca alıştırmak için bir nevi teşvik pirimiymiş.

Ramazan başlangıcındaki mantı tahtalarının yerini sonuna doğru baklava ve börek tepsileri alırdı. Bir ay oruç tuttuktan sonra bayram etmek, elbette ki inananların hakkıdır. Ama onda bile israf yoktu.

Çocuklukta Ramazan ayı çok farklıydı. Orucu algılayış, sahur ve iftar, bir anı oldu. Temcit, tekne orucu, oruca direk vurma gibi belleklerden hiç silinmeyen anılar ve işler vardır çocukluğumdan kalma.

ŞEFİK'İN GELİŞİ

Bir Ramazan günüydü. İftar yakındı. Ailece sofraya yerleşmek üzereyken kanatlı kapı hızlı hızlı çalındı. Çıktım, baktım ki bizim kumarcı Şefik. Ne işin var burada dercesine baktım. O da bana:

-Babanı çağır, dedi. İstemeyerek eve dönüp babama haber verdim. Derhal geldi:

-Hoş geldin, Şefik Ağa. Hayırdır?...

-Ethem Ağa, halim perişan. Beni karılar kovdu. Şehre geldim. Ama yatabilmek için han param, yiyebilmek için lokanta param yok. Açım, perişanım Ethem Ağa. Sana sığındım. Sen bilirsin…. dedi.

Babam, yemek için eve davet etti. Fakat gelmedi. Babam da o günün parasıyla iyi bir para verdi. Dua ederek gitti. Ben de babama kızdım:

-Bu adam, köydeyken senin başını yarmadı mı?

-Yardı…

-Sen şimdi ona niye para verdin?

-Oğlum, anamın duası yeni kabul oldu. Daha çok para istese yine verirdim.

-Ne duası?...

-Oğlum, o başımı yardığında ben, onu vurup katil olacaktım. Anam, elimden silahımı aldı. "Sabret oğlum. İnşallah bir gün bir ekmek diyerek senin kapına gelir. Sabret. Allah, sana o günleri gösterecek" demişti. Yaklaşık yirmi yıl sonra anamın duası gerçekleşti. Bir ekmek parası diye kapımıza geldi. Yavrum, bunda ders alınacak pek çok şey var.

Babamın gözyaşıyla anlattığı bu olaydan sonra el ele tutuşup soframızın başına döndük. Babam, o gün çok mutlu ve huzurluydu.

İKİNCİ SINIFA BAŞLAYCAĞIZ

Eylül ayı başlarında okul açılmak üzere olduğu için gurbetteki arkadaşlar gelmeye başladı. Vakıflar Yurdunda kalanların yerleri belliydi. Yatılıda kalabilecekler de nispeten şanslıydı. Ama ev tutmak zorunda olanlar için ev bulma derdi vardı ki arkadaşlar, kara kara düşünüyorlardı.

Şimdiki gibi apartman dairesi kiralamak mümkün değildi. İki üç arkadaş birleşip bir odalık bir yer buldularsa çok iyi sayılıyordu. Onu da kendileri bulamazlardı. Daha çok şehri ve çevreyi bilenler, bu işe

öncülük ederlerdi. Kira bedeli 40-50 lirayı geçmeyen evler arıyorlardı. Zor da olsa buluyorduk. Onları oralara yerleştiriyorduk. Onlar da oraya yatağını, yorganını ve bavulunu atıyorlardı. Elerinden getirdikleri erzak ve kuru gıda varsa onları da taşıyorlardı. Havalar soğuyunca soba, odun ve kömür ihtiyacı da ortaya çıkacaktı. Babalarından harçlık alabilirlerse sobayı yakıp ısınabilecekler ve üzerinde yemek pişirebileceklerdi.

Bu hazırlıklar sürerken okul açılırdı. Dersler başlardı. Ama ilk seneki gibi değildik. Okula epeyce alışmıştık. Ancak bu sene hangi derse kim gelecek diye merak ediyorduk.

1963 İ.H.O sınıf hocası Mehmet Yıldırım ve sınıf arkadaşlarım

Yine Kuran-ı Kerim dersimize Recep Hafız geldi. O sene bize Tecvit kurallarını öğretti. Güzel bir defter tutturmuştu. Ben, onu öğretmenliğimin sonuna kadar sakladım. O seneki öğrendiğimiz Tecvit ile Yüksek İslam Enstitüsü'nü bitirdim.

Arapça dersimize Yüksek İslam Enstitüsü'nü yeni bitirmiş olan Mehmet Yıldırım geldi. Atay kardeşlerin yazmış olduğu "Modern Arpça" adlı kitabı okuttu. Çok sistemli ders işliyordu. Fiil çekimlerini, ilal kaidelerini, isim ve fiil cümlesini, isim ve sıfat tamlamasını bize o öğretti. Onun samimi gayretini inkar etmek mümkün değildi.

Din Dersimize Osman Duman hocamız geliyordu. Büyük İslam İlmihali'nden oruç konusunun özetini yazdırıyordu. Bir gün; yazın evladım, dedi:" Oruç: Akıl, baliğ, hür ve mukim olan her müslümana farzdır…"

Dersin sonunda bir öğrenciye yazdığını okuturdu. Arka sırada oturan bir öğrenciye:

-Sen oku, dedi. O da başladı okumaya:

-Oruç iki nokta üst üste akıl virgül baliğ virgül mukim olan her müslümana farzdır nokta… diyerek başladı.

Osman Bey:

-Oğlum, bırak noktayı, virgülü de düz oku, dedi.

Ama arkadaş:

-Hocam, nasıl bırakayım? Siz ne dediyseniz ben aynen yazdım, diye cevap verdi. Osman Bey:

-Getir şu defteri, dedi. Baktı ki nokta ve virgülleri de yazıyla aynen yazmış. Tebessüm etti. Çok sabırlı bir insandı. Evladım, bu şöyle yapılır diye izah edip yerine gönderdi. Yıllar sonra bile bu hatırayı unutamadık.

O sene kültür derslerimize de yeni branş öğretmenleri gelmeye başlamıştı. Tabiat Bilgisine Berke Akdeniz gelmişti, bahçe tanzimine çok önem veriyordu. Okulun doğu tarafındaki o büyük çamlar, onun zamanında dikilmişti. Hatta bir kısmı da yolda kaldı. Tarih

dersimize Remziye Çetiner, Türkçe dersimize Nazmiye Hanım geliyordu. İngilizceye yine Vicdan Bilgisever girdi. Bazı derslerin öğretmenlerini de hatırlamıyorum.

İkinci sınıfta yine başarı durumum iyiydi. Arif Taş ile birlikte iftihar tablosuna seçildik. Ama sene sonuna doğru öğrenci sayımızda azalmalar oldu.

İkinci sınıfın birinci döneminin sonlarında okulda parasız yatılı sınavı açılacağı duyuruldu. Gurbetten gelen öğrenciler için büyük umut oldu. Duyduğumuza göre şimdilik elli öğrenci alınacak, her yıl artırılacakmış. Bu bile arkadaşları heyecanlandırdı. Sınıfımızdan birkaç öğrenci, parasız yatılıyı kazandı. Bir o kadar da dernek yatılısı oldu. Bu gelişme, pek çok öğrenciye rahat bir nefes aldırdı.

O günlerde idare binasından başka bina yoktu. İdare binasının bodrumu yemekhane, Güvercinlik dediğimiz çatı katı da yatakhaneydi. Sınıflar da mütalaa/etüt yapılırdı. Her yıl artarak devam eden bu yatılı sistemi, Çorum İmam Hatip Okulu'nu bölge okulu haline getirdi.

BELEDİYE SEÇİMİ

27 Mayıs 1960 ihtilalinden sonra ilk defa 1963 yılında seçim oldu. Ama ben, milletvekili ve senato seçimlerinde neler olduğunu hatırlamıyorum. Hatırlayabildiğim, belediye seçimleriydi. İhtilal döneminin Çorum valisi Mehmet Varinli, aynı zamanda belediye başkanlığı görevini de yürütmüştü. Varinli, icraat adamıydı. Osmancık caddesinin açılması, onun döneminde gerçekleşti. Her ne kadar onun arzu ettiği kadar olmasa da yine de bir ferahlama sağlamıştı.

İhtilalden sonra yapılan sivil seçimlerde hatırladığım kadarıyla iki partinin adayı vardı. CHP'nin adayı Rasim Erdemli, AP'nin adayı Keçi Kemal lakaplı Kemal Demirer idi. Seçimi Kemal Demirer kazandı. Onun döneminde ilk defa belediye otobüsleri servise konuldu. Sokakların temiz tutulması için arabacıların ve faytonculuğun atlarının arkasına kaput bezi gerdirdi. Şehrin cadde ve sokaklarının temizliği için büyük çaba sarf etti. Ama ilk defa onun döneminde belediye işçileri greve gitti.

ÜÇÜNCÜ SINIF

1963-64 Öğretim Yılı'nda yine idare binasının ikinci katındayız. Ama bu sene birinci sınıftan beri birlikte okuduğumuz arkadaşlarımızdan pek çoğu eksildi. Onun yerine yenileri geldi. Çünkü A ve B şubelerinin sınıf geçenleri tek şubede birleşti. Daha önce birinci sınıfta okuduğumuz derslikte derse başladık.

O sene matematik öğretmenimiz Yaşar Sağsöz Çorum Lisesi'ne gitmiş, yerine liseden Mehmet Metin Aşkın gelmişti. Çok titiz, çok temiz giyinirdi. Tahtayı da çok temiz kullanırdı. Tebeşirle tahtaya çok güzel yazardı, deftere yazar gibi.

Bir gün sınıfa girdi. "Günaydın çocuklar" dedikten sonra yerimize otururken Hüseyin Gedik "Vay anam diyerek" zıpladı. Hocamız, "Ne oluyor orada? Ne oluyor?" diyerek Gedik'in yanına geldi. Birkaç tokat attı ama sesi hala hafızamda. Meğer arkada bulunan Ahmet Çoban elindeki raptiyeyi fırlatınca Hüseyin Gedik'in oturacağı yere düşmüş. O da raptiyenin üzerine oturunca canı yanmış, "Vay anam" demiş. Hocamız, gerekçeyi öğrenemedi ama Hüseyin Gedik cezayı çekmiş oldu.

Tabiat Bilgisi'ne yine Berke Hanım, Tarih ve Coğrafya dersine Remziye Çetiner geliyordu. İngilizce öğretmenimiz değişti. Vicdan Bilgisever gitti, yerine Perihan Alper geldi. Müzik dersine Mustafa Sucuoğlu ve Beden Eğitimi'ne de Albayrak İlkokulu'ndan Yüksel Bey geldi.

İlkokulda adını ettikleri on iki öğretmen İmam Hatip Okulu›nda karşıma çıktı. Herkes benim dersim diyordu. Müzik ve Beden Eğitimi dersi bile başımıza bela olmuştu. Müzikten «Sultan seccadesini sermiş köşeye» diye başlayan bir türkü varmış. Onu notasına uygun okuyamayan zayıf alıyordu. Sucuoğlu, bana da öyle dedi ve bastı zayıfı. Hele Beden Eğitimi Öğretmeni Yüksel Bey, kasa-minder hareketlerinden sorumlu tutuyordu. Kasa üzerinden takla atamayan zayıf alıyordu. Benim gibi sınıfın yarından fazlası zayıftı. Resim dersinde gayet başarılıydım. Hala yetenek derslerinden öğrencilere zayıf verilmesine anlam veremiyorum. Bence bu öğretmenler, yetenek avcısı gibi hareket etmeliler. Not sopasıyla öğrencileri ezmeye kalkışmamalılar.

Arapça dersimize Osman Duman geldi. Dersten çok Bağdat hatıralarıyla vakit geçiriyorduk. "En-Nahvü'l-Vazıh" adlı kitabı takip ediyorduk. Kolay ama verimsiz bir yıl geçti. Bir defasında arka sırada oturan Ahmet Çoban, Osman Duman hocamıza;

-Bağdat'ta kız kaçırma var mı, diye sordu.

Hocamız da:

-Çoban, yoksa öyle bir niyetin mi var, dedi.

Ahmet Çoban, o an için inkar ettiyse de o yaz tatilinde bir kız kaçırarak evlenmişti.

O sene Kur'an-ı Kerim dersimize de Yaşar Kılkış gelmişti. Sene sonuna doğru Berke Hanım'la evlendi.

Sınıfımızda matematik ve İngilizce derslerinde başarı durumu kötüydü. Sınıfça bir karar aldık. Bu derslerden en başarılı olan bir öğrenci, sınıfta hafta sonu kurs verecekti. Bu durumda Arif Taş (Ersoy) matematik, ben de İngilizce derslerinden yılsonuna kadar kurs verdik. Arkadaşlar da samimiyetle ve eksiksiz olarak o kursa devam ettiler. Okul idaresinin bilgisi vardı ama kurs konusunda her hangi bir desteği ve yaptırımı söz konusu değildi.

Birinci dönemin sonunda diğer derslerden durumum çok iyiydi ama sadece beden eğitimi ve müzik, karneme zayıf düştü. Benimle aynı durumda olan bir arkadaşım, "İftihara geçeceğim ama bu derslerim zayıf olduğu için geçemiyorum" diye yalvararak notlarını düzelttirdi. Fakat Ben, buna tenezzül etmedim. İmam Hatip Okulu boyunca birinci dönem karneme sadece bu derslerin zayıf düşmesini hala hazmedebilmiş değilim. Yetenek derslerinin başka bir sisteme tabi olması gerektiği kanısındayım. Bunu, öğretmenlik hayatımda hep bu branş öğretmenlerine söylemişimdir. Onların da aynı düşüncede olmalarından da çok memnunum.

Üçüncü sınıftayken ilk defa dördüncü sınıftaki ağabeylerimizle bilgi yarışması ve münazara yaptık. Duvar gazetesi çıkardık. Yılsonuna doğru sınıf gecesi yaptık. Bu senelik yine sınıfımızda yapılmıştı ama Tedrisat Binası›nın inşaatı yeni başlamıştı. Gelecek yıl en azından bu binanın bodrum katında daha geniş bir salonda sınıf gecemizi yapacağımızı hayal ediyorduk.

Altmışlı yılların başında Tatbikat Camii yapımı başlamıştı. Buna ilaveten bugünkü Fatih Caddesi'nin kenarına Tedrisat Binası'nın temeli atıldı. Üçüncü sınıfta olduğum sene bodrum katı bitmiş, birinci katın karkası tamamlanmak üzereydi. Tamamlanınca yemekhane, bodrum kata taşınacaktı. Orayı icabında tiyatro salonuna çevirip sınıf gecelerimizi oralarda yapabiliriz diye hayal ediyorduk.

Evde gerek cami inşaatını, gerekse yeni binanın yapımını öyle sevinçle anlatıyordum ki annem, bundan çok etkilendi ve otuzlu yıllardan kalma gelinlik gramisiyesini çıkartıp bana:

-Şunu götür, altıncılar arastasında tenekeci Fuat'ın oğlu Nihat'a bozdur, parasını al, getir, dedi.

Niyetini az çok anladım. Gramisiyeyi alıp sarrafa götürdüm. O da beni epey sorgudan geçirdi. Meğer çalıntı olup olmadığını anlamak istiyormuş. Sonra kim olduğumu anlayınca:

-Satacaksan şu kadar eder, deyip parasını saydı. Parayı alıp anneme getirdim.

-Oğlum bunu al, doğru okul müdürüne teslim et. Camide ve okul inşaatında bir tuğlalık payımız olsun. Ahiret azığım olur, dedi.

Elini öptüm, sarıldım, tekrar öptüm. Parayı alıp müdürümüze götürdüm.

Necmi Şamlı Bey;

-Kim gönderdi evladım? dedi.

-Annem gönderdi, dedim. Onun adına bir makbuz kesti. Hizmetli Bilal Çavuş'u çağırdı.

-Bilal Efendi, usta ve işçilerin bu haftaki yevmiyeleri de halloldu. Bak, Allah bizi bunaltmıyor, diyerek parayı ona teslim etti.

O sırada bir başkası da altın küpelerini getirmişti, katkı olsun diye. Bu arada birçok işçinin ve ustanın da bazı yevmiyelerini hayrına sayıp para almadıklarını öğrendim. Bu binaların halkın destek ve yardımıyla nasıl yapıldığına o yaşlarda böyle şahit oldum.

ORTA SON SINIF (1965-1966)

Okuduğum yıllarda İmam Hatip Ortaokulu'nun orta kısmı 4 yıl, lise kısmı 3 yıldı. Biz de dördüncü sınıfa geçerek orta son sınıf öğrencisi olduk. Daha önce okuduğumuz derslere ek olarak Psikoloji, Sağlık Bilgisi, Kanun Bilgisi, Sanat Tarihi, Tefsir, Hadis, Fıkıh, Kelam, Hitabet dersleri okumaya başladık. Doğrusunu söylemek gerekirse o yaşlarda bu dersler ağır geliyordu.

Psikolojiye Milli Eğitim Müdürü Recep Açıkalın, Sağlık Bilgisine Öğretmen Okulu Beden Eğitimi Öğretmeni Metin Erkuş, Tefsire Ahmet Lütfi Kazancı, Hadise Mehmet Yıldırım, Fıkıha Şaban Alkan, Kelama Rıza Tosun, Türkçe ve Hitabete Necmi Şamlı, Kanun Bilgisine Nurettin Tayşi geliyordu. Orta 1, 2, 3. Sınıflarda Yurttaşlık Bilgisi vardı. 4. Sınıfta onun yerine Kanun Bilgisi konuşulmuştu. Sanat Tarihi dersine de Yaşar Kılkış geliyordu. Coğrafyadan Seyhan Eralp, öğrencilere kök söktürüyor, bütün bölgelerin fiziki haritalarının çizimlerini yazılılarda sorabiliyordu. Her ders önemli, çok ders de bizim için yeniydi.

Hitabet Dersinin önemi daha başka idi. Necmi Şamlı hocamız, önce hitabet ile ilgili nazari bilgi verdi. Hitabet türlerinin örnekleriyle

ilk aylar geçti. Sonra dini hitabet, vaaz ve hutbe konusuna geldik. Bir ayet veya bir hadis söyler, bunun hakkında beş dakika konuş derdi. O yaşlarda, o bilgi düzeyinde çok zordu. Ama alışmaya başladık. Hutbe dualarını ezberledik.

İkinci dönemin başında artık hutbeye çıkacak düzeye gelmiştik. Necmi Bey hitabet yönünü, Ahmet Lütfi Kazancı Bey de hutbe dualarını dinlerdi. Hutbeye çıkabilir denilenlere cami görevi veriliyordu. Ben de onay almış olmalıyım ki ilk defa Kulaksız Camii'nde Cuma günü hutbe okuyup namaz kıldırma görevi verildi. Heyecan doruktaydı. Görevi ifa ettim ama nasıl yaptığımı bilemiyorum. Aynı yıl Ramazan Bayramı vaazı için Abdibey Camii'ne, Cuma namazı için Devehane Camii'ne görevlendirildim.

Hutbeye çıkmak, bizim için çok önemliydi. Çıkamayan, hitabetten sınıf geçemeyecekti. Necmi Şamlı hocamız, öyle diyordu.

O sene İngilizce dersimize Rüştü Apaydın geliyordu. Fakir Baykurt hayranıydı. TÖS (Türkiye Öğretmenler Sendikası) Çorum şubesi başkanıydı. Derslerde bize hep ideolojik propaganda yapıyordu. "Umudumuz, Ağrı Dağı'nın ötesinde. Oradan yurdumuza özgürlük ve barış gelecek" diyerek Rusya'dan gelecek rejim değişikliğini anlatıyordu. Onun için derslerde ona karşı tavrı olanları bırakıyor, sesi çıkmayanlara dokunmuyordu. Hami Aydoğan itiraz ettiği için onu disipline vermişti. Sınıfça karar alıp arkadaşımızı savunmuştuk.

Her ders ve hocaları hakkında birer değerlendirme yapmak mümkün. Ama o senenin en önemli olayı öğrenci seçimleriydi. Okulumuzda ilk defa öğrenci başkanı ve kabinesi seçilecekti. Okulda iki başkan adayı çıktı. Birincisi 6. sınıf öğrencisi Mehmet Akkuş, diğeri de 5. sınıf öğrencisi İsmail Şişman idi. Her ikisi de okulda görev yapacak olan kol başkan adaylarını tespit ettiler. Mesela Spor Kolu, Kültür ve Edebiyat Kolu, Kooperatifçilik Kolu gibi kollara birer

aday tespit ettiler. Ben de İsmail Şişman'ın kabinesinde Kızılay Kolu Başkan adayıydım.

Başkan adayları, öğle arasında okulun hoparlöründen seçilirse neler yapacağını anlatıyordu. Kol başkan adayları da teneffüslerde sınıflara girip kendini tanıttıktan sonra vaatlerini sıralıyordu. Ülke çapında yapılan seçimler gibi heyecanlı ve gergin bir ortam oluştu. Bir hafta sonu okulun giriş kısmına konulan kapalı sandıkta herkes oyunu kullandı. İsmail Şişman ve kabinesi, seçimi kazandı. Mehmet Akkuş ve kabinesi de gelip kazananı tebrik ettiler.

ORTA KISMI BETİRİNCE

Orta son sınıf öğrencisi olduğumuz için sene sonunda orta kısım bitirme sınavı yapılıyordu. Sene içindeki notlarımız ne olursa olsun sene sonunda 21 dersten sınava giriyorduk. Arapça, Kur'an-ı Kerim, Hitabet gibi derslerden sözlü, klasik derslerden yazılı sınav oluyorduk. Haziran ayının tamamı sınavlarla geçti.

Bitirme sınavlarından geçenler, orta kısmı bitirmiş oldular. Geçemeyenler, o derslerden bütünlemeye kaldılar. Bunların çoğu, yaz tatilinde bizim dükkanda ders çalışmaya bana geleceklerdir. Onları bütünleme sınavlarına hazırlamak, benim görevimdi. Ben, bunu her sene yapıyordum. Bu sayede geçtiğimiz yılın temel derslerini tekrar etmiş, konuları öğrenirken pekiştirmiş oluyordum.

Orta kısmı bitiren öğrenciler, dilerlerse liseye veya öğretmen okuluna geçebiliyorlardı. Dilerlerse okulumuza devam edebiliyorlardı. Sınıfımızın büyük çoğunluğu lise kısmına devam ettiler. Bazıları ayrılıp imam veya müezzin oldular. Mesela Hafız Hasan Kestek, orta kısmı bitirdikten sonra Kubbeli Camii'nde, ardından da Ulu Cami de İmam Hatip olarak görev yaptı. Zira okulumuz, başlangıçta sadece orta kısım olarak açılmıştı.

Orta kısmı bitirdiğimiz günlerde bizimle birlikte dışarıdan sınava giren din görevlileri de vardı. Vaiz Mürsel Şahinbaş, imamlardan Ali Yıldırım, Devehane Cami İmamı Mustafa Hoca, İsahalife Cami İmamı Şükrü hocaların yanı sıra sınıf arkadaşımız Yusuf İzzettin Kara'nın babası şu anda aklıma gelen isimler…

Dördüncü sınıftayken Asiye ablamın evlendiğini de burada zikretmeliyim. Evde düğün hazırlıkları devam ederken ben yine okuldaydım saat on birde gelin çıkacak, hiç olmazsa o saatte burada ol dediler. Ben de sadece o saatte gelin çıkartmaya geldim. Rıza Tosun'un kelam dersinden izin almak zorunda kaldım. Düğün ve eğlence değil, devam benim önceliğim ve prensibimdi.

PENDİK KIZILAY KAMPI

KIZILAY KOLU ÇALIŞMALARIM

Öğrenci başkanlığı ve kabinesi seçimiyle okulun Kızılay Kolu Başkanı olduğum için derhal sınıfları dolaşıp sınıf temsilcilerinin seçimini yaptım. Plan ve program yaparak çalışmalara başladım. Her seneki gibi sınıflardaki fakir öğrencileri ve ihtiyaçlarını tespit ettim. Onlara ulaştırılabilecek yardımları okul idaresine bildirdim. Kızılay pullarının satışını yaparak biraz para topladık. Ama bu para, Kızılay Çorum Şubesi'ne devrediliyordu.

17 Mayıs 1966 Salı günü Yalçın Sineması'nda yapılan Kızılay gecesinin korosundan bir resim…

Yapılacak işler, bundan ibaretti. Ama ben, bununla yetinmek niyetinde değildim. Diğer liselerle işbirliği yaparak bir piyes sahnelemeyi düşündüm. Teklifime Çorum Lisesi katılmadı. Öğretmen Okulu, Erkek Sanat Okulu ve Kız Sanat Okulu Kızılay kollarıyla anlaştık. "***Karagün Dostu"*** diye bir piyes bulduk. Kızılayın önemini anlatan bir eserdi. Onu sahneye koymaya karar verdik. Kız ve erkek

rollerini, bu dört okul arasında dağıttık. Bir ay ezber süresinden sonra iki ay provalar devam etti. Provalar, çoğunlukla derslerden sonra Kız Sanat Okulu'nda bir sınıfta yapılıyordu. İzin almak veya ders aksatmak yoktu.

Dört okulun birlikte bir piyes sahnelemesi çok kolay bir şey değildi. Önce okul müdürlerinin ve Milli Eğitim Müdürlüğü'nün olurunu almak gerekiyordu. Sonra Edebiyat öğretmenlerinin rollere göre öğrenci seçimi bekleniyordu. Ardından roller dağıtılıp çalışmalar başlandı. Bütün bu işlerin koordinasyonu bana aitti. Her türlü sorumluluk da bana aitti. Farklı okullarla kız-erkek birlikte çalışmaya pek hoş bakmayan öğretmenlerimiz de vardı. Onları ikna etmek ve yatıştırmak da bana kalıyordu. Çalışmalar, bu güç şartlarda yürüyordu.

Bu arada Kızılay Çorum Şubesi Başkanı Galip Erdemli ile de görüşüyordum. Sahneye koyma aşamasına geldiğimizde bize destek vereceğini söylüyordu. Mayıs ayında falan güne hazırız deyince bize Yalçın Sineması'nı kiraladı. Bu, bizim için bulunmaz bir nimetti.

Programda piyesin yanı sıra Öğretmen Okulu'nun saz ekibiyle müzik korosu ve folklor ekibi de sahne alacaklardı. Programımız, dolu doluydu. Sinema da hıncahınç doldu. Dört okulun birlikte böyle bir etkinlik yapacağına inanmayanlar da gelip tebrik etmek zorunda kaldılar. Kızılay gibi pasif bir kolun bu kadar aktif olması, il başkanı Galip Erdemli'yi çok sevindirdi. Bana ve benim uygun göreceğim beş kişiye yazın Kızılay Kampı'nda tatil vaat etti.

BİR SINIF GECESİNDE

Bir takım etkinliklerimizin sürdüğü sırada sınıf gecesi çalışmalarımız da devam ediyordu. Mayıs ayı başında programı sahneye koyacak aşamaya gelmiştik. O sene idare binasının bodrum katı ve birinci kat kullanılır hale gelmişti. Birinci kata beş sınıf,

bodrum kata da yemekhane taşınmıştı. Biz de programı, yemekhanede sahnelemeye karar verdik.

Yemekhanenin masalarını birleştirip sahne oluşturduk, çarşaflardan perde yaptık. Tabureleri de salon sandalyesi olarak kullandık. Sınıf gecemize hazır hale getirdik.

Salon, tıklım tıklım doldu. Şehrin her tarafından seyirci gelmişti. Arkadaşlarımızın hazırladıkları parodilerle herkes kahkahaya boğuluyordu. Hele Yahya Uzun'un taklitlerine Ahmet Lütfi Kazancı hocamız da bayılıyordu.

Salonda böylesine neşenin hakim olduğu bir anda ortalarda bir öğrencinin bayıldığını duyduk. Derhal hastaneye götürülmesi gerekiyordu. Ancak çevrede hatta mahallede bile araba yoktu. Allah'tan ki dernek başkanımız Mehmet Balaban da seyirciler arasındaydı. Onun arabası yakınlardaymış. Onunla hastaneye götürdüler.

Acildeki doktor, çocuğu içeri alıp muayene ediyor. Balaban, dışarıda bekliyor. Hiçbir hastalık belirtisi göremiyor. Bunun üzerine öğrenciye soruyor:

-Sabahleyin ne yedin?

-Çorba içtim.

-Öğleyin?

-Su içtim.

-Akşamleyin?

-Yine su içtim.

Bunun üzerine doktor, dışarı çıkıp Balaban'a:

-Endişe edilecek bir şey yok. Çocuk, açlıktan bayılmış. Götür, karnını doyur demiş.

Bunun üzerine Mehmet Balaban, çocuğun alıp lokantaya götürmüş. Açlıktan bayılan çocuğun iştahla yemek yiyişini izlemiş. İyice doyduğuna emin olduktan sonra onu tekrar okula getirmiş. Derhal o gece okul idarecileriyle kaldığı evde bir inceleme yapmışlar. Durumun çok daha vahim olduğunu görünce dernek yatılısı statüsüyle ücretsiz yatılı olarak okumasına imkan sağlamışlar.

Aslında bu, tek olay değildi. Okulumuzda bu durumda olanların sayısı azımsanamayacak kadar çoktu. Bu olay, yaranın ortaya çıkmasına vesile oldu.

Sınıfımızda bile evinde günlük erzakı bulunmayan, yakacak odun veya kömürü olmayan, hatta ders kitaplarını ve defterlerini alabilecek gücü olmayan arkadaşlarımız vardı. Bir vesile ile durumunu öğrendiklerimize yardım yapılmasını sağlıyorduk. Ama pek çoğu, halini hiç sezdirmiyorlardı. Ancak spor kıyafeti olmadığı için beden eğitimi derslerinde başka sınıflardaki arkadaşlarından ödünç kıyafet ve ayakkabı aldıklarında biraz bir şeyler anlıyorduk. Aslında okulumuzun yarısı böyleydi. Bundan sonuç çıkarmamız da imkansızdı.

Bazen idarecilerimiz, evlerde kalan arkadaşların evlerine ani ziyarete giderlerdi. Biz, bunu bir disiplin uygulaması sanıyorduk. Halbuki onlar, öğrencilerin kaldıkları yerlerin vaziyetini görmeye, ihtiyaçlarını ve yoksulluklarını gözlemlemeye geliyorlarmış. Bunu, çok sonra anladık.

PENDİK KIZILAY KAMPI

Kızılay'a böylesine bir hizmetin ödülü olarak Başkan Galip Erdemli bize kamp sözü verdi. Bu, bizim için büyük bir sürprizdi. Bana, arkadaşlarını sen seç dedi. Beş kişilik ekip oluşturmamı istedi. Kampa Hami Aydoğan ve diğer arkadaşlarla birlikte gitmeye karar

verdik. Galip Erdemli de kabul etti. Temmuz ayının son haftası İstanbul Pendik'te yapılacak olan Kızılay Kampına gideceğimizi söyledi.

Biz, bir taraftan sevindik, diğer yandan telaşlandık. Zira hiç birimizin gurbet tecrübesi yoktu. Hepimiz de, ilk defa tek başımıza il dışına çıkacaktık. Bu, o günkü şartlarda çok zordu.

Önce kendi aramızda toplandık. Bir program yaptık. Vakti geldiğinde programı uygulamaya başladık. Önce Ankara'ya uğradık. Bir gece bir otelde yattık. Ulus'u, Kızılay'ı, Anıtkabir'i, Etnografya Müzesi'ni gezdik. Harçlığımız sınırlı olduğu için idareli harcamak zorundaydık. O gece İstanbul'a gittik. Harem'de indik. Üsküdar'da bir otelde kaldık. Tek başımıza seyahat, otelde kalmak, lokantada yemek bizim için bir ilkti. Oradan Pendik minibüslerine binip kamp merkezine gittik.

Kampa Türkiye'nin her yanından erkek öğrenciler gelmişti. Ürdün, Suriye, İtalya, Suudi Arabistan, Fas, Lübnan ve Yugoslavya'dan da gelenler vardı. Önce kayıtlarımız yapıldı. Ardından kamp yerlerimiz gösterildi.

Genelde dört kişi bir kulübede kalıyorduk. Sabah kahvaltısından sonra yüzme, öğle yemeği, istirahat, ikindiye doğru tekrar deniz, akşam yemeği ve seminer tarzında bir program uygulanıyordu. Seminerde ilk yardım kursu veriliyordu.

Aslında 20 günlük kamp sürecinde yüzmeyi öğrenmek mümkündü. Ama ben, Arap gençlerle Arapça pratik yapmayı tercih ettim. Ürdünlü Cerciyus vardı. Çok sempatik bir çocuktu. Onunla iyi konuşuyorduk. Hıristiyan idi ama iyi anlaşıyorduk. Lübnanlı Fuat Nayyam'la sürekli Arapça sohbet ediyorduk. Ona:

-Dinin ne, diye sordum.

-İslam, dedi.

-Mezhebin?

-"Ene Dürzi" (Ben Dürzi'yim) deyince önce şaşırdım. Halbuki Kelam dersinde Suriye ve Lübnan'da varlıklarına sürdüren Dürzilik diye bir mezhepten söz edilmişti. Ama hayatta bir Dürzi ile karşılaşacağımı sanmıyordum.

Kampın ikinci haftasında Cuma günü bizi vapurla Büyükada'ya götürdüler. Böylece ilk defa Marmara Denizi'nde bir ada gördük. Bize dört saat kadar bir süre tanıdılar. Dilediğimiz gibi gezdik. Cuma günü olduğu için Cuma namazı kılacak bir cami aradık. Yüksekçe bir yerde bir cami bulduk. Cami, Abdülhamit zamanında yapılmış. O zamana kadar pek çok kilise ve havra olduğu halde hiç cami yokmuş. Arap arkadaşlarla beraber orada Cuma namazımızı kıldık

Üncü haftada kamp yöneticileri, bize iki tekne kiralamışlar, boğaz turuna çıkaracaklardı. Bu, bizim gibi Anadolu'dan gelmiş gençler için büyük olaydı. Kadıköy, Üsküdar, Kız Kulesi derken Anadolu ve Rumeli Hisarı'na kadar boğazda bir tur yaptık. Teknenin iki tarafı da seyirliydi. Bir o tarafa gidiyorduk, bir diğer tarafa… Seyrine doyum olmayan manzaraydı. Dönüşte Eminönü iskelesinde indik.

Arap arkadaşlar, şehirde hediyelik alma derdine düştüler. Namını ülkelerinde işittikleri Hacı Bekir lokumlarını sordular. Araya araya bulduk. Tercümanlık görevi de bana düşüyordu.

Alışveriş devam ederken Ürdünlü Hamis Muhammed, niçin Ayasofya Camiini kapattınız, diye sordu. Ben de açık olduğunu söyledim. Ama içinde namaz kılmak yasakmış, dedi. Ben de müze olduğunu söyledim. O da Fatih Sultan Mehmet orayı müze olarak mı vakfetti deyince laf gezeletmek zorunda kaldım.

Alışveriş bittikten sonra tekrar vapura döndük. Üsküdar'a geçtik. Oradan da otobüslerle kamp yerine vardık.

Arkadaşlar arasında en çok ilgimi çekenlerden biri de İtalyan gençti. İtalya'da Katolik Lisesi'nde okuyormuş. Orayı bitirdikten sonra papaz/rahip okuluna devam edecekmiş. Onunla da İngilizce anlaşıyorduk. Ben de İmam Hatip Okulu'nda okuduğumu söyleyince "İkimiz de birer din okulunda okuyoruz. Seninle iyi anlaşırız" dedi. Garazio Orazio ile kamptan sonra birkaç yıl mektuplaştık. Bir yılbaşında "Mutlu Yıllar ve Krismıs" yazılı bir kart göndermişti. Mutlu yılları anladık da Krismıs da neyin nesi dedim. Krismıs, Hz. İsa'nın doğum yortusu anlamına geliyordu. Bu, ancak bir Hıristiyan'a gönderilir deyip sinirlendim.

Ben de Yuhanna İncili'nin 15. Babında Hz. İsa›nın Havarilerine söylediği şu sözleri İngilizceye çevirip gönderdim: "Benim gitmem sizin için daha hayırlıdır. Ben gidince size Paraklit gelecektir. Benim aldığım yerden hakikati alıp size söyleyecektir.» Ben de bunun sonuna «Burada geçen Paraklit kimdir?» sorusunu ekledim.

Aslında İncil'de geçen Paraklit'in Hz. Muhammed (sav) olduğunu ve Hz. İsa'nın Hz. Peygamber (sav)in geleceğini müjdelediğini biliyordum. Bir ay sonra bir mektup geldi. İtalyan dostum, "Böyle konuları açarsan dostluğumuz devam edemez" diyordu. Gerçekten de birkaç mektup sonrası iletişim kesildi.

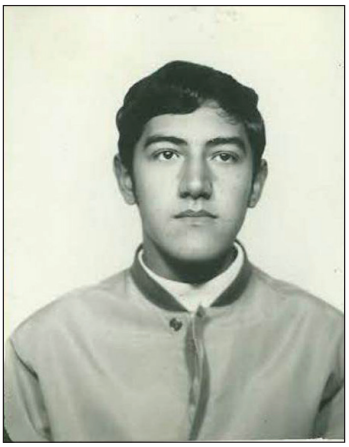

Garazio Orozio (O şimdi Vatikan'da Kardinal)

İki binli yıllarda televizyonda "Yılbaşı ve Noel" konulu bir açık oturum vardı. Diyanet İşleri Başkanlığı'ndan bir uzman, Marmara İlahiyat Fakültesi›nden bir hoca, Fener Rum Patrikhanesi›nden ve Vatikan Katolik Kilisesi›nden birer rahip katıldılar. Konunun ayrıntısına girmeyeceğim. Vatikan Kilisesi›nden gelen kardinalin adı Garazio Orazio idi. Evdeki fotoğrafıyla karşılaştırdım, kamptaki tanıştığım gençti.

Kızılay kampı, benim hem il dışına hem de dünyaya açılışımdı. O yaşlarda bu duyguyu yaşamak çok güzeldi. Orada tanıştığım yabancılarla Arapça ve İngilizce olarak birkaç yıl mektuplaştım. Sonra birbirimizin izini kaybettik.

Ayrıca çeşitli illerden gelen arkadaşlarla da dostluk kurmuştum. Onlarla da birkaç yıl mektuplaştım. O kampta yüzme öğrenmek gibi bir fırsatı kaçırdım. Ama o kadar yabancı dost kazandım.

ORTA KISIM BÜTÜNLEME SINAVLARI

Benim bütünleme sınavı diye bir derdim hiç olmadı. O sene bütünleme imtihanlarının başlayacağı sırada duydum ki idareciler, döne dolaşa beni arıyorlarmış. Önce endişelendim. Sonra gerekçe ortaya çıktı. Çarşambalı Mehmet Yıldırım'a mezun oldun demişler. O da gönül rahatlığıyla memleketine gitmiş. Diplomaları doldururken Mehmet'in bir dersten bütünlemesinin olduğunun farkına varmışlar. O günkü şartlarda ona bunu haber vermek kolay değildi. O tarihlerde telefon ile iletişim imkansızdı. Adresini bile bilmiyorlardı. Sonunda beni buldular.

"Mehmet Yıldırım'ın bütünlemesi varmış. Adresini biliyorsan haber ver gelsin" dediler. Bütünleme imtihanının gününü de söylediler.

Ben de adresini bilmiyordum. Öğrenci dosyasında köyünü ve mektup adresini bulduk. Ben öncelikle bir mektupla Mehmet'e durumu bildirdim. Onunla da yetinmeyip yıldırım telgrafı çektim. Neyse ki haber ulaşmış. O da üç beş vasıta değiştirerek sınava yetişmişti. Böylelikle mezun oldu.

Ben, bu olayı unutmuştum. 2017 yılında Çarşamba'da Mehmet Yıldırım ile karşılaştığımızda o hatırlattı. "Etem, benim bir senemi kurtardın. Bunu asla unutamam" diyerek bütün ayrıntılarıyla anlattı. O zaman ben de olayı tümüyle hatırladım.

LİSE DÖNEMİ

LİSELİ OLDUK

Orta kısım bitti, 1966-1967 Öğretim yılında lise kısım başladı. Ayrılanlar ayrıldı, kalanlarla yolumuza devam ettik. Orta kısımda hiç yokken Şakir Çini diye bir arkadaşımız aramıza katıldı. Meğer o da normal ortaokul mezunuymuş. Bizim orta kısımdaki meslek derslerinden sınava girip geçerek lise kısmına bizimle devam edecekmiş.

5/A sınıfı

Liseli olunca orta kısımdaki bazı dersler gitti, yerine yenileri geldi. Mesela Türkçe ve Elyazısı yerine Edebiyat Dersi geldi. Ona da Ali İhsan Öztürk hocamız geliyordu. Edebiyat yönünden sınıfça çok iyiydik. Hocamızın çözemediği divan edebiyatı parçalarını, biz rahatlıkla çözüyorduk. Onun için hocamız da bizimle beraber edebiyatını ilerletiyordu.

Tarih dersimize okul müdürümüz Necmi Şamlı geliyordu. Stadyumdan naklen maç yayını gibi canlı tarih anlatıyordu. Coğrafya dersimize de Oğuz Leblebicioğlu hocamız geliyordu. İlk defa düzenli bir coğrafya işledik. Onuh ders işleme ve yazılı sınavlarda uyguladığı metodu kendime örnek edindim. İngilizceye yine Rüştü Apaydın geldi. Sanıyorum ikinci dönem o gitti. Yerine Mehmet Tüfekçi geldi.

Lise kısmına geçince Fizik, Kimya ve Biyoloji dersleriyle karşılaştık. Matematik (Cebir ve Geometri) ile Sağlık Bilgisi de dahil hepsine Mehmet Metin Aşkın hocamız geliyordu. Temiz giyimi, titiz tutumu, tahtayı kullanışı, rakam ve yazıyı tahtaya nakşedişiyle imrenerek izlediğimiz bir hocaydı. Fizik ve kimya deneylerini yapabilmek için bizi Çorum Lisesi laboratuvarına götürürdü. Daha sonra okulumuzun tedrisat binasının ikinci katına kendi laboratuvarımızın kuruluşunu gerçekleştirdi. Sonraki yıllarda deneyleri okulumuzda yapabilme imkanına kavuştuk.

Lise kısmında ilk defa Milli Güvenlik Dersimiz vardı. Dersimize Üsteğmen Yavuz Selim Aytekin giriyordu. Gelemediği zaman boş geçiyordu. «Dikkat» çekmeyi bu derste öğrendik.

Milli Güvenlik dersine giren hocamız, hoş sohbet insandı. Dersin büyük bir kısmı spor ve magazinle geçiyordu. Bir gün derse girer girmez:

-Kağıtları çıkartın, yazılı yapacağım, dedi.

-Hocam hazırlanamadık, dediysek de fayda etmedi.

Çıkarttık kağıtları. Hoca soruları sordu. Pencere önünden bir edebiyat kitabı aldı. Onunla meşgul olmaya başladı. Sınıfta herkes kitapları açtı, cevapları yazıyordu. Arka sırada uzun boylu H.K. elinde kitapla ayağa kalktı:

-Hocam, dedi, siz harbin tarifini sormuşsunuz ama burada iki paragraf var, hangisini yazacağız, diye sordu.

Hoca, başını hafifçe kaldırdı:

-Hangisi münasipse onu yaz, dedi. Yine elindeki kitaba daldı.

Yazılı sınavda bu kadar hoşgörü ve serbestliği ilk defa yaşıyorduk. Hala unutamadım.

Beden Eğitimi dersimiz vardı ama bizde hiçbir iz bırakmadı.

Kur'an-ı Kerim dersimize Ahmet Nuri Kınay geldi. Kani Karaca hayranıydı. Onun tarzında okur ve bizim de öyle okumamızı isterdi. İyi bir hatipti. Camilerde vaaz edişini duyduğumuzda onu izlemeye giderdik.

Arapça dersimize Ahmet Lütfi Kazancı hocamız geliyordu. Gramerden Arapça Sarf-Nahiv kitabını, ibareden de Arapça Metinler Kitabını takip ediyordu. Arif Ersoy ile bana "Siz, ders takip etmeyeceksiniz. Şu (Münebbihat) adlı kitabı alıp okuyacaksınız. Sözlük kullanmak serbest" diyordu. Yazılılarda yine sınıf arkadaşlarımızla beraber imtihan oluyorduk. Hocamızın bu uygulaması, bize muafiyet değil, daha çok çalışma mecburiyeti getiriyordu. Hocamız, bize ilk defa "Arapça-Türkçe Yeni Kamus" kitabını aldırdı. Sözlükten kelime bulmayı öğretti. Bu, bizim için önemli bir yenilikti.

O yıllarda lise kısmında bir de Farsça dersi vardı. Farsça dersimize Turan Sevgili gelmişti. Çok iyi bir hattattı. Farsça metinleri tahtaya öyle güzel yazardı ki biz de onun gibi yazmaya özenirdik.

Turan Sevgili hocamız, İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü mezunuydu. İyi bir tiyatrocuydu. İyi bir sporcuydu. Pek çok filmde seslendirme görevi yapmıştı. Sistemli çalışmanın püf noktalarını o anlattı bize. İlk defa "fiş usulü" diye bir şey duyduk. *"Okuduğunuz kitabın önemli gördüğünüz yerleri fişlere geçirin. Ona da uygun bir başlık koyun. Aynı konudaki fişleri bir zarfa doldurun. İleride bir makale veya kitap yazacağınız zaman o konudaki fişleri önünüze alıp yazmaya başlarsınız"* diyordu. Hocamızın bu öğüdü, bana ömür boyu rehber oldu. Kitap ve makale çalışmalarımda daha önce okuduğum kitaplardan çıkartmış olduğum fişler, çok işime yaradı.

Bu sene hitabet dersi yoktu ama yine sırayla camilerde hutbe okumaya gidiyorduk. Devehane Camiinde, Hamit Camiinde de bayram vaazı yapmıştım.

Artık 27 Mayıs 1960 ihtilalinin baskıcı etkisinin azaldığı iyice hissediliyordu. 1965 yılında yapılan genel seçimlerde Demokrat Parti'nin devamı sayılan Adalet Partisi iktidardaydı. Bu dönemde İmam Hatip Okulları'nın sayısında da artış görülmeye başlandı.

1966-1967 öğretim yılında Merzifon'da da İmam Hatip Okulu açılmıştı. Aynı yıl biz de Ramazan ayında bir ekip halinde irşat görevine çıktık. İlk durağımız Merzifon oldu. Burada yeni açılan İmam Hatip Okuluna okulumuz müdür yardımcısı Mehmet Yıldırım, müdür olarak tayin edilmişti. Oradan askere gitmiş, dönüşte Kastamonu İmam Hatip Okulu Müdürlüğü'ne atanmış, oradan da Çorum İmam Hatip Okulu Müdürlüğü'ne gelmişti.

Merzifon'a gidişim, benim için bir ilkti. Onun içindir ki yolda araba tutup da istifra edişimi hiç unutamıyorum. O gün orucumun bozulup bozulmadığı epey tartışıldı. Sonunda Merzifon İmam Hatip Okulu'na vardık. Orada görev taksimi yapıldı. Öğle namazı vakti Paşa Camii'nde vaaz etme görevi de bana verilmişti. Çok heyecanlıydım

ama kürsüye çıkınca sakinleştim. Görevimizi tamamlamış olmanın huzuruyla Merzifon'dan ayrıldık.

ÇAMLICA VE BAŞPINAR GEZİLERİ

Babam, on beş yaşıma geldiğimde artık arkadaşlarla gezilere gitmeme izin vermeye başladı. Bu çerçevede önce Ahmet Sezikli ve Mehmet Şakir Çıplak ili birlikte Çamlıca Köyü'ne gittik. Çamlıca, Mehmet Şakir'in köyüydü. Babası da yıllarca orada imamlık yapmıştı. Doğal olarak Mehmet Şakir Çıplakların evine konuk olduk. Zaten Ahmet Sezikli de Mehmet Şakir'in ablasının çocuğuydu.

Köye gittiğimiz gün hiç beklemediğimiz bir olayla karşılaştık. İkindiden sonra şiddetli bir sarsıntı oldu. Odanın önündeki dut ağacının eğilip doğrulduğunu gözlerimle gördüm. Ama kimsede panik havası yoktu. Geçti geçti diyerek herkes birbirini teskin etmeye çalışıyordu.

O gece Çamlıca Köyü'nde yattık. Sabah kahvaltısında ilk defa orada melemen yedim. Çok hoşuma gitti. Bizim evde yapılmayan bir yemek çeşidi olduğu için unutamadım.

Kahvaltıdan sonra Ali Osman Ağabey, arabaya atları koştu. Dizginleri M. Şakir'e verdi. Haydi, binip doğru Hamamözü'ne gidin dedi. Akşamleyin geç kalmayın diye de tembih etti. Böylece at arabasıyla Hamamözü'nde ilk defa kaplıcaya gitmiş olduk.

Kaplıcaya erkenden kadınlar giriyormuş. Öğleden sonra da erkeklere tahsis ediliyormuş. Yüzmeyi bilenler, o küçük havuzda birkaç kulaç atıyorlardı. Ben de kenarında oturup ayaklarımı sıcak suya sokabiliyordum. Kaplıcada bir saatten fazla kaldık. Keselenip sabunlandıktan sonra çıktık. Yakında bir lokantaya girip karnımızı doyurduktan sonra tekrar yola koyulduk. Dönüşümüz de çok eğlenceli geçti. Neşeli bir gündü.

Akşam ezanı yakın ancak köye dönebildik. Ben ezan okudum, Sezikli de akşam namazını kıldırdı. Eve vardığımızda yemek ve sohbet derken o gece de orada kaldık.

Ertesi gün minibüsle Laçin Köyü'ne geldik. Biraz bekledik. Sonra Osmancık arabasına bindik. Karaviran/Başpınar Köyü yol ayrımında indik. Gün batmak üzereydi. Oradan köye kadar yedi km. yol yürümek zorundaydık. Köye, yatsıya yakın ancak varabildik. Köyün girişinde Sarı Şerif'in evine misafir olduk.

Ev sahipleri beni görünce çok sevindiler. Reşit Emminin torunu gelmiş diye diğer akrabalara da haber saldılar. Zira annemin babası Reşit Hoca, Başpınarlıydı. Onun babası Bekir Hoca da bölgenin tanınmış alimiymiş. Bekir Hoca, üç oğlu Reşit, Ahmet ve Osman Hocayı Çorum'da medreselerde okutmuş. Ahmet Hoca, Osmancık'ta vaiz olarak uzun yıllar hizmet etmiş. Osman Hoca, Hamit Camii'nin eski müezzinlerindenmiş. Reşit dedem, son olarak Kellegöz Camii'nde yirmi yılı aşkın imamlık yapmış.

Bu nedenle Başpınar'da epeyce akrabam vardı. Her gün birinin konuğu olduk. Bağlarını, bahçelerini gezdik. Çok izzet ve ikram gördük.

Biz, birer İmam Hatipli olarak burada bir görev daha icra etmeliydik. Aramızda görev taksimi yaptık. Cuma günü ben vaaz ettim. Ahmet Sezikli hutbe okuyup namaz kıldırdı. Mehmet Şakir de müezzinlik yaptı. Bu durumdan akrabalar da köy halkı da çok memnun oldu.

Artık dönüş vakti geldi dedik. Cumartesi günü sabahleyin bizi bir at arabasıyla Osmancık yoluna kadar getirdiler. Kavşakta biraz bekledikten sonra Osmancık minibüsüne binip Çorum'a döndük.

1967 yılında, beşinci sınıfın yaz tatilinde böylelikle iki köye

seyahat imkanı bulabildim. Bu bile bizleri mutlu etmeye yetiyordu. Hedefimizde Şeyhamza seyahati de vardı ama onu gerçekleştiremedik.

NECMİ ŞAMLI SONRASI

Necmi Şamlı 1966

1967 yılının en önemli gelişmesi, okul müdürümüz Necmi Şamlı'nın tayininin çıkışıydı. Nisan ayında hocamızın Ankara'ya gideceğini öğrendik Din Öğretimi Genel Müdürlüğü'nde Personel Şube Müdürlüğü görevine atanmıştı. Ayrılışıyla tarih derslerindeki o coşkuya hasret kalmıştık.

Necmi Şamlı hocamız, on dört yıllık hizmeti döneminde binaları, Tatbikat Camii, öğretim kadrosu, paralı ve parasız yatılı sistemleriyle okulumuzu epeyce rayına oturtmuştu.

Halka yabancı ve halka tepeden bakan bir eğitim kurumu yerine halkla bütünleşen, milletin gönlüne taht kuran bir İmam Hatip Okulu bıraktı. Dönemindeki eğitim kurumlarıyla kültürel etkinliklerde, sportif karşılaşmalarda öncü konuma gelmiş bir okul devretti.

Necmi Şamlı hocamızın Ankara'ya gidişinden sonra bir süre Mehmet Çakır hocamız müdür vekilliği yaptı. Yaz döneminde ise okulumuza yeni müdür olarak Mustafa Göl'ün tayininin yapıldığını duyduk.

Derslerden çıkınca ve tatil günlerinde hep dükkana giderdim. Hem babama ve amcama yardım ederdim hem de bütünlemeye kalan

öğrencilere ders verirdim. Ücret değil, hediye bile kabul etmezdim. Sınıf geçtiklerinde paraları bol ise beni pastaneye götürüp ikramda bulunmaları bile o zamanlar bana çok lüks geliyordu. Ama ben de onlara her derste mutlaka bisküvi arasına sıkıştırılmış lokum ikram ediyordum.

YENİ MÜDÜR BEKLENİYOR

O sene Çorum İmam Hatip Okulu, kuruluşundan beri ilk kez müdür değişikliğine sahne olacaktı. Okula yeni müdür bekleniyordu. Gelecek olan, Necmi Şamlı Bey'in bıraktığı boşluğu doldurabilecek miydi? Herkes bunu sorarken tatile girdik.

1967 yılı Ağustos'unun sonlarına doğru duyduk ki okulumuza yeni bir müdür atanmış. Aslen Uşaklıymış. Hafızmış. İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü mezunuymuş. Mardin İmam Hatip Okulu Müdürlüğü'nden naklen geliyormuş. Kendisi gelmeden namı geldi Çorum'a.

Okulun açıldığı günlerden itibaren onun disiplinli tavrı ve ciddiyeti, kendini hissettirmeye başladı. Öğrenciler, kılık kıyafetlerine dikkat ediyor, kurallara uymaya çalışıyorlardı. Öğretmenler bile vaktinde derse giriyorlardı. Hizmetliler ve aşçılar da vazifelerine daha sıkı sarılıyorlardı. Sınıflar ve koridorlar güzelce temizleniyor, öğrenciler derse girince koridorlara tekrar paspas atılıyordu.

Mustafa Göl hocamız, öğretmen olarak Kur'an-ı Kerim derslerimize giriyordu. Derslerinde harflerin mahreçlerinden

çıkartılarak okunmasına çok önem veriyordu. Ama hafızları daha çok sıkıştırıyordu. Hafızlığını kaybetmiş olanlara çok kızıyor, maharic-i hurufa riayet etmeyişlerine asla müsamaha etmiyordu.

Onun idareciliğinden ve öğretmenliğinden etkilenmemek mümkün değildi. Ancak 1967 yılında okulların açıldığı sırada onun Yüksek İslam Enstitüsü'ne hoca olacağı söylentisi çıktı. O günlerde sık sık il dışına gidiyordu. Bir de duyduk ki Kayseri Yüksek İslam Enstitüsü'ne Kur'an-ı Kerim hocası olarak tayini çıkmış. Gelişinden iki buçuk ay sonra Çorum'dan ayrıldı. Okulumuz yine müdür beklentisi içine girdi.

Öğrencilik dönemimde akşamları da ihtiyaç duyan öğrencilere ders veriyordum. Bunlardan birisi, Yasin Hatipoğlu›nun oğluydu. Babası, okuması için çok uğraşıyordu. Ama oğlunda pek heves yoktu. En az yarım dönem devam etti. Aynı şekilde Mehmet Balaban›ın oğlu Mustafa da Arapça, İngilizce, Matematik ve Türkçe derslerinden ertesi günü sözlü/yazılı sınavlarına hazırlanıyordu. Ama tez sıkılıyordu. Yine de her ikisinin derslerine biraz takviye oldu sanıyorum.

Altmışlı yıllarda köy odamıza gelmeye alışık olan bazı misafirler, şehirde de evinize gelip geceliyorlardı. Çayköylü Salih, Çukurörenli Karaçanak'ın İsmail, Hamamlıçayköylü Şuayip, Narlılı İbrahim bunlardandı. Bir akşam eski hizmetkarımız İbrahim geldi. Yemekten sonra tandırlığın yanındaki odaya yatak serdik. Onu içeri bırakıp çıktık. Aradan yarım saat geçti. Baktım, hala ışık yanıyor. Vardım, baktım ki İbrahim, soyunmuş, yatmaya hazırlanmış ama bir türlü lambayı söndüremiyor. Elektriği hiç kullanmadığı için bu durumu normal görmek gerekiyordu. Kapıyı tıklatıp içeri girdim. İyi geceler dileyerek düğmeyi çevirip lambayı söndürdüm ama bu hali hiç unutamıyorum.

ALTINCI SINIF VE ÜÇÜNCÜ MÜDÜR

Mustafa Göl hocamızın müdürlük heyecanıyla yeni öğretim yılına başladık. Ama o heyecan kısa sürdü. Hocamız, Kayseri Yüksek İslam Enstitüsü'ne Kur'an-ı Kerim hocası olarak gitti. Yerine Fuat Kavukçu vekalet etti.

6/A sınıfı – 1968

O günlerde hem okulumuzda hem de Çorum Lisesi'nde felsefe grubu (felsefe-mantık-sosyoloji) derslerine giren, ağırbaşlılığı ile

dikkat çeken Halis Ayhan beye müdürlük teklifi yapılıyor. Onun da kabul etmesiyle 1967 yılının son aylarında okulumuzda müdürlük görevine başlıyor. O sene bizim de psikoloji dersimize geliyordu.

Hatırladığım kadarıyla edebiyat dersimize Ali İhsan Öztürk, tarihe Kadir Eren, coğrafyaya Oğuz Leblebicioğlu hocalarımız geliyordu. Yine fizik, kimya, matematik ve sağlık bilgisi derslerimize Mehmet Metin Aşkın geliyordu. O sene ilk defa İslam Devletleri tarihi diye bir ders vardı, ama kitabı yoktu. Mehmet Aksu hocamız, teksir notları hazırlayıp dağıttı. Başlangıçtan beri kurulmuş bütün İslam devletlerine yer veriliyordu. Teksir olduğu için bazı imla hataları da vardı. Ezberci arkadaşlar, yanlışları da aynen ezberliyorlardı. Bu da ancak sözlü sınavlarda ortaya çıkıyordu.

Tefsir derslerimize Ahmet Lütfi Kazancı hocamızın geldiğini hatırlıyorum. O sene Arapçamıza İsmail Damar geldi. Sert, otoriter, idealist ve ihlaslı bir insandı. Ramazan'daki teravih öncesi vaazlarını hala hatırlıyorum. Halis Ayhan hocamızla Konya Yüksek İslam Enstitüsü'nde aynı sınıfta okumuşlardı.

İsmail Damar hocamız, aynı zamanda idareciydi. O dönemin idarecilerinin en büyük zaafı; eğitim için dayağa, sopaya ağırlık vermeleriydi. En çok da yatılılara sopa atarlardı. Ya etüde veya yatakhaneye geç gelmeleri, köylerinden geç dönmeleri gibi bahanelerle öğrenci dövmek adettendi. Bunu okul müdürümüz Halis Ayhan onaylamıyordu ama engel de olamıyordu.

İdaredeki bütün çarpıklığa rağmen her iki hocamız da bize hedef gösteriyor, iyi yetişmemiz için ellerinden gelen çabayı sarf ediyorlardı. Başarılı öğrencileri iyi yetiştirmemiz gerekir diyorlardı. Bunları geleceğin akademisyenleri olarak görmek istiyorlar ve bunun için de Arapça ve İngilizceyi iyi bilmeleri gerekir diyorlardı.

Bu bağlamda okulun gayretli öğrencilerinden bir sınıf oluşturup; bunlara Arapça öğret diye bana teslim etmişlerdi. Arapça hocamız İsmail Damar ile birlikte kendisi de hafta sonlarında bu gönüllü derslerin denetimini yapıyorlardı. Ben de bu 28 kişilik sınıfa hem Sarf-Nahiv kitabından hem de

"El-Muktedab ve'l-Müntehap",

"Mebadiü'l-Arabiyye",

"Camiu'd-Dürusi'l-Arabiyye",

Ve "En-Nahvü›l-Vazıh Li›s-Saneviyya»

Adlı kitaplardan notlar çıkartarak daha geniş gramer işlemeye çalışıyordum. "El-Minhac" adlı Arapça kitabındaki irapları aynen naklediyordum. O dönemde hazırladığım ***Arapça*** **Gramer defterimi** hala saklıyoru

Arapça Kurusuma katılan öğrenciler ve İsmail Damar hocamız

Kursumuz, Cumartesi öğleden sonra ve Pazar günleri de aksatmadan altı ay devam etti. Sınıfımda her sınıfın en iyileri vardı. Yazılı sınav yapıyordum. Ondan aldıkları notları, müdürümüz Halis Ayhan'ın talimatıyla ders hocaları sözlü notu olarak işliyordu.

İngilizce dersimize Mehmet Tüfekçi geliyordu. Bilgisi iyiydi ama öğretmek gibi bir çabası yoktu. Bize nerelerde iyi turistik tesis var ve içinde neler yaşanıyorsa bütün çıplaklığıyla anlatıyordu.

Milli Savunma dersimize bir albay geliyordu. Askerlerle olan sohbetlerini, Türk, Türkiye ve Atatürk konusundaki hassasiyetlerini anlatıyordu.

Bir de sanat tarihi dersimiz vardı. Liseden Ali Haydar Özyurt diye bir hoca geliyordu. Lisede ona Mayk diyorlarmış. Branş öğretmeniymiş. Oktay Aslanapa'nın Sanat Tarihi kitabını satır satır yazabilenler, güç bela 5 alabiliyorlardı. Hatta onun yazılı yaptığı tarihte ben, Alpagut Köyü'nde vaaz etmeye gitmiştim. Mazeretimden dolayı sonradan imtihan oldum. Bütün soruları tam yaptım. Başka hoca olsaydı 10 verirdi ama Ali Haydar Özyurt, ancak 5 verebilmişti. Hocamız, dersin yanı sıra bizim İmam Hatip Okulu'nda okumamızın gereksiz olduğunu söylüyor ve bizleri aşağılıyordu. Bu durumu okul müdürümüz Halis Ayhan Bey'e anlattık. Diğer sınıf da hocayı boykot etmişti. Müdür Bey, hocanın kasıtlı ve ideolojik tutumunu da gerekçe göstererek İmam Hatip Okulu'nda derse girişini engelledi. O derse yılsonuna kadar kendisi geldi.

EĞİTİMCİ OLARAK HALİS AYHAN

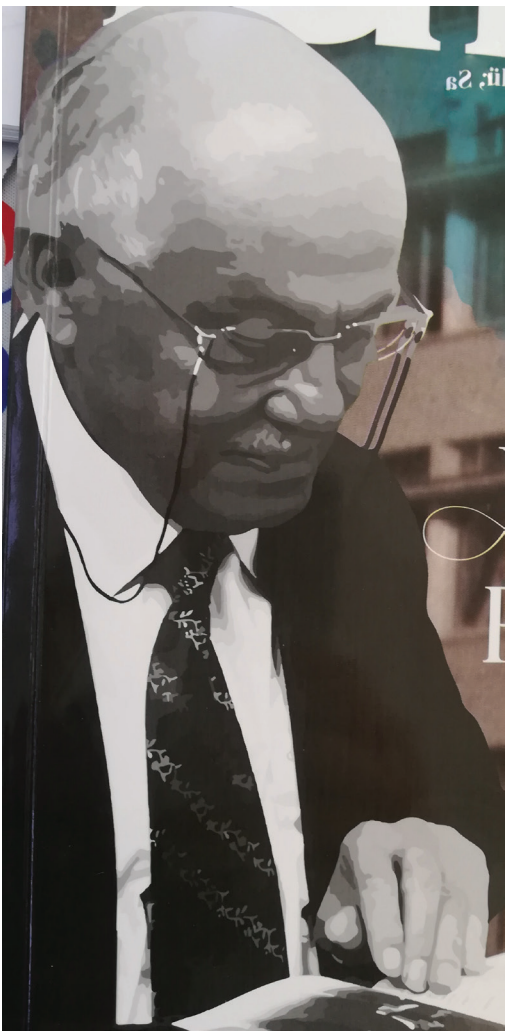

Eğitimci olarak Halis Ayhan Bey, ülkemizden ve dünyadan haberdar olmamızı istiyordu. Bunun için de her sınıfa en az iki gazete girmeli diyordu. Biz de o tarihten itibaren farklı istikametteki iki gazeteye abone olduk.

Duvar gazeteleri, yıllardır devam ediyordu. Buna ilave olarak okul adına **SESLENİŞ** diye bir dergi çıkartmaya başladık. O günün şartlarıyla mumlu kağıda yazıp teksir makinesinde basıyorduk. Ben, Hami Aydoğan, Elvan Dalkıran, Sadık Tiryaki ve birkaç arkadaş, çıkartmış olduğumuz altı yedi sayıyı Çorum'daki okullara, resmi dairelere, Türkiye'deki İmam Hatip Okullarına ve Din Eğitimi Genel Müdürlüğü'ndeki bazı birimlere göndermiştik. Bu konuda okul müdürümüz Halis Ayhan Bey, bize rehberlik ediyordu.

Halis Bey, bununla da yetinmedi. Çorum Ekspres Gazetesi'nde yetenekli gördüğü öğrencilere yazı yazma imkanı sağladı. Ben de orada birkaç yazı yazmıştım. Ama bu girişim uzun sürmedi.

Öğrencilerden bir grup oluşturarak İsmail Lütfi Çakan›ın yazmış olduğu «Onlar Böyleydi» piyesinin Çorum›da defalarca sahnelenmesini gerçekleştirdi. Bu eser, o kadar çok ilgi gördü ki okul minibüsüyle Çorum›un bütün ilçelerinde, Merzifon, Amasya, Tokat, Turhal, Tosya gibi çevre il ve ilçelerde sahnelendi.

1968 yılında idare binası önünde 6/A sınıfı olarak idareci ve öğretmenlerle birlikte

Ayrıca 7. sınıf öğrencilerinden Mustafa Bayburtlu'nun yazmış olduğu "Kızıl Pençe" adlı oyunu da okul salonunda sahneye koydu. Hatta bu piyesin basılıp çeşitli İmam Hatip Okullarına da gönderilmesine vesile oldu.

Altıncı sınıftayken İmam Hatip Okulu ile Lise arasında münazara yapılması kararlaştırılmıştı. Sınıfımızdan Arif Ersoy ile ben, yedinci sınıftan Mustafa Bayburtlu, beşinci sınıftan İsmail Akmaz görevlendirildik. Konu "Türkiye'nin kalkınmasında tarım mı yoksa endüstri mi daha önemli" idi. Tezimiz tarımdı. Edebiyat öğretmenimiz Kadir Eren, bizi münazaraya hazırlıyordu.

Münazara, Sanat Okulu Konferans Salonu'nda yapılacaktı. Salon iyi büyüktü. Salonun içi dışı doluydu. Savunmamız, olağanüstüydü. Herkes İmam Hatip Okulu büyük farkla galip gelir derken sonuçlar, tam tersini gösterdi. Salondakiler, jürinin kararını protesto ettiler. Basında uzun süre tepki yazıları çıktı. Fakat biz, nedenini bir türlü anlayamadık.

Sonra okul müdürümüz Halis Ayhan, jürinin tamamının TÖS üyesi öğretmenlerden oluştuğunu ve puanlamada ideolojik davrandıklarını açıkladı. Bir toplantıda kendisinin valiliğin TÖS binasının yapımına yardımını engellediği için öç almak amacıyla böyle yaptıklarını söyledi. O zaman anladık ki kazanmak için başarılı olmak yetmiyormuş.

Burada Çorum'da ünlü güreş hocası Adil Candemir'i rahmetle anmak isterim. İHO öğrencilerini çok sever ve onlara özel ilgi gösterirdi. Bazılarının bu gençlere haksızlık yaptıklarını gördüğü için arkadaşlarımızı şöyle uyarıyordu: "Evladım, siz İHO öğrencisiniz. Puanla galip gelmeniz mümkün değil. Siz, mutlaka rakibinizi tuş etmelisiniz. Yoksa haksızlığa uğrayabilirsiniz."

Güreşte İmam Hatip Okulu'nun karşısına okul takımı değil de ferdi güreşçiler çıkabiliyordu. Eskilerden Mehmet Gültekin, Nurettin Maden, Mehmet Akkuş gibi güreşçileri bilirdik. Sonradan güreş takımına sınıf arkadaşlarımızdan Hami Aydoğan, İrfan Demirezen, Veli Solak ile beraber beşinci sınıftan Orhan Uyanık ve Mahmut Sezgin de girdiler. Okulumuz, takım halinde hep şampiyon olurdu.

Futbolda Lokman Akbıyık, Süleyman Akbıyık, Fikri Çelikörs, Osman Karatepe'nin yanı sıra pek çok sınıf arkadaşımız vardı. Futbolda değilse bile voleybolda iddialıydık. Okul takımında Yusuf Işık, Şükrü Sayın, Orhan Şahin, Abdullah Özboyabatlı gibi sınıf arkadaşlarımızın yanı sıra o dönemin efsanesi İsmail Bolcan, Fikri Çelikörs vardı. Karşılarında hiçbir okul takımı dayanamıyordu.

Altıncı sınıfta unutamadığımız bir olay da sınıf arkadaşımız Yunus Özel'in kalp krizi sonucu vefat etmesiydi. Sabahleyin derse geldiğimde baktım okulda bir burukluk var. Sınıfa girdim, herkes sırasına kapanmış, gözyaşı döküyordu. Sabah namazına kalktığı sırada yatakhanede Yunus Özel yığılıp kalmış. Hastaneye götürmüşler ama kurtarılamamış. Hepimiz için çok acı idi. İlk defa bir sınıf arkadaşımızın, hem de çok neşeli sapasağlam arkadaşımızın vefatını görüyorduk. Hepimizde günlerce etkisi devam etti. Allah rahmet eylesin.

HALİS AYHAN'IN CEMİYETÇİLİĞİ

Okul müdürümüz Halis Bey'in rehberliğinde Çorum'da Aydın Fikirler Kulübü kuruldu. Şimdiye kadar hiçbir siyasi partiye veya gruba dahil olmamış Çorumlulardan bir ekip oluşturarak yeni bir teşkilat kurma fikri, kamuoyunda kabul gördü. Böylece ortaya çıkan Aydın Fikirler Kulübü'nde her yaştan insan bir araya geliyor, çaylarını yudumlayıp sohbet ediyorlardı.

Çorum›da ne gibi kültürel etkinlikler yapılabileceği tartışılıyordu. Önce ünlü kişilerin konferansa davet edilmesine karar verildi. Necip Fazıl, Necati Aker, Şule Yüksel Şenler, Lütfi Doğan, Ergün Göze›yi konferanslarla tanıdık. Muhafazakar tiyatro gruplarını, onlar sayesinde izleme imkanı bulduk. Abdullah Karslı›nın «Hz. Ömer›in Adaleti» piyesini bu sayede Çorum›da seyredebildik.

O sene yaz döneminde Halis Bey'in teşvikiyle İmam Hatip Okulu Mezunlar Derneği'ni canlandırmaya karar verdik. Yönetimde bulunan ağabeylerimiz, bize tam yetki verdi. Biz de tüm ortaokul öğrencilerinin katılabileceği ikmal/bütünleme sınavlarına hazırlık kursları açtık. Türkçe, Matematik ve İngilizce derslerinden kurs verebilecek öğretmenler veya üniversite son sınıf öğrencilerden oluşan bir ekiple bu işe talip olduk.

İmam Hatip Okulu binasında verilecek kursa okul yönetiminin ve Milli Eğitim Müdürlüğü›nün onayı ve desteği de sağlandı. Bir yaz boyunca devam eden bu kurs, öğrenciler için çok verimli oldu ve birkaç yıl devam etmesi istendi.

Biz altıncı sınıftayken Milli Eğitim Bakanlığı'ndan bir yazı geldi: "Not ortalaması tutan ve bütünlemesi olmayan öğrenciler, dilerlerse son sınıf bitirme imtihanlarına girebilirler." Bu genelgeye göre Arif Ersoy ile benim not ortalamam ve gerekli şartlar tutuyordu. Arif, son sınıf bitirme imtihanlarına girdi. Ama ben, son sınıfı okumayı tercih ettim. Böylece Arif Ersoy, altıncı sınıftan yedinci sınıf bitirme imtihanlarına girerek bir yıl erken mezun olmuş oldu.

Yaz döneminde İmam Hatip Okulu'nda açmış olduğumuz bütünleme sınavlarına hazırlık kursları devam ederken ben, yine boş vakitlerinde bakkal dükkanımıza gidiyor, amcama yardım ediyordum. Bu arada lise kısım öğrencilerinden ve sınıf arkadaşlarından bütünlemeye kalanlara da Arapça takviyesi yapıyordum.

Ayrıca ortaokulu bitirip de İmam Hatip Lisesi'ne devam etmek isteyenlere Kur'an-ı Kerim ve Arapça kursu veriyordum. Bunlardan Ahmet Nuri Koca ile Rumi Çelik, azimle çalıştılar. Sınavları geçip İmam Hatip Okulu'na devam ederek mezun oldular.

Son sınıfa geçtiğimde pek çok hocam, beni kendilerine yakın buluyorlardı. Dersleri zayıf olan pek çok öğrenciyi bana yönlendiriyorlardı. Bir gün baş muavin Fuat Kavukçu Hocam, beni çağırdı. "Sınıf arkadaşımız Selahattin, Arapçadan başarısızdı. Askere gitti. Şimdi onu veremeyince Öğretmen Okulu bitirme sınavlarına giremiyor. Bunu bir ay çalıştır da sınava hazırlansın." dedi. Kim diye tekrar sorduğumda Hayrettin Karaman'nın kardeşi olduğunu söyledi. Memnuniyetle kabul ettim. Sınavlara kadar çalıştırdım. O dönemde mezun olmayı başardı.

Bunun üzerine aynı durumda olan Cemalettin Karakaş'ı getirdiler. Onu da yaz boyunca çalıştırdım. O da mezun oldu. Emir Ahmet Camiine imam olarak atandı.

Halis Ayhan döneminde yaz-kış çalışılırdı. Bizde tatil, istirahat demek değildi. Yerine göre gerekli faaliyet yapılacaktı. Yaz tatilinde de çeşitli köylere ve ilçelere hutbe ve vaaz için görevlendiriliyorduk. Altıncı sınıfın yaz tatilinde yine bir kafile oluşturuldu. İsmet Altıkardeş ile ben de Mecitözü'nde gittik. Yeni yapılan büyük camide ben, Cuma Hutbesini okuyup namazı kıldırmıştım. İsmet Altıkardeş hocam da vaaz etmişti.

Namazdan sonra İlçe Müftüsü Yahya Akbaş hocanın odasına gittik. Caminin alt tarafında iki odalı bir müftülükte görev yapıyordu. Sohbet ettik. Yorulduğunu, ihtiyarladığını anlattı. Sizin gibi gençlerden biri gelse de görevi onlara devretsem, dedi. Biz de ehil biri gelene kadar hizmet etmesinin gerekliliğini vurguladık. Sonra izin isteyip Çorum'a döndük.

ÇARŞAMBA'DA DÜĞÜN VAR

Altıncı sınıfın yaz döneminde benim, dükkanda çalışmak, bütünlemeye kalanları sınavlara hazırlama gibi rutin faaliyetlerin yanı sıra İmam Hatip Okulu Mezunlar Derneği binasında bulunup ortaokul öğrencilerinin hazırlık kurslarını organize etmek gibi sorumluluğum da vardı. Bunu Hami Aydoğan, Elvan Dalkıran gibi sınıf arkadaşlarımla birlikte götürüyorduk. Bunların arka planında hocalarımızın, özellikle Halis Ayhan Beyin teşvikleri yer alıyordu.

Bu tatil döneminin bence en önemli olayı, Çarşamba'ya gidişimdi. Zira Çarşamba'da sınıf arkadaşım Muammer Temiz'in düğünü vardı. Lise öğrencisiyken evlenilemeyeceğini, yatılı öğrenciyken bunun hiç mümkün olmayacağını bilmiyorduk ya da düşünmüyorduk.

Çorum'dan çıkıp önce Samsun'a gittim. Hiçbir tarafı gezmeden Çarşamba minibüsüne bindim. Orada Yeşilırmak köprüsünün yakınında indim. Muammer'in tarif ettiği bakkalı buldum. Yaveyli Köyü'ne gitmek istediğimi söyleyince beni oralı bir adamın yanına kattılar. Yürüye yürüye köye vardık. Ama ben, ortada bir köy göremedim. Her evin arası, en az 200 metre. Dağınık bir yerleşim yeri. Biraz ileride camiyi görünce buranın köy olabileceğini düşündüm. Meğer Karadeniz bölgesinin köyleri, hep böyle tarlalar arasındaymış.

Yol arkadaşımla sohbet ederek bir saatten fazla yürüdük. Caminin yanında birisi sordu:

-Ha bu uşak kimdir?

-Necip'in Şükrü'nün dölü Ahmet'i arıyı.

-Düğüne mi gelmiştir?

-He… Öyle bir şey.

Düğüne geldiğim doğru da Necip'in Şükrü kimdir? Ahmet kimdir? Döl ne demektir? Bir cümle için üç tane soru var, üç bilinmeyenli denklem gibi.

Sonunda beni bir evin önüne getirdi. Eve bakıyorum, bizim evlere hiç benzemiyor. Biraz bizim ambarlara benziyor. Tamamen ambar tahtaları gibi kalın tahtalardan yapılmış iki katlı bir ev… Muammer çıkıp beni karşıladı. Adından Şükrü amca geldi. Onlarla buluştuktan sonra beni getiren adama teşekkür edip uğurladım. İçeriye girer girmez Muammer'e sordum:

-Sen Muammer değil misin?

-Muammer'im…

-Ahmet kim?

-Ha… Onu mu diyisin? Burada bana Ahmet dirler. Muammer, nüfustaki adım.

Sonra söz arasında burada çocuklara döl denildiğini öğrendim.

Neyse, bize izzet hürmet… O gece misafir kaldım. Ertesi gün öteki mahalleden gelin getirmeye gittiler. Köyün hocası da memleketine gitmiş. Dua etmek bana kaldı. Gelin getirilirken atılan mermiler, bir askeri tatbikata yeterdi sanıyorum. Ama düğün esnasında Muammer'in kardeşi Mehmet'in tabancası tutukluk yapmış. Evden bir iye, bir pense ve bir çekiç aldı. Beraberce dere kenarına gittik. O aletlerle tabancasını tamir etti. Ata ata köye döndük.

Akşam oldu, imam köye dönmedi. Muammer zifafa girecek ama imam olmadığı için nikah da kıyılamadı. Döne döne imam arıyorlar. Bir ara Muammer bana baktı:

-Ha bu nikahı sen kıyacasun…

-Ben nasıl kıyayım? Hiç nikah kıymadım ki…

-Ahmet Kazanca hocamız bize yazdırmıştı ya…

-Onu nereden bulacağız?

-Bende var…

Araya araya o notları buldu. Şöyle bir göz gezdirdim.

-Tamam, yaparım dedim.

O gece nikahı kıydım. Böylece muammer de gerdeğe girebildi. Ama oranın adeti üzere tabancası da yanındaydı.

Çarşamba'da ilk defa yöresel yemekler yedik. Mısır unundan yapılmış çöreği ayrana doğrayarak yemeyi, ilk defa orada gördüm. Yaklaşık bir hafta kadar kaldım. Döndüğümde şivemde büyük değişiklik olduğunu hissettim. Onun etkisi, bir müddet devam etti.

Son sınıfta ders yılı başladığında arkadaşlara sordum:

-Necip'in Şükrü'nün dölü Ahmet'i tanıyor musunuz?

Arkadaşlar, birbirlerine baktılar.

-Tanımıyoruz, dediler.

Bilen çıkmayınca ben de açıkladım:

-Muammer'in köydeki adı Ahmet'miş. Ama döl ne demek, onu anlayamadım.

Muammer, tüm ciddiyetiyle ayağa kalktı ve konuya açıklık getirdi:

-Bizim oralarda çocuklara döl denir. Bu sözlüklerde de geçer. Çorum'daki göbel neyse bizdeki döl de odur. Bunda şaşılacak bir şey yoktur.

Muammer, diyeceğini dedi ve konu böylece açıklığa kavuşmuş oldu.

SON SINIFTAYIM

Son sınıfa geçince okulun en kıdemli öğrencileri olduk. Bizden önce mezun olan İsmail Şişman, Bayraktar Bayraklı, Halit Balyaz, Celal Avcı, Mustafa Bayburtlu Mehmet Aksoy, Mustafa Arıcı, Ferhat Dikbıyık, Fikri Çelikörs gibi arkadaşlarımızın yerini doldurmaya çalışıyorduk. Hocalarımızın bize tavsiyeleri, «Öğrencilerin gözü sizdedir. Onlara iyi örnek olmak zorundasınız. Dışa Karşı da okulumuzu iyi temsil etmek durumundasınız" tarzındaydı. Bu tavsiyenin ağırlığını benliğimizde hissediyor ve ona göre yaşamaya çalışıyorduk.

Son sınıfta Arapçamıza İsmail Damar, Fıkıh dersimize Ahmet Lütfi Kazancı, Tefsir dersine Şerafettin Derindere geliyordu. Şerafettin Beyin ilmi yönü çok güçlüydü. Ancak Türkiye'deki eğitim sistemini bilmiyordu. Uyum sağlamakta da zorlanıyordu. Ama ben, onun ilminden yararlanabilmek için tatil günlerinde evine gidip Arapça ve

Tefsir okumaya çalışıyordum. O da bundan hiç gücenmiyordu. Bana bazı Arapça kitaplar veriyor, bunları okumamı hatta tercüme etmemi tavsiye ediyordu. Ben de tavsiyelerini yerine getirmeye çalışıyordum.

Hadis dersine kimin geldiğinde tereddüdüm var ama dinler tarihi dersimize Ahmet Usta geliyordu. Ahmet Kahraman'ın yazmış olduğu kitabı okutmuştu. Kelam dersine Fuat Kavukçu geldi. O sene Süleyman Uludağ'ın yazdığı Kelam dersleri kitabını daktilo ediyor ve bize de okutuyordu. Kur'an-ı Kerim dersimize Ahmet Nuri Kınay gelmeye devam etti. Böylece meslek derslerine branş öğretmenlerinin gelmesi, ancak lise kısmında kısmet olmuştu.

İngilizce dersimize, branş öğretmeni Emel Hanım cesaret edemediği için Meslek dersi öğretmeni İsmet Altıkardeş gelmişti. Tenslerle aktiv-pasiv cümleler üzerinde çok durmuştu. Gramer yönünden bize çok faydası oldu.

Aslında yeni tayin olan Hatice Emel Oğul gelecekti. Ama arkadaşlarımızın boyuna bedenine bakınca çekinmiş. Bana son sınıfları vermeyin diye okul müdürüne yalvarmış.

Emel Hanım'ın okulumuza istemeyerek geldiğini duyduk. Bunun üzerine kendisiyle duvar gazetesinde yayınlanmak üzere röportaj yapmaya karar verdik. Hocamız da kabul etti. Kendisinin İstanbul Bakırköy semtinde yetiştiğini, Edebiyat Fakültesi'nin İngiliz filolojisi bölümünü bitirdiğini söyledi. Biz de ona okulumuza gelmeden önce nasıl bir okul olabileceğini hayal ettiğini, gelince nasıl bulduğunu sorduk. O da bütün içtenliğiyle cevapladı:

"Okula gelmeden önce sarıklı, cübbeli hocalar ve talebeler hayal ediyordum. Yerlere serilmiş postlar üzerinde ders yaptığınızı, duvarda asılı falaka ile cezalandırıldığınızı düşünüyordum. Okula dış kapıdan girdiğimde önce Atatürk köşesini gördüm. Çok şaşırdım. Nöbetçiye müdür odasını sordum. İçeri girdim, takım elbiseli ve kravatlı bir

beyefendi ile karşılaştım. Müdür olduğunu söyledi, inanamadım. Kendimi tanıttım. Hoş geldiniz Hoca Hanım, dedi ve bana çay söyledi. Biraz sohbet ettikten sonra Müdür Bey sınıflarınızı görebilir miyim, dedim. O da hay hay deyip birkaç sınıfa götürdü. Baktım ki lisede oturduğum sıralar gibi sıralar var. Yazı tahtası, Atatürk, İstiklal Marşı ve Gençliğe Hitabe tablosu var. Bütün sınıflar böyle mi dedim. İsterseniz bütün sınıfları gezdireyim deyince vazgeçtim. Yani İmam Hatip Okulu, bana anlatıldığı gibi bir okul değil. Oldukça modern bir okul. Eğitim de modern bir eğitim. Ancak öğrencilerin kafalarının örümcekli olduğunu sanıyorum."

Emel Hanım, önyargılarının pek çoğunu silmiş. Ama yine de zihniyetinin gerektirdiği gibi düşünmekte devam ediyordu.

Farsça dersimize Öğretmen Okulu'nda Din dersi öğretmeni olarak görev yapan Muhittin Bahçeci giriyordu. İlmi yönü güçlü, Farsçaya hakimiyeti çok iyiydi. Ancak sınıfa pek hakim olamıyordu. Bir yazılı sınavda yandakine baktın diye bir öğrencinin kağıdını almış, öğrenciyi dışarıya çıkartmak istemişti. O da çıkmayıp bekledi. Daha sonra masasının üzerinden kağıdını alıp yazılısını tamamladı. Hocamız, bu durumu hiç fark etmedi.

Son sınıfta Coğrafya dersimize Oğuz Leblebicioğlu, Edebiyat ve Cumhuriyet Tarihi'ne de Kadir Eren geliyordu. Heyecanlıydı. Derslerimiz hareketli geçiyordu. Sonra Çanakkale'ye tayinini istedi. Birkaç yıl sonra bir trafik kazasında vefat ettiğini duyduk. Allah rahmet eylesin.

Son sınıfta bir de Astronomi dersi vardı. Mehmet Metin Aşkın hocamız geliyordu. Ayın, güneşin hareketlerinden, güneş sistemi ve gezegenlerden, güneş ve ay tutulması gibi konulardan, uzaydan, atmosferden… bahseden güzel bir dersti. Ama bu, sadece İmam Hatip Okulları'nda vardı. Diğer liselilerin bu konuları bilmeye ihtiyaçları yok muydu? Cevabını hala bulabilmiş değilim.

HALİS AYHAN'IN ETKİLERİ

Son sınıfta felsefe grubu derslerimize müdürümüz Halis Ayhan Bey geliyordu. Felsefe, sosyoloji ve Mantık derslerinde Nurettin Topçu'nun yazmış olduğu kitapları okutuyordu. İslam felsefesinde İsmet Şimşek'in kitabını okuturken Din sosyolojisinde de not tutturuyordu. Yeni öğretmen ve yeni müdür olmasına rağmen yirmi yıllık tecrübeli öğretmen gibiydi. Dersine, konusuna ve sınıfa hakimdi. Her konuyla ilgili kitapla gelirdi. Önce konuyu anlatır, sonra elindeki kitabı tanıtırdı.

Aristo, Sokrat, Eflatun, Descartes'i ondan dinledik. Descartes'in "Metod Üzerine Düşünceler" adlı kitabını ve Ali Fuat Başgil'in "Gençlerle Başbaşa" ve "Din ve Laiklik" adlı eserlerini o tanıttı. "Sokrat'ın Müdafaası" adlı eseri ilk defa onun elinde gördük. İslam Felsefecisi olarak İbni Sina'yı, İbni Rüşt'ü ve Farabi'yi, bir sosyolog olarak İbni Haldun'u ve Mukaddimesi'ni o anlattı bize. Sosyoloji derslerinde ekonomik doktrinleri, sosyalizm ve kapitalizmi o anlattı bize. Demokrasi ve laikliği ondan öğrendik. Descartes'in septisizmine karşı Gazzali'nin Metodik Septisizm'ini sadece ondan duyduk. Hilmi Ziya Ülken'i, İsmail Fenni Ertuğrul'u ondan işittik.

İslam dünyasının uyanması gerektiğini, bunu da bu neslin başarabileceğini anlatıyordu. Batı da oryantalistlerin ve misyonerlerin İslamı yıkabilmek için nasıl alıştıklarını naklediyordu. Onlara cevap olarak Abdülaziz Çavış›ın yazdığı ve Mehmet Akif Ersoy›un tercüme ettiği «Anglikan Kilisesine Cevap» adlı eserden bölümler okuyordu. Muhammed İkbal›in «Dini Tefekkürün Yeniden Teşekkülü» adlı eserini tanıtıyordu.

Bizlere okul kütüphanesinde bulunan Doğu ve Batı klasiklerini okumamızı tavsiye ediyordu. Victor Hügo'nun "Sefiller" adlı eserini

ibretle okuyun diyordu. Bernard Russel'i, Prens Bismark'ı ve Geothe'yi tanıyın ve onların Hz. Peygamber hayranlığını görün diyordu.

Günümüz yazarlarından Necip Fazıl, Cemil Meriç, Remzi Oğuz Arık, Eşref Edip, Osman Yüksel Serdengeçti, Nurettin Topçu, Mümtaz Turhan'dan söz ediyordu. Ta altmışlı yıllarda bunları okumamız gerektiğini söylüyor, ufkumuzu açıyordu.

Tedrisat binası tamamlanınca çatı katına bir konferans salonu yaptırmıştı. Orada hemen her hafta bir sınıf gecesi yapılıyordu. Şehrin her tarafından yüzlerce seyirci geliyordu. İlgi yoğundu. Dışarıdan önemli şahıslar çağrılıp konferanslar verdiriliyordu. Hatta öğrencilerin de konferans vermeleri teşvik edilirdi. İlk konferansı Mustafa Bayburtlu vermişti. Ben de ***"Hz. İsa ve Misyoner Faaliyetleri"*** konulu bir konferans vermiştim.

Halis Ayhan Hocamız, derslerde kızlarımızın da okuması, din eğitiminden geçmesi gerekir diyordu. Ertesi yıl için böyle bir hazırlığın olduğunu anlatıyordu. Şimdiki Hıdırlık Kur'an Kursu binasında bir-iki sınıfla başlamalarını planlıyordu. Sonra duyduk ki planı gerçekleşmiş ama yine sorunlar çıkmış. Kız öğrencilerin diğer okullardaki kızlarla birlikte 19 Mayıs törenlerine katılmaları konusunda Vilayet ve Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gelen baskılara direnince tayininin çıkartılması yoluna gidilmiş.

LİSE BİTİRME SINAVLARI VE…

O yıllarda sınıf geçme notumuz ne olursa olsun mutlaka lise kısmında bütün derslerden sınava girmek zorundaydık. Bunların bazıları yazılı, bazıları da sözlü sınav şeklindeydi. Derslerdeki başarı durumumuz iyi de olsa yine sınav heyecanı yaşıyorduk. Hatırımda kaldığı kadarıyla on yedi dersimiz vardı. Sınavlar, Haziran ayı boyunca sürdü. Arada bir gün boşluk olduğu zaman daha iyi hazırlanabiliyorduk.

Haziran sonunda bitirme sınavlarından geçer not aldığımızda yılsonu ortalamasıyla tekrar ortalaması alınarak sınıf geçebiliyorduk. Buna göre son sınıfta da sınıf birincisiydim. İftihara geçtim. İmam Hatip Okulu öğrenciliğim boyunca üçüncü sınıfın birinci dönemindeki Beden Eğitim ve Müzik derslerinin zayıf olması dışında her yıl iftihar tablosunda yer alıyordum.

Bitirme sınavlarımız sırasında İmam Hatip Ortaokulu'nu dışarıdan bitirme sınavlarına katılan imam ve vaizler de bizimle birlikte sınava giriyorlardı. Onları beden eğitimi dersinde şortla koşturmaları, onlar kadar bizim de zorumuza gidiyordu. Bu vesileyle o yaşlı hoca efendilerin okulumuzla ilgili aleyhte propaganda yapmalarına zemin hazırlanmış olunuyordu.

İmam Hatip Okulunu bitirince herkes yol hazırlığına başladı. Özellikle yatılı öğrenciler, bavullarını toparladılar. Tek tek vedalaşmaya başladılar. Ben de arkadaşlarla vedalaşabilmek için akşama kadar okulda bekledim. Akşam ezanı okundu. Hava iyice kararmaya başladı. Babam beni bekler deyip kalanlarla vedalaşıp evin yolunu tuttum. Babam da «Etem niye gelmedi?» diye elinde övendere (uzun deynek) ile okulun öbür kapısından girmiş. Arkadaşlarıma sormuş, Onlar da şimdi gitti demişler. Burnundan soluyarak eve dönmüş. Babam, ilk defa okula geldi. O da böyle oldu. Eve vardım. Annem, eli yüreğinde beni bekliyordu. Baban seni görmedi mi dedi. Elinde övendereyle gittiğini söyleyince vaziyeti anladım. Hemen odama girdim. Kapıyı kilitledim, arkasına masa sandalye yığdım. O akşamı öyle atlattım ama gel bana sor.

İmam Hatip Okulunu bitirdik ve Yüksek İslam Enstitüsü imtihanlarına girmeye hak kazandık. Zaten başka fakültelere gitme hakkımız yoktu.

Mecburi istikamet, Yüksek İslam Enstitüleriydi. Sanıyorum Ağustos ayının başlarında önce okulumuzda yazılı sınava girecektik.

İstanbul'da hazırlandığı söylenilen sorularla Arapça, Tefsir ve Hadis derslerinden sınav yapılacaktı. Sabırsızlıkla onu bekliyor ve ona hazırlanıyorduk. Bu sınavı kazanınca hangi ili tercih edersek bir de orada sözlü olacaktık.

Ben zihnimi bu imtihana hazırlıyordum ama evdekiler beni evlendirme derdine düşmüşlerdi. Ölmeden mürüvvetini görelim diyerek bana boyna kız teklifinde bulunuyorlardı. Ama niyetim ve kararım kesindi; okuyacağım, evlenmeyi düşünmüyorum diyordum. Onlar da kabullenmek zorunda kalıyorlardı. Dükkanda da beni başka bir sürpriz bekliyordu. Bu defa amcam, "Okumaya gitme. Bankada yeterli paramız var. Gel beraber gıda toptancılığı yapalım. Kısa zamanda zengin oluruz" diyordu. Teklif, benim yaşımdaki bir genç için çok cazipti. Ama ona da "Hayır, ben okuyacağım" dedim. Amcam o an bana gücendi ama kararımı değiştiremedi.

Ben, bankada mevcut olan paranın miktarını biliyordum. Babama ve amcama bu para ile şimdiki adliyenin kuzeydoğusunda bulunan arsalardan en az 5-6 arsa almalarını teklif ettim. Benimle alay ettiler. Ev yapacaksan bahçenin her tarafı boş dediler. Bugün o arsaların dört tanesinin yerinde kırk daire oturuyor.

Babam da amcam da ileriyi görebilecek durumda değildi. Zira köylü zihniyetinden sıyrılıp şehirdeki gelişmeleri görebilmeleri mümkün değildi. Bankadaki para çarçur oldu gitti. O fırsat da elden kaçmış oldu.

Beklediğimiz Ağustos ayı geldi. Yüksek İslam Enstitüsü sınavlarına girdim. Benim tercihim Konya idi. Eylül ayında oradaki sözlü sınavlara hazırlanmamız gerekiyordu.

Bununla beraber benim başka fakültelere gitmek gibi bir arzum da vardı. İmam Hatip Okulu mezunu olmak buna yetmiyordu. Lise edebiyat kolundan sınava girmek zorundaydık. Pek çok arkadaşımla beraber Çorum Lisesi'ne dışarıdan bitirme sınavlarına başvurduk.

İmam Hatip Okulu›nda okumuş olmamıza rağmen Edebiyat, Tarih, İnkılap Tarihi, Felsefe grubu, Fizik gibi derslerden sınava girmemiz gerekiyordu. İmam Hatip Okulu, Öğretmen Okulu, Sanat Okulları mezunlarından seksen öğrenci bu sınava başvurduk.

Sosyal konulara kendimiz çalışıyorduk. Sadık Tiryaki, Hami Aydoğan ve ben birlikte hazırlanıyorduk. Fizik dersine de rahmetli Sami Aydoğan çalıştırıyordu. Derslere kendimizi öyle kaptırmıştık ki hiç mola vermiyorduk. Cumartesi günü yapılacak olan felsefe imtihanı öncesi Cuma günü sabahleyin biraz çalıştık, Cuma namazına gittik. Dönüşte tekrar çalışmaya başlayacaktık. Baktım ki Sadık abdest alıyor. Ne yapıyorsun dedim. O da öğle namazını kılacağım dedi. Anlaşılan o ki sabahleyin işlediğimiz felsefi ekoller, Sadık'ın kafayı iyice bulandırmıştı. Cuma namazını kılan bir kimsenin tekrar öğle namazı kılmasına gerek olmadığını unutmuştu.

Bu yorucu çalışmaların sonucunda o sene Çorum Lisesi'ni bitirdik. "Dışarıdan bitirme sınavlarına giren seksen öğrenciden Sadık Tiryaki, Hami Aydoğan ve Etem Erkoç diploma almaya hak kazandılar" yazısıyla sonuç öğrencilere duyuruldu.

SANAT OKULUNDAN MÜZEYE

İmam Hatip Okulu'na kaydolduğum yıllarda bazı arkadaşlar ortaokula yazılmışlardı. Komşumuz Mustafa Şahin de Sanat Okulu'nu tercih etmişti. O dönemlerde Erkek Sanat Okulu'nun bando takımı, bayramları şenlendirirdi. Derslerde ağırlık, atölye dersleriydi. Binası ise tarihi taş yapıydı. Sınıfların tavanları, 5-6 m. yüksekliğindeydi. Tabanı ve merdivenleri ahşaptı.

Bu bina Çorum mutasarrıfı Nurettin Bey tarafından yaptırılmıştı. 1914-1924 yılları arasında Emraz-ı Umumiye Hastanesi, 1924-1928 yıllarında Ziraat Mektebi, 1029-1933 yıllarında Vali Konağı, 1933-

1942 yıllarında Sıhhat Mektebi olarak hizmet vermişti. 1942-1967 yılları arasında Erkek Sanat Enstitüsü olarak kullanıldı. Yeni binasına taşınınca 1975 yılına kadar Ticaret Lisesi'ne tahsis edildi.

1976 yılında buraya Makine Yüksek Okulu açıldı. O da şimdiki Meslek Yüksek Okulu'na taşınınca yerine 1982 yılında Atatürk Lisesi açıldı. 1984 yılında Çorum Lisesi ile Atatürk Lisesi birleştirilince bu bina, dört yıl boş kaldı. İşte o dönemde olanlar oldu. Korkunç bir yangın çıktı. Binanın ahşap kısmı harap oldu. Bir süre sonra yetkililer, binanın restorasyonuna karar vermişlerdi.

Sonunda 2000 yılında Çorum Müzesi buraya taşındı. Şu anda Çorum Müzesi, bu bina sayesinde Türkiye'nin en güzel müzelerinden biri olarak anılmaktadır. Ama ben, altmışlı yıllardaki Sanat Okulu olduğu dönemi hiç unutamıyorum.

KONYA VE BURSA'DA YÜKSEK TAHSİL

KONYA YÜSEK İSLAM ENSTİTÜSÜ

Yüksek İslam Enstitüsü, o yıllarda İstanbul, Konya, İzmir ve Kayseri'de vardı. Benim arzum Konya' da okumaktı. Ağustos ayındaki yazılı sınavları kazandıktan sonra herkes tercih ettiği ilde sözlü sınavlara girecekti. O sırada ben de İmam Hatip Okulu diplomasının yanı sıra Çorum Lisesi diplomasını almıştım. Artık sıra Konya Yüksek İslam Enstitüsü' nün sözlü sınavına girmeye gelmişti. Ama orada neyle karşılaşacağımızı bilmiyorduk. Hiçbir meslek dersi hocamız da bize bu konuda rehberlik etmedi.

Hami Aydoğan ile ben, Konya yolunu tuttuk. Yüksek İslam Enstitüsü' nün bahçesine vardık. Tanımadığımız bir şehir. İlk defa gördüğümüz bir yüksekokul, tanımadığımız simalar… Bahçeye vardık, biz de turlamaya başladık.

Sonra bir idareci, merdiven başından seslendi, hepimizin toplanmasını istedi. Adını okuduklarım sırasıyla imtihana girecekler dedi. Sınav başladı. Öğrenciler tek tek içeri alınıyorlardı. Çıkanların moralleri bozuktu. Hiç görmediğimiz bir kitaptan bizi imtihan ediyorlardı. Sıra bana geldi. Girdim. Bir kitap açtılar. Oku ve tercüme et dediler. Harekesiz metni önce doğru okumak gerekiyordu. Biraz okuyunca tercüme et dediler. Tercüme ettim ama ne derece doğru yaptım bilemiyorum.

O sırada Hüseyin Küçükkalay, bana "İnne"nin tahfifini sordu. Ben yedi sekiz madde sayınca Ahmet Gürtaş yeter dedi. Ama Hüseyin

Küçükkalay bırak devam etsin, diyordu. Ama Gürtaş, bizim öğrenciler bile bu kadarını bilmiyor, deyip beni çıkarttı. Sonra öğrendik ki o kitap İmam Gazzali'nin "İhya'ü Ulumi'd-Din" adlı Arapça kitabının ciltlerinden birisiymiş. Sınavın geri kalan kısmını hatırlamıyorum.

Ertesi gün sonuçlar ilan edildi. 80 öğrenci alacaklarmış. Ben 17. olarak kazanmışım. Ama yatılı sıralaması henüz belli değildi. Bu sıralamada Konyalılar varsa, onlar yatılıyı tercih etmiyorlardı. Ayrıca İmam Hatip veya Vaiz iken Konya' da yüksek tahsile devam etmek isteyenler de görevlerini Konya' ya nakletme çabalarına giriyorlardı. Dolayısıyla onlar da yatılı sırasından ayrılıyordu. Böylece parasız yatılı okumayı ilk sıralarda kazanmış oldum. Daha önce hiç yatılı okumadığım halde benim de tercihim öyleydi. Zira tanımadığım bir şehirde ev tutma, yalnız başıma orada kalma gibi sıkıntılardan kurtulmuş olacaktım. O sene Hami Aydoğan, Kamil Öztürk, ben ve İsmail Tuncel yatılı olarak Konya Yüksek İslam Enstitüsüne başladık. Mehmet Keleş, Mahmut Sezgin, Bekir Bilgin, İhsan Erdin de gündüzlü idiler.

Çorum İmam Hatip okulundan sınıf arkadaşlarımızdan Muammer Temiz, Yahya Uzun, Mustafa Yaşar, Şükrü Sayın, Yusuf Işık, Şakir Çini, Hasan Kılıç, Celal Bayri, Orhan Şahin, Cevat Altın İzmir Yüksek İslam Enstitüsü›ne gitmişler. Sadık Tiryaki, Hüseyin Gedik, Hasan Epçim, Hüseyin Evli, Musa Şaban (Seyfi Cihangir), ve Ahmet Sezikli İstanbul Yüksek İslam Enstitüsüne; Mehmet Şakir Çıplak da Bursa Eğitim Enstitüsü'ne gittiler.

Böylece sınıf arkadaşlarımızın yarıdan fazlası, yüksek tahsil yapma imkanına kavuşmuş oldu. Diğerleri de diledikleri yerlerde din görevlisi olarak atandılar.

KONYA'DA YÜSEK TAHSİL DÖNEMİ

1969-1970 öğretim yılında Konya Yüksek İslam Enstitüsü'ne kaydımı yaptırdım. Parasız yatılı olarak tahsilime başladım. Bu dönemde Çorumlu olarak Hami Aydoğan, İsmail Tuncel, Mehmet Keleş, İhsan Erdin, Mahmut Sezgin, Bekir Bilgin ve ağabeyi Yusuf Bilgin'le aynı sınıftaydık. Keleş, Sezgin ve Bilgin kardeşler gündüzlüydü. Biz, yatalıydık. Çorum'a geliş gidişlerimiz de genellikle aynı güne denk geliyordu.

Konya Yüksek İslam Enstitüsü, İmam Hatip Okulu'nun yanındaydı. Bahçeyi ortak kullanıyorlardı. Ama İHO öğrencileri, bahçenin bizden tarafına pek geçmiyorlardı. Bahçenin bakımı çok iyiydi. Ortasındaki havuz, bahçeye farklı bir hava katıyordu. Enstitü'nün kuzey tarafında cezaevi vardı. İlk dönemde nöbetçilerin düdük sesinden pek uyuyamıyorduk. Ama sonraları alıştık.

Yüksek İslam Enstitüsü, bize çok farklı geldi. Hocalar, derslere geliyorlar, konuşuyorlar, gidiyorlardı. Ders kitabı yok, ders notu yok, yazılı yok, sözlü yok. İmam Hatip Okulu'ndaki sıkı dönemden sonra yüksek tahsil, bize çok gevşek geldi. Dersler, öğleye kadardı. Öğleden sonrası boştu. İstersen kütüphaneye gir çalış, istersen çıkıp Konya'yı dolaş, şehri tanı. Akşamleyin kaçta dönersen dön, karışan yok. Çalışmak istersen sınıfa gir, etüt yap. Sınıfta da üç beş kişiden başka kimse yok.

Konya düz bir alana yerleşmiştir. Bu nedenle bisikletle ulaşıma çok elverişlidir. Gündüzlü öğrenciler ve hatta hocalar bile derse bisikletle gelirlerdi. Okul bahçesinde sistemli bir şekilde yapılmış olan bisiklet garajımız vardı. Orada onlarca bisiklet sıra sıra dizilirdi. Bu manzarayı başka illerde görmek mümkün değildi. Zira öğrencilerin de hocaların da arabaları yoktu.

Konya Y.İ.E 'deki arkadaşlarla

Birinci dönemde il halk kütüphanesini ve yanındaki konferans salonunu çok ziyaret ediyordum. Orada bazı etkinlikler, konferanslar oluyordu. Bir defasında Aşıklar Şenliği'ni izleme fırsatı buldum. Aşıkların birbirleriyle kıyasıya atıştıklarına ilk defa orada şahit oldum. Aşıkların "dudak değmez" dedikleri yarışmasını orada tanıdım.

İlk yılın heyecanıyla Mevlana ihtifalini kapalı spor salonunda izlemeyi çok arzu ediyordum. Sonunda o da gerçekleşti. Devrin başbakanı ve kültür bakanının da katıldığı organizasyonda coşkulu bir kalabalık vardı. Kani Karaca›yı ilk defa orada dinledim. O muhteşem sesiyle Nat-ı Şerif okuyuşunu bugün gibi hatırlıyorum. İzleyicilerin arasında çok sayıda yabancı turist ve konuk vardı. Sonraki yıllarda da bu törenlere katılmayı adet edindim.

Bu dönemde Mevlana ile ilgili bilimsel toplantılar da yapılıyordu. Bu kapsamda İtalyan oryantalist/şarkıyatçı Prof. Dr. Anna Masalla'nın konferansını izlemek üzere konferans salonuna gittik. Kadın, sözlerine

bakılırsa Mevlana ve İslam hayranıydı. Konferansın sonunda boynunda takılı olan Kur'an-ı Kerim'i çıkarıp öptü. Salondan büyük alkış aldı. Bunun üzerine bir arkadaşımız, "İslama ve Kur'an'a bu kadar aşıksınız; Müslüman olmayı düşünüyor musunuz?" diye sordu. Cevap ilginçti: "Mevlana bana ne olursan ol, gel. Her nasılsan öyle gel dedi. Ben de öyle geldim. Yani değişmeme gerek yok."

Eğer Mevlana böyle demişse bile biz onu "Tövbe et, ıslah ol, öyle gel" anlamında değerlendiriyorduk. Anna Masalla ve onun gibilerin düşüncelerine göre Mevlana'nın böyle bir derdi yokmuş. Bu, olamaz diyordum. Bir gün Konya Mevlana Müzesi Müdürü Mehmet Önder'in o çağrı sözcüklerinin Mevlana'ya ait olmadığını, o dönemde yaşayan bir Rum keşişe ait olduğuna dair sözlerini dinleyince rahatladım. Sonra bu rubainin Mevlana Müzesi'nde bulunan el yazması bir Divan-ı Kebir'in kapağında kayıtlı olduğunu, diğer Divan-ı Kebir nüshalarında rastlanılmadığını öğrendim.

Bundan da anlaşıldığına göre bu, Mevlana'ya ait olmayan bir şiirdir. Son zamanlarda bazı araştırmacılar da bu şiirin İranlı şair Ebu Said Ebü'l-Hayr'a ait olabileceğini söylemektedirler.

Birinci dönemde Konyalı Yusuf Işıcık arkadaşımız, on kişiyi Sille'de iftara davet etti. Sille denilen mevkide Tahir Büyükkörükçü hocanın öncülüğünde Erenköy diye bir mahalle kurulmuş. Evler, hep tek katlı ve yüksek duvarlıydı. Müstakil evlerdi. Her biri bir dönümlük arsaya yerleşmişti. Farklı mimarisiyle özellik arz eden farklı bir köydü.

Yusuf Işıcık, bizleri akşama doğru Erenköy'e götürdü. Ev, bir zengin hacıya aitmiş. Hürmetle karşılandık. Oradakilerle tanıştık. İçeri girip yerimizi aldık. İftar saatini beklemeye başladık. Sofraya önce tereyağı, bal, pekmez, reçel, zeytin, peynir, börekler, çörekler geldi. Ezan okunur okunmaz biz, büyük bir iştahla yemeye başladık. Yaşlılar bize "Çok yemeyin gençler" diyorlardı ama biz de "Kendileri

yiyemiyorlar da onun için bize böyle diyorlar" sandık. Meğer onlar, iftariye imiş. Esas yemekler, ondan sonra başlayacakmış.

Nitekim öyle oldu. O iftariyeler kaldırıldı. Çorbadan başlayarak et, pilav, börek ve baklavadan oluşan zengin bir iftar sofrası kuruldu. Bu defa birbirimize bakmaya başladık. Önce neredeyse karnımızı doyurduğumuz için bir şeyler daha atıştırdıysak da pek fazla bir şey yiyemedik. Konya'da ilk ve son iftar davetinden böylelikle yeterince nasiplenememiş olarak ayrıldık.

KONYA'DAKİ HOCALARIMIZ

Yüksek İslam Enstitüsü'ndeki hocalarımız, çok farklı insanlardı. Biraz da onlardan söz etmek isterim.

Veli Ertan Bey, Enstitü müdürümüzdü. Muasır İslam Ülkeleri Tarih ve Coğrafyası dersine geliyordu. Bu konuda bastırmış olduğu kitaptan sorumluyduk.

Hadis dersimize Prof. Dr. Muhammed Tayyip Okiç geliyordu. Boşnak asıllıydı. Belgrad Hukuk Fakültesi ve Paris Sorbon Üniversitesi mezunuydu. Tunus'ta, Belgrad'da Saraybosna ve Paris'te hukuk, edebiyat, tefsir, hadis ve islam tarihi hocalığı yapmış. Boşnakça, Sırpça, Latince, Lehçe, Çekçe, Arapça, Farsça, Fransızca, Almanca, İtalyanca, İngilizce ve Türkçe bilirdi. Bu dillerde yayınlanan bilimsel eserlerin abonesiydi.

İkinci Dünya Savaşı'nda Mareşal Tito'ya karşı çıktığı için Yugoslavya'dan ayrılmıştı. 1945'de Türkiye'ye göç etti. İstanbul Başbakanlık Arşivinde araştırma yaptı. 1950 yılında Ankara İlahiyat Fakültesi'nde sözleşmeli profesör olarak göreve başladı. Burada Temel İslami Bilimler Kürsüsü başkanlığına getirildi. Tefsir, Hadis, İslam Hukuku bölümlerini kurdu. Konya Yüksek İslam Enstitüsü ve sonra

Erzurum Yüksek İslam Enstitüsü'nde hocalık yaptı. Konya'dayken bizim Hadis derslerimize de geliyordu. Konuya bir giriş yapardı. Ufku çok genişti. Konu nereye götürürse oradan devam ederdi. Birinci dönemin sonuna doğru Enstitü'den ayrıldı. Yerine Ali Osman Koçkuzu devam etti. Oldukça sert görünümlü, ciddi bir insandı.

Hami Aydoğan ile beraber bir gün Muhammed Tayyip Okiç hocamızın Ankara Sıhhiye'deki evine gittik. Hoca kapıyı açtı. Çocuklar içeride bir boş sandalye bulup oturun, dedi. Bir şey anlayamadık. Ama daireye girince gördük ki her taraf kitap dolu. Duvarlar, kitap dolaplarıyla kaplı. Masalar, sandalyeler kitap dolu. Aralarından geçmek bile zor. Orası ev değil, adeta kütüphaneydi. Hocamız, duşunu aldıktan sonra geldi. Çay içtik, sohbet ettik. Aynen dersteki gibiydi. Dünyadan ve gelişmelerden haberdardı. Konuların bitmesi mümkün değildi. Bir fırsat bulup izin istedik.

M.T. Okiç hocamız, bizden sonra Erzurum'a gitti. 1977 yılında orada vefat ettiğini duyduk. Özel izinle Saraybosna'ya defnedilmiş. Kitapları da 9 Eylül İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi'ne satılarak borçları ödenmiş.

İslam Tarihi ve Siyer dersimize Mehmet Hulusi Bolay geliyordu. O dönemde unutmayı kabul etmiyordu. Hakimlik, savcılık yapmış bir kişiydi. Dersine ve konusuna hakimdi.

Ahmet Hamdi Savlu hocamız, Pedagoji ve Mantık derslerimize geldi. Bize bir teksir notu vereceğini söyledi. Ama derslerinin konusu "Sorun söyleyelim" tarzındaydı. Aktüalite, sosyal politika, islami tartışma konularından bir şey sorulursa onu, yoksa kendisinin zihnine takılan bir konuyu tartışmaya açar, ders boyunca ondan bahsederdi. Açık söyleyeceğim; ben fazla ilim taraftarıydım. Dersin boş geçtiğini sanıyordum. Fakat hayatta en çok onun yol göstericiliğinden yararlandım. Zira o, bize hayat dersi veriyormuş. Mezun olduktan sonra anlayabildik.

Ahmet Hamdi Savlu hocamızın bir "Villacı" senaryosu vardı ki onu bir ders boyunca sürükleyici bir dizi film gibi anlattı. Toplumu şekillendirmek isteyen medya, cemiyet, cemaat, dış istihbarat güçleri, gizli servisler hep "villacı" kriteriyle açıklanabilir ve çözülebilirdi. Dünün olaylarını da ihtilallere ve infiallere götüren gelişmeleri de gelecekle ilgili kuşkuları da bu kritere vurunca çözümlenemeyecek bilmece, toplumsal bir karmaşa kalmayacaktı. Biz, onda hayatın ve ince siyasetin derin çizgilerini bulduk.

Bir de Farsça hocamız Arif Etik vardı. İlkokulu sonradan bitirmişti. Başka diploması yoktu. Mükemmel Farsça biliyordu. İngilizce ve Fransızca hocalarımız kadar da o dillere hakimdi. Arapça gramer kitabı vardı. İyi ney çalardı. Besteleri de vardı. Çok kitap okurdu. Nüktedandı ve hazır cevap bir insandı. İlmin diplomada olmadığını onda gördük. Öğrencilere örnek verilebilecek bir eğitimciydi.

İngilizce dersimize Hilmiye Özbek geliyordu. Ders dışında Orduevi›nde vakit geçirirdi. Enstitümüzle ilgilenmezdi.

AHMET GÜRTAŞ FARKLIYDI

Arapça dersimize Ahmet Gürtaş geliyordu. İmam Hatip Okulu'nda okuduğumuz metinler kitabını takip ediyordu. Her metni baştan sona irap etmesiyle meşhurdu. Asgari bir düzeyi tutturamayana geçit vermediği için okulun en zor hocası olarak biliniyordu. Bana göre hiç de öyle değildi.

Cemiyetçi bir insandı. Konya'daki İlim Yayma ve Manevi Değerleri Koruma Derneği'nin en aktif insanıydı. Oku Mecmuası'nın çıkarılmasını da o sağlıyordu. Hayrettin Karaman, Bekir Topaloğlu ve Tayyar Altıkulaç ile İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü'nde sınıf arkadaşlarıymış. O kuşağın azim ve kararlılığını taşıyordu. Derslerde ise sadece dersle ilgileniyordu. Eğitim dönemini geçtiniz diyordu ve burada öğretimle meşgul olmak gerektiği düşüncesindeydi. Derste birkaç öğrencinin sorusuyla muhatap oluyordu. Biri de bendim.

Bir gün bir arkadaşın "Biz kimiz? Bizim hedefimiz ne olmalıdır? Hiç bunlardan bahsetmiyorsunuz" sözü üzerine bize bir misyoner papazın anlattıklarını nakletti.

1963 yılında yaşlı misyoner papaz, Anadolu'ya gidecek olan genç papazlara "Size meslektaşım Nasrettin Hoca'nın bir fıkrasıyla başlamak istiyorum" diyor. Bir gün hocanın evinin önünden geçen bir komşusu sormuş:

-Hoca, dün akşam senin evden büyük bir gürültü geliyordu. Hayırdır inşallah.

Hoca, sakince cevaplamış:

- Bir şey yok. Paltom yuvarlanmıştı.

- Hoca, paltodan bu kadar ses çıkmaz.

- Sen de çok uzattın; içinde ben de vardım!

Yaşlı papaz sözlerine şöyle devam etmiş:

"Anadolu'ya gidecek olan gençlere şunu tavsiye etmek isterim; Anadolu'dan gür bir ses geliyor. Bu, İslam'ın sesi. Ama unutmayınız ki içinde İmam Hatip Okulları var. Siz, Anadolu'ya gidince Hıristiyanlık propagandası yapmaya kalkışmayınız. Karşınıza İmam Hatipliler çıkar. Onun için yapacağınız iş, İmam Hatip Okulları'nın gelişmesini önlemek ve kapanmasını sağlamaktır. İşte o zaman önümüzdeki engel kalkar ve rahatça çalışabilirsiniz."

Gürtaş hocamız, bu fıkranın sonunda bize şunu söyledi:

"Siz, ne olduğunuzun, kim olduğunuzun farkında değilsiniz. Dışarıdaki düşmanlar, sizi çok iyi tanıyor. Onların karşısında dimdik durabilmek için İslam'ı daha iyi öğrenmelisiniz. İlimle, İslam'la, Kur'an'la mücehhez olmadan mücahit olamazsınız… Arapçaya gelince o, bir ilim değildir. İslami ilimlerin anahtarıdır. Siz orada takılırsanız İslami ilimlere nasıl gireceksiniz?..."

Gürtaş, sözüne burada noktayı koydu ve derse devam etti. Onun için önemli olan, öğretimin aksamamasıydı.

DİĞER HOCALARIMIZ

Kelam dersimize Dr. Ali Arslan Aydın geliyordu. Ezher Üniversitesi mezunuydu. Doktorasını da orada yapmıştı. "İslam İnançları ve Felsefesi" adlı kitabını takip ediyordu. Konusuna hakimdi. Kitap da sahasında bir boşluğu dolduruyordu.

Türk İslam Edebiyatı dersimize Celalettin Emrem geliyordu. Yetmiş yaşını geçmiş olmasına rağmen bir şeyler verebilmek için çırpınıyordu. Ama öğrenci psikolojisi, ne kadar kaytarılsa kar sayılıyordu. Dersinde ön sırada birkaç kişi kalırdı. Sesini duyamayanlar, tek tek çıkarlardı.

Dini Musiki dersimize Zekai Kaplan geliyordu. İlahi ve nota öğretebilmek için çok çabaladı ama benim İmam Hatip Okulu döneminden kalma alerjim nedeniyle hiçbir şey öğrenmemekte kararlıydım.

İlk sene Kur›an-ı Kerim dersine kimin geldiğini tam hatırlamıyorum ama ikinci seneden itibaren Çorum'daki müdürümüz Mustafa Göl geldi. Onun bizde çok emeği vardır. Özellikle tecvit, maharic-i huruf ve kıraat ilkeleri konusunda bizlere faydası çok büyük oldu.

BOYKOT VE SİYASET

İmam Hatip Okulları gibi Yüksek İslam Enstitüleri de sakin kurumlardı. Eğitim-öğretimden başka bir şey bilinmezlerdi. Kavga gürültü bizden uzaktı. Türkiye'nin her yerinde yürüyüşler, mitingler olurdu. Üniversitelerde boykotlar, işgaller vardı. Ama bizde böyle şeyler olmazdı. Nazar mı değdi ne?!

Birinci sınıfın ilk döneminde üniversiteleri kasıp kavuran boykotlardan bizde de söz edilmeye başlandı. Önce Yüksek İslam Enstitüsü mezunlarının akademik kariyer yapmalarına imkan sağlayabilmek için "Akademi", "Akademik kariyer", "Akademik araştırma" gibi kavramların havada uçuştuğu bir furya başlatıldı. Yüksek İslam Enstitüleri Talebe Dernekleri Federasyonu Başkanı Zekeriya Beyaz ve ekibinin öncülüğünde bu taleplerle boykot yapılacakmış. Bir sabah uyandığımızda boykot kararı almışlar, yatakhaneler boşaltılıyordu. Adına da "Örnek boykot" denildi. Bazı hocalar da bunu destekliyordu. Biz de zorunlu olarak Çorum'a döndük.

Bazı hocalar, böyle bir değişiklik olursa bütün hocaların profesör unvanına kavuşacaklarını umuyorlardı. Biz, anarşistin yöntemiyle hak kazanılacağına inanmıyorduk ama itiraz edecek güçte de değildik. Bunlar, siyasi ortamı da hesap etmiyorlardı. Böyle bir değişiklik, hükümetin tasarısı ve meclisin tasvibi ile mümkün olabilirdi. Bu boykota karar verenler ve ön ayak olanlar da bunları hiç düşünmemiş olsalar gerekti.

Üç hafta sonra boykottan vazgeçildiği haberini aldık. Çorum›dan döndük, tekrar derslere başladık. Mahcup mahcup dolaşmaktan da kurtulduk. Sonuç, elde var sıfır…

1969 yılında genel seçimler yapılacaktı. Ekim ayı sonlarında yapılacak seçimlerin favorisi yine Demirel'di. Ancak hiç umulmadık bir şekilde Necmettin Erbakan ortaya çıktı. O da aday olmak istedi. Adalet Partisi, adaylığını kabul etmedi. O da Konya'dan bağımsız aday oldu.

O günlerde Türkiye'nin her yerinde Erbakan'ın konferansları devam ediyordu. "Ortak Pazar ve Türkiye" başlıklı konferansa halkın ilgisi büyüktü. Erbakan, orada şöyle diyordu:

"Ortak Pazar, batı kültürüdür. Hıristiyan birliğidir. Onlar ortak olacaklar, biz ise onların pazarı olacağız. Hedefleri bellidir: Avrupa Birleşik Devletleri'ni kurmaktır. Avrupa parlamentosu karar alacak, bütün üyeler uygulayacaktır. Bizim eyalet merkezi kadar ancak hükmümüz olacaktır. Ortak meclisleri, ortak ordusu, ortak para birimi olacak. Biz, onların kölesi olmayalım. İslam Ortak Pazarı'nı kuralım. İslam dinarıyla alışveriş yapalım. Dünyanın doğal kaynaklarının büyük bir kısmı bizdedir. Güçlerimizi birleştirelim. Onların sömürgesi olmayalım"

Bu sözleri, ilk defa bir siyasetçiden duyuyorduk. Ayrıca ilk defa İslam alimlerinin icat ve keşiflerin öncüsü olduğunu, hem de delilleriyle ondan işittik. Bu, bizim kendimize gelmemize vesile oldu. Üst sınıflardaki ağabeylerimiz, köy köy dolaşıyor Necmettin Erbakan için propaganda yapıyorlardı. Biz de bütün mitinglerde onu destekliyorduk.

Demirel, bu durumdan çok rahatsızdı. Doksan dokuzlu tespihi kapan Konya'ya geliyor diye Erbakan'a çatıyordu. Buradan bir çivi bile sökemezler diyordu. Erbakan, bağımsız adaydı. Tek başına üç milletvekillik oy alarak parlamentoya girdi. Bu, Türkiye tarihinde bir ilkti.

Siyaseti yakından izlediğimiz bu dönem, bizim için de bir ilkti. O günler siyasetle ilk tanıştığımız günlerdi. Ama sadece izleyiciydik.

ARAPÇA TERCÜME YARIŞMASI

Birinci dönemin sonuna doğru parasız yatılılara kırtasiye ve elbise parası olarak 550 TL verdiler. Pek çok arkadaşımız gibi ben de doğru kitapçıya gittim. 650 TL'lik kitap aldım. Onu koliler halinde yurdu taşıdım. Sömestri tatilinde de onları Çorum'a getirdim. Bizim için kıyafet, süs, çalım değil, ilim önde geliyordu.

Boykot ve siyasetten sonra gündüzleri şehri tanımaya, akşamları da çalışmaya başladık. Sınavlar Haziran'da olacağından ders çalışmak yerine farklı kitaplar okuyorduk. Ben de bir yandan gelecek yılın üniversite sınavlarına hazırlanıyor, bir yandan da Şerafettin Derindere hocamın vermiş olduğu "El-Mâlü ve'l-Hükmü Fi'l-islam" adlı eserini Türkçeye çevirmeye çalışıyordum. Sömestr bitmeden önce tercümeye son şeklini verdim.

Şubat tatilinde herkes gibi ben de evime kavuştum. Ev yemeklerini özlemiştim. Anamın yaptığı yanıçları/gözlemeleri, katmerleri iştahla yiyordum. Fırınlı sobada pişen çörekleri, patatesleri hep birlikte atıştırıyorduk. Konya'dan, Mevlana'dan ve türbesini ziyaretimizden söz ediyorduk. Gündüzleri de arkadaşlarla buluşup hasret gideriyorduk.

En önemli işim de yapmış olduğum tercümeyi hocama göstermekti. Şerafettin Derindere hocama defterimi götürdüm. O da "Böyle geçiştirmeyelim. Sen Türkçesini oku, ben de Arapça metninden takip edeyim. Paragraf paragraf gidelim" dedi. Gerçekten de öyle yaptık. Bu işlem, yaklaşık yirmi gün sürdü. Hocam, tercümeyi çok beğendi. Türkçe metinden birkaç sayfa okudum. Çok akıcı buldu. "Hem metne hem de manaya sadık kalmışsın. Aferin" dedi. Bu arada hanımı da bize çay ve çeşitli ikramlarda bulunuyordu. Hocama da eşine de teşekkür ettim.

Dört haftalık tatilin sonunda epeyce enerji depolamış olarak Konya'ya döndük. Yine o gevşek ortamda çalışan da dolaşan da oluyordu. Şimdiki gibi vize ve final sınavları diye bir şey yoktu.

Böyle bir ortamda birinci sınıfın ikinci döneminde Arapça tercüme yarışması açıldı. Şimdiye kadar hiç Türkçeye çevrilmemiş bir Arapça kitap veya makale çevirisiyle bu yarışmaya katılmak mümkündü. Ben de Abdulkadir Udeh'in "El-Mâlü ve'l-Hükmü Fi'l-islam" adlı eserini sömestride çevirmiştim. Numan Yazıcı ağabeyimizin ısrarıyla ondan

bir bölümünü ayırıp yarışmaya katıldım. Başka kimlerin müracaat ettiklerini hiç sormadım.

Jüride Ahmet Gürtaş, Hüseyin Küçükkalay vardı. Tercümenin metne sadık olması gerekiyormuş. Uzun bir tetkikten sonra benim tercüme, birinci seçilmiş. Yüksek İslam Enstitü panosunda bu sonuç ilan edildi. Bunu da yine Numan Yazı haber verdi.

Bir akşam kitap okurken Numan Ağabey Iraklı alim Ahmet Emin'in "Zuhru'l-islam" adlı üç ciltlik eseriyle yanıma geldi. Önce beni tebrik etti, ardın da hediyesini takdim etti. Daha sonra bu kitapları Çorum İlahiyat Fakültesi Kütüphanesine hediye ettim.

Seyyit Kutub'un arkadaşlarından olan ve birlikte idam edilen Abdulkadir Udeh'in bu eserini ben, ***"İslamda Mülkiyet ve İdare"*** adıyla Türkçeye çevirmiştim. O dönemde pek çok yayınevi yayınlama teklifinde bulundu. Hatta Şamil Yayınevi'nin sahibi, bizzat gelerek bu kitabı bastırmak istedi. Ancak 163. madde korkusuyla yayınına izin veremedim.

O tarihten beri bu tercüme, bir defter halinde arşivimde bulunmaktadır. Hâlâ yayınlanmadı.

İKİNCİ DÖNEM

Konya'ya geldiğimiz ilk günlerde önce Alaattin Cami'ni ziyaret ettik. Tamiratta olduğu için içine giremedik. Ertesi gün de Mevlana Türbesi'ne gittik. Bizden çok yabancıların bulunuşu dikkatimizi çekti. İçeride ney sesiyle birlikte lahüti bir havanın hakim olduğunu hissettim. Mevlana'nın ve babasının kabirlerini hürmetle ziyaret ettim. Müze kısmında ise hiç görmediğim tarihi eserleri ve belgeleri gördüm. Mevlana dergahının sembolleri de bambaşkaydı. Görülmeden geçilemezdi.

İkinci dönemde Çorum›dan gelen dostlarımızla Mevlana Türbesi›ni defalarca ziyaret etme fırsatı buldum. Her defasında da aynı heyecanı duydum.

İkinci dönemin başlarında annemle babam, uçakla hacca gitmişlerdi. Onları yolcu etmek için iki günlüğüne Ankara'ya gittim. Büyük bir heyecanla onları Beytullah'a yolcu ettim. Dönüşte babam, Ahmet eniştemle beraber Konya'ya beni ziyarete gelmişti. Babam, bana ilk defa sarılıp ağlamıştı. O sarılışı, hayatımda ilk gördüğüm olaydı. Bunu hiç unutamam. Ertesi yıl babamla annem yine hacca gittiler. İsmail dedemle babaannemin yerine haccettiklerini söylediler. O zaman da yolcu etmeye gittim ama dönüşte Konya'ya uğramadılar.

Yüksek öğretimin böylesine gevşek oluşu, pek çok arkadaşımızı tamamen gevşetti. Ders çalışma yok, sınav, sorumluluk yoktu… Günümüzdeki gibi vize sınavları bile yoktu. Hocalarımız bizlere şu teksirlerden sorumlusunuz dese de bize sanki o günler hiç gelmeyecekmiş gibi geliyordu. Ama bazı hocalarımız, şu günlerinizi iyi değerlendirin, sizi hayata ve mesleğe hazırlayan kitaplar okuyun, bir daha bu fırsatı bulamazsınız diyorlardı. Biz de bunu dikkate alarak seçme kitaplar okuyorduk.

Fırsat bulduğumuzda şehre gelen ünlülerin konferanslarına gidiyorduk. Onlardan biri de Muhammed Hamidullah idi. Duyar duymaz büyük bir heyecanla gittik. Hamidullah, Arapça konuşuyordu. Asistanı Yusuf Ziya Kavakçı da Türkçeye çeviriyordu. İlk defa böyle bir konferans izliyordum.

Hamidullah, devrinin en büyük alimlerinden biriydi. Arapça, Farsça, Fransızca, İngilizce, Almanca, İtalyanca, Rusça, Urduca'dan başka en az on beş kabile dili biliyordu. Çok iyi de Türkçe biliyordu. Fransa Sarbon Üniversitesi'nde profesördü. Türkiye'de Türkiyat Enstitüsü'nde kürsüsü vardı.

Kürsüde dinlediğimiz büyük alimin kim olduğunun farkındaydık. Şanı ve unvanı büyüktü ama 40-50 kg. ağırlığında bir insandı. Vaktini ilim yolunda harcadığı gibi kazancını da kitap ve ilim için harcadığını hep anlatırlardı. Onun pek çok eserini okudum. Bir kaç tanesi de kütüphanemde mevcuttur.

İkinci dönemin sonlarına doğru Yüksek İslam Enstitüsü Talebe Derneği, bir eğlence düzenlemeye karar verdi. Kapalı spor salonunu kiralamışlardı. Halka açık bir programdı. Konuşmalar, taklitler, skeçler, türküler olacaktı. Bir de Konya'nın meşhur sanatçısı Kör Ahmet gelecekti.

Kör Ahmet, bütün düğünlerin vazgeçilmez şarkıcısıydı. Hem anlatıyor, hem çalıp söylüyordu. Konyalılar onu yakından bildikleri için ismi anons edilince salonda kıyamet koptu. Alkışlar, ıslıklar… Kör Ahmet çaldı, söyledi. İzleyicileri coşturdu. Düğünlerdeki bir hatırasını anlattı:

"Eski düğünlerde çalgıcıların önüne perde gererlerdi; kızlar oynarken görmesinler diye. Ama benim önüme germezlerdi. Nasıl olsa kör, görmez derlerdi. Ben de öndeki çocukları çağırıp onlara şeker verirdim. Önde oturan kadınların ve kızların kim olduklarını onlardan öğrenirdim. Arada bir:

-Öndeki kırmızılı, falanın kızı, kalk da iki döneleyiver, gibi laflar ederdim.

Kadınlar, bundan huylanmışlardı:

-Hay bacım, bu kör değil. Vallahi görüyor. Yoksa bizim kızları, kıyafetleri nasıl bilecek, demeye başlamışlar. Ondan sonra Kör Ahmet neyi dinlemediler. Benim önüme de perde gerdiler.

Kör Ahmet, bir tarafta udunu konuşturuyor, bir tarafta da hatıralarını anlatıyordu. Program, Kör Ahmet'in konserine dönmüştü. Biz de bundan sonra bu tür eğlence programlarını takip eder olduk.

68'LER KUŞAĞI VE SİYASET

Yüksek İslam Enstitüsü'ne girdiğimiz yıllar, önce Fransa'da başlayıp tüm dünyayı saran, Türkiye'yi de içine alan 68'ler kuşağının en azgın dönemiydi. Dev Genç adıyla başlayan sol hareket, tüm üniversiteleri ele geçirmişti. Sağcı hocalar ve öğrenciler baskı altındaydılar. Karşısında ülkücü hareket, tek başına direnç göstermeye çalışıyorlardı. Özellikle ODTÜ'de üslenen Deniz Gezmiş ve arkadaşları, okul boykotundan üniversite işgaline kadar her türlü direnişte yer alıyorlardı. Polisi, jandarmayı üniversiteye sokmuyorlar, eğitim ve öğretimi engelliyorlardı. O zaman da ana muhalefet partisi onlara sahip çıkıyordu. İnönü, öğrencilerin boykotlarını hak talebi olarak görüyordu. Üniversite işgalleri sorulduğunda da "Boykot da işgal de birdir" diyerek adeta onaylıyordu. Amerika'ya ve 6. Filo'ya karşı çıkışlarıyla başlayan, fakültelerin yönetimlerini ele geçirerek devam eden bu harekete karşı devlet, pasif kalıyordu.

Sevinilecek bir yön vardı, o da bu hareketin İmam Hatip Okulları ve Yüksek İslam Enstitüleri'ne etki edemeyişleriydi. Onun içindir ki bu eğitim ve öğretim kurumlarına huzur hakimdi.

İşte bu ortamda N. Erbakan›ın başlatmış olduğu hareket, partileşme yolundaydı. 1970 yılının baharında N. Erbakan ve arkadaşları, siyasi parti kurma hazırlığındaydılar. Mayıs ayının ilk günlerinde Konya Vilayet Meydanı›nda büyük bir miting yapıldı. Mitingin baş konuşmacısı, Üstat Necip Fazıl Kısakürek'ti. Meydan, tıklım tıklım doluydu. Bir kaç kısa konuşmadan sonra Üstat, artık batı zihniyetinin yönettiği dönem bitti, diyerek söze başladı. Bin yıllık tarihi derinliği olan yeni bir hareketten bahsetti. Bu, sözde demokrasi olan izmlerden çok farklı, özümüze dönük bir sistemin habercisi

olacak dedi. Onun için biz ona "Milli Nizam" diyoruz diyerek partinin kuruluş felsefesini ve adını ilan etti.

Necmettin Erbakan, tek kişi olarak başlattığı Milli Nizam Partisi bayrağını meclise dikmiş oldu. Bu harekete Tokat Milletvekili Hüseyin Abbas ve Isparta Milletvekili Hüsamettin Akmumcu'nun da katılımıyla meclisteki sayıları üçe çıktı.

Masonik söylemlerden uzak durmaya çalışan gençler için bu, yeni bir ufka yelken açmaktı. Yeni bir heyecan, yeni bir umuttu. Bu heyecanla miting alanından tüm şehre hatta tüm ülkeye dağılıyor, bu yeni mesajı duymayanlara da duyurmak arzusuyla coşuyorduk. Ancak Yüksek İslam Enstitüsü'ne geldiğimizde bu gelişmeden hoşnut olmayan birkaç kişilik bir grupla karşılaştık. Onlar da masonlara, komünistlere karşıydı. Onlar da gençliği bu düşünce batağından kurtarmayı arzu ediyorlardı. Ama Milli Nizam Partisi'ne de karşıydılar.

Merkezi Konya'da olan Milli Mücadele Birliği'ne mensup bu gençler, liderleri Aykut Edepali'nin seminer notlarını ezberleyip konuşuyorlardı. Milli Nizam Hareketi'nin tamamen aleyhindeydiler. Başta Mevlana olmak üzere tasavvufi hareketlere de karşıydılar. Konya'da olduğu gibi tüm Türkiye'de teşkilatlanmalarına rağmen etkileri sınırlı kaldı. Kadro yetiştirmek gerektiği fikrinden hareketle çalıştıkları için sayıları az da olsa tesirleri kalıcı oldu. İleriki dönemlerde Islahatçı Demokrasi Partisi adıyla teşkilatlandılar ama büyüyemediler.

İkinci dönemde MNP›nin mitinglerine katılmaya çalışıyorduk. Konya ve yakın ilçelerine mutlaka gidiyorduk. Hatta bir defasında İstanbul mitingine gitmeye karar verdik. Otobüste Çorumlulardan Hami Aydoğan ve İsmail Tuncel ile birlikteydik. Yol boyunca "Hak Yol İslam" marşını söyledik. "Masonların locasına Hak Yol İslam yazacağız" derken sesimiz daha gür çıkıyordu.

İstanbul›da Büyük Gazino denilen mekanda muhteşem bir miting yapıldı. Orada Termeli İsmail Şişman, Halit Balyaz, Ahmet Sezikli gibi pek çok hemşerimiz de vardı. Yine Erbakan konuştu, izleyiciler coştu. Akşamleyin o şevkle Konya'ya döndük.

KONYA'DA İLK SINAVLAR

Siyasi karmaşanın yoğunlaştığı günlerde Haziran dönemi sınavları da yaklaşmıştı. Sene boyunca hiç ders çalışmadık. Artık hazırlanmak zorundaydık. On dokuz Mayıs'tan sonra vakit iyice daraldı. Ama imtihan programı henüz ilan edilmedi.

Bu arada üniversite imtihanlarına da hazırlanıyordum. Zira başka fakülteye de devam edebilmek için bu sınavda iyi bir puan almam gerekiyordu. O günlerde sınav yerim belli oldu. Sınava Ankara Ziraat Fakültesi anfisinde girecekmişim. Sınav günü gelince Ankara'ya gittim. O gece Siteler Öğrenci Yurdu'nda kaldım. Gece geç gelen öğrencilerin tabancalarının bakımını yapmaları uzun sürdü. Ancak ondan sonra uyuyabildim. Sabahleyin Sınav yerine gittim. Bahçeye girişten itibaren çeşitli sol öğrenci örgütleri, bildiri dağıtmaya başladılar. Hepsini de almak zorundaydık. Herhangi bir tavır sergilememiz söz konusu değildi. Zaten sekiz on kişilik gruplar halindeydiler. Hepsini aldık. Onları, ancak salona girerken bırakabildik.

Anfi çok büyüktü. Normalde bin öğrencinin ders dinleyebileceği büyüklükte bir salondu. Sınava girenlerin her biri bir havadaydı. Kızların ve erkeklerin kılık kıyafetleri, bana çok yabancı geliyordu. Ama ben, sınava odaklanmak zorundaydım. Soru kitapçığı ve cevap kağıdı dağıtıldı. Başladık işaretlemeye. Ancak yanımdaki Ispartalı arkadaş, ben toto oynayacağım diyordu. Altı köşeli silginin her köşesine bir harf yazmıştı. Hangisi gelirse onu işaretliyordu. Altıncı köşeye de "boş" yazmıştı. O gelirse tekrar yuvarlıyordu. Onun sonucunu hep merak ettim ama bir türlü öğrenemedim.

Sınav bittikten sonra Konya'ya döndüm. Zira sınav sonuçları, Temmuz sonuna doğru ancak belli olacaktı. Bu sırada Konya'da yaz dönemi sınavlarının takvimi belli oldu. Ders takip edenler için sınavlara fazla emek harcamaya gerek olmuyordu. Ben de her ders için bir veya iki gün hazırlanmayı yeterli görüyordum.

O günlerde Alaattin Tepesi'ndeki çay bahçelerinde veya Meram'daki mesire alanlarında ders çalışıyorduk. O, bize yetiyordu. Haziran ayı sınavlarında bütün derslerden geçmiştim. Çorumlu hemşerilerimizin de bütünlemeye kalan dersleri yoktu. Bu başarılı sonuçlarla sevinerek Çorum'a döndük.

Çorum›a dönerken Necmettin Erbakan›ın konferans ve miting konuşmalarını içeren kasetler götürmeyi de ihmal etmedik. O sırada Hami Aydoğan ile beraber Çorum›da Milli Nizam Partisi›ni kurdurmak için yoğun çaba sarf ediyorduk. Hami Berber Yaşar Çatar ve arkadaşlarına, ben de eniştem Ahmet Keleş ve ayakkabıcı esnafına dinletiyorduk. Sonunda Ahmet Keleş'in başkanlığında Milli Nizam Partisi'nin Çorum Şubesi'nin kuruluşunu gerçekleştirdik.

Milli Nizam Partisi'nin çekirdek kadrosu böylece oluşmuş oldu. MNP, birden bire her kahvehanede, her toplantıda konuşulan tek konu olmaya başladı. O sırada Adalet Partisi milletvekilleri, tek tek gelip Ahmet Keleş'i vazgeçirmeye çalışıyorlardı. Bir defasında Çorum Milletvekili Aslan Topçu'nun ziyaretine rastladım. Keleş'e epey dil döktü. Vazgeçmesi için pek çok teklif getirdi. Devreye ben girince sinirlendi, çekip gitti.

Artık teşkilatlanma tamamlanmıştı. Bundan sonra partinin tanıtımına ve yeni üyeler kazandırılmasına ağırlık verilecekti. Diğer partilerde kendimize yakın gördüklerimizle dirsek teması kurulacaktı.

BURSA İKTİSADİ VE TİCARİ İLİMLER AKADEMİSİ DÖNEMİ

Ağustos ayında üniversite sınavlarının sonuçları belli oldu. Benim arzum, Hukuk Fakültesiydi. Orada devam mecburiyeti yoktu. Ama üç puanla bu fırsatı kaçırdım. Önce Sultanahmet'teki İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'ne kayıt yaptırdım. Ertesi gün oradan kaydımı aldım. Aradan on beş gün geçmişti ki Bursa İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'nin açıldığını duydum. Konya'dan atlayıp Bursa'ya gittim.

Bursa'da Altıparmak mevkiinde bir ilkokul binası, akademi için tahsis edilmişti. Orada kayıt kuyruğuna girdim. Sıra bana gelince kayıt evrakını uzattım. Oradaki görevli bana adres sordu. Ben de Çorum'daki adresimi söyledim. "Olmaz, dedi, buradan bir adres vermeniz gerekiyor. Bursa'da ikamet etmeyenleri kayıt yapmıyoruz." Bunun üzerine arkamda duran arkadaş, "bizim evin adresini yazdır" dedi. Hiç tanımadığım bir arkadaşın bu teklifi beni çok şaşırttı. Davutdede Mahallesi diye başlayarak adresi söyledi. Ben de onun sayesinde Akademi'ye kaydımı yaptırmış oldum. Bundan böyle bu arkadaşı hiç bırakmadım.

Burada önemli bir konuyu açıklamak zorundayım. Konya Yüksek İslam Enstitüsü'ne İmam Hatip Okulu diplomasıyla kaydolmuştum. Bursa İktisadi Ticari İlimler Akademisi'ne de Çorum Lisesi diplomasını verdim. İki farklı diploma ile iki farklı yüksek öğretim kurumunda okuma imkanı bulmuş oldum.

1970 yılı Ekim ayında dersler başlayınca biraz ders takip etmek ve ortamı tanımak için Bursa'ya gittim. Bir otele çantamı koyup derse gittim. İlk derse girdim. Sınıf, üç yüz kişilik bir salondu. Herkes, sandalyesini kapıp yerine oturmuştu. Alışık olduğumuz sınıf ve sıra

düzeni yoktu. Sandalyelerin arasından geçerek arka tarafa doğru ilerliyordum. Ama öğrencilerin kılık kıyafetleri, beni ürkütüyordu. Hiç ummadığım kılıkla kız-erkek bir arada oturmuşlardı. Mini eteğin revaçta olduğu dönemde kimin eli kimin cebinde olduğu belli olmayan bir ortamdı.

İçimden bu dersi dinleyeyim de çıkışta evrakımı alıp ayrılırım diyerek ilerledim. En arka sırada bir sandalye bulup oturdum. Yanımdakine merhaba derken şöyle bir baktım, kırk yaşlarında birisi. Kılık kıyafeti düzgündü. Dersin ortasına doğru hangi okuldan mezun olduğunu sordum. Akşam Ticaret Lisesi dedi. Ne iş yaptığını sordum, imam deyince ferahladım. Kafama uygun birini buldum, burada okuyabilirim dedim.

Öğle arasında Akademi›den çıkarken kayıt sırasında karşılaştığım ve bana ev adresini yazdıran Zekeriya ve arkadaşlarına rastladım. Altıparmak›tan Heykel›e doğru ilerlerken ben, karşıdaki camiden tarafa geçmek istedim. Zekeriya ve arkadaşları da «Biz de geçelim. Şu camide namazımızı kılarız» dediler. Ben de aynı niyetteydim. Böylece bir arkadaş gurubum oldu. Artık Bursa İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi›ne ısınmaya başladım. Bu kalabalık ortamda günlük yoklama yapmak imkansızdı. Dolayısıyla devam mecburiyeti yoktu. Gönül rahatlığıyla buradan ayrılıp Konya'ya döndüm.

KONYA'DA DURUM

Konya Yüksek İslam Enstitüsü'ndeki hocalarımın çoğu ve arkadaşlarım, benim Bursa İktisadi Ticari İlimler Akademisi'nde okuduğumu öğrenmişlerdi. Bundan de memnundular. Ancak iki yüksek öğretim kurumunda okumak, pek de yasal değildi. Onun için Bursa'da bu durumu hiç açıklamadım. Yani oradaki hocalarım da arkadaşlarım da Konya yüksek İslam Enstitüsü'nde okuduğumu bilmiyorlardı.

Konya'ya döndüğümde derslere devam etmeye başladım. Dersler, bana göre hiç de zor değildi. Ders notları yani teksirler hazırlanıyordu. Ben de onları temin etmeye çalışıyordum. Bu arada Konya'da düzenlenen konferans ve bilimsel toplantıları izlemeyi de ihmal etmiyordum.

Genel seçimlerden sonra hükümet kurulmuştu. Milli Nizam Partisi de bir milletvekili ile TBMM'ye girmeyi başarmıştı. Kasım ayında N. Erbakan, Konya'da bir sinemada salon toplantısı yaptı. Bu toplantıya iktidar partisi milletvekillerinden ikisi de katılmıştı. Erbakan'ın ilmi konuşmasından ve siyasi hedeflerini açıklayan beyanlarından sonra Tokat milletvekili Hüseyin Abbas ve Isparta milletvekili Hüsamettin Akmumcu sahneye çıkıp Milli Nizam Partisi'ne katıldıklarını ilan ettiler. Salonda coşku doruğa çıktı. Böylece MNP'nin meclisteki üye sayısı üçe yükselmiş oldu.

O yıllarda Konya Yüksek İslam Enstitüsü Talebe Derneği, çok etkiliydi. Hem öğrenciler ve öğretim üyeleri hem de Konyalılar nezdinde itibarı vardı. Sanıyorum ikinci sınıftayken Talebe Derneği başkanlığına Hami Aydoğan getirilmişti. Sakin ama ilkeli tavrıyla Enstitü öğrencileri arasındaki pek çok ihtilafı önledi. Çeşitli konferans ve seminerlere öncülük yaptı. Sosyal faaliyetlere ağırlık verdi.

BURSA'DA DERS TAKİP ETMEK

Bursa'da okumaya başladığım sırada Konya Yüksek islam Enstitüsü'nde Arapça hocam Ahmet Gürtaş, bana çok destek oldu. Bursa İmam Hatip Okulu Müdürü Halil Hayıt'a telefon ederek bana yardımcı olmasını söyledi. Aralık ayının sonlarına doğru Bursa'ya gittiğimde Sayın Halil Hayıt'ı ziyaret ettim. O da bana okulda bir oda ayırttı. Yatılılarla birlikte öğretmenler masasında yemek yememe de imkan sağladı. Bursa'yı tanıyamadığım bu dönemde bana bu imkanı sağladığı için müteşekkirdim.

Bursa'da üç hafta kadar kaldım. Ders notlarını, arkadaşlarımdan emanet aldım. Günlerce onları kendi defterime aktardım. Zira o zaman fotokopi yapma imkanımız yoktu. Hocalarımızın takip ettikleri kitaplar varsa onu da temin ettim. Bu arada dersleri takip etmeye de gayret ettim.

B.İ.T.İ.A bahçesinde 5 Nisan 1972

İktisat dersimize Prof.Dr. Halil Dirimtekin giriyordu. Konuları anlaşılabilir bir dersti. Ama bana Genel Matematik ağır geliyordu. Zira İ.H. Okulu'nda hiç işlemediğimiz pek çok konuyu, sınıftakiler biliyorlardı. Hoca da hepimizi bu durumda kabul edip daha üst düzey konulara giriyordu. Onu da rahmetli Sami Aydoğan'dan destek olarak çözmeye çalışıyordum. Şubat tatilinde birlikte çalıştık. Ama yetmedi. Daha da devam etmeye karar verdik.

BİRAZ KONYA BİRAZ BURSA

Şubat tatilinde Çorum'daydım. Bir taraftan derslere çalışıyor, diğer yandan da sürekli dükkan bekliyordum. Babam ve amcama nefes alma fırsatı tanımış oluyordum. Arkadaşlarla buluşma ve görüşmelerim de hep dükkanda oluyordu. İkinci dönem önce Konya'ya gittim. Bir ay kadar ders takip ettim.

1970 yılı, altmış sekizliler kuşağının ülkeyi sarstığı bir yıldı. Fakültelerde boykotlar vardı. Pek çok üniversite ve yurtlar, işgal altındaydı. Demirel, yollar yürümekle aşınmaz diyordu. Önce boykotları destekleyen ana muhalefet lideri İnönü, işgalleri de hoş görüyle bakmaya başladı: "Boykot da bir, işgalde bir" diyordu. Askerden tepki gelince "Ben, boykot da işgal de aynı dertten kaynaklanıyor" demek istedim diyecekti.

O dönemde Milli Nizam Partisi, Türkiye çapında hızla teşkilatlanıyordu. Bir üst düzey askeri yetkili adıyla generallerden tehditler geliyor ve bu gelişmenin durdurulması isteniyordu.

İşte bu ortamda 1971 yılına girildi. Artık öğrenci kavgaları, üniversitelerden liselere kadar inmişti. Sokaklar, hiç de güvenli değildi. Öğrenciler, öğretmenler, memurlar hatta polisler bile iki blok halinde teşkilatlanmışlardı. Nerede, ne zaman taşlı, sopalı, bıçaklı, silahlı kavga çıkacağı belli değildi. Derken 12 Mart 1971 tarihinde ordu iktidara muhtıra verdi. Dökülen kanların durdurulması ve irticanın yükselişinin önlenmesi istendi.

Demirel, muhtıra karşısında fötr şapkasını alıp gitti. Yerine Milli koalisyon kuruldu. AP ve CHP'nin de katıldığı koalisyona CHP'den istifa ederek bağımsız olduğu söylenen Nihat Erim başbakan oldu. Hedef belliydi: Anarşiye sebep olan Dev-Genç ve irticanın kaynağı olarak görülen Milli Nizam Partisi'ni kapatmak.

İşte bu ortamda Konya'da üç hafta rapor alıp Bursa'ya gittim. Biraz da Akademi'ye devam edecektim. Orada kalacak yeri düşünürken bir arkadaşım, Altıparmak'ta özel yurt olduğunu ve orada kalabileceğimi söyledi. Ben de valizimi oraya koydum, bir ranzaya yatış yaptım, sakin zamanlarda orada çalışıyordum. Gürültülü dönemlerde de İl Halk Kütüphanesine gidiyordum. 12 Mart'ta ilan edilen sıkıyönetim ve gece sokağa çıkma yasağı, kendisini iyice hissettiriyordu.

12 MART DÖNEMİNDE ÖĞRENCİ OLMAK

Sert ve baskıcı uygulamalar nedeniyle üniversiteler sakindi. Dev-Genç'in liderlerinden Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan, Yusuf Aslan tutuklanmıştı. İdamla yargılanıyorlardı. Mecliste Nihat Erim'in başbakanlığında ordunun baskısıyla Milli Mutabakat Koalisyonu vardı. Anayasanın asayişle ilgili pek çok hükmü değiştiriliyordu. Öte yandan irticanın önlenmesi amacıyla Milli Nizam Partisi'ne kapatma davası açıldı. Onun da kısa sürede sonuçlandırılması bekleniyordu. Bu ortamda ben de Bursa'da özel yurtta kalıyor, lokantada yiyor, derse devam edip notları toparlıyordum.

Nisan sonunda tekrar Konya'ya döndüm. Artık sınavlara hazırlanmak gerekiyordu. Aklımın bir ucu Bursa'da, bir ucu da Konya'daydı. Ama ben, yaz döneminde Konya'daki sınavlara girmeyi planlıyordum. Bursa'nın sınavlarını ise bütünlemeye yani Eylül'e bırakacaktım. Bu planlamaya göre öncelikle Yüksek İslam Enstitüsü'nün sınavlarını halletmem gerekiyordu.

Ama bir yandan da kulağımız, Ankara'dan gelecek haberdeydi. Anayasa Mahkemesi'nde görülen MN Partisi kapatma davasından pek umut verici haberler gelmiyordu. Nihayet 20 Mayıs 1971 tarihinde MNP'nin kapatılmasına, mal varlığının hazineye devrine karar verildi. Bir kere daha demokrasi hayallerimize, umutlarımıza darbe vurulmuş oldu.

Biz, öğrenciydik. Sorumluluğumuz, okumak ve başarmaktı. Tam gaz çalışmak zorundaydık. Bu arada İTİA'nin sınav takvimi de belli olmuştu. Bir tek İşletme dersinin sınavı, Konya YİE sınavlarıyla çakışmıyordu. 19 Haziran'da Konya'daki sınavdan çıkınca Bursa'daki İşletme dersinin sınavına girebilirdim. Ben de öyle yaptım. İşletme sınavından çıkınca da tekrar otobüse atladım, gece yarısı Konya'ya döndüm.

Biraz yatıp dinlenmek istedim. Arkadaşlar: "Sıran yaklaştı. Çabuk yetiş" dediler. Ben de kalkıp doğru sınav mekanına gittim. Ders, Arapçaydı. Ahmet Gürtaş'tan sınıf geçmek zordu ama benim o dersten korkum yoktu. Sıra bana geldi. İçeri girdim. Ahmet Gürtaş, bana "Mekanetü's-Sünneti" parçasından bir yer gösterdi.

-Geç arka sıraya, hazırlan dedi.

Ben de arka sıraya geçtim ama neredeyse uyuyacaktım. Hoca, durumu fark etti.

-Ne o? Uyuyamadın mı? dedi.

Ben de evet dercesine başımı salladım. Okudum, tercüme ettim. Bir cümlenin irabını sordu. Cümle başındaki "men" kelimesi konusunda hocayla tartışmaya girdim. Gürtaş, biraz öfkeyle:

-Uykulu uykulu gelip de itiraz etmekten vazgeç. Yeter, çık, dedi.

Çıktım ama geçtim mi kaldım mı anlayamadım. Notlar ilan edildiğinde bana on verdiğini görünce şaşırdım. O zaman anladım ki hocalarımız, sadece sınavdaki duruma bakarak değil de sene içindeki durumu da dikkate alarak not veriyorlarmış.

1971 yılının Haziran ayında Konya YİE ikinci sınıf derslerinin yanı sıra BİTİA'daki tek dersimi de vermiştim. Artık hedef, Eylül ayında Akademideki derslerin tamamını vermekti. Herkes tatilin keyfini çıkartırken ben yine ders çalışmak zorundaydım.

Ben, Konya'dan rapor alıp Bursa'ya giderek devamsızlık sorununu çözüyordum ama Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesinde de öğrenci olan Arif Ersoy, Konya Yüksek İslam Enstitüsü'ne hiç devam etmediği halde bu sorunu nasıl çözüyordu, bilmiyorum. Haziran imtihanlarına da gelmezdi. Belli ki o tarihlerde Ankara'da SBF imtihanlarına giriyordu. Arif Ersoy'u öğrenciliği boyunca bir defa Konya YİE bahçesinde gördüm, o kadar.

OKU VE SUR DERGİLERİ

1971 yılında Eylül ayında Akademi imtihanlarına girmekteydim. Girdiğim derslerden çoğunluğunu geçtiğimi tahmin ediyordum. Sonuçlar umduğum gibi oldu. Ama Yüksek Matematik dersinden zayıf almıştım. Aslında beklediğim sonuç da öyleydi. Daha önce de belirttiğim gibi İHO›da hiç görmediğimiz konular vardı. Tek dersten zayıf almam, beni yıldırmadı. Yine merhum Sami Aydoğan ile matematik çalışmaya başladım. Şubat dönemindeki sınava hazırlanmak zorundaydım.

Akademideki güz dönemi sınavları bitince Konya'ya gittim. Üçüncü sınıfın dersleri başlamıştı. Birçok hoca değişmişti. Arapçanın yanı sıra Belagat dersine Hüseyin Küçükkalay, İslam Hukukuna Mehmet Savaş, Kur'an-ı Kerim'e Mustafa Göl geliyordu. Hüseyin Küçükkalay, aynı zamanda Tefsir Dersine

de giriyordu. Derslerin düzeyi yükselmiş, hocalarımız, konuları derinlemesine işlemeye başlamıştı.

Bu arada sınıf arkadaşım Yusuf Işıcık, beni İlim Yayma ve Manevi Değerleri Koruma Derneği'nin merkezine götürdü. Oradakilerle tanıştırdı. Oku Mecmuası'nın hazırlandığı odaya girdik. Oradakilerle görüştük. Bana dergiye yazı yazmamı teklif ettiler. Önce tereddüt ettim. Bursa İTİA'da okuduğumu hatırlattılar. İslam İktisadi konusunda makaleler yazabileceğimi söylediler.

Beklentinin ne olduğunu anladım. Bunun üzerine o dönemde İslam Ekonomisiyle ilgili yayınlanmış ne kadar eser varsa toplamaya karar verdim. Konya'da bulamadığımı İstanbul'dan getirttim. Kısa sürede pek çok esere sahip oldum. Sürekli okuyor ve fiş çıkartıyordum. Böylelikle ilk yazılarımı hazırlamaya başladım. İkinci dönemde ilk makalemi teslim etmeye karar verdim. Burada yayınlanan makalelerim, bugün bile akademik nitelikte sayılabilir.

Aynı dönemde Bursa'da da bir dernekleşme çalışması vardı. Bursa Yüksek Tahsil Talebe Derneği kuruldu. Kurucuları, Eğitim Enstitüsü öğrencilerinden Mehmet Şakir Çıplak, Hasan Demirbaş, Mücahit Koca ve arkadaşlarıydı. Kurucular arasında yer almasam da bu ekiple gönül bağım vardı. Onlar da SUR isimli edebiyat sanat ağırlıklı bir dergi çıkarmaya karar vermişlerdi. Bana da yazı yazmamı teklif ettiler. Ben de kabul ettim.

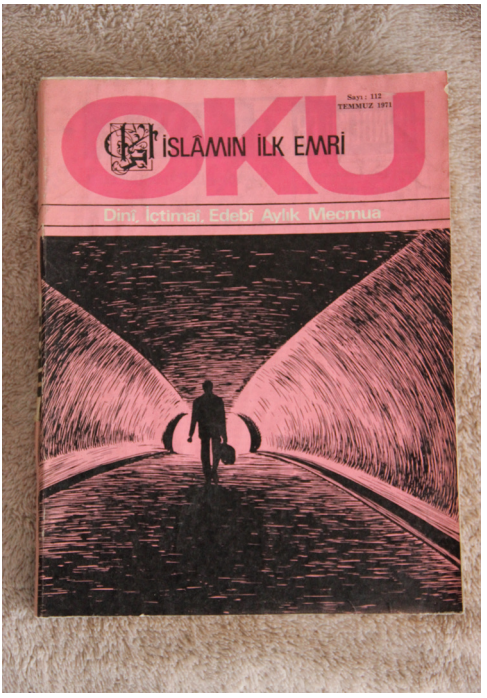

Dergilerde kendi adımla yazmayı o günün şartlarında sakıncalı gördüğüm için Sur Dergisi'nde Yılmaz Özgür, Oku Mecmuası'nda Abdulkadir Er mahlasını kullanmayı tercih ettim. Bu durumu, birkaç arkadaşımdan başka kimse bilmiyordu.

Bir tarafta yeni yılın ders notlarını toparlarken diğer yanda Yüksek Matematik dersine hazırlanıyordum. Şubat'ın ilk haftasında sınav vardı. Matematikten kalan öğrenci sayısı çoktu. En büyük salonda sınav yapıldı. Bir hafta sonra sonuçlar ilan edildi. Geçmiştim. Bu, benim için çok önemliydi. Öğrencilik hayatımda hiç bütünlemeye kalmamış birisi olarak bana zor geliyordu. Benim için en büyük engel, böylece geçilmiş oldu.

Şubat tatilinde Akademi›de öğrenci grupları **Uludağ gezisi** düzenliyorlardı. Zekeriya ile bizim beş kişilik grubumuz vardı. Biz de yazıldık. Öğrenci dolu otobüsle Uludağ›a doğru tırmandık. Otobüsün zorlandığı yerler vardı. Zira yukarıya çıktıkça karın kalınlığı artıyordu. Halbuki Bursa›da hava günlük güneşlikti. Nihayet zirveye vardık. Şiddetli kar yağıyordu. Ama dışarıda kartopu oynanacak, kızakla kayılacak gibi değildi.

Bir otelin müzik holünü açtırdık. Orada kızlar-erkekler çaldılar, oynadılar. İçkiler de ortada dolanıyordu. Zekeriya ile birlikte Ergün, Ertuğrul, Arif, Ömer olmak üzere biz, altı kişilik ekip olarak mecburi ikamet gibi bir köşede bekliyorduk. Dışarı çıkıp bakıyor, karın şiddetini görünce geri giriyorduk. Öyle bir ortamda ilk ve son defa bulunmuş oluyordum. O ortamlarda neler olabileceğini tahmin etmek zor olmasa gerek.

Kartopu oynama, kızak kayma gibi hayallerimizden vazgeçerek şiddetli kar ortamında Uludağ'a veda etmek zorunda kaldık.

Bursa'dan tekrar Konya'ya döndüm. Oku Mecmuası'na ilk yazılarımı verdim. Arkadaşlarımın ve hocalarımın takdirleri, bana

moral oldu. Aynı dönemde Bursa'da yayın hayatına başlayan SUR dergisine de birkaç yazı hazırladım. Arkadaşlarımdan aldığım izlenimler olumluydu. Ancak iki yüksek öğretim kurumunda öğrenci olmanın sorumluluğu nedeniyle araştırma ve yazıya çok vakit ayıramıyordum.

NÜFUS PROBLEM Mİ?

Somut gücün başında nüfus gelmektedir. Ama bize öyle propaganda yapılmış ki nüfusu hep problem olarak görmüşüz. Oysa nüfus, bir devlet için en önemli avantajlardandır.

Öğrencilik yıllarımızda ilkokul öğretmenlerimiz bile fazla çocuk sahibi olmanın sakıncalarından bahsediyorlardı. Bakabileceğiniz kadar çocuk sahip olun telkininde bulunuyorlardı. Yoksulluğumuzun sebebini nüfusumuzun fazla oluşuna bağlıyorlardı. Sağlık ocağına, hastaneye hatta herhangi bir resmi kuruma gittiğimizde karşımıza nüfus planlaması ve doğum kontrol tabloları çıkıyordu. Bu konuda devletin bütün kurumları el birliğiyle çaba sarf ediyorlardı.

O yıllarda duyuyorduk doğum kontrol malzemeleri ve ilaçlarının ABD ve bazı Avrupa ülkelerinden geldiğini. Hatta kürtaj yapan doktorların primlerinin Rochfeller Vakfı'ndan gönderildiği de söylenip durulurdu. Kitabın yazarı Sayın Barkçin de ülkemizde o dönemlerde nüfus planlaması vakfının başkanının bütün giderlerini ve hatta çalışanların maaşlarını bile ABD'deki bir vakıf tarafından ödendiğini itiraf edişini naklediyor.

Ülkemizdeki nüfus planlaması projelerine İsveç'ten tutun da Almanya'ya, ABD'den Fransa'ya kadar batılı ülkeler oluk oluk para aktardılar. Bu propaganda etkili oldu. Nüfus artış hızımız 1960'lı yıllarda %4'lerde iken 2013 yılında % 1,37'ye kadar düştü. 2050

yılına geldiğimizde Avrupa'nın bugünkü hali gibi emeklilerden, iş yapamazlardan, sadece tüketenlerden oluşan bir millet durumuna düşeceğiz.

Bunun aksini düşünelim; kişiler zenginleştikçe daha çok çocuk sahibi olurlar diye bir beklenti gerçekçi midir? Çevremize bakıyoruz da serveti bir kente yetecek kadar zengin olanların bir veya iki çocuğu var. Çocuğa bakamayacakları için mi? Hiç de değil...

Çocuk sahibi olmak, bir dünya görüşüdür. Çocuğu külfet olarak değil de ilahi bir nimet olarak görme inancına bağlıdır.

Evlenme yaşının gittikçe artması ve anne adaylarının çocuk mu iş mi gibi bir ikilem arasında kalması da çocuk sayısını frenleyen en büyük unsurlar. Devlet de gidişatın kötü sonuçlarını görmeye, ihtiyarlaşan nüfusun yükünü taşıyacak genç nüfustan yoksun kalacağını anlamış olsa gerek. Cumhurbaşkanımızın yeni evlenenlere en az üç çocuk tavsiyesinin altında yatan gerçek budur.

Bu nasihatler işe yarar mı? Doğrusunu söyleyeceksek pek de umutlu değilim. Ama üniversitede ilgili konularda, ortaöğretimde bazı ünitelerde, camilerde vaaz ve hutbelerde yeri geldikçe bu tür nasihatlere yer verilmelidir ki zihniyet değişikliği oluşabilsin.

Ben, bu konuda 70'li yılarda Oku Mecmuasında bir yazı yazmıştım. O gün ne dediysem bu gün de aynı düşüncedeyim. Gerçekler değişmez. Zira nüfus problem değildir, servettir ve nimettir. Yeter ki doğru değerlendirelim.

12 MART MUHTIRASI

1972 yılının başlarında Milli Nizam Partisi'nin yerine Milli Selamet Partisi kurulmuştu. Kısa sürede yurt çapında teşkilatlanmasını tamamladı. Yine aynı kurumlarca irticai faaliyet olarak yorumlanıyordu.

Solda Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan ve Yusuf Aslan idamla yargılanıyordu. Dev-Genç Genel Başkanı Ertuğrul Kürkçü ve arkadaşları da onları kurtarmak için isyan etmişlerdi. Tokat'ın Kızıldere Köyü'nde jandarmalar, on iki kişiyi kıstırdı. Teslim ol çağrısına ateşle karşılık varilince 30 Mart 1972'de on biri samanlıkta öldürüldü. Bir tek Ertuğrul Kürkçü, sağ salim ele geçirildi. Kürkçü, uçaklar nezaretinde bir helikopterle Ankara›ya getirildi. O dönemde onun hakkında pek çok söz yayıldı. Jandarmalar dışarıdan, Kürkçü içeriden ateş etti dediler. Onun zaten gizli servisten olduğunu söylediler. Aslını bilemeyiz ama gençler olarak hepimiz, gelişmeleri ilgiyle ve merakla izliyorduk.

12 Mart Muhtırası, irtica nedeniyle sadece MNP'yi kapatmakla kalmadı, İmam Hatip Okulları'nı da irticanın kaynağı olarak gördüğü için orta kısımlarının kapatılmasına karar verdi. Ancak toplumdan tepki almamak için orta kısmın yerine klasik orta okulların devamını sağladı. Böylelikle hem yeni açılacak ortaokullara yer bulma külfetinden kurtuldular hem de İmam Hatip Okullarının orta kısmındaki dini dersleri müfredattan çıkartmış oldular. Bu uygulama, Ferit Melen ve Naim Talu hükümetleri döneminde de devam etti.

Konya YİE'te yatılı okurken aylık masrafım 100 lirayı geçmiyordu. Buna yol parası da dahildi. Ancak Bursa İTTİA'e de devam etmeye başlayınca aylık harcamaların 300 lirayı geçmeye başladı. Zira Bursa-Konya yol parasının yanı sıra otelde kalıyor, lokanta yiyordum. Bu da parasız yatılıya göre yüksek maliyetti. Bu rakamlar, askerlikten başka gurbet görmemiş olan babamın ve amcamın gözünde büyüyordu. Her para isteyişimde bu kadar paranın çok olduğunu ima ediyorlardı.

Bir gün amcamdan bir mektup geldi. "İstediğin parayı gönderiyorum. Ancak kötü şeylere mi dadandın da bu kadar para harcıyorsun diye endişe ediyoruz…" cümleleriyle başlayan mektup, beni derinden yaraladı. Babamı ve amcamı demek ki yeterince ikna

edememişim. İki şehir arasında mekik dokumanın, otelde kalıp, lokantada yemenin parasız yatılıda okumak gibi olmadığını bir türlü anlatamamışım. Ben de sitem dolu bir mektupla cevap verdim ama olması gereken, elbette bu değildi.

O yıllarda Çorum'da belediye başkanlığı seçimini Hamit Duran kazanmıştı. Hıdırlık Cami ve çevresinde yıllar sonra ilk defa bu dönemde bakım yapıldı. Çevre düzenlemesine büyük önem verildi. Cami, halkımızın ilgi merkezi olma özelliğini ve önemini sürdürdü.

Yanlış hatırlamıyorsam 1972 Mayıs ayında Haziran sınavlarına hazırlandığımız sırada akşama doğru sınıfta ders çalışıyorduk. Yanımızda bulunan küçük radyodan haber ve müzik dinliyorduk. Bir gün şöyle bir haber geçti: "Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Doç Dr. Yaşar Kutluay ve beş arkadaşı, Antalya açıklarında kayıkla dolaşırken kayboldu. Bütün aramalara rağmen bulunamadı…"

Haber, önce basit bir olay gibi geldi. Sonra Konya Yüksek İslam Enstitüsü'nde Dinler Tarihi hocası olarak da görev yapan Yaşar Kutluay'ın kişiliğini ve siyonistlerle mücadelesini öğrenince işin çehresi değişti. Hoca, "*Siyonizm ve Türkiye"* adlı eserini yayınlamış, "*Siyonistlerin Dünya Siyaseti"* adlı eserini hazırlıyormuş. İsrail'den ve masonlardan çok tehdit alıyormuş. Kitaptan vazgeçmesi karşılığında profesörlük, dekanlık, hatta rektörlük bile vaat etmişler. Vazgeçmeyince "Bunu canınla ödersin" diyerek tehdit etmişler.

Akdeniz'de kaybolmasından sonra hocanın kardeşi ve eşinin açıklamasına göre İsrail'e kaçırılıp zindana tıkılmış. Bir daha haber alınamamış.

YATILI OKUMANIN ZORLUĞU

Yüksek okul yatılısı, İ.H. Okulu yatılısı gibi değildi. Daha gevşek ve daha rahattı. Ancak her arkadaş aynı değildi. Gece yarısı yatakhaneye türkü çalarak, nara atarak gelen de oluyordu. Toplu yaşama kurallarını hiç gözetmeyen de… Yemekler, iyi ve kaliteliydi. Ancak haftanın en az iki günü aynı yemekler pişiyor, çok defa akşama da aynısı ısıtılıyordu. Kuru soğan bile çok aradığımız yiyeceklerdendi. Çok sık çıktığı için, daha önce çok sevdiğim kuru fasulye ve bulgur pilavını yatılıdan sonra dört yıl yiyemedim.

Konya Y.İ.E yemekhanesinde

Canımız balık istediğinde gündüzlü okuyan arkadaşların başına ekşiyorduk. Bir defasında üç kilo hamsi aldık, Bingöllü bir arkadaşa verdik. Sen bunu pişirt, hazırlat, akşama geliriz dedik. Hanımı da hamsileri domates, biber yıkar gibi yıkayıp tepside pişirmiş, hazırlamış. Akşamleyin İsmail Tuncel, Ali Rıza ve Ömer Dural ile beraber eve

vardık. Açız, sofraya oturduk. Büyük bir tepsiyle sofraya hamsi geldi. Ama kelleler duruyor, karın ve bağırsakları deşilmiş vaziyette. Şöyle bir bakıştık. Bu balık böyle pişmez; diyemedik. Karı-koca kavgasına sebep olmak istemedik. Balıkların temiz yerlerinden alarak açlığımızı bastırdık. Ama tepsideki balıkların onda birini bile yiyemedik. Biraz atıştırmıştık, diyerek işi geçiştirmeye çalıştık.

Bu bize ders oldu. Bir daha balık yemeye gideceksek Karadenizli bir arkadaşın evine gitmeye çalışıyorduk.

Yemekhanede yemekler karavanayla geliyordu. Kepçeyle bakır tabaklarımıza alıyorduk. Yatakhanemiz, 40-50 kişilikti, çift katlı ranzalarla doluydu. İhtiyaç halinde bile banyo yapmak zordu. Önce soba kazanı yakılacaktı. Su ısınınca sırayla duş yapılabilecekti. Sıra bulamayanlar, şehirdeki hamama gitmek zorundaydı.

Bahar mevsiminde artık her yerde ders çalışabiliyorduk. Alaattin Tepesi, Meram Çamlığı en sakin yerlerdi. Mayıs hazırlanma, Haziran sınav ayıydı. Akademinin sınavlarını, Eylül'e ertelemeyi kafaya koymuştum.

Mayıs ayının en kritik olayı, Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının davasıydı. 6 Mayıs 1972 tarihinde Sıkıyönetim Mahkemesi, Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan ve Yusuf Aslan'ın idamına karar verdi. Sol propagandaya bakılırsa ülke çapında isyan çıkacaktı. Karar onaylandı ve hüküm infaz edildi. Hiçbir tepki olmadı. İsyan falan çıkmadı.

Haziran ayında Y.İ.E. 3. Sınıf sınavlarına girdim. Bütün dersleri verdim. Ancak Bursa İTİA sınavlarına hiç gidemedim. Hepsinden bütünlemeye kaldım. Yaz döneminde oyalanmak yok, hazırlanmak var diye düşünüyorum.

Amcam hastaneden çıkınca Ankara'da bir doktora gitmesi önerildi. Beraber gittik. Doktor, muayeneden sonra şu tahlilleri

yaptırın, şu filmleri çektirin, bir hafta sonra sonuçlara bakayım dedi. Tarif ettiği laboratuvara ve röntgene gittik.

Bir hafta sonra sonuçları ve reçeteyi almaya ben gidecektim. Doktorla öyle kararlaştırmıştık.

Bir hafta sonra Ankara'ya giderken amcamdan 50 lira aldım. O zaman Ankara'ya gidiş-dönüş 10'ar'dan 20 liraydı. Amcam, bunu bildiği için gözüme baktı. Hiç sesimi çıkartmadan parayı alıp yola çıktım. Ankara'da tahlil sonuçlarını ve filmi alıp doktora götürdüm. O da sonuçlara göre bir reçete verdi. Çorum'a dönerken bir liraya simitle gazoz alıp açlığımı giderdim. Dönüşte amcama reçeteyi verdim. Artan 29 lirayı da teslim ettim. Amcam gözüme baktı. Yol parasından hariç sadece bir lira harcadığımı duyunca şaşırdı. Ben lüzumsuz para harcamam, dedim. O da mesajı aldı, sanıyorum.

ÇORUM'DA İKİ MİTİNG

Yine bir yaz döneminde Çorum'a geldiğimde solcuların mitingi vardı: Haşhaş Mitingi.

O dönemde Amerika, Türkiye'den haşhaş ekimini yasaklamasını istedi. Gerekçe, uyuşturucuyla mücadele idi. Ülkemizde Çorum dahil, pek çok şehirde haşhaş ekimi yapılıyordu. Uyuşturucuyla mücadele adı altında da Anadolu topraklarında ekilen bir ürünün yasaklanması, elbette egemenlik haklarımızın ihlali anlamına geliyordu. Solcuların bunu protesto etmesine hiç birimiz karşı değildik. Ancak bu mitingde inanan insanları Amerikan uşağı olarak nitelendirmeleri, dindarlara sataşmaları ve din eğitimi gören gençlere hakaret etmeleri tepkilere yol açmıştı.

Bu gelişmeler üzerine bazı arkadaşlar, bir miting de biz yapalım diyorlardı. Herkes, bu fikirde birleşmişlerdi. Sıra komitenin oluşmasına

gelmişti. Dönemin meşhur siyasileri ve siyasetten geçinenler, hep geride duruyorlardı. Tertip komitesine Ahmet Erkan, Hami Aydoğan ve Ethem Erkoç'u yazıp emniyet müdürlüğüne teslim ettiler. Böylece "Komünizmi Tel'in Mitingi" için tüm hazırlıklar tamamlanmış oldu. Biz de o tarihten itibaren emniyetin takip listesine girmiş olduk.

Günü geldiğinde Saat Kulesi çevresindeki Hürriyet Meydanı'nda miting gerçekleştirildi. Konuşmacıları halk coşkuyla alkışlıyordu.

Bu mitingde biz de Amerikan emperyalizmine karşı olduğumuzu vurguladık. Haşhaş ekiminin yasaklanmasına yol açan ABD taleplerinin ülkemizin siyasi ve ekonomik bağımsızlığına alenen müdahale olduğunu ilan ettik. Bu nedenle Amerika'yı lanetledik. Ancak haşhaş ekiminin yasaklanmasını bahane ederek dindar insanları Amerikan uşağı olarak ilan eden, din eğitim kurumlarına ve İmam Hatip Okullarına irtica yuvası gibi yaftalarla saldıran sol zihniyeti ve komünizm heveslilerini de tel'in ettik.

Mitingde programımızı olduğu gibi uyguladık. Kimsenin istismarına fırsat vermemeye gayret ettik. Mitingimizi sorunsuz bitirdik.

Yaz döneminde babamla amcamın ortak işlettikleri bakkal dükkanında çalışıyordum. Miting gibi istisnai etkinliğin dışında akademinin sınavlarına hazırlanıyordum. Zira Eylül'de Bursa'ya gidecektim. Yine hesaplı bir otel bulup çevredeki ucuz lokantaları araştıracaktım.

BURSA-KONYA ARASINDA

1972 yılı Eylül ayı yaklaşınca ben Bursa'ya hareket ettim. Tuz Pazarı mevkiinde İpekçi Oteli'ne yerleştim. Burası, en hesaplı ve en ucuz oteldi. Bir veya iki kişilik odaların sıralandığı koridorda ortak

kullanılan bir tuvalet vardı. Otelin etrafında dükkanlar yer alıyordu. Onun içindir ki buralardaki lokantalar da hesaplıydı. İl halk kütüphanesi de yakındaydı. Ders çalışmak için de en uygun yer orasıydı.

Sınav takvimi belli oldu. Ben de ona göre çalışma programımı ayarladım. Yirmi gün süren imtihanların hepsine girdim. Sonuçlar ilan edildiğinde hepsinden geçmiş olmanın mutluluğunu yaşadım. Zekeriya, Ergün, Arif ve Ertuğrul da mutluluğumu paylaştılar. Ancak bazı arkadaşlar da "Haziran'da hiç gelmeyip Eylül'de geliyorsun ve bütün dersleri veriyorsun; bu ne iş?" diyorlardı. Bir türlü anlam vermiyorlardı.

Ekim'de Konya'ya döndüm. YİE son sınıf öğrencisiydim. Burayı da ihmal etmemem gerekiyordu. Son sınıfta pek çok dersin hocası değişmişti. Arapçaya Mehmet Çakır, belagata Hüseyin Küçükkalay, Vücuh ve Kur'an-ı Kerim'e Mustafa Göl, Fıkıha Mustafa Uzunpostalcı, İslam Hukukuna Mehmet Savaş geliyordu. Her biri sahasında meşhur kişilerdi.

Sadece son sınıfta değil, hayat boyunca hepimizi etkileyen Ahmet Hamdi Savlu hocamız vardı. Hiç ders işlemezdi ama bize hep hayat dersi verirdi. Öğrenciyken farkına varamadık ama bize gerçekte rehberlik yapan oydu:

"Mezun olup bir yere gittiğinizde bir süre çevrenizi tanımaya çalışın, diyordu. Alış-veriş yaptığınız bakkalı, kasabı, manavı tanımaya çalışın. Berbere, terziye dikkat edin. Oralarda önce dinleyici olun. Az konuşun. Sorulara kısa cevaplar verin. Size yöneltilen soruların sizi tanımaya yönelik olacağını unutmayın. Sınıfta da öğretmenler odasında da önce ortamı tanımaya çalışın."

Bu sözler, öğrenciyken bize pek anlamlı gelmiyordu. Sonra göreve başlayınca hocamızın ne demek istediğini anladık.

Ekim ayında Bursa İTİA'da da dersler başladı. Üçüncü sınıfta iktisat, işletme, muhasebe diye üç bölüme ayrıldı. Arkadaşlara haber gönderdim, beni işletme bölümüne yazdırdılar. Zira orası kalabalıktı ve yoklama pek yapılmıyordu. Kasım ayı sonlarında ben de ders takibi için Bursa'ya gittim. Arkadaşlar, merakla nerede kaldığımı sordular. Benim Konya'da Yüksek İslam Enstitüsü'nde de okuduğumu bilmiyorlardı. Ben de bu durumu duyurmamaya çalışıyordum. Ama Eylül'de gelip bütün dersleri verişimi bir türlü anlayamıyorlardı.

İşletme bölümünde derslere girdim, hocalarımı tanıdım, bulabildiğim ders kitaplarını ve notlarını aldım. Muhsin diye bir arkadaşım vardı. Çok samimi ve ihlaslı bir kişiydi. Onun notlarından çok yararlandım.

Bu arada benim İslam İktisadi üzerine çalıştığımı bilen arkadaşlarım, akademi reisi Prof. Dr. Vural Savaş'ın ders kitabında "İslam iktisadından söz edenler var ama henüz bu konuda hiçbir eser bulunmamaktadır." cümlesini gösterdiler. Ben de öğrenci olduğumu hiç belirtmeden kendisine Prof. Dr. M.A. Mannan›ın «İslam Ekonomisi» kitabı ile birlikte otuzu aşkın kitap listesini gönderdim. Bana, aldığını beyan eden teşekkür mektubu geldi. Ertesi sene kitabındaki cümleyi şöyle değiştirmişti: «İslam Ekonomisi konusunda yeni yeni çalışmalar yapılmaktadır. Ancak sistematik biçimde akademik çalışmalar henüz yapılamamıştır.»

Vural Savaş hocamız Akademi Reisi olunca önemli bir icraata imza attı. Kadın-erkek ayrımına son vermek amacıyla kızların tuvaletiyle erkeklerin tuvaletinin arasındaki bölmeyi kaldırdı. Üzerinde WC yazısı bulunan yere kızlar da erkekler de girmek zorunda kaldı. Tuvalette sıra beklerken içerideki kız, utana sıkıla çıkmak durumundaydı. Aynı şey, bizim için de söz konusuydu. Bu durum, hocamızın akademi reisliği süresince devam etti. Ondan sonra gelen reisin ilk icraatı da ara duvarı tekrar örüp çift kapıdan girişi sağlamak oldu.

KAR FIRTINASINDAN LODOSA

Aralık ayında Konya'ya geldim. Ama hava soğuktu. Kar yağışı vardı. Önce bu, Çorum'da da yaşadığımız karlı hava gibi geldi. Akşamleyin kar tipiye, kar fırtınasına döndü. Biz de arkadaşlarla çarşıdan geliyorduk ama bir türlü yol alamıyorduk. Zar-zor bahçeye girebildik.

Ben, büyüklerimizden tipiye yakalanmak veya kar fırtınasına tutulmak gibi şeyler duymuştum ama kendim hiç şahit olmamıştım. Arkadaşlar, gruplar halinde yola çıktılar. Evlerine gitmekte güçlük çeken çocuk, kadın, yaşlı kim varsa okula davet ettiler. Enstitüye sığınanların sayısı bir hayli fazlaydı.

Kar fırtınası, gece geç saatlere kadar devam etti. O gece sanıyorum üç-dört yüz kişi yatakhanelerde ve mescitte istirahat ettiler. Bizler de sınıflarda sıralarımızda sabahladık. Misafirlerimiz, sabah ezanıyla beraber evlerine gitmeye başladılar.

O gece biz de Konya'nın bir başka havasını görmüş olduk.

1973 yılının ikinci döneminde Bursa'ya gidip biraz da orada ders takip etmek istedim. Yine otele yerleştim. Biraz dinlendikten sonra yemek için dışarı çıktım. Setbaşı tarafında bir lokantaya gittim. Yemekten sonra dışarı çıktığımda lodos başlamıştı.

Çorum›da ılık bir rüzgar estiğinde lodos esti dediğimizi hatırlıyorum ama bu çok farklıydı. Hem ılık hem de çok şiddetliydi. Bir elektrik direğinden diğerine yetişebilmek çok zordu. O akşam pek çok ağaç, direk devrildi, çatılar uçtu. Düşenler, yaralananlar oldu. Ondan sonra radyoda «Lodos nedeniyle deniz seferleri iptal edildi, ulaşımda aksamalar oldu, asırlık çınarlar devrildi» diye haberler geçmeye başladı. İşte o zaman lodosun ne kadar etkili olabildiğini anladım.

O yıl benim için bir yanda kar fırtınası, diğer yanda da lodos, sürpriz oldu. İkisine de hayatımda ilk defa rastlamış oldum.

SORGU VE ARAMA

Bir öğretim yılı içinde Bursa'ya ancak iki defa gidebiliyordum. O sırada derslere devam ediyor, biriken ders notlarını toparlıyordum. Yine böyle bir dönemde sınıf arkadaşlarımdan Adanalı Arif, koluma girdi ve beni pastaneye davet etti. Akademinin karşısındaki pastaneye gittik, üst kata çıktık. Siparişlerimizi verdikten sonra başladık sohbete. Ama sohbet miydi yoksa sorgu muydu, pek anlayamadım.

Arif, söze başladı:

-Sen, her sene Haziran sınavlarını es geçiyorsun. Eylül'de gelip hepsini verip geçiyorsun. Anladık, başarılı bir öğrencisin. Tam devam etsen, gelecekte önemli yerlere gelebilirsin. Niçin devam etmiyorsun?

Ben, açık konuşmak istemiyordum:

-Babam yaşlı. Çorum'da dükkanımız var ama onu idare etmekte çok zorlanıyor. Onun için dükkanı ben çalıştırıyorum. Bu arada da derse devam edebiliyorum.

-Sana iyi bir burs temin edeyim. Babana da yardım edebilirsin. Dükkanı beklemene gerek kalmaz.

Bu sözler, kuşkularımı artırıyordu. Bu adamın yetkisi ne ki bana burs temin edebiliyor? Zengin mi? Resmi görevli mi? Zihnimdeki soruları düşünürken burs teklifine:

-Kimseye yük olmak istemem, diye cevap verdim.

O da kendinden emin bir eda ile:

-Bunu isteyen herkese yapıyoruz. Yeter ki sen iste… dedi.

Arif, tekliflerini sıraladı, ben de benzer cevaplarla geçiştirmeye çalıştım. O da bana:

-Beni bu sözlerle kandıramazsın. Sen, bir şey saklıyorsun. Sen diğer arkadaşlardan farklısın. Çorum'daki adresini söyle de seni bir araştırayım, dedi.

Hangi yetkiyle adres istiyordu? Merak ettim. Arif, gizemli bir kişiydi. Adresimi aldı. Oradan ayrıldık. Araştırdı mı, araştırmadı mı bilmiyorum. Nasıl araştıracağını da merak etmedim dersem yalan olur. Pastaneden sonra şehir merkezine doğru hareket ettim. Önce yemek yedim. Ardından otele gittim. Odama girdiğimde baktım ki valizimdeki her şey yatağın üzerine saçılmış ama hiçbir şey alınmamış. Belli ki bu, bir hırsızlık olayı değil.

Doğru otel yöneticisine gittim. Durumu anlattım. Çalışanlardan birinin temizlik için girmiş olabileceğini söyledim. Odama hiç kimsenin girmediğini söyledi. Öyleyse bu neydi? Ben pastanede iken birileri de odamda araştırma mı yapmıştı?.. Onlar da aynı ekipten miydi?

Ben, Konya Yüksek İslam Enstitüsü'nde okuduğumu açıklayamıyordum. İki yüksek okulda okumama izin verilmeyeceği için bunu gizliyordum. Onlar da başka şüpheler peşinde olsalar gerek ki bu kadar araştırma yoluna gittiler. Aslında onların sandığı gibi gizemli bir adam değildim. Ama onlara bunu anlatmak zordu.

ÇORUM'DAN ÇAĞRI VE NİŞAN

Kafamın iyice karışık olduğu bir ortamda Çorum'dan bir mektup geldi: "Acele gel. Sana bir kız göstereceğiz." Bu haber üzerine Konya'ya değil, Çorum'a döndüm. Bana bir kızdan bahsettiler. Altı kardeşlermiş. Kızın iki büyük kardeşi varmış. Biri banka memuru, diğeri öğretmenmiş. Gösterecekleri kız, ilkokulu bitirmiş, ev kızıymış. Şartlarıma uygun. Ben de olur dersem dünürlük başlayacakmış.

Aslında anneme ve babama göre buna lüzum yok ama islamda esas olan, evlenecek şahısların birbirini görmesidir. Bunu bizzat Peygamber Efendimiz emretmiştir. Evlenmek isteyen birine Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "Onu bir gör. Zira bu, evliliğin devamlı oluşuna vesile olur."

Bu konuda daha önce evde epeyce müzakere yapılmıştı. Böyle olmadıkça kabul etmeyeceğimi belirttiğim için kızı görmemize karar verildi. Plana göre ben ablamla, gelin adayı da annesiyle çarşıya çıkacak ve yolda karşılaşacaktık. Aynen öyle oldu. Caddenin bir tarafından onlar gidiyordu, beri taraftan da biz geçiyorduk. Uzaktan birbirimizi gördük. Ben ablama "Olabilir" dedim. O da annesine olumlu cevap vermiş olacak ki dünürlük başladı. Ben de Konya'ya döndüm.

Töre gereği önce kadınlar gitti, geldi. Birkaç turdan sonra erkek dünür gitmiş. Eşimin dedesi Hacı Mehmet Çetiner'in evinde dua yapılmış. Nişanın 23 Nisan 1973 tarihinde evlerinde yapılmasına karar verilmiş. Ben de o tarihte Konya'dan geldim. Kayınpederim Reşat Karadağ'ın evinde mütevazı bir nişan yapıldı. Kadınlar, kendi aralarında eğlenmişlerdi. Bize düşen görev, pastaneye sipariş edilen pastaları ve meşrubatları getirmekten ibaretti. Meşrubatları o kadar çok istemişlerdi ki altı yaşındaki kayınbiraderim Muhteşem, tavuklara bile içirmiş ve büyük bir zevkle bu manzarayı seyretmiş.

Nişan bittikten sonra sıra pırtı kestirmekteydi. O zaman gelinlik dahil her şeyin kumaşı mağazadan alınır, ev aralarındaki terzilere diktirilirdi. Bu işleme "Pırtı kestirme" denirdi. O dönemde adete göre sadece geline değil, onun yakın akrabalarına ve bizim yakın akrabalara da elbiselik kumaş alınır, en tanınmış terzilere diktirilmişti.

Gelin için gösterdiğmiz mağazadan tüm kumaşlar seçildiği halde bizim akrabalar, kendileri için mağaza mağaza dolaşmışlar. Zor bulmuş, güç beğenmişler. Arada bir babamı kastederek "Etem Ağanın

küflü paraları harcanıversin" deyip savurma yoluna gitmişler. Bu arada altın ve mobilya işi de hallolmuş. Ama ben, damat elbisesi telaşına hiç düşmedim. Zira yatılıda verilmiş olan elbise parasıyla siyah bir takım diktirmiştim. O, benim düğün kıyafetim olacaktı.

ERDEMLİ GEZİSİ

Nişan yüzüğümü parmağıma takmış bir kişi olarak Konya'ya döndüm. Bir yanda Yüksek İslam Enstitüsünün bitirme sınavlarına hazırlanma derdi, diğer yanda İktisadi ve Ticari İlimler Akademisinin ders notlarını temin etme derdi… Hepsiyle başa çıkmak zorundayım.

Bursa'ya tekrar gidemedim. Muhsin, kendisi için ders notlarını tutarken benim için de çoğaltıyordu. Bu, o gün için büyük fedakarlıktı. Fotokopi gibi kolaylıklar olmadığı için el yazısıyla çoğalmak zorundaydı. Muhsin kardeşime tekrar tekrar rahmet diliyor, Allah razı olsun diyorum.

Konya'da bulunduğum süre içinde fırsat buldukça Cuma namazlarını Kapı Camiinde kılmaya çalışıyordum. Böylelikle Müftü Tahir Büyükkörükçü Hoca Efendiyi dinleme imkanı buluyordum. Tahir Hoca; coşkulu, heyecanlı ve veciz konuşan bir hatipti. Vaazlarının arasına bir de Mevlana'nın Farsça beyitlerini serpiştirmesi yok mu, konuşmasına başka bir letafet katıyordu. Kandil gecelerinde de Tahir Hoca, yine Kapı Camiinde vaaz ediyordu. En az kırk beş dakika önce gitmezseniz yer bulmak imkansızdı. Bunu bildiğimiz için çok erken giderek camide yerimizi alıyorduk.

Yüksek İslam Enstitüsü'nün son sınıfındayız. 19 Mayıs tatilinden istifade bir Mersin gezisi düzenlendi. Ben de katıldım. Önce Silifke'ye gittik. Oradan Erdemli'ye geçtik. Cennet ve Cehennem mağaralarını gezdik. Orada ilk defa deveye bindim ve fotoğraf çektirdim. O

mevsimde deniz tam ısınmamıştı ama yine de biz denize girdik. Havanın serinliğinden olsa gerek bizden başka kimse yoktu.

Gezi sonrası Haziran imtihanlarına hazırlanmaya başladık. Vakit, iyice daralmıştı. Bütünlemeye ders bırakmamalıydım. Zira akademideki dersleri, Eylüle bırakmayı şimdiden kafaya koymuştum.

KONYA'DA MEZUNİYET TÖRENİ

Yüksek İslam Enstitüsü son sınıfta olduğum sırada Ecevit hükümeti iktidardaydı ve Milli Eğitim Bakanı da Mustafa Üstündağ idi. Enstitü'ye Yaşar Çağlayan'ı müdür olarak atamıştı. Haziran ayının son haftasında baş muavin Lütfi Bey beni çağırdı: "Bu sene yapılacak mezuniyet töreninde mezunlar adına konuşmayı sen yapacaksın" dedi.

Son sınıf öğrencisiyim

Ben, başka birisinin yapmasının daha uygun olacağını söylediysem de ısrar etti. Biz, idare olarak seni uygun gördük dedi.

Kurtuluş olmayacağını anlayınca nasıl bir konuşma olması gerektiğini sordum. O da "Mezun olmanın sevincinden başlarsın. Okuldu almış olduğun feyizden, göreve atılırken duyacağınız heyecandan, ülke kalkınmasına yapacağınız katkılardan, ülkenin aydınlık yarınına ışık tutuştan falan bahsedersin. Hele sen taslak bir metin hazırla da birlikte gözden geçirelim" dedi.

Anlaşıldı; ben bir metin hazırlayacağım ama kontrolden geçtikten sonra son şeklini alabilecek. Ertesi gün taslak metni Lütfi bey'e götürdüm. Okudu, çok beğendi. Şuraya şöyle bir cümle daha eklersen iyi olur dedi. Metinde mutabık kaldık.

Tarih 30 Haziıran 1973. O günlerde sınavlarım devam ediyordu. Son olarak İngilizce sınavından çıktım. Öğleden sonraki mezuniyet törenine hazırlanmam gerekiyordu. Bina yeni olduğu için tam teşekküllü değildi. Salonumuz, da büyük sayılmazdı. Ama oraya Konya'nın mülki amirleri, STK temsilcileri, başta vali ve 2. Ordu Komutanı olmak üzere üst düzey bürokratların yanı sıra gönlü bizimle olan Konyalılar gelecekti. Salon, hınca hınç doldu.

Okul müdürümüz Yaşar Çağlayan, açış konuşmasını yaptı. Ardından Konya Valisi İhsan Tekin, Kürsüye geldi. Dinden, islamdan, din eğitiminin öneminden söz etti. İmam Hatip Okullarının ve Yüksek İslam Enstitülerinin çağdaş, laik, Atatürkçü nesillerin yetişmesinde önemli rol oynayacağından bahsetti. Bizlerin yobazlığa, din bezirganlığına geçit vermememiz gerektiğini söyledi. Laik Türkiye ve Atatürkçü yönetimler, sizden bunu bekliyor… dedi.

Konuşması, yarım saat sürdü. Ama özü böyleydi. Salondan beklediği ilgiyi göremedi. Bize şüpheyle bakan, sürekli uyarıda bulunan üslubundan dinleyiciler de biraz sıkılmış ve gerilmişti. Sıra bana geldi. Anons edildi ve kürsüye çıktım. Önce protokolü ve izleyicileri selamladım. Ardından konuşmaya başladım. Hatırımda kalan bazı cümleleri nakletmeye çalışacağım:

"Muhterem Konyalılar, dört yıl önce buraya geldiğimizde hayallerimiz ve umutlarımız vardı. Bu süre içinde burada ilim öğrendik, feyiz aldık. Bugün büyük bir şevk ve heyecanla mezun olmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Burada sadece dini ilimleri öğrenmekle kalmadık, ülkemizin kalkınmasına nasıl katkıda bulunabileceğimizi

ve geri kalmışlık girdabından nasıl kurtarabileceğimizin yollarını da araştırdık. Aydınlık Türkiye'nin ufkuna yeniden doğmak için geliyoruz. Ülkemize yeni ümit olma için geliyoruz.

"Biz, islamı ve Kur'an'ı esas alan bir nesil olarak yola çıkıyoruz. On bir yıllık dini tahsilden sonra bizden din adına din dışı şeyler bekleyenlerin hayalleri kursaklarında kalacaktır…."

Bir iki cümle daha söyledikten sonra seyircileri selamlarken bir alkış tufanı koptu ki sahneden zor indim. Arkadaşlardan tebrik edenlerin yanı sıra "Valiye ne yaptın öyle?" diyerek uyaranlar ve "Biraz sonra tutuklanırsan şaşırma" diyenler bile vardı.

Törenin sonunda not ortalaması 95 puan olan Yusuf Işıcık'a dönem birincisi olarak diploması verildi. Benim not ortalamam ise 92 puan idi. Tören bitti. Konya ve İstanbul basını etrafımı sardılar. Hepsi de konuşma metnini istiyorlardı. Şimdiki gibi fotokopi yapma imkanı yoktu. Onun için herkes, konuşmanın metnini yazmaya başladılar.

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Yüksek İslâm Enstitüsü
DİPLOMASI
Adı, Soyadı: Ethem Erkoç
Babasının adı: Ethem
Doğum yeri ve yılı: Beydili K. - 1950
Enstitüyü bitirdiği yıl: 1972-1973
Diploma derecesi: Pekiyi
Diploma numarası: 753
Yukarıda kimliği yazılı öğrenci, öğretim süresi dört yıl olan Konya Yüksek İslâm Enstitüsünde, öğrenimini tamamlamış ve imtihanlarını vererek bu diplomayı almağa hak kazanmıştır. 30-6-1973
Millî Eğitim Bakanı
Orhan Dengiz
Enstitü Müdürü
Yaşar Çağlayan

Konya Y. İ.E diploması

Bu mezuniyet töreni, benim için unutulmaz bir anı oldu. Ertesi gün Konya ve İstanbul basını, büyük manşetlerle verdi mezuniyet törenini ve benim demecimi. Gazeteler, konuşmamın valiye cevap niteliğinde olduğunu vurguladılar. O gazete kupürlerini uzun yıllar saklamıştım ama ev taşınmaları sırasında hepsi kayboldu.

NİKAH DÜĞÜN VE TAYİN

NİKÂH VE TAYİN

1973 yılı Temmuz başından itibaren düğün dönemi başladı. Önce resmi nikâhın kıyılması gerekiyordu. Nikâh memuru Mehmet Efendi'nin evi, kayınpederimin evine yakındı. 7 Temmuz 1973 Cumartesi günü kayınpederin evinde nikâh kıyılması kararlaştırılmıştı. O gün kız ve erkek tarafından on-on beş erkek, bir o kadar da kadın davetli vardı. Erkekler oturma odasında, kadınlar da yatak odasında toplanmışlardı. Mehmet Efendi'nin gelişiyle nikâh defteri açıldı. Nişanlımla beni, karşısında birer sandalyeye oturttular. Şahitler de yanındaki sandalyelerde yerlerini aldılar.

Nikâhta neler denildiğinin pek farkında değildim. Bir ara "Evet" dediğimi hatırlıyorum. Ondan sonra "Hayırlı olsun" dediler. İkimize de sırayla büyüklerin ellerini öpmemizi söylediler. Erkekler tarafı bitince kadınlar tarafında da aynı şeyler tekrar edildi. Nişanlımla yan yana bulunduğumuz süre bundan ibaretti. Sonra o kadınlar tarafına gitti, ben de erkekler tarafına geçtim. Çay, çerez ve sohbet faslından sonra nikâh toplantısı sona erdi.

8 Temmuz 1973 tarihinde Ankara'da kura çekimi yapılacaktı. Nikâhtan sonra benim için önemli olan, bu işlemdi. Yerlerimiz belli olacak, görev yerlerimize gidecektik.

Sabah erkenden Ankara arabasına binip kura çekme mahalline gittik. Sanıyorum kuralar Ankara İmam Hatip Okulu'nda çekilecekti. Oraya vardığımızda Türkiye'deki tüm Yüksek İslam Enstitülerinden Haziran döneminde mezun olanlar oradaydı. Necmi ŞAMLI hocamızın o gür sesiyle kura çekimi başladı. Bana, Muş İmam Hatip Okulu çıkmıştı. Ancak Bursa İTİA'de son sınıf öğrencisi olduğum için Muş çok uzaktı. Sivaslı Ali ÇELİK de Kırklareli Atatürk Lisesi'ni çekmişti. O sırada becayiş yapma hakkı tanınmıştı. Biz de aramızda

becayiş yaptık. Kararımızı Necmi ŞAMLI Bey'e bildirdik. Böylelikle Ali ÇELİK Muş'a gitti. Ben de Kırklareli yolcusu oldum. Ne de olsa oradan Bursa'ya geçmek daha kolaydı.

Kuraları çektik ama hemen görev yerine gitmem mümkün değildi. Zira gelecek hafta düğünüm olacaktı.

Ankara'dan döndüm, Kırklareli'ne tayin olduğumu duyunca bizimkiler, çok uzakmış, dediler. Ama yapılacak bir şey yoktu. Bu işe babam, çok üzüldü. Bir oğlumuzu besleyemiyor muyduk da gurbete yolluyoruz, diye söyleniyordu. " Oğlum bu işten vazgeç" dedi. "Şuradan bir imamlık, müezzinlik görevi al, burada kal gurbete gitme. Gurbete gitmek şart mı? Burada aç mı kalacaksın?" diyordu. Ama benim gönlümde öğretmenlik vardı. İtiraz etmeden dinliyordum.

DÜĞÜN FASLI BAŞLIYOR

Evde de düğün hazırlığı sürüyordu. Baklavalar yazılıyor, börekler yapılıyordu. İmece usulü gibi akrabalar, komşular hep bir arada çalışıyorlardı. Babam, bir ara bir dana almayı düşündü. Ama onun her tarafından düğün yemeği malzemesi çıkmaz diyerek kasaptan et almaya karar verildi. Düğün için tembihlenen kadın aşçı da gelip işe başlamıştı.

Ev büyük, bahçe genişti. Gerçi havuzun yerine yeni ev inşaatı devam ediyordu ama avlu ve bahçe çok büyüktü. En az beş yüz kişinin rahat yemek yiyebileceği ortam vardı.

Düğün hazırlıkları devam ederken ben davulcu zurnacı arayışındaydım. Teyze oğlu Yusuf (GEVENCİ) Ağabey:

-Bırak şu köylülüğü artık, davul zurna olmaz, darbuka klarnet lazım, dedi. Ben de onları nerede bulacağım diye kara kara düşünmeye başladım. Yusuf Ağabey:

-Haydi ben sana bulayım, dedi. Eğdire Çarşısı'ndan çıktık yola. Tepecik'te bir kapıyı çaldı. İçeriden çıkan kadın Yusuf Ağabey'e buyur etti. O da:

-Girmeyeceğiz Şükrü'yü gönder" dedi. Şükrü çıktı, o da:

-Buyur Yusuf Abi, dedi.

-Şükrü sana işimiz çıktı deyince:

-Emrin olur Yusuf Bey, dedi

-Bize darbuka, klarnet, cümbüş lazım.

-Ne zaman?

-13 Cuma'dan başlayarak üç dört gün.

-Tamam, Yusuf Bey. Ben ekibe söylerim.

-Cuma günü sabahleyin benim dükkâna gelin.

-Tamam, Yusuf Bey.

-Ücreti orada konuşuruz.

-Tamam, Yusuf Bey.

Bu iş böylece halloldu. Eve döndüm. Komşu Hayriye abla, okuyucu olarak geziyormuş. O gelmiş. Gittiği evlerden haberler getirmiş. O dönemde davetiye varsa da komşu ve yakın akrabalara düğünle ilgili bilgiler "okuyucu" aracılığıyla ulaştırıldı.

13 Temmuz 1973 Cuma günü düğünümüz başladı. Kanatlı kapının üzerine direk dikip bayrak çekildi. Bahçede darbuka, Klarnet, cümbüş sesleri yankılanıyordu. Mahallenin çocukları avluya dolmuştu. Gelen giden dikkatle izliyordu. O gün akşamdan başlayarak düğün yemeği verilecekti. Acıktıkça orada çalışanlara, gelip gidenlere de yemek verilmesi şarttı. Cuma günü akşamleyin Şansım Düğün Salonu'nda kadınlar arasında kına gecesi de yapılacaktı. Evdeki kadınlar ve

çalgıcılar o düğün salonuna gittiler. Orada bildiğimiz geleneksel kına merasimi yapılacaktı. Çalgıcılar perde arkasında çalacaklar, kadınlar da gönlünce eğleneceklerdi. Bu arada başta geline ve dileyenlere kına yakılacaktır.

Oraya genellikle erkek girmez. Sadece damat tek eline kına yakılmak üzere girebilirmiş. Beni de çağırdılar, gitmedim. Teyze oğlu Kemal ile birlikte evde çay içtik. Bu arada salondan bana kına gönderilmişti. Sağ avucumun içine ve serçe parmağıma çok az kına çalıp bağlayarak formaliteyi yerine getirdim.

14 Temmuz 1973 Cumartesi günü, düğün yemeğinin ikinci günüydü. Beş yüz kadar sandalye ve yeterince masa kiralanıp getirilmişti. Çalgıcılar, yine öğleden sonra görevlerine başladılar. Aşçının iş yoğunluğu o gündü. Baklava, börek hazırdı. Çorba, pilav, et ve salata kalmıştı. Zor olanı et idi. Kuşluk vakti et, kazana girdi. Aşçı, önce kazanın altını yaktı. Ateşin içine birkaç taş attı. Taşlar iyice kızınca ateşi öne çekti. Taşların kızgınlığıyla bu et pişecek, dedi. Dedi ama başta annem olma üzere bu işe kimse inanmadı. Annem "Bu kadın bizi rezil edecek, et pişmezse biz ne yaparız?" diyerek dizlerini dövüyordu. Aşçı kadın etrafındaki sözlere hiç aldırış etmiyordu. Kendinden emindi. İkindiden sonra kazanı açtılar. Etler iyice pişmişti. Herkes şaşırdı.

Bu sırada harıl harıl salata yapıyorlardı. Öyle ya en az beş yüz kişiye yetecek kadar hazırlanmalıydı. Kadınlar bu işlerle uğraşırken gençler de ihtiyaçları temin etmekle meşguldüler. Bu konuda Mustafa ÇATAL kardeşimin gayret ve çabasını özellikle zikretmeliyim.

Bu akşama daha çok gençler katılacaktı. Davetlilerin tamamı erkekti.. Aile efradı, akraba ve komşuların yanı sıra onların gençleri, benim arkadaşlarım da bu gecenin davetlileri arasında. Yemekler yenecek, çalgı çalacak, oyun eğlence ile gece başlayacak. Ama bu

eğlencede sadece erkekler var. Kendi aralarında çalıp oynayacaklar. Halay, çiftetelli, fidayda, vs. İçki ve kadının bulunmadığı bir eğlence tarzı. Burada bana çok ısrar ettiler ama hiç oyuna kalkmadım. Kendi düğünüm dâhil çocuklarımın düğününde de oynamışlığım yok. Herkesin yorumu farklı olabilir ama benim tarzım bu…

Cumartesi günü akşamı bizim evde yemek ve eğlence varken kız evinde de aile içi eğlence yapılırdı. Orada dileyen herkese kına yakılırdı. Kadınlar kendi aralarında tef çalıp oynarlar, eğlenirlermiş…

GELİN ALMA

Pazar günü, gelin alma günüydü. Bütün hazırlıklar sabah faslı bitmeliydi. Zira öğle vakti yakın akrabalarla gelin almaya gidilecekti. O zamanlar arabası olanların sayısı çok azdı. Yedi sekiz araba geldi. Ama yaklaşık on eş tane de piyasa taksisi getirildi. Gelin almak için arzulu olan bütün kadınlar arabalara yerleştiler. Yengeler daha önce gitmişler, gelin evinde bekliyorlardı. Biz gelin almaya gidenleri sevk ettik. O dönemde damadın gelin almaya gitmesi gibi bir zorunluluk yoktu. Onun için biz de Hürriyet Parkı'na çay içmeye gittik. Yanımda düğün hocam Süleyman AKBIYIK ve birkaç arkadaşla beraber çay içiyorduk. Bizim düğün konvoyu Gazi Caddesi'nden indiler, Saat Kulesi'nden Osmancık Caddesi'ne döndüler. Arkadaşlar bana takılıyorlardı "Bu gelin nereye gidiyor acaba?". Ben de sakin sakin cevap veriyorum: "Herhalde bizim eve."

Bu şakalaşmalardan sonra öğle ezanı okunmaya başlayınca ekip olarak Ulu Cami'ye gittik. Namazdan sonra eve döndük. Karnımızı doyurduk. İhtiyaçların temini konusunda yardım teklif ettik. Kimse gerek görmedi.

Örf gereği gelini zifaftan önce görmemiz imkânsızdı. Bugün için tuhaf karşılanabilir. Ama o dönemde gelin almaya damat gitmez,

arabaya gelinin yanına oturup dönemezdi. Bugünün mantığıyla düğün hikâyesini okuyanların farklı unsurlar bulacağı muhakkaktır.

Öğleden sonra herkes, akşamki yemeğe yoğunlaşmaya başladı. Çorba, et, pilav, börek ve baklavadan oluşan Çorum Beşlisi eksiksiz hazırlanmalıydı. Yine bizim aşçı kızgın taş ile et pişiriyor ve diğer kazanları da kontrol ediyordu. Salatanın yanı sıra karpuzlar da mevsim gereği sofraya getiriliyordu. Su ve ayran zaten masalarda yerini alıyordu.

MEVLİT

Bu akşam mevlit okuyacak olan hocalar da gelecekti. Davetlilerin büyük bir kısmı yaşlılardan oluşacaktı. Akşam namazından çıkanlar masaların etrafına yerleşiyordu. Gençler servis yapıyor, kadınlar yemekleri yetiştirme telaşını yaşıyordu. Yemekten sonra sofra duası yapıldı. Ardından Ulu Cami'nin imamı Şükrü Hafız bir aşır okudu. Onu takiben Mevlit başladı. Ulu Cami'nin müezzini Kürt Hüseyin Hafız, Paşaköylü Ahmet Hafız, Sartalı Nuri Hafız, Abdibey Cami'nin müezzini Mehmet Hafız… birer bahir okudular. Dua yapıldıktan sonra yatsı namazına gittiler. Biz de arkadaşlarla birlikte Emir Ahmet Cami'ne gittik.

Sofra dağıldıktan sonra mahallenin çocukları, düğün yemeğini hazırlayan kadınlar ve serviste hizmet eden erkekler masalarda yerlerini alırlar. Daha önce yemeğini yiyenlerden bazıları da onlara servis yaptılar.

Burada bir hususu özellikle belirtmek gerekir ki düğün yemeklerine sadece erkekler davet edilirdi. Kadınlar, kına ve duvakta bulunurlardı.

Odaya girdiğimde eşimin teyzesi Mualla Hanım içerideymiş. O, ellerimizi birbirine tutuşturdu, mutluluklar dileyip çıktı. Ben de eşime

evlilik için iki rekât şükür namazı kılmamız gerektiğini söyledim. Zifaf gecemiz, bu şükür namazıyla başladı…

DUVAK GÜNÜ

Pazartesi günü sabah kahvaltısından sonra evde yine büyük telaş vardı. Tandırlıkta akşamdan kalan bulaşıklar yıkanıp etraf toparlanırken gelin evi de tekrar süslenir. damat, öğleye doğru evden gönderilir. Geline gelinlik giydirip hazırlanır. Zira bugün Duvak Günü'dür.

Duvakta gelin beyaz kıyafetiyle bahçenin önünde bekler. Gelenlerin elini öper, içeriye/ileriye buyur eder. O gün sadece yemekte davetli olan komşu, akraba, arkadaş ve dostların eşleri gelirler. Hediyelerini, saçı dediğimiz altın ve paraları getirip düğün sahibine verirler. Sonra gösterilen yere otururlar. Öğle ezanından sonra epeyce insan toplanmış olduğundan eğlence başlar.

Çalgıcılar, duvarın öbür tarafında hazır beklemekteler. Kendilerine işaret geldiği an çalmaya başlarlar. Genç kızlar, gelinler, gönlü genç kadınlar başlarlar oynamaya. İstedikleri bir oyun havası varsa çalgıcılara seslenirler. Derhal istekleri yerine getirilir. Bu fasıl, akşam gün batına kadar devam eder. Bu arada fazla duramayıp gidenler de olur, akşama doğru yeni gelenler de olur. Gelin, ısrar üzere arada bir oyuna katılır. Ama diğer zamanlarda el bağlayıp ayakta durmak zorundadır. Yoruldum deyip oturması doğru olmaz.

Duvak merasimi bitip ortalık sakinleşince artık yakın akraba ve aile fertleri baş başa kalırlar. Tören esnasında haymalıkta akşam yemeği hazırlanmıştır. Şimdi yemek faslı başlayacaktır.

Yemekten sonra annem yeni gelinini yanına çeker "Bizim âdetimizdir; erkeklerin yanında konuşmayacaksın, gelinlik edeceksin" der. Yeni gelin Selma, önce benim gözüme bakar sonra çaresizce, evet, der.

Geleneksel aile yapısında yeni gelinler için böyle bir adet vardı. Gelin, kocasından başka erkeklerle konuşamazdı. Sorularına işaret diliyle cevap verirdi. İzah etmesi gereken bir konu varsa ya eşine ya da kaynanası,ü görümcesi gibi insanlara fısıldayarak anlatırdı. Onlar da o bilgiyi ilgilisine iletirdi. Eşinin dışındaki erkeklerin yanında hiç kimseyle yüksek sesle konuşamazdı. Selma, bu kurala tereddütsüz uydu. Babamın, amcamın, enişte lerimin yanında hep gelinlik yaptı. Önce zoruna gittiyse de zamanla alıştı. Bu gelenek mantıklı mıydı? Düşünüyorum da olumlu cevap verebilmek için hiçbir gerekçe bulamıyorum.

Düğünden sonra bir hafta kadar Çorum'da kaldım. Geleneklere göre akraba ziyaretlerine gitmemiz, el öpme merasiminde bulunmamız gerekiyordu. O süre içerisinde sadece ablalarıma gidebildik. Akşam yemeği, çay sohbetiyle ziyaretleri tamamlıyorduk. Gittiğimiz yerlerden bir düğün hediyesiyle daha dönüyorduk.

İLK GÖREV YERİM
KIRKLARELİ

İLK GÖREV YERİM KIRKLARELİ

Bu arada benim Kırklareli'ne gidip resmi olarak göreve başlamam gerekiyordu. 21 Temmuz 1973'de Kırklareli'ne gittim. Atatürk Lisesi'ni buldum. Orada baş muavin olarak görev yapan Halit Yeşilbaş vardı. Onunla görüştüm. Din dersi öğretmeni olarak göreve başladım.

Oradan İmam Hatip Okulu'na gittim. Abdullah SEVİNÇ müdür, Mehmet Kaya KURT baş muavin idi. Onlarla buluşunca kendimi evimde hissettim. Acele ev bulmam gerektiğini söyledim. Onlarla beraber birkaç yere baktık. Evler güzel ama bize göre pahalıydı. Orada çok sayıda subay ve astsubay olduğu için fiyatlar yüksekti. İkinci günün sonunda iki odalı, zemin kat bir ev bulduk. Kirası 450 TL idi. Onu tuttum. Bir aylık kirasını verdim. Ancak bir ay sonra gelebileceğimi söyledim. Aslında o kira bile bana yüksekti. Zira aylık maaşım 1050 TL kadar olacakmış. Kalanıyla nasıl geçineceğimi düşünerek Çorum'a döndüm.

Çorum'da artık yol hazırlıklarını düşünmeye başladık. Neler götürmemiz gerektiğini hesaplıyorduk. Yeni kurulacak bir eve her şeyin lazım olduğunun o zaman farkına vardık. Bir taraftan nakliye için kamyon aramaya başladık. Bir arkadaş Trakya tarafına gidecek olan bir kamyondan söz etti. Onunla görüştük. 22 Ağustos'ta yola çıkalım dedi. Bizce de uygun deyip hazırlıklara yoğunlaştık.

Kamyon evin önüne gelene kadar bizimkiler sanki benim gurbete gideceğime inanmıyorlardı. Kamyonu görünce bir telaş, bir hüzün başladı. Eşyaları kamyona yerleştirmeye devam ederken babam, bir köşeye oturmuş bizi seyrediyordu. Üzgün olduğu belliydi. Gözüme her bakışında "gitme, kal" demiş gibiydi. Ama ben, öğretmen olmak, hem de İmam-Hatip Okulunda meslek dersleri öğretmeni olmak istiyordum. Bunu başarabilirsem babamın idealine yaklaşmış olacaktım.

Kamyon hazırlandı. Yola çıkacağız. Vedalaşıyoruz ama buruk bir ayrılık için… Kayınpederim kamyoncuyla gidecekti. Ben, karım, annem ve kaynanam da otobüsle hareket edecektik. Evli olarak ilk gurbete çıkışımdı. Annemin, ablalarımın gözleri yaşlıydı. Babam metin görünüyordu. Biz ayrılınca o da haymalığa gidip saatlerce ağlamış.

O günün şartlarında otobüs yolculuğu on beş saat sürüyordu. Aktarmalı olarak biz Kırklareli'ne vardık. Evin önünde iki üç saat bekledik. Kamyon ancak gelebildi. Eşyaları indirmeye başladık. Birkaç saatte ancak bitirebildik. Aldığımız eşyayı hangi odaya koymamız gerekiyorsa oraya götürüyorduk ki yerleştirmesi kolay olsun.

Eşyalar, birkaç günde yerleştirildi. Ancak kayınpederimle annemi ve kayınvalidemi göndermedik. Onlar, Eylül sonuna doğru ancak gidebildi. Zira benim okuldaki görevlerimin yanı sıra Bursa İTİA'daki sınavlarım da vardı. Bursa'ya sınavlara gitmeden önce Selma'nın anneannesi Kadriye Hanım ve dedesi Hacı Mehmet ÇETİNER geldiler. Biraz gezmek, dönüşte de Selma'yı alıp götürmek için gelmişlerdi. Kırklareli'ni bir iki gün gezdikten sonra bir de Edirne'ye gidelim dediler.

Birlikte Edirne'ye gittik. Orada bir fayton kiraladı. Selimiye Camii, tarihi şifahane, Kırkpınar güreşlerinin yapıldığı meydan olmak üzere bütün önemli yerlerini ve çarşılarını gezdik. Çok acıkmış olmalıyız ki lokantada yediğim sarımsaklı köfteyi unutamıyorum. Bazı hatıra eşyalar aldık ve Kırklareli'ne döndük. Onlar Selma'yı da alıp Çorum'a gideceklerdi. Ben de sınavlar için Bursa'ya gitmek zorundaydım. Gerçi yazın düğün telaşıyla sınavlara yeterince hazırlanamamıştım ama yine de başaracağımdan umutluydum.

Kırklareli Bulgaristan hududunda şirin bir şehirdir. Adını kimileri 'Kırk kilise'den almış deseler de tepedeki şehitlikte şöyle yazıyordu:

Kırk kimse şehit oldu bu yerde
Bu nam ile yâd oldu bu belde

Yani Kırklareli, kırk şehitler diyarı olarak bilinir diyorlardı.

Lisede çok az sınav görevi verdiler. Ben de Bursa'ya gidebildim. Yine otele yerleştim. Sınavlara girip çıkıyorum. İki ders beni zorluyordu: İstatistik ve İşletme Yönetimi. Onlara daha çok ağırlık vererek hazırlanmıştım. Sınav sonuçları açıklandığındaki sevincimi anlatamam. Hepsinden geçmiştim. Artık son sınıf öğrencisi olmuştum.

O dönemde Ferit MELEN hükümetinin yerine Naim TALU hükümeti işbaşına geçmişti. Yine sıkıyönetim vardı. Siyasette normalleşme sürecine henüz geçilmemişti. Ama 1973 sonlarında bir genel seçim olacak, ona bütün siyasi partiler katılabilecek deniyordu. Ama bu nasıl olacaktı, bilemiyoruz.

Bursa'dan Kırklareli'ne gelince misafirler, bize müsaade deyip Çorum'a döndüler. Biz, yeni evliliğin verdiği rahatlığı yaşayamadan ihtiyaçlarla imkânların dengesini kurma telaşına düştük. Yeni yuva kuruyoruz ama artık maaşlı bir öğretmenim. Baba maaşım yetmiyor para gönder, diyemezdim. Mecburen kendi yağımızda kavrulmak zorundaydık.

Mutfak eşyaları, hep yerde seriliydi. Duvarda bir mutfak tereği bile yok. Buzdolabı, çamaşır makinesi zaten yok. Hiç olmazsa kaplarımızı koyacak bir tel dolap alalım dedik, ona da bütçe elverişsiz. Gittim bir buzdolabı bayiinden buzdolabı kutusu aldım. Kontrplaktan yapılmıştı. Onları bölüp ayırdım. Marangozdan birkaç çıta aldım. Sildirdim. Eve getirdim. Onlardan bir tel dolap yaptım. Beş sene onu kullandık. Artan yemeklerimizi bile onda saklamak durumundaydık. O da ancak bir gün muhafaza edebiliyordu.

O zor şartlarda ben göreve devam ederken Çorum'daki bazı akrabalarım, anneme ve babama "Artık oğlun öğretmen oldu. Size

para gönderir, yoksa göndermiyor mu?" diye soruyor, onları dolduruşa getiriyorlarmış. Bunu daha sonra öğreniyorum.

ATATÜRK LİSESİ'NDE İLK DERSLER

Kırklareli Atatürk Lisesi'nde ilk öğretmenler kurulu yapıldı. Ders programları dağıtıldı. Eylül'ün son haftasında dersler başladı. Benim ilk dersim, 5A sınıfında Psikoloji idi. Branşım olmamasına rağmen, ihtiyaca binaen lisedeki psikoloji dersleri bana verildi. İyi ki verilmiş; zira o dersten başka verimli geçen dersim yoktu. Din dersi seçmeli idi. Girdiğim sınıfta öğrencilerin yarıya yakını ancak seçmişti. Diğerleri dışarıda, kahvelerde geziyordu. Yarısı boş sınıfa ders anlatmanın zorluğunu, psikolojik ezikliğini yaşayarak öğretmenlik yapmak zorundaydım. Eğitimi bu hale getirenlere lanet okuyarak derslere giriyordum. Buna rağmen konuları işleyişim okulda olumlu yankılanmış olmalı ki Din Dersini seçmeyenler bile ders dinlemeye geliyorlar, teneffüslerde sorular soruyorlardı. Bundan da derslerin verimli geçtiği izlenimini alıyordum.

Psikoloji dersini bir hayat dersi gibi işlediğim için öğrenciler çok memnundu. Herkes o dersin branş öğretmeni olduğuma inanmıştı. Din dersini ek branş sanıyorlardı. Bu arada İngilizcemin de iyi olduğu duyuldu. Gelecek sene belki İngilizce dersi veririz diyorlardı.

Artık okula alıştım. Kırklareli'nde bir dost çevresi edindim. İmam Hatip Okulu'nda da İngilizce derslerine girmeye başladım.

AKADEMİDE MEZUNİYET TEZİ

Aklım Bursa'daydı. Zira akademinin son sınıfındaydım. Orayı da bir şekilde bitirmem lazım. Kasım ayının son haftasında bir fırsatını bulup Bursa'ya gittim. Ders notlarını toparlamaya, varsa kitapları

temin etmeye çalıştım. O arada son sınıfta bir lisans tezi hazırlama mecburiyetimizin olduğunu öğrendim. Bir danışman hocanın gözetiminde bu konuyu incelemem gerekiyormuş. Ben de yeni öğretim görevlisi olan Zeyyat SABUNCUOĞLU ile görüştüm. Tez konusu olarak ***"Motivasyonun İş Hayatına Uygulanışı ve İş Gören Üzerindeki Etkileri"*** başlığını seçtik. Hocam, tezimi teslim edip onay almadan diploma alamayacağımı da hatırlatmayı ihmal etmedi.

Tez konusunun hazırlanması konusunda akademik araştırma kurallarına uymamı, birinci el kaynaklardan yararlanmamı, dipnot yazma tekniklerini uygulamamı, sonunda kaynakça yazmayı da unutmamamı tembihledi. "Aksi takdirde tezini yetersiz bulurum, tekrar tez hazırlamak zorunda kalırsın" dedi. Hoca ne dediyse kabul ettim. Zira dediklerinin hepsine ben alışıktım. Daha önce yazdığım makalelerde zaten bunları uyguluyordum.

Yalnız tez hazırlama konusunda geniş kütüphaneye ihtiyaç vardı. Kırklareli'nde bunu bulmam imkânsızdı. Araştırmalarım sonunda tespit ettiğim kaynakları, İstanbul'da veya Bursa'da bulup satın almak zorunda kalmıştım. Bu da ancak Şubat tatilinde mümkün olabilmişti.

Kasım ayından itibaren soğuklar başladı. Kırklareli de Çorum gibi soğuk. Avrupa'nın soğuğunun ilk hissedildiği yer. Sobaları kurmak gerekiyordu. Odun, kömür aldım. Ama hiç kış hazırlığımız yoktu. Soba, maşa, kova, kürek, boru, dirsek… Hiç biri yoktu. Hepsi ayrı ayrı masraftı. İktisatlı hareket etmek lazım diye saç soba aldım. Akşamleyin sobayı yaktık, iyice ısındık. Bir de baktık ki soba delindi. İçindekiler görülmeye başladı. Meğer oradaki linyitin kalorisi yüksekmiş. Sac sobayı eritti. Ertesi gün taksitle 500 TL'ye kovalı soba aldım. Öylece ihtiyacımızı giderdik.

1973 SEÇİMLERİ

1973 yılının sonlarında ülke çapında genel seçim vardı. Seçim sonuçlarına göre CHP 184, AP 149, MSP 48 milletvekili çıkarttı. İlk defa bu seçimde Demirel seçimleri kaybetmişti. " Halk bize muhalefet görevini verdi" deyip kendini geri çekti. Geriye Ecevit ile Erbakan'ın koalisyon kurması ihtimali kaldı. Zıt kutupların koalisyon kurması pek kolay değildi. Uzun müzakereler sonucunda 26 Ocak 1974 tarihinde koalisyon kuruldu. Beklentiler kadar eleştiriler de çoktu. Ecevitçiler, MSP'nin her girişimi engelleyeceği, irticaya kapı aralayacağı gibi temel endişelerle itiraz ederken başta Demirel olmak üzere sağcı kesim, ülkeyi sola teslim ettiği için Erbakan'a eleştirilerini sürdürüyorlardı.

Bu genel kargaşanın ortasında biz de eğitimde neler olacağını merakla beklemeye başladık. Konya milletvekili Mustafa Üstündağ'ın Milli Eğitim Bakanlığı'na getirildiği bir ortamda bakanlıkta sol kadrolaşma hızlandı. Ancak koalisyon protokolünde alınan bazı önemli kararlar vardı. Öncelikle beni ilgilendiren din dersleri ile ilgili konu oldu. Din dersinin zorunlu olması sağlanamadı ama ilk ve ortaöğretimde mecburi olarak Ahlak derslerinin konulmasına karar verildi. Buna çok sevindim ama buna her branştan öğretmenin girebilmesine imkan verildi.

Ayrıca İmam Hatip okullarının orta kısımlarının üç, lise kısımlarının dört yıl olması kararlaştırıldı. Orta kısımlarının Kur'an ve Arapça dersleri eklenerek tekrar açılmasına da karar verildi. İmam Hatip Lisesi mezunlarının üniversiteye giriş imtihanlarına girmelerinin ve edebiyat kolu mezunlarının girdikleri yerlere yerleşmelerinin önü açıldı. Bu gelişmelerin sonucunda halkın yaptırdığı 29 İmam hatip lisesinin açılması gerçekleşti.

Din eğitimi alanında bu gelişmeler olurken CHP-MSP koalisyonunun önünde bir de af konusu vardı. Her ikisi de cezaevlerindeki ideolojik sebeplerle 141, 142 ve 163. Maddeden girenleri tahliye etmeyi hedefliyorlardı. Bunun elbette muhalifleri olacaktı.

Kırklareli'nde İstasyon Caddesi vardı. Akşam serinliğinde Heykel-İstasyon arasında gezmek adetti. İşten çıkan memurlar, dersten çıkan öğretmen ve öğrenciler en az birkaç tur atmadan evlerine gitmezlerdi. Havaların ısınmasıyla birlikte çay bahçeleri şenlenirdi. Her akşam oralarda oturup çay içmek bir gelenekti. Neredeyse bütün şehir halkı çay bahçelerindeydi.

KIRKLARELİ'NDEN KESİTLER

Kırklareli'nde birkaç esnaf dostum vardı. Birisi Terzi Nihat Usta idi. İyi bir Menderesçiydi. Bir de halıcı Niğdeli bir hacı vardı. MSP'nin kurucularındandı. Bu ikisi de oturup konuşabileceğimiz, fikren uyuşabileceğimiz insanlardı.

Bir de Halil Leylak diye bir dostum vardı. İşleri gençler yürüttüğü için genellikle serbest takılırdı. İyi bir MHP'liydi, sağlam bir milliyetçiydi. Onunla çay bahçesinde tanışmıştım. Bir gün beni evine davet etti. İki katlı ahşap bir evi vardı. Gittik. Yahudi mahallesindeymiş. Halil Leylak:

-Burayı ben İstanbul'a giden bir Yahudi'den aldım. Şu karşıdaki ev de Türkiye'nin en tanınmış adamının evi, dedi.

Ben de:

-O kim diye sordum. O da:

-Sedat Simavi, dedi.

-Şu Hürriyet Gazetesi'nin sahibi Sedat Simavi mi diye sordum. O da:

-O, Kırklareli'ndeyken burada oturan bir Yahudi idi, dedi.

Önce inanamadım. O, ısrarla bu ev onların diyordu. Halen satmadıklarını söylüyordu. Bu mahallede birkaç Yahudi ailesi varmış. Biri mandıra sahibiymiş. Kırklareli ve havalisinin süt, yağ, yoğurt, peynir ihtiyaçlarının büyük bir kısmını o sağlıyormuş. Biri de manifaturacıymış. Toptan ve perakende ticaret yapıyormuş. Biri de zahireciymiş. Ekin pazarında fiyatı o belirliyormuş. Bir de çocuk doktoru vardı. Oğlu Semih ve kızı Raşel öğrencimdi. Bu ekibin başında bir de Haham Efendi vardı. Her karşılaştığımızda selam verirdi.

1973 yılında Ecevit iktidarıyla birlikte aniden benzin ve yağ kıtlığı başladı. Benzin kıtlığı beni doğrudan etkilemedi. Ama arabası olan arkadaşlardan ve benzinlikte sabahlayan traktör sahiplerinden anlıyordum. Beni doğrudan etkileyen yemeklik yağ sıkıntısıydı. Ne sıvı yağ ne de margarin vardı. Pazarlarda tereyağı bile bulunmuyordu. Üst katta bir astsubay komşum vardı. Ordu pazarından bir paket margarin alabilmiş, onun da yarısını bize verdi. O günlerde bir arkadaş, Aydın'a gidiyordu, isterseniz ev yapımı zeytinyağı getireyim dedi. Bizim için bulunmaz bir fırsattı. Derhal on kilo sipariş verdik. Bir hafta sonra getirdi. Ama biz mi kullanmayı beceremedik bilmiyorum, onu yemeye başlayınca ishal vakaları arttı. Sonra damlatır gibi kullanarak onu da bitirdik.

Artık baharın iyice hissedildiği günlerdi. Dersten çıkınca çay bahçelerine gidiyordum. Yine Halil Leylak'la çay içerken oradan bir meczup geçti. Halil Leylak:

-Buna iyi bak dedi

-Bu gencin nesi var ki?

-Bu genç çok zengin bir ailenin çocuğu. Evlerinin çatısında leylek yuvası vardı. Küçüklüğünde yuvadaki leylek yumurtalarını alıp yerine ördek yumurtaları koymuş. Gün gelip yumurtalardan yavrular çıkmaya başladığında anne leylek lak lak sesleriyle adeta feryat etmeye başlamış. Çocuk da bunu yakından izliyormuş. Annesinin feryadı üzerine önce erkek leylek gelmiş. Yavrularına bakmış, kendilerine benzemediğini görünce o da feryat etmiş. O ses üzerine çevreden sekiz on tane daha leylek gelmiş. Tartışmaya benzer sesler çıkartmışlar. Önce yavruları yuvadan atmışlar. Sonra bu işin sorumlusu olarak gördükleri anne leyleği gagalarıyla vura vura linç edip öldürmüşler. Hepsi birden o yuvayı terk etmişler. Baba leylek de bir daha o yuvaya dönmemiş.

-Çocuk bunları hep görmüş mü?

-Görmüş… Ama o da perişan olmuş

-Pişman da olmuş mu?

-Hem de ne pişmanlık!.. Vicdan azabından kahrolmuş. Ördek yumurtalarını oraya koyup leylek yerine ördek çıkmasına sebep olduğu için günlerce yemeden içmeden kesilmiş. Sonra "ördeğim cak cak, leyleğim vak vak…" diyerek çıldırmış.

-Tedavisi yok muymuş?

-Dedim ya ailesi çok zengin. Göstermedikleri doktor kalmamış. Hiçbir çare bulamamışlar. İşte bu delikanlı o zamandan beri böyle derbeder, meczup vaziyette dolaşır. Kimseye zararı yoktur ama hayatını böyle sürdürüyor.

Bu olay beni çok etkiledi. Hayvanlar dünyasında yaşanan böyle bir olaydan alınacak dersler olsa gerek diye düşünüp durdum.

Eşim, benim evde olmadığım anlarda hem radyo dinliyor hem de kitap okuyordu. Evimde bulunan kitapların epeycesini okudu. Aylık dini dergileri de mutlaka bitiriyordu. Daha önceden roman okumayı

çok severmiş. Bu alışkanlığını sürdürdü. Buna ek olarak tarihi ve dini kitapları da okudu. Zaten benim arzu ettiğim şey de bu idi.

Kırklareli'ndeki evim, iki odadan ibaretti. Zemin kattaydı. Mutfağı vs. yoktu. Ama zaruretten tutmuştum. Sürekli ev arayışındaydım. Sonunda Yayla Mahallesi'nde bir ev buldum. Biraz daha fiyatlı idi ama zaruriydi. Zira eşim hamileydi. Bu evde idare edemezdik.

Mayısın son günleriydi. Yeni evimize taşındık. Ev sahibi, size sadece evi veriyorum, dedi. Bahçeme ve meyvelerime dokunmayın, diye uyardı. Eşim, hamileydi ve aşeriyordu. Kayısı ağacının meyveleri, mutfağın penceresinden içeri giriyordu. Ama haram olur inancıyla bir tane bile alıp yemiyordu. Arada bir çarşıdan aldığım kayısılarla isteğini bastırsa da gözü o kayısılardaydı. Doğumuna yakın sırada ev sahibi bir tabak kayısı getirdi. Ama hiç de ikrama geçmemişti.

KIBRIS HAREKÂTI VE KIZIMIN DOĞUMU

Haziran ayında lisede sınavlar vardı. Bursa'da da sınavlar yeni başlamıştı. Ama ben henüz lisans tezimi teslim etmemiştim. Bursa'ya gider gitmez ilk işim o olacaktı. O zor şartlar altında tezime çok emek verdim. Kırklareli gibi bir yerde 35 kaynaktan yararlanarak, 90 adet dipnot kullanarak tezimi hazırladım. Hocamın isteğine uyarak yazımın daktilo edilmesi gerekiyordu. Onu da öğrencilerimden Muammer Eren üstlendi. Ben de Bursa'ya gidince tez danışmanım Zeyyat

Sabuncuoğlu'na teslim ettim. Geciktiğim için biraz kızsa da kabul etti. Böylece bu konu da halledilmiş oldu.

O günlerde eşimin doğumu da yakındı. Ama endişeli değildim. Zira Çorum'dan Hacı Ömer Amcam; annemi, kayınvalidemi, baldızım Ayla'yı ve kayınbiraderim Muhteşem'i getirdi. Ayla genç kızdı, Muhteşem altı-yedi yaşlarındaydı. Amcam, bir gece kaldı döndü. O günlerde ben de Bursa'daydım. Aynı dönemde Kıbrıs'ta Makarios, isyanları oynuyordu. Yunanistan'a katılma hazırlıkları yapılıyordu.

14 Temmuz 1974 tarihinde Selma'nın sancıları sıklaşmış. Sabahleyin kayınvalidem ebeyi eve çağırıyor. Evde büyük telaş… Sonunda çocuk dünyaya geliyor. Ama ben Bursa'dayım. En hızlı haberleşme aracı telgraftı. Bana telgraf çekmişler. Zekeriyaların evine uğradığımda telgraftan haber verdiler. Kurtulduğuna, sağ salim kızım olduğuna sevindim. Ben de haberi Çorum'a ulaştırdım. Babam da "Gelinin hayırlısı ilkinde kız doğurandır" diyerek sevindiğini ifade etmiş.

Kırklareli'nde doğum telaşı ve sevinci yaşanırken ülke çapında Kıbrıs bilmecesi sürüyordu. EOKA-B lideri Nikos Sampson, Makorios'a darbe yapmış, Kıbrıs'ı Yunanistan'a bağlamaya hazırlanıyordu. Bu ortamda Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Bülent Ecevit, garantör ülke olan İngiltere ve uluslararası camia ile görüşmek üzere Londra'ya gitmişti. Orada görüşmeler çıkmaza girince Türkiye'ye " Ayşe tatile çıksın" diye bir mesaj geçmiş. İşte o gece Türk ordusu Kıbrıs'a çıkmaya başladı.

Ben, o gece daimi kaldığım İpekçi Oteli'ndeydim. Sabahleyin kalktım. Otelin her noktasında polisler var. Meğer o gece bizim otelde bir otobüs dolusu Yunanlı turist bulunmaktaymış. Polisler de tedbir için oteli kuşatmışlar. Ben de onlardan izin isteyerek odamdan çıktım. Zira o gün sınavım vardı. Öğleden sonraki sınava yetişebilmeliydim.

20 Temmuz 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı'nın başladığını Bursa'da böyle hissettim. Ama başta Trakya olmak üzere pek çok Batı şehirlerinde gece karartma uygulanıyordu. O ortamda, PTT'ye gittim. Kırklareli'ne telgraf çektim: Endişelenmeyin. Ani bir gelişme olursa derhal gelirim. Bu telgraf, bizimkileri biraz ferahlatmış. Zira Trakya halkının büyük çoğunluğu ya İstanbul'a ya da daha içerilere gitmişler. Bizimkiler de karışık duygular içindeler. Geceleri karartma olduğu için çocuk bakımında bile çok zorlanıyorlar. Böyle bir ortamda elbette sıkıntılı günler geçiriyordum.

Bursa'da Heykel'e yakın bir lokantaya oturdum. Siparişimi verdim. Önümdeki kül tabağındaki izmaritlerden nefis kokular gelmeye başladı. Hâlbuki her zaman bana pis kokusu gelen izmaritleri alıp koklayasım geldi. Yoksa sigaraya mı başlayacağım diye endişelendim. Birkaç gün yemeklerime bol acı biber koydum. Üç gün sonra aynı masada yine izmaritler vardı ama yine bana pis kokmaya başladı. Bu sıkıntıyı atlatabildiğim için Allah'a şükredip yemeğimi gönül huzuruyla yedim.

Gelelim gündemimize…

AMBARGO VE MİLLİ SANAYİ

Kıbrıs Harekâtı'nın ayrıntısına girmeyeceğim. Ancak Ecevit'in çekingen tavrına rağmen devam etti. ABD ambargosu başladı. Uçakların yakıt ve lastik tekerleklerinde sıkıntılar yaşandı. O zamana kadar hiç hesaba katmadığımız Libya lideri Muammer Kaddafi, Amerikan ambargosunu delerek uçak benzini ve uçak lastiği takviyesinde bulundu. Ama ambargo ciddi idi. Hep Amerika'dan aldığımız uçak, gemi, silah ve teçhizat birden kesildi. Ecevit hükümeti panikledi. Ama Erbakan, hep ağır sanayiden, milli sanayiden söz ediyordu. O girdi devreye. ASELSAN, ROKETSAN, TÜMOSAN, TUSAŞ, GEMİSAN gibi fabrikaların kuruluşunu gerçekleştirdi.

"Kendi uçağını kendin yap"
"Kendi silahını kendin yap"

"Kendi gemini kendin yap" sloganlarıyla yola çıkarak Türkiye'de her ile büyük fabrikaların temellerini attı. Zamanında hayali yatırımlar denilen fabrikalar, uzun dönemde de olsa gerçekleşti. Anadolu'da bir kalkınma hamlesi başladı.

İşte bu dönemde Çorum'da bir kırtasiye dükkânında sohbet ediyorduk. Erbakan'ın ağır sanayi hamlelerinin çok konuşulduğu günlerdi. Kırtasiyeci M.B. yaşlı ve tecrübeli bir adamdı. Bana o günlerde:

"Şu Erbakan'a şaşıyorum. Sen tarımda marka olmaya bak. Uçağı elin gâvuru çok ucuza mal edip sana satıyor. Ne lüzum var da ülkeyi sanayileşme sevdasına sürüklüyorsun" diyor ve bana da tasdik ettirmeye çalışıyordu.

Ben de "Görüyorsun ki kritik günlerde paranla da olsa uçak alamıyorsun. Elin gavuru bize ambargo uyguluyor" deyince küplere biniyor, bin bir mazeret üretmeye çalışıyordu.

Bu hamleden Çorum da nasibini aldı. Şeker fabrikasının yanı sıra Organize Sanayi Bölgesi'nin temelleri de o sırada atıldı. İş adamları dahil kimse organize sanayi bölgesinin ne işe yaradığını bilmezken çimento fabrikası gibi yüzlerce fabrikanın burada kurulup çalışacağını, ürettiğinin çoğunu yurt dışına satacağı söylediklerinde herkes kuşku ile bakıyordu. Sonra alt yapısı hazır ve ucuz fabrika arsalarını duyan sanayiciler, yer kapmak için yarışa geçtiler.

MEZUNİYET VE KIRKLARELİ'NE DÖNÜŞ

Kıbrıs Harekatı'nın en cıvcıvlı günlerinde ben Bursa'da sınavlara girmekteydim. Ağustos ayının ortalarında bütün sınavlar bitmişti.

Sonuçlar ilan edildi. Baktım ki İktisadi Ticari İlimler Akademisi'ni bitirmişim, hem de İYİ derece ile.

Bu sevinçle Kırklareli'ne döndüm. Kızımı ilk defa kucağıma aldım. Doğru nüfus müdürlüğüne girip nüfus cüzdanı çıkarttım. Evde hasret, neşeye dönüştü. O gün herkes sevinmişti. Yemekten sonra annem:

T.C.
BURSA
İKTİSADİ VE TİCARİ İLİMLER AKADEMİSİ
LİSANS DİPLOMASI

Akademimize 12.12.1970 tarihinde 81 numara ile yazılan
Ethem Erkoç
7334 sayılı kanuna bağlı yönetmeliklere göre verilmesi gereken
sınavları başararak İşletme Bölümünden Ağustos 1974
tarihinde İYİ derece ile mezun olmuştur.

AKADEMİ BAŞKANI
Prof. Yusuf Z. Binatlı
Akademi Başkanı

Bursa İ.T.İ.A diploması

-Yavrum artık sen de geldin ya, bize yol göründü. Bizi memleketimize götür, dedi. Annemin bu kadar bekleyişi bile zordu.

-Seni anlıyorum anne. Tamam, en kısa zamanda Çorum'a gideriz.

Birkaç gün sonra yenidünyayı da kucağımıza alıp yola çıktık. Önce İstanbul'a, oradan da Çorum arabalarında yer bularak memlekete gideceğim. Kırkı bile çıkmamış çocukla yola koyulduk. Önce İstanbul'a geldik. Sabahleyin biletimizi aldık. Akşama kadar İstanbul terminalinde otobüs yazıhanesinde bekledik. Akşamleyin otobüsümüz Topkapı'dan ayrılıp Sirkeci'ye geldi. Orada otobüsün içinde dört

saat araba vapuru kuyruğu bekledik. Temmuz'un sıcağında bu çileyi çekenler çok iyi hatırlarlar.

O dönemde İstanbul'da Boğaz Köprüsü yapılıyordu. Ecevit ve ekibi de köprüye karşı çıkıyordu. Bizim gibi araba vapuru kuyruğunda çile doldurup Harem iskelesine geçebilmek için sabır tespihi çekenler de sabırsızlıkla köprünün bitmesini bekliyorlardı. Aslında ağır sanayiye karşı çıkanlarla "köprüye hayır" diyenler aynı kafadalardı. Kadere bakın ki bir sene sonra köprünün açılışını yapmak istemeyerek de olsa- Ecevit'e nasip olmuştu.

Bin bir zahmetle Çorum'a vardık. Orada bir hafta kadar ancak kaldım. Derhal dönmem gerekiyordu. Zira lisede bütünleme sınavları başlayacaktı. Benim de orada görevlerim olacaktı. Öğretmenler kuruluna yetişecek şekilde yola çıktım.

Kırklareli'ne dönmeden önce hükümetin içinde yer alan partinin il başkanı, bana ısrarla Vakıflar Bankası'nda müfettişlik için başvur dedi. Ama faiz müessesesinde çok para almak yerine öğretmenliği tercih ettiğimi söyleyerek teklifi kabul etmedim.

1974-75 öğretim yılında seçmeli Din dersinin yanı sıra Ahlak Bilgisi dersleri de konuldu. Ama ne ders kitabı ne de yardımcı ders kitabı vardı. Celil Aydın adında ikinci bir Din dersi öğretmeni vardı. Onunla dersleri paylaştık. Psikolojinin yanı sıra İngilizce derslerine girmeye de başladım. Stajyerliğim de kalktığı için daha rahattım. Ama Ahlak derslerinin kaynak kitabının olmaması bizim için sıkıntılıydı. Derhal müfredata uygun ders notları hazırladım. Teksir makinesinde çoğaltarak öğrencilere dağıttım. O seneyi böyle değerlendirmeye çalıştık. Erbakan Hoca'nın baskısıyla konulmuş olan dersi, amacına uygun olarak yürütebilmek için büyük çaba sarf ettik.

1973 SEÇİMLERİ SONRASI

Hükümet, bir yandan Amerikan ambargosuna direniyor, diğer yandan milli sanayi hamlelerini hayata geçirmeye çalışıyordu. O dönemde temelleri atılan kuruluşların başında ASELSAN geliyordu ki bugün bile hâlâ gurur kaynağımız.

Hükümet, bunlarla uğraşırken bir yandan da 163. Maddeden mahkûm olan dindarları ve nurcuları, 141 ve 142. Maddeden mahkûm olan solcuları hapisten çıkartabilmek için af kanunu hazırlamaya çabalıyordu. Bu konuda solcular bilinçliydi. Ama dindar kesimden bazıları hapishaneyi Medrese-i Yusufiye olarak gördükleri için affa karşıydılar. Bunu solculara af sağlanıyor gerekçesiyle sunuyordular. Af kanunu meclisten geçti ama MSP'den24 milletvekilinin ayrılmasına vesile oldu. Dolayısıyla Parti ortadan bölündü. Çok sürmedi Ecevit hükümeti 17 Kasım 1974 tarihinde sona erdi. Yerine Sadi Irmak başkanlığında milli mutabakat hükümeti kuruldu ancak güvenoyu alamadığı için o da 4 ay kadar sürebildi.

Bizim açımızdan önemli olan din eğitiminin geldiği noktaydı. Ecevit-Erbakan koalisyon hükümeti döneminde İmam Hatip okullarının adı Lise olarak değiştirildi. Mezunların üniversiteye girmesine imkân sağlandı. İmam Hatip Liseleri, orta kısmı 3 yıl, lise kısmı 4 yıl olan Meslek Lisesi haline getirildi. Din dersleri zorunlu hale dönüştürülemediyse de Ahlak Bilgi adı altında yeni bir ders konularak ortaokul ve liselerin bütün öğrencilerine hitap etme imkânı sağlandı.

1973 seçimlerinde Çorum belediye başkanlığını CHP adayı Turan Kılıççıoğlu kazanmıştı. Başlangıçta halka yakın duran Reis, sonraları kendisine oy verenlere yaklaştı. O bölgelere önem verdi. İşe alımlarda hep aynı referansla gelenler işe alındı. Belediyenin pek çok işi, aynı insanlara devredildi. Mesela kömür dağıtımında bazılarına

kömür giderken bazılarına da külü getiriliyordu. Bu ve benzeri hoşnutsuzluklar, ilimizde kutuplaşmanın zeminini hazırlıyordu.

İmar konusunda da durum aynıydı. Kendisine ve zenginlere yakın olanların işleri, istedikleri gibi yapılıyordu. Ama garibanlara pek yüz verilmiyordu. Mesela Paşa Hamamı bitişiğindeki dükkânlar 1 yıllık kira bedelinden bile aşağı bedelle istimlak edilmişti. Bir dükkân 28 bin liraya istimlak edildiğinde içindeki gariban esnaf, o tarihte bu paraya kira kiralık dükkân bulamamışlardı. Kılıççıoğlu'nun tek başarısı, Gazi ve İnönü caddelerinin temizlik ve bakımını sağlayarak il dışından gelenlere şirin görülebilmesi, Çorum'un dışarıdan iyi tanınmasına vesile olması idi.

O yıllarda babam ve amcam, yol cephesindeki havuzun yerine 2 katlı bina yaptırmışlardı. Oraya taşınmışlar. İlk defa buzdolabı ve merdaneli çamaşır makinesi almışlardı. Bugünkü beyaz eşya fiyatının en az dört beş katına. Bir başka ifade ile net üç aylık öğretmen maaşı karşılığıydı. Öyle de olsa yaşlılıklarında rahat edebilmeleri önemliydi.

YALNIZLIK VE SIKINTI

Eşim Çorum'da olduğu için evde yalnız yaşamanın zorluğunu daha iyi hissetmeye başladım. Evli bir insan olarak lokantada yemek yemek bana ters geliyordu. Ama yemek pişirmeyi de bilmiyordum. Meslektaşım Celil Aydın ile bize geliyorduk. O pişiriyor, ben izliyordum. Derken iki üç hafta içinde bir şeyler öğrendim. Artık kendi başıma yemek yapmaya başladım.

Bir de Çorum'u arayayım da Selma'ya ne zaman gelebileceğini sorayım dedim. Çorum'daki evimizde telefon vardı. Cumartesi günü saat 11.00'da telefon bağlatmak için PTT'ye gittim. Acele olması için yıldırım servisle bağlattım. Gece 10.00'da ancak sıra geldi

ve görüşebildim. Zira önce İstanbul'a bağlanıyor ve sıra alıyordu. Orası da Ankara'ya bağlanmaya çalışıyordu. Sıra gelince Çorum'a bağlanabiliyordu. Bu da en az yarım günlük işti. Yani telefonu tuşlara basarak İstediğin kişiyle konuşmak mümkün değildi. O günün şartları böyleydi. Bugün insanlarının buna inanması çok güç ama gerçekti.

Hacı Ömer amcam, eşimi ve kızımı alıp Kırklareli'ne geldi. Ev halimizi, sıkıntılarımızı yakından gördü. Gelmişken babamın tembihi üzerine bir çocuk karyolası aldı. Onu epeyce kullandık. Üç gün sonra döndü. Ama aylık gelirimizin giderimizi karşılamadığının farkına vardı. Ama yine de halimizi kimseye söyleyemediğimizi hissetti. O dönemde düğünde bozulan burmalı bileziklere gücümüz yetiyordu. Üç ayda bir bilezik bozdurarak açığımızı kapatmaya çalışıyorduk.

Kırklareli Atatürk Lisesi'nde tüm öğretmenlerle görüşüyorduk. Din dersi öğretmeni olduğum için iyi gözle bakmayan öğretmenler çoğunluktaydı. Ama baş muavinimiz Halit Yeşilbaş, abdestli namazlı, inançlı bir insandı. Onunla diyalogumuz daha iyiydi. Ama bir gün "Hocam, Cuma Namazı saatine ders konulmuş. Bunu düzeltebilir misiniz?" dediğim zaman bana "Önce vazife, sonra Allah'ın işi" diye cevap verdiğinde hayal kırıklığına uğramıştım.

Bir resim öğretmeni vardı. Her defasında ateist olduğunu söylerdi. Yaşlı idi. Bir gün bizimle birlikte oruç tuttuğunu görünce sevindim. Hemen bunu fark etti. "Bak hoca, oruç tutuyorum diye sakın beni Müslüman sanma. Herkesle beraber perhiz yapmak hoşuma gidiyor." diye beni uyardı.

Bir de beden eğitimi öğretmeni vardı. Bir defasında AP'den milletvekili adayı olduğu için solcu öğretmenler tarafından dışlanıyordu. Bir gün İstasyon Caddesi'nde gezerken bana dinden diyanetten bahsetmeye başladı. "Bak Hoca" dedi, "Muhammet çok akıllı adammış. Pis Araplara günde beş kere el yüz yıkamayı belletmiş.

O tembel Araplara her gün beş kez jimnastik yaptırmış. Onun için ben Muhammet'e hayranım." dedi. Bilmem anlatabiliyor muyum, hangi ortamda hizmet etmeye çalıştığımı.

Şubat tatili yaklaştığında bazı öğretmenler, 'ben hazırlığımı yaptım, senden ne haber' diye birbirlerine takılıyorlardı. Ben de duramadım, merakla sordum. Hazırlığın sebebinin Romanya gezisi olduğunu söylediler. Gülüşerek, istersen seni götürelim, dediler. Birisi, sen bize ayak uyduramazsın, diyerek uyardı. Meğer oraya hayat kadınlarıyla eğlenmeye gideceklermiş.

Kırklareli'nde kendi çalıştığım lisede değil de İmam Hatip Lisesi'nde iyi bir dost çevremiz oldu. Abdullah Sevinç, Mehmet Kaya Kurt, Mehmet Zeki Duman, Fahri Konuş, Orhan Konuksever… Onlarla beraber gezilere gidiyorduk. Tekirdağ gezisi gibi… Onlarla beraber akşam sohbetlerinde buluşuyorduk. Her hafta sonu birimizin evinde ailece toplanıp dertleşiyorduk. Erkekler kendi aralarında, kadınlar kendi aralarında saatlerce süren sohbetlerle haftanın genel değerlendirmesini yapıyor, biraz da stres atıyorduk.

1975 yılı başlarında hükümet, yedek subay adaylarındaki birikintiyi eritmek için yaz mevsiminde iki dönem olarak kısa devre askerlik kararı aldı. 1973 yılı ve daha önce üniversite ve yüksekokul mezunları yararlanabileceklerdi. Benim de Yüksek İslam Enstitüsü'nden 1973 yılında mezun oluşum nedeniyle bu karardan yararlandım. Ancak daha yaşlı olanlar birinci grupla gideceklerdi. Ben yeni mezun olduğum için 1976 yılında yedek subay öğrenci olarak dört aylık kısa dönem askerlik avantajından yararlanabildim.

Yetmişli yıllar koalisyonlar dönemiydi. Kurulan hükümetler, en fazla bir yıl sürüyordu. On yılda on iki hükümet kuruldu. 27 Mayıs 1960 ihtilalinden sonra gelen dönemde de böyle bir istikrarsızlık görülmüştü. 12 Mart 1971 muhtırası, siyasetin toparlanmasına fırsat

vermedi. İstikrarsızlık, enflasyona ve karaborsaya yol açtı. Fiyatlar artarken bazı mallar piyasadan çekilmeye başladı.

Buna ilave olarak gençlik hareketleri ve anarşi başladı. Dev-Genç'in yerine pek çok gençlik dernekleri kuruldu. Öğretmenler ve polisler bile zıt derneklerde kümelendiler. Solun pek çok fraksiyonu çıktı. Sağda Nurcular ve Süleymancıların yanı sıra Ülkücüler ve Akıncılar aktif duruma geçti. Sağ-sol çatışmasının yanı sıra sağcılar kendi aralarında, sol fraksiyonlar da kendi arasında çatışıyorlardı. Günümüzün bölücü terör örgütünün çekirdeğini teşkil eden Doğu Devrim Ocakları da o zaman teşkilatlanıp eyleme geçmeye başladılar. Benim çalıştığım lisedeki öğretmenlerin büyük çoğunluğu TÖB-DER üyesiydi. Öğrencileri de onlar yönlendiriyordu.

12 Mart ekibinin zorlamasıyla Sadi Irmak başkanlığında bir hükümet kuruldu ama güvenoyu alamadı. 31 mart 1975 tarihinde Demirel başbakanlığında AP, MSP, CGP, MHP'nin katılımıyla kurulan Milliyetçi Cephe Hükümeti, iki yıl sürdü. Ama ülkenin karmaşık yapısında en ufak bir düzelme olmadı. Yine de ülkeyi 1977 yılında yapılan seçimlere götürebildi.

TRABZON TURU

Öğretmenlikte iki yılı tamamlamıştım. Yaz tatilinde Çorum'a geldiğimde bir yerlere gitmek, kafa dinlendirmek istedik. 1975 yılında kızım henüz bir yaşındaydı. Onunla yola çıkmak zordu. Yanımızda götürsek otobüste bize sıkıntı verirdi. Bu ve benzer şeyleri düşünürken kayınvalidem; bana bırakın, ben bakarım dedi. Böylelikle eşimle beraber Trabzon yolculuğuna çıkma imkanı doğdu.

Bindik otobüse, yüksek dağların tepelerinden aşarak Trabzon'a vardık. Doğru Elvan Dalkıran'ın evine konuk olduk. Elvan Hoca, sınıf arkadaşımdı ve müftülükte murakıptı. Eşi de amcamın kızıydı.

Trabzon'da tarihi mekanları, Atatürk Evi'ni Ayasofya Camiini, mesire alanlarını, çarşılarını, caddelerini turladık. Ama Sümele Manastırına çıkamadık. Zira o dönemde de restorasyon çalışmaları devam ediyordu. İmam Hatip Lisesi ve Müftülüğü ziyaret etme imkanı bulduk.

Trabzon'da yerleşim alanlarının darlığı nedeniyle dere, tepe yapı doluydu. Sel yataklarının bulunduğu yerlere hep ev yapılmıştı. Sel, heyelan gibi felaketlerde oranın ne olacağını kestirmek zor değildi. Sahile kadar her yerde bina, konut ve çarşı vardı. Hepsi birbirine girmiş vaziyetteydi. Hafta sonu bir değişiklik olsun deyip Rize'ye gittik. Oraları da gezme imkanı bulduk. Rize, Trabzon'a oranla daha sakin ve daha düzenli bir şehirdi.

Trabzon'da dolu dolu bir hafta geçirdik. Elvan Hoca ve amcamın kızı, bizleri çok iyi ağırladılar. Bir yılın yorgunluğunu atmış olarak ev sahiplerine teşekkür edip tekrar otobüse binerek Çorum'a döndük.

ÇORUM'A TAYİN İSTEĞİM
- OSMANCIK -

ÇORUM'A TAYİN İSTEĞİM

Kırklareli'nde iki yılı tamamladım. Yaz tatiline geldiğimde annem, babam ve akrabalarım, bana artık tayin iste de Çorum'a gel, demeye başladılar. Ben, bunun zor olduğunu söylesem de bazıları, "Bizim Ankara'da adamlarımız var. O istesin, hemen getirtiriz" diyerek bizimkilere gaz veriyorlardı. Ben, bunun farkındaydım. Annem, babam ise "Yaşlıyız, hastayız. Bugünlerde yanımızda olman lazım" diye sitem ediyorlardı. Söz, dedim, dönüşte dilekçemi verip tayin isteyeceğim.

Tatil dönüşü nakil dilekçemi verdim. Dilekçemde Çorum İmam Hatip Lisesi'ni istiyorum. Tayini gerçekleştirmeyi vaat edenlere de haber yolladım. Hepsi de kıvırdılar. Ama ben, peşini bırakmıyordum. Sürekli çare arıyordum.

Ben, derse girip çıkan bir öğretmen olmaktan öte bir şey yapamıyordum. Ebeveynimin tayin baskısı, her mektupta artıyordu. Sonra Ankara'da Milli Eğitim Bakanlığı'nda teftiş kurulu başkanı ve eşimin de akrabası olan merhum İrfan Berker Bey'e durumu anlattım. O da Din Eğitimi Genel Müdürlüğü'nde şube müdürü olarak görev yapan Necmi Şamlı Bey'e gitmiş. Necmi Bey, Çorum İmam Hatip Okulu'nda yer olmadığını ifade ederek dilerse Osmancık İmam Hatip Lisesi'ne meslek dersleri öğretmeni olarak tayini yapabileceğini, ileride oradan Çorum'a naklimin kolay olacağını söylemiş. Biz de çaresizlikten kabul ettik.

Birinci dönemin sonunda 21 Ocak 1976 tarihinde karlı bir havada Çorum'a taşınmaya karar verdik.

Haber, lisede şok etkisi yarattı. Bu mevsimde, bu tarihte nasıl tayin çıkartabildin diyenden geçilmedi. Okuldaki her öğretmenle ve

idareci ile ayrı ayrı vedalaştım. Sınıflarda da veda konuşmaları yaptım. Çok duygulu anlardı.

Ancak Kırklareli Atatürk Lisesi'nde öğrenciler arasında bir kıpırdanma olduğunu görüyordum. Bazı öğretmenlerin onları derneğe götürerek seminer verdiklerini biliyordum. Bunun kısa süre sonra okulda öğrenci çatışmalarına yol açabileceğini düşünüyordum. Milli Eğitim Müdürü'ne de veda ziyaretinde bulunmayı ve bu endişelerimi aktarmayı düşündüm. Makama çıktığımda bu konuyu kendisine açtım. Alaylı bir ifade ile "Sen yeni görev yerine gönül huzuru ile git. O, bizim işimiz. Endişe edilecek hiçbir durum yok" dedi. Ben, oradan kibarca ayrıldım. Ama Osmancık'tayken Mayıs ayında lise öğrencilerinin birbirini bıçakladıklarını radyodan dinleyince Milli Eğitim Müdürü'nün yüzünü tekrar görmek istedim.

YENİ AÇILAN OKUL

OSMANCIK İMAM HATİP LİSESİ

Tayinimin Osmancık'a çıkışı üzerine Çorum'a haber verdim. Acele Osmancık'ta bir ev kiralamalarını söyledim. Kayınpederimin orada arkadaşları vardı. Onlar vasıtasıyla İmam Hatip Lisesi'nin karşısında bir ev kiralamışlar. Ev sahibi, Almanya'da işçiymiş. Eve kaynanası bakıyormuş. Bir takım güçlüklerden sonra eşyayı içeri attık.

Okula gittim. Kırklareli'ndeki okula göre çok bakımsız ama yeni açılan İmam Hatip Liselerine göre muazzam bir okul. Müdürü Mustafa Balcı Bey; samimi, iyi niyetli ve gayretli bir yöneticiydi. Benim gelişime çok sevindi. Başka sevinen de vardı. Sen geldin

ya artık ben gidebilirim diyen Musa Şaban (Seyfi Cihangir), işini halletti ve Çorum İmam Hatip Lisesi'ne geçti. O zaman anladım ki Necmi Şamlı Bey'in, Çorum İmam Hatip Lisesi çok dolu. Orada yer yok" diyerek beni Osmancık'a göndermesi, sadece bir kandırmacadan ibaretmiş.

İmam Hatip Lisesi, benim idealimdeki okuldu. Orada hizmet etmenin yolarını araştırıyordum. Zira Osmancık'ta İmam Hatip Lisesi'nin açılmasına karşı olan bir grup vardı. Buradan mihraba, minbere hizmet edecek insan çıkmaz gibi propagandalar yapılıyordu. Okul yeni açılmıştı. Henüz sadece birinci sınıflar vardı. Ama durum acilde hemen bir şeyler yapmamız gerekiyordu.

Bunu bildiğim için öğrencilerden kıraati düzgün olan sekiz on tanesini seçip hutbeye hazırladım. Hutbe dualarını ezberlettim. Bir aylık çalışmayla Mart ayının sonlarında bunları Osmancık Camilerinde hutbe okuyup Cuma namazı kıldırmakla görevlendirdim. Bu çabamız, büyük ses getirdi. Olumsuz propagandalar birden kesildi. Bir Cuma günü ben de Ulu Cami'de vaaz ettim. O da dikkatle izlendi. Artık nereye gitsek İmam Hatip Lisesi öğretmen ve öğrencileri muhabbet görüyordu.

Bu dönemde ben, ihtiyaca binaen Türkçe ve Resim derslerine de girdim. Resim dersinde birkaç çizimden sonra öğrencilere kitap ciltlemeyi öğrettim. Bu dönemdeki bütün öğrenciler, kitap ciltlemeyi öğrenmişlerdi. Yıllar sonra bir öğrencim, sizin öğrettiğiniz ciltçilik sayesinde yüksekokulda kendi imkânlarımla okuyabildim, dediğinde çok mutlu olmuştum.

Osmancık'ta çok girgin ve çok pişkin bir müftü vardı: Naim Arınık. O, beni okul derneği yönetimine almak istedi ama kabul

etmedim. Gittiğim günden beri hedefimin Çorum'a gitmek olduğunu bilen müdürümüz Mustafa Balcı Bey de bana müdür yardımcılığı teklifinde bulundu ama onu da kabul etmedim. Yaz döneminde askerlik görevimi yaptıktan sonra Çorum'a gideceğim dedim.

Bu arada ben, okulda bir takım sosyal faaliyetlerin yapılması gerektiğine inanıyordum. Bir piyes sahnelemek istedim. Ancak uygun bir eser bulamadım. Bunun üzerine Hz. Peygamber'in (s.a.v.) çeşitli devlet reislerine gönderdiği davet mektuplarını konu alan ***"Mukaddes Mektuplar"*** diye bir piyes yazdım. Öğrencilere rol dağıtımı yaptım. Ancak sahnelemek kısmet olmadı, tatil geldi. Gelecek sene devam ederiz deyip bıraktık.

Bu arada ben, her hafta sonu Çorum'a gidiyordum. Annem ve babam yaşlı ve hastaydılar. Her hafta yanlarında oluşum onlara moral oluyordu. Diyebilirim ki aylık gelirimin büyük bir kısmını yolda harcamış oluyordum. Ama ebeveynim, bu durumdan da mutlu olmuyordu. Ne zaman Çorum'a geleceğimi soruyorlardı. Şaşkınlıktan her çareye sarılıyordum. Ama bilmediğim veya görünmeyen bir el, sanki sürekli engel oluyordu.

ASKERLİK DÖNEMİ

Böylesi bir ortamda kısa dönem askerlik görevimin zamanı geldi. Tayin işlemiyle ilgili olarak dönüşte devam etmek üzere biraz mola verdik. 1976 Temmuzunun ilk haftası İstanbul Tuzla'ya gitmek üzere yola çıktık. Elvan Dalkıran, Yusuf İzzettin Kara da aynı otobüsteydi. Elvan'la beraber Yeşildirek Camisinde imam olan Sadık Tiryaki arkadaşımızın yanına uğradık. Ertesi gün Tuzla Piyade Okulu'na gittik. Girişte bizi bir yedek subay nezaretinde giyinmeye

gönderdiler. O günkü değişimi ve duygularımızı anlatmamız mümkün değil. Asker elbisesini giydiğimiz andan itibaren rütbeli herkese selam vermeye başladık. Sivillikteki alışkanlıklarımızın tamamının kışlanın ve tel örgütün dışında kalması gerektiğini hissettiriyorlardı. İster istemez biz de kabullenmek durumundaydık.

Tuzla Piyade Okulu'nun 141. Dönem Yedek Subay öğrencileriydik. Org. Semih Sancar'ın Genel Kurmay Başkanı olduğu dönemdi. Alay komutanımız, Albay Cahit Holaş'tı. Ben üçüncü bölükteydim. Komutanımız Kıdemli Yüzbaşı Erol Tanış idi. Komutanlarımızın hepsi ciddi ve sert mizaçlı insanlardı.

Askerliğe başladığımız andan itibaren başka bir dünyaya geldiğimizin farkına vardık. Sivil hayatında öğretmen, mühendis, hâkim, kaymakam, doçent, genel müdür olabilirsin. Ama orada yedek subay adayı bir öğrencisin. Bunu unutma, der gibi davranılıyordu. Askerlik süresi boyunca da böyle devam etti.

İlk üç hafta bize ciddi ciddi er eğitimi yaptırdılar. Nefes bile aldırmadılar. Sabah erken kalkmanın yanı sıra öyle sıkı eğitimler yapıyorduk ki gece ranzaya çıkacak dermanımız kalmıyordu. O zamana kadar bilmediğim mantarla orada tanıştım. Botların içinde ayaklarımız pişiyordu. Botları çıkartıp abdest aldığımızda ferahlıyorduk. Sağa dön, sola dön, yat, kalk, sürün, koş, beş tur at, şınav çek, engelli parkurda talim yap, İtalyan çukurundan çık gibi pek çok şeyi ilk üç hafta sürekli yaptık. Her şey nizami idi. Eğitim alanından yemekhaneye bile yürüyüş düzeninde gidiyorduk. Askeriyeye mahsus yemek duasından sonra komutanın "afiyet olsun" demesiyle ancak yemeğe başlayabiliyorduk. Şunu itiraf etmeliyim ki yemeklerimiz çok kaliteliydi.

Üç haftalık sıkı bir talimden sonra yemin töreni yapıldı. Ardından hafta sonu izin dönemleri başladı. İzin dönüşü bir

gevşeklik olur diye bir beklentimiz yoktu. Eğitim, daha da yoğun bir biçimde devam ediyordu. Silah bakımı, sökme-takma işlemleri yaptırılıyordu.

Sanıyorum Ağustos'un ilk haftasında Ramazan başladı. Oruç tutmak isteyenlere sahurda yemek çıkarılacağı duyuruldu. Sayılar tespit edildi. Sahurla beraber oruca başladık. Eğitimde hiçbir gevşeme yoktu. Hatta o günlerde silah ve teçhizatlarımızla yürüyüş kolunda Pendik'e yakın Tavşan Tepe'ye atış talimine gittik. Bir saatten fazla yol yürüdük. Ama orucumuzu bozmak gibi bir şey hiç aklımıza gelmedi. Ertesi gün yine oraya gidileceğini duyanların bir kısmı sahura gelmediler.

Elvan Dalkıran'la beraber biz, her hafta sonu yola çıkıp otobüse atlıyor, Çorum'a geliyorduk. Cumartesi günü Çorum'daydık. Pazar sabahı acele İstanbul'a. Akşam 5.00'dan önce kışlaya giriş yapmak zorundayız. Çorum'a gelemediğimiz haftalarda Yeşildirek Cami'nde Sadık Tiryaki'nin misafiri oluyorduk.

Bizim için hafta sonu izni çok önemliydi. Eğitim ve tel örgünün stresini atabilmek için önemli bir fırsattı. Eğitim sırasında komutanlarımız biraz gevşeklik gördüklerinde, erlere davrandıkları gibi davranamıyorlardı, "Cumartesi, Pazar izninizi yakarım" diyorlardı. Evet, bazı arkadaşlara böyle bir ceza verildi. Herkes yürüyüş kolunda kışlanın kapısına kadar gelip dışarı çıkarken onların bakışlarındaki manayı anlamamak mümkün değildi. Bu duruma düşmemek için ertesi hafta herkes eğitimde daha da sabırlı davranmak zorunda olduklarının bilincindeydiler.

Biz, dört aylık kısa dönem yedek subay öğrenci olarak askerlik yaptık. Ama bize er eğitiminin uygulandığından emindik. Arada önemli bir fark vardı; hiçbir subay bize küfretmiyor, dayak atmaya kalkışmıyordu. Yaşlılardan dinlediğimiz askerlik hatıralarında geçen buna benzer olaylara hiç rastlamadık.

Ekimin son haftasında asteğmen rütbesiyle terhis olduk. Ama o elbiseyi hiç giymedik.

YİNE OSMANCIK

Askerlik dönüşü yine Osmancık'a geldim. Ancak göreve başlamak için on gün iznim vardı. Babam, prostattan ameliyat olma noktasına gelmişti ve çok sıkıntılıydı. Çorum'a nakil konusunda çabalamamı istedi. Çorum İmam Hatip Lisesi müdürü Mehmet Yıldırım'a söyledim. İlgisiz davrandı. Okul Yaptırma ve Koruma Derneği başkanı Mehmet Balaban'a söyledim. Öğrenciliğim sırasında oğlu Mustafa Balaban'a çok ders vermiştim. Oradan ve aileden tanışıklığım vardı. Benimle çok ilgilendi. O işi ben hallederim dedi. Çok kesin konuştu. Ben de o umutla Osmancık'a gittim.

Osmancık'ta müdürümüz Mustafa Balcı Bey, beni muhabbetle karşıladı. Derhal derslere girmemi söyledi. Hatta "Çorum'a gitme, seni müdür yardımcısı yapayım" dedi. Ama ben, babamın hastalığı ve yaşlılığı nedeniyle gitmem gerektiğini söyledim. Derslere başladım. Yine öğrencileri hutbeye çıkartıyordum. Piyes çalışmalarını da tekrar başlattım. Bir taraftan gitmeyi kafama koydum ama öte yandan hiç gitmeyecekmiş gibi çalışmaya koyuldum.

Bu arada baktım ki okulda gruplaşmalar hızlanmış. Her biri farklı grupların rozetlerini taşıyorlar ve birbirlerine yan bakıyorlardı. Ben de bu durumu önlemek niyetiyle Çorum İmam Hatip Lisesi müdürü Mehmet Yıldırım'dan İmam Hatip Lisesi rozeti getirip dağıttım. Bunun birilerinin düşmanlığına sebep olacağını hiç düşünmemiştim. Okulun siyasallaşmasına karşı olmak demek, birilerinin hedeflerine engel olmak demekmiş. Bunu bazı öğrencilerden duymaya başladım.

ÇORUM İMAM HATİP LİSESİNE GELME ARZUM

Bu arada Çorum'da Mehmet Balaban, beni merkeze getirmek için çabalıyordu. Şehre gittiğimde beni zamanın milletvekili A.A. ile tanıştırdı. Bu vekilimiz senin konunu halledecek, dedi. AA da falan gün gel, birlikte Milli Eğitim Müdürlüğü'ne gidelim dedi. Öylece iş yoluna girmiş oldu. O gün geldi, birlikte Milli Eğitim Müdürlüğü'ne gittik. Bana "Sen burada bekle, ben müdür beye gereken talimatı veririm" deyince ben de onu dışarıda bekledim. Biraz sonra müdür odasından çıktı. "Tamam, söyledim. Bir haftaya kadar bu iş hallolur." dedi. Öylece ayrıldık.

Aradan iki hafta geçti, hiçbir gelişme olmadı. "Milli Eğitim Müdürü, bu işi beceremedi. Gel seninle Din Eğitimi Müdürlüğü'ne gidelim" dedi. İzin alıp Ankara'ya gittim. Orada buluştuk. Din Eğitimi Genel Müdürlüğü'ne gittik. Yine aynı metot; kendisi içeri girdi, beni özel kalem müdürünün yanında bıraktı. Ne konuştular bilmiyorum. Çıkınca "Bu sefer kesin olur." dedi. Yine umutla Çorum'a döndüm.

Bu arada dayım Mustafa Şahin sordu:

-Senin tayin işi ne oldu, diye.

Ben de olup biteni olduğu gibi anlattım. Dayım da Adalet Partisi il başkan yardımcısıydı.

-Yeğenim, niye bana söylemedin? Milli Eğitim Müdürü, benim iyi ahbabımdır. İki günde bir dükkânıma uğrar. Ben ona sorarım, dedi.

Dayım, beni yeğeni olarak tanıttıktan sonra Milli Eğitim Müdürü'ne durumu anlatmış. A.A. beyin kendilerine tayin konusunu filan bildirdiğini söyleyince:

-Mustafa Bey, evet, Sayın Vekilimiz A.A. Bey bana geldi. Ethem Erkoç'tan bahsetti. Hatta onun şu anda dışarıda beklediğini söyledi. Bana da sakın onun atamasını Çorum İmam Hatip Lisesi'ne yapma, diye tembih edip çıktı. Onun için o iş yapılmadı, deyince dayım şok olmuş. Bu durumu dayım, bana aynen nakletti.

-Ona umutlanma, dedi.

Şahsen ben, bir milletvekilinin dışarıda bana başka türlü, içeride Milli Eğitim Müdürü'ne başka türlü söyleyeceğine asla inanamazdım. Siyaseti ve siyasi manevraları bilmezdim. Bu da başıma gelmiş oldu. Ama sayın milletvekilimizi ben daha önce hiç görmedim. O da beni hiç görmemişti. Beni, hiç tanımaz. Öyleyse beni ona kötü tanıtan ve öyle dolduran, İmam Hatip kadro ve/veya yönetiminden birileri olmalı. Evet, bundan eminim. Ama yıllar geçtiği halde bunu kendisine soramadım ve her hangi bir biçimde de öğrenemedim.. Her neyse…

Ben bu durumu Mehmet Balaban'a aynen anlattım. Baktım ki o da hiç şaşırmış gibi değildi:

-Ethem sen de ne var anlamıyorum. Senin tayininle ilgilendiğimi duyan dört tane arkadaşın bana geldi. "Ağabey bunu başımıza bela etme. Bu gelirse bir emin Cansız ya da Şerafettin Derindere gibi başımıza bela olur" dediler. Ama ben, sana kefilim. Onlara inat seni buraya getireceğim, dedi. Doğrudan Milli Eğitim Müdürü ile görüşeceğini söyledi.

Mehmet Balaban hem İmam Hatip Lisesi Kurma ve Koruma Derneği Başkanı hem de Koparan Gazetesi'nin sahibiydi. İki unvanlıyla siyasi etkisi büyüktü.

TEHDİTLER VE BABAMIN AMELİYATI

Babamın hastalığı iyice artmıştı. Beyliye doktoru Cevdet Kaya İşeri, derhal ameliyat dedi. Ameliyat nedeniyle Çorum'a daha sık gitmeye başladım. Ama o sırada Osmancık İmam Hatip Lisesi'nde kazan kaynamaya başlamıştı. Sağ-sol çatışmasının hızlandığı Osmancık Lisesi'nde bazı öğretmenler dövülmüş, polis gözetiminde ilçeden zor çıkartılabilmişlerdi. Okulumuzun yeni müdür yardımcısı M.B. bir teneffüste bahçede beni yanına çağırdı:

-Bak, açık konuşuyorum. Artık seni burada istemiyoruz. Sana bir hafta müsaade. Canından olmak istemiyorsan bir haftaya kadar burayı terk et… dedi. Ben de:

-Zaten buradan gideceğim. Tayin için çabalıyorum. Yarın haber alsam yarın giderim. Ben burada kalıcı değilim, dediysem de:

-Ben diyeceğimi dedim. Gerisi sana kalmış, deyip kalktı.

Okul müdürüne anlattım durumu, inanamadı. Yakın çevreme söyledim. Balaban'a anlattım. O da "Milli Eğitim Müdürü ile hafta sonu bir yerde buluşacağız. Bu konuyu aktaracağım" dedi.

Ben tehditlere rağmen Osmancık İmam Hatip Lisesi'nde görevime devam ediyordum. Direkt olmasa da benzer tehditler meslek dersleri öğretmenleri Mahsur İnan ve Ali Rıza Bayraktar'a da yapılmış. Onlar da endişeliydiler. Hatta benim gelişimden bir ay sonra Ali Rıza Bayraktar'ı akşamın karanlığında dövmüşler ve müftülüğün önünden geçen ırmak kanalına itmişlerdi. Orada bulunup kurtarıldıktan sonra iki ay komada yatmıştı.

Çorum'da babamın ameliyatı yapılmıştı ama yataklı tedavi dönemi 45 gün sürdü. Bu dönemde doktorun yanın sık uğruyor,

babamın durumunu soruyordum. Bir defasında doktorun bir hastayı azarlayışına şahit oldum. Doktor, hastayı azarlıyordu:

-Git, paranı hazırla, öyle gel de ameliyat edeyim, diyordu.

İhtiyar da:

-Doktor bey bugün Perşembe, pazartesi günü hayvanlarımı pazara götürüp satınca paranı getireceğim. Ne olur beni ameliyat et, idrarımı yapamıyorum, patlayacağım, diye yalvarıyordu.

Fakat doktor bıçak parasını peşin almayınca ameliyat yapmayacağını söyleyip kapıyı kapattı. Bu olay, beni derinden yaraladı…

Babam, hastaneden çıktıktan sonra yine ilk iş olarak, tayin işi ne oldu, diye sordu. Ben de haber bekliyorum, dedim. Tekrar Mehmet Balaban'la görüştüm. Benim mevzuumun takipçisi olduğunu söyledi. Mehmet Yıldırım da seni istemiyor ama ben seni getireceğim, dedi. Bu hafta benden haber bekle, diye bir umut verdi. O umutla Osmancık'a döndüm. Ertesi gün bir haber geldi: "Çabuk gel, tayin evrakını al, göreve başla" diye.

Bu, yıllarca hayalini kurduğum bir haberdi. Mezun olduğum okulda yetişme gayeme uygun hizmet vereceğim günler geldi diye sevindim. Derhal terminale gidip minibüse atladım. Öğleden sonra Milli Eğitim Müdürlüğü'ne uğradım. Nakil evrakı mı diyeyim yoksa göreve başlama yazısı mı diyeyim, adını siz koyun. Yarım sayfalık bir 'olur' yazısıyla Çorum İHL'nde göreve başladım. 21 Ocak 1977

O hafta sonu bir kamyonla eşyalarımı Çorum'a, baba evime getirdim. Belki birilerinin hoşuna gitmese de Osmancık İHL'nde samimiyetle, gayretle hizmet ettim. O dönemde dersine girdiğim bütün öğrencilerimle halen dostluğumun sürmesi, olumlu izlenim bıraktığımın delilidir diyor ve seviniyorum.

ÇORUM İMAM HATİP LİSESİ
YENİ BİR MACERA

ÇORUM İMAM HATİP LİSESİ DÖNEMİ

Çorum İmam Hatip Lisesi benim okuduğum, yetiştiğim hizmet etmek için hayal kurduğum bir okul. Müdürü, benim Arapça ve hadis hocam. Okulda sınıf arkadaşım olan hocalar var. Bizden bir kaç sene önce mezun olan ağabey durumunda olan hocalarım var. Ahmet Lütfi Kazancı ve Mehmet Metin Aşkın gibi hayatında önemli izler bırakan değerli üstatlarım var. Onlarla birlikte çalışacağım ve okulumda hizmet edeceğim diye çok mutluyum. Ama bir taraftan da bu okula gelirken birileri tarafından İstenmediğimin de farkındayım. Yine de ben her şeyi unutarak iyimser duygularla göreve başlamak istiyorum.

Atandığım sırada Fuat Kavukçu hocamızın Bursa Yüksek İslam Enstitüsüne asistan olarak gittiğini söylediler. Dolayısıyla onun derslerini olduğu gibi bana verdiler. Kelam, Arapça derslerine böylece başladım. Ama herhangi bir eğitsel kol görevim yoktu. Derslere girmeye başladım. Ama sadece dersle ve okulla ilgileniyordum. Hiçbir dernek ve parti binasına uğramıyordum.

Öğrencilerle tanışmamız sırasında hep benim hangi partili ve hangi gruptan olduğumu anlamaya yönelik sorular geliyordu. Ben, ideolojik bir tutum içinde olmak istemediğimi, öğrencilerime bir şeyler öğretmek derdinde olduğumu söylesem de yeterli olmuyordu. Kültür Edebiyat kolunda görevli öğrenciler, Duvar Gazetesinde yayınlanmak üzere bir röportaj yapmak istediklerini söylediler. Ben de kabul ettim. İlk soru:

-Kendinizi tanıtır mısınız, tarzında idi. Ondan sonrakiler benim ideolojimi, yanımı, yönümü tespite yönelikti.

-En çok sevdiğiniz ülke?

-Ülkem, Türkiye.

-En çok beğendiğiniz lider?

-Fatih Sultan Mehmet.

-En çok sevdiğin renk?

-Gri. Kir tutmaz.

O günler dindar insanların Arabistancı ya da Humeynici diye suçlandığı dönemlerdi. Mesela kırmızıyı çok severim derseniz komünist, yeşili çok severim derseniz İslamcı damgası yiyeceğiniz günlerdi. Benim cevaplar, soruları hazırlayan hocalarını bile şaşırtmış. Bu röportajla istedikleri amaca ulaşamadıkları için üzülmüşler.

Çorum›a geldiğime annem, babam çok sevindiler. Torunlarını sevme imkânı buldular. Babam, prostat ameliyatından sonra rahatladı.

Babam prostattan kurtulmuştu ama aniden nefes darlığı ve astım başladı. Kendisini Ankara'ya götürdüm, fayda bulamadı. İstanbul'a götürdüm, bir aşı verdiler ama birkaç ay sonra sıkıntıları yeniden başladı. Hiç sigara içmediği halde böylesine astım olmasına tabipler de mana veremediler.

Astım tedavisinde bir sonuca ulaşamadığımız günlerde babam "Keşke bunun da bir ameliyatı ols; bir defada kurtulsaydım." derdi.

Ben, Çorum'a büyük ümitler ve hayallerle gelmiştim. Kırklareli'ne gittiğim günlerde oradaki İmam Hatip Lisesi müdür

ve öğretmenleri ailecek hoş geldin ziyaretine gelmişlerdi. Bunun daha iyisini Çorum İmam Hatip Lisesi müdür ve öğretmenlerinden, okul arkadaşlarımdan da ummuştum ama nafile! Hâlbuki onlar, kendi aralarında her hafta birinin evinde ailece toplanıyorlardı. Ancak bir yıl sonra beni de aralarına kabul ettiler.

OKULDA KUTUPLAŞMA

Okulda bir tuhaflık vardı. Birinin adı geçse "o da falana benziyor" diyerek sürgün edilen öğretmenlerden birinin adı zikrediliyor, ardından bir de küfür savruluyordu. Meğer ben yüksek tahsilde ve Kırklareli'ndeyken okulda bazı öğretmenlerle okul müdürü ciddi çatışmışlar ve mahkemelik olmuşlar. Hatırlayabildiğim kadarıyla Emin Cansız, Şerafettin Derindere, Salih Sayın, Mehmet Yıldız, Yusuf Gök gibi isimler bu kavganın sonucunda okuldan sürgün edilmişler. Onları "Şeriatçı, Atatürk ve Cumhuriyet düşmanı, Nurcu ve Selametçi…" diyerek şikâyet etmişler. Onlar da okul müdürünü "Atatürk ve Cumhuriyet düşmanı şeriatçı ve laiklik düşmanı…" diyerek dava etmişler.

Aslında karşıdakini nasıl çökertirize dayalı bir suçlama. İki tarafın da kullandığı malzeme aynıydı. Mahkeme devam ederken öğretmenlerden her biri bir yere sürgün edilmiş. Hacı Mehmet Balaban'ın bana anlattığına göre Çorum'un Milletvekili Abdurrahman Güler'le birlikte Din Eğitimi Genel Müdürlüğü'ne gitmişler ve bu öğretmenlerin sicillerine "Bundan böyle hiçbir İmam Hatip lisesinde görev yapamaz" notunu yazdırmışlar. Gerçekten de pek çoğu meslekten ayrıldı. Bir daha dönmek istediklerinde tekrar öğretmenliğe dönemediler.

Ben bu sürgün edilen öğretmenlerden sadece Şerafettin Derindere'yi tanıyordum. Son sınıfta tefsir dersimize gelmişti. Ezher mezunuydu. Orada tefsir asistanlığı yaptığı sırada memleketine dönmüştü. Gördüğüm kadarıyla samimi, ihlaslı ve gayretli bir insandı. Ama Türkiye şartlarını ve mevzuatı bilmiyordu. Bu kumpasın içine nasıl düştü, bilemiyorum. Fakat okul müdürümüze bir fikir beyan ettiğimde gülümsüyor ve "Sen de Derindere gibi konuşuyorsun" diyordu. Onda bu öğretmenlerin tavırları ve mahkemeler, aşırı bir fobi oluşturmuştu. Farklı düşünen herkesi, onlardan biri gibi görüyordu. Bu da okulda sürekli bir gerginliğe neden oluyordu.

Şurası da bir gerçek ki Mehmet Yıldırım'ın sevmediği öğretmenlerin hepsi de ya MSP sempatizanı ya da Akıncılar Derneği ve Milli Türk Talebe Birliği'ne, İlim Yayma Cemiyeti'ne gidip gelen insanlardı. Başka derneklere ve partilere gidenlerle sorunu yoktu. O yüzden iki taraf da birbirini sevmiyorlardı.

Mehmet Yıldırım hocamız diğer meslek dersi öğretmenlerini de potansiyel hasım olarak görüyor ve her birini mahkemelik olduğu öğretmenlere benzetiyordu. Bu bir travma ve saplantı haliydi. Bundan maalesef ben de nasibimi alıyordum.

Çorum'a gelişimin ilk yılında eşim hamileydi. 1977 Ekim ayında Kadir, dünyaya geldi. Ailede herkes sevinçliydi. Artık ablası kendisini idare edebiliyordu. Aralarında dört yıl fark vardı. Babam, elinden tutup gezdireceği günleri hayal ediyordu. Bu sırada babam, dükkan ortaklığından ayrıldı. Hissesini aldığında dörde böldü. Birini kendisine ayırdı. Üçünü de üç evladına dağıttı. Kendine ayırdığı parayı da bir caminin yapımı için bağışladı.

Her birimize eşit dağılan bu parayla ben on adet burmalı bilezik aldım. O yılların modası olan arsa alımına yöneldim. Yarısı ile Cemilbey yolu üzerindeki bir tarladan hisseli arsa aldım. Kalanı ile de İbrahim Çayırı Bağları'nın yakınından yine hisseli bir arsa aldım. Ama ikisinin de gereksiz yatırım olduğunun yıllar sonra farkına vardım.

ASİSTANLIK SINAVLARI

Kendi kentinde öğretmenlik yapmanın bazı zorlukları vardı. Komşun, akraban ve dostların çocuklarına ayrıcalık tanıyıp tanımamak… gibi. Bir kere taviz verince başa çıkamayacağım belliydi. İlkeli davranmalıydım. İlk girdiğim sınıfta öz yeğenim vardı. Dersle ilgili bir şey sordum. O da parmak kaldırdı. "Dayı, ben cevaplayayım" dedi. Ona önce ters baktım, anlamayınca azarladım. Yanındaki arkadaşı uyarınca tekrar el kaldırdı: Hocam, ben cevaplayabilir miyim? deyince ona söz hakkı verdim. Davranışlar kadar notlarda da adil olmak zorundaydım. Farklı muamele bekleyenler, zamanla umutlarını kestiler.

1977 yılında Yüksek İslam Enstitüleri'nde asistanlık sınavları açıldı. Her enstitü, mezunlar arasından en iyileri kendi kadrosuna almanın gayretindeydi. Bu bağlamda Konya Yüksek İslam Enstitüsü'ndeki hocalarım, Bursa'dan Halis Ayhan hocam bazı şahıslar aracılığıyla bana da haber gönderdiler. Bir branş seçip sınava girmemi istediler. Bu arada Erzurum İslami İlimler Fakültesi dekanlığından bir mektup geldi. Benim İslam Ekonomisi ile ilgili çalışmalarım olduğunu duymuşlar ve fakültede fıkıh (İslam Ekonomisi) alanında araştırma yapmam için özel olarak davet ediliyordum.

Bu haberler üzerine babama durumu bildirdim:

-Ben, buralardan birine gitmek istiyorum. Kazanırsam birlikte oraya taşınalım, dedim ve sustum. Babamın cevabını bekliyordum. Cevap kısa ve net oldu:

-Daha yeni geldin. Önce beni defnet, sonra nereye istersen gidebilirsin.

Söz, burada bitti. Devamını konuşmak mümkün değildi. Babamın kararı kesindi ve tartışılmazdı. O dönemde Ahmet Lütfi Kazancı ve Ahmet Sezikli bu sınavlara girmişlerdi.

Ahmet Lütfi Kazancı hocamla kısa süre de olsa birlikte çalıştık, aynı öğretmenler odasında bulunduk. Bir gün öğretmenler odasında hoca hanımların sigaraları tüttürdüklerini görünce:

-Hocam, bak bunlar bile sigara içiyorlar. Siz niye içmiyorsunuz, diye takıldım. O da:

-Ethem, ben bıraktım, dedi.

-Hocam ne zaman başladınız? Ne zaman bıraktınız, diye sordum. O da:

-Bunlar sigara içmeye başlayınca bıraktım. Baktım ki sigara içmek erkek işi olmaktan çıktı; ben de bıraktım, dedi. Hocamın buna benzer pek çok esprisi vardı.

Mehmet Metin Aşkın hocam da yine aynı tertip, düzen ve şıklığıyla göreve devam ediyordu. Ona da saygıda kusur etmemeye çalışıyordum. Bir de Nezihe Çöplü hocamız vardı. Gerçi benim dersime hiç girmedi ama 1963 yılından beri okulumuzun kıdemli öğretmenlerindendi. Yaşından dolayı ‘nine’ anlamında ‘ebe’ diyorduk. Bu sözden dolayı birkaç kez başıma çantasını indirdiğini hatırlıyorum.

SİYASİ İSTİKRARSIZLIK KARGAŞA VE KITLIK

Yetmişli yıllar, istikrarsız bir dönemdi. On yılda on iki hükümet kurulmuştu. Ömrü ancak bir ay sürebilen çok kısa hükümetler vardı. Cepheleşme, o devirde başladı. Adalet Partisi, Milli Selamet Partisi, Güven Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi'nden oluşan M.C. (Milliyetçi Cephe) hükümetinin başında Süleyman Demirel bulunuyordu. İki yıl kadar süren bu 4. Döneminde meclisi seçime götürebildi. Ama 1977 genel seçiminde yine tek başına iktidar çıkamadı. Ecevit, eksiği tamamlamak için bakanlık karşılığında AP'den 11 milletvekilini devşirdi. Güneş Motel'de kurulan hükümet, meclisten güvenoyu alamadı. Ama bu milletvekili pazarı, tarihe kara leke olarak geçti.

Bu olayın ardından Demirel, beşinci kez AP, MSP, MHP ortaklığında bir hükümet daha kurdu. Ancak bu yamalı bohça da ancak altı ay sürebildi. Ardından yine Ecevit 3. Hükümetini kurdu. O da ancak 10 ay dayanabildi.

Mecliste partiler koalisyonculuk oynarken enflasyon yüzde üç yüzlere ulaşmıştı. Pek çok mal karaborsaydı. Benzin, mazot kuyrukları, tüp gaz sıkıntısı başını almış gidiyordu. Yemeklik yağ bulmak imkânsız gibiydi. Bulabildiğimiz de çok fahiş fiyattaydı. Zaten hiçbir gıda toptancısında, bakkalda margarin ve sıvı yağ bulunmuyordu. Olanlar da karaborsa satıyorlardı.

Kıtlık ve sıkıntının yanı sıra anarşi de doruk noktadaydı. Ankara, İstanbul gibi büyük şehirlerde her gün birkaç gencin öldürüldüğü haberini radyolardan duyuyorduk. Aynı şeyler Çorum'da da baş göstermeye başladı. Sokaklar, hiç güvenli değildi. Gençlik teşkilatlarının her biri, bir siyasi partinin arka bahçesiydi.

Ellerine birer kova boya ve fırça vererek gençleri sokaklara salıyorlar, belirledikleri sloganları yazdırıyorlardı. Çok defa bu gençlik grupları, karşıt görüşlerle karşılaşıyor, sopalı ve bıçaklı kavgalar cereyan ediyordu. Her grup bir bölgeye hakimdi. Oraya başkalarının girmemesi için mücadele ediyorlardı.

Sokaklar, mahalleler adeta parsellenmişti. Afrika'daki vahşi yaşam gibi her biri kendi bölgesini korumak için savaşıyordu.

Sabahleyin evinden çıkan herkes, aile bireyleriyle helalleşiyordu. Zira akşam eve sağ salim dönebileceğinden emin değildi. Dükkânda, dairede, fabrikada herkes teyakkuz halindeydi. Kimse bu işin sonunun nereye varacağını kestiremiyordu.

Ecevit döneminde Eğitim Enstitülerinde hızlandırılmış eğitim başlatılmıştı. İki ayda branş diploması veriyorlardı. Ancak öğrencilerin enstitüye gelişleri hiç kolay değildi. Gazi Caddesi'nden gelen öğrencileri bir grup polis koruyordu. Bahabey Caddesi'nden gelen öğrencileri de başka bir grup koruyordu. Şimdiki MYO binasının olduğu yerdeki enstitüye kadar polis kordonunda geliyorlardı. Ama içeri girdikten sonrasına kimse garanti veremiyordu. Maalesef bu Eğitim Enstitüsü'nü bile elimizde tutamadık. 1984 yılında Amasya'ya gidişine ancak seyredebildik.

Kavga ve kargaşa ortamı, Ticaret Lisesi ve Erkek Sanat Okulu için de söz konusuydu. Pek çok öğrenci ve öğretmen, okula silahlı geliyordu. İdareciler, bunu bir türlü engelleyemiyorlardı. Onun için okul çıkışında polislerin gözü önünde çatışma başlayabiliyordu.

Şehirdeki, sokaklardaki bu sağ-sol kavgaları, fraksiyonlar arası çatışmalar zaman zaman okullara da sıçrıyordu. Öğretmenler arası kutuplaşmalar hat safhadaydı. Öğrenciler de kendilerine yakın kabul

ettikleri öğretmenlerinin etrafına kümeleniyorlar, karşı görüşten farz ettiklerine de tavır koyuyorlardı. Bunu tahrik eden öğretmenler de vardı. Kendi görüşünden olduğu kanısına varan öğrencilere sınav sorularını veren öğretmenler bile vardı. Bundan cesaretlenen bazı öğrenciler de bizzat bana gelerek "Falan öğretmenler filanlara sınav sorularını veriyor. Sen de bize ver" diyebiliyorlardı. Ben de "Ben başka öğretmenlerin tasvip etmediğim davranışlarını tekrar edip aynı günahı işleyemem. Zaten kolay soruyorum. Çalışın, girin. Bilginizle, hak edip alın" diyordum ama gelen öğrenciler bundan hiç memnun olmuyorlardı.

SİLAHLA TEHDİT

Okula giderken hepimizi endişe duyuyorduk. Nerede, ne zaman, nasıl bir saldırıya uğrayacağımızı kestiremiyorduk. Öğretmenler odası da sınıf da sıkıntılıydı. Söylediğim her sözün bir yerlere çekilebileceğini düşünerek konuşmak, dünyanın en zor işiydi.

Bir gün akşama doğru evin zili çaldı. Yukarıdan baktım, iki öğrenci beni bekliyor. Ne istediklerini sordum. Biraz küstahça bir tavırla:

-Aşağı in de konuşalım, dediler. Ben de:

-Misafirim var. Ne diyecekseniz söyleyin, dedim.

Birisi, arada ceketini açıp bana belindeki tabancayı gösteriyordu. Tehdit için geldikleri anlaşılıyordu. Israrlarına rağmen inmedim.

-Öyleyse yarın ki tefsir sınavının sorularını ver, dediler.

Ben de sınav sorularının daha belli olmadığını, yarınki komisyonda belli olacağını söyledim. İnanmadılar. Soruların bana bağlı olduğunu söylediler. Ama cevap alamayınca:

-Öyleyse sınavda benden uzak dur, diyerek son mesajını verip gittiler.

Ertesi gün gerçekten de soruların hazırlanmasına hiç karışmadım. Ama sınav salonunda o öğrencinin karşısına oturdum. Kaş göz hareketleri yapsa da ben yerimden kıpırdamadım. O da ceplerindeki kopyalıklara bir türlü ulaşamadı. Sonunda kâğıdını verip çıktı. Yıllar sonra karşılaştığımızda saygısını hiç esirgemedi. Ben de eski hatalarını yüzüne vurmadım.

ÖĞRENCİLERİN ŞİKÂYET DİLEKÇELERİ

Okulumuz, paralı ve parasız yatılılarıyla yaklaşık 500-600 kişilik bir pansiyonu olan bir okuldu. Erzakın, özellikle kuru gıdaların pek çoğu bağış olarak geliyordu. Ama yine de büyük çapta gıda ihaleleri oluyordu. Bunlarda kaliteliyi tutturmak kolay değildi. Yedi yıl aynı yatılı ortamında okuyan öğrenciler hep aynı yemekleri yemekten usanıyorlardı. Zaman zaman gıda maddeleri, mesela zeytin, peynir, helva gibi maddeler bozuk çıkabiliyordu. Öğrencilerden bazıları bunu şikâyet konusu yapıyordu. İhalelerde usulsüzlük yapıldığı ve bu nedenle kalitesiz mallar getirilip teslim edildiği, idarecilerin de buna göz yumduğu gibi gerekçelerle yapılan şikâyetler üzerine bakanlıktan müfettişler geliyordu. Aslında bu, her zaman söylenebilecek şeylerdi. Gelmişken başka konuları da araştırıp soruşturuyorlardı. Öğrencileri dinledikçe farklı konular ortaya çıkıyordu. Her soruşturmada okul müdürü ve idareciler,

öğretmenlerden birinin eli olduğu şüphesine kapılıyorlardı. Bu nedenle de hırçınlaşıyorlardı.

Yatılıda tek sorun gıda değildi. Yatılı öğrenciler arasında yemekhane, yatakhane başkanlarının yanı sıra genel başkan seçimi yapılıyordu. Yasal zorunluluğu var mıydı, bilmiyorum. Ama öğrenci başkanının seçimi, hep kavgalı olurdu. Seçim yapılan akşam dışarıdan takviye kuvvetler gelir, herkes karşı gruba saldırarak yaralamalar meydana getirirdi. İdarenin istemediği birinin kazanmaması için özen gösterilirdi. Başkan için de bu durum, çok önemliydi. Zira idare nezdinde imtiyazlı konuma yükselmiş oluyordu…

BALABAN'LA SAMİMİYETİM

Babam, benim Çorum'da olmamdan çok memnundu. Torunlarıyla vakit geçiriyordu. Oğlum Kadir, iki buçuk yaşlarındaydı. Bir gün onun elinden tutup evimizin karşısında bulunan aygır deposuna gitmişler. Damızlık atları, boğaları görmüşler. Bakıcılarıyla oturup sohbet etmiş. O günkü mutluluğunu anlatmak mümkün değildi. O olay, çocukluğumda İsmail dedemin elimden tutarak köydeki harmanlara doğru gezdirmesini hatırlattı. O zaman dedem de çok mutlu olmuştu.

O günler babamın iyi günleriydi. Ama astım nöbetleri başladığında dünyayı gözü görmüyordu. Başını yastığa koyduğu anda kriz başlıyordu.

1978 yılında Mehmet Balaban'ın ısrarı ile muhasebeye başladım. İlk olarak Mehmet Balaban'ın inşaatlarının dosyalarını ve yaptırdığı büyük iş hanlarının bilanço esasına göre defterlerini

tutmaya başladım. Pratikte tecrübem olmadığı için ilk sene çok zorlandım. Bilmediğimi deneyimli muhasebecilere danışarak epeyce ilerlettim. Öğretmenliğimin yanı sıra ek meşgale olarak muhasebeciliği yürütürken 1979 yılında Erdemli İşhanı'nda bir iş yeri kiralayarak kayınpederimin üzerine bir muhasebe bürosu açtım. Zamanla işlerim çok gelişti. 14 tane bilanço defterim, 80 kadar işletme defterim, 20 civarında inşaat-sigorta dosyam vardı. Bunun anlamını muhasebeciler çok iyi bilirler. Ancak 1988'de Mali Müşavirlik ve Muhasebecilik Kanunu'nun çıkması üzerine ben öğretmenliği tercih ettim ve muhasebeciliğe son verdim. O zaman bu kadar defteri olmayan pek çok muhasebeci, benim aklımla alay ettiler.

ECEVİT, ANARŞİ VE KITLIK

1978-79 yılları, hem anarşinin hem de enflasyon ve karaborsanın tavan yaptığı yıllardı. Karaoğlan Ecevit, olayları ve piyasadaki olumsuzlukları önlemekte etkisizdi. Çiftçi tarlasını sürmek için mazot bulamıyordu. Ahali, mutfağında yemek pişirmek için sıvı yağ veya katı yağ bulabilmek amacıyla kapı kapı dolaşıyordu. Yine de bulması imkânsız gibiydi, bulsa da alınabilecek fiyatlarda değildi.

Anarşi, sokakları ve okulları da sarmıştı. Her gün evden kelle koltukta çıkıyorduk. Birilerinin yönlendirmesiyle her gün hedefteydik. Okul idarecileri de tarafsız davranmak yerine birilerinin destekçisi durumundaydılar. İdarenin her sınıfta bir ispiyoncusu vardı. Hangi öğretmen ne konuştuysa derhal müdüre/idareye iletiyorlardı. Bu da kutuplaşmayı daha da körüklüyordu.

KELAM DERSİ

Son sınıfta kelam derslerine giriyordum. Konumuz, itikadı mezheplerin ortaya çıkışına sebep olan tarihi olaylardı. O gün Sıffin olayını işleyecektim. İçime doğdu; bugün dersimi dinlemeye müdür bey gelecek dedim. Dersin onuncu dakikasında müdür bey geldi, sınıfı selamladı ve arka sıraya geçip oturdu. Bana derse devam etmemi söyledi. Ben Sıffin Savaşı'nı anlattım. O savaşta iki İslam ordusunun karşı karşıya gelişini, kan dökülüşünü, Muaviye'nin hileleriyle savaşın durduruluşunu ve hileli yüzük oyunlarını anlattım. Konuyu şöyle tamamladım:

"*Hz. Peygamberin (sav) ashabının böyle karşı karşıya gelmeleri ve savaşıp, kan dökmeleri, elbette tasvip edilecek bir olay değildir. Bu olayı bahane ederek İslam dünyasının hala birbirine düşman kutuplar haline dönüşmesini de anlamak mümkün değildir. Şahsen ben, bunlar arasında taraf tutmak yerine İmam Malik gibi düşünüyorum. O diyor ki: Onlar zamanında kılıçlarını kana bulamışlar. Ama biz dilimizi kana bulamayalım.*"

Bu cümlemin ardından okul müdürümüz yerinden fırladı. O da ne demek, diyerek bana itiraz etti. Muaviye'nin nesebinin sahih olmayışından, irtidat ettiği için Müslüman bile sayılamayacağından başladı, kelam kitabındaki bilgileri tersine çevirdi. Verdi veriştirdi. Zil çaldı ama o, hırsını alamadı, devam etti. Ondan sonraki dersin öğretmeni gelince konuşmasını sonuçlandırdı. Beni de odasına çağırıp bu konuyu bir daha böyle anlatmamamı söyledi. Tabi ki ben yine itidalimi ve soğuk kanlığımı korudum. O yıl geçti, ertesi yıl Kelam dersi benden alındı.

Ertesi hafta yine aynı sınıfa derse girdiğimde bir öğrencim ayağa kalkıp sordu:

-Hocam geçen ders Sıffin Savaşı ve Muaviye konusunda iki farklı fikir ortaya çıktı. Biz hangisine inanacağız?

Soru, bence samimiydi. Ben de yeni bir polemik konusu açmamak için:

-Hangisine vicdanınız el veriyorsa ona inanın, diye cevap verdim.

Bir de şöyle düşündüm; memleket yangın yerine dönmüş, açlık ve yokluk diz boyu. Bizler nelerle uğraşıyoruz? Avrupa'da yüz yıl savaşlarının olduğu dönemde halkın sefaletiyle hiç ilgilenmeyen kilise papazlarının meleklerin erkeklik ve dişiliğiyle birbirini yedikleri günlerden bizim ne farkımız var diye kendi kendime sormaktan başka bir çıkar yol bulamadım.

Ertesi yıl Kelam dersini benden aldı, başka bir arkadaşa verdi. O konuyu o arkadaş nasıl işledi, bilemiyorum.

BABAMIN VEFATI

Çorum'a geliş sebebim, babama ve anneme hizmet edebilmek, yaşlılıklarında yanlarında bulunabilmekti. Annem, kalp hastasıydı. Kalbi, normalin çok üstünde büyümüştü. İlaçlarla, tuz perhiziyle ayaktaydı. Babam da astım hastasıydı. Gündüzleri biraz rahattı. Gece olunca yatamıyordu. Başını yastığa koyduğu anda astım krizi geçiriyordu. Çok kez sırtını yastığa yaslayıp oturumunda uyuyordu.

Bazen nöbetler de o kadar sıklaşıyordu ki cana kuruldu sanıyorduk. Birkaç hafta böyle sürdü. Sonunda başında bulunan diğer evlatları ve akrabalar dağıldılar. Bir akşam babamın krizi erken başladı. Annem bu defaki tehlikeli dedi. Ama bize göre daha öncekiler gibiydi. Gece on ikiden sonra durumu ciddileşti. Biz Kur'an okuyoruz, eşim de zemzemle dudaklarını ıslatıyordu. Mırıltı halinde "Allah… La ilahe

İllallah…" diyordu ki birden nefes gitti. Annem, ayaklarını yokladı. Buz gibi olmuş, diyerek vefat ettiğini, emaneti sahibine teslim ettiğini teyit etti. Gözlerini kapattık, çenesini ve ayaklarını bağladık. Üzerine çarşaf örttük. Ortasına bir metal konması gerekiyormuş; biz de evdeki kılıcı koyduk.

Şimdi sıra akrabalara haber vermeye geldi. Bizim gürültümüze amcam ve yengem geldi. Ablalarıma haber verme işi bana kaldı. Çorum'da can korkusundan kimsenin gece dışarı çıkamadığı günlerde gecenin ikisinde ben, önce Yazıçarşı'daki ablam ve enişteme, sonra İnkılap İlkokulu'nun yanındaki ablama ve enişteme haber verdim. O dönemde bizim evde telefon vardı ama onlarda yoktu. Mecburen gitmem gerekiyordu.

Sabahleyin eş, dost, akraba, komşu, ahbap herkes duydu. Evin önünde toplanmaya başladılar. Saat 9-10 civarında avlumuzda yıkandı, kefenlendi, tabuta konuldu. Ulu Cami'de, Abdibey Camii'nde salalar verildi. Şeyhamza ve Beydili başta olmak üzere pek çok köyden tanış ve akrabalar geldi. Tabutu Ulu Cami'ye götürdük. Ramazan ayının son cuması idi. 23 Ağustos 1979 tarihinde çok sıcak bir günde Hıdırlık Kabristanı'na büyük bir cemaatle götürüp defnettik. Allah rahmet eylesin. Mekânını cennet eylesin.

Ölüm, pek çok şeyin de ilacı imiş. Okuldaki tüm idareci ve öğretmenler cenaze namazına katıldılar, mezarlıkta baş sağlığı dilediler.

Vefatından sonra geleneklere göre kırkı civarında bir mevlit okutulması gerekiyordu. Bir camide şekerli mevlit yapmak da mümkündü. Ama biz, bahçede yemekli mevlit yapmak istiyorduk.

ŞİDDETLİ DOLU YAĞIŞI

Babamın vefatından yaklaşık bir hafta sonra 29 Ağustos 1979 tarihinde evde otururken dışarıdan taş gibi bir şey atılıyor,

pencerelerden şak şak sesler geliyordu. O sıralarda Çorum'da pek çok meslektaşımızın evi taşlanmış veya kurşunlanmıştı. O yüzden aklımıza evimiz taşlanıyor endişesi geldi. Ama baktık ki durum çok farklı. İçeri düşen parçalardan dolu yağdığını anladık. Dolu taneleri kabuklu cevizden iri idi. Bir anda sokaklar, caddeler doldu taştı. Bodrum katları su bastı. Pek çok ev harap oldu. Bazı zemin kattaki dükkânlarda bile su seviyesi yarım metreyi buldu. Devlet Hastanesi'nin yukarısından Nadık'tan gelen sel, Milölü'nden Mimar Sinan Mahallesi'ne doğru önüne kattığı her şeyi alıp götürüyordu. O gece üç kişi selde can verdi.

Sabah olduğunda arabaların üstlerinin yumurta viyolüne döndüğünü gördük. Plastikten yapılmış olan yağmur olukları kalbur gibi delik deşik olmuştu.

Bizim zararımız, sadece pencere camlarının kırılmasından ibaretti. Ama o gün camcılarda cam bulmak mümkün olamıyordu. Birkaç gün camsız kaldık. Sonra çevre illerden getirilen camlarla ihtiyaç karşılandı. O gece böyle bir afet yaşamış olduk.

MEVLİT YEMEĞİ KITLIK VE KARABORSA

Artık kendi gündemimize dönebilirdik. Babam için mevlit yemeği verecektik. Kendi bahçemizde yedireceğimiz için sadece gün tespiti gerekiyordu. Ekim'in ilk haftasında mevlit yemeği vermeyi kararlaştırdık. Aşçı aradık. Bir kadının bu işi yapabileceğini öğrendik. O da o tarihe şu kadar un, yağ, şeker, et vs. hazır edin dedi. Diğerleri kolay da yağ bulmak zor. Devir, Ecevit devri. Kıtlık ve karaborsa devriydi. Benzin, mazot, demir, çay, şeker, yağ kuyrukta. Aracımız olmadığı için benzin ve mazot kuyruğunda, benzinliklerde günlerce bekleyenlerin halini bilmiyorduk. Yağ sıkıntısı da hiç çekmedik. Çünkü evimizde sağılır malımız vardı.

O dönemde mevlit yemeği için en az 40 kg. yağ gerekiyordu. Pazarlardan rica minnet 15 kg. tereyağı toplayabildik. Gerisi yok. Duyduk

ki Belediye Ekin Pazarı'nda bir depoda 5 kiloluk sabah yağlarından getirmiş, dağıtılıyormuş. Derhal oraya gittik. Beş kişi kuyruğa girdik. Birer kutu satın alarak ihtiyacımızı temin ettik. Kırklareli'nde yaşadığım yağ sıkıntısından sonra bu ikincisiydi. Yalnız ikisinde de Ecevit hükümeti vardı.

Gün geldi, hazırlıklar tamamlandı. Mevlit yemeği için bahçeye 500 kişilik sofra serildi. Misafirlerimize ikramda bulunduk. Çorum beşlisinin ardından hoca efendiler, babamın ruhu için Mevlit ve Kur'an'ı Kerim okudular. Erkek misafirler gittikten sonra ayakta hizmet edenler, mutfakta çalışanlar, komşu kadınlar ve çocuklar sofraya oturdular, masaları doldurdular. Onlar da yemeklerini yedikten sonra o geceki program tamamlanmış oldu. Hane halkı ve bazı gençler, ortalığı toparladılar. Hepsinden Allah razı olsun.

BABAMIN PALTOSU

1979 Ekim ayı ortalarıydı. Nöbetçi olduğum gün derse başlamadan yarım saat önce okula gittim. Nöbet defterini imzaladım, nöbet yerime geçtim. İkinci teneffüste okul müdürümüz tedrisat binasının birinci katındaki nöbet yerime uğradı. Selam verdi. Nöbetçi misin, diye sordu. Bütün katları dolaştı ve öbür merdivenden indi gitti.

Üçüncü teneffüs hizmetli İsmail Balaban elinde bir sarı zarfla geldi. Teslim ettiğine dair defteri imzalatıp gitti. Sarı zarf pek hayra alamet değildir diye biliyorum ya merakla açıp baktım. Oradaki yazı şöyleydi:

"…Bugün ikinci teneffüste nöbet yerinde bulunmadığınızı tespit etmiş bulunuyorum. Bundan böyle nöbet görevinizi titizlikle yürütmeniz konusunda sizi uyarıyorum…"

Ertesi teneffüs elime zarfı alıp müdür beyin odasına gittim:

-Hocam bir yanlışlık olsa gerek. O teneffüste bana selam verip kolay gelsin demiştiniz… dedim.

Müdür beyin cevabı sert ve netti:

-Ben seni nöbet yerinde göremedim. Hem görev yapmıyorsun hem de üste çıkmaya çalışıyorsun…

Bu söz karşısında söyleyecek bir şey yoktu. Görev yerimde beni gördüğü halde niye böyle yaptığına anlam veremedim. Öfkeden çıldıracak durumdaydım. Müdür yardımcısı Şaban Gülümser'in odasına girdim.

-Ne oldu sana? Sen de bir hal var. Otur şöyle, dedi.

Bana yer gösterdi. Oturdum ve olan biteni anlattım.

-Üzüldüğün şeye bak! Onun sebebi, babanın paltosu… Senin getirdiğin paltoyu ben falan öğrenciye verdim. Onlar üç kardeş. O paltoyu sırasıyla giyiyorlar. Bir imamın oğulları. Çok muhtaçlar diye verdim, dedi.

Öyle deyince ferahladım.

-Haydi, çayları söyle de içelim, dedim.

Sonra araştırdım ki o günlerde okulda müfettişler vardı. Paltoyu verdiği çocuk da müdür beyi şikâyet edenler arasındaymış. Onun vehmine göre ben o palto ile onun aleyhine olanları destekliyormuşum. Hâlbuki bu olaydan da şikâyet edenlerden de haberim yoktu. Palto çok yeniydi. Gençlerin giyebileceği gibiydi. Onun için öğrencilerden birine verilsin diye getirmiştim. Olsun… Babam için sarı zarf almam benim için şeref sayılırdı.

Okul müdürümüz, Demirel gibi düşünüyordu. On bir kere tayinim çıkarıldı. Hepsini durdurdum. Bunu da hallederim diyordu. Gerçekten de o tarihlerde Ecevit hükümeti gitti yerine dışarıdan destekli 6. Demirel hükümeti geldi. Bu da müdür bey için bir şans demekti.

MEHMET YILDIRIM'IN HİZMETLERİ

Okulda özellikle meslek dersi öğretmenlerine hep şüpheyle bakan müdürümüz Mehmet Yıldırım'ın okulumuza pek çok hizmeti olmuştur. Öncelikle Öğretmen Okulu'nun yeni binasına (şimdiki Meslek Yüksek Okulu binasına) taşınmasıyla boşalan binaların yakın komşusu olan okulumuza devri için Halis Ayhan Bey zamanında girişimlerde bulunmuştu. Mehmet Bey, bunu devam ettirdi. Binanın okulumuza tahsisini gerçekleştirdi. Atölyeleri yemekhane, sınıfları da yatakhane olarak kullanmak suretiyle büyük ferahlık sağlandı.

Ancak okulumuzdaki öğrenci sayısı iki bini aştığı için yeni bina ihtiyacımız devam ediyordu. Eğitim Araçları binasını da İmam Hatip Lisesi bünyesine katarak okulumuzu bir külliyeye çevirdi. Fakat 600'e yakın paralı-parasız yatılı öğrencileriyle okulumuzda pansiyon ihtiyacı büyüktü. Şimdi bildiğimiz yatılı pansiyon binasının ve kantinin yapımını başlattı. İnşaat için köy köy dolaşıp kavak, ekin ve gıda maddesi toplama işinde, özellikle meslek dersleri öğretmenleri ve onların bulabildikleri öğrenciler, özveriyle çalışıyorlardı. O günlerde hepimiz, hem ekin topladık hem de deri topladık. İki yıl içinde pansiyon binasını el birliği ile bitirdik.

Bütün bu hizmetlerin başında okul müdürümüz Mehmet Yıldırım vardı. Fuat Kavukçu ve Mehmet Aksu hocamızın gayretlerini inkâr etmek mümkün değildi. Yanında da meslek dersi öğretmenleri yer alıyordu.

Son sınıf öğrencileri her Cuma günü hutbe tatbikatı için camilere gönderiliyordu. Mübarek gecelerde Ulu Cami'de mevlit programları yapılıyordu. Teravih namazı öncesi meslek dersleri hocaları bir program dâhilinde sırayla vaaz ediyorlardı. Hatta bu irşat programları, ilçelere ve çevre illere kadar uzanıyordu. Ayrıca her milli bayramda mehter takımımız çıkınca halk, coşkuyla alkışlar, şehir şenlenirdi.

Bir tarafta inşaat çalışmaları, bir yanda da irşat faaliyetleri sürdüğü için halkın okulumuza rağbeti devam ediyordu. Senenin her gününde yatılı öğrencilere adak kurbanı geliyordu. Fakir öğrencilere verilmek üzere nakdi yardımların yanı sıra çok miktarda giysi ve bakliyat getiriyorlardı.

Bu akışın başında okul müdürünün, idarecilerin ve meslek dersleri öğretmenlerinin gayreti vardı. Bu konularda hiçbir ihtilaf yoktu.

YÜZLEŞTİRME

Okulumuzda olup bitenler, bir yerlerde konuşuluyor ve değerlendiriliyormuş. Ben ve bazı arkadaşlar aleyhinde kamuoyu oluşturuluyormuş. Eski Emin Cansızlar dönemi gibi yeni kamplaşmalar olduğu yaygarası yapılıyormuş. Bu konular, Mehmet Balaban'ın kulağına da ulaştırılıyormuş. Hakkımdaki suçlamalardan iyice bunalmış ve canı sıkılmış olan İMVAK başkanımız Mehmet Balaban, bir gün okula gelmişti. Beni müdür odasına çağırdılar.

Mehmet Balaban:

-Gel Ethem şöyle otur, dedi. Oturunca söze başladı:

-Mehmet (müdür beye hitap ediyor) nedir koçum, Ethem'le alıp veremediğin? Açık açık söyle.

Müdür bey:

-Sana daha evvel anlatmıştım… Okuldaki her işte karşımıza çıkıyor. Öğrenciler, bizden çok ona itimat ediyor. Yapacağımız her faaliyete engel oluyor. Mesela Mevlana İhtifali yapalım dedik. Öğrenciler Ethem'e danışmışlar. Hayır, asla caiz değil, demiş. Onu bile yapamadık. Daha sayayım mı? diyerek konuşmaya başladı.

Balaban:

-Peki, bu meseleyi bir de Ethem'e soralım. Gerçek mi? deyince ben de:

-Mehmet Ağabey, Mevlana meselesini ilk defa duyuyorum. Müdür beyin böyle bir girişiminden hiç haberim olmadı. Benim Mevlana İhtifali gibi bir programı engellemen nasıl düşünülebilir? Ben, Konya'dayken defalarca bu programlara katılmış biriyim, dedim.

Müdür bey:

-İşte Balaban, bu böyle birisi. Hem yapar hem de inkâr eder, dedi.

O sırada Ticaret Lisesi'nden bize gelmiş bir öğretmen, karşıki binanın merdivenlerinden çıkıyordu.

-Bak, Balaban, şu komünist öğretmen var ya o bana Ethem'den daha sevimli geliyor, dedi.

Balaban kızdı:

-Müdür müdür! Sen bir komünistle Ethem'i bir mi tutuyorsun? dedi ve ayağa kalktı. "Ethem senin talebendi. Onu sen yetiştirdin. Birbirinizle iyi geçinin, diyerek elimden tutup beni odadan çıkartı.

-Sana da yiyorum, birbirinizle iyi geçinin, deyip gitti.

Balaban'ın, sizi yüzleştireceğim, diye günlerce söylediği 'yüzleşme' böylece gerçekleşmiş oldu.

SÜRGÜN LİSTESİ

6. Demirel Hükümet'i iş başındaydı. Ona güvenen siyasilerin ve bürokratların bıçağının her tarafı kesiyordu. İktidara yaptıramayacağı bir şey yoktu. Bu ortamlarda okul müdürümüz de okulda temizlik yapma derdindeydi. Nasıl edip de kendisine engel gördüğü öğretmenleri okuldan uzaklaştırabilirim telaşındaydı.

Bizler, öğretmen olarak verilen program doğrultusunda derslere devam ediyorduk. Zaten ders ve sınıf seçme imtiyazına sahip olan öğretmenlerin dışındakiler, hangi sınıfa hangi derse gönderilirse gitmek durumundaydı. Buna rağmen bazı öğretmenleri tasfiye etmekte kararlı olsa gerek ki AP milletvekili Ahmet Cimbek Bey'e bir liste vermiş: "Ahmet Bey, şunları okuldan uzaklaştırırsan ben burada daha huzurlu müdürlük yaparım. Bunlar, okulda fitne kazanı kaynatıyorlar. Her icraatıma karşı çıkıyorlar…" demiş.

Ahmet Cimbek listeyi eline alıp bakmış, pek yakından tanıdığı isimler yok. Damadı Mustafa Arıcı'ya göstermiş:

-Okul müdürü bunların sürgününü istiyor. Bunlar nasıl öğretmenler? Tanıyor musun? diye sormuş.

Mustafa Arıcı da bakmış listeye. Hakkı Şirin, Ethem Erkoç, Celal Avcı, Halit Balyaz…

-Bunların hepsi de okulun en iyi öğretmenleri. Şikâyetçi olunacak kimseler değil. Bunlardan iyi öğretmen bulmak çok zor." demiş.

Bunun üzerine Ahmet Cimbek listeyi dikkate almamaya karar vermiş. Bunları yıllar sonra Mustafa Arıcı bizlere açıkladı.

Okul müdürü, Cimbek'ten sonuç alamayınca bir başkasına vermiş aynı listeyi. "Senin Milli Eğitim Müdürü ile aran iyi. Şunlardan beni kurtar" demiş. O da aynı listeyi Milli Eğitim Müdürü'ne götürüp vermiş.

Ancak o sırada Çorum çok karışıktı. Valiliğin ve Milli Eğitim Müdürlüğünün daha öncelikli işleri vardı. Okullardaki öğretmen ve öğrencilerin can güvenliğinden endişeliydiler. Okullardaki öğretmen ve idarecilerin çoğu, okula ancak silahlı gelebiliyorlardı. Öğrencilerin de nasıl geldiklerini tespit etmek mümkün değildi. Bütün ilçelerde de durum aynıydı. Velhasıl o ortamda sürgün listeleriyle kimsenin uğraşacak hali yoktu.

1980 OLAYLARI VE İHTİLAL

1980 ÇORUM OLAYLARI'NIN BAŞLANGICI

Mayıs ayının son haftasıydı. Dersten çıktık, çarşıya gidecektik. Hakkı Şirin'le birlikte kapıdan çıkarken Yaşar Yılmaz, Mehmet Ateş ve Muharrem Yenidünya ile karşılaştık. Dışarı çıktığımızda sokakta bir farklılık hissettim. Her ağacın dibinde iki genç bizi süzüyorlardı. Ben, onları o mıntıkada, hatta Çorum'da daha önce hiç görmemiştim. Üniversite öğrencileri miydi yoksa dışarıdan mı gelmişlerdi, bilemiyorum. Bu manzara hayra alamet değil düşüncesiyle Hakkı Şirin'e "Haydi, Vakıflar Yurdu'na; Nurettin Özen'e uğrayalım" deyip oraya saptık. Diğer arkadaşlar, yola devam ettiler. Ağaçların dibindeki delikanlılar da onları uzaktan izliyorlardı.

Nurettin Özen yerinde yokmuş. Biz de Eğitim Araçları binasının önünden çarşıya gitmeye kararı verdik. O sırada iki kişi koşarak Arif Soylu'nun bahçeye atlayıp kayboldular. "Bunda bir iş var" diyerek yola devam ettik. Saat Kulesi'ne yaklaştığımızda Gazi Caddesi tarafından sloganlar, bağrışmalar, çığlıklar geliyordu.

Yaşar Yılmaz'dan dinlediğime göre Albayrak İlkokulu'na yaklaştıklarında Yaşar Bey'e, sen şöyle ayrıl, deyip diğer iki öğretmene saldırmışlar. Muharrem Bey beden eğitimi öğretmeni olduğu için bir açık pencere görmüş, parende atıp içeriye girmiş. Dışarıda kalan Mehmet Ateş'e epey dayak atmışlar.

Meğer o gün (27.05.1980) MHP Genel Başkan Yardımcısı Gün Sazak'ın öldürülmesi dolayısıyla gençler hadiseyi protesto için bir eylem başlatmışlar. İzinsiz yürüyüş yapmışlar, sonra sol görüşlü esnafların camlarını kırarak Saat Kulesi'ne doğru geliyorlarmış. Biz, buradan derhal evlerimize döndük.

15 Haziran 1980 tarihli Vahdet Gazetesi'ne göre durum şöyle gelişiyor:

"İzinsiz yürüyüşten sonra sol görüşe mensup esnaf dükkânlarının camlarının kırılması ve sol görüşlü kişileri tartaklamalarıyla başlayan hadiseler, bir grup komünist militanın Gazi Paşa İlkokulu'nda ortaokul tahsilini gece okumak suretiyle tamamlamak isteyen ve olaylardan bihaber olan masum gençleri silahla taramalarıyla genişlemiştir.

"Devletin güvenlik kuvvetleri, Gün Sazak'ın öldürülmesini takip eden 3 gün boyunca meydana gelen bu hadiseleri, adeta bir futbol maçı seyreder gibi seyretmiş, müdahale etmemiş, tedbir almamıştır.

"Daha sonra Cuma günü sabahı polis memurları Muzaffer Yeşilyurt ve Abdurrahman Koçak'ın komünistler tarafından öldürülmesiyle tamamen kızışan hava, tarafların kendilerine taraftar bulmak maksadıyla hadiseyi saptırarak Alevi-Sünni meselesi şeklinde özellikle köylere kasıtlı olarak duyurmaları, hadiselerin merkez dışına sıçramasına neden olmuştur. Bu arada özellikle sulara zehir katıldığı, küçük kızların ırzına geçildiği, Alevi köylerin Sünni köyleri, Sünni köylerin de Alevi köyleri basacağı vs. yalanlarıyla halk galeyana getirilmek istenmiş, bu arada halktan milyonlarca lira toplanmıştır.

"Gün Sazak'ın öldürülmesiyle başlayan olaylar Alevi-Sünni çatıştırılması haline dönüştürülünce Çorum halkı, iç savaşı yaşadı. Fatura 8 ölü, 29 yaralı, 122 tutuklu… Halkta silahlanma ve göç devam ediyor. Her an yeni hadiseler olabilir."

Durum bu kadar vahim iken siyasi partiler, temkinli açıklamalar yapıyorlardı.

CHP İl Başkanı: Sağdan ve soldan yabancı güçler, Çorum'a girmiştir. Bunlar temizlenmelidir.

AP: Biz, bu hadiselerin bu şekilde cereyan edeceği kanaatinde değildik.

MSP: İnsanlık, İslam'dan uzaklaştıkça muhabbetin yerini kin, merhametin yerini ise barbarlık almaktadır.

MHP: Bu hadiseler kesin olarak Alevi-Sünni meselesi değildir.

Çorum Olaylarının birinci bölümü böyle sonuçlandı. Ama defter kapanmadı. Yaranın kabuğu kavlatıldı. Olayların devam etmesinden, yaranın kangrene dönüşmesinden korkuluyordu. İstihbarat bilgileri de bunu işaret edince Kayseri'den komando birliği getirildi. Okullar tatil edildiği için İmam Hatip Okulu'nun yatılı pansiyon binasına yerleştirildi. Komutan da müdür odasının yanındaki küçük odada kalıyordu.

Güvenlik gerekçesiyle il merkezindeki tüm okullar tatil edilmişti. Yakın köylerden ve ilçelerden gelen öğrenciler salimen köylerine ulaştılar. Ancak Karadeniz bölgesinden gelen öğrenciler, çok endişeliydiler. En çok endişeli olanlar ise Fatsalılardı.

Fatsa, Terzi Fikri tarafından kurtarılmış bölge ilan edilmişti. Komünist olmayanları şehre sokmuyordu. Çorum İmam Hatip Lisesi 5. sınıf öğrencisi Bilal Sarmak, Fatsalıydı. Evine gitmek, anne babasına kavuşmak istiyordu. Bilal Sarmak, Fatsa'ya yaklaşınca takibe almışlar. İmam Hatip Lisesi öğrencisi olduğunu öğrenince kendisini, onu karşılamaya gelen babası ve kardeşini şehit etmişler.

Haber, sadece Fatsa halkının tepesine değil bizim de başımıza kor gibi düştü. Çorum Olaylarının yasını ve endişesini yaşarken Fatsa'dan gelen haber bağrımıza bir hançer gibi saplandı.

CUMA VAKTİ PROVAKASYON

Çorum olayları 27 Mayıs 1980'de başlamıştı. Yatışır diye beklenmesine rağmen olayların devam etmesini çıkarlarına uygun gören sağcı ve solcu militanlar, yer yer olay çıkartıyorlardı. Ama halk, kaybettiği huzura tekrar kavuşmak istiyordu.

Böyle bir ortamda çarşıya çıkabiliyorduk, sakin sakin camiye gidiyor, ibadet edebiliyorduk. Yine böyle bir günde 4 Temmuz Cuma

gününde pek çok insan, camileri doldurdu. Ben de Ulu Cami'deydim. Hoca efendi hutbe okurken dışarıdan birisi kapıyı açtı. *"Ne duruyorsunuz? Alaaddin Camii bombalandı. Alaaddin Camii yanıyor"* diye bağırarak cemaati galeyana getirdi. Hoca Efendi minberden sesleniyordu: ***"Cemaat sakin olun. Tahriklere kapılmayın. Camiyi terk etmeyin."***

Hoca ne derse desin, cemaatin en az yarısı çıktı. Biz namaza devam ettik ama aklımız dışarıdakilerdeydi. Sonradan duyduğumuza göre dışarı çıkanlar, yolardaki dükkânlarda keser sapı, kazma-kürek sapı… Ne buldularsa alıp Alaaddin Camii'ne doğru gitmişler. Aslında Alaadin Camii'nin bombalanması diye bir şey hiç olmamış. Kim yaptıysa cami civarında bir Molotof kokteyli patlatmış. Bu durum istismara neden olmuş. Bu durum, Çorum içerisindeki camilere "Alaaddin Camii bombalandı. Alaaddin Camii yanıyor", Çorum dışındaki köylere ve kazalara ise "Çorum'da bütün camiiler yanıyor, şehir elden gitti, yetişin" şeklinde militanlar tarafından duyuruluyor.

1 Ağustos 1980 tarihli Vahdet Gazetesi'nde olay şöyle anlatılıyor:

"Alaaddin Cami civarında yakılan evlerin dumanlarının şehir halkı tarafından görülmesiyle camilerden toplanan halk, olay mahalline doğru yürümüşler. Bu esnada ve Cuma günü akşama kadar birçok yerde silahlı çatışmalar olmuş, barikatlar yeniden kurulmuş ve Çorum halkı tarafından istenmeyen ve korkulan hadiseler yeniden başlamıştır."

Bu arada Cuma namazı bitti ama dışarısı güvenli değildi. Yollara barikatlar kurulmuştu. Mürsel hoca ile beraber Din Görevlileri Derneği'ne çıktık. Ortam biraz yatışsın diye orada bekledik. Sonra çıktığımızda baktık ki yollara barikat kurulmuş. Osmancık Caddesi'nde en az üç yerde barikatların önünde durdurulduk. Kimlik yoklamasından geçirildik. Eve geldiğimde cezaevinin yanındaki

jandarma karakolunun önünde mahşeri bir kalabalık vardı. Suçluların bulunup cezalandırılmalarını istiyorlardı. Onları kim yönlendiriyordu? Anlamak mümkün değildi. Ev halkının endişeli bekleyişleri benim eve gelebilmem ile sonra erdi. Artık eve girin ısrarı başladı. Ailemin ricası üzerine eve girdim ama aklım olaylarda. Zira balkondan baktığımda şehrin her tarafından dumanlar yükseliyordu. O günlerde Beyyurt'ta iç harp vardı. Çorum'da da iç harp yaşanıyordu sanki…

Gazetede bu olaylar şöyle anlatılıyordu:

"Gerek sol kesimde ve gerekse sağ kesimde 'mezhep kavgası' adı altında Alevi ve Sünni halkı sokaklara döken militanlar evleri ve iş yerlerini ateşe vermiş, dükkânları tahrip etmiş ve yağmalamış, rasgele evleri kurşun yağmuruna tutmuştur. Şehir dışında ise yalan haberlere ve tahriklere kapılan halk, yolları kesmiş, şehirlere gruplar halinde girmek istemiş ancak emniyet ve askeriye tarafından içeri alınmamıştır."

Olaylar günlerce devam etti. Militanlar, herkesi kapısının önünde nöbet tutmaya mecbur etti. Her evden para toplandı. Vermemek mümkün değildi. Devlet erkânı olayları seyretmekle yetiniyorlardı. Emniyet ve askeriye olaylara müdahale etmiyorlardı. O günlerde Başbakan Süleyman Demirel'e de durumun bildirildiği söyleniyordu. Derhal müdahale edilmesi gerektiği ve burada halka söyleyecek sözümüz kalmadığı için çok oy kaybedecekleri hatırlatıldığında "Bir Çorum da olmayıversin" dediği çok konuşuldu.

Çorum'un kan ağladığı günlerde halkın oylarıyla seçilen belediye başkanı Turan Kılıççıoğlu ortalıkta yoktu. Basına yansıyan haberlere göre yakın bir arkadaşının Amerika'da tahsil gören biricik kızının Cariton otelinde yaptığı evlenme töreninde bulunmak üzere Çorum'dan ayrılmış. 12 Eylül 1980 darbesine kadar Çorum'a uğramamış. Dönünce de ihtilal yöneticilerinin tercihiyle görevine devam etmiş.

Belediye başkanımızın firarda olduğu günlerde belediye işçilerinin bir kısmı işbaşı yapmamış, olaylara karışan işçilerin, militan işçilerin bir kısmı tutuklanmıştır. Siyasi ve ideolojik tercihlerle işe alındığı söylenen işçiler, o dönemde eylemleriyle hep dillerdeydi.

Savcı Ertem Türker'in beyanına göre 33 kişi ölmüş, 98 kişi tutuklanmıştır. Ölenlerin içinde hiç militan yok. Hemen hepsi 40-50 yaşlarında işinde gücünde insanlar.

Basının tespitine göre 33 ölü, çok sayıda yaralı, 104 tutuklu var. Ayrıca 50 ev yakıldı, 100'ü aşkın dükkan tahrip edildi ve yağmalandı.

Olayların ardından şehrin bir kesiminden öbürüne, diğer kesiminden karşı tarafa jandarma gözetiminde göç başladı. Yıllarca yaşadığı mahalleden gözyaşlarıyla eşya taşıyanların hali, yürek dağlıyordu.

Vali vekili Yüksek Çavuşoğlu, olayın vahametini şöyle anlatıyordu:

"Çorum ekonomisi yaklaşık 1 milyar TL zarar etmiştir. Fabrikalar durmuştur. Dış satım yapılamamaktadır. Ulukavak Mahallesi'ne bir askerlik şubesi, Milönü'ne de belediye şubesi açılması karşısında kesinlikle resmi dairelerin bölünmesine ve memurların tayin edilmesine müsaade etmeyeceğiz."

Cumhuriyet Savcısı Ertem Türker de şöyle diyordu:

"İddia ediyorum ki Çorum olayları dışarıdan planlanmıştır. Ama bu dışarısı Çorum dışı olur, Türkiye'nin dışı olur. İçerideki bizim piyonlarımız da ismiyle, diniyle bizim olan vatandaşlarımızın bazıları da piyon olarak bu senaryoda, bu oyunda rol almıştır."

Sayın savcımız dışarıdan planlamaya işaret etmiş ancak bunu açmamıştır. O tarihte dışarıdan gelen CIA ajanlarının günlerce Merih Oteli'nde kaldıkları ve olayları yönlendirdikleri söylentileri yayılmıştı.

Ne derece doğruydu, ancak devlet bilebilirdi.

AP İl Başkanı Saffet Cerit: "Bu hadiseyi yapanlar, Çorumlu olamazlar hatta Türk bile olamazlar." diyordu.

CHP il başkanı Cemal Solmaz, Çorum'dan eşkıyaların hala temizlenemediğini söylüyordu.

MSP İl Başkanı Abdullah Tahtalı da şöyle diyordu: "Müdafaasız insanları kurşunlayan, işkence yapan, ev yakan, dükkân yağmalayan ve can alanlara hiçbir partinin sahip çıkabileceğini sanmıyorum."

ÇORUM OLAYLARIYLA NELER KAYBETTİK

Türkiye'de devam eden anarşiye rağmen ilimizde kısmen huzur ortamı vardı. Akrabalık ve komşuluk ilişkilerimizde bir sorun yoktu. Bu manada halk arasında kardeşlik ve muhabbet vardı. Hele de Alevi-Sünni ayrımına dayalı hiçbir kavga ve anlaşmazlık bulunmuyordu. Aynı sokakta oturuyor, aynı okulda okuyorduk. Dükkan komşuluğumuz ve iş ortaklıklarımız vardı. Birbirimizden selam sabahı esirgediğimiz hiç olmazdı. Çorum olayları, öncelikle insanlarımız arasındaki kardeşlik ve muhabbeti baltaladı. Zira Çorum olaylarında fitne ve kargaşa vardı.

Herkes birbirine güvendiği, Alevi-Sünni ayrımı yapılmadığı için birlikte çalışma ve birlikte üretme duygusu gelişmişti. İşadamları arasında iyi bir işbirliği vardı. Bu, onların ortaklıklar kurmasına yol açmıştı. Birlikte fabrika kurdular, birlikte büyük yatırımlara imza attılar. Sıffin Savaşı'ndan kalma ayrımcılık ve fitne, Çorum halkını böldü. Birbirine düşman etti. İlk anda ortaklıklar bozuldu. Pek çok fabrika kapandı. Buradaki bazı esnaf, sanayici ve işadamı İzmir, Adapazarı, Kocaeli, Bursa ve İstanbul'a gittiler.

Geride kalanlar, işleri toparlayamadılar. Çorum göç verirken sanayi ve ticarette büyük kayıplar ortaya çıktı. Daha karmaşık olanı,

Sünniler Alevi dostlarını ve komşularını kaybettiler. Aleviler de yıllarca birlikte yaşadıkları Sünni dostlarını ve komşularını ancak çarşıda pazarda görür hale geldiler.

Çorum Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Vahit Benderli, bunu şöyle değerlendiriyordu: "Bu hadiselerden sonra ekonomik açıdan 50-100 yıl geriye gittik." diyordu.

Esnaf Kefalet Kooperatif Başkanı Hüseyin Ahlatçı da "Çorum'a bundan sonra kimse yatırım yapmaz" diyordu.

Vali vekili Yüksel Çavuşoğlu'nun tespiti daha netti: "Çorum ekonomisi, yaklaşık 1 milyar TL zarar etmiştir. Fabrikalar durmuştur. Dış satım yapılamamaktadır."

Evet, ekonomik kaybımız çoktu. Türkiye'de itibar kaybımız büyüktü. Bundan daha büyüğü halkımızın arasına fitne girmişti. Bölünmüşlük hissi her yerde her an karşımıza çıkıyordu. Bunun birkaç asırda bile eski haline dönmesi mümkün değildi.

ADIM ADIM İHTİLALE DOĞRU

Yetmişli yıllarda öğrenci hareketleri, tüm üniversiteleri sarmıştı. Anarşi, liselere kadar inmişti. Hangi lisede kimlerin üstün olduğu, hemen hemen belliydi. Çorum'da bazı okullarda üstünlük ele geçirmek için kıyasıya kavgalar oluyordu.

Geceleri, elinde boya tenekeleri ve fırçalar bulunan gençler, sabaha kadar sokaklarda duvarlara slogan yazıyorlardı. Bazı mahallelerde ülkücülerle akıncılar bu konuda kavga ediyorlardı. Bazı semtlerde de solun fraksiyonları arasında sokak taksiminde kavgalar yaşanıyordu.

Üniversitelere gelince sağ-sol kavgalarının olmadığı gün yoktu. Pek çoğu da kanlı sonuçlanıyordu. Kıbrıs Harekatı'nda Türk ordusu

5000 şehit vermişti. Yetmişli yıllarda ölen gençlerin sayısı bu rakamı çok aşmıştı.

Siyasi ortam da çok gergindi. Mecliste bir ayda doksan oylama yapıldığı halde Cumhurbaşkanı seçilemiyordu. O dönemlerde kim genelkurmay başkanı ise o, potansiyel Cumhurbaşkanı adayı idi. Hükümet ve parlamento ne derse desin cumhurbaşkanı tek kişilik ana muhalefet partisi gibiydi. Kendi kriterlerine uymayan kanunları ve kararnameleri veto ediyordu. Bürokrasinin pek çoğunun tayin kararnameleri de hep onun onayından geçiyordu. Bu yüzden üst düzey yöneticilerin çoğu, işi vekâleten yürütüyordu.

Çorum olayları gibi Sivas, Maraş olayları da zamanında müdahalelerin yapılmaması sonucu büyümüştü. Polis yetersiz kalıyor, askeri birlikler ise sadece seyrediyorlardı. Daha sonra Kenan Evren, bütün bunları "İhtilal şartlarının olgunlaşması için böyle yaptık" diyerek açıklayacaktı.

Okullar içinde en huzurlu görünen İmam Hatip Lisesi idi. Okulumuzda sağ-sol kavgası yoktu ama sağın iç kavgası, oldukça şiddetli yaşanıyordu. Öğrenciler huzursuz, öğretmenler tedirgindiler. Sağlıklı eğitim imkânı yoktu. Sokaklarda can güvenliği konusunda kimsenin garantisi yoktu. Herkes, bugün de sağ salim evime dönebildim, diyordu.

Böylesine bezginliğin bulunduğu bir ortamda Oba Apartmanı'nda bulunan bir öğretmen, istihbaratçı komşusuna "Bu hal ne olacak böyle?" diye sorduğunda aldığı cevap ilginç: "Sabredin, bir iki haftaya kadar her şey bitecek."

Ağustosun sonundaki bu konuşmanın ardından 12 Eylül 1980 tarihinde Cuma günü ordu yönetime el koydu. Orgeneral Kenan Evren, Milli Güvenlik Konseyi adına ihtilali açıkladı. Zaten bütün ihtilaller

Cuma günü oluyor, sokağa çıkma yasağı ilan ediliyordu. O gün kimse Cuma namazına çıkamıyordu. Bir müezzin, asker nezaretinde Ulu Cami'ye gidip namaz vakitlerinde ezan okuyordu. Ne hastır bilemem, sadece buna izin veriliyordu.

12 Eylül'den itibaren anarşi, kavga, sağ-sol çatışması bıçak gibi kesildi. Kabına sığmayan o kimseler, birden kabuklarına çekildiler.

Siyasi partiler, sendikalar, dernekler ve tüm sivil toplum kuruluşları kapatıldı. Ordu yönetime el koyunca Anayasa ortadan kaldırıldı. Milli Güvenlik Konseyi Başkanı Kenan Evren, emekli orgeneral Bülent Ulusu'yu başbakan olarak atadı. Asker kökenli üyelerin ağır bastığı bir hükümet kurdu. Sivil olarak kamuoyunun yakından tanıdığı tek isim Turgut Özal'ı devlet bakanı ve başbakan yardımcısı olarak atadı. Milli Eğitim Bakanı da yine asker kökenli Hasan Sağlam'dı. Ankara'daki siyasi parti başkanları, dernek ve sendikaların başkanları ya tutuklandı ya da gözaltına alındılar. Bu durum aynen il ve ilçelerimizde de uygulandı.

Anayasa askıya alındı. Yeni bir Anayasa hazırlamak için ihtilalcilerin seçip atadığı bir "Danışma Meclisi" kuruldu.

Valilik, sembolik bir makam haline geldi. Çorum olaylarında ortada görünmeyen halkçı belediye başkanımızın görevine devamına karar verilmişti. Ama merkezde ve ilçelerde birer sıkıyönetim komutanı tam yetkiliydi. Dairelerde ve okullarda onlara yakın olanlar, adeta onların muhbirleri durumundaydılar. Alınan istihbarat göre birden kapalı spor salonuna götürülüp gözleri bağlı sorgulanıyorlardı.

İhtilal, Çorum olaylarından sonra gerçekleşmişti. Bu yüzden fırsatçılara gün doğmuştu. Mahallede, dairede veya okulda kafasına taktıkları insanları bir takım suçlamalarla ihbar etme furyası başladı. Sıkıyönetim komutanları, suçlu avına çıktı. Bir şikâyet dilekçesiyle sorgusuz sualsiz direkt içeri attılar. Aylarca hatta yıllarca hâkim karşısına çıkarılmadan tutuklu yatanlar vardı.

Çorum'daki avukatlar, davalara koşmakla başa çıkamıyorlardı. Zira sanık Çorum'da tutuklu olduğu halde duruşması Erzincan sıkıyönetim mahkemesinde yapılıyordu. Avukatların ve sanık yakınlarının oraya gidip gelmeleri hem maddi hem de manevi yönden yıpratıcıydı. Sıkıyönetim sorguları sırasında kendilerine yapılan işkenceleri daha sonra hep anlattılar. Bu nedenle sağlığını, işini kaybedenler oldu. Pek çok masumun yuvası dağıldı. Üç-dört sene sonra mahkemeye çıktıklarında berat edenler, geriye dönüp baktıklarında şok oldular. Tekrar düze çıkabilenlerin sayısı çok azdı.

Kamuoyundaki yaygın kanaate göre sıkıyönetim mahkemelerinde yargılananların içinde çok az suçlu vardı. Asıl suçlular, çete başları hep dışarıda deniliyordu. Darbe hukuku ve yargısı böyle bir şey…. Suçlu suçsuz demez, bulduğunu kodese tıkar kanısı toplumda iyice yerleşmişti.

İHTİLAL SONRASI İMAM HATİP LİSELERİNDE ENDİŞE

İhtilalden sonra siyasi hesaplaşmalar hızlandı. Siyasi partilerin liderleri Zincirbozan'da tutukluydular. Bakanlar ve milletvekilleri de Mamak Cezaevinde idiler. Hem de istemedikleri insanlarla bir koğuşa konmuşlardı.

Siyaset cephesi böyle devam ederken İmam Hatip düşmanlığında birleşen şer cephesi de çalışıyordu. Şubat 1981'de Milli Eğitim Bakanlığı'nda kurulan ve müfettişlerden oluşan beş kişilik komisyon, Milli Eğitim Bakanlığına ve Devlet Başkanlığı'na özel "Din Eğitimi Raporu" hazırlayıp sunmuşlardı. 130 sayfalık bu raporda din eğitimin tarihçesi nakledildikten sonra özellikle İmam Hatip okullarının siyasi çevrelerin, bazı derneklerin cemaat yapılanmasının etkisinde olduğu vurgulanıyordu. Bunun önlenebilmesi için orta kısımların kaldırılması,

lise kısımlarının sayılarının azaltılması, İlahiyat Fakültesi dışındaki fakültelere girişlerin sınırlandırılması öneriliyordu.

Bakanlıkta bu çalışmalar yapılırken Çorum İmam Hatip Lisesi'nde iç kavga devam ediyordu. Okul müdürü, yine aynı öğretmen ve öğrencileri potansiyel tehlike olarak görüyordu. Fakat okuldaki solcu öğretmenler, yazı tahtalarındaki yazı ve resimleri, sınıflarda öğrencilerin soru ve itirazları gibi doneleri abartarak okulda laiklik ve cumhuriyet aleyhine faaliyetler yürütüldüğünü, hatta Atatürk düşmanlığı yapıldığını öne sürerek sıkıyönetim komutanlığına ihbarda bulunuyorlardı. O yüzden okulumuz, bakanlık müfettişlerinin uğrak yeri oldu. Hemen her hafta okul müdürünün odasında "müfettiş var" levhası asılı duruyordu.

Ankara'da ise Güvenlik Konseyi'nin kendisine sunulan rapor doğrultusunda bir takım kararlar alınması söz konusuydu.

Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) yasası çıkacağı sırada Yüksek İslam Enstitüleri'nin kapatılması ve sayılarının azaltılması gündemdeydi. Bu arada Bursa Yüksek İslam Enstitüsü Vakıf heyetinin Başbakan Yardımcısı Turgut Özal nezdindeki girişimleri, bir başlangıç oldu. "Türkiye'de Din Eğitimi" konulu rapor, önce Özal'a sunuldu. Ama en önemlisi bu raporun Kenan Evren ve arkadaşlarına ulaştırılabilmesiydi.

HALİS AYHAN VE ARKADAŞLARININ GİRİŞİMLERİ

Halis Ayhan hocamız ve arkadaşları, araştırarak Kenan Evren'in genel sekreteri Hasan Sağlam Paşa'ya ulaşmayı başarıyorlar. O da talepleri Kenan Evren'e aktarıyor. Ondan alınan randevu üzerine Halis Ayhan, beş kişilik heyetle Evren Paşa'ya gidip görüşüyor ve önerilerini doğrudan sunuyorlar.

7 Mayıs 1981 tarihinde yapılan görüşmeyi ve sundukları teklifleri hocamız, daha sonra çeşitli röportaj ve oturumlarda şöyle açıklıyordu:

A. Din Bilgisi ve Ahlak Dersleri ile ilgili teklifler:

1.Din eğitimi, okul öncesi çağdan itibaren ele alınmalı, temel eğitimin ve ortaöğretimin bütün sınıflarına yayılmalı.

2.Din Bilgisi ve Ahlak Dersleri birleştirilmeli ve haftada en az iki saat olarak mecburi ortak dersler arasına alınmalı.

B. İmam Hatip Liseleriyle İlgili Teklifler:

1.İmam Hatip Liseleri Türk Milli Eğitimin bütünlüğü içinde ve Milli Eğitim Temel Kanununun 32. Maddesi çerçevesinde şimdiki statüsü korunmalıdır.

2.İmam Hatip Liseleri'nin bünyesinde açılıp, ortaokul programındaki seçmeli ders saatlerini meslek derslerine (Kur'an-ı Kerim, Arapça, Din Bilgisi) ayırmak suretiyle bu liselerin birinci devresi olarak çalıştırılan ortaokullarla ilgili uygulama sürdürülmelidir.

3.Milli Eğitim Bakanlığı İmam Hatip Liselerinin programlarını, bu okul mezunlarını istihdam eden daire olarak Diyanet İşleri Başkanlığı ile işbirliği yapmak suretiyle hazırlamalıdır.

C. Din Eğitimi Kurumları'ndaki kız öğrencilerin kıyafetleriyle ilgili teklifler:

Din Eğitimi Kurumları'nda okuyan kız öğrencilere, kendi isteklerine bağlı olarak ve özel yönetmeliğinde belirlenecek esaslar çerçevesinde başörtüsü kullanımına izin verilmelidir.

D.Yüksek İslam Enstitüleri ile ilgili teklifler:

Yüksek İslam Enstitüleri, hazırlanmakta olan Yüksek Öğretim Kurumları Yasası içinde sayıları azaltılmadan, çevresindeki üniversitelerin bünyesinde birer fakülte haline getirilerek, öğrenimlerine devamı sağlanmalıdır.

Milli Eğitim Bakanlığı'nda sunulan bu teklifler, başörtüsü konusu hariç, hepsi kabul edilip kanunlaştırılmıştır. Yani bugün İmam Hatip Liseleri ve İlahiyat Fakülteleri, varlıklarını o hocalarımızın cesaret ve girişimlerine borçludur.

Yüksek İslam Enstitüleri'nde iki defa "akademi olma talebi" ile başlatılan boykotlarla elde edilemeyen taleplerin daha fazlası böylelikle gerçekleşmiş oldu.

İhtilal konseyinin kararı üzerine Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 31. Maddesinde yapılan değişiklikle "Lise ve dengi okulları bitirenler, yükseköğretim kurumlarına girmek için aday olmaya hak kazanır." hükmü getirilmiş, İmam Hatip Liseleri dahil, meslek liselerinin üniversiteye girişlerindeki engellerin tamamı böylece ortadan kaldırılmıştır. Onlar bu mücadeleyi yaparken İmam Hatip Liseleri'nde iç çekişmeler, hız kesmeden devam ediyordu.

KENAN EVREN'İN ÇORUM ZİYARETİ

İhtilalin kudretli komutanı Kenan Evren'in Çorum'a geleceği haberi, kentimizi ve tüm resmi kurumları heyecanlandırdı. Şehirde bir eksiklik görülmemesi için herkes titiz davranıyordu. Bahar günüydü. Tüm okulların öğretmen ve öğrencileriyle mitinge katılması zorunluydu.

Miting, Atatürk heykelinin çevresinde yapılacaktı. Herkes heyecanla Devlet Başkanı Org. Kenan Evren'i bekliyordu. Sonunda geldiği anons edildi. Kürsüye çıktı: "Sayın Samsunlular" diyerek söze başlayacaktı ki çevresindekiler geldiği şehri hatırlattılar. "Sayın Çorumlular" diyerek halka hitap etmeye başladı. "Nitekim yönetime el koymak mecburiyetinde kaldık" diyerek durumu izah etmeye çalıştı. 45 dakika kadar memleketin içindeki durumu ve icraatlarını anlattı. Kimseye göz açtırmayacaklarını vurgulayarak sözlerini tamamladı.

Ama bizim hatırımızda geldiği şehri bile düşünmeden "Sayın Samsunlular" diye söze başlayışı kaldı. Kenan Evren'in bu hali, 1965 yılında Cumhurbaşkanımız Orgeneral Cevdet Sunay'ın Çorum'u

ziyaretini aklımıza getirdi. Sayın Sunay da Çorum'a geldiğinde yaz tatilinde olduğumuz için şehir içinde kalan öğrencilerle karşılama töreni yapılmıştı. Halk, Cumhurbaşkanını görmek ve konuşmasını dinlemek için Saat Kulesi meydanına toplanmıştı. Cevdet Sunay, Belediye binasının merdivenlerinin tepesinde eline mikrofonu aldı: "Sayın Samsunlular" diyerek söze başladı. Arkadan uyardılar. Ama onu da yanlış anlamış olsa gerek ki "Sayın Çankırılılar" dedi. Bu defa eline yazılı bir kâğıt verdiler. Ona bakarak "Sayın Çorumlular, hepinizi hürmetle selamlıyorum" deyip konuşmasını tamamlamıştı.

Halkta büyük hayal kırıklığı oldu. O da belediye binasına girdi. Ona bakarak Kenan Evren'in hitabeti iyi sayılabilirdi.

OKULUMUZDA AYNI HAVA

Okulda bazı öğretmenlerin ihbarları ve öğrencilerin ayrım ve yolsuzluk yapıldığına dair şikâyetleri üzerine her gün müfettişlerin geliş gidişleri bizi de rahatsız ediyordu. Ama okul müdürümüz bunlar da geçer mantığıyla hareket ediyordu. Benim tayinim kaç defa çıkarttılar ama ben yine durdurdum demeye devam ediyordu.

Bizler de şikâyetler konusunda zan altındaydık. Özellikle meslek dersleri öğretmenlerini potansiyel suçlu görüyordu. Biz, buna üzülüyor ve dostlarımızla dertleşiyorduk. Bir gün Kız Meslek Lisesi'nde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni olan Nedim Küçüker "Sizin yerinizde ben olsam, çıkarım ortaya, elimi vururum masaya, o müdüre dünyanın kaç bucak olduğu gösteririm" dedi. Biz de bu işin o kadar kolay olmadığını söyledik. Dışarıdan gazel okumaya benzemediğini anlattık. Ama o kükrüyor, kabına sığmıyordu. "Bekleyin, geliyorum. O müdürle mücadele nasıl oluyormuş, görürsünüz" dedi.

Nedim Bey, aniden bizim okula naklini yaptırmıştı. Büroda göreve başlama evrakını imzalarken gördük. Hayırlı olsun, dedik. Ama nasıl olduğunu şeytanın bile bilmediği bir yolla Nedim Küçüker, öğleden sonra Alaca ilçesine gönderilmişti.

Nedim Bey de bir şey anlayamadı. Ama kendisini orada bir lisede buldu. Onun kadar biz de şaşkındık. Ama Nedim Bey'e "Bak, biz burada yıllarca direnebildik. Ama sen, bir gün bile dayanamadın" diye takılmayı da ihmal etmedik.

Nedim Bey, Kız Meslek Lisesi'ndeki görevine geri dönebildi ama bu olay onu iyice bilemişti. İlk fırsatta Milli Eğitim Bakanlığı'nda atama işleriyle ilgili bir müdürlüğe gitti.

İLK MİRAS TALEBİ

Babamın vefatından sonra evleri kiraya vermeye, Hıdırlık altındaki tarlamızı ekip biçmeye devam ediyordum. Bunlardan elde edilen gelirleri iki bacımla ve annemle birlikte dörde taksim edip herkesin payını veriyordum. Paraları eniştelerime götürdüğümde hiç değer vermediklerini gözlemliyordum. Bu böyle birkaç yıl devam etti.

Bir ara ablalarım, artık şu mirası bölüşsek, dediler. Kendilerinin değil de kocalarının miras talebinde bulunduğunu söylediler. Aslında ben, babamdan kalan ev eşyalarını daha önce salonun ortasına yığıp "Beğendiklerinizi alın, istemediklerinizi de bana bırakın" diyerek okula gitmiştim. Onlar sadece bunu değil, evleri ve tarla hisselerini de istiyorlardı.

Anneme söyledim, başladı ağlamaya. Daha ben ölmedim, dedi. Ama kızlarının ve damatlarının bunu beklemeye tahammülleri yoktu. Onu ikna etmekte çok zorlandım. İş o kadar ileri gitti ki durduğum evin bile taksimi söz konusuydu.

Bu arada anneme, "Biz buradan Konya'ya veya Bursa'ya gidelim. Ben orada bir Yüksek İslam Enstitüsü'ne hoca olurum. Orada yaşarız." teklifinde bulundum. Annemin cevabı çok netti: "Bunu babanın zamanında da söyledim. Onu defnettin. Sıra bende. Beni de defnet ondan sonra nereye gidersen git."

Hâlbuki benim niyetim farklıydı; hem asistanlık hayalimi gerçekleştirmek hem de Çorum'daki mülkümüzü bırakıp gitmek istiyordum. Olmadı, olamadı. Bunun üzerine o kadar mülkün içinde kiraya çıkmayı kendime yediremedim. Bahçemin altındaki küçük arsama ev yaptırmaya karar verdim.

İnşaat, hazırlık gerektiriyordu. Ama ona fırsatım yoktu. Bahçedeki ağaçları kestirdim. Kum ve çatı tuğlasıyla işe başladım. Maddi sıkıntı içindeydim. Ama bunu yapmam gerekiyordu. Mirasçılar karşısında dik durabilmem ve dilediğinizi alın diyebilmem için bu evi bitirmem gerekiyordu. Gündüz ders, gece defter tutma ve muhasebe, okulda idarenin sıkıştırmaları derken iyice bunalmıştım. Bir ara kendimi iyi hissetmedim. Doktora gitmek mecburiyetinde kaldım. İlk muayenede tuz perhiziyle birlikte hipertansiyon teşhisi konuldu. Ben, ilaçlara başladım ama annem çok üzüldü. Şu yaşta sen de benim gibi tansiyon hastası oldun, diyerek gözyaşları döktü.

Miras taksimi konusunda ablalarıma bir teklifte bulundum. Rızai taksimle bunun mümkün olduğunu biliyordum:

-Bu miras taksimini Allah'ın emrine göre mi yoksa Medeni Kanun'a göre mi yapacağız?

Ablalarım:

-Hangisi bizim için daha menfaatli? diye sordular. Ben de

-Medeni Kanun'a göre taksim, deyince ablalarım:

-Öyle olsun… Şeriatın kestiği parmak acımaz, diyerek tercihlerini ortaya koydular.

Annem, kendisine pay istemeden miras taksimine güç bela razı oldu. Evler ve arsaların taksimi ele alındı. Ben, her zaman olduğu gibi "Dilediğiniz yeri alın, beğenmediğinizi bana bırakın" dedim. Ama onlar, hangisinin daha kârlı olacağı konusunda uzun zaman karar veremediler.

Bu dönemde ben de bahçeye yaptırmış olduğum tek katlı evimi bitirdim. Miras taksimi konusunda artık kimseye minnetim yoktu.

Bu süreçte gayrimenkullerin taksimi annemden sonraya kalmış oldu. Annem, sağlığında miras taksimi görmeyi hiç arzu etmiyordu. Sağlığında bu tartışmayı görmemiş oldu. Onun ölümünden sonra bina ve arsaların taksimi için bir karara varmış olsalar gerek ki bir teklifle geldiler. Derhal tapuya gittik. Rızai taksimle işi bitirdik. Tarla işi sonraya kaldı. Zira o konuda amcamla da ortaklığımız vardı.

KURULA HÂKİM OLMAK

Her okul müdürü, kurula hâkim olmakla övünür. Bir başka ifadeyle bu yolla otoritesini ortaya koyar. Ancak müdür bey, artık kurula hâkim olamıyordu. Mesela falan öğrencinin yüksekokulda resmi yurtlarda barınmasını istemiyor ama kurulda teklifi reddediliyordu.

Disiplin kurulunda bazı öğrencilerin okuldan uzaklaştırılmasına karar veriliyor, başka il veya ilçelere sürgün ediliyor ama il disiplin kurulundan geri çevriliyordu. Bu döneme kadar hiç olmayan şeyler oluyordu. Bunun örneklerini sıralamak istemiyorum. Ama o dönemde son sınıfta okuyan öğrenciler ve pek çok öğretmen bunları biliyordu. Olanları görmek istemeyenler ise hiç ilgilenmiyorlardı.

Şahsen ben, evden çıktığım andan itibaren neyle karşılaşacağımdan veya neyle suçlanacağımdan emin değildim. Pek çok arkadaşımız da aynı durumdaydı.

Evde otururken evin önünden geçen her minibüsten şüphelenir durumdaydım. Zira polis minibüslerinin sesleriyle aynıydı. Ya bir iftira veya bir dernek kaydı nedeniyle her an gözaltına alınabilirdik. Yani ihtilal rüzgârının ne zaman ters eseceğini bilemezdik.

TEFTİŞ VE TAYİN

Çorum İmam Hatip Lisesi'ne geleli beş yıl oldu. Ancak müdür odasında "Teftiş Var" levhasının asılı olmadığı tek bir ay yoktu. Hemen hemen her sene müdür beyin tayini çıktı haberini duyuyorduk. Ardından da Ankara'daki arkadaşları ve siyasilerin desteğiyle durdurduğunu öğreniyorduk. Onun için hocamız, teftişten ve tayinden çekinmiyordu.

Onun yerinde olmayı ve bu teftişlere muhatap olmayı şahsen ben hiç istemezdim. Bu kadar sıkıntıya dayanmak kolay değildi. Her gün sinir harbi yapmak ve o ortamda yaşayabilmek için çok tahammüllü olmak bile yeterli olmazdı.

1982 yılı Haziran döneminde yine müfettişler geldi. Müdür odasının kapısına yine aynı levha asıldı. Ama bu defa idarecilerin moralleri bozuktu. Bazı evraklara el koymuşlar, bunların üzerine yoğunlaşmışlardı. Müdür Bey, çok gergindi. Her an birine çatabilirdi. Soruşturma, gittikçe derinleşiyordu. Pek çok öğrencinin ifadesini Milli Eğitim Müdürlüğü'nde alıyorlardı. Hatta şikâyet dilekçeleri olan öğretmenleri, memur ve hizmetlileri de oraya çağırıyorlarmış. Onların kim olduklarını ve orada ne ifade verdiklerini bilen yoktu.

Ancak duyduğumuza göre vali adına bir vali yardımcısı, bu süreci yakından takip ediyormuş. Kendilerine ulaşan şikâyet dilekçelerini derhal müfettişlere iletiyormuş. Bu teftiş, diğerlerine göre uzun sürdü. Onun için okulda, idarecilerde endişeli bir bekleyiş vardı.

1982 yılı Ağustos'unun başlarında Müdür Bey'in başka bir yere tayini çıkmış diye haberler gelmeye başladı. Müdür Bey, umursamıyordu. Altmış kere soruşturma geçirdim, yedi kere tayinimi çıkarttılar, hepsini durdurdum, bunu da durdururum diyordu. Bu arada kararnamenin Milli Eğitim Müdürlüğü'ne geldiği söylendi. Müdür Bey, derhal devreye girip "Yarına kadar tebliğ etmeyin, iptal yazısı gelecek." diye ısrar ediyordu. Ancak valilik, Milli Eğitim Müdürü'ne tayin ve nakil kararnamesini derhal tebliğ et, diye bastırıyordu. Milli Eğitim Müdürü, mecburen sabah 11.00'da kararnameyi tebliğ etti. Duyduk ki önce Bursa Orhangazi İmam Hatip Lisesi meslek dersleri öğretmenliğine, üç ay sonra da Gemlik İmam Hatip Lisesi Müdürlüğüne nakli yapılmış.

Böylece on iki yıllık Mehmet Yıldırım dönemi bitmiş oldu. Üzülenler de oldu, sevinenler de oldu. Acı tatlı hatıralarıyla okulumuzda on iki yıl müdürlük yaptı. İdarecilerin hepsi aynı değildi. Ama hepsinin de okulumuza hizmet etme arzusuyla dolu olduğundan emindim.

Hocamız, daha sonra 1989'da emekli olarak TDV İslam Araştırmaları Merkezi Personel ve İdari İşler Müdürlüğü'ne, bir süre sonra da aynı müessesenin müşavirliğine tayin olmuş, 28 Mayıs 1995'de 59 yaşında vefatına kadar bu görevi sürdürmüştür.

Vefat haberini duyduğumuzda dönem arkadaşlarımızın çoğunlukta olduğu bir cemaatle Ulu Mezarlığa defnettik. Allah, rahmet eylesin.

Mehmet Yıldırım hocamızın Gemlik'e atanmasından sonra baş muavin Nurettin Doğmuş müdür vekili olarak okulu idare etmeye başladı. Bu arada yeni müdürün kim olacağı konusu önemliydi.

Gelen gideni aratır sözünün doğru çıkmamasını temenni ediyorduk. Hepimiz merakla ve endişeyle bekliyorduk. Zira İhtilal Konseyi'nin kurduğu Bülent Ulusu hükümeti işbaşındaydı.

MÜDÜRLÜK KARARNAMEM

Ortamın oldukça kritik olduğu bugünlerde elbette ki herkes gibi ben de kimin müdür olacağını merak ediyordum. Genellikle böyle dönemlerde il dışından birisi atanır diye tahmin ediyoruz. Şehir içinden birinin getirilmesi durumunda çabuk yıpratılacağından endişe ediyoruz.

Biz böyle düşünürken Ankara'dan gelen bir dostum, bana:

-Hayırlı olsun" dedi.

-Anlayamadım. Ne hayırlı olsun? diye sordum. O da:

-Müdürlüğün" dedi.

-Ne müdürlüğü, nereden çıktı bu söz" diye merakla sorularımı sıraladım. O da bana:

-Dün Ankara'daydım. Milli Eğitim Bakanlığı'na uğradım. Senin İmam Hatip Lisesi Müdürü olarak atandığına dair kararnameyi müsteşarın masasında gördüm, dedi. Dalga geçme deyince yemin etti ve aynı şeyleri tekrarladı.

Ben, bu habere inanamadım. Ama içime de kuşku düştü. Öyle ya devir ihtilal devri. Bana danışmadan, rızamı almadan böyle bir şey olabilir mi, olur. Bunu nasıl öğrenebilirim? Gerçekse nasıl önleyebilirim? Kendi kendime bunu hesap ederken haberin kimseye duyurulmamasına da gayret ediyordum.

Akşam olunca evde eşime söyledim. O da:

-Onun kolayı var. İrfan Bey'e sorarız, dedi.

MEB Teftiş Kurulu Başkanı İrfan Berker akrabamız oluyordu. Ona telefon açtım:

-Hocam, böyle bir haber duydum. Bunun doğru olup olmadığını nasıl öğrenebiliriz? dedim. O da bana:

-O kolay. Ancak sen müdür olmayı istiyor musun, bana onu söyle, deyince çok açık ve net olarak:

-Hayır, istemiyorum. Eğer doğruysa bunu nasıl önleriz? dedim. O da:

-Yarın akşam beni ara. Sana kesin bilgi veririm, diyerek beni ferahlattı.

Ancak Ankara'dan gelecek haberi beklemeden durumu yedi sekiz arkadaşıma açtım. Engelleyemezsem bu işi nasıl yürüteceğime dair bir yerde toplanıp istişare ettik. Onlar da duyunca önce şok oldular, ardından da sevindiklerini belirttiler. Göreve başlayınca ilk yapılacak işler konusunda görüş beyan ettiler. Üç saat kadar süren bu toplantıdan sonra konunun şimdilik gizli kalmasını hatırlattım. Ankara'dan gelecek habere göre yeniden durum müzakeresinde bulunabileceğimizi söyledim.

Akşamleyin eve döndüm. Saat 10.00'a doğru Ankara'ya telefon açtım. İrfan Bey, gayet nazik bir üslupla durumu anlattı:

-Etemciğim, Sayın Müsteşarımızın odasına gittim. Senin mevzuu sordum. O da sumeninden çıkarttı. "Kararname hazır da Sayın Bakanımızın imzası eksik. Bir fırsatını bulunca imzalatıp Çorum'a göndereceğim" dedi. Ben de o şahıs bu görevi kabul etmek istemiyor deyince hayretle, hâlbuki biz onu uygun görmüştük, hakkındaki bilgiler de hep olumluydu, dedi. Ama ben ısrar edince kararnameyi çıkartıp iptal etti. Haydi, geçmiş olsun, dedi.

Bu haber üzerine öyle sevindim ki üzerimden bir dağ kalkmış

gibi oldu. İrfan Bey'e defalarca teşekkür ettim. O gece evde şenlik havası vardı. Sabaha kadar deliksiz bir uyku çektim.

Benim derdim makam değildi. Mezun olduğum ve halen görev yaptığım okulumda gönül huzuruyla hizmet edebilmekti.

YAHYA ACAR'LA
YENİ BİR BAŞLANGIÇ

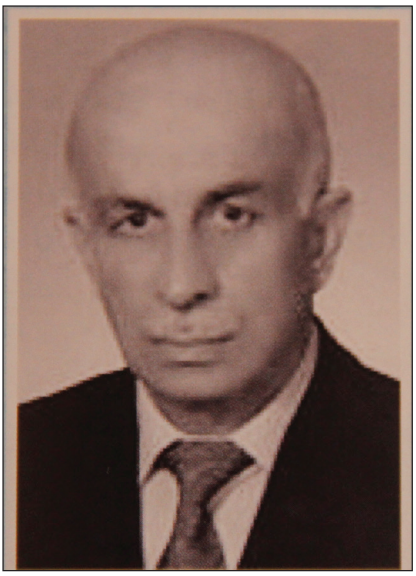

YENİ MÜDÜR YAHYA ACAR

Mehmet Yıldırım hocamızın Gemlik'e ataması yapıldıktan sonra üç-dört ay kadar Nurettin Doğmuş, vekâleten müdürlük görevini yürüttü. Nurettin Bey, herkese eşit mesafeliydi. Müdürlük için bir girişiminin olduğunu hiç duymadık. Hayırlısıyla bir işveren/müdür gelseydi, derdi.

Bu arada pek çok spekülasyon havada uçuşuyordu. Ankara'dan, Amasya'dan, Çorum'dan, Bursa'dan gelecekmiş gibi rivayetler duyuluyordu. Söylenenlerin hepsi boş çıktı. Bir ara Çorum Lisesi Din Dersi öğretmeni ve baş muavini Yahya Acar'a teklif geldi haberi çıktı. Araştırdık ama bir şey öğrenemedik. Yahya Bey'e sorduk, o da net bir şey söylemedi.

Daha önce ortaya atılan isimlere göre Yahya Beyin müdür olmasını tercih ederdik. Ama bazı idareciler, onun gelişini kendilerinin sonu olarak görüyorlardı. Şayet istemedikleri biri gelirse okulun ve vakfının imkânlarını ona kullandırmayacaklarını ima ediyorlardı.

Sonunda Kasım 1982'de Yahya Acar hocamız, okulumuza asaleten müdür oldu. Ben ve birçok öğretmen bundan memnuiyet duyduk. Üzerimizdeki baskının kalkacağını umduk. Netice de öyle oldu. Yahya Bey herkese eşit mesafedeydi. Kimse, kendisinden bir ayrıcalık bekleyemezdi. Ama müdürü öne sürerek okulda hegemonya kurmak isteyen bazı idareciler, bu durumdan rahatsızlardı. Bir süre

görevden alınacakları günleri saymaya başladılar. Ama Yahya Bey, hiçbirini görevden almadı. Ben Lise'den tecrübeliyim, herkesle çalışabilirim, dedi.

Fakat eski idareciler, bununla yetinmek istemediler. Önceki müdür zamanında diledikleri gibi harcama ve yönetme yetkisi verdikleri vakıf imkânlarını kısıtladılar. Okula gelen bağışlar için vakıf makbuzu kesildiği halde harcamalar konusunda tek yetkili olarak kendilerini gördüler. Yahya Bey, bu kıskacın arasında okula hizmet etmek için elinden gelen gayreti sarf ediyordu. Yılların idarecilik deneyimini burada farklı değerlendiriyordu. Daha sonra tayin ve istifalarla boşalan yardımcılıklara Ahmet Yetim ve Mustafa Arıcı'yı atayacaktı.

ANAYASA OYLAMASI

12 Eylül 1980 darbesiyle siyasi partiler, sendikalar, dernekler kapatılmış, özgürlükler askıya alınmıştı. Dış dünyaya karşı demokrasiye dönüleceği sözü verildiği için yeni bir Anayasa hazırlanmasına karar

verilmişti. Bunun için her ili temsilen görevlendirilen vekillerden oluşan bir danışma meclisi/kurucu meclis kuruldu. Onlar bir anayasa taslağı hazırlamaya başladılar.

Hazırlanması bir buçuk yıl süren taslakta Meclis korunuyor, yasamanın önündeki en büyük engel olan senato kaldırılıyordu. Yeni partilerin kurulmasına izin veriliyor ancak eski siyasilerin partilerde yer almasına izin verilmiyordu. Hükümet, rutin işleri yürütmeye yetkiliydi ama üst düzey yöneticilerin atama yetkisi Cumhurbaşkanına aitti. Böylece devlet işlerinde son söz onundu. Önemli geçici maddeleri vardı. İhtilal konseyinin icraatlarından dolayı sorgulanamayacağı, Kenan Evren'in cumhurbaşkanı olarak seçileceği gibi maddeler de araya sıkıştırılmıştı. Bizim açımızdan bazı olumlu hükümler de olmasına rağmen ihtilal anayasası pek içimize sinmiyordu.

Hazırlanan anayasa taslağı, 18.10.1982 tarihinde Milli Güvenlik Konseyi tarafından görüşülerek kabul edilmiş, 7 Kasım 1982 tarihinde de halkoyuna sunulması kararlaştırılmıştı.

Halk oylaması sırasında ben de Cumhuriyet İlkokulu'nun eski ahşap binasında sandık başkanı idim. Kırmızı renkli Ret oyu ile beyaz renkli Evet oyu pusulaları vardı. Zarflar, çok açık renkliydi. İçine konulan oy pusulası net görünüyordu. Etrafta dolaşan polis ve askerler, adeta kimin ne oy kullandığının çetelesini tutuyordu. Biz de dahil oy kullanan kimse hür değildi. Bu şartlar altında yapılan oylama sonucu 1982 Anayasası kabul edildi.

Anayasa gereğince yeni partilerin kurulmasına izin verildi. Üç parti ortaya çıktı. Turgut Sunalp ve Necdet Calp emekli general olmaları nedeniyle ihtilalcilerin elemanı olarak tanınırken tek sivil Turgut Özal, ANAP adıyla yeni bir parti kurdu. Kenan Evren, Sunalp lehine ve Özal aleyhine propaganda gezilerine çıktı. Anayasa oylaması sonuçlarına güvenerek sözünün halk arasında kabul göreceğini sandı. Ama halk, sivil hükümet istiyordu.

ANNEMİN VEFATI

Annem, hayatı boyunca büyük ailenin ağır yükünü tek başına taşıyarak aşırı yorulmuş ve yıpranmıştı. Şehre geldiğimizde onun dinlenmesine imkân doğmuştu ama o yılların alışkanlığıyla hiç boş durmuyordu. Bahçede her türlü sebze yetiştiriyor, ahırda hayvan besliyordu. Arada bir dizlerinin ağrısından bahsediyordu. Ama doktora götürdüğümüzde romatizma kalbe vurmuş, kalp aşırı büyümüş olduğundan düzenli kan pompalayamıyor deniyordu. Rahat edebileceği yıllarda tuz perhizi başladı ki yediklerinden hiçbir tat alamıyordu.

Türkan ve Kadir'den sonra 1982 Mayıs'ında kızım Tuba'nın doğumuyla çok mutlu olmuştu. Onun emekleyişinden konuşmaya başlayışına kadar her şeyini keyifle izliyordu. Kendisinin dünyaya getirdiği çocukların neredeyse beşte dördünü kaybettiği için torunlarının üzerine titriyordu.

1983 yılı Mart ayının başında annemi Dr. Ali Emiroğlu'na götürdüm. O, annemin daimi doktoruydu. Röntgende beni de yanına çağırdı. "Şu kalbe bak; ne kadar büyümüş! Bu vaziyette yeterince kan pompalayamıyor. Ama yapacak bir şey yok. Bu haliyle idare edecek." dedi. Birkaç ilaç yazdı. Onları alıp döndük. Perhizine çok dikkat etmesini ısrarla söylemişti. Annemi asıl yoran da sıfır tuz perhiziydi.

Her gün okula giderken annemin yatağının başına varıp nefesini kontrol ediyor, yaşadığına emin olunca evden ayrılıyordum. Yine bir gün yatağının başına vardım. Elimle yüzünü okşadım, nefes alıp verdiğini görünce sessizce kapıyı örtüp çıktım. Okula vardığımda birinci derse girdim. Zil çaldığında bir hizmetli sınıfın kapısında beni bekliyordu. "Hocam sizi evden telefonla aradılar. Acele eve gitmeniz gerekiyormuş" dedi. Ama dersim olduğu için nasıl gideyim diye tereddüt ettim. İdareye gittiğimde arkadaşlar, derhal eve git dediler. Sebebini ısrarla sorunca annemin vefat ettiğini söylediler.

Eve gittiğimde eşim perişan vaziyetteydi. Alt kattaki amcam ve yengeme haber vermiş, onlar gelmişler. Kendi anne-babasına telefon etmiş, onlar da yoldalarmış. Kardeşlerim, akrabalarım, komşular derken ev mahşer yeri gibi oldu. Acele doktor muayenesi, sala, mezar kazımı, cenazenin yıkanma ve kefenlenmesi derken annemi o gün öğle namazına müteakip Ulu Cami'den Hıdırlık Mezarlığı'na kaldırdık. Babamın yanına defnetme imkânı bulduk.

Babamın da annemin de bende çok hakları vardır. Ne yaptılarsa benim iyiliğim için yaptılar, bundan eminim. Ben de onların sözünü tutarak akademik kariyer arzumdan vazgeçip kendimi onların hizmetine adamıştım. Helal hoş olsun. Allah, kabirlerini pürnur, kusurlarını mağfur eylesin.

SİVİL SİYASETE GEÇİŞ

12 Eylül 1980 darbesinden sonra kabul edilen 1982 Anayasası gereğince siyasi partilerin kurulmasına izin verildi ama eski siyasetçilere siyaset yasağı getirildi. Bu ortamda üç siyasi parti, yeni yüzlerle seçime girdiler. 6 Kasım 1983 tarihinde yapılan milletvekili genel seçimleri sonucu ANAP iktidara geldi. Her ne kadar Özal başkanlığındaki sivil hükümet başa gelmişse de askeri atmosfer yine kendini hissettiriyordu. Zira valiler, kaymakamlar, genel müdürler, müsteşarlar, elçiler hükümet tarafından atanıyor görülse de Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in onayından geçmek zorundaydı. Onun kriterleri ise sivil siyasete hiç uymuyordu.

Bu dönemde Hükümet Programı'nda İmam Hatip Liselerinden hiç bahsedilmemişti. Özel nedenlerle Tunceli'de bir İmam Hatip Lisesi ve Beykoz Anadolu İmam Hatip Lisesi açılmıştı. Ancak bu dönemde Milli Eğitim Bakanı olan Vehbi Dinçerler, okulumuza sempatiyle bakıyordu. Yeni okul açamasak da okuldaki eğitim kalitesini

yükseltebiliriz düşüncesindeydi. Öğretmen atamalarında, okulların araç ve gereçlerinin temininde buna öncelik verdiğini söyleyebiliriz. O dönemde Din Eğitimi Genel Müdürü'ne "Elinizi çabuk tutun. Ben buradayken İmam Hatip Liselerinin ders kitaplarının yazımını gerçekleştirelim" dediğini öğreniyorduk.

O zamana kadar birkaç dersin resmi kitabı vardı. Diğer meslek dersleri, hep yardımcı kitaplarla idare ediliyordu. Bakanın uyarması sonucu bütün meslek derslerinden kitap yazılabilmesi için komisyonlar kuruldu. Bir yılı aşkın bir sürede kitaplar hazırlandı. Talim ve Terbiye Kurulu'ndan geçti. Bakan onayıyla basımı gerçekleşti. Bu sayede okullarımız, ilk defa resmi ders kitabı ihtiyacını gidermiş oldu.

Vehbi Dinçerler gibi ihlaslı bir insanı bakanlık koltuğunda tutmak zordu. Bir bahane ile görevden aldılar, yerine Metin Emiroğlu'nu bakan olarak atadılar. İmam Hatip Liseleri de açılışından sonra ilk defa Dinçerler zamanında samimi ilgi görmüştü. Çorum'dan Hakkı Şirin ve Nedim Küçüker de o dönemde bakanlıkta şube müdürlüklerine atanmıştılar.

2. Özal Hükümetinde Hasan Celal Güzel, Milli Eğitim Bakanı olmuştu. Onun döneminde 1987-88 öğretim yılında yedi adet yeni İmam Hatip Lisesi açılmıştı. Sadece orta kısım olarak faaliyet gösteren okulların da lise kısımlarının açılmasına da izin verildi.

Bu dönemde 1988 Kasım'da okul bahçemizde İdare Binasına bitişik ek bina inşaatının temeli atıldı. Bunda hükümetin ve Belediye Başkanı Necdet Diken'in emeği ve katkıları vardı. Onlar sayesinde okul yönetimi bu girişimi başlatabildi.

Okulumuzun Tatbikat caminin minaresi ve şadırvanı yoktu. 1984 yılında yine Belediye Başkanımız Necdet Diken'in öncülüğünde, Mehmet Hakkı Aksu hocamızın gayretiyle camiye iki minare, bir son cemaat mahalli ve bir de şadırvan kazandırıldı.

KOOPERATİFÇİLİK KOLU

Okulda yönetim değişikliği olunca bundan hoşlanmayanlar ortaya çıkmaya başladı. Doğrudan okul müdürünü cephe almaya cesaret edemedikleri için farklı tavırlar sergiliyorlardı.

İdarecilik yapanlar çok iyi bilirler ki devlet, okulların her türlü ihtiyacını karşılamak için ödenek gönderir. Ama ani ihtiyaçların ortaya çıkması veya ödeneklerin yeterli olmaması halinde okul aile birlikleri veya okul kurma ve koruma dernekleri bu konuda yardımcı olurlar. Bu bağlamda okulumuz vakfı da okulumuzun her türlü ihtiyaçlarını karşılamaktaydı. Ancak vakfımız yeni yönetime karşı soğuk davranmaya başladıkları için sadece vakfa bağlı yatılı öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamakla yetindi. Halkımızın okula yaptığı yardım ve bağışlar için vakıf makbuzu kesilmesine rağmen biriken paralardan okul ihtiyaçlarına hiç para ayırmıyorlardı. Basit bir kırtasiye ihtiyacı için bile yardımcı olmuyorlardı. Böylece bir nevi ekonomik ambargo uyguluyorlardı.

Bu durum karşısında Müdür Bey ile istişare ederek kooperatifi canlandırmaya karar verdik. Muhasebecilik yaptığımı da bildiği için bu işi benim yürütmemi teklif etti. Ben de iki erkek öğrenciler bölümünde, bir de kızlar bölümünde olmak üzere üç şube halinde çalışmaya başladım.

Kooperatifin kazancından okulun kırtasiye ihtiyaçlarını karşılama imkânı bulduk. Ödenekte gecikme olduğunda bu tür ihtiyaçlarda okulumuzun hiçbir sıkıntısı olmadı. Ama okula gelen yardımları nakden aldıkları halde destek olmamayı sürdürdüler ve hiç geri adım atmadılar.

Okuldaki görevim kooperatifçilik kolunu yürütmekle sınırlı değildi. Yazı inceleme kurulunda da görevliydim. Anma ve kutlama

programlarıyla duvar gazetelerinde çıkacak olan yazıların incelenmesi, bu kurulda yapılıyordu. İhtilal döneminin kurallarının etkili olduğu bu günlerde yazı inceleme kurulunun görevi önemli ve zordu.

BELEDİYE SEÇİMİ

Çorum'da belediyecilik konusunda bazı yenilikler yapıldığı dönemler olmuş ama genellikle rutinin dışına çıkılmamıştı. Belediye; temizlik, asfalt, yol, kanalizasyon ve genel planlamayı yapmış, gerisini vatandaşa bırakmıştı. Şehrin güneye doğru gelişmesi teşvik edilmiş, o bölgelerin imar planları ve parselasyon işlemleri hızla yapılmıştı. Kuzey bölgesine hiç dokunulmamıştı. Evren boşluk kabul etmez, derler ya bu bölgeler de gecekondularla doldu. Aslında bunun milli servetin heba edilmesi demek olduğunu belediyeciler de pekâlâ biliyorlardı.

İşte bu ortamda belediye seçimleri yapıldı. CHP'nin klasik adayı Turan Kılıççıoğlu ile ANAP'ın adayı Necdet Diken seçimde yarıştılar. Vatandaş, değişimden yana oyunu kullandı. Yeni başkan Necdet Diken, ilk icraat olarak Mimar Sinan Mahallesi'nin kooperatifçiler eliyle yapımını sağladı. O sırada şehrin kuzey bölgesine el attı. Sel çayının ötesinde Buhara Mahallesi'nin bulunduğu bölgenin istimlak, imar ve parselasyon işlemlerini tamamladı.

Necdet Diken, eğitime de önem veren bir belediyeciydi. Anadolu Lisesi'ne ve İmam Hatip Lisesi'ne birer Dil Laboratuvarı kazandırdı. Bu sırada İmam Hatip Lisesi Müdürlüğü'yle işbirliği halinde idare binasının yapımında Ek Bina inşaatının başlaması konusunda öncülük yaptı ve siyasi destek verdi. Okulumuz ilk defa doğrudan belediyenin desteğine mazhar oldu.

BURSA GEZİSİ

İnsan, anne ve babasının sağlığında daha farklı oluyormuş. Onların vefatından sonra bir yalnızlık duygusu yaşamaya başladım. Onların boşluğunu hiçbir şey doldurmuyordu. Bunu iyice fark ettim.

Bu duygular içinde 1984 yılı yazında bir gün kayınpederim ve kayınvalidemin de bulunduğu bir ortamda yemek yerken sıkıldığımı, bunaldığımı söyledim. Onlar da çıkıp gezin dolaşın dediler. Eşimin "Çorum'dan çıkmak istemez ki" sözünün üzerine "Öyleyse akşama hazır ol, Bursa'ya gidiyoruz" dedim. Sofradan kalkınca doğru garaja gidip biletleri aldım. Çocukları kayınvalideye bırakıp Bursa'ya gittik.

Bursa'da varacağımız yer belliydi; Zekeriya Yılmazgöz'ün eviydi. Meğer onlar da Hac görevini yapıp yeni gelmişlerdi. Bize yer gösterdiler. Gelişimize sevindiler. Eşi, annesi, babası, amcası, yengesi eski günleri yad ettiler. Bize, burada dilediğiniz kadar kalabilirsiniz, dediler. Bu sırada Zekeriyya'ya hoş geldin ziyaretleri devam ediyordu. Biz de gündüz dilediğimiz gibi gezme-dolaşma izni alarak Bursa tatiline başlamış olduk.

Bursa'da önce Ulu Cami, Yeşil Türbe, Yıldırım Cami gibi mekânları, Kapalı Çarşı'yı, Koza Hanı, İpekçi Hanı dolaştık. Ardından Çekirge'ye gittik. Hüsnü Güzel'de çay içtik. Dönerken eski fuar alanı Kültür Park'a uğradık. Gelmişken teleferikle Uludağ'a çıkalım dedik. Elbette bunların hepsini bir günde yapmadık. Bir haftalık programda buraları gezdik.

Ama aklımız Kapalı Çarşı'da kaldı. Çeyizliklere gözümüz takıldı. Zira oradaki fiyatlar, Çorum'daki fiyatlarının neredeyse yarısından da ucuzdu. Zekeriyya ile konuştuk. "Siz ayırın, siparişinizi verin. Onlar size gönderirler. Parasını da sonra ödersiniz." dedi. Bu, bizim için iyi

bir teşvik oldu. Biz de epeyce malzeme ayırıp sipariş verdik. O günün şartlarıyla üç dört maaş tutarı emtia almış olduk. Niyetimiz, onları evde eşe dosta satmaktı.

Bursa İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi diplomamı henüz almamıştım. Bu arada gidip onu almak istedim. Bizim okul, İktisadi ve Ticari Bilimler adıyla Uludağ Üniversitesi bünyesine katılmış ve Görüklü'ye taşınmış. Arkadaşım Ergün Arı'yla birlikte oraya gidip diplomamı aldım. Hem de mezun olduktan on sene sonra. Orada tez hocam Zeyyat Sabuncu'yu ziyaret ettim. Diplomayı almakta niye bu kadar geciktiğimi söyleyince "Benim ikinci diplomam var. Onunla öğretmenlik yapıyorum" dedim. Hayretler içerisinde kaldı. Orada uzun bir diyalog yaşadık.

Zekeriyya'ya "On gündür buradayız, artık gidelim" dedik. O da "Ortam müsait. Dilediğiniz kadar kalabilirsiniz" dedi ama biz dönmeye karar verdik. Bu, bizim için en uzun seyahat idi. Çocuklar ne haldedir diye merak etmeye başladık. Şimdiki gibi cep telefonu imkânı yoktu ki günlük iletişim kurabilseydik. Oradan hediyeliklerimizi alıp Çorum'a dönmeye karar verdik. Satın aldığımız çeyiz malzemeleri, ambarla eve gelecekti. Bu bilgilerle vedalaşıp Bursa'dan ayrıldık.

Bu seyahat, bizim için ticaret hayatının başlangıcı oldu. Öğretmenlik, muhasebecilik ve tuhafiyecilik bir arada… İnşallah iyi olur, deyip girdik bu işe.

ARAPÇA KURSU

Hiç hizmet içi eğitim kurslarına başvurmamıştım. Bu defa Samsun'da yapılacak olan hizmet içi eğitime, Arapça dersine katılmak istedim. Gittiğimde Din Eğitim Genel Müdürlüğünce görevlendirilen üç hoca geliyordu. 1984 yılının Ağustos ayının başında yapılan kursun hedefleri, sürekli Arapça konuşarak öğrencileri pratiğe yönlendirmekti.

Hiç gramere yer vermeden sürekli Arapça konuşarak ders işlenmesi öngörülüyordu.

Hedef turist rehberi yetiştirmek değilse bunun Tefsir ve Hadis anlamaya yarayacak bir yönü yoktu. Ama ısrarla bu usulün okulunuzda öncülüğünü yapın tavsiyesi yapılıyordu. Evet, ben de Sarf-Nahiv kitabının orta-lise öğrencisine ağır geldiğinin farkındaydım. Ama uzun yaz tatillerinde öğrendiklerini de kaybeden öğrenciler için gramersiz Arapçanın hiçbir yararı olmadığı inancındaydım.

Dersleri bu inançla takip ettim. İki haftalık kurs süresini, Samsun ve çevresi için gezi olarak düşündüm. Eğitim Fakültesinde tarih hocası olan bacanağım Muhittin Kılıçaslan'ın misafiri olarak uzun bir tatil yapmış oldum.

UMRE ZİYARETİ

Özal hükümetiyle birlikte ülkemiz, yavaş yavaş sivil siyasete dönüyordu. Seyahat özgürlüğü de bu bağlamda kullanılabiliyordu. Daha önce İstanbul'da falan kolejlerin Şubat tatillinde Avrupa'ya hatta Amerika'ya seyahat turları düzenlediklerini duyuyorduk. İmam Hatip Liseleri ve İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin de Umre turları yapmak istemesi normaldir deyip girişimde bulunduk. Valilik ve Milli Eğitim Müdürlüğü'nden onay alarak Umre Ziyareti programı yaptık.

1985 yılı Ocak ayında öğretmen ve öğrencilerden oluşan bir otobüsle yola çıkmayı kararlaştırdık. Pasaport işlemlerini yaptırdık, bir otobüs firmasıyla anlaşıp yola çıktık. Urfa'ya vardığımızda gündüz şehri gezelim dedik. Balıklı Göl'ü, Mancılık Tepesi'ni görmek nasip oldu. Biraz çarşısında da dolaştıktan sonra yola devam ettik. Habur Gümrük kapısında rutin kontroller yapıldıktan sonra Irak toprağına girdik.

Önce Musul'a uğradık. Yunus(as)'ın türbesini ziyaret ettik, mescidinde namaz kılık. Orada bir kadın, Türk olduğumuzu öğrenince bizimle ilgilendi. Sevinçten gözleri parlıyordu. Kendisinin de Türk olduğunu söyledi. Kuzey Irak'ta, özellikle Erbil ve Süleymaniye'de Türklerin çoğunlukta olduğunu anlattı. Buralarda özgürce yaşadıklarını söyledi. Sonraki yıllarda orada Kürtlerin özerklik ilan ettiklerini duyunca hayretler içinde kaldım.

1985 Umre ziyareti öğretmenler ve öğrenciler

Musul'dan Bağdat'a geçtik. Abdulkadir Geylani hazretlerinin türbesini ziyaret ettik. Oranın manevi havasını teneffüs ettik. Sona Ebu Hanife Cami'ne gittik. O muhteşem camide akşam ve yatsı namazlarımızı kıldık. Mescidin içinde İmam Azam Ebu Hanife'nin türbesini ziyaret ettik. Oradan Kerbela'ya doğru yola çıktık. Şoförümüz yolu çok iyi bildiğini söylüyordu ama Bağdat'tan çıkmayı bir türlü beceremedi. İki defa dönüp aynı yere geldi. Mecburen inip polisten yardım istedim. Kerbela'ya gideceğiz ama yolu şaşırdık dedim. Bize

yol göstermelerini rica ettim. Onlar da Kerbela yoluna kadar bize kılavuzluk yaptılar.

Sabah ezanı sularında Kerbela'ya vardık. Orada bir ezan okunuyordu ama bizim buralardakine benzemiyordu. Meğer oralar Şia bölgesi olduğundan ezanı Caferi usulüne göre okuyorlarmış. İlk defa duyduk. Sabah namazını kılabilmek için abdest alalım dedik, koca şehirde tuvalet ve su aradık. Tuvaleti bulduk ama kapıları kilitliydi. Suyu da yokmuş. Sonra askeri kıyafetli bir kişiye tuvalet ihtiyacımızı anlattım. Abdest alacak bir yer aradığımı söyledim. Oradan birini çağırdı, biraz para verdi ve bana da onu, takip etmemi söyledi. Onunla birlikte bir eve girdim. Kömürlük gibi bir yer göstererek şuraya tuvaletinizi yapabilirsiniz dedi. Bir naylon ibrik doldurup oraya girdim. Sonra bahçedeki çeşmeden abdestimi aldım. Ev sahibine teşekkür edip Abbasiye Camiine gittim.

Orada yerli halkın camiye girişten itibaren kapı eşiklerini, kapıları, duvarlarını öperek türbeye varışlarını ve türbenin muhafazasını öpe öpe türbe etrafında yedi tur yapışlarını hayretle izledim. Kendi usullerince iki rekât namaz kıldıktan sonra yine öpe öpe geri geri çıktılar. İlk defa orada secde ettikleri yere kibrit kutusu gibi toprak kalıbı koyduklarını gördüm. Mescidin ortasında büyük bir türbe olduğu için etrafında namaz kılacak yer pek azdı. Bizimkiler, cemaat oluşturamadılar. Her birimiz ferdi olarak namaz kıldık.

İran-Irak savaşının olduğu yıllardı. Halkın perişanlığı belliydi. Caminin dışında kadınlar, evlerinde yapmış olduğu bazlamaları, yoğurtları getirmiş, satıyorlardı. Ama pek içimize sinmediği için alıp yiyemedik.

Kerbela'dan kuşluk vakti ayrıldık. Suudi Arabistan'ın sınır kapısı Ar'ar'a vardık. Orada gümrük işlemleri yapılırken şiddetli bir yağmur yağdı. Otobüsün tekerleri sulara gömüldü. Şimdi ne olacak diye

merakla beklerken yağmur kesildi. On dakika sonra su kendiliğinden çekildi. Çöl, suyu yutmuştu.

Oradan Medine'ye doğru yola çıktık. Hayber yakınlarında bir mola verdik. Orada yol azıklarını çıkarıp karnımızı doyurduk. Hayber'i ziyaret ettik. Siyer dersinde okuduğumuz Hayber'in fethiyle ilgili bilgileri tekrar ettik. Hz. Ali'nin kale kapısını nasıl söktüğünü hatırladık. İslam Dininin kuruluş döneminin ne denli zorlu geçtiğini tefekkür etme imkânı bulduk.

Artık adım adım Medine'ye doğru ilerliyorduk. Medine'ye varınca o yeşil kubbeyi uzaktan gördük. Otobüsü park edince doğru Mescid-i Nebi'ye gittik ve Resulullah (sav)i hayal ederek kabrini ziyaret ettik. O andaki heyecanı ve duygularımızı sözle ifade etmek mümkün değildi. Hepimizin gözünde vuslat ve gözyaşı vardı. Suud polisi orada fazla bekletmediği için içeride şükür namazı kılmaya yöneldik.

O günü Medine'de, Mescid-i Nebi'de, Hz. Peygamber (sav) in yakınlarında geçirdik. Yatsı namazını kıldıktan sonra Mekke'ye yöneldik. Mikat mahallinde ihrama girdik. Orası, Hz. Peygamber(sav) in doğduğu yer. Orası Beytullah (Allah'ın evi) diye nitelenen ve Hz. Adem'den beri mübarek Kabe'nin bulunduğu mekan. Orası Hac ibadetinin merkezidir. Oraya varmak, ulaşabilmek gerçekten büyük nimet. Otobüsümüz otelin önünde durur durmaz indik. Eşyaları yukarı çıkartmayı bile düşünmeden Kabe'ye doğru hareket ettik. Mescid-i Haram'ı uzaktan görür görmez telbiye getirmeye başladık. Bir otobüs dolusu insanın o gür sesi Mekke sokaklarını inletiyordu.

Abdestlerimizi tazeleyip içeri girdik. Gece geç vakit olmasına rağmen Kâbe'nin etrafında binlerce insan tavaf ediyordu. Biz de tavaf alanına girip başladık tavafa. Hacerülesved'e şahsen ben yanaşamadım,

uzaktan istilam ettim. Ama bazı gençler, bin bir zorluğa rağmen o mübarek taşı öpmeyi başardılar.

Umre'de otel odasında öğretmenlerle

Kâbe'yi tavaftan sonra Safa ve Merve arasında say yaptık. Zemzem kuyusunun bulunduğu mekâna inip kana kana zemzem içtik. Mescid-i Haram'ın avlusuna çıkınca tıraş olarak ihramdan çıktık. Artık otele yerleşme zamanı deyip kalacağımız yere geldik. Valizlerimizi çıkarıp odalarımıza yerleştik. Her vakit namazımızı Mescid-i Haram'da kılmaya çalıştık. Namazı müteakip tavaf ve say yaptıktan sonra otelimize dönüyorduk.

Otelde birkaç odaya yerleşmiştik. Birisinde de Salih Yılmaz, M. Metin Aşkın hocalarımla birlikteydik. Çok hoş günler geçirdik. Azıklarımızı bölüştük. Diğer odalardakiler de aynı durumdaydılar.

Mekke'de unutamadığımız bir olay, merhum Sami Akgül arkadaşımızın Sivaslı hemşerisi Dr. Ali Bey'in evine davetli oluşumuzdu. Mekke Üniversitesi Öğretim üyesi Dr. Ali Bey, bizler

için mükellef bir sofra hazırlamıştı. Büyük bir tepsi pilavın üstüne kızarmış bir koyun budu, çevresine de yine kızarmış tavukları dizmişti. Diğer ikramlar da sofrada yer alıyordu. Yemeğimizi yedik, çaylarımızı içtik. Gece saat 02.00'da otelimize döndük ama sert çayın etkisiyle hiçbirimizi uyku tutmadı. O zaman kalkıp Kâbe'ye gidelim dedik. Gittik, başladık tavafa. İlk defa o gece Hacerülesved'e elimi sürebildim. O geceyi hiç unutamıyorum.

Mekke'de kaldığımız sürede Umre için farz olmayan Arafat'ı, Mina'yı, Müzdelife'yi ve Şeytan taşlama mahallerini otobüsümüzle ziyaret ettik. Hz. Peygamber'e ilk vahyin geldiği Hira Nur Dağı'nı, Mekke'den Medine'ye hicret ederken saklandığı Sevr mağarasını da görme imkanı bulduk. Hz. Hatice'nin de kabrinin bulunduğu Cennetü'l- Mualla'yı ziyaret ettik. Altı gün kadar Mekke'de kaldıktan sonra zemzemimizi de alıp Kabe'ye veda ederek Medine'ye döndük. Zira vaktimiz kısıtlıydı. Süremiz, sömestr tatiliyle sınırlıydı. Bunun bilincinde olarak hareket etmek durumdaydık.

Medine'de otele yerleştikten sonra doğru Mescid-i Nebi'ye vardık. Medine'de kaldığımız süre içinde vakit namazlarımızı Hz. Peygamber'in kabrinin bulunduğu mübarek mescitte kılmaya özen gösterdik. Vakit namazlarının dışında Hz. Peygamber(sav)in uğradığı yerleri ziyaret etmeye çalıştık.

Medine'de Çorum İmam Hatip Lisesi'nden mezun olan öğrencilerimiz vardı. Fatih Güney, Abdullah Biçer, Nuri Yalvaçer Medine İslam Üniversitesi'nde okuyorlardı. Onların rehberliğinde o mübarek yerleri ziyaret etmek ve görmek nasip oldu.

Uhut Dağı'nı, Uhut şehitliklerini, Okçular tepesini ziyaret ettik. Hendek Savaşı'nın yapıldığı yerleri, Yedi Mescitler'i gördük. Cennetü'l-Baki Kabristanını ziyaret ettik. İki kıbleli Kıbleteyn Mescidini, Kuba Mescidini ziyaret edip içinde namaz kıldık.

Yine Çorumlu öğrenciler sayesinde Mescid-i Nebevi'nin yanında bulunan Osmanlı Medresesini ziyaret ettik. O dönemde burası kütüphane olarak kullanılıyordu. Müdürü de Konyalı Ali Ulvi Kurcucu idi. Ali Ulvi Bey, zamanımızın Mehmet Akif Ersoy'u olarak biliniyordu. Bizi çok iyi karşıladı. Uzun uzun sohbet ettik. Ama günümüzde o bina da, onun yanındaki Ebu Eyyüb el-Ensari'nin evi de yıkılarak Mescid'in avlusuna katıldı.

Medine'den ayrılmadan önce meşhur hurma pazarına gittik. Elimiz boş dönmemek için ikramlık ve hediyelik hurmamızı aldık

Medine'de Abdullah Biçer, beni Üniversiteye götürdü. Orada bazı hocalarla tanıştırdı. Bir de hocalarından birinden izin aldı; ders dinlemeye girdik. Ders, İslam Tarihi, hocası da Filistinliymiş. Benim Türkiye'den geldiğimi duyunca hoş geldin dedi ve başladı anlatmaya: "Biz, Türkleri çok seviyoruz. Filistin halkı, Osmanlı döneminde en huzurlu dönemini yaşadı. Sultan Abdülhamit Han, 400 bin kese altını reddederek Filistin'den bir karış bir toprak bile vermedi. Bugün biz, hâlâ Osmanlı'nın vakıf senetleriyle varız. Biz, sizlere minnettarız…" Bu ziyareti ve bu sözleri ben de hiç unutmadım.

İznimizin bittiği güne kadar Medine'den ayrılmadık. Mecburen hareket etmek zorunda olduğumuzu bilerek yola çıktık. Üç günde gittiğimiz yolu bir, bir buçuk gün içinde kat edip Çorum'a döndük.

Yol boyunca öğrencilerimin elinde benim pratik Arapça notları vardı. Alışverişte, lokantada, otelde, çarşıda ve değişik ortamlarda o notlardan yararlanarak konuşmaya çalışıyorlardı. Bu da beni mutlu ediyordu.

ABDULLAH'IN DOĞUMU

Önceki çocuklarımın hepsi evde doğum yapmıştı. Ancak Abdullah'ın doğumundan önceki bir ayı sorunlu geçtiği için onun

doğumunun hastanede olabileceğini düşünüyordum. Ama eşim, hastaneye gitmek istemiyormuş. Onun için son ana kadar sancısını bile sezdirmedi. Aniden doğum yaptı.

Evde büyüklerden kimse olmadığı için ne yapacağımızı şaşırmış vaziyetteydik. Çocuğu bir beze ve battaniyeye sarıp sedirin üzerine koyduktan sonra doğru kayınvalideyi aradık. On beş dakika içinde geldiler. Gerekenleri yaptılar. Biz de geniş bir soluk aldık.

O gün 19 Mayıs 1985, yani Gençlik Bayramı günüydü. Ben de okulda görevliydim ama durumu bildirerek izin aldım. Yani o gün sevinçli, heyecanlı ve telaşlı bir gündü.

1985 yılının yaz döneminde birkaç bilanço defterinden başkasını bırakmaya karar verdim. Benden bunları devralmak isteyenler oldu. Ama ben, mükelleflere defterleri ve evrakları vererek dilediklerine gitmelerini söyledim. Bu, bence daha isabetli bir tavırdı. Böylece muhasebeciliği bırakmaya ilk adımı atmış oldum.

İLK AMELEYATIM

Bünyemin hassaslığından olsa gerek ki çok çabuk hastalanıyordum. En küçük üşütme sonucunda idrar yapmakta sıkıntı çekiyor, antibiyotik kullanacak hale geliyordum. Bazen aldığım ilaçların tesiri birkaç ay ancak sürebiliyordu. Doktora gidip iyi bir tetkikten geçmek istedim. Üroloji doktoru Hasan Dişçekici Bey'e gittim. Filim, tahlil ve tetkikten sonra üretra darlığı teşhisiyle ameliyat olmam gerektiğini söyledi.

1986 yılının Mayıs'ında Çorum'da ameliyat oldum. 22 gün sondalı kaldım. Çıkarılınca çok rahatladım. Ama bu uzun sürmedi on-on beş gün sonra tekrar kapandı. Hasan Bey, beni kendi eliyle Ankara'da ameliyat ettireceğini söyledi. Yüksek İhtisas Hastanesi'ndeki hocası Selahattin Bey'den randevu alarak beni Ankara'ya götürdü. Orada

yeniden ameliyat oldum. Bir hafta hastanede yattım, taburcu oldum. Ama 45 gün sondayla gezdim. Onun zorluğunu bilen bilir.

Sonda Çorum'da çıkartıldı. Epeyce rahatladım ama Hasan Bey, beni her görüşünde:

-Hoca, nasılsın? Bir sıkıntın var mı? diye soruyordu.

Bir gün dayanamayıp bu sorusunun sebebini açıkladı:

-Hoca Selahattin Bey senin için 'Bu adamın iki aylık ömrü var' diyordu. Görüyorum ki sen bir yıldır hayattasın, dedi. Ben de ona sakince cevap verdim:

-Bak Doktor Bey, bizim ecelimizi belirlemek sizin elinizde değil. Sizler, işinizi iyi yapın, gerisini düşünmeyin. Ondan sonrası Yaratan'a aittir.

Hasan Bey, benim bu sakinliğime hayret etti. Aslında işin gerçeği de bu. O tarihten beri yaşıyorum. Ömrüm ne kadarsa o kadar yaşayacağıma da inanıyorum.

İlk ameliyat olduğu için ne de olsa hayatımda önemli bir sarsıntı yaşadım. Bunun de etkisiyle oğlum Kadir'i sünnet ettirmeye karar verdim. Henüz Ankara'da takılan sonda çıkartılmamıştı. Sünnetçiyi eve çağırdık. Kırmalı masanın üzerine bir battaniye serip orada sünnet yaptırdık. Çocuğun sünnet kıyafeti vardı ama sünnet düğünü gibi bir şey yoktu. Zaten ben, bu tür israfa karşıydım. Sünnet akşamı kayınpederimin ve amcamın da bulunduğu bir ortamda birlikte yemek yedik. Hepsi o kadar.

BİZİ EKSİK YETİŞTİRMİŞSİNİZ

1987 yılının Mart ayındaydık. Çevre İmam Hatip Liseleri arasında Kur'an'ı Kerim'i güzel okuma yarışması Çorum'da

yapılacaktı. Hazırlandık, Ulu Cami'ye gitmek üzereydik. O sırada eski öğrencilerimden Elvan Turan, koluma yapıştı.:

-Hocam, önce beni dinle, dedi. Ben ısrar ettim o ısrar etti. Sonunda okul koridorunda bir yere oturdu.

Elvan Turan, ilk görev yeri olan İdil'e gidişini anlattı:

-Hocam, ben Çorum ve çevresinden başka yer bilmezdim. Mardin'in İdil ilçesine tayinim çıktı. Haritada yerini araya araya zor buldum. Hazırladım valizimi, bindim otobüse, vardım İdil'e. Baktım karşımda bir kilise, ileride bir cami. Nasıl bir yere geldik Ya Rabbi, diyerek otobüsten indim. Kahvenin önünde bir çay içeyim dedim. Sakallı birine selam verip oturdum. Halimizden yabancı olduğumuz belli olsa gerek ki adamcağız hoş geldin dedikten sonra:

-Hizmet, dedi. Yani ne için geldin demek istiyormuş.

Ben de:

-Burada falan camiye imam olarak atandım, dedim. O da:

-Memnum oldum. Ben de şu kilisenin papazıyım, dedi.

-İlginç!.

-Benim için şok üstüne şok. Caminin yerini tarif etti. Çıktım yola. İkindi namazına daha çok vakit vardı. Abdest alıp şadırvanda beklerken cemaat teker teker gelmeye başladı. Hepsi de selam verdiler, hoş geldin dediler. Yine hizmet diyerek geliş sebebimi sordular. Ben de:

-Bu camiye imam olarak tayin olduğumu söyledim. Onlar bana:

-Hangi mezheptensin, dediler.

Bu soruyla ilk defa karşılaştığım için tereddütle:

-Hanefiyim, dedim. Onlar da:

-Sen kendi namazını kıl, arada sırada müezzinlik et. Biz Şafiyiz. Namazımızı kendimiz kılarız, dediler.

Ben, Elvan Turan'ın anlattıklarını hayretle dinliyordum.

-Daha bitmedi hocam, dedi ve devam etti: Öyle böyle derken, cemaatle epey kaynaştık. Artık onlarla kahvede beraber bile oturuyorduk. Bir defasında arkadaşın birisi ters bir şey söyledi. Ben 'Var git kör şeytan, var git' dedim. Dizime vurdu. Ne oldu diye ona döndüm. O da "Burada şeytana tapan Yezidiler var. Şeytana hakaret edersen seni ıssız bir yerde öldürürler" dedi.

-Amma da çetrefilli bir yere düşmüşüm, dedim. O da:

-Evet aynen öyle dedi. Ve devam etti:

İlk gördüğünün kilise, ilk tanıştığının papaz olduğu bir yerde Müslüman Cemaat tarafından kabullenilmeyişini, dinimizde lanetli olarak bilinen şeytanın bile dokunulmazlığının olduğu bir bölgede hizmet etmenin zorluğunu anlattı:

-Bizi çok eksik yetiştirmişsiniz Hocam, hem de çok eksik. Bu hallerle karşılaşabileceğimizi hiç söylemediniz, dedi.

Elvan, içini boşalttığı için epeyce rahatlamıştı. Ben de:

-Kelam ve Dinler Tarihinde bu konulara geldiğimde "Hocam, bunları bırakın. İslami anlatın. Hayatta hiç bir zaman karşılaşamayacağımız şeylerle bizi oyalamayın" demiyor muydunuz?" diye sordum.

-Demiştik hocam. O zaman bunlar bize hayal gibi geliyordu. Meğer Türkiye'nin gerçeğiymiş, dedi.

Sohbet, bir saatten fazla sürdü. Ulu Cami'deki programa da yetişme imkânımız kalmadı. Elvan, geldi derdini döktü. Ama derdini dökemeyen ve karşılaştığı sorunları çözmekte zorlanan nice öğretmenlerimizin ve öğrencilerimizin olduğunu o gün daha iyi anladım.

MISIR GEZİSİ

MISIR GEZİSİ

1987 öğretim yılının başında Milli Eğitim Bakanlığı Din Öğretimi Genel Müdürlüğü'nden okula bir yazı geldi. Benim Mısır'da Arapça dil öğrenimi için seçilen öğretmenler arasında bulunduğum ve bu nedenler pasaport ve gerekli işlemlerin yapılabilmesi için Ankara'ya gitmem gerektiğine dair yazıyı elime aldığımda sevindim. Belirtilen tarihte derhal Ankara'ya gittim. Ülke genelinde çağrılan altı öğretmenmişiz.

Genel müdürlükteki toplantıdan sonra pasaport almamız gerektiği söylendi. Onun için bizi bir görevliyle Emniyet Genel Müdürlüğü'ne gönderdiler. Orada bir odada otururken bir polis memuru beş arkadaşı alıp bir odaya götürdü. Bana "Sen burada bekle" dediler.

Biraz sonra bir komiser geldi, "Beni takip et" diyerek iki kat yukarı çıktık. "Neden sadece ben?" diye sorduğumda "Sen üçüncü derecedensin. Yeşil pasaport alman gerekiyor" dedi ve ben de ferahladım. O odadaki çelik dolaplardan birini açtı. Bana ait olduğunu söylediği bir dosya çıkarttı. Şöyle bir inceledi. "Sakıncalı bir şey yokmuş" dedi. Dosyayı kapatıp dolaba koydu ama benim aklım o dosyada kaldı. Bir parmak kalınlığında ve bana özel bir dosya Emniyet Genel Müdürlüğü'nün arşivinde yer alıyor… Acaba içinde neler var? Ki ben anarşist, terörist, sabıkalı bir adam olmadığım halde hakkımda bu kadar dosya oluştuğuna göre demek ki her hareketimiz hakkında bir şey kayda girmiş!..

Oradan pasaportlarımızı alıp Din Öğretimi Genel Müdürlüğü'ne geldik. Onlar, bize hareket gününü bildireceklerini söylediler. Çok geçmeden haber geldi. 29 Ekim 1987 tarihinde İstanbul'dan hareket edecekmişiz. Çok heyecanlıyım. Zira ilk defa uçağa bineceğim. Gece de olsa gökyüzünden dünyaya ilk defa bakacağım.

Biz Kahire diye anons beklerken "Cairo" anonsuyla karşılaştık. Meğer İngilizcesi öyleymiş. Bindik uçağa. Sanıyorum üç yüz kişilikmiş. Hemen her milletten insan vardı. Geceleyin Kahire'ye indik. Gümrükte Türkiye'den geldiğimizi görünce oradaki memurlardan biri "Halit İstabuli'yi tanıyor musun? " diye sordu. Ben de tanımadığımı, adını ilk defa duyduğumu söyledim. Niye sorduğunu da anlayamadım. Meğer Mısır Cumhurbaşkanı Enver Sedat'ı öldüren kişiymiş. Yanlışlıkla evet, duymuştum veya biliyorum, deseymişim direkt sorguya çekilecekmişim. Allah korumuş…

13 Aralık 1987 Enver Sedat'ın piramidinin önünde

Oradan çıkınca Kahire'nin merkezine gidelim de bize tavsiye edilen "Revaku'l-Etrak" denilen öğrenci yurduna gidelim dedik. Oranın Türk öğrencilerinin kaldığı yurt olduğunu söylemişlerdi. Hüseyni meydanında bulunan bu yurda gittik. Sadece bir katında çoğunlukla Türk öğrenciler varmış. Onları bulduk. Sağ olsunlar bize yer gösterdiler. Şurada istirahat edin dediler ama yatılacak gibi değil. Duvarlar, yatak, yorgan… hep tahtakurusu kaplı. Vücudumuzu da sarmaya başladılar. Eşyaları bırakıp dışarı çıktık. Sabah ezanı yakın yandaki camiden Kur'an sesi geliyordu. Oraya yöneldik. İçeride epeyce cemaat vardır dedik ama sadece bir hafız var. Mikrofonu son

ayar açmış, Kur'an okuyor. A'ma olduğu için bizi de görmedi. Abdest alıp biz de içeride Kur'an-ı Kerim dinlemeye başladık.

KAHİRE ÜNİVERSİTESİ YURDU VE EDEBİYAT FAKÜLTESİ

Sabahleyin Türk konsolosluğuna gittik. Orada nerede kalacağımızı, hangi fakültede ders takip edeceğimizi söylediler. Yola çıktık. Nil Nehri'ni geçince Giza denilen bölgede Kahire Üniversitesi, karşısında da Üniversite yurdu varmış. Önce yurda gittik. Kaydımızı yaptırdık. 11. Blok 3. Katta odalarımıza yerleştik.

Yurt çok bakımsızdı. Bana gösterdikleri ranzaya yatınca zemine çakılıyordum. Aşağıya inip çevreden biraz tuğla topladım. Yatağın altına tam ortasında bir sıra duvar ördüm. Çökmesini böylece önlemiş oldum. Zira bu yatakta üç ay kalacaktım. Bakım yapmam şarttı.

Yurtta 17 blok vardı. Bunlardan hariç bir de yemekhane bloku yer alıyordu. Sadece öğle ve akşamları yemek çıkıyordu. Öğle yemeği mükemmeldi. Üç dört çeşit yemek oluyordu. Self servisle yemeklerimizi alıyorduk. Ama kaşık çatal yoktu. Onun için yemekhaneye girerken yanımızda kaşık taşıyorduk. Akşam yemeği, daha çok kahvaltı tarzındaydı. Bazen oradan malzemeleri alıp odamda çay demleyip atıştırıyordum.

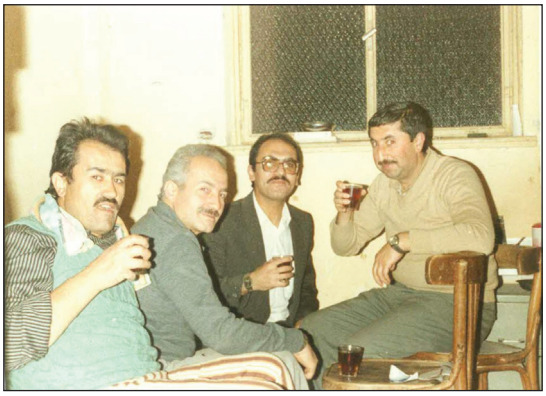

Kahire'de yurtta arkadaşlarla

Yatacağımız yeri, yemek yiyeceğimiz mekânı tanıdıktan sonra Kahire Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ne gittik. Orada pasaport ve belgelerimizi gösterip kaydımızı yaptırdık. Öğrenci kimliği çıkarttık. Artık kapıdan o kimlikle giriyorduk. Başta Edebiyat Fakültesi Arap Dili ve Edebiyatı olmak üzere dilediğimiz bölümlerde ve fakültelerde dinleyici olarak bulunma hakkına sahiptik. Bu bağlamda Edebiyat Fakültesi'nin Arapça, Türkçe, Tarih bölümlerinde, Hukuk ve İktisat Fakültelerinde çeşitli derslere dinleyici olarak katıldım. Derslere bütün hocaların besmele, hamdele ve salvele ile başladıklarını gördüm. Öğrencilerin de diledikleri kılık kıyafette derse girdiklerine şahit oldum. Hiç birine bir engel yoktu. Oysaki o günlerde ülkemizde başörtülü kız öğrenciler, üniversite kapılarından kovuluyordu.

Zaman zaman üniversite bahçesinde öğrenciler gösteri yapılıyorlardı. Ama gösterilerde hiçbir taşkınlığa rastlamadım. Öğrenciler arasındaki sivil istihbaratın çokluğu ve her türlü yasa dışı oluşum ve girişimleri engellemekte etkili olmasından mıdır, bilemiyorum.

MISIR'DAKİ SİYASİ HAVA

Öğrencilerle görüştüğümde Odalar Birliği, Barolar Birliği, Öğretim Üyeleri Derneği, Öğrenci Birlikleri, Mühendisler Odası gibi kuruluşların seçimlerini hep Cemaat-i İslami kazanıyormuş. Yani hükümet yanlıları bu seçimleri hep kaybediyormuş.

Mısır'a beraber gittiğimiz arkadaşlar

Öğrendiğimize göre genel seçimlere katılım oranı %20'yi geçmiyormuş. Ama akşamleyin gelmeyenlerin yerine de Milli Demokrasi Partisi lehine sandıklara oy atılarak Hüsnü Mübarek'in partisinin %85 ile seçimi kazanması şeklinde sonuç ilan ediliyormuş. Yani Mısır'daki demokrasi, göstermelikmiş.

ARAPÇA PRATİK YAPMA FIRSATI

Bir akşam odama Sabri adlı Coğrafya bölümünde okuyan bir öğrenci geldi. Biraz sohbet ettikten sonra kendisinin Hıristiyan olduğunu öğrendim. Teslisi sordum, nasıl oluyor da üç tanrıya inanıyorsunuz, dedim. Sabri, bunu bana bir buçuk saat anlatmaya çalıştı. Coğrafya bölümünde bulunan bir öğrencinin dinini bu kadar savunabilmesine hayret ettim. Bunun bir benzeri bizde olsa üniversite öğrencilerimiz, Allah'ın varlığı ve birliği konusunda bu kadar donanımlı mıdır diye düşündüm.

Arapça pratik yapma fırsatı, Mısır'da her zaman olabiliyordu. Her birimiz alışveriş yaparken, yol sorarken, yiyecek bir şeyler ararken mutlaka Arapça konuşmaya çalışıyorduk. Ama aramızda Erzurumlu Ebubekir diye bir arkadaşımız vardı. O, mümkün olduğu kadar Arapça konuşmamaya özen gösteriyordu. Arap talebeler ona bir şey soracak olsalar "la" deyip tersliyordu. Onlar da bize çok ilginç bir şey söylüyorlardı: "Bizim tarihte okuduğumuz Türk tipi işte bu" diyorlardı. Onlara Türkler, sert bakışlı, asabi, ters, aksi insanlar olarak anlatılıyormuş. Bizlere bakıyorlar "Siz tarihte anlatılan tip değilsiniz. Gülüyorsunuz, şaka ve espri yapıyorsunuz" diye hayret ediyorlardı.

Ebubekir, çarşıya da çok az çıkardı. Para harcamazdı. Gezilere hiç katılmazdı. Mısır hükümetinin verdiği 80 cüneyhden para artırır, onlarla hediyelik eşya alırdı. Şahsen ben, Mısır hükümetinin verdiği paralardan hariç 800 dolar da cepten harcadım. Bu kısmı

bizi ilgilendirmez ama hiç Arapça konuşmadan, en azından çaba göstermeden üç ayı doldurduğunu düşününce bunu anlamak ve yorumlamakta hâlâ zorluk çekiyorum.

Üniversitede derslere devam ederken konsolosluktan bir haber geldi; falan ilkokulda derslerden sonra Mısırlı hocalar bize Arap dil ve edebiyatı konusunda ders vereceklermiş. Oraya devam etmeye başladık. Ama ne üniversitede ders takibi, ne de derse katılım konusunda bir kontrol yoktu. Biz de çevreyi tanımaya, bilgi ve görgülerimizi arttırmaya, Arap kültürünü tetkik etmeye karar verdik. Bizim gibi yabancıların katıldığı gezilere katılmaya başladık.

FEYYUM GEZİSİ

İlk olarak Feyyum şehrine gittik. Şirin ve güzel bir kentti. Yakınında Karun'un hazineleriyle battığına inanılan bir göl varmış, oraya da gittik. Orada bir çobanla karşılaştım. Çok fasih Arapça konuşuyordu.

-Hangi fakülte mezunsunuz, diye sordum.

-Ben, hiç okumadım. Çobanım, dedi.

-Bu kadar güzel Arapça konuşmayı nereden öğrendiniz, diye sorduğumda verdiği cevap ilginçti:

-Kahire kozmopolittir. Oradan fasih Arapça konuşulmaz. Düzgün Arapça, en çok çölde konuşulur.

O zaman zihnimde bir şimşek çaktı; Hz. Peygamber(sav)'i çocukluğu döneminde sütanne için çocukların çöle gönderilmesinin hikmetlerinden biri de bu muydu, diye.

Çöl çevresinde dolaşırken baktım ki bir Rus genci kız arkadaşıyla tartışıyor. Aynı kafileyle gelmiş olan Türkmenistanlı Ahmedov'a:

-Git de şunları barıştır, diye takıldım. Cevabı çok ilginçti:

-Bırak şu gavurları… Dili dilime benzemez, dini dinime benzemez. Bırak yesinler birbirlerini.

Bu cevap bana, Sovyetler Birliği'nde yaşayan soydaşlarımızda İslam ateşinin hâlâ sönmediği konusunda bir ümit verdi.

PİRAMİTLERE GİRDİK

Kahire'ye gitmeden önce ilk hedefimiz piramitlerdi. Ama oraya gidince başka işlere daldık. On gün sonra ancak gidebildik. Bizim üniversiteye yaklaşık on kilometre uzaklıktaki piramitlere İbrahim ve Mehmet'le gittik. Giriş biletlerimizi aldık ve büyük piramide doğru ilerledik. Gerçekten heybetli bir piramit… O kadar büyük kayaları yüzlerce kilometreden oraya nasıl taşımışlar, oralara nasıl çıkartıp yerleştirmişlerdi? O günün şartlarında nakliye ve vinç gibi imkânlarım olmadığı düşünülünce hayret etmemek mümkün değil.

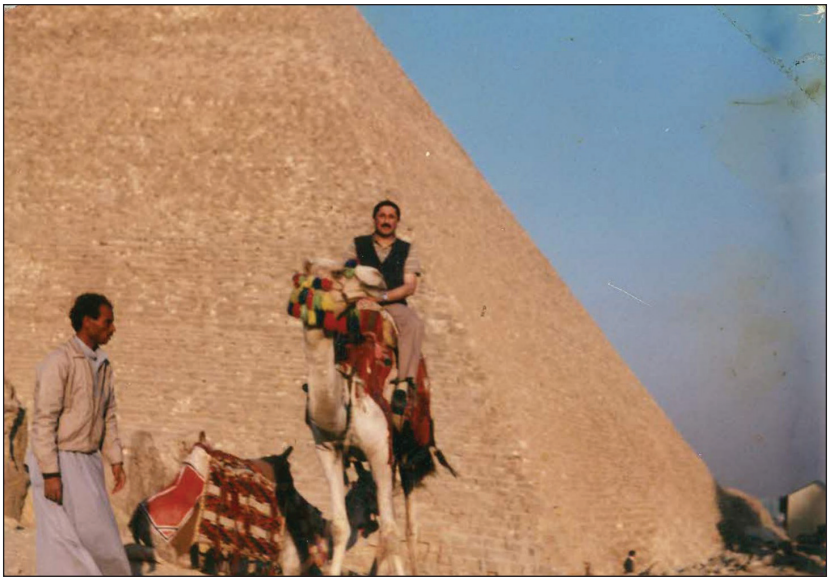

1987 Mısır Piramitleri önünde

İlk piramidin içine girdik. Merdivenlerle zirvesine çıktık. Oradan tam merkezdeki boşluğa baktık. Sandukaya benzeyen bir şey gördük ama ne olduğunu anlayamadık. İçerisi aydınlatılmıştı ama görüntü net değildi. Oradan tekrar aynı merdivenleri kullanarak dışarı çıktık. Diğer piramitlere giriş kapalı olduğu için içlerini göremedik. Ama her birinin altında onlarca oda ve gizli bölüm varmış. Onları ancak bilimsel araştırmalar için ve özel izinle açıyorlarmış. Piramitlerin (Ehramın) yanındaki iki büyük sfenksi de gördük. Ancak turizm rehberi bulup da ne ve niçin yapıldıklarını soramadık.

Oraya kadar gidip de o bölgede bulunan develere binmeden gelemezdik. Devecilere yaklaştık. Kişi başı 50 dolar dediler. Biz Arapça konuşunca Mısır Cüneyhine çevirdiler. Her birimiz üçer cüneyhe binip biraz dolaştık ve fotoğraf çektirdik. Böylelikle bir dolardan az para ödemiş olduk. Gezimizi de böylece tamamlayıp öğrenci yurduna döndük.

TURGUT ÖZAL İÇİN DOSYA HAZIRLADIK

Kahire'de Cuma namazlarını meşhur camilerde kılmaya özen gösteriyorduk. Bir defasında Kale Camiine gidelim dedik. Şehrin kenarında yüksekçe bir kalenin ortasında Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın yaptırdığı camiyi gördük. İstanbul'daki tarihi camilerin bir benzeriydi. Kubbesi, çivileri, tezyinatıyla tam İstanbul camisiydi. Onlara göre Osmanlıya kafa tutan ve isyan eden Kavalalı Mehmet Ali Paşa, bir milli kahraman…

Bu olaydan sonra Mısır'daki ilk, orta ve liselerde okutulan Arapça ve Tarih kitaplarını toplamaya başladım. Bu ders kitaplarında Türkler, Türkiye ve Osmanlı aleyhine ifadeler taşıyan bölümleri Türkçeye çevirerek bir dosya haline getirdim. Arkadaşlara gösterdim, hayretler içerisinde kaldılar.

-Bunu konsolosluğumuza bildirelim, dediler. Bir milli davayı dile getirmek için konsolosluğun yolunu tuttuk.

Kültür Ataşemiz Ali Bey'e yönlendirdiler. O, önce bizi içeri kabul etti ve:

-Niçin geldiniz? Benden talebiniz nedir, diye sordu.

Ben, cevap vermeye başladım:

-Mısır'daki ders kitaplarında ülkemiz ve Türkler aleyhindeki ifadeleri tespit ettik. Oralarda Araplara zulmettiğimiz ve ülkelerini sömürdüğümüz yazılı. Biz de bunları bir dosyada topladık. Onu size takdim için geldik. Önümüzdeki ay Kahire'yi ziyaret edecek olan başbakanımız Sayın Turgut Özal'a bu dosyanın iletilmesi halinde üst düzeyde ele alınıp düzeltilebileceğini düşünüyoruz, dedik.

Ali Bey, dosyayı kabul etmedi ve bize iyi bir fırça çekti:

-Sizin buraya ne maksatla geldiğinizi biliyorum. Mısır'da kimlerle gizli görüşmeler yaptığınızı ve neredeki toplantılara katıldığınızı da biliyorum. Daha fazla ileri gitmeye kalkışmayın. Bize işimizi öğretmeyi hiç düşünmeyin. Yoksa sizi derhal sınır dışı ederim. Şimdi derhal çıkın.

Neye uğradığımızı şaşırdık. Derhal çıktık. Bizim milli hassasiyetten başka düşüncemiz yoktu. Suçladığı konularla da hiç alakamız olmadı. Kahire'nin ortasından geçen Nil nehrini bile kaç kişiye sorarak zor bulmuştuk. Kimin ne faaliyet içinde olduğunu bilecek kadar oraları bilmemiz mümkün değildi. O görüşmemizle anlamış olduk; milli duyarlılığı olmayan monşörlerin elinde hariciyemizin ne hale geldiğini. Bu ülkenin bu tür hariciyecilerimiz yüzünden neler çektiğinin küçük bir örneğini biz de yaşamış olduk.

EDEBİYAT VE HUKUK FAKÜLTELERİNDE

Arapça kurslarının yanı sıra fakültede Arapça derslerini dinlemeye devam ediyorduk. Bir kez olsun aynı fakültedeki Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde ders izleyelim dedik. Üç arkadaş Dr. Zeynep Hanım'ın dersine gittik. Bizi iyi karşıladı. Ders dinlememize izin verdi. Konu, "dili geçmiş zaman" (mazi şuhudi) imiş. 'Gelmek' fiilinin dili geçmiş zamanla çekimini yaptırıyordu. Arap öğrencilerin ne kadar zorlandıklarına şahit olduk. Oysaki Arapçada 14 sigada çekilen fiil, Türkçede 6 sigada çekiliyor. O zaman yabancı dil öğrenmenin herkes için pek de kolay olmadığının farkına vardık.

Arap Dili Edebiyatı bölümünde bir defasında Kaside-i Bürde'nin okunuşuna şahit oldum. Harekeli metni, son sınıf öğrencileri çok zor okuyorlardı. Bizim İmam Hatip Liselerinde bunu harekesiz okurken öğrencilerimiz o kadar zorlanmıyorlardı. O zaman fasih Arapça konusunda bizim daha iyi olduğumuzu söyleyebilirim.

Bir gün Hukuk Fakültesi salonunda konferans dinlemeye gidelim dedik. Konuşmacı, ünlü fıkıh alimi Yusuf el-Karadavi idi. Bir buçuk saat süren konuşmasında İslam dünyasında bölünmüşlüğün sebepleri ve çözüm yolları konusunda çok ciddi açıklamalar yaptı.

KANATIR GEZİSİ

Yurtta Arap öğrencilerle sohbet ederken Darülulum yani İlahiyat Fakültesi öğrencileri, bize Kanatır denilen çok güzel bir mesire yerinden bahsettiler ve oraya gitmeyi teklif ettiler. Biz de kabul ettik. Orada Cuma günü resmi tatil olduğu için sabah erkenden yurttan ayrıldık. Nil kenarında "Nil Otobüsü" dedikleri tekneye bindik. Nil boyunca kuzeye doğru gittik. O büyük teknenin iki tarafından Nil timsahlarının yaklaştığını görüyorduk. Arada tekneye çarpıyor ve

şiddetli sarsıntılara sebep oluyorlardı. Nil'in ikiye ayrıldığı yani delta yaptığı yerde nehir, küçük bir deniz gibiydi. Nil'in bir kolu da Osmanlı döneminde pirincin membaı olarak bilinen Dimyat ovasına buradan gidiliyormuş.

Teknenin içinde gençler, çalıp oynuyorlardı. Darbuka sesini duyup da oynamayan Mısırlı göremezsin diyorlardı, doğruymuş. O ilahiyat öğrencileri de tesettürlü olmalarına rağmen o ritme fazlasıyla ayak uyduruyorlardı. Feyyaz Camcı da bu hale şaşmıştı. Bunlar İlahiyatçıysa diğerleri kim bilir nasıldır diyorduk. Sonunda Kanatır denilen yere vardık. Dille tarifi mümkün olmayacak kadar güzel bahçelerden oluşan geniş bir mesire alanı. Biz grup halinde bir ağaçlık bölgeye soframızı kurduk. Arap öğrenciler Nebil, Ömer, Reşat, Cemal her biri bir şey getirmişler. Biz de hazırlıklara yardım etmeye çalıştık. Kahvaltımızı yaptık. Çeşitli oyunlar oynadılar.

Nebil, çok çevik bir gençti. Şöyle dolaştı. Elinde ayçiçeği sapı gibi bir şeyle geldi. Kestiler, birer parça da bize verdiler. Baktım onun kabuğundan ısırıyor, geveleyip atıyorlardı. Bu ne diye sordum, şeker kamışı olduğunu söylediler. Ben de onlar gibi yaptım. Gerçekten de çok tatlıydı. Biraz yemeye çalıştım. Kalanını da valize koyup Çorum'a getirdim.

Kanatır'da Cuma namazını kılmak durumundaydık. Oradaki camiye gittik, namazı kıldık. Farzdan sonra cemaatin yarıdan fazlası boşaldı. Son sünneti kılmak için ayağa kalktık. Ben dört rekât kılmaya çalıştım ama iki rekâtı kılan gitti.

Biz, öğleden sonra da ağaçların, güllerin ve rengârenk çiçeklerin arasında dinlenmeye devam ettik. İkindiden sonra yine Nil otobüsüne bindik. Darbuka, cümbüş eğlenceleri arasında, timsahlarla yarışarak Hilton oteli yakınındaki iskeleye geldik. Bizim için iyi ve farklı bir gezi oldu. Mısırlı gençlere teşekkür ettik. Yurda döndük.

HÜSEYNİ CAMİİ

Cuma namazlarını farklı camilerde kılıyorduk. Şehrin en büyük camilerini ziyaret etme imkânı bulduk. Ama en çok şehrin merkezinde bulunan Hüseyni Camiini tercih ediyorduk. Zira ezandan yarım saat önce ünlü hafız Abdüssamet orada Kur'an'ı Kerim okuyordu. Bu program, radyo ve televizyondan da yayınlanıyormuş. Cami ve avlusu cemaatle doluyordu. Bir defasında çıkışta Abdüssamet hocayla görüşme imkânı bulduk.

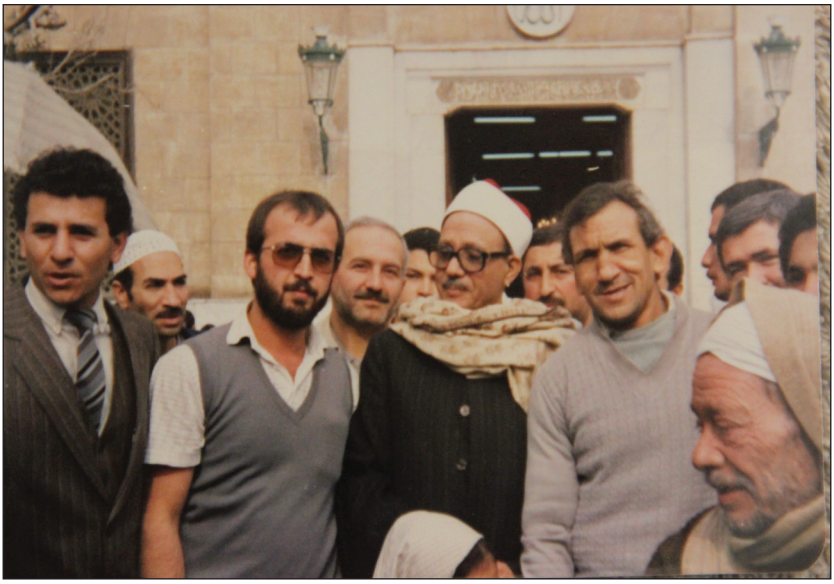

Mısırlı Hafız Abdüssamed Abdülbâsıt'la

Bu caminin çevresinde yabancı turistlerde okunan Kur'an'ı Kerim'i dinliyorlardı. Zaman zaman aralarında İslam'ı seçenler de çıkıyormuş. Ama burada biz, çok farklı bir şeyle karşılaştık.

İstanbul'da tanınmış bir seramik fabrikasının bayileri de şirketin organizesiyle Kahire seyahatine çıkmışlar. Avluda konuşurken bizim Türk olduğumuzu anlayan birisi yanımıza geldi. Kendini tanıttı. Biraz sohbet ettik. Sonra doğrudan bize burada nasıl kadın bulabileceğini sorması, bizi çıldırttı. Ona çok ters bir cevap verdik. "Biz o yolun

yolcusu değiliz. Burası neresi, farkında mısın? Sen başka kapıyı çal" dedik. Ama o gün o şoku zor atlattık.

TUR DAĞI GEZİSİ

Sanıyorum Kültür Bakanlığı'na bağlı bir kuruluş vardı. Bizim gibi yabancı öğrencilere çeşitli geziler düzenliyordu. Duyduk ki Tur Dağı'na gidilecekmiş. Birkaç arkadaş hemen yazıldık, paramızı yatırdık. Cumartesi günü o kuruluşun önünden kalkan otobüse bindik. Sina çölüne doğru yola çıktık. Önce İsmailiyye kentine uğradık. Orada tünelle Süveyş Kanalı'nın altından geçip Sina'ya ulaştık. Gerçekten de uçsuz bucaksız bir çöl.

Süveyş Kanalı'nı geçerken yanımdaki Mısırlı genç, buranın gelirini öve öve bitiremedi.

-Süveyş Kanalı'nın geliri, Mısır gibi birkaç ülkeye yeter, dedi. Ben de:

-Buranın bu kadar geliri var da niye Mısır halkı yoksulluk ve perişanlıkla kıvranıyor, diye sordum.

Cemal'in verdiği cevap çok net ve çok vecizdi:

-Buranın geliri çok da hırsızı daha çok.

Ben de kendi kendime, işte İslam ülkelerinin gerçek sorunu bu olsa gerek, diye düşündüm.

Otobüsle Kızıl Deniz kenarından Tur Dağı'na gittik. Taş yapılı konaklama tesislerine yerleştik. Oraya senede bir defa kar yağarmış. O da o gece yağdı. Sabah erkenden kalkıp sabah namazlarını kıldıktan sonra Tur Dağı'na tırmanmaya başladık. Kardan dolayı ayakkabılarımız kayıyordu ama Kanuni döneminde yapılmış taş basamaklar sayesinde iki saatte Tur Dağı'nın tepesine çıktık. Hz. Musa'nın Cenab-ı Hak ile doğrudan konuştuğu mevkie vardık. Zirvede küçük bir mescit vardı. Orada iki rekât şükür namazı kıldık. Hemen karşısında yine küçük bir kilise vardı. Hıristiyanlar da oraya girip istavroz çıkarttılar.

Tur Dağı'ndan inince konakladığımız tesisin karşısındaki Saint Katrin kilisesini gezmeye girdik. İlk defa bir kilisenin içine giriyordum. Burası, Yunan Ortodoks kilisesine bağlı imiş. Rahipler oradan geliyormuş. Bol resim ve heykellerle dolu kilisede oturmak için sıralar yerleştirilmiş. Oradan çıktık, yandaki müze kısmına geçtik. Bir oda dolusu insan kafatası, yandaki odada geniş raflar üzerine yerleştirilmiş binlerce kol ve bacak kemikleri, onun yanındaki odada açık sandıklarda daha kısa kemikler… Korku tünelinden geçer gibi oraları gezdik. Günlerce gözümüzün önünden gitmedi o manzara. Sonra sebebini sorduk. Oradakilerden bilenler anlattı. Bu kilisedeki görevliler, rahipler vefat edince kenardaki bahçeye gömülüyormuş. Orada ceset çürüyünceye kadar bekletiliyormuş. Sadece kemiklerin kaldığı dönemde iskelet çıkartılıp ayıklanıyor, sonra buradaki yerlerine yerleştiriliyormuş. Yani bizim gördüğümüz her kafatası, buraya hizmet etmiş bir rahip veya keşişe aitmiş. Oradan kilisenin ve kafatası görüntülerinin kartlarını almıştım ama şimdi bulamıyorum.

Tur Dağı'ndan döndüğümüz gün Kahire Üniversitesi'nin bahçesinde Mısırlı öğrencilere sordum.

-Hiç kar gördünüz mü?

Onlar, hep birlikte:

-Evet.

-Nerede gördünüz?

-Televizyonda, diye cevap verdiler.

Ben de:

-Biz, Mısır'da gördük, deyince inanamadılar.

-Nerede gördünüz, diye sordular.

-Tur Dağı'nda deyince imrenerek dinlediler. Zira onlar için öyle geziler çok lüks. Her birimize 60 Cüneyhe mal olan böyle bir geziye çıkmaları imkânsız. Bu para ortalama bir ailenin bir aylık gelirine yakın.

Bundan sonra bir de Assuan Barajı'na gezi vardı. Trenle gidilecekti. Yol uzun olduğu için gidemedim.

SERBEST BÖLGE PORT -SAİD

Mısır Kültür Bakanlığı'nın düzenlediği turların dışında başka yerlere gidecek olursak kendi aramızda karar vermemiz gerekiyordu. Bu tür gezilere katılmak isteyenlerle birlikte hareket ediyorduk. Önce Mısır'ın "Serbest Bölge" olarak ilan ettiği Port-Said'e gidelim dedik. Oraya giriş, pasaport ile oluyormuş. Biz, de zaten pasaportsuz sokağa bile çıkmıyorduk.

Bir gün sabah erkenden tren istasyonuna gittik. Biletimizi alıp trene bindik. Port-Said'e vardığımızda pasaport kontrolüyle giriş yaptık. Çarşılarını, mağazalarını dolaştık. Her şey var ama bize göre elde taşıyabilecek pek bir şey bulamadık. Ben bir süveter beğendim, meğer o da Türk malıymış. Bir lokantada kebap yiyerek karnımızı doyurduktan sonra dönmeye karar verdik.

Port-Said, ülkenin kuzeyinde Akdeniz'in kenarında bir sahil kenti. Burada pasaportu olanlar, kadın erkek karışık olan plajlarda denize girebiliyorlarmış. Başka yerlerde kadınların plajları ayrı, erkeklerin plajı ayrıymış. Ama biz bu bölgede sahile hiç gitmedik. Doğru gümrüğe gittik. Gümrüğe tabi malımızın olup olmadığını sordular ve bir de aradılar. Bir şey bulamayınca oradan ayrılıp tekrar Kahire'ye döndük.

Port-Said bölgesinde biz, "Serbest Bölge" konusunda bir fikir edinmiş olduk. Başka da bir kazanımımız olmadı.

İskenderiye'de Keykubat Kalesi civarında

Yine bir Akdeniz kenti olan İskenderiye'ye gitmekte kararlıydık. Yine trenle yola çıktık. Port-Said gibi dört saatte İskenderiye'ye vardık. Taksi ve dolmuşların üzerinde Latin harfleriyle "Alexandiria" yazısını görünce yadırgamadık dersem yalan söylemiş olurum. Ecdat yadigârı kalesini, tarihi camilerini, bedestenlerini, çarşılarını dolaştık. Antalya'nın güneyinde, Mısır'ın kuzeyinde Akdeniz'in kenarında bir sahil kentinde dolaşmanın zevk ve heyecanını yaşadık. Epeyce kartpostal seçtik. Şimdiki gibi cep telefonları olmadığı için pek fotoğraf çekemedik. Akşama doğru trene binip yine Kahire'ye doğru hareket ettik.

MEDİNETÜ'N-NASR VE KİTAP FUARI

Kahire'de ticaretin merkezi, eskiden beri Atabe imiş. Orada aradığınız her şeyi bulabiliyorsunuz. Hüseyni Cami'nin çevresinde Han-ı Halil adlı Hamidiye çarşısı da her düzeyden insanın uğradığı bir bölge. Ama sosyetenin uğradığı yerler farklı. Cemal Abdunnasır zamanında yeni şehir bölgesi olarak kurulan Medinetü'n-Nasr, Kahire'nin Avrupai yüzü. Oraya gittiğimizde farklı bir Kahire gördük.

Orada Ankara İlahiyat Fakültesi hocalarından Dr. Mehmet Akkuş'un konuğu olarak bir akşam yemek yiyip sohbet ettik. Çıkıp istasyona doğru giderken polisler tarafından çevrildik. Polisler, gece vakti burada ne yaptığımızı sordular. Biz, durumu anlattık. Ama polisler sokağa çıkma yasağının başladığı saatlerde buralarda dolaşmamamız gerektiğini söylediler. Biz, taksi aradığımızı, Kahire Üniversitesi yurduna gitmek istediğimizi söyleyince anlayış gösterdiler. Bize bir taksi buldular ve gece geç vakit yurda gönderdiler. Yurda girmemiz de ayrı bir sorun oldu.

Medinetü'n-Nasr denilen bölgeye bir de gündüz gittik. Orada uluslararası kitap fuarı açılmıştı. Bu fuara bütün Arap ülkelerinden hatta ABD, Rusya gibi dünyanın farklı devletlerinden binlerce yayınevi katılmıştı. Ben, gerek orada, gerekse şehirdeki kitapçılarda Arapça olarak yazılmış İslami tiyatro eserlerini, İslam ekonomisine dair yazılmış kitapları ve Mısır okullarında okutulan Arapça ders kitaplarını toplamaya çalıştım. Uzun süre bu eserlerden yararlanmayı sürdürmek istedim.

Kitap fuarında Hayrettin Karaman ve birkaç arkadaşını gördüm. Onlar da İslam Ansiklopedisi Kütüphanesine ihtiyaç duyulan kitapları arıyorlardı. Onlar aldıkları kitapları bir konteynır bularak ona yükleyip gemiyle Türkiye'ye gönderiyorlarmış. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğretim üyesi İbrahim Çalışkan da çok kitap almıştı. Onun kitapları da kolilerle gidecek gibi değildi. O da deniz yolunu tercih etmek zorundaydı.

Biz de kitap almak istedik ama getirme zorluğu nedeniyle sadece görmekle yetindik. Orada dünyanın her tarafından gelmiş dini yayınları, her dilde yazılmış eserleri bulmak mümkündü.

Vakit buldukça Arap radyolarını ve televizyonlarını takip etmeye çalışıyordum. Dikkatimi çeken, Şah-ı Nakşibendilik hakkında dizi dizi programların yer alışıydı. Ama bir kandil gecesinde tarikatlar için kurulan çadırlarda Kadiriler, Rufailer, Halvetiler, Desukiler, Şazeliler ve pek çok tarikatın dergâhı olmasına rağmen Nakşilere ait bir

mekân yoktu. Arap gençlere Mısır'da Nakşiler yok mu diye sordum. Onlar da "Mısır'da en yaygın tarikat Nakşiliktir ama kendilerini hiç açığa vurmazlar. Devlet onları ifşa edebilmek için her türlü teşviki uygulamasına rağmen bir türlü başaramadı." dediler.

HULVAN'A GİTTİK

Mısır'da kalışımızın üçüncü ayında Erzurum Üniversitesi'nden bir öğretim üyesi geldi. Bana Mehmet Akif Ersoy'un kaldığı Hulvan'a gitmeyi teklif etti. Onun ısrarı üzerine trene binip Hulvan'a gittik. Mehmet Akif Ersoy'un o zaman yaşadığı evi ve en yakın arkadaşı Yozgatlı İhsan Efendi'nin evini aramaya başladık. Söylenilen her yere uğradık. Bir iz bulamadık. En sonunda İhsan Efendi'nin evinin bulunduğu yerle ilgili bir bilgi aldık. Oranın çoktan yıkıldığını, yerine fırın yapıldığını öğrendik.

Erzurumlu araştırmacı, bir aylık süre için gelmişti ama araştırdığı konuyla ilgili bir iz bulamayınca geri dönmeye karar verdi. Meğer maksadı Mehmet Akif Ersoy'un yapmış olduğu Kur'an'ı Kerim tercümesine ulaşmakmış. Akif'in yurda dönerken İhsan Efendi'ye emanet bıraktığını bildiği için onu arıyormuş. Üniversiteden bu amaçla görevlendirildiğini sonradan öğrendik.

Mısır'ın ana caddelerinde yüksek apartmanlar yer alıyordu. Orada lüks ve pahalı mağazalar bulunuyordu. Yanımdaki arkadaşa, gel bir de arka sokaklara gidelim dedim. Arka sokaklara girdiğimizde halkın o yoksulluğunu, evlerin perişanlığını gördüm. Sabahın erken saatlerinde apartmanların önünde kartonların üzerinde geceleyen ve teknelerde sabahlayan insanlara şahit oldum. Bunların binlercesini mezarlıklarda bulmak mümkündü. Oralarda milyonlarca Mısırlının ikamet ettiğini herkes biliyordu.

KAHİRE MÜZESİ VE DÖNÜŞ

Mısır'a ilk gittiğimiz günden itibaren en çok uğradığımız, içinden geçtiğimiz bölge Tahrir Meydanı idi. Burada "Kahire Müzesi" yer alıyordu. Bu müze, bir manada etnografya müzesiydi. Mısır kültürünü yansıtan eşyalar vardı. Ama ilerledikçe Kadim Mısır'ın, Firavunlar döneminin izleri ağır basıyordu. Dünyanın hiçbir yerinde bu müzedeki kadar mumya bulmak mümkün değildir.

İlk kattan itibaren eski Mısır dönemini yansıtan paha biçilmez sandıklar içinde binlerce mumya yer alıyordu. Firavunların kendilerine, eşleri ve çocuklarına, komutanlarına ve vezirlerine ait sayısız mumya sıralanıyordu. Sabahleyin on bir civarında girdik. Akşam beşte ancak çıkabildik. Bu süre içinde her şeyi dikkatlice incelemeye vaktimiz yoktu. Çıkışta Kamerun Cumhurbaşkanı ile karşılaştık. Çok mütevazı bir insandı. Yanında sadece bir arkadaşı vardı.

Kaldığımız üç aylık süre içinde İslam Dünyasının lider ülkelerinden birini yakından görmek ve tanımak nasip oldu. Doğunun varlık içinde nasıl yokluk çektiğini, perişanlığını gözlemlemiş olduk. İnşallah, sıra batıda…

Artık süremiz doluyordu. 1988 yılının Ocak ayının sonlarına doğru valizlerimizi toplamaya başladık. Ama benim kitaplar dört koli oldu. Bunu nasıl götüreceğimi düşünmeye başladım. Biletleri ayarladık. Yurttaki Mısırlı dostlarımızla vedalaştık. Üç ay içerinde farklı duygular yaşadık. Onlarla helalleşmek gerekir diye düşündük. Son geceleri onlarla sohbet ederek geçirdik.

Gideceğimiz gün yurdumuza, Kahire Üniversitesi kampüsüne son kez bakarak hava alanına doğru yola çıktık. Hava alanında bilet kontroller, yapıldıktan sonra bagaj teslimine geçtik. Gümrük memuru, kolileri görünce bunlar ne dedi. Kitap dedim. Tarttı, 75 kg geldi.

Yükünüz fazla dedi. Ben de "Öğretmenim. Bu kitaplar bana çok lazım" dedim. O da öyleyse biraz para ver dedi. Cebimde üç cuneyh vardı, onu gösterdim. Başka param yok dedim. Onu ver öyleyse dedi. Böylece Mısır gümrüğünden geçmiş olduk.

Bu defa uçağa gündüz biniyorduk. Kahire'yi havadan izleyerek yola çıktık. İki buçuk saat sonra Ankara'ya indik. Orada da koliler sorun oldu. Gerisini anlatmayayım. Sonra bir taksiye binip terminale gittik. Orada yol arkadaşlarımızla vedalaştık. Artık herkes kendi iline gidecekti.

ÇORUM'A DÖNÜNCE SOSYAL ETKİNLİKLER

OKUL GECESİ HAZIRLIĞI

Mısır'dan döndüğümüzde okul müdürümüz Yahya Acar Bey, "Bir okul gecesi yapalım diyorum ama bize uygun bir piyes bulamadık" dedi. Bunun üzerine ben de bir araştırma yaptım. Bize uygun olanların hepsi, daha önce sahnelenmiş. Bunun üzerine oturup yazmaya karar verdim. **"Habeşistan Yılları"** adlı piyesin yazımı böyle başladı. Mart 1988'de piyesi tamamladım. Müdür Bey'e gösterdim. O da ekibini kur, çalışmalara başla dedi.

Çalışmalar, bir aydan fazla sürdü. Sahneye konulacak hale yaklaştı. Ama dekor, kostüm, makyaj, ışık gibi problemleri halledecek biri lazım. O da yok. Her iş bana kaldı. Mayıs'ın sonlarına doğru Devlet Tiyatro Salonu'nda yer ayırtıldı. Milli Eğitim Müdürü'nden onay alındı. Artık geri dönüşü yok.

Resim öğretmeni Nilgün Çevik hoca hanım ile sahne panolarını hazırladık. Dekor için okuldan bazı malzemeler seçtik. Mehter kıyafetlerinden yararlanarak kostüm konusunu hallettik. Öğrencilikten kalma tecrübelerle makyaj konusunu da ben üstlendim. Derken oyunu sahneye koyacak duruma geldik. Usta tiyatrocuların huzurunda oynasak pek çok eksiğimiz vardı ama amatörce bir iş için pek fena sayılmayacak konumdaydık.

"Habeşistan Yılları" özgün bir konu olduğu için beğenildi ve takdir topladı. Okul gecesinin merkezinde yer aldı. Başta açılış konuşması vardı. Bir bütün olarak tam bir okul gecesi oldu.

KADİR'İN BİSİKLETİ

Oğlum Kadir, ilkokulun son sınıfındaydı. Ahmet eniştenin motosikletine binmeye çok hevesliydi. Gizlice binip dolaşırmış. Bana

da bir bisiklet almam için ısrar ediyordu. Ben de acemiliğini atsın diye kullanılmış bir bisiklet aldım. Onunla mahalleyi turluyordu.

Haziran ayında gardiyan komşumun vefatı üzerine Oğuzlar'a gitmiştim. Dönüşümüzde Abdibey Cami'nin köşesinde minibüsten indim. Orada bir kalabalık vardı, kaza olmuş diyorlardı. Kalabalığı yarıp baktığımda Kadir'in bisikletini ve bir ayakkabısını gördüm. Çocuğu hastaneye götürdüler, diye konuşuyorlardı. Öldü mü sağ mı bilmiyoruz dediler.

Oradan bir taksiye atladım, acele hastaneye gittim. Baktım ki Kadir sağ. Başı sargılı… Biraz da kan sızmış. Beyin cerrahi uzmanını çağırmışlar. Kafatasında çökme ve kırklar var demiş. Ameliyatla düzeleceğini söylemiş. O gece yanında kaldım ama ne haller geçirdiğimi ancak ben bilirim. Ankara'ya götürmeyi düşündüm ama oradaki doktorlar, Çorum'da uzman eliyle olursa daha iyi olur dediler. Bu tür ameliyatları Ankara'da asistanlar yapıyormuş. Onun için mecburen uzman doktoru bekledik.

Pazartesi günü doktor geldi, çocuğu muayene etti. Yarın ameliyata alacağım, dedi gitti. Salı bekledik yok, Çarşamba bekledik yok. Ben doğru Dr. Hasan Dişçekici Bey'e gittim. Vaziyeti anlattım. O da beyin cerrahi doktoruna sormuş. Verdiği cevap, beynime kurşun sıkmış gibiydi: "Ben onu ta Salı günü ameliyata alacaktım. Ama bana bıçak parası getiren olmadı. Hiç kimse, ne vereceğiz diye bile sormadı."

Hasan Dişçekici Bey, "Sen ameliyat yap. Hocaya ben kefilim" demiş. Bunun üzerine Perşembe günü ameliyat gerçekleşti. Ben, ayıktığını duyar duymaz okula geldim. Maaşımı aldım. Bugünkü gibi hatırımda; maaşımın tamamını götürdüm, öğleyin doktora verdim. Saydı, neyse idare eder deyip çekmecesine attı.

Ben okula döndüm. Öğleden sonraki derslere girdim. Son dersten sonra hastaneye gittim. Kadir, biraz kendine gelmişti. Baba,

dedi doktor geldi, benimle şakalaştı. Oğluma diyemedim ki onu şevke getiren benim bir aylık kazancımdı. Nasıl diyebilirdim?! O yaştaki çocuk, bunu nasıl anlayabilirdi? Sanıyorum bu yazıları okuyanlar da anlamakta zorlanacaklardır. O zaman bıçak parası denilen illet, doktorlar arasında çok yaygındı. Almayan veya bu konuda insaflı davrananların sayısı çok azdı.

Kadir gün geçtikçe iyileşiyordu. Bu arada kazanın oluş şeklini de öğrendik. Fatih Caddesi'nden yüz kilometre hızla gelen bir taksi, Yazı Çarşı Kavşağı'nda Kadir'e çarpmış. Çarpmanın şiddetiyle çocuk, taksinin üstünden aşıp geride yere düşmüş. Sürücü, dönüp bakmamış bile.

Sanık, Çimento fabrikasının bir yıllık üretimini satın alıp pazarladığı söylenen meşhur nakliyeci A. Kağızman'ın oğlu olunca, gözaltına bile alınmadı. Göstermelik olarak bir defa mahkemeye gittik. Davacı olduğumuzu söyledik. Sanık tarafı, kendi işçilerini şahit olarak göstermişlerdi. Ben itiraz edince hâkim tarafından azarlandım.

O zamandan beri mahkemelerin kararları konusunda şüpheli yaklaşırım. Otuz yıl geçti ama mahkeme sonucuna dair hiçbir tebligat gelmedi. Soruyorum, mahkemelerde usul böyle midir? Sanık tarafı bize tedavi konusunda falan hiç destek olmadı… Olsun!.. Biz yine ayaktayız. Ama onlar, sıfırın da altına inmişler. Öyle duydum. Zaten artık adları, namları okunmuyor.

MUHASEBECİLİĞE SON VERİYORUM

Gayri resmî olarak yürüttüğüm muhasebecilik konusunda bir karar vermek zorundaydım. Zira muhasebecilik ve mali müşavirlikle ilgili kanun çıkmak üzereydi. Ya öğretmenliğe devam edecektim ya da büro açıp muhasebeciliğe geçecektim. Öğrenciliğimden beri tek idealim, İmam Hatip Lisesi öğretmenliği idi. Hiç tereddüt etmeden muhasebeciliği terk etmeye karar verdim.

Elimde bulunan 80 adet işletme defterini ve 14 adet bilanço esasına göre tutulan defterleri, kooperatif defterlerini, inşaat sigorta dosyalarını sahiplerine iade ederek 1988 yılı sonu itibariyle muhasebecilik faaliyetine son vermiş oldum.

Bu durumu, ailem ve yakın çevremden başkası bilmiyordu. Böylece bir dönem de bitmiş oldu.

İDRAK DERGİSİ SERÜVENİMİZ

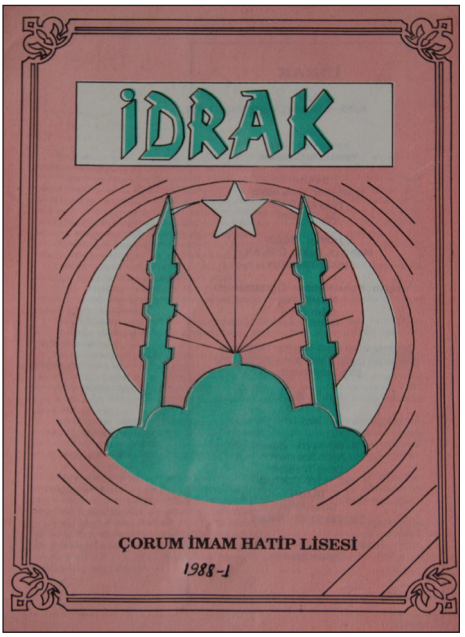

İmam Hatip Okulunda öğrenciyken teksir makinesiyle "Sesleniş" adlı dergi çıkarışımızı hatırladım. Bugünün imkânlarıyla bu işi daha rahat yapabileceğimizi düşündüm. Kızlar bölümünde müdür yardımcısı olan Mehmet Şakir Çıplak'a bu düşüncemi açtım. Bursa'da Sur Dergisini çıkarttığımız gibi burada da böyle bir dergi çıkartabiliriz dedim. O da bu teklifimizi müdürümüz Yahya Bey'e açalım dedi. Yahya Bey, tamam çıkaralım da masrafını nasıl karşılayalım diye düşünmeye başladı. Biz de masrafı reklamlarla karşılarız deyip yola çıktık.

1988-89 öğretim yılı Kültür Edebiyat ve Yayın Kolu olarak bir dergi yayınlanacaktı. Resmiyette sahibi okul müdürümüz Yahya Acar ve sorumlu müdür de Mehmet Şakir Çıplak'dı. Önce böyle bir dergi çıkaracağımızı okulda öğretmen ve öğrencilere duyurduk. Yazılarını, şiirlerini, hikâyelerini ve makalelerini beklediğimizi ilan ettik. Ancak

her biriyle tek tek ısrar ederek malzeme toparlayabildik. İlk sayısında "Hangi İmam Hatip Lisesinde veya okulunda olursanız olun, bütün öğretmen ve öğrencilerimiz, tatlı bir sözünüz, gösterebilecek güzel bir sanatınız varsa bize gelin, bize yazınız. Şimdi kendimizi halkımıza anlatmanın tam zamanıdır" diyor ve gelen her yazıyı mutlaka değerlendireceğimizi ifade ediyorduk.

İlk sayımıza okul müdürümüz Yahya Acar Bey'le yapılan röportajla başladık. Sonra öğretmen ve öğrencilerin yazılarını ve şiirlerini yerleştirdik. Tatbikat Cami'nin ikinci minaresinin yapımı ve ek bina inşaatının temel atma haberiyle dergimizi tamamladık. Esnaftan ve dostlardan topladığımız bağışlarla dergimizi baskıya verdik.

Her şeyin ilki önemlidir ya bizim için de öyle oldu. Bize göre çok önemliydi. Bol paralarla iş yapanlara göre belki basitti. Her sayfanın basımı için birkaç dostun kapısını çalarak dergi çıkartmanın zorluğunu tatmayan bilemez. Yine de başardık. O hızla ikinci sayının hazırlıklarına başladık. Bu defa İMVAK başkanı Selahattin Kaleli röportajıyla dergiye giriş yaptık. Sonra öğretmen ve öğrencilerin yazıları, şiirleri ve hikâyeleriyle devam ettik. Yine son kısımda okulumuzdan haberler vardı. Yazmış olduğum **"Selaahaddin Eyyubi"** piyesinin sahneye konulması hazırlıkları haberinden sonra yine benim yönettiğim kooperatifçilik kolunun haberi vardı; *"Okulumuzda öğretmen ve öğrencilerin ihtiyaç duyduğu tüm kırtasiye, ders araç ve gereçlerini alıp satarak, büro giderlerine katkıda bulunarak, eğitsel kol çalışmalarını maddi yönden destekleyerek ve fakir öğrencilerimize kırtasiye yardımında bulunarak çalışmalarını sürdürmektedir."*

İdrak Dergisi, yazı ve baskı kalitesini arttırarak aynı kadro ve aynı ruhla 1990-1991 öğretim yılı sonuna kadar on sayı çıktı. Sonra biz elimizi çekince bu iş de orada kaldı. Ama çıktığı dönemde hem ilimizdeki okullara öncü oldu hem de Türkiye İmam Hatip Liseleri nezdinde ses getirdi.

BİR STAJYER ÖĞRETMEN

Kırklareli Lisesi'ne tayin olduğumda ilk dersle birlikte öğretmenliğe başlamıştım. Stajyer olduğumu hiç bilmedim. Bir yıl sonra öğretmenler kurulunda stajyerliğim görüşüldü ve kaldırıldı. Bu uygulama, uzun yıllar devam etti. 1988-89 öğretim yılında okullara bir genelge gelmiş; stajyer öğretmen, bir yıl boyunca tecrübeli bir öğretmenle derse girecek, uygulamanın içinde bulunarak yetiştirilecekmiş.

Tam bu dönemde Adem Aydoğan isimli Afyonlu bir meslek dersleri öğretmeni geldi. Ankara İlahiyat Fakültesi'nden yeni mezun olmuş, genç ve sempatik bir delikanlı. Müdür Bey, onu benim yanıma verdi. Bu, senin asistanın olacak, onu iyi yetiştir, dedi.

Adem Bey'le derslere beraber gitmeye başladık. Bir ay kadar sadece ders izledi. Kendisine bir ay sonra Arapçadan muzariyi nasb eden edatlar konusunu hazırlayıp sınıfa anlatmasını istedim. O da kabul etti. Ders saati geldiğinde baktım Adem Bey ortada görülmüyor. Konuyu ben anlattım. Dersi bitirdik. Adem Bey'le teneffüste karşılaştık. Hamama gittiğini, geciktiğini söyledi. Bir hafta sonrasına İzafet (isim tamlaması) konusunu anlatmasını söyledim. Adem yine gelmedi. Anladım ki Adem'in dersten yüzü yok.

Ona bir ev tuttuk. Perdelik kumaşları Sümerbank mağazasından satın alıp diktirdik. Mağazada da ben kefil olmuştum. Sonunda bir bekâr evi donattık.

Bir gün bir arkadaşım Adem Bey'i Aşıklar tepesinde üstü çıplak olarak güneşlenirken görmüş. Bana iletti. Adem Bey, evet zaman zaman güneşlenirim, dedi. Ama tavırlarında bir anormallik olduğu görülmeye başlandı. Beline kemer yerine ip bağlamış, tabanı yırtık ve kirece batmış bir ayakkabıyla bir gün eve geldi.

-Hocam, helalleşmeye geldim, dedi.

-Hayırdır Adem Bey, bir yere mi gidiyorsun?

-Evet, İstanbul'a gideceğim. Orada Ortodoks mezhebine girerek Hıristiyan olacağım. Komutanımdan talimat geldi. Mehmet Ali Ağca'nın yarım bıraktığı işi tamamlayacağım.

-Nasıl?

-İstanbul'dan İsviçre'ye geçeceğim. Orada Protestan mezhebine gireceğim. Bir müddet sonra İtalya'ya geçeceğim.

-Niçin?

-Vatikan'a gidip önce Katolik olacağım. O dönemde Bulgaristan'daki adamlarım, bana gerekli suikast silahlarını getirecek. Yine bir ayin sırasında Papa'yı vurup öldüreceğim. Dünyayı bir beladan kurtaracağım.

-Adem Bey, bunlar zor ve tehlikeli işler. Bu arada seni yakalarlar. Perişan ederler.

-Hocam, bu konuda her türlü tedbir alındı. İstihbaratımız beni koruyacak. Hiç endişeniz olmasın.

Bundan sonra konuşmaya gerek kalmadığına kanaat getirdim. Ayağa kalktı, elimi öptü, helallik dileyip yanımdan ayrıldı. Ben de hazırlanıp okula gittim. Müdür Bey de döne döne beni aratıyormuş:

-Yahu neredesin?

-Yeni geliyorum.

-Senin asistan tırlatmış.

-Ne oldu?

-Geldi, odama girdi. Yönetime el koydum, sen çık dedi, masaya oturdu. Boyna emirler yağdırıyor. Sıkıyönetim bildirileri yayınlıyor. Durum çok ciddi. Gir de kendisiyle bir konuş.

Ben de girip Adem Bey'le konuştum.

-Hocam, beni Kenan Evren görevlendirdi. Biraz sonra sıkıyönetim komutanları da okula gelecek, dedi. Ben de:

-Kenan Evren'in döneminin bitti. Sıkıyönetim çoktan kaldırıldı, desem de Adem aynı şeyleri söylüyordu. Bana da:

-Hocam, sen ortada görünme. Komutanlar seni de alıp götürürler, diye ikazda bulunarak çıkmamı istedi.

Bu esnada emniyetten polisler gelmiş, hastaneden ambulans getirilmiş. Dışarıdakiler bizim görüşmemizi bekliyorlarmış. Sonunda bir operasyonla Adem Bey'i alıp hastaneye götürdüler. Duyduğumuza göre oradan Samsun'a, daha sonra Ankara'ya sevk edilmiş. Akıl, Ruh ve Sinir Hastalıkları bölümünde uzun süre tedavi görmüş…

Adem Bey'den geriye trajik hatıralar ve bir de kefillikten dolayı borçlar kaldı. Onları da ödeyerek stajyer yetiştirmenin bedelini ödemiş olduk.

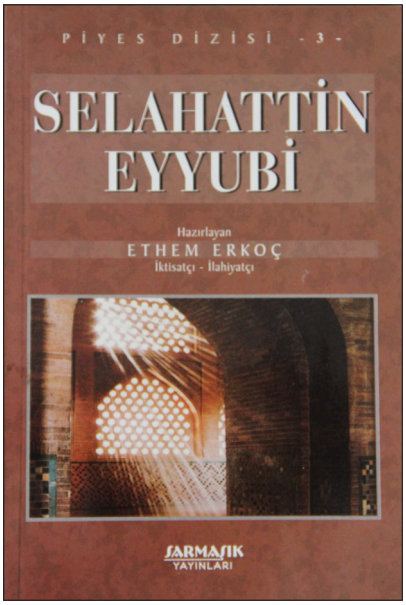

SELAHATTİN EYYUBİ PİYESİ

Selahattin Eyyubi, tarihte Eyyubi Devleti'nin kurucusu olarak bilinir. Ama bizi ilgilendiren en önemli yönü Kudüs'ün ikinci fatihi oluşudur. Bilindiği üzere Kudüs, 638 yılında Hz. Ömer döneminde fethedilmişti. Ama bunu Hıristiyan dünyası bir türlü hazmedemedi. Haçlı seferlerinin asıl hedefi, Kudüs'ü Müslümanların elinden kurtarmaktı. Sonunda 1099

yılında emellerine kavuştular ve Kudüs çevresinde bir Frenk Devleti kurdular. Orada yaşayan Müslümanları hep kılıçtan geçirdiler. Kudüs sokakları, günlerce kan aktı.

Bu durum, bugün olduğu gibi o gün de Müslümanların içinde bir sızı idi. Selahattin Eyyubi, bir İslam komutanı olarak 88 yıl sonra 1187 yılında Kudüs'e girdi. Orayı Haçlı esaretinden kurtardı.

Bu olay, halen İslam dünyası için bir ümit ışığıdır ve İsrail için de korku ve endişenin temel kaynağıdır. Bir gün bir Selahattin Eyyubi çıkar da bu Siyonist devlete son verir diye halen kuşku içinde yaşamaktadırlar.

İşte ben de bu mesajı tiyatro yoluyla vermek için **"Selahattin Eyyubi"** adlı piyesi yazmayı ve sahneye koymayı hedeflemiştim. 1989-90 öğretim yılının baharında Devlet Tiyatrosunda sahneye koydum. Bu piyeste dekor ve kostüm bakımından pek zorlanmadım. Ayrıca piyesi sahneye koyacak noktaya kadar provaları Sosyal Bilgiler öğretmeni Sungurtekin Ünlütürk hazırladığı için işim daha da kolaylaştı.

Merkezinde bu piyes olmak üzere okulumuz, dolu dolu bir yılsonu gecesi gerçekleştirmiş oldu.

MERVE TUHAFİYE

Muhasebe işini bırakınca hayatımda bir boşluk oluştu. Zira ben, hiçbir zaman tek işle meşgul olmadım. İmam Hatip Okulu ile birlikte liseyi, Yüksek İslam Enstitüsü ile birlikte İktisadi ve Ticari İlimler Akademisini bitirdim. Öğretmenlikle beraber en az on yıl muhasebeciliği yürüttüm. Okuldaki sosyal faaliyetlere de hiç ara vermedim. Bu dönemde arsama bir de ev yaptırdım.

Sadece öğretmenlik bana yeterli gelmiyordu. O sene ücretli olarak girmiş olduğum on beş saat İngilizce dersi de branş öğretmeni

geldiği için benden alındı. Dolayısıyla iyice emekli gibi oldum. Beş senedir evde yürüttüğüm çeyiz ve çamaşır ticaretine yeni bir şekil vermeye karar verdim. Evin giriş kısmını işyerine çevirip oraya tuhafiye dükkânı açmak istedim. O sırada amcam de evinin bir odasına bakkal dükkânını taşımak istiyordu. Birlikte karar verdik.

12.06.1989 tarihinde Merve Tuhafiye levhasını takarak işe başladım. Resmi formaliteler, hep eşimin üzerinden yürüyordu. Maliye kaydı, esnaf odaları ve esnaf sicillerine kaydının yanı sıra eşim artık Bağ-Kur'lu oluyordu.

Dükkâna çeşit getirmek için İstanbul'a gittim. Oradan birkaç çuval mal getirdim. İkinci el tereklere onları yerleştirdim. Müşterinin isteklerini tespit ederek onları temin etmeye çalıştım.

İstanbul'a gidemediğim zamanlarda Çorum'daki toptancılardan alıyordum. Mesela Komutan Ticaret Zeki Özkösedağ, benim en çok alışveriş yaptığım yerdi. Daha çok çamaşır ve çorap satmayı tercih ediyordum. Zira onlar, modadan en az etkilenen türlerdi. Çorum'daki toptancılarla hep açık hesap çalışıyordum. En fazla bir ay içinde borcumu ödüyordum. O sırada Galeri Yusuf da lüks mağazacılımla beraber çamaşır-çorap toptan işi yapıyordu. Teyze oğlum olduğu için zaman zaman ondan da bazı çeşitler alıyordum. Ama onun kuralları kesindi; bana da malı paketleyince derhal bono yapmayı ihmal etmezdi. Ben de o nedenle nerede hesaplı bulursam orayı tercih ederdim. Bir yıl içinde çeşidimiz epeyce çoğaldı. Dükkâna da bir şekil vermek gerekiyordu. Onun için sürekli malzeme ilave ediyordum.

Ancak bir sorunumuz vardı; dükkânda elektrik bağlantısı yoktu. O dönem TEK müdürü samimi arkadaşımdı. Dükkâna elektrik bağlatmak için ona başvurdum. O da plan ve proje olmayan yere elektrik verememem dedi. Ben de evden kablo çeksem olmaz mı diye danışmak istedim. Ama arkadaşımın cevabı beni yaraladı: "Hele öyle

bir şey yap, seni oyarım, oyarım.”

Bir daire müdürünün ağzına yakışmayan cevaptan sonra bir elektrikçiye gittim. O da “Hocam, onun kolayı var. Ben ona bir elektrik planı çizerim. Bir elektrik mühendisine götürüp onaylatırım. Dükkâna elektrik bağlatırım” dedi.

Elektrikçi dostum öyle yaptı. Yine o müdüre imzalatarak elektriği bağlattı. Geriye dostumun anormalliği kaldı.

Sadece dersten çıkınca açmama rağmen dükkân işini on bir yıl sürdürdüm. Geliri, masraflarını karşılıyordu. Benim için bir adres vazifesi görüyordu. Orada birkaç kitap yazdım, pek çok öğrenciye Arapça dersi verdim. Dükkana gelip giden, uğrayanlar bile sayılamayacak kadar çoktu. Bunlarla ilgili hatıralarım bile bir kitap olur.

Dükkân, resmen eşimin üzerineydi. Ama hiç dükkâna inmedi, alışveriş yapmadı. Onun üzerine olmasının en önemli faydası, o Bağ-Kur’lu bir iş kadını olduğu için benim tayinimi Çorum ili dışına yaptıramıyorlardı. Bu, benim için önemli bir tedbirdi, güvenceydi.

Dükkan ve ticaretle beraber sosyal çevremde de farklılar oluştu. Çeşitli mağazalar ve toptancılarla diyalogum arttı. Bir gün büyük bir mağazada otururken patron:

-Burada bir defile düzenleyeceğim dedi.

Ben, hiçbir şey söylemedim. Tepkimi tam anlayamadı ve bana da:

-Sen de gel, eşini ve kızını da getir, dedi.

Tavrımın ne olacağını az çok bilmeli diye düşünüyordum. Demek ki o, bunları hiç hesap etmedi. Ben de:

-Bakalım, diyerek geçiştirmeye çalıştım. O, bunu fark etti.

-Bakalım falan yok, dedi.

Ben de plağın öbür yüzsünü çevirdim:

-Abi, sen defile düzenliyorsun, ben de bakalım diyorum. Anlayamadım… Yani bakmayalım mı?

Patron, bu çıkışıma verecek bir cevap bulamadı. Gülüştük. Ama ben, o gün oralara bile uğramadım.

Dükkân çalıştırmakla beraber okuldaki sosyal faaliyetleri de aksatmıyordum. Kooperatif kolunu çalıştırıyor, Temsil ve Eğence kolunda tiyatro çalışmalarını sürdürüyor ve Yazı İnceleme Kurulu'ndaki görevime devam ediyordum.

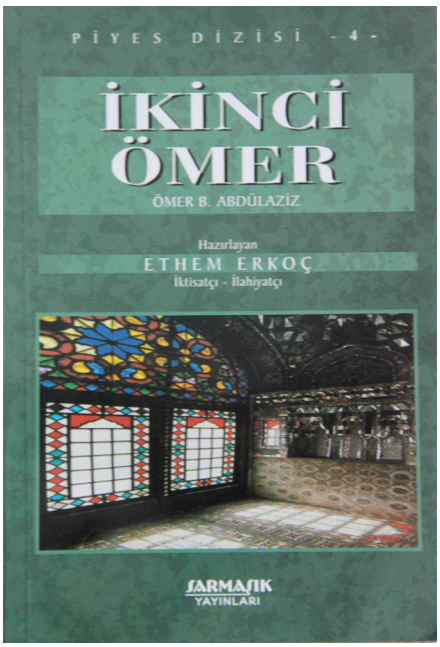

İKİNCİ ÖMER

Mısır dönüşü pek çok tiyatro eseri getirmiştim. Onlardan seçtiklerimi Türkçeye çevirmek istiyordum. Önce Ömer b. Abdülaziz'in hayatı ve icraatlarını konu alan eseri ele aldım. Ondan yararlanarak "**İkinci Ömer"** adlı tiyatro eserini yazdım.

Bana göre o, Raşit halifelerin beşincisiydi. İyi bir hadis alimiydi. Emevilerden olmasına rağmen Hz. Ömer'le de akrabaydı. Huyu ona çekmişti. İki yıllık iktidarında koskoca İslam coğrafyasında zekât verecek fakir kalmamıştı. Devlet idaresinde adil, özel yaşantısında zahit ve takva ehliydi. İsrafı önlemek

için işe ailesinden ve hanedanından başlamıştı. Bu piyes, bence "Hz. Ömer'in Adaleti" adlı eserden sonra sahneye konulabilecek bir eserdi.

Müdürümüz Yahya Bey'e teklif ettim. O da derhal çalışmalara başla dedi. Gerekli onaylar alındı, rol taksimi yapıldı. Yine Sungurtekin Ünlütürk ile birlikte provalara başladık. Mayıs 1990'da sahneye koyduk. İlgi büyüktü. Özellikle bürokratlar, konuyu daha iyi takip etmişler. Program bittikten sonra vilayet adına gelen vali yardımcısı, önce bizleri tebrik etti, ardından da "Bu piyeste biz yöneticilere epey mesaj verdiniz. Bu yönden de teşekkür ediyorum" dedi. Bu benim için çok önemliydi. Bunun anlamı çok açık; mesaj yerini bulmuş demektir.

Hep erkek öğrencilerin oynayabileceği piyesler yazdığım için kız öğrencilerimiz sitem ediyorlardı. Onlar için de özel bir tiyatro eseri yazmaya karar verdim. 1990 yılı Şubat tatillinde **"Hayat Çizgisi"** adlı bir piyes yazdım. Kızlar bölümünün müdür yardımcıları ve rehber öğretmenlerinin gayretiyle bu eser de Eğitim Araçları salonunda sahnelendi. Öğretmen ve öğrenciler, bu özel eserden dolayı bana teşekkür ettiler.

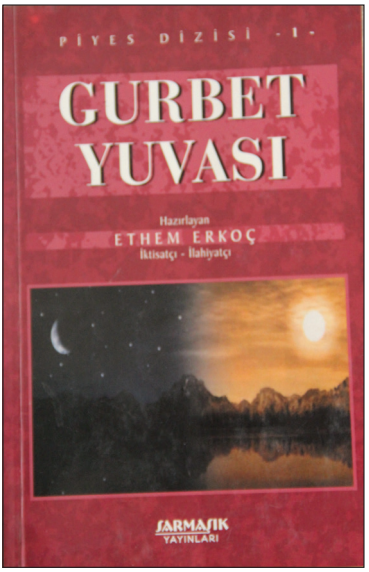

GURBET YUVASI

Tiyatro eserlerinde genelde konuları hep tarihi olaylardan seçiyordum. Bu, vermek istediğim mesajı tarihi delillerle sunma arzumun yanı sıra yasal sıkıntılardan korunma isteğimin de bir tezahürüydü. Bu defa gurbette yaşayan öğrencilerin ev halini konu almak istedim. Orada nelerle karşılaşabileceklerini tiyatrolaştırdım.

Yine bir okul gecesi söz konusu olunca **"Gurbet Yuvası"** adlı eserimi sahnelemeyi teklif ettim. Eser önce okulda incelendi, ardından Milli Eğitim Müdürlüğünün inceleme ve onayından geçti. Biz de okulda hazırlıklara başladık. Yine Sungurtekin Ünlütürk ile provaları yürüttük. 1991 yılı Mayıs ayının sonunda Devlet Tiyatro Salonu'nda sahneye koyduk.

"Gurbet Yuvası" güncel konulu olduğu için olsa gerek, çok beğenildi. Çevre illerden, hatta pek çok İmam Hatip Lisesinden metnini istediler. Duyduğumuza göre oralarda da sahnelenmiş. Avustralya ve Almanya'da da sahnelendiğini duydum. Fransa'da da bizzat kendim sahneye koydum. Ayrıca Çorum İmam Hatip Lisesi öğrencileri, Anadolu Gençlik Derneği adına Yalçın Sineması salonunda da sahnelediler.

Yaz döneminde gurbette görev yapan genç öğretmenler, tatil esnasında beni bulup piyeslerden pek çok fotokopi aldılar. Onların hangisini, nerede sahnelediğini bilmiyorum. Ama şundan eminim ki sahneye koyduğumuz beş eser, Türkiye'nin pek çok yerine ulaştı. Şimdi sıra, bu eserleri kitap olarak yayınlayabilmekteydi.

SENARYO YAZIM KURSU VE ŞİKAGO

Dört yıl üst üste piyesler yazıp Devlet Tiyatro Salonu'nda sahnelemiş olmam, müdürümüz Yahya Acar'ın gözünden kaçmıyordu. O da beni onure etmek için 1991 yılı yazında açılan Senaryo yazım Kursu adlı hizmet içi eğitime göndermek istedi. Resmi başvuruyu yaptık. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından da kabul edildiği için İzmir'e gittim.

Daha önce hiç İzmir'e gitmediğim için verilen adresi bile bulmakta zorluk çektim. Sonunda Balçova'da Eğitim Araçları

Merkezi'ne gittim. Orada sinema, filim, senaryo ve filim çekimi gibi konularda yirmi gün süreli bir eğitime tabi tutulduk.

Şehir, çok sıcak ve nemliydi. Gece yarılarına kadar uyku tutmuyordu. Bazen çıkıp yakın çevrede bir tur atıyorduk, bazen de sahilde arkadaşlarla sohbet ediyorduk. Sabahleyin kahvaltıdan sonra ders başlıyor, 14.00'a kadar devam ediyordu. Öğleden sonraları yakın mesafelere geziler düzenleniyordu. Ben de çevreyi tanıyabilmek için mümkün olduğu kadar bu gezilere katılıyordum. Kursta bayan öğretmenlerin farklılıkları bana tuhaf geliyordu. Öyle ortamlarda bulunmadığım için olsa gerek hallerini yadırgıyordum.

Bu arada Kuşadası, Seferihisar, Çeşme, Milli Park Sahili, Kadife Kale gibi pek çok yeri gezme ve görme imkânı bulduk. Şehir içindeki alışveriş yerlerini, fuar alanını gezdim ve bazı hediyelik eşya aldım. Ancak Balçova'da kaldığımız yere çok yakın olmasına rağmen teleferiğe ve kaplıcaya gitmek nasip olmadı.

Kursta İmam Hatip Okulu'nda görevli olan tek kişiydim. Ankara'da bir okulda Din Dersi öğretmenliği yapan biri daha vardı. Ama ben, gezen ve çevreyi tanımaya çalışan ekibe katılmayı tercih ettim. Kursun son günlerinde senaryo olabilecek bir hikâye yazmamız istendi. Onları alıp değerlendireceklerini söylediler. Her birimiz bir hikâye yazdık ama bunun ne işe yarayacağını bilmiyorduk. Milli eğitim bakanlığı bünyesinde her dersin ünitelerine göre senaryo yazılıp filmlerinin çekildiği bir merkezden söz etmişlerdi. Film, Radyo ve Televizyon ile Eğitim Merkezi (FRTEM) adlı bu kuruluşa eleman bulmak için bu kursların düzenlenmiş olduğunu sonra öğrendim.

Çorum'a döndükten sonra iki sürprizle karşılaştım. Birisi 04.10.1991 tarihli ve Din Öğretimi Genel Müdürü Halit Hayıt imzalı "Aylıkla Ödüllendirme" belgesi ve işlemiydi. O tarihe kadar Müdür Bey, gayretini ve başarısını gördüğü pek çok öğretmen ve idareciyi

aylıkla ödüllendirmişti. Benim de Kooperatifçilik Kolundaki ve Temsil Eğlence Kolundaki gayretlerimden dolayı böyle ödüllendirilmemi teklif etmiş. Öğretmenliğimde aldığım en önemli ödül olması bakımından benim için çok değerliydi.

Bundan bir ay sonra ikinci sürprizle karşılaştım. Müdür Bey, beni çağırdı. Bakanlıktan bir yazı geldi, seni İngilizce kursuna davet ediyorlar, dedi. Yazıyı alıp baktım. Falan gün ve saatte falan yerde hazır bulunmanız, diyor. Hakkımda karar verilmiş, İngilizce seviye tespit sınavına çağrılıyormuşum, kursa gidecekmişim. Burayı bitirdikten sonra da ABD Şikago'da sinemacılık eğitimine gönderilecekmişim. Dönüşte Ankara'da FRTEM'de istihdam edilecekmişim.

Kabul edersem filim, senaryo ve sanatçı ekibiyle şehir şehir dolaşıp Milli Eğitim Bakanlığı için film üretmek üzere birlikte çalışmak zorundayım. Bu ortamda çok kez eşim ve çocuklarım da bulunacaklar. Onları korumak, aile birliğimi muhafaza etmek benim için sorun olacak.

Ben, sırf bu endişeyle bu işten vazgeçmek istedim. Ancak bakanlıktan olumlu bir cevap alamadım. O sırada Din Öğretimi Genel Müdürlüğü'nde Personel Atama Müdürü olan Hakkı Şirin'e telefon ettim:

-Gerekiyorsa benim adıma bir dilekçe yaz dedim.

Hakkı Bey, ilgili daire başkanına gitmiş, durumu anlatmış. Müdire Hanım:

-Bu görev, çok önemli. Zira yazmış olduğu senaryo hikâyesini çok beğendiğimiz için özellikle onu seçtik. Bu kursa katılıp Şikago'ya gitmek için başvuran ve hatta bakanları, generalleri, başbakanı aracı koyan yüzlerce insan var. Bu adam böyle fırsatı nasıl kaçırır, diye hayret etmiş.

Hakkı Bey:

-Arkadaşım kararlı. Gitmek istemiyor deyince Müdire Hanım:

-Öyleyse feragat ettiğini belirten bir dilekçe versin demiş. Hakkı Bey de önceden hazırladığı dilekçeyi vermiş.

Bana göre hayatımın dönüm noktası olacak bir teklifi de böylece atlamış oldum. Bu hatıramı naklettiğim her dostum benim aklımı sorgulamaya başladı. Buna da alıştım artık.

ARAPÇA KELİME VE CÜMLE YAPISI

Arapça öğretimi konusunda hep usul tartışması yapılmıştır. Medreselerde okutulan Emsile-Bina-Avamil gibi Sarf ve Nahiv cümleleri terkedilmiş ama yerine de bir şey konulmamıştır. Mehmet Zihni Efendi'nin "El-Muktedap ve'l-Müntehap" adlı eserinin Hayrettin Karaman ve Bekir Topaloğlu tarafından kısaltılarak "Arapça Sarf-Nahiv" kitabı adıyla yayınlanmış olması, meslektaşlarımızı ferahlatmıştır. Ancak zamanla bunun da okullarımızın seviyesinin çok üstünde olduğu kanısı yaygınlaştı. Din Öğretimi Genel Müdürlüğü de pratik Arapçaya ağırlık verilmesini ve gramerin terk edilmesini önermeye başladı. Hizmet içi eğitim kurslarında da bu yönde telkinler yapılıyordu.

Bunun etkisi, okulumuzu da sardı. Bazı öğretmenler bu görüşü savunurken ben, gramersiz Arapçanın bize uymayacağını söyledim. Kur'an ve hadisi anlayabilmek için mutlaka gramer bilgisine ihtiyacımız

olduğunu vurguladım. Okulumuzun asıl gayesinin bu olduğuna işaret ettim. Amacımızın turist rehberi yetiştirmek olmadığını belirttim.

Arkadaşlarımız, "Arapça Sarh-Nahiv" kitabının çok ağır olduğunu söylediler. Ben de katılıyorum dedim. Daha özlü bir gramer kitabına ihtiyaç olduğunu ifade ettim. Onlar da haklı olarak ve sitemli bir eda ile "Öyleyse hazırla da okutalım" dediler. Bunu üzerine eve kapandım. Bir iki hafta içinde **"Arapça Kelime ve Cümle Yapısı"** adlı kitapçığı hazırladım.

Rahmetli İsa Tuncer Bey, bu kitabın bin adet fotokopisini yaptırmayı üstlendi. Kitap 1992-93 öğretim yılında okulumuzun lise kısmına dağıtıldı. Arkadaşların hoşuna gitti. Ertesi yıl yine bin adet fotokopi yapılarak öğrencilere dağıtıldı.

Bu çalışmamız, 1996 yılında kitap halinde bastırılarak çevre illere ve ilçelere de ulaştırılabildi. 2011 yılında ikinci baskısı yapıldı. Yaklaşık sekiz yıl Çorum İlahiyat Fakültesi'nde yardımcı kitap gibi öğrencilerin başvuru kitabı oldu. Pek çok ilden de talep geldi.

BALLICA MAĞARASI

İmam Hatip Lisesi'ndeki öğretmen arkadaşlar, Tokat tarafına bir gezi düzenleyelim dediler. Özellikle orada bir damlataş mağarası varmış orayı görelim istediler. Eş ve çocukları da katılınca epeyce kalabalıklaştık. Bir otobüs tuttuk.

1995 yılı Temmuz ayında yola çıktık. Önce Ballıca Mağarası'na gittik. Biletlerimiz alıp giriş yaptık. Gerçekten görülmesi gereken yerlerden biriymiş. Daha öce hiç damlataş mağarası görmemiştim. Bana çok ilginç geldi. Binlerce hatta milyonlarca yılda oluşmuş olan o sarkıtları mağaranın tepesinden sallanırken görüp de hayran olmamak mümkün değildi. Hayranlıkla mağarayı bir saat boyunca dolaştık.

Daracık merdivenlerden inerek mağaranın derinliklerine doğru ilerledik. İçerideki su akıntısı da hoş bir seda veriyordu. Aynı yoldan ağır ağır yukarıya doğru tırmandık. Yarasaların pislikleri de olmasa mağaranın havası çok güzeldi.

Mağaradan çıkanca Tokat'a gittik. Çarşılarını gezdik. Ali Paşa Hamamı'nın karşısındaki Ali Paşa Cami'inde öğle namazımızı kıldık. Yazmacılar/yemeniciler arastasına girdik. El baskısı yazmaların yapılışını yakından gördük. Biraz hatıra eşya aldık. Bu arada kumanyalarımızla karınlarımızı doyurduk. İkindi sıraları Çorum'a dönmek üzere otobüsümüze bindik.

TERAVİH VAAZLARINDA ZEKÂT

Ben, prensip olarak vaazlarda konu bütünlüğünün olmasından yanayım. Pek çok vaizin konuşmasından sonra cemaate sorulduğunda ana temanın ne olduğunu söyleyemediklerine şahit olmuşuzdur. Bunun yanlış olduğu kanaatindeyim. Bana da Teravih öncesi Ulu Cami'de vaaz etme görevi verdiklerinde zekât konusunu işlemeyi planladım. Beş akşam üst üste bu konuyu cemaate anlattım. Fabrikalar, apartman ve işyeri kiraları, modern ulaşım ve iletim araçlarının gelirleri gibi yeni gelir kaynakları ve onların zekâtını da aktarma fırsatı buldum.

1992 yılında anlattıklarımı bir yazı dizisi halinde Çorum Hâkimiyet Gazetesi'nde yayınladım. Büyük ilgi gördü. Sanayici ve işadamları arasında olumlu yankı buldu. Sonra bunu 1996 yılında "**Hesap Örnekleriyle Zekât Rehberi"** adıyla yayımladım. O yıl Çorum'da verilen zekât miktarının en az üç katına çıkmış olabileceğini söylediler. Bu hızla kitabın İstanbul'dan ikinci baskısının yapılmasını arzu ettim. 2001 yılında bu da gerçekleşti. Bunun ayrıntısını ileride anlatacağım.

HÜNKÂR EZANI DİNLİYOR

Her yıl bir piyes yazarak Devlet Tiyatro Salonu'nda sahneye koyuşumdan Müdür Bey çok memnundu. Zira her yıl yeni bir eser ortaya çıkıyordu. Ancak bazıları başka eserlere de başvurulmasını düşünebilirlerdi. Fakat bu sahada eser ortaya koyan yok gibiydi. Bu arada öğretmen Mustafa Özarslan'ın İstanbul'un fethini konu alan "Hünkâr Ezanı Dinliyor" adlı bir piyes yazdığını ve Alaca'da sahneye koyduğunu duydum. Derhal onu temin ederek 1992 yılı başlarında biraz kısaltarak oynamaya karar verdim.

Büyük bir zevk ve heyecanla hazırlıklarımızı sürdürdük. Yerel imkânlarla kostüm ve makyaj işini hallettik. Oyunu sahnelediğimizde seyirciden büyük alkış aldık.

DÜĞÜN VE CENAZE

Düğün ve cenaze, genellikle kişilerin ve ailelerin zenginlik ve itibar göstergeleridir. Katılımın çokluğu veya azlığına göre toplumda değerlendirmeler yapılır. Falanın cenazesinde sokaklar doldu taştı veya kimsecikler yoktu gibi sözler söylenir.

Bazen yoksul ama çok sevilen bir insanın cenazesine binlerce insan eşlik eder. Hatta bilmeyenler, zenginlerden biri miydi diye sorar. Ama bunun her zaman böyle olmadığını gördüm. Bir defasında zenginlerden birinin cenazesinde ancak kırk elli kişi vardı. Bazı akrabaları, arkadaşları ve işçileri katılmıştı. O zaman anladım ki cenazede esas olan zenginlik değil, saygınlıkmış.

Düğünler de böyledir. Bahçeli ve avlulu evlerin yaygın olduğu dönemlerde düğünler, imece usulüyle bahçede yapılırdı. Mahalle kültürü hakimdi. Zengin fakir herkes davetliydi. Ancak günümüzde düğünler, genellikle salonlara taşındı. Zengin düğünleri, büyük salonlarda ve

kalabalık konukların katılımıyla yapılıyor. Zengin düğünlerine hep zenginler davet ediliyor. Orada o düzeyde olmayanlara yer yoktur. Allah rızası için bir sofralık da fakir fukaranın davet edilmesi akla gelmiyor.

Bazen bunun istisnaları olabiliyor. Ben de böyle bir istisnaya rastlamıştım. Çorum'un tanışmış ve sevilen işadamlarından Osman Kadife, oğlu Ömer'i evlendirirken Saray Düğün Salonu'nda davet vermişti. O zaman adet olduğu üzere sadece erkekler davet edilirdi. Davetliler, salonu doldurmaya başladılar. Davetliler asında Ulu Camii şadırvanında oturan fukara da vardı. Bir masaya toplanmışlar, yemek vaktini bekliyorlardı. İçeri girdiğimde girişte bir boş masa vardı, ben de oraya oturdum. Karşımda da Ulu Cami'nin tuvaletlerini temizleyen Deli Mevlüt vardı. Onu görenler, bu masaya oturmadılar. Sonra hiç boş sandalye bulamayanlar, iğrenerek de olsa oturmak zorunda kaldılar. Ama Mevlüt'ün tabağını önceden doldurarak kendilerince tedbir almayı da ihmal etmediler. Salon, tıklım tıklım doluydu. Ayakta kalanlara yemekten sonra tekrar masa kurdular.

Aslında düğünlerimiz, hep böyle kalabalık olur. Salonlara sığmak mümkün olmaz. Ama bazen bunun aksi de olabiliyor. Ben de böyle birine rastladım. Büyük bir salonda zengin bir ailenin düğünü vardı. Adamcağız, en az bin kişilik salonda bütün masaları donatmış, konukları bekliyordu. Ancak gelenlerin sayısı elliyi bile geçmedi. Düğün sahibi, mahcup ve perişandı. Yemekler yendi, mevlit okundu, ilahiler yapıldı ama düğün sahiplerinin neşesi yerine gelmedi. O kadar zenginliğe, bunca davetiyeye rağmen bir avuç akraba veya dostla düğün yapmayı bir türlü içlerine sindiremediler.

Bir başka düğün davetinde ise düğün sahibi garibanın birisi olması sebebiyle pek fazla gelen olmaz sanmıştım. Ama salon dolup taşmıştı.

O zaman anladım ki ölüm de düğün de dostlarla oluyor sözü çok doğruymuş. Zenginlik, tek başına bir ölçü değilmiş. Önemli olan itibar, saygınlıkmış. Şair, boşuna dememiş; "Baki kalan şu kubbede bir hoş seda imiş."

Ancak bütün bu vaziyet, normal zamanlarda geçerlidir. Pandemi gibi salgın hastalık ve sokağa çıkma yasakları döneminde zaten düğün ve cenazede en fazla 20-30 kişilik katılıma müsaade edilmektedir. Bunu göz önüne alarak değerlendirme yapılmasında zorunluluk vardır.

1994 BELEDİYE SEÇİMLERİ

ÇORUM EVLİYALARI

Çorum'un fahri müftüsü olarak tanınan İsaoğlu Mehmet Emre Efendi, gerçekten de âlim bir kişiydi. Eski Rüştiye mezunu, medrese eğitimi almış, Arapça ve Farsçaya hakim, çok okuyan, az konuşan bir insandı. Dinlemeyi severdi. Gençlerle iyi anlaşırdı. Ablamın kayınpederiydi. Ablamı ziyarete gittiğimde mutlaka beni çaya ve yemeğe bırakırdı. Birlikte sohbet etmekten büyük zevk alırdı.

Yine bir sohbet esnasında bana Osmanlıca bir kitap gösterdi:

"Bu, Ali İzzet Efendi'nin ***Tezkire-i Makamat*** *adlı eseridir. Bu zat, tasavvuf ehlindendir. Merkebine binmiş, Çorum'un merkezini ve köylerini dolaşarak oralardaki evliya makamlarını ziyaret etmiş ve onlarla ilgili bilgileri bu kitapta toplamıştır. Bu kitap, çok değerlidir. Vaktin varsa bunu yeni yazıya çevir de yayınla. Çorumlular da bu zatı bilsin. Sevap olur, hem de evliyaya bir hizmet olur"* dedi

Dinledikçe şevke geldim. Kitabı heyecanla aldım. Derhal yeni yazıya çevirmeye başladım. Ancak hemen her türbe için "Şu hastalığa uğrayanların burayı ziyaret etmeleri halinde şifa buldukları mücerreptir (tecrübeyle sabittir)" cümlelerini sansür ettim. Zira tıbbı terk edip dede-tekkeden medet ummanın batıl itikat olduğunu öğrenmiştik. Buna

vesile olmayalım diye o cümleleri yayınlamamaya karar verdim. Eserin adını da "***Çorum'un Evliyaları***" şeklinde sunmayı tercih ettim.

Hazırladığım metni, 1992 yılı sonlarında Çorum Hâkimiyet Gazetesi'nde yazı dizisi halinde yayımladım. Çok ilgi gördü. Herkes mahallesindeki veya köyündeki türbeyi tamir etmeye, bakım yapmaya başladı.

Bu yazı dizisi, beklediğimizden çok ilgi gördü. Yimpaş'ın Yozgat'taki yayın organı "Nehir" dergisi de yayınlamak istedi. Ben de izin verdim. Sonra Çorum Belediyesi tarafından kitap halinde yayınlanması teklif edildi. Arif Ersoy'un belediye başkanlığının ilk yılında kitap halinde yayınlandı. Daha sonra ben, ikinci ve üçüncü basımını yaptırdım.

Kitabın ilk çevirisinden yaklaşık yirmi yıl sonra İlahiyat Fakültesi doçentlerinden Ahmet Cahit Haksever yeni yazıya yeniden çevirerek "Tezkire-i Makamat" adıyla Belediye yayınları arasında bastırdı.

1994 BELEDİYE SEÇİMLERİ

Çorum'da siyasetin rengi belli ama sonuçlara hiç o renk yansımıyordu. Yıllardır Turan Kılıççıoğlu belediye başkanıydı. İhtilal döneminde de makamını koruyan yine o olmuştu. 1994 seçimlerinin en güçlü adayı olarak biliniyordu. Karşısında sınıf arkadaşım Arif Ersoy vardı. Sessiz, sakin tavrıyla farklı bir kişiydi.

Kılıççıoğlu, tarafsızlığıyla övünürdü. Hiçbir kişiye, zümreye, mahalleye karşı ayrım yapmadığını söylerdi. Ama halk, böyle düşünmüyordu. Üvey evlat muamelesi gören mahalleler ve semtler vardı. Bunu dile getirmeye kimse cesaret edemiyordu.

Seçim ortamına iyice girilmişti. 1994 yılının Şubatında Sayın Turan Kılıççıoğlu bir yerel radyoda söyleşi yapıyordu. Spikerin bir

sorusu üzerine şöyle diyordu: "Beni herkes sempatik bulur. Dostlarım, sohbetime doyamaz. Saatlerce konuşsak usanmazlar. Herkes güler yüzüme gelirler, neşe ile ayrılırlar…"

Ben, bunu dinledikten sonra elime kalemi alıp şunları yazdım:

"Sayın başkan, radyo konuşmanızı dinledim. Güler yüzlü olduğunuzu anlatıyordunuz. Hâlbuki biz sizi, mahkeme duvarı gibi asık suratınızla tanıyoruz. Acaba o güler yüzünüzü Üçtutlar, Karakeçili ve Ulukavak mahallesi halkı ne zaman görecek?"

Yazıyı o dönem Çorum'dan çıkan Yenigün adlı gazeteye götürdüm. Fiskeci mahlasıyla alt köşede yayınladılar.

Başkan yazıyı görünce çok öfkelenmiş. Zabıtaya emir vermiş: "Bunu yazanı derhal bulun." Emir kesindi. Zabıta, gazeteye gelip gidiyor fakat isim alamıyordu. En sonra yazı işleri müdürü Fatih Uysal "Ben yazdım. Var mı bir diyeceğiniz?" deyip savdı. Adımı vermedi. Memur olduğum için siyasi bir yazı yazmam veya demeç vermem mümkün değildi. Bu badireyi de böyle atlatmış oldum.

Takdiri ilahi; Turan Kılıççıoğlu, bu olaydan on gün kadar sonra vefat etti. Arif Ersoy, açık ara farkla belediye başkanlığını kazandı. Sonuç, kentimizde heyecan yarattı. Sayın Ersoy, görevine büyük bir şevkle başladı.

Arif Ersoy, Refah Partisi'nin iddialı sloganı olan Adil Düzen projesinin mimarlarındandı. Çorum Belediyesi'nde iyi bir sınav vermek durumundaydı. Sosyal belediyeciliğin, adil düzenin, hakça bölüşümün en güzel örneklerini vermek zorundaydı. Ancak o yıl şiddetli kuraklık vardı. İstanbul'da İSKİ skandalının patladığı yıldı. İstanbul'da günlerce su verilmeyen, tankerle bile su ulaştırılmayan mahalleler, sokaklar vardı.

O günlerde Çorum'a Çomar Barajı, Sıklık, Kavacık, Sağmaca hattından, Melikgazi kuyularından ve Seydim Göleti'nden su geliyordu.

Günlük ihtiyaç 450lt/sn, mevcut su ise 150lt/sn. Şehre bu şartlar altında dönüşümlü, hem de ancak üç günde bir su verilebilecekti.

Yeni belediye başkanı, bu sorunu kucağında buldu. Üç haftalık belediye başkanının bunda hiçbir suçu olamazdı. Ama bunu çözmek de boynunun borcuydu.

Vatandaş da çözüm için ev ve apartmanlarının bahçelerinde kuyu açtı. DSİ de kuyuların ruhsatsız, suların da sağlıksız olduğu gerekçesiyle kuyuları kapattı ve mühürledi. İçme suyu dışında kullanılmasına bile izin vermedi.

Havalar ısındıkça ihtiyaç arttı. Bahçeler, çiçekler, ağaçlar bile sulanamadı. Vatandaş, kaçak olarak kuyu suyu kullanmak zorunda kalıyordu. Yakalandığı zaman da şebeke suyu diyerek kendini savunuyordu.

Belediye, pek çok semtte günlük içme suyu ihtiyacını itfaiye arazözleriyle karşılamaya çalışıyordu. Yetmediği yerlerde vatandaş kendine bir çözüm buluyor, gizlice kuyu suyu kullanıyordu.

Bu arada çocuklarda hatta yetişkinlerde Kolera salgını başladı. Vatandaşların kullandıkları kuyu sularını yakaladıklarında sağlık müdürlüğü ekipleri de "Şehir suyunda klor yok" diye tutanak tuttu. O dönemin Hürriyet, Milliyet, Cumhuriyet gazeteleri de "Klor abdest bozuyor diye Refahlı Belediye, klor kullanmıyor" tarzında başlıklar attılar, yazılar yazdılar.

Belediye arayış içinde ama işçisinin bile maaşını ödeyecek parası olmadığı için yeni su kaynakları arayıp bulacak maddi gücü de yoktu. Belediyelerin destekçisi olarak bilinen İller Bankası da 20 yıllığına alınan kredilerin vadesini kısa vadeye çevirdi ve aylık ödeneklerden de belediyenin borçlarını kesmeye başladı.

Bu sırada koleradan 18 kişinin vefatı üzerine Mülkiye ve Sağlık Bakanlığı müfettişleri de belediyede karargâh kurdu. Bir rapor

hazırlayıp Başkan Ersoy'u, Yardımcısı Davut Güney'i ve Su İşleri Müdürü Necip Cıdık'ı mahkemeye verdiler. Sayın Necip Cıdık bu süreci anlatırken olayları tekrar yaşıyor gibiydi.

Bu maddi sıkıntılar, idari ve siyasi baskılar altında olmalarına rağmen belediye; Kavaklı Köyü'nden su şebekesi, Altınbaş Köyü'nden iki kuyu, Elmalı ve Pınarbaşı Köyü'nden su şebekesi, Yeni Hayat Barajı'ndan isale hattıyla Çorum'a su getirmeyi başardı. Bahabey'de ve Organize Sanayi'de içme suyu arıtma tesislerini tam kapasite çalışır hale getirdi. İpeklik, Çoraklık, Bayat Gediği, Güzelyurt bölgelerine içme suyu şebekesi döşendi. Bu çalışmalar sonucunda 1994 yılı Aralık ayı sonuna kadar 365 gün 24 saat tüm şehre su verilmesi sağlandı.

Ancak şehrin 750 km.lik içme suyu şebekesinin büyük bir kısmı ya bozuk ya da tıkalıydı. Bu şebekenin 315 km.lik kısmı acilen yenilenmek zorundaydı.

Öncelikle onların yenilenmesine ağırlık verildi. Zira şebekedeki pik borular, kireç kapladığı için içinden su geçirmiyordu. Aspes borular da kanserojen madde ürettiği için değiştirilmek zorundaydı. İşte bütün bunların yenilenmesi sürecinde şehir, tam bir şantiye yeri gibiydi.

O günlerde çıkarılan çürük ve paslı su boru parçaları, belediyenin önünde haftalarca sergilendi. Yıllarca o pis, kırık ve paslı borulardan su içmiş olan halk, bunları görünce geçmiş yöneticiler hakkında pek iyi şeyler söylemiyorlardı. Muhalefet partisi de bundan rahatsızdı. Kentimiz için kötü imaj oluşturuyor diye bu çirkin manzaranın derhal kaldırılmasını istiyorlardı.

Arif Ersoy, Davut Güney ve Necip Cıdık, suçsuzlukları anlaşıldığı için mahkemede beraat ettiler. Ama belediyenin temel derdi, yeni kaynak bulabilmekti. Zira yeni su kaynaklarının bulunması, şebekelerin döşenmesi, alt yapının yeniden inşası büyük harcamalar gerektiriyordu. İzmir'in eski belediye başkanlarından Asfalt Osman

(Kibar) gibi "Beni yerin altı ilgilendirmiyor" diyerek yer üstünü asfaltlamak da bir yöntemdi ama Arif Hoca, bu yolu tercih etmedi. Fakat bu süreçte şehri birlikte yönettikleri Vali ve daire müdürleri de destek yerine hep köstek oldular. Bunu, vatandaş bile hissediyordu.

Arif Hoca, bu dönemde projelerinin pek çoğunu uygulayamadı. Adil Düzen belediyeciliği ile ilgili iyi bir model sergileyemedi. Ama halk, neyi niçin yapamadığının farkındaydı. Onu yıpratmaya çalışan siyasiler de umduklarını bulamadılar. İkinci dönem için yine en güçlü aday Arif Ersoy'du.

ÇORUM'A İLAHİYAT FAKÜLTESİ AÇILIYOR

1953 yılında Çorum'da İmam Hatip Okulu'nun büyük güçlüklerle açıldığını biliyorduk. Yüksek İslam Enstitüleri'nin sınırlı sayıda olduğu günleri unutmadık. Çorum'a İlahiyat Fakültesi'nin açılacağı haberine hiç inanamadık. Ama gerçekleşti. 1993-1994 öğretim yılında öğretime başladı. Ankara'dan bir dekan getirildi ama sağlık sorunları nedeniyle fazla durmadı. Samsun'dan Prof. Dr. Hasan Katipoğlu geldi. Gayretli, düzenli bir ilim adamıydı. Fakülteyi belli bir kalitede tutmak için gayret sarf etti. Seçkin bir listeyle mükemmel kütüphane kurdu. Bu konuda Çorumlu sanayici ve iş adamlarından yeterince destek buldu.

Sınıf arkadaşım Yrd. Doç. Dr. Ahmet Sezikli dekan yardımcısıydı. İsmail Tuncel de fakülte sekreteri olarak oraya gitti. Ancak öğretim üyesi konusunda çok eksik vardı. Sayın Katipoğlu, bu açığı kapatmak için on bir branştan asistan almaya karar verdi. Bu ilan üzerine arkadaşlarımızın baskısı arttı. Sen de Arapça dersleri için başvur dediler. Aslında benim de fakülteye geçmek gibi bir arzum vardı. Zamanında babama söyledim. Hele beni bir defnet de ondan sonra gidersin demişti. Onun vefatından sonra niyetimi anneme açtım.

Ondan da aynı cevabı aldım. Ondan sonra da bende o şevk ve heyecan kalmamıştı.

Bu defa durum farklıydı. Fakülte, aynı kentteydi. Orada hizmet etmek benim için sıkıntılı olmazdı. Arkadaşlarımın da ısrarıyla İlahiyat Fakültesi Arapça öğretim görevliliği sınavına başvurmaya karar verdim. Dilekçemi, fakülte sekreteri İsmail Tuncel'e teslim ettim. Artık sınav tarihini bekliyordum.

Bu arada fakülte çevresinde nüfuzlu birisi, benim için idarecilere şöyle demiş: "Ethem Hocayı buraya alalım. Hem ilmi seviyesi iyi hem de sosyal çevresi geniş. Fakültenin gelişmesine epey katkı sağlar." Bu söz üzerine orada bulunan yetkililerden biri: "Abi sen başımıza bela mı saracaksın? O, aşırı dinci ve aşırı Refahcı" demiş. Haber böyle…

Parti yaftası yapıştırmak, her zaman kolay bir yoldur. Bunu biliyorum ama benim için aşırı dinci denilmesine inanmak istemedim.

Bu haber, bir şekilde bana ulaştı. Böylece imtihan sonucu da belli olmuş oldu. Ama yine de ben, arkadaşların ısrarını boşa çıkartmamak için imtihana girecektim. Evden çıkarken eşim: "İnşallah bundan sonra fakültede hizmete devam edersin" dediğinde cevabım netti: "Ben kazanmaya değil, kaybetmeye gidiyorum." Gerçekten de sonuç, öyle oldu.

Ama ben, çalışmalarıma farklı bir biçimde devam etmeye karar verdim. Dostlarımla ve fakülte hocalarıyla diyalogumu hiç kesmedim. Daha hür ve daha serbest tarzda çalışmalarımı sürdürdüm.

ÖZAL VE SONRASI

Turgut Özal, siyasete farklı bir renk getirdi. O dönemde ekonomi ve teknoloji konuşulur oldu. Kısır siyasi çekişmelere girmemeye çalıştı. İletişim ve ulaşım konusunda ülkemiz çağ atladı. Erbakan'ın başlattığı

pek çok sanayi kuruluşunu tamamladı. Çorum Şeker Fabrikası bunun en canlı örneği. Organize Sanayi Bölgesi'ndeki fabrikaların sayısı arttı. Kiremit fabrikalarıyla tanınan Çorum, çok hızlı biçimde tavuk çiftlikleriyle doldu. Yapı kooperatifleriyle pek çok memur ve işçi ev sahibi oldu.

Özal'ın cumhurbaşkanlığına geçişinden sonra partide bir gevşeme başladı. Yıldırım Akbulut onun yerini dolduramadı. Ondan sonra Mesut Yılmaz dönemi başladı. Parti, çizgisinden tamamen uzaklaştı. 1993'deki erken seçimde Demirel, yeniden başbakanlığı elde etti. Özal'ın şaibeli vefatından sonra Demirel, 16 Mayıs 1993'de Cumhurbaşkanı oldu. Tansu Çiller, DYP genel başkanı olarak başbakanlık koltuğuna oturdu. O dönemde Çorum'da DYP'nin dediği oluyordu. Yatırımları, tayinleri, sürgünleri onlar belirliyorlardı.

Bu sırada yapılan belediye seçimleri ile siyaset iyice ısındı. Özellikle okulumuz öğretmen ve öğrencileri, siyasilerin gözetimi altındaydı. Seçimi kaybedenler, suçu okulumuza buldular. Öğretmen ve öğrencilerinin destekledikleri gruplar kazandı diyerek baskılarını daha da arttırdılar. Bu yönden 1994 yılı çok önemliydi.

Okul içindeki bazı öğretmenlerin ve bir müdür yardımcısının ifadeleriyle pek çok arkadaşımızın tayin ve sürgünleri planlanıyordu. Müdürümüz Yahya Acar, öğretmen arkadaşlarımızdan Halit Balyaz, Ahmet Yetim, Mustafa Taşçı, Haşim Avcı… hiç bir gerekçe gösterilmeden il dışına gönderildiler. O listede ben de varmışım ama enişte m Ahmet Keleş, durumu haber alınca iktidarın il başkanına tehditvari telefon etmiş. Onun üzerine listeden adımı çıkartmışlar. Bunu da bana parti il yönetiminden biri haber verdi.

Birileri siyasi yenilgilerin hıncını ve Ensar Vakfı'nın kuruluş ve faaliyetlerindeki hazımsızlığını böyle ödetmeye çalıştılar.

ENSAR VAKFI'NIN KURULUŞU

İstanbul'da İmam Hatip Lisesi mezun ve mensuplarına sahip çıkacak bir sivil toplum kuruluşu olarak Ensar Vakfı'nın kurulduğunu duyduk. Genel başkanı Ahmet Şişman idi ama en önemlisi bu vakfın fikir babası ve öncüsü Hayrettin Karaman'dı.

Çorum'da sosyal ve kültürel faaliyetleri koordine edecek, İmam Hatip neslini bir çatı altında toplayacak bir kuruluş olarak gördüğümüz bir vakfı, biz de Çorum'da kurmaya karar verdik. Zira okulumuzun bir kuruluşu olan kendi vakfımızda bize çalışma imkânı verilmiyordu.

20.05.1994 tarihinde Halit Balyaz başkanlığında Ensar Vakfı Çorum Şubesi'ni açtık. Kurucu üyeler: Halit Balyaz, Yahya Acar, Ethem Erkoç, İsa Tuncer, Mustafa Dilekçi, Mustafa Acar, Mustafa Taşçı, Nuri Ertürk, Veli Kavaklı, Şaban Gülümser, Nuri Yalvaçer, Mustafa Ahıskalı, Sabri Benli, Elvan Dalkıran, Osman Çalışır, Ş. Eyüp Kaplan…

Ulu Cami'nin karşısındaki binanın en üst katında faaliyetlerine başlayan Ensar Vakfı, Ramazan akşamları çay, simit, sohbet tarzında toplantıların yanı sıra her hafta bir ilim adamını konuk ederek düzeyli programlarla sesini duyurdu. Zaman zaman dışarıdan ünlü konuklar davet ederek büyük salonlarda konferanslar düzenledi. Hemşerimiz Hayrettin Karaman hocamızı "İslamlaşma ve Önündeki Engeller" konulu konferansını vermek üzere Çorum'a davet ettiğimizde büyük bir heyecan ve coşkuya vesile olmuştu. Bu arada İlahiyat Fakültesi öğrencilerine takviye Arapça kursları veriyordum.

Ensar Vakfı'nın bazı illerde toplantıları olurdu. Vakfımızı temsilen Samsun, Kütahya ve İstanbul programlarına birkaç kişi katılmıştık. Oralarda gördüğümüz en önemli husus, vakıf çalışmalarıyla ilgili birkaç toplantıdan sonra İmam Hatip Lisesi mezunları ve mensuplarının

katıldığı muhteşem pikniklerdi. Adı piknikti ama aslında büyük kongre niteliğindeydi. Bunların en önemlisi İstanbul'da Belgrat ormanlarında yapılan pikniklerdi. Okullarımızın ilk hocaları, Yüksek İslam Enstitülerinin ilk mezunlarının da katıldığı piknikteki o konuşmalar, o toplu namazlar dille tarif edilemeyecek kadar muhteşemdi.

Halit Balyaz Bey, 1995 yılı sonuna kadar başkanlığı sürdürdü. 1996 yılı başından 1998 yılı sonuna kadar Kenan Özüyağlı başkanlık yaptı. Dükkânda ticari işler ağır basınca başkanlık görevi bana kaldı. 1998 yılı sonundan 21 Haziran 2000 tarihine kadar başkanlığı yürüttüm. Benim İsviçre'ye gidişim üzerine başkanlığı Zekai İşler devraldı.

ANNEMİ DE VAFTİZ ETTİRDİM

Okul müdürümüz Yahya Acar'ın son dönemindeydi. Çorum İmam Hatip Lisesi müdürlerinden Salim Altunay'ı, o dönemde görev yaptığı ortaokulda ziyaret ettim. Kendisine Hıristiyan olan ve misyoner faaliyetlerinde bulunan memur bayanla röportaj yapmak istediğimi söyledim. O da beni memure ile tanıştırdı.

Memureye:

-Ne zaman Hıristiyan oldunuz, diye sordum.

-Beş sene kadar oldu. O sırada eşimle geçimimiz iyi gitmiyordu. Bunalımlı dönemimde din değiştirmeyi bir kurtuluş olarak gördüm. Zaten Müslüman olarak da iyi bir dindar değildim. Cem törenlerini bile ihmal ediyordum. İntiharı bile düşünecek derecede bunalımdaydım. O sırada İstanbul'dan Aziz Peder'in geldiğini, komşumuzda bir konuşma yapacağını ve ayin düzenleyeceklerini duydum. Gidip izledim, bunalımıma çare olur umuduyla ben de Yahova Şahitleri'ne katıldım.

-Huzuru, mutluluğu buldun mu?

-Buldum. Sonraki toplantılara kızımı ve annemi de götürdüm. Bir yıl sonra onlar da Vaftiz olmayı kabul ettiler.

-Kızın kaç yaşında?

-Kızım, Anadolu Lisesi'nde okuyor. Annem de altmış iki yaşında.

-Nasıl oldu da tek tanrılı bir dini bırakıp üç tanrılı bir dini tercih ettiğiniz?

Buna biraz dolaşık cevap vermeyi tercih etti:

-Biz, Yahova Şahitleriyiz. Tanrının kutsal kitaptaki adı, Yahova'dır.

-Hıristiyanlığın hangi mezhebindensiniz?

-Biz, Kutsal kitapta geçen Gözcü Kulesi'nin temsilcileriyiz. Diğer mezhepler, bizi ilgilendirmiyor.

-Kilisedeki ayinleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

-Kiliseyi kabul etmiyoruz. Orada yapılan törenleri sapıklık olarak görüyoruz. İbadet etmek için kiliseye ihtiyacımız yok. Haçın kutsallığına da inanmıyoruz.

-Hangi devletin temsilcisisiniz?

-Hiçbir devletin vatandaşlığını kabul etmiyoruz. Zaten biz, devlet otoritesini kabul etmiyoruz.

-Diğer Hıristiyanların kabul ettikleri şeyleri de mi kabul etmiyorsunuz?

-Mesela ekmekle şarabın kutsallığına inanırız, domuz eti yeriz ama sünnet olmayı kabul etmeyiz.

-Siz de öbürleri gibisiniz.

-Hayır. Biz, Yahoa Şahitleri olarak Hıristiyanlık ve Yahudiliğin en iyi yönlerini birleştirmiş farklı bir ekolüz. Biz, farklı bir Hıristiyanız.

-Daha farklı görüş ve inançlarınız var mı?

-Mesela biz, askerliği de kabul etmeyiz. Hatta tıbbi zorunluluk da olsa bize kan verilmesine razı olmayız.

-Öyleyse siz kimsiniz? Kendinizi nasıl tanımlıyorsunuz?

-Biz, Yahova'nın gökyüzündeki Gözcü kulesinin yeryüzündeki temsilcileriyiz. O'nun krallığını güçlendirmekle görevliyiz.

Röportaj böyle sürüp giderken kızını ve annesini de vaftiz ettirdiğini ama babasının vaftiz olmayı kabul etmediğini söyledi. Babam:

-En son din İslam. Ben, Müslümanlıktan asla vazgeçmem. Hz. İsa bile kendinden sonra Hz. Muhammed'in geleceğini müjdeliyor dedi ve Hıristiyan olmayı kabul etmedi, diyor.

Ben de Yuhanna İncil'inde Hz. İsa'nın havarilerine uyarını hatırlattım:

-Hz. İsa, Havarilerine Paraklit isimli bir peygamberin geleceğini müjdelemişti.

O da:

Evet. Paraklit yani Muhammed'in geleceğini hatırlattığını babam da biliyor. Onun için Müslümanlıktan vazgeçmiyor dedi.

Ben de:

-Tevrat'ın Tesniye Kitabında Paran Dağları (Mekke Dağları) eteğinde Hamda (Muhammed) adlı bir peygamberin geleceği anlatılıyor, dedim.

-Evet, öyle bir şey var diyerek geçiştirdi.

Sohbet, bir buçuk saat sürdü. Ama memur hanım inancında kararlıydı. Kendisinin her şeyi bilmediğini ifade etti.

-İsterseniz sizi Aziz Peder ile görüştürebilirim dedi.

-Nerede ve ne zaman dedim.

O da Aziz Peder'in İstanbul'da yaşadığını, ayda bir Çorum'a geldiğini söyledi. Kiliseniz nerede deyince, bizim özel kilisemiz yok dedi. Toplantı yaptıkları her yerin Yahova'nın evi olduğunu anlattı.

Ben de görüşmek istemediğimi söyledim. İlgisi için teşekkür edip ayrıldım. Birkaç yıl sonra İsviçre'ye gittiğimde oradaki hemşerilerimiz bana misyoner faaliyetleri konusunda dert yandılar. Özellikle Yahova Şahitleri'nin hiç beklenmedik bir anda ellerinde broşürlerle kapılarını çaldıklarını anlattılar. Ben de bunun üzerine **"Beklenmedik Konuklar"** adlı piyesi yazdım.

YAHYA ACAR'DAN SONRA

YAHYA ACAR'DAN SONRA

Yahya Acar Bey'in Sivas İmam Hatip Okulu'na tayini çıkarıldı ve 14.07.1994 tarihinde Çorum'dan ayrıldı. Yerine kimin tayin edileceği konusu siyasiler arasında bir süre tartışıldı. Bu arada baş muavin Nurettin Doğmuş Bey altı ay kadar müdürlüğe vekâlet etti. Sonunda tahminler doğru çıktı; müdür yardımcılarından Mehmet Kiraz, müdür olarak atandı. 25.01.1995

Yahya Bey zamanında okulumuza ek bina yapılarak önemli bir kapasite artışı sağlanmıştı. Eski Öğretmen Okulu binası, Eğitim Araçları Merkezi ve Binevler yolu üzerindeki İmam Hatip Lisesi binasında da öğretim yapılıyordu. Öğrenci sayımız 4500 civarındaydı. Çorum'da sadece Anadolu Lisesi'nde bulunan Yabancı Dil Laboratuarı'nın bir benzeri de okulumuza kurulmuştu. Yahya Bey, hiçbir zaman bunların reklâmını yapmazdı. O, mütevazı, ilkeli, herkese eşit mesafeli bir idareciydi. Kimseye kini ve zulmü olmamıştı. Yanlı hareket etmesini isteyenlere fırsat vermezdi. Okul derneğinin desteklerini çekmesine rağmen devlet ödenekleriyle okul idare etmeyi becerdi.

Yeni gelen müdürün tavrının nasıl olacağını herkes merak ediyordu. İlk günden itibaren aşırı disipline dayalı bir idarecilik sergileyeceği belli oldu. Derse geç kalmama konusunda herkes titiz davranıyordu. Zaten derse beş dakika geç kalan öğretmenin defteri kırmızı kalemle kapatılıyordu. Sonrasını öğretmen düşünsün deniyordu.

Ben, o günlerde 23 yıllık öğretmendim. Müdür Bey, ikinci dönemin ilk haftasında ilk olarak benim dersime girdi. Ders Arapça, konu metin tercümesiydi. Önce ben tercüme ettim, sonra bir öğrenciye tercüme ettirdim. Ardından birkaç cümlenin tahtada irap ve tahlilini yaptırdım. Dersin son dakikalarında öğrencilere bir sorusunun

olabileceği düşüncesiyle sözü Müdür Bey'e bırakmak istedim. O da devam etmemi söyledi. Zil çalınca birlikte çıkmak üzereyken bana "Sınıf defterini al da gel" dedi. Bu tavrı beğenmedim. Ben de sınıf başkanına: "Evladım, sınıf defterini al, bizi takip et" dedim. Baş muavin odasına girdik. Defteri "Ders denetlemesi yapıldı" yazıp imzaladı. Öğrenci gittikten sonra bana tahtayı az kullandığım gibi bir eleştiride bulundu. Tercüme yapılan bir derste tahtayı daha nasıl kullanabilirdim ki diye itiraz ettim. Teamüllere aykırı olarak 23 yıllık deneyimli bir öğretmenin dersini denetleyerek işe başlayışı, öğretmenler arasında şok etkisi yarattı. Herkes bir şey söyledi ama ben onlara girmeyeceğim.

Eşlerimiz dolayısıyla akraba da sayılan yeni müdürün şahsıma ve arkadaşlarıma karşı tavrı ortaya çıkmış oldu. Ama bazıları da bu yanlı tavrından dolayı sayın müdürümüzü çok seviyorlardı. Müdür odasını vali makamı gibi görüp ceketsiz ve kravatsız girenleri dışarı çıkartması, önünü düğmelemeyi unutan öğretmenleri bile azarlaması aslında herkesin zoruna gidiyordu. Sıkıyönetim tarzı idarecilikle okulda disiplin sağlandı görülse de genel bir hoşnutsuzluk hakimdi. Benim yaşlarımdaki pek çok öğretmen, emekliliği iple çekiyorlardı.

Ben, eğitsel kollarda pasif kalmayı tercih ettim ama yazı inceleme kurulundaki görevimi sürdürmek zorunda kaldım. Okulumuzun selameti açısından devam etmeliyim diye düşündüm.

Çorum'daki öğretmenlik dönemimde üç müdürle çalıştım her birisiyle farklı anılarım oldu. Bunların ayrıntılarına girmek istemiyorum. Ancak şunu özellikle belirtmek isterim ki en huzurlu ve en istekli olarak çalıştığım dönem, Yahya Acar'ın müdürlüğü zamanında geçti. Bunu herkes böyle bilir ama yine de bazılarına farklı gelmiş olabilir.

SOSYAL FAALİYETLER

Okulda yapılabilecek fazla iş olmayınca başka yönlere yöneldim. Gerçi tuhafiye dükkânı da çalışıyordu ama onlar beni ruhen tatmin etmiyordu. Ensar Vakfı'nda başkan yardımcılığı görevimi sürdürüyordum ama pek çok işin organizasyonunu da ben yürütüyordum.

İlahiyat Fakültesi öğrencileri için tefsir ve Arapça kursları açtık. Arapça kurslarını ben yürüttüm. Vakfı sürekli açık tutmaya çalışıyorduk. Gençlere çay ikramı bir gelenekti. Zaman zaman kermes düzenliyorduk. Hayrettin Karaman hocamızdan başka Prof. Saim Kılavuz gibi bazı ilim adamlarını, vali Recep Yazıcıoğlu gibi devlet adamlarını konferansa davet ettik. İlahiyat Fakültesi hocalarının her hafta seminer vermelerini sağladık. Prof. Dr. Salim Öğüt hocamızın fıkıh sohbetleri büyük ilgi gördü. "Eğitim Sistemimiz İçerisinde Din Eğitiminin Yeri" konulu panel düzenledik. Devlet Tiyatro Salonu'ndaki panele Prof. Dr. Halis Ayhan, Dr. Naci Kula, Prof. Dr. Salim Öğüt ve Yrd. Doç. Dr. Mustafa Öcal birer bildiriyle iştirak etti.

Ensar Vakfı olarak biz, daha çok kültürel etkinliklere ağırlık verdik. Vakfımızın temel amacı da sosyal ve kültürel faaliyetlerdi. Öğrenci yurdu konusuna hiç girmedik.

İLK KİTAPLARIM YAYINLANIYOR

Kitap yazmak zor diye bilirdim ama kitap bastırmanın daha zor olduğunu yeni anlıyorum. Zira dizgi, grafik, tasarımdan sonra sıra basıma gelince para lazımmış. Onu da yeni öğrendik.

1996 yılında önce Arapça ile ilgili hazırlamış olduğum gramer notlarını bastırmak istedim. Hem Türkçe hem de Arapça

dizgi yapabilecek yer aradım. Sonra Ankara'da buldum. Dizgiden sonra hemşerimizin çalıştığı Varan matbaasına gittim. Baskıyı gerçekleştirdim. 5000 kitabın 1000 tanesini okul öğrencilerine parasız dağıttım. Çevre il ve ilçe İmam Hatip Lisesi öğrencilerine sattım derken birinci basımı bitirdim. İkinci baskısını 2011 yılında yaptırdım. **"Arapça Kelime ve Cümle Yapısı"** adlı bu eser, Çorum İlahiyat Fakültesi'nde yardımcı kitap olarak okutuldu. Ancak ihtiyaç olmasına rağmen üçüncü baskısını yaptıramadım.

Diğer bir kitabım da **"Hesap Örnekleriyle Zekât Defteri"** idi. Onu da Arapça kitabıyla birlikte yine Varan matbaasına bastırdım. Finans konusunu Kenan Özüyağlı, sanayici ve iş adamlarına toptan satış yoluyla halletmişti. Onun için bunda da zorluk çekmedim. Bin kadarını yine okuldaki öğrencilerime bedava dağıttım.

İSTANBUL YAYINEVLERİNDE ARAYIŞ

Zekât Rehberi kitabı da kısa sürede bitti. İkinci baskısını yaptırmak istedim. İstanbul'da arayış için de yayınevlerini dolaştım. Tam bir maceraydı.

Ensar Vakfı'nın İstanbul toplantılarına katılmak üzere 2000 yılında yola çıkmıştık. Vakfın çalışmaları, izleyeceği yol gibi meselelerin ele alındığı toplantılar sırasında ben de elimdeki kitabı göstererek bunun ikinci baskısını nasıl yaptırırız diye sormaya başladım. Feyzullah Kıyıklık Bey'e de sordum. O da beni "vakfımızın yönetim kurulu üyesi, iyi bir insan" diye bir yayınevi sahibine yönlendirdi.

Ertesi gün ben, yanımda küçük oğlum Abdullah'la beraber yayınevlerine uğrayıp ikinci basım konusunda nabız yoklamaya karar verdim. Her yayınevi sahibine hiçbir telif ücreti istemediğimi, diledikleri kadar basmalarına izin vereceğimi beyan ederek kitabın yayınevlerince bastırılıp dağıtımını teklif ederek söze başladım. Her birisi bir mazeret beyan ederek kitabı basamayacaklarını söylediler. Son olarak tavsiye edilen yayınevine gittik. Ona da aynı şeyleri söyledik. Ama en son uğradığımız bu yayınevinin sahibi, kitabın yüzüne baktı, sonra masanın ortasına attı. Başladı beni sorgulamaya:

-Görüyorsunuz, kitabınızı hiç incelemedim. İçinde ne var, muhtevası nedir, hiç bilmiyorum. Belki sahasında en muhteşem eserdir. Olabilir ama beni hiç ırgalamıyor. Kusura bakma da sen kimsin?

-Ben emekli öğretmen…

-Emekli öğretmenmiş(!) Sen hangi fakültenin dekanısın?..

-Dedim ya…

-Sen hangi televizyonda program yapımcısısın?

-……

-Hangi ulusal gazetenin köşe yazarısın?

-…….

-Hangi sansasyonel programda yer aldın?

-…….

-Hangi gösteride, hangi mitingde eline mikrofonu alıp nutuk çektin? Hangi kitle eyleminde boy gösterdin?

-……

-Kaç defa Devlet Güvenlik Mahkemeleri'nde yargılandın? Kaç kere 312. maddeden, fikir suçundan tutuklandın?

-Allah korusun…

-Kaç kere mahkemeden veya hapishaneden çıkarken gazetecilerin, kameraların karşısında boy gösterdin?

-Ne işim var benim öyle yerlerde?!.

-Beyefendi, kusura bakma; ben senin reklamını yapacağım diye kendimi yırtamam… Seni ben nasıl tanıtacağım? Taşralı bir yazar diye mi? Ethem Bey diye mi?..

-Sizce unvan ve şöhret mi yoksa eser mi önemli?

-Beyefendi, eseri sattıran yazarın şöhretidir.

-Öyle mi?

-Öyle ya… Şu meşhur Yaşar N. Öztürk var ya… Hiç sevmem o adamı. Fikrimiz hiç uyuşmaz. Şu anda kapımı açıp girse, derhal ceketimi düğmeleyip saygıyla ayakta karşılarım. Bir kitap getirse, hiç tereddüt etmeden bastırıp yayınlarım. Tüm şartlarını da kabul ederim.

-Hiç sevmediğiniz, düşüncelerine katılmadığınız birinin kitabını, öyle mi?

-Evet…

-Hayret

-Çünkü o adam çok ünlü… Akademik kariyeri var. Televizyon programları var. Her konuşması olay oluyor. Memlekette gündemi belirliyor. O adamı tanıtacağım diye çabalamama gerek yok. Eserinin basılacağını duyurayım, hemen siparişler gelmeye başlar. Bir haftada birinci baskı, ondan sonra ikinci baskı derken aylarca ona çalışırız. Sözün özü o adam, bana para kazandırır. Bilmem anlatabildim mi?

-Evet, gayet iyi anlattın…

-Beyefendi, burası ticarethane, vakıf değil… Burada işler parayla döner. Biz, kazanamayacağımız hiçbir işe yatırım yapmayız.

Bu sözler üzerine ayağa kalktım.

-Kusura bakmayın. Bize sizi yanlış tanıtmışlar. Yanlış kapı çalmışız, deyip kapıya yönelirken konuşmalarımızı baştan sona izleyen yaşlı ve mütevazı bir beyefendi elimden tuttu.

-Siz, dindar bir insana benziyorsunuz. Merak ettim, hangi tarikata mensupsunuz, diye sordu.

-Çeşitli tarikatlara mensup dostlarım var ama ben hiçbir tarikata mensup değilim, dedim.

İhtiyar, yine devam etti:

-Hangi cemaate mensupsunuz?

-Hayır, hiçbir cemaate mensup değilim, dedim. İhtiyar:

-Anladığım kadarıyla epeyce ilmi birikiminiz var. Sizin gibi emekli insanların siyasete merakı fazladır. Sizin de siyasetle yani herhangi bir parti ile alakanız var mı, diye sordu. Ben de:

-Sadece seçimden seçime oy kullanırım. Siyasetle alakam, bu kadar, dedim.

İhtiyar biraz üzgün bir eda ile:

-Eh… Allah kolaylık versin. Allah işini rast getirsin" diyerek bizi yolcu etti.

Aslında İstanbul'daki yayınevlerinin genel tavır ve anlayışı böyle. Bazıları bahaneler ürettiler, bazıları da açık konuştular. Sonuncusu, her şeyi açıkça söyledi. Oğlum Abdullah, bu ihtiyarın sözlerini yadırgadı ama bize her şeyi açıkça anlatan oydu. Bize umut vermedi, oyalamadı.

Yayınevinde oturan ihtiyar da bize bir gerçeği hatırlattı. Taşralı bir yazar olarak bir tarikata, bir cemaate veya bir siyasi partiye mensup değilsen yani birilerinin adamı değilsen bir adım ileri gidemezsin, bir kitap bile bastıramazsın demek istemişti. Tespiti doğru da olsa ben bu yoldan gitmeyi istemiyordum.

Oğlum Abdullah ile birlikte yayınevleri turundan eli boş olarak döndük. 2012 yılında bastırdığım **Taşralı Yazar** piyesinde bu olayı anlattım. O zamandan beri benim durumumdakilere Taşralı Yazar denildiğini biliyorum. Hatta bir süre bu tabir, benim için takma ad gibi de söylendi.

Yılmadım, araştırmaya devam ettim. Sınıf arkadaşım Hami Aydoğan'a durumu anlattım. O da beni bir talebesine götürdü. Sarmaşık Yayınevi'nin sahibiymiş. **Zekât Rehberi**'nin ikinci baskısıyla beraber **Gurbet Yuvası, İkinci Ömer, Selahattin Eyyubi ve Hayat Çizgisi** adlı piyeslerimi o yayınladı. Hami Aydoğan'a ve o gence teşekkür ediyorum. Maddi hiçbir talebim olmadı. Bana sadece onar tane kitap gönderdi. Benim için basılmış olması kârdı.

"BİZE KUR'AN YETER"

Kur'an'ı Kerim, tartışmasız en son ve mükemmel ilahi kitaptır. Orada her şey vardır. Bu, bir gerçektir. Hz. Peygamber (sav), onu tebliğ eden, tefsir eden ve yaşantısıyla ilahi mesajı uygulayarak örnek olan bir insandır.

Kur'an'ı Kerim'de "Resul size ne verirse onu alınız, sizi nehyettiği şeylerden de vazgeçiniz." (Haşr-7) "Biz sana (Kur'an'ı) indirdik ki sen halka indirileni izah edersin" (Nahl-44) buyruluyor. Bu durumda Hz. Peygamber (sav) sadece Kur'an'ı Kerim'i insanlara ileten -haşa- bir postacı değildir. Onun asli görevi, Kur'an'ı Kerim'i insanlara anlatmak ve açıklamaktır.

Durum böyle olmasına rağmen son yarım yüzyılda "Kur'an bize yeter. Hadise gerek yok." diyen bir zümre türedi. Bunlar, Y. N. Öztürk gibi "Kur'an Müslümanlığı" diyerek ortaya çıkıp hadisi reddetmeye başladılar.

İşte böyle birisiyle ben de karşılaştım. Tuhafiye dükkânımda otururken Ankara İlahiyat Fakültesi'nde okuyan bir genç bana kitap getirdi: Dr. El-Huli'nin "Hadisin Müdafaası" adlı eseri. Kitap, 600 sayfadan fazla. Bunu okumamı istedi. Şahsı tanıyorum; Kur'an Müslümanlığı tezini savunup hadisi önemsemeyenlerdendi.

Kitabı okumakta çok zorlandım. Bilgilerime ve inancıma zıt olan eseri, istekli okuyamadım. Yaklaşık bir ay sonra bu delikanlı geldi. "Ne yaptın? Bitirebildin mi?" diye sordu. Ben de bitirdiğimi söyledim. İzlenimimi öğrenmek istedi. Ben de kitabın ikinci baskısı yapılacak mı diye sordum. Her halde yapılır, dedi. Öyleyse hocalarına söyle ikinci baskısının adını değiştirsinler, dedim. Merakla ne olabileceğini sordu. Ben de "Hadisi Reddiye" uygun olur dedim.

Tabi ki beklemediği bir cevaptı. Gerekçesini öğrenmek istedi. Ben de "Kitapta Hz. Aişe'yi fahişe olarak gösteriyor. Ebu Hureyre'nin de bir kap yemek verenin lehine hadis uydurucu bir sahtekâr olduğunu söylüyor. Abdullah b. Abbas'ı ise Abbasiler lehine hadis uyduran bir siyasi istismarcı olarak niteleniyor. Üç önemli raviyi sadece birer örnek olarak zikrettiğini belirtiyor. Böylece ortada pek sağlam ve sahih hadis kalmıyor. Bu durumda kitaba bu ad uygun olur" dedim.

Gerçek, acı ama böyle, dedi. Ben de hadis olmazsa Kur'an'daki emirleri yaşayamayız, dedim. "Mesela Kur'an'ı Kerim'de namazı dosdoğru kılınız buyruluyor ama hangi vakitte kaç rekât kılacağımız belirtmiyor. Sabah namazının sünnetinde birinci rekâtta neler okuyacağımız, rükû ve secdede ne yapacağımız, tahiyyatta neler okuyacağımız belirtilmiyor. Diğer vakitler için de durum aynı" dedim. Hadise başvurmadan bu boşluğu nasıl dolduracağımızı sordum. Genç, fark etmez dedi. Yani ne okursam okuyayım fark etmez mi deyince yine fark etmez dedi. "Anlamadım yani, şimdi ben niyet ettim öğle namazının ilk sünnetine deyip iki takla atsam olur mu?" soruma aldığım cevapla yıkıldım: "O niyetle ise olur"

Anlaşıldı, senin yönün belli oldu, dedim. "Kur'an-ı Kerim'de domuz eti ile leş etinden başka haram kılınan bir et zikredilmiyor. Öyleyse köpek eti yenir mi?" diye sordum.

Genç, Kur'an'da böyle bir yasak yoksa yenir dedi. Ben de görüşünde samimi ise kendisine köpek eti bulacağımı söyledim. Tereddütler başladı. Yemedim ama yiyebilirim tarzında geçiştirmeye kalkıştı.

Ben de Kur'an'ı Kerim'in mücmel ayetlerini açıklayan Resullulah(sav)i yok saymanın, hadisi inkâr ederek Müslümanlığı yaşamanın mümkün olmadığını izaha çalıştım. Bu halleri ta zamanında görüp ümmetini uyaran şu hadisi naklettim:

Mikdam b. Ma'dikerip, Hz. Peygamber(sav)'ın şöyle dediğini naklediyor: *"Bana Kur'an ve onunla beraber onun gibi (sünnet) verildi. Yakında karnı tok, koltuğuna yaslanmış birisi: Size Kur'an yeter; onda neyi helal bulursanız helal kabul ediniz, onda neyi haram bulursanız da haram biliniz, diyecek. Şunu iyi biliniz ki Allah Resulü'nün haram kıldığı da Allah'ın haram kıldığı gibidir. Dikkat ediniz: Size ehli eşek eti, köpek dişli yırtıcı hayvanlar, aranızda anlaşma bulunan millet ferdinin kayıp eşyası… helal değildir."*

Genç, sözlerimi dikkatlice dinledi. Emanet kitabını alıp gitti. Zamanla bazı gerçekleri görmüş olmalı ki bu gencin sonraki hayatında Kur'an'a ve sünnete uygun yaşamaya devam ettiğini görünce sevindim.

ÇATAK PİKNİKLERİ

Ensar Vakfı olarak Samsun, Konya, Kütahya ve İstanbul pikniklerine katılmıştık. Oralarda eski mezunlarla yeni mezunların buluşması, ailelerin tanışması, hasret gidermeleri bize çok anlamlı geldi. Geçmiş ve gelecek nesillerin bir araya gelmesi ve tecrübelerin aktarılması azımsanabilecek bir olay değildi.

Biz de en eski ve köklü okullardan birine sahip olarak, mezunlarımızın bürokraside ve siyasette belli kademelere varmış olduğunun farkında olarak bir piknik düzenleyelim istedik. Karadeniz bölgesinden, çevre il ve ilçelerden hatta Türkiye'nin dört bir yanından buraya katılacakların olabileceğini düşündük. Çatak'ta 16 Haziran 1996 tarihinde yapmayı kararlaştırdığımız piknikte farklı bir ikram olarak İskilip dolmasını kararlaştırdık. Ama maddi hazırlığımız yoktu. Arkadaşlar, bunun altından kalkamayız dediler.

Dönem başkanımız Kenan Özüyağlı, bu konuda kararlıydı. İmam Hatip Okulları'na gönül vermiş sanayici ve işadamlarından yardım istemeye yöneldik. Önce bir sanayicimize gittik. Niyetimizi anlattık. Desteğinizi bekliyoruz dedik. O da ne lazımsa onu söyleyin deyince işe etten başladık. 200 kg kemiksiz et lazım deyince onu ben karşılarım dedi. Birbirimizin gözüne baktık. Bu iş oldu demektir dedik. Sanayicimiz, başka neler lazım dedi. Biz de pirinç, yağ, karpuz dedik. Fabrikatör arkadaşlarına telefon açtı, her birini birine ihale etti. Bize de işi organize etmek düştü.

Çatak piknik alanı

İskilip'ten dolma için on kazan ve gerekli malzemeler getirildi. Bir gün önceden Çatak piknik alanında tezgâh kuruldu. Kazanlara etler yerleştirildi, saçayak üzerine de yirmişer kiloluk pirinç torbaları konuldu. Yakacak olarak getirilen yarım ton odun da yakınına döküldü. Ustalar dolma kazanlarının başında gecelediler. Meğer bunun usulü ağır ağır pişmesiymiş.

Bizler yemek hazırlığıyla uğraşırken bir ekip de çevre illerdeki Çorum mezunlarına ulaşmaya çalışıyorlardı. Herkes bir ile veya ilçeye ulaşmakla görevliydi. Katılım ne kadar çok olsa da ikramımız yeterli olacaktı. Hazırlıklarımızı 2000 kişiye göre yapmıştık.

Bir gün öncesinden Giresun, Ordu, Terme, Çarşamba, Fatsa, Ünye, Samsun tarafından misafirler gelmeye başladı. Ladik, Havza, Merzifon, Amasya, Boyabat, Vezirköprü'den arkadaşlar da Pazar günü sabahı geldiler. İstanbul'dan, Bursa'dan ve Ankara'dan da gelenler oldu. Çorumluların hepsini de belediye otobüsleriyle piknik alanına taşıdık ve ilçelerden katılım da tahminlerin üzerindeydi.

1996 Çatak Piknik alanında secde halindeyiz

Piknik alanında iki yeri biz tutmuştuk. Çamların altına sergilerimizi serdik. Gelenler oraya oturdu. Futbol sahasında da kıyasıya maç yapıyorlardı. Herkes toplanınca önce öğle namazını kılalım dedik. İki hafız arkadaş, çifte ezan okudular. Çatak Çamlığı inliyordu. Diğer piknikçiler de duygulandılar. Ezanla birlikte coşku doruğa ulaştı. Ardından kalabalık bir cemaatle öğle namazını kıldık.

Kenan Özüyağlı'nın açılış konuşmasından sonra Ensar Vakfı genel başkanının yerine genel müdürümüz Sabahattin Bey, vakfın kuruluş gayesi ve amaçlarını dile getiren duygusal bir konuşma yaptı. Ardından Mehmet Gültekin ağabeyimiz, onu Belediye Başkanımız Arif Ersoy, Bağcılar Belediye Başkanımız Feyzullah Kıyıklık ve milletvekilimiz Yasin Hatipoğlu'nun coşkulu konuşması izledi. Konuşmalardan sonra ikram faslına geçme zamanı gelmişti.

O sırada futbol sahasının içine yer sofrası serilmişti. Namazdan sonra herkes boş bulduğu yere oturdu. Gençler servise başladı. Lengerlerle İskilip dolması sofralara ulaştırıldı. Yanında ayran ve karpuz da vardı. Katılımcıların hepsine yetti. Ayaktakiler de sofrayı topladıktan sonla yediler. Sofra duasından sonra gruplar halinde sohbetler yapıldı. Gençler maça devam etti. Hatta güreş müsabakası bile yapıldı.

Birinci Çatak Pikniği büyük ilgi gördü. İlçelerimizden, çevre illerden, Karadeniz Bölgesi'nin her tarafından pek çok arkadaşımız ve ağabeyimiz katıldı. Hepsi de gelecek yıl yine buluşalım diyerek ayrıldılar. Biz de bunu kendimize vazife bildik ve onlara söz verdik.

Temmuz ayında İstanbul'da yapılan Vakıf toplantılarına ve ardından yapılan Belgrat Ormanı'ndaki pikniğe katıldık. Herkes bizim Çatak pikniğimizden övgüyle bahsediyorlardı. Birincisine katılamayan Hayrettin Karaman hocamız da takdirlerini belirttikten sonra gelecek yıl yapılacak olan Çatak Pikniğine mutlaka katılmak istediğini belirtti. Biz de memnuniyet duyacağımızı belirttik.

Ancak siyasi şartlar hızla değişiyordu. Refahyol hükümetinin yıkılması için malum çevreler atağa geçmişlerdi. Ülkemiz 28 Şubat 1997 postmodern darbesiyle karşı karşıya kaldı. İmam Hatip Liseleri'nin boy hedefi olması bizleri daha azimli hale getirmeliydi. Onun için bizler de İmam Hatip Liseleri'nin davalarına sahip çıkmak amacıyla yola çıkan Ensar Vakfı olarak geri adım atmaktan yana değildik.

Kararlılıkla piknik tarihini tespit ettik. 29 Haziran 1997. Yine Çatak'ta yapacaktık. Bu defa piknik organizasyonunun onur konuğu Hayrettin karaman hocamız olacaktı. Her ne şartta olursa olsun geleceğim, demişti. Hazırlıklarımız, davetlerimiz sürerken Karaman hocamızı davet görevi bana kalmıştı. 15 Haziran 1997 tarihinde akşamleyin hocamıza telefon ettim. Ama hocamızın pek neşesi yoktu: "Ethem'ciğim gelin bu sene piknik yapmayalım. Faaliyetlerimizi askıya alalım. Zaten ben de gelemeyeceğim…" gibi şeyler söyledi.

Hazırlıklarımızı tamamladığımızı, haberi çevre illere bile duyurduğumuzu, vazgeçmemizin mümkün olmadığını söylememize rağmen hocamızı ikna edemedim. Bu arada konuşmalarımızın dinleniyor olmasını hiç hesap etmedim. Ertesi gün Erbakan'ın istifasıyla vaziyet biraz anlaşıldı. Güya yerine Çiller Başbakan olacak ve böylece dönüşümlü başbakanlıkla hükümet devam edecekti. Demirel, buna fırsat vermedi. Paşaların istediği gibi bir hükümet kurdurdu.

Benim telefon ettiğim gece tankların Çankaya köşküne kadar gittiğini, bir yerlerden destek alamayınca geri döndüklerini daha sonra öğrendik. Bu şartlar altında bile Çatak pikniğimizden vazgeçmedik. Ama bazı arkadaşlarımız gelip bize "Emniyetten bana rica ettiler; piknik işinden vazgeçsinler, yoksa sabotaj yapılacak" diye haberler getirdiler. En az bir hafta her gün değişik arkadaşlar vasıtasıyla bu mesaj bize iletildi. Ama kararımız kesindi. Bizim görevimiz sosyal etkinlik yapmak, emniyetin görevi de bizim güvenliğimizi sağlamak diye haber gönderdik. Çalışmalarımıza devam ettik.

Yine İskilip'ten 10 kazan ile ekip geldi. Akşamleyin Çatak piknik alanına yerleştiler. Kazanların yanına yarım ton odun yığıldı. 200 kg et, 200 kg pirinç, 50 kg tereyağı, 500 kg karpuz da hazır edildi. Diğer malzemeler de kolilerle getirildi. Hazırlıklar tamamlandı gibi…

Piknik günü vakfa gelenleri Çatak'a otobüslerle göndermeye başladık. Otobüse bomba konacağı ihbarı üzerine gerekli tedbirleri de aldık. Biz de piknik alanını yine kontrol ettik. Orada sivil görevlilerle karşılaştık. Selamlaşıp gittik. Onların da orada olduklarından emin olduk.

Konuklar geldiler. Ortamın gerginliğini konuklara duyurmamaya çalıştık. Epey kalabalık toplandı. Yine çifte ezan okundu. Bu defa herkes hem öfkeli hem de duyguluydu. Ardından öğle namazı kılındı. Dualardan sonra programda konuşmalara sıra gelmişti. Her ihtimale karşı programın sunuculuğunu ben üstlenmiştim. Bu sırada bir arkadaşım bana Kıbrıs'tan gelen bir hemşerimizin getirdiği önemli bir mesaj varmış, onu aktarmak için konuşmak istediğini söyledi. Hemen aklıma şüphe geldi; toplantıyı sabote etmek için gelmiş biri olabilir diye. Hayır, dedim, program kesinleşti. Buraya asla ek yapamam. Bunun üzerine bir iki kişi daha gelip aynı şeyleri söylediler ve aynı cevabı aldılar. Başkanımız Kenan Özüyağlı'nın "Bugün her günkünden daha fazla kenetlenmeye mecburuz" sözleriyle başlayan konuşması toplumu galeyana getirdi. Onu diğer konuşmacıların hitabeleri izledi.

Önce belediye başkanımız Arif Ersoy veciz bir konuşma yaptı. 28 Şubat sürecini yaşadığımız şu günlerde tam bir birlik ve dayanışma içinde olmak zorunda olduğumuzu vurguladı. Bu bulutlu havada bizleri yalnız bırakmayan İstanbul Merkez teşkilatından gelen dostlarımız da İmam Hatip nesline iyi sahip çıkmak durumunda olduğumuza, din eğitim kurumlarının korunması için her türlü gayretin sarf edilmesi gerektiğine işaret ettiler. Feyzullah Kıyıklık Bey de bir Çorum İmam Hatip Okulu mezunu olarak kurumun sıkıntılarını ve sorunlarını

bildiğini, bütün engellemelere rağmen çalışmalarımızı daha büyük azim ve gayretle sürdürmek zorunda olduğumuzu söyledi. Baskılar bizi yıldırmamalı, azmimizi bilemeli dedi. Yine son konuşmayı Yasin Hatipoğlu yaptı. Heyecanlı ve coşkulu bir konuşmaydı.

Katılımcıların coşku ve heyecanı doruktaydı. Sonra sofraya geçildi. İskilip dolması ikram edildi. Spor müsabakaları, maçlarla, ikili sohbet ve istişarelerle toplantı devam etti. Hem hasret giderildi hem hatıralar yâd edildi hem de bundan sonra ne yapmalıyız konusu görüşüldü. Bu tür toplantılarda karar alınmaz ama meyveleri er geç alınacaktır. Biz, buna inandık ve inanmaya da devam ediyoruz.

Herkes yeme içme ile meşgulken ben, yüksek gerilim sonucu bir ağacın dibinde en az yarım saat kendime gelmeye çalıştım. Bir kaza, belaya uğramadan bu günü de atlatabildiğimiz için Rabbime şükrettim. Kıbrıs'tan geldiğini söyleyen kişiyi de hiç görmedim.

BİR ÂFET BİN NASİHAT

BİR AFETTEN KURTULUŞ VE UYANIŞ

Akşamleyin geç vakit oldu deyip istirahata çekildik. Gece derin uykudayken küçük oğlum Abdullah, çığlık atarak yatak odamıza geldi: "Yetişin, boğuluyoruz."

Çığlık sesi üzerine çocukların yatak odalarına vardık ki içeriye girilemiyor. Her tarafı duman kaplamış. Abdullah su içmek için kalktığında vaziyeti görüp pencereyi açsa da dumanı önleyememiş. Ranzanın üst katında yatan Kadir'in yorganı sobanın üzerine düşmüş. Yün, için için yanıyor ve pis bir duman çıkarıyor. Önce sobanın üstündeki yorganı alıp banyoya attık Onu iyice ıslayarak söndürdük. Çocukları salona aldık. Onları sakinleştirmeye çalıştık.

O gece gerçek bir afetten kurtulduk. Abdullah uyanmasaydı hepsi de dumandan boğulurlardı. Ondan sonra da evimiz tamamen yanardı. Hepimiz kül olurduk. Allah korudu da böylece kurtulduk. Ne kadar şükretsek ve ne kadar hamt etsek azdır.

Her felaketten bir ders çıkarmak lazım diye düşünüyorum. Artık sobalı evden, baba yurdundan ayrılmanın zamanı geldi deyip kaloriferli bir daire arayışına başladım. Ancak çevremizde hiç kaloriferli apartman yoktu. Olsa hemen oradan bir daire alacaktım. Yakın çevremde araştırmaya başladım. O yıllarda Buhara tarafında çoktu ama o da bana uzak geliyordu. Kırk yıldır oturduğum semtimden ve evimden ayrılmak bana zor geliyordu.

Bu amaçla seksenli yılların başında yaptırdığım evi de satışa çıkarttım. Onun parası ve emekli ikramiyesi ile birlikte bir kaloriferli daire alırım umuduyla yola çıktım. Henüz emekliye de ayrılmadım ama sattığım evin parasına güvenerek dairelere bakıyorum. Bitenleri değil de bitmemiş olanları tercih etmek istiyorum. Elimdekini peşinata verip kalanını da emekli ikramiyesiyle öderim düşüncesiyle hareket ediyorum.

Bazı dostlarım da bana şurada sana uygun daire var diye haber getiriyorlardı. Kenan Özüyağlı da "Sana uygun bir daire var, ama henüz kaba inşaatı yapılmış, iç sıvası ve diğer işlerine sıra gelmiş. Bu, sana ve bütçene uyar" dedi. Kısmetimizde varmış demek ki orayı onun bir akrabasından satın aldım. Elime geçtikçe iç sıvasını, boya ve badanasını yaptırdım. Kapı ve penceresini taktırdım. Kalorifer tesisatını, su ve elektrik tesisatını döşettim. Taban tahtalarını, banyo, tuvalet ve mutfaktaki karo ve fayans işlerini tamamladım. Mutfak tezgahı ve dolaplarına sıra geldi. Onları da çabukça hallettik.

Okulumun karşısındaki kaloriferli, asansörlü daireye taşınmanın hayalini kuruyorduk. İçinde çalışıp gelişmeleri sürekli izlediğimiz için ailece daireye ısınmaya başladık.

Yıl 1999. Emekli oldum ve ikramiyemi de aldım. Bu arada yaptığım borçları da ödedim. Evimizi toparlamaya başladık. Bazı kolileri ve eşyaları taşıdık. İkinci turda eski arsa sahiplerinden biri, merdivende yolumu kesip:

-"Kimden izin aldın da buraya taşınıyorsun? Senin aldığın dairenin tapusu bende… Onu satıp müteahhidin eksik bıraktığı yerlere harcayacağım. Boş yere buraya taşınmaya kalkışma" diyerek beni tehdit etti.

Ben de:

-"Parasını verip aldığım dairenin başkasına satılmasına izin vermem. Böyle bir şeye kalkışırsan başına geleceği iyi düşün" deyip taşınmaya devam ettim.

Bu iddialaşma iki yıl sürdü. Bir türlü tapuyu devretmeye yanaşmadı. Eşi, dostu, akrabaları devreye girdi. Sonuç alınamadı. İki yılın sonunda müteahhit, beni tapuya çağırdı. Aralarında ne geçti bilmiyorum ama o gün tapuyu aldım. Ama eski arsa sahibi olanlar, kendilerini bütün apartmanın sahibi olarak görme alışkanlığından bir türlü vazgeçemediler.

28 ŞUBAT 1997 VE DEVAMI

28 Şubat sürecinin tek hedefi İmam Hatip Liseleri idi dersek yanlış söylemiş olmayız. Okullara talebi azaltmak için önce orta kısımlarını azalttılar. Ardından da kat sayı uygulamasıyla üniversiteye girişlerini engellemeye çalıştılar. Anayasa'nın eşitlik ilkesini askıya alırken yargı ve siyaset cephesi tam sessizliğe büründü. Siyasi hayatıma da mal olsa İmam Hatip Liselerine talebi yüzde ona indireceğim diyen Mesut Yılmaz, çok geçmeden siyasetten silindi.

İlköğretimi 8 yıla çıkarmak için TBMM'de günlerce direnen dönemin Milli Eğitim Bakanı Necdet Uluğ da zaferini tam kutlayamadan intihara teşebbüs etti. Çenesine dayadığı tabancasıyla kendisini perişan etti. O da böylelikle siyasi hayatına son vermişti. Sonraki hayatı bizi pek ilgilendirmiyor.

Sekiz yıllık kesintisiz eğitim nedeniyle sanayide ve zanaatkarlarının yanında çalışacak çırak bulunamaz hale geldi. Okumak istemeyen çocukları da zorla okulda tutmak suretiyle gerçekten okumak isteyenlerin de huzurunu bozdular. Hedefte İmam Hatip Liseleri olmasına rağmen tüm meslek liselerini aynı kefeye koyarak eğitimi perişan hale getirdiler.

İmam Hatip Okullarının kapatılmasından üç kesim mutluluk duydu: Bunlardan birincisi hala Köy Enstitüleri'nin yasını tutan bağnazlar, ikincisi iyi oldu, Kur'an kurslarımız daha iyi gelişir diyenler, üçüncüsü de hiç endişe etmeyin, kolejlerimizde daha ahlaklı öğrenciler yetişiyor diye kendilerini kamufle etmeye çalışan şaşkınlardı.

Bu arada sadece üniversitelerde değil pek çok devlet kurumunda, hatta hastanelerde bile başörtülülere vebalı böcek muamelesi yapılıyordu. Bu uygulamalar, İmam Hatip Liselerine ve İlahiyat

Fakültelerine kadar yayıldı. Okulumuzda kız öğrencilere başınızı açınız diye baskı yapıldığını, sadece Kur'an'ı Kerim dersinde serbest bırakıldığını bilmeyen yoktur. Başörtülü hoca hanımlara önce sözlü uyarı, ardından yazılı talimat, daha sonra da ilişik kesme işlemlerinin yapıldığını cümle âlem biliyor.

Bu konuda üniversitelerde ve okullarda ilk günlerde bir direniş sergilendi. Herkes geri adım atar gibi oldu. Ama alim kılıklı bir herif "Başörtü furuattandır. Başörtünüzü açıp okullarınıza devam etmelisiniz" deyince Çevik Bir Ekibi ve Batı Çalışma Grubu cesaretlendi. Demirel bile başörtülü okumak isteyenler Suudi Arabistan'a gitsin diyebildi. Sadece üniversitelerde değil, bütün kamusal alanda başörtüsünü yasaklamaya kalkıştılar. Bununla da yetinmeyip kendilerince irticanın kaynağı gördükleri dernek ve vakıflara da baskı yapmaya başladılar.

28 Şubat 1997 post modern darbe döneminin genelkurmay başkanı İsmail Hakkı Karadayı idi. İkinci başkan Orgeneral Çevik Bir de darbenin fikir babasıydı. Hemşerimiz Orgeneral Erol Özkasnak ise Batı Çalışma Grubu'yla ordu içinde ve dışında istihbarat ve fişleme işlerini organize ediyordu.

Bu bağlamda 28 Şubat'ın şanlı önderleri Ankara'da karar almış olmalılar ki 1998 yılı başında Çorum'da Batı Çalışma Grubu'nun emrinde bir heyet, tüm yurtları, dernek ve vakıfları denetime çıkmışlardı. Sıra bizim vakfa geldiğinde aramışlar, bulmuşlar vakfın yerini. Bakmışlar kapısı kapalı. Derhal haber salmışlar, yöneticileri çağırmışlar. O dönemde Ensar Vakfı Çorum Şube Başkanıydım. Ahmet Şimşek de yönetim kurulunda idi. Denetçilerin çağrısı üzerine Ahmet Şimşek ile beraber vakfa gittik. Kapıyı açtık. Girdiler, masalara ve sandalyelere baktılar. Tozları görünce burası ne zamandan beri kapalı diye sordular. Ben de birkaç aydır, dedim.

Heyetin başında bir vali yardımcısı vardı. Rütbeli bir subay, maliyeden bir memur, Milli Eğitim Müdürlüğü'nden bir müdür

yardımcısı, Emniyet'ten iki sivil polis, müftülükten bir idareci yer alıyordu. Ben:

-Birkaç aydır buraya kimse uğramadı deyince, vali yardımcısı yani heyet başkanı:

-Niçin kimse uğramıyor, diye sordu. Ben de:

-Damgalanmaktan korktukları için dedim. Beklemediği bir cevap alınca vali yardımcısı:

-Ne gibi faaliyetlerde bulunuyordunuz dedi.

Ben de faaliyetlerimizi sıraladım.

-Şimdi niye devam etmiyorsunuz, dedi. Ben de:

-Faaliyetleri yürütebilmek için gereken parayı temin edemiyoruz, dedim.

-Niye, şimdi para vermiyorlar mı, dedi.

Bu arada kitaplığı inceleyen sivil polisler:

-Sakıncalı kitap yok dediler.

Resmi evrakı inceleyen maliye memuru da

-Her şey usulüne uygun yapılmış, dedi.

Heyet başkanı bir açık bulunamamasından rahatsız olsa gerek ki:

-Şu bağış makbuzlarına bakın. Bu vakfa kimler bağış yapmış, görelim" dedi.

Bunun üzerine kimin ne kadar bağış yaptığını tek tek okudular. Heyet başkanı, en çok bağış yapan isme kafayı taktı:

-Derhal bu şahsın defterlerini, mali evrakını incelemeye alın, dedi.

Maliyeden gelen memur, ismi not alırken ben de sayın vali yardımcısına sözünü hatırlattım:

-Biraz önce para vermiyorlar mı demiştiniz. Evet, şimdi para vermiyorlar. Sizlerden ve bu tür baskılara maruz kalmaktan korkuyorlar. Şu ismini işaret buyurduğumuz kişiye gelince o benim yakın akrabam. Beni yakından tanıdığı ve paranın yerine harcanacağına emin olduğu için verdi. Siz de onun mali evrakını incelemeye aldırıp ceza yazdırmanın gayreti içindesiniz. Bu yaptığınız psikolojik ve mali baskı değil mi? Ondan sonra da buralarda niye hiçbir faaliyet yapmıyorsunuz diye soruyorsunuz.

Sesimi gayri ihtiyarı yükseltmiş ve açık tepki koymuştum. Vali yardımcısı, birden geri adım attı:

-Bırakın, o şahsın defterlerini incelemeye almayın, dedi. Teftişe daha fazla devam etmedi. Herkes elindeki evrakı toparlayıp vakıftan ayıldılar.

Burada Sayın Vali yardımcısından başkasının hiçbir söz etmediğini, herhangi bir eleştiride bulunmadığını belirtmek durumdayım. Başkasından hiçbir baskı havası hissetmedim.

O gün benim ve Ahmet Şimşek Bey'in mesleklerini de sordu. Biz, gereken açıklamayı başta yapmıştık. Heyet, zaten durumu biliyordu. Her ikimiz de hizmetin son yılında olduğumuz için rahattık. Belki biraz da ondan dolayı kesin ve cesur cevaplar verdik. Sürgünü ve gittiğimiz yerden emekli olmayı bile göze almıştık.

Heyet, vakıftan ayrıldıktan sonra diğer vakıf ve dernekleri teftişe gittiler. Oralarda neler oldu, bilmiyoruz.

ÇORUM TARİHİ VE COĞRAFYASI

Çorum tarihini araştırmak için giriş mahiyetinde Tayyar Anakök'ün basılı olunmayan eseriyle İhsan Sabuncuoğlu'nun "Çorum Tarihine Dair Derlemelerim" kitabını okumak gerekir diyordum. Bir de buna harf inkılabından önce 1927 yılında Çorum Vilayet matbaasında basılan Nazmi Tuğrul'un "Çorum Tarihi ve Coğrafyası" adlı eserini ilave etmek gerekir.

Bu son eser, birisi yeni yazıya çevirir diye bekledim. Baktım ki çeviren yok, ben dei 1998 yılında yeni yazıya çevirdim. Çorum Hâkimiyet Gazetesi'nde yazı dizisi halinde yayınladım. Kitabın yayını 41 gün sürdü. Ancak bu yazı dizisini kitap haline getirmedim.

Daha sonra İlahiyat Fakültesi'nde öğretim üyesi olan Doç. Dr. Ramazan Karaman aynı eseri, bu çeviriden habersiz olarak yeni yazıya çevirip kitap halinde yayınladı.

ÇORUM'DA EĞİTİM TARİHİ

Cumhuriyet'in kuruluşunun 75. Yılı nedeniyle 1998 yılı içerisinde yurt çapında tüm kurum ve kuruluşların 75 yıllık icraatlarını içeren çalışmalar yapılması planlanmıştı. Bu bağlamda Milli Eğitim Bakanlığı da tüm illere birer genelge göndererek *"Cumhuriyet Öncesi ve Sonrası Eğitim"* adını taşıyan bir belgeselin hazırlanmasını ve bunun kitaplaştırılmasını istemişti.

Bunun üzerine Çorum Milli Eğitim Müdürlüğü'nün talimatıyla bu belgeseli hazırlamak üzere bir komisyon kuruldu. İmam Hatip Lisesi'nden Nurettin Eftekin, Abdullah Çağlar, Ethem Erkoç, Yılmaz Bıçak, diğer okullardan Şahin Ertürk, Duran Demirci… gibi isimlerden oluşan komisyon ilk toplantısını İmam Hatip Lisesi'nde yaptı. Bu

toplantıya merkez ilçede bulunan tüm okullardan birer öğretmen katıldı. Her öğretmenin kendi okulunu tanıtıcı bir yazı hazırlaması, geçmişe dönük bilgi ve belge toplanması kararlaştırıldı.

Sonra gelen bilgiler, belli bir plan çerçevesinde okul öncesi eğitim ve ilköğretimden başlayarak tüm okullar, birer fotoğraflarıyla birlikte sıralandı. Peşinden ortaöğretim, yükseköğretim, özel öğretim kuruluşları, yaygın öğretim, dershaneler ve özel sürücü kursları ile ilgili bilgiler; tarihçesinden eğitim öğretim durumuna, personel, öğrenci, derslik ve laboratuar sayısına kadar önemli bilgiler kaydedildi. Fotoğraflarla o andaki durum belgelendi. İstatistiki bilgilerle geçmişten geleceğe uzanan değerlendirmeler yapıldı. Sonra buna ilçeler de eklendi. Ben de bu bağlamda Çorum'da Cumhuriyetten önce eğitim ve öğretim kurumlarını hazırlamıştım.

Ticaret Lisesi'nde bilgisayara geçilerek Milli Eğitim Müdürlüğü'ne teslim edildi. Ancak kitap, sadece 100 adet bastırılarak gerekli yerlere dağıtıldığı söylendi. Yeterince bastırılmadığı için bugün o kitabı bulmak ve kaynak olarak kullanabilmek mümkün olmamaktadır.

ÇORUM'UN FETHİ

Anadolu'nun fethi, tek bir meydan savaşıyla gerçekleşmiş değildir. Malazgirt Zaferi, Türklere Anadolu'nun kapılarını açmıştır. Ama ondan sonra her şehir, her kasaba tek tek fethedilmiştir. Bu tarihi gerçek, herkesçe bilinmektedir.

İstanbul'un fethini her okuyuşumda bu temel fikir gözümün önüne gelmekte ve Çorum'un da benzer süreçten geçilerek fethedildiğini düşünmekteydim. İşte bu düşünce, beni Çorum tarihinin dönüm noktasını teşkil eden fetih olaylarının detaylarını araştırmaya sevk etti.

Önce Tayyar Anakök'ün "*Çorum Tarihi*" adlı kitabını inceledim. Ardından Nazmi Tuğrul'un *"Çorum Tarihi ve Coğrafyası"* adlı eserini yeni yazıya çevirip Hâkimiyet Gazetesi'nde yazı dizisi halinde yayınladım. Bu sırada bir yandan da Çorum'un fethiyle ilgili yazı ve makaleleri taradım. Selçuklu tarihinin belli kesitlerini inceledim. Çorum fatihi Melik Ahmet Gazi'nin hayat hikâyesini, mücadelelerini araştırdım. Buralardaki bütün bilgi ve belgeler, Orta Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşmasını anlatan, Çorum'un fethini de içine alan "Danışmendname" adlı esere dayanıyordu. Ben de bu eserin peşine düştüm.

Danişmendname'nin İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kütüphanesi Muallim Cevdet bölümünde kayıtlı bir kitap olduğunu tespit ettim. O sırada İstanbul Hukuk Fakültesi'nde öğrenci olan Mustafa Balyaz'a rica ettim. O da mikrofilmden fotokopi yaptırarak el yazması nüshayı getirdi. Ben de teşekkür edip masraflarını karşıladım.

13. yüzyılda Anadolu Selçuklu hükümdarı 2. İzzettin Keykubat'ın emriyle İbni Âlâ tarafından derlenen bu eser, Murat Hüdavendigar zamanında Tokat kale muhafızı Arif Ali tarafından yeni baştan ele alınmış, kolay okunsun ve iyi anlaşılsın diye 17 bölüme ayrılmıştır.

Ünlü tarihçi Osman Turan'ın da değerli bir kaynak olarak gösterdiği Danışmendname Melik Ahmet Gazi'nin dillerden düşmeyen menkıbelerini bir araya getiren halk destanıdır. 14. bölüm, özellikle Çorum'un fethini anlatmaktadır.

Bir bölümünde Melik Ahmet Gazi'nin Amasya'dan Çorum'a hareketi anlatılır. O zaman Çorum-Amasya yolu, şimdiki gibi Samsun yolundan ayrılmamaktadır. Çorum'da eski Mecitözü yolu denilen Eskiekin köy yolundan Elmalı Köyü'ne, oradan da Karaçalılık'ı geçerek Elvan Çelebi'ye giden yol, tarihi yolmuş. Melik Ahmet Gazi'nin ordusuyla Nestor'un ordusu, Elmalı Köyü ovasında

karşılaşmışlar. Ben de bu mekanı yerinde görüp incelemek için Elmalı Köyü'ne gitmiştim.

Elmalı Köyü'nün yerleşim yerini gezdikten sonra o düz alanı inceledim. Kandil Kaya sırtlarına çıkıp Kandil Dede'yi ziyaret ettim. Köyün imamı da öğrencim olduğu için bana rehberlik ediyordu. Köye döndüğümde "Hocam, hingal pişirdiler. Buyurun, beraber yiyelim" dedi. Ben de davete uyup hocanın evine gittim. Orada muhtar, bekçi ve birkaç kişi daha vardı. Ben, köyün yerleşim yerinin tarihçesinden bahsettim. Buralarda kaçak kazı yapmak isteyenlere fırsat vermeyin, yeraltı zenginliklerini koruyun gibi sözler söyledim.

Elmalı Köyü'nden geldikten bir ay kadar sonra idi. Benim tuhafiye dükkânıma bir adam geldi. TEDAŞ'ta çalıştığını söylüyordu. Tarihe çok meraklı olduğunu anlatıyordu. Çorum tarihi ile ilgili bilgi alabilmek için beni aradığını söylüyordu. Ben de çalıştığı kurumdaki müdür yardımcı ve şeflerin isimlerini söyleyip bilgi almak istedim. Tanımadığını söyleyince niyetini anladım. Çorum tarihiyle ilgili bazı şeyler anlattım ama o bana gizli haritalardan söz ediyordu. Ben de açık açık söyledim: "Bak, kardeşim ben tarih ve kültür peşindeyim. Gizli haritalarla, definecilerle benim işim olmaz. Sen, yanlış bilgilerle gelmişsin. Ben aradığın adam değilim."

Adamcağız, birden irkildi. "Sen beni yanlış anladın. Benim öyle bir niyetim yok" dedi. Ama sohbete de devam edemedi. Sonra izin isteyip gitti. Aradan birkaç ay geçmişti. O zaman Ensar Vakfı başkanlığım devam ediyordu. Dernekler masasına bir evrak teslimi için Emniyet Müdürlüğü'ne gittim. Asansörden çıkarken elinde evraklarla o adamı gördüm. Ama beni hiç tanımamış gibi davrandı. Polis arkadaşlarıyla sohbet ediyordu. Şüphemde haklı olduğum böylece ortaya çıkmış oldu.

Ben bir taraftan Danişmendname'yi inceliyordum bir taraftan da diğer bilgi ve belgeleri araştırmaya devam ediyordum. Konu, ana hatlarıyla ortaya çıkmıştı.

Genel Selçuklu tarihinin yanı sıra Danişmendname, Çorum tarihi ile ilgili eserler, makale ve incelemeler bir araya gelince Çorum'un fethinin ana hatları ortaya çıkmaktaydı. Ben de bu bilgilerden yararlanarak önce bir tiyatro eseri hazırladım. Çorum Atatürk Anadolu Lisesi öğrencileri bunu 1999 yılında Devlet Tiyatro Salonu'nda sahnelediler. Bir hafta önce de Alaca Belediye Salonu'nda sahnelediler.

Alaca Belediyesi Kültür Salonu
(Nikonya'dan Çorum'a) piyes kadrosu

Gördüm ki tiyatro, bir defa seyredilip kayboluyor. Bu nedenle bu birikimimi genç nesillerin kolayca anlayabileceği bir roman haline getirmeye karar verdim. Kitap tamamlanınca Belediye Başkanı Sayın Arif Ersoy'a götürdüm. O da metni hızla inceledi ve belediye kültür müdürünü çağırdı:

-Bak Ethem Hoca, Çorum'un fethini ihtiva eden bir roman yazmış. Bunu al, derhal bastır. Böyle bir imkânı mutlaka değerlendirelim, dedi.

Zamanın kültür müdürü:

-Derhal efendim. Bir matbaa ile görüşüp basımını sağlarım, tarzında cevap verdi.

Ben de onunla beraber çıktım. Kültür Müdürü, kitaba şöyle bir göz gezdirdi. Bana geri verdi:

-Hocam, bu konulardan Arif Hoca anlamaz, bize havale eder. Kitaba baktım da hikâye gibi, masal gibi bir şey. Bunun bilimsel bir değeri yok. Biz bunu bastıramayız, dedi.

Başkanın yanındaki adam gitti, edebiyat eleştirmeni ve çok entel bir kişi geldi. Ben bu değişimi anlayamadım. Başkan Arif Ersoy ilim ve kültür adamıydı. Kitaptan, kültürden anlamaması mümkün değildi. Bu kadar tavır değişikliğinin bir anlam veremedim ama İçeri girip başkana durumu anlatmak da istemedim. Ondan cesaret almasa böyle diyemez diye düşündüm. Belki yanlış düşündüm, bilemiyorum.

Sonra kitabı en az 1000 dolar harcayarak kendi kesemden 2000 yılında bastırdım. Satışla masrafını karşılama imkânı da bulamadım. Kitap basıldıktan sonra ilimizin bürokratlarına hediye ettim. Arif Bey'e de takdim ettim. Teşekkür etti. Ama "Hani bunu biz bastıracaktık. Niye böyle oldu?" demedi. Çorum basınında "Nikonya'dan Çorum'a" adlı roman hakkında geniş haberler ve tanıtım yazıları çıktı. Kitap hediye ettiğimde en çok Çorum Haber Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Mehmet Yolyapar memnun oldu: "Şimdiye kadar ilk defa Çorum hakkında bir roman yazıldı. Mısır'da turizmin patlamasına vesile olan da Ramses hakkında yazılmış bir roman idi. Umarım Çorumlu buna iyi sahip çıkar da Çorum'un yıldızı parlar" dedi.

"Nikonya'dan Çorum'a" adlı roman denememem sayesinde ben de Çorum tarihi hakkında pek çok şey öğrendim. Zira kitap; hayali bir kurgu ürünü değil, tarihi belgesel niteliğindedir. Bu özelliğiyle kolay okunabilen, rahat anlaşılabilen tarihi bir roman olarak her yaştan insan okuyabilir, yararlanabilir niteliktedir.

Burada şunu da ilave etmeliyim; bu roman çalışmamın sürdüğü sırada Yedi Sekiz Hasan Paşa gibi pek çok konuda araştırmalarım da devam ediyordu. Birisi basılıp ortaya çıkarken diğer eserlerle ilgili çalışmalara da ağırlık veriyordum.

1999 SEÇİMLERİ VE SONRASI

28 Şubat 1997 post modern darbeden sonra ülkede istikrar bozuldu. MGK Genel Sekreteri İlhan Kılıç'ın kendi imzalayıp yürürlüğe koyduğu 18 madde bütün katılığıyla uygulanıyordu. Başörtüsü yasağı devlet dairelerinden ve üniversitelerden sonra "kamusal alan" uydurmasıyla sokağa kadar inmek üzereydi. Refah-Yol devrilmiş, yerine Ana-Yol kurulmuştu. Refah Partisi, mahkeme kararıyla kapatılmış, yerine Saadet Partisi kurulmuştu. O da tam ortadan bölünmüştü.

1999 Nisan'ında yapılan seçimlerle bütün dengeler değişmiş, DSP-MHP ANAP koalisyonuyla bir hükümet kurulmuş ve Bülent Ecevit de Başbakan olmuştu. Demirel'in cumhurbaşkanlığının da son yılıydı. Demirel, kırık yıl sağ gösterip sol vurmuş, siyasette farklı bir yol izlemişti. Ondan sonra iyi birisi bu makama gelmeliydi. Meclisin neredeyse ittifakıyla Anayasa Mahkemesi başkanı Ahmet Necdet Sezer 16 Mayıs 2000 tarihinde cumhurbaşkanı seçildi. Bir hukukçu olduğu için herkes onun hukuk dışı uygulamalara karşı çıkmasını bekliyordu. İlk altı aylık dönemde hukukçu gibi davrandı. Ondan sonra tek başına

ana muhalefet lideri gibi hareket etti. Meclisten geçen kanunların çoğunu veto etti. Üçlü kararname ile atanması gereken bürokratların çoğunluğunu geri çevirdi. Hükümetler, atama yapamadıkları kurumları vekâleten idare ettirmeye başladılar.

Ecevit hükümeti, kendi içinde çok uyumluydu ama o da Cumhurbaşkanıyla zaman zaman çelişiyordu. Anayasa kitapçığını Cumhurbaşkanı'na fırlatmasıyla ortaya çıkan ekonomik kriz, bir esnafın yazar kasa fırlatmasıyla iyice açığa çıktı.

Bu dönemde Fethullah Hoca, dershaneleri ve yurtlarıyla bütün ülkeye yayıldı. Ecevit hükümetiyle arası çok iyi idi. Erbakan için "Onunla kalplerimizde hiçbir bağ yok" derken Ecevit için "Ahirette bana şefaat yetkisi verilirse Sayın Bülent Ecevit'e şefaat ederim" diyecek kadar onu çok seviyordu. Türkçe olimpiyatlarının başlangıcı da o döneme rastlıyordu. Her ülkedeki kolejlerde seçilmiş birkaç öğrenciye Türkçe şarkı belletilerek getirilen çocuklarla halkının gözünü boyamak kolay ve anlamlıydı. Bu rüzgâr, yıllarca sürdü. Hz. Peygamber'in olimpiyatları spor salonunda izlediğini görenler olduğu bile söylendi.

Ecevit'in sağlık durumu iyi değildi. Saray içi darbe gibi onu indirip yerine yardımcısının geçirileceği haberleri yayılmıştı. Siyasi kargaşanın arttığı bir dönemde Recep Tayyip Erdoğan, Siirt'te okuduğu bir şiirden dolayı hapse atılmıştı. Cumhuriyet'in kuruluş felsefesinin mimarlarından Ziya Gökalp'ın şiirini okumak bile suç sayılmıştı. O dönemde kurulan Ak Parti, 2002 yılında yapılan seçimlerde meclis çoğunluğunu sağlamıştı. Genel başkanları hapiste olduğu için Abdullah Gül başbakan olmuş ve hükümeti kurmuştu. Ama Ahmet Necdet Sezer, cumhurbaşkanı idi.

Çorum'da da Arif Ersoy, o günlerde belediye başkanlığını sürdürüyordu. Vali ile fikren uyuşmasalar da aynı vilayette hizmet etmek zorundaydılar.

Ecevit döneminde 28 Şubat kuralları en katı biçimde uygulandı. İlahiyat Fakülteleri'nde bazı çatlak sesler çıksa da Çorum'da sorun yoktu. Ama İmam Hatip Lisesi, başörtüsü yasağının bayan öğretmen ve öğrencilere tavizsiz uygulandığı yerdi.

Özellikle başörtülü hoca hanımlar, başörtüsünü açmak için zorlanıyorlar, ifadeleri alınıyor, uyarı yazıları veriliyor, istifaya zorlanıyorlardı. Sonunda memuriyetten atılıyorlardı. Böylelikle görevden el çektirilen hoca hanımların hallerini yakından gözlemliyorduk.

Öğrenciler için de aynı uygulamalar söz konusuydu. İdareciler, sınıflara girerek yönetmeliklere uymaları ve başörtülerini çıkartmaları yönünde sürekli uyarıda bulunuyorlardı. Sonrası mı, onu zaten biliyorsunuz.

PEKMEZLE TURŞU

Rahmetli annem, turşuyu çok severdi. Köyde büyük küplerle beş-altı küp turşu konurdu. Şehre gelince hem küpler küçüldü hem de sayısı azaldı. O sırada annem hastalandı. Doktor, tuzsuz perhiz yapacaksın, dedi. Biber, baharat, turşu da yasaklandı. Ömrünün son otuz yılı, hep perhiz yaparak geçti.

Ben de onun vefatından sonra evde bol turşu yapmaya devam ettim. Onda biri evde yenirse gerisini annemin canı içim ikram etmeyi severdim. Bu bağlamda okulumuzda senede bir gün turşulu ziyafet çekerdim. Bir büyük kova salatalık turşusu, iki kilo kara pekmez ve yanında yeterince ekmek… Öğle arasında öğretmenler odasına getirirdim. Vakti müsait olan arkadaşlar evlerine veya yemekhaneye gitmeyip orada karınlarını doyururlardı. Onlar iştahla yerken ben de annemi hatırlayıp zevk duyardım.

Bunu her yıl tekrarlayarak geleneksel haline getirmiştim.

ÖĞRENCİLERLE DİYALOĞUM

Öğrencilerle genelde iyi geçinirdim. Derslere hazırlıklı gelmek gerektiğine inanırdım. Mümkünse konuyla ilgili bir kitabı çantama alıp getirir ve onu tanıtırdım. Öğrencileri kitap okumaya teşvik ederdim.

Öğrenci dövmeyi tercih edenlerden değildim. Onlara küfürlü konuşmayı asla sevmezdim. Lokman Hekim'in edebi kimden öğrendin sorusuna verdiği "edepsizden" cevabını çok severdim. Zira edepsiz gördüğüm öğretmenlerimin yaptığını yapmamaya çalışırdım.

Öğrenci şımarıklık yapınca onu dövmek yerine uyarmayı tercih ederdim. Bazen de onun davranışına uygun gelecek bir fıkra ile cevap vermeye, uyarmaya çalışırdım.

Öğrencilerin derse ilgisini çekmek için her birine farklı dokunuşlarda bulunurdum. Osmancık, İskilip tarafından gelenlere yöresel lehçe ve taklitlerle takılırdım. Aynı şeyi Karadeniz bölgesinden gelenlere de yapardım. Bazen yerel fıkralarla sataşırdım. Merzifonlu Selahattin Harputlu'ya da Merzifon'un simgesini hatırlatırdım. Diyorum ya her birini bir şekilde uyandırırdım. Böylece herkesi sınıfa getirmiş olurdum.

Derslerde anlattığım fıkraları, eski öğrencilerim hala hatırlıyorlar. Hocam, o fıkraları bir kitap halinde yayınlasanız diyenlerin sayısı bir hayli çoktu. Ben de onlardan bir bölümünü 400 sayfalık bir kitapta topladım. Fotokopi basım yaptırarak aile fertlerimize, bazı resmi zevata ve kütüphanelere hediye ettim.

Derste dalıp giden öğrencileri genel göndermelerle uyandıramazsam özel dokunuşlara başvururdum. Bir defasında son sınıfta bir öğrencim, derste hayal alemine daldı. Gözlerini bir noktaya dikti. Arada gülümsüyor, arada geriliyordu. Belli ki hayalindekiyle konuşuyordu.

-Evladım, çeşme başından beri gel, dedim.

Şöyle bir toparlandı, dersi dinlemeye başladı ama aklı yine oralardaydı. Bir ara kendine geldi:

-Hocam, benim çeşme başında olduğumu nereden bildin, dedi. Ben de:

-Oğlum, her halinden belliydi, dedim.

-Hocam, gerçekten de çeşme başında nişanlımla sohbet ediyordum, dedi.

Neyse, sohbetini bozmuştum ama onu kırmadan derse de getirmiş oldum.

Her olaya bir fıkra ile cevap vermemden dolayı öğrencilerim, huyumu biliyorlardı. Aslında anlattığım fıkralar da konuyu açıklayacak tarzdaydı. Ardından kısa öğütler vermeye çalışırdım. Öğütlerden sıkılan bir öğrencim yerinden itiraz etti:

-Hocam, geç bunları, eski çamlar bardak oldu, dedi.

Buna ne kadar edebi, ahlaki öğütlerle karşılık versem boşa gidecekti. Ben de:

-Ne oldu evladım, çok mu üzüldün, diye sordum.

-Niye üzüleceğim ki? dedi.

-Yoksa eski çamları kasnak mı yapacaktın, dedim. Çocuk, ne diyeceğini şaşırdı. Konuya kaldığımız yerden devam ettik.

Öğrencilerimiz, genelde fakir aile çocuklarıydı. Çoğunluğu da köyden geliyordu. Yatılıda kaldıkları için çok para harcamıyorlardı ama ayda bir defa köy izni çıkınca ailesini ziyaret etmek istiyorlardı. Pek çoğunun köyüne veya kasabasına gidecek araba parası yoktu. Bunu bildiğim için tatile gidecekleri hafta bayrak töreninden sonra

bahçede gezelerdim. İhtiyacı olan beş-on kişiye yol parası vermek beni mutlu ediyordu.

Öğrencilerin genelinde kopya çekme arzusu vardır. Fırsat bulunca hiç kaçırmazlar. İşin gereği budur. Ben de kopya çekerken öğrencileri önce bir şekilde uyarırdım. Israr edince kâğıdını imzalardım. Yine de ısrar ederse kâğıdını alıp dışarı çıkartırdım. Onlar sıfır beklerlerdi ama ben onların kâğıdına ne yazdılarsa o kadar not verirdim. Sıfır verdiğim zaman disiplin kuruluna sevk etmem gerektiğini bildiğim için hiç sıfır vermedim. Öğrencilerin pek çoğunu da uyarıyla geçiştirdim. Ama kopyanın yüzlerce türünü gördüm, şahit oldum. Bu yüzden hiçbirini mağdur etmedim.

EMEKLİLİK DÖNEMİ

EMEKLİLİK VE TAŞINMA

Öğretmenlik zevkli ve kutsal bir meslektir. Sürekli okuyan ve kendini yenileyen bir öğretmen için dersler, oldukça verimli geçer. En problemli sınıflarda bile böyle öğretmenler, sınıfa ve derse hakim olur.

Sene başında branş öğretmenleri zümre toplantısı yapıp dersleri ve sınıfları kendi aralarında paylaşırlardı. Okul idaresi de genelde buna göre program yapardı. Meslek derslerine gelince öğretmen çokluğu bahane edilerek her yıl idare tarafından dersler dağıtılır ve programa eklenirdi. Çok kez idarenin tercihinde, öğretmenler hakkındaki kanaat, ders dağıtımına etkili olurdu. Falan öğretmen falan derslerde uzmanlaşmış durumda denilerek tercihen o dersler ona verilirdi. Bazen de arzu edilmeyen öğretmenlere sıkıntılı sınıflar verilerek adeta cezalandırılırdı. Pek çok arkadaşımız, ders dağıtımından önce okutmak istediği dersleri ve şubeleri idareye bildirirdi. İdare de adamına göre istekleri dikkate alır veya hiç umursamazdı.

Ben, hiçbir dönemde bana şu dersleri verin, şu sınıfları almak istiyorum ya da şu günlerde şu saatlerim boş kalsın gibi bir teklifle gitmedim. İdare ne münasip görmüşse ona uydum. Son zamanlarda kimsenin girmek istemediği dersler ve problemli sınıflar bana verilmeye başlandı. Bir yanda 28 Şubat sürecinin baskıcı havası, diğer yanda hiç haz almadığım tutumlar beni bunaltmaya başladı. 25 yılı doldurunca emekli olmaya karar verdim. Aynı dönemde ve aynı gerekçeyle on bir öğretmen birden emekliliğimizi istemiştik. Ancak öğretim yılı bitmediği için yaz dönemini beklemek zorunda kaldım.

Eski öğrencilerimden okulumuz beden eğitimi öğretmeni Nuri Demirci, eşinin emekli oluşunu hatırlatarak "Hocam, talebelerin emekli oluyor. Daha ne duruyorsun?" diyerek takıldı. Eşi, 20 yılı doldurunca emekli olabildi. Bunu biliyorum. Ben de şöyle cevap verdim: "Ben de o tarihlerde emekli olmak isterdim ama erkeklikten kaybettim."

Kanaatimce bir öğretmenin en verimli dönemi, kırk yaşlarında başlar, elli beş yaşının sonuna kadar devam eder. Ondan sonra verimden düşmeye başlar. Ben, henüz 49 yaşımdayken emekli oldum. Aylık gelirim yarıya düştü. Bunun bilincindeydim ama ruh sağlığım bakımından böylesi daha hayırlı diye düşündüm.

1999'da emekli olduğumda büyük oğlum Kadir, Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden yeni mezun oluyordu. İşe yerleşinceye kadar elbette bazı sıkıntılarımız olacaktı. Ama onu da hiç kaygı etmedim. Emekli olursam nasıl vakit geçiririm diye bir endişe de duymadım. Zira yazılarımı ve araştırmalarımı Çorum Hâkimiyet Gazetesi'nde yayınlamaya başlamıştım. O, beni yeterince meşgul ediyordu.

1999 yılının Ağustos ayında emekli oldum. Emekli ikramiyemi, yeni aldığım dairenin ince sıvasına ve iç işleriyle dekorasyonuna harcadım. Ekim ayında yeni yerimize taşınmaya başladık.

Önce kolilerle bir römork dolusu kitap taşıdık. Sonra diğer eşyaları taşımaya devam ettik. Ancak müteahhitle sorunlar yaşayan bir arsa sahibinin nahoş hareketleriyle de karşılaştık ama aldırış etmeyip eşyaları getirmeyi sürdürdük. Zira kış gelmeden, yeni bir soba faciasıyla karşılaşmadan taşınmak zorundaydık.

Yeni binanın sorunları da vardı. Henüz asansör bağlanmamış, kalorifer yakılmamıştı. Elektrik ve su aboneliği yoktu. Şantiyeden kullanıyorduk. Binaya taşınanların sayısı arttıkça bunlar dile getirilmeye başlandı. Kasım sonunda kapıcı bulundu. Kaloriferleri yaktı, ısındık. Asansör takıldı. İnip çıkmaya başladık. Emekli olduktan sonra asansörlü ve kaloriferli dairenin rahatlığına kavuştuk.

Apartman, okulumun karşısındaydı. Her gün balkondan okulumu ve öğrencilerimi seyrediyordum. Bu da bana büyük bir huzur ve keyif veriyordu.

Taşınırken en lüzumlu olan eşyaları getirebildik. Dededen kalma antik eşyaları ve bir gün lazım olur diye sakladığım belge niteliğindeki evrakı çöpe atmak zorunda kaldık.

Ayrıca çatıda bulunan ata yadigârı bazı eşyaları da isteyene vererek elden çıkardık: Çıkrık, teççe, yün tarağı, kirman, tırpan, yaba, dirgen, anadut, kendir çuvallar, bağ leğeni, küpeli kazan, çay kazanı, bakır masaflar (tepsiler), bakır kap kacak, gaz lambaları, gemici feneri, iki gözlü ipli terazi, kefeli terazi, kömürlü ütü, el kantarı, kazma, kürek, balta, nacak, meğel/çapa, levye demiri, balyoz, mengene, hakla, yarımla, mucur, annemin aynalı ahşap sandığı, kırmalı ceviz sandalyeler, havan/dibek, bulgur çektiğimiz taş el değirmeni, el dokuması yolluklar, sergiler, bakır helkeler, güğümler, ibrikler, bakır tencereler, küpler, çömlekler, testiler, çam bardaklar/testiler, saç ayakları, ekmek tahtaları, kıl çullar, kendir çullar, kıl çuvallar, kilim heybeler, eyer ve kamçı, tunç semaver, katlanabilir kahve kavurma tavası, tunç kahve değirmeni, ahşap kahve saklama kabı, mangal, tunç maşalar, bakır büyük baklava masafı/tepsisi, büyük su böreği tepsisi, kösüre, hamur teknesi, yayık, hızar, bakır ibrik, banma, çay kazanı, bağ leğeni, pekmez fıçısı/şapşal, güğüm, bakır helke, el leğeni ve ibriği, tandır saçı, demir döküm ve kovalı sobalarla boruları, 40 yıllık gazete kupürleri arşivim, çevirmeli sabit ev telefonu, Facit hesap makinesi, daktilo…

Müstakil ev ile daire arasındaki bu farkı da yaşadık. Taşındığım evde bunları koyabilecek bir yerim olmadığı için pek çok şeyi attık ya da dağıttık. Hiçbirini satıp paraya çevirmeyi düşünmedik. Altmışlı yıllardan beri biriktirdiğim gazete kupürleri ve belgeler de zayi oldu.

O yıllarda keşke bir etnografya müzemiz olsaydı diye düşündüm. Belki bunların bir kısmını oraya hibe edebilirdim. Zira bu tür eşyalar, en fazla yirmi otuz yıl sonra parayla da olsa bulmak imkansız hale gelecektir.

MÜSTEŞAR YARDIMCISI VE GENEL MÜDÜRÜN OKUL ZİYARETİ

1 Mart 2000 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Necdet Özkaya ve Din Öğretimi Genel Müdürü Prof. Dr. Mualla Selçuk, okulumuzu ziyaret etmişler, incelemelerde bulunmuşlar, idareciler ve öğretmenlerle toplantılar yapmışlardı. Ecevit hükümetinin politikaları doğrultusunda İmam Hatip Liseleri'nin orta kısımlarının kapatılması ve katsayı engeliyle üniversitelere giriş yollarının kesilmesi, ihtiyaç fazlası binaların başka okullara devredilmesinin yararları gibi söylemlerle konuşmalarını sürdürmüşlerdi.

Sayın Mualla Selçuk da "Gelişim Projesi"nden söz etmiş ve bu sayede İmam Hatip Liselerinin de fiziki kapasitelerinin korunabileceğinden bahsetmişti. Ben de emekli olmama rağmen bu konuşmalardan haberdar oldum.

1 Mart 2000 Çarşamba akşamı bu iki zatın İMVAK salonunda yine bir konuşma yapacaklarını duydum. Ben de izlemeye gittim. Oturumda görüş alışverişi olur diye bekledim. Ancak konukların konuşmaları bitince Türk Sanat Müziği Konseri başladı. Konuşmamıza fırsat verilmedi. Ben de düşüncelerimi Sayın Mualla Selçuk Hanımefendiye bir mektupla iletmeyi uygun buldum.

Mektubumda önce din eğitimi ve özellikle İmam Hatip Liseleri üzerinde yıllardır oynanan oyunların geldiği noktaya işaret ettim. Bu noktadaki tespitlerimi ve çözüm önerilerimi sıraladım. Kendisinin iyi niyetli yaklaşımlarını, bilimsel düşünmesini takdirle karşıladığımı ifade ettim.

"Milletin demokratik taleplerini dikkate almayarak Türkiye Cumhuriyeti'nin Din Öğretimi Projesi; bir İlahiyat Fakültesi ve üç beş İmam Hatip Lisesi şeklinde ise o başka. Mevcut İmam Hatip Liselerinin

ve İlahiyat Fakültelerinin kapanmaması isteniyorsa, bunun zemini oluşturulmadan "öğrencisizlik nedeni" ile kapanırsa, suç bizde değil demek, çare olmasa gerektirir." dedim

Duygu, düşünce ve endişelerimi açık yüreklilikle dört sayfalık mektupta dile getirdim. Kendisinin samimi gayretlerini sürmesini temenni ettim. Halen o mektubun fotokopisini saklıyorum.

Mektubumda kendimi tanıttım. Adres ve telefonumu da verdim. İsimsiz mektuplardan farklı olduğunu böylece ifade etmiş oldum. O da mektubu alınca ev telefonumu aramış. Evde büyük oğlum Kadir vardı. Ona Ethem Erkoç'la görüşmek istediğini söylemiş. Adres ve telefonun bana ait olup olmadığını sormuş. Teşekkür edip kapatmış. Ancak ev telefonlarında o zamanlar arayanın numarasını kaydetme özelliği olmadığı için arayamadım. Ama mesajımın yerine ulaştığından emin oldum. O da beni tekrar aramadı.

ÇEÇEN MİTİNGİ

Çeçen Halkı, sekizinci asırdan beri İslam'la tanışmış ve asırlardır İslam'ın bayraktarlığını yapmıştır. Moğol istilasında bile dağlara çekilip bağımsızlık mücadelesi vermiştir. On dokuzuncu yüzyılın sonlarında başlayan Şeyh Şamil direnişi, Kafkasya'da destan olmuş ve bu ruh hiçbir zaman dinmemiştir.

Yirmi birinci yüzyıla girilmek üzereyken bu ruh, tekrar canlandı. Cevher Dudayev, bu cihat ortamının eri ve Çeçen Savaşı'nın şanlı komutanı olarak ortaya çıktı. Koca Rusya'ya karşı cihat ilan etti. Bu şahlanış, dünyadaki bütün İslam ülkelerinde dirilişe vesile oldu. Pek çok ülkede çeçen cihadına destek mitingleri yapıldı.

Biz de Çorum'da Çeçenistan'a destek için bir miting yapmaya karar verdik. Abide Meydanı'nda yapılacak mitinge, cihada duyarlı tüm sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri katılma sözü verdiler. O

sırada ben de Ensar Vakfı başkanıydım. Toplantı, bizim vakıfta yapıldı. Bir kuruluş, bu mitinge ayrı katılacağını söyledi.

Sanıyorum 2000 yılının Mayıs ayındaydı. Abide Meydanı'nda büyük bir miting yaptık. Sonradan katılan o kuruluş temsilcileri, mitingin yönetimini devralmak istediler. İstedikleri karşılanmazsa toplu olarak miting alanını terk edeceklerini söylediler. Mürsel Turbay konuşma yaparken bu grup, slogan atarak miting alanından ayrılmaya başladı. Konuşmacılarda bir tereddüt oluştu. O zaman ben hiçbir şey olmamış gibi mitinge devam edilmesini söyledim. Bu aksaklığa rağmen çeçen mitingi, muhteşem oldu.

Mitingde toplanan para, bir komite tarafından sayılarak bu mitinglerin Türkiye çapındaki organizatörü, Refah-Yol hükümetinde Havuz Sistemi'nin kurucusu Sivas milletvekili Abdullatif Şener'e teslim edildi.

Bu mitingde Çeçen kardeşlerimize hem gönül bağımızı bildirdik hem de maddi desteğimizi ulaştırmış olduk.

KADİR'İN MEZUNİYETİ VE EVLİLİĞİ

Büyük oğlum Kadir, Çorum İmam Hatip Lisesi'ni bitirince 1994 yılında Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi İşletme bölümünü kazandı. Kayıt olmaya kendisi gitti. Birkaç gün içinde Cumhuriyet Yurdu'na girmesi mümkün oldu. O seneyi orada geçirdi.

Kadir, fakülteyi kazanınca üç yıl önce aldığım binek arabamı da götürmek istedi. Fakat o günlerde meslektaşım ve dostum Celal Avcı ve birkaç akrabasının da trafik kazasında vefatı üzerine arabayı satmak mecburiyeti hissettim.

Cumhuriyet yurdu, bir yıl sonra fakülte binalarına eklenince Kadir, başka yer aramak zorunda kaldı. Bu nedenle birkaç arkadaşıyla

evde kaldı, daha sonra devlet yurtlarına yerleşti. İdeolojik çalkantıların ve çatışmaların yoğun olduğu dönemde okudu. 1999 yılında mezun oldu. Fakülteye girdiği dönemde katsayı engeli yoktu ama mezun olduktan sonra 28 Şubat kafasındakilerin uygulamaları yüzünden İmam Hatip Lisesi mezunu olmasının sıkıntısını yaşadı. KPSS sınav puanlı iyi ama mülakatta eleniyordu. Mezun olduğu lise ve ortaokula bakılıyor, İmam Hatip'le en küçük ilişkisi varsa kazanmasına imkân kalmıyordu.

Bu sıkıntılardan sonra özel sektöre yöneldi. Birkaç şirkette çalıştı. Üç-dört yıl böyle vakit geçirdi. Sonra işi bırakıp tekrar sınavlara hazırlanmaya başladı. Ak Parti döneminde İmam Hatip Lisesi mezunu olduğu için zorlanmayacağı umudundaydı. Bir yıl eve kapanıp ders çalıştı. Sınavlardan iyi puan alınca kaymakamlık, idari hâkimlik, Sayıştay imtihanlarına girdi. Yine 28 Şubat kadrolarının hışmına uğradı ve kazandırılmadı. Sonunda bir devlet bankasının müfettişlik sınavına girdi. Mülakatta bütün soruları cevaplandırmış ama orada komisyon üyelerinden birisiyle şöyle bir diyalog geçmiş:

-Sen İmam Hatip Lisesi mezunu musun?

-Evet.

-Gidip de imamlığını yapsana… Bankacılıkta ne işin var?

-Ben bu sınava Siyasal Bilgiler mezunu olarak giriyorum. Biliyorsunuz değil mi?

-Evet.

-Bu sınava girmeye hakkım var mı?

-Var, tabi.

-Ama neden bankacılık?

-O da benim tercihim…

-Tamam, çık.

Kadir, bu durumu bana bildirdi. Ben de onların amirlerine ilettim. Sınav sonuçları iki gün açıklanamadı. Sonra Kadir'in ismi, kazananlar arasındaydı.

1999'da mezun olmasına rağmen 2004 yılı Mart ayında ancak resmi göreve geçebildi. Ankara'da müfettiş yardımcısı olarak göreve başlamasından sonra Kuşadalı sözlüsünden ancak vize çıktı. Mayıs ayında Kuşadası'na kız istemeye gittik. Aileyle görüştük. Orada bir nişan yapılmasının uygun olacağını söylediler. Öğretmenevi'nin salonunda geniş katılımlı bir nişan töreni yaptık.

Düğün gününü sonra tespit ederiz dedik. Ama işi uzatmak da istemiyorduk. Gelin adayımız da Artvin'de İngilizce Öğretmeniydi. Ağustos ayında düğün yapmaya karar verdik. Kuşadası'nda çay bahçesinde önce kına gecesi yaptık. Düğünlerde çalgıcıların âdetidir; kaynanayı ve kayınpederi sık sık oyuna kaldırıp bol bahşiş almak. Ben bahşişi peşin olarak veriyordum ama oynamaya hiç kalkmıyordum.

Kına gecesini öyle böyle atlattık. Bir de geniş düğün salonunda düğün yapılacaktı. Her taraftan davetliler geliyordu. Bizden kendi çocuklarım, Ankara ve İzmir'den akrabalarım katılabildi. Orada da aynı şekilde, çalgıcılar bahşiş derdindeydiler, sık sık beni anons ediyorlardı ama ben de yerime bacanağı gönderiyordum.

Kuşadası'ndaki düğün kısmını da böyle hallettik. Çorum'dakine gelince onu kendime göre düzenledim. Cevşenli düğün Salonu'nda erkeklere yemek ve mevlit, Oba Lokantası'nda da kadınlara yemek vererek düğünü tamamlamış olduk. İzmir-Kuşadası tarafından gelenler de farklı bir düğün görmüş oldular.

Odamda çalışırken

İSVİÇRE SEYAHATİ

İSVİÇRE SEYAHATİ

2000 yılı, A. Necdet Sezer'in cumhurbaşkanlığına başladığı yıldır. Demirel'den sonra bir hukukçunun bu makama oturuşu, beklentileri artırdı. Ama o da ancak altı ay sürdü. Ondan sonra Sayın Sezer, tek başına ana muhalefet gibi görev yaptı.

Artık emekli olmuştum. Sınıf arkadaşım kadim dostum Hami Aydoğan da İstanbul'da emekli olmuş ve İsviçre'de Milli Görüş merkezinde Türk çocuklarının eğitimiyle meşguldü. Bana da yaz döneminde İsviçre'deki eğitim faaliyetlerine katılmamı rica etti. Ben de kabul ettim. Pasaportumun süresini uzattım. Temmuz ayının ortasında Zürih'e gitmeyi kararlaştırdık.

Bunun için öncelikle Ensar Vakfı Başkanlığını bırakmam gerekiyordu. 1994 yılından beri yönetim kurulunda görev yapıyordum. 98'den beri de Ensar Vakfı Başkanlığı görevini sürdürüyordum. Artık görevi başkanlığı bırakmam gerektiği kanaatine vardım. 21.06.2000 tarihli toplantıda Ensar Vakfı Çorum Şubesi başkanlığını Zekai İşler devraldı.

Bundan sonraki işim de tuhafiye dükkânımızı kapatmak ve ticari faaliyeti sona erdirmekti. Emekli olduğum için artık kimsenin beni sürgün etmesi ihtimali yoktu. Şayet sürgün olursam bunu engeller diye sürdürülen eşimin işyerine de ihtiyaç kalmamıştı. Onun için oğlum Abdullah'a ben gelene kadar alacakları topla, kapanış işlemlerini

tamamla deyip 15 Temmuz 2000 tarihinde İstanbul'dan Zürih'e hareket ettim.

Amacım Avrupa'yı tanımaktı. Batı medeniyetini ve kültürünü gözlemlemekti. Zira Mısır seyahatiyle İslam dünyası, Arap dünyası hakkında bir fikir sahibi olmuştum. Bu seyahatle de Hıristiyan dünyası, kiliseleri, yaşantıları ve kültürleri hakkında bir fikir edinmem mümkün olabilecekti.

Zürih havaalanına indiğimde şiddetli yağmur yağıyordu. Temmuz ortasında böylesi yağmura hayret ettim. Ama orada sık sık yağmur yağar, arada bir de güneş yüzünü gösterirmiş. Havaalanında beni karşılayıp teşkilatın genel merkezi olan Wetzikon'a götürdüler. Hava yağışlı ve kapalı olduğu için çevreyi pek göremedim. Ama Alpler'in tepesinde biriken suların kayalardan küçük şelaleler halinde akışını zevkle izledim.

İsviçre şehirlerinde, özellikle Zürih'te küçük bakkal görmek neredeyse imkânsız. Ya büyük marketler var ya da pek çok ünlü markanın şubelerini içinde barındıran alışveriş merkezleri var. Şehrin merkezinde veya en hakim tepesinde büyük kiliseler var. En çok Katolik ve Protestan kiliselerine rastlamak mümkündü. Günün belli saatlerinde çalan çan sesi, kulakları tırmalıyordu. Kilisenin yanından geçerken çan sesinin başladığında pek çok kişinin kulaklarını tıkadıklarını gördüm. İlk günlerde rastladığım her kiliseye girip inceledim. Ayakkabıyla girip okul sıralarına oturur gibi oturdum. Önümdeki sıraya İncil koyup okuyorlar ya da takip ediyorlarmış. Duvarlar, İncil ve Tevrat'ta geçen olayları sembolize eden tablolarla ve heykellerle dolu. Kıble tarafında çarmıha gerilmiş İsa heykeli ve önünde vaaz kürsüsü. Arka tarafta kilise korosunun kullandığı büyük bir org. Kiliseler oldukça loş. Aydınlık bir kiliseye hiç rastlayamadım. Katılım çok az. Gelen cemaat de ibadete değil de defileye geliyormuş gibi giyinmişlerdi. Sadece Pazar gününün

dışında ziyarete açıktı. Bazen de kilise koroları ve tiyatro kulübünün gösterilerine…

Zürih'i gezerken şehrin kenarında ırmağın çevresine dikkat etmemi söylediler. Hami Bey, burası eroinmanların buluşma yeri, dedi. Burada buluşurlar ve eroin çekerlermiş. Devlet de buradakilere polisler aracılığıyla düşük dozda eroin satarmış. Bura ile ilgili çok çarpık hikâyeler anlattılar.

Esas mekânımız Wetzikon idi. Hami Bey, bana oturarak bir ülkenin kültürünün tanınamayacağını sürekli hatırlatıyordu. Onun için fırsat buldukça gezmeyi tercih ettik. Oranın meşhur şehirlerinden Winterthur'a, Wil'e, Watwil'e, Zuck'a gittik. Neuhansen'i geçtik, Rheinfall denilen şelaleye ulaştık. Ren nehrinin tam haşmetiyle yükseklerden dökülürken kulakları zorlayan çağlayışını seyrettik. O manzarayı hayatım boyunca unutacağımı hiç sanmıyorum.

EĞİTİM KAMPI

Sanıyorum 20 Temmuz tarihinde eğitim kampı başlıyordu. Teşkilat, Alpler' in zirvesine yakın bir mevkide kamp yeri olarak bir bina kiralamışlardı. Hami Bey ile ben eğitimci olarak görev yapacaktık. Bir aşçımız ve bir de hizmetlimiz vardı. Erzak ve malzeme, günlük olarak şehirden getirilecekti. Altmış kadar öğrenciyi iki şube yaptık. Ders programında Kur'an'ı Kerim ve Din Dersi yer alıyordu. Okumayı bilenlere tecvit öğretmeye ve bilmeyenlere baştan başladık. Din Dersi'nde teşkilatın hazırlamış olduğu kitabı takip ediyorduk.

Çocukların Türkçesi çok zayıf olduğu için konuları kısa tutuyor, soru-cevaplarla çok tekrar yapmaya çalışıyorduk. Ders dinlemeleri güzeldi ama anlatımları çok zordu. En büyük zevkleri telefonla oynamaktı.

Hafta sonları aileleri ziyarete geliyorlardı. Oyuncaklar, çikolatalar ve müzikli aletler getiriyorlardı. Çocuğunun ne öğrendiği ile ilgilenenler pek azdı. Onların arzularını yerine getirmekle görevlerini yerine getirdiklerine inanıyorlardı. Onun için bize gelip de çocuğumuzun daha iyi din eğitimi alabilmesi için ne yapabiliriz diye soran hiç olmuyordu. Onlar, burada tamamen dinsiz veya Hıristiyan olmasın diye bize gönderiyorlardı. Türkiye ile gönül bağları devam edebilmesi, Müslüman olduklarını unutmamaları için bu kampların yararına inanıyorlardı.

Ancak çocuklar İsviçre okullarında onların kızları ve oğlanlarıyla okuyorlardı. Aralarında şimdiden gönül bağı oluşanlar bile vardı. Cinsellik konusunda oldukça açık fikirliydiler. Zira okullarında on iki- on üç yaşlarında cinsellik dersi görüyorlar ve doğum kontrolü tedbirlerini öğreniyorlardı. Okullarında cinsellik sorun değilmiş, önemli olan çocuk olmasını engelleyebilmekmiş. Bunu gönül rahatlığıyla söyleyebiliyorlardı.

Türk çocukları da bu ortamda okuyorlar. Üstelik bazı saatlerde okul kilisesinde ayinlere katılıyorlar. Derslerde Hz. Musa, Hz. İsa, Hz. İbrahim kıssaları anlatılıyormuş ama kendi kutsal kitaplarına, Tevrat ve İncil'e göre. Derste biz anlattığımızda çocukların tepkilerinden bunun böyle olduğunu anladık.

Dört haftalık dersle ne yapılabilirse bu çocuklara biz de onu yapmaya çalıştık. Sadece dersle değil, oyun eğlence ve yemek kültürüyle de farkındalık ortaya koymak istedik. Ama gördük ki çocuklarımız bizim klasik ev yemeklerimiz yerine tost, hamburger, pizza, salam, sosis, çokokrem türü yiyecekleri ve gazlı içecekleri tercih ediyorlardı. Bu konuda ısrarımızın pek yararlı olmadığını fark ettik.

KURULUŞ BAYRAMI

Kamp devam ederken yöneticilerden Ahmet Bey, bizi ziyarete geldi. Günlerden Salı idi. Hafta içinde çalışman gerekmiyor mu dedim. O da bana bugün 1 Ağustos… İsviçre'nin kuruluş bayramı dedi. Ama ortada ulusal bayram kutlamalarına benzer bir hal yoktu. Okullardan boru-trampet sesleri gelmiyordu. Halk sokaklara dökülmemiş, tören alanı falan hazırlanmamıştı. Ahmet Bey'e aklımızdan geçenleri sorduk. O da bize gelin de size buradaki bayram kutlamalarını göstereyim dedi. Bizi kamp alanından alıp şehre indirdi.

Şehre yaklaştık ki herkes evinin çevresini bayraklarla donatmış, konutunu kapısından itibaren renkli kâğıtlar ve ışıklarla süslemiş. Markete vardık, sadece havai fişek satışı yapılan reyon açık. Oradan biz de bol miktarda havai fişek aldık. Meğer akşam olunca herkes elindeki havai fişekleri göğe fırlatır, gökyüzü renk cümbüşüyle aydınlanırmış. Bu eğlence, gece geç vakitlere kadar sürermiş. Akşam olunca biz de katıldık bu eğlenceye. O sırada duyduk ki ünlü müzik grupları ve sanatçılar her şehrin belli yerlerinde konserler verirlermiş. Yani orada ulusal bayram devlet töreniyle değil de halk tarafından kutlanırmış.

ÇİFTLİK EVLERİNDE

Eğitim merkezimizin yakınlarında çiftlik evleri vardı. Orada en az elli hayvan otlatılıyordu. Ama başında çoban yoktu. Arazinin etrafı tellerle çevrili ama hayvanlar tellere yaklaşmıyorlardı. Zira düşük voltajla tellere elektrik verilmiş. Hayvanlar bile bu konuda deneyimli.

Çiftlik evinde sadece bir bekçi var. Çiftçiler, günde bir saat mandıranın önüne kadar en lüks arabalarıyla geliyorlar. Dekolte kıyafetli, süper makyajlı kadınlar da araçtan iniyorlar, içeride

tulumlarını ve çizmelerini giyip hayvanların ahırlarını temizliyorlar, yapmaları gereken her şeyi yapıp duşlarını alıyor ve kıyafetlerini değiştirip yine lüks aracıyla ayrılıyorlar.

Aynı aileleri tarlalarda ot biçerken, tırmık çekerken, römorkları yüklerken de gördük. O kılıktaki kadınlarımız tarlayı bırak, sebze pazarına bile gitmezler sanıyorum.

Bir gün bir bahçenin kenarından geçerken Hami Bey, arabayı durdurdu. Bak, masada elma var, gel elma alalım dedi. Ben de sahibi yok ki nasıl alacağız dedim. Masaya yaklaştığımızda elmaları poşetlenmiş ve üzerine fiyatının da yazılmış olduğunu gördük. Masada bir de metal kumbara vardı. Hami Bey, "Buradan beğendiğin bir poşeti alıyorsun, üzerinde yazılı olan bedeli kumbaraya atıyorsun. Bu kadar basit" dedi. Biz de öyle yaptık. Bir paketi aldık ve parasını kumbaraya attık. Masanın yakınında bir de zambak çiçekleri vardı. Yanında da 1 Frank yazılı bir tabela dikiliydi. Meğer ondan da kaç çiçek alırsan yine parasını kumbaraya atıyormuşsun.

Düşündüm şöyle; bu hal bizde olmalıydı. Aslında bu, Müslüman'a yakışır bir durum.

Elmayı alıp arabamıza bindik. Paketi açtım, birisini yedim. Eşeleğini pencereden atayım mı diye sordum. Zira etraf hep araziydi. Elimdeki de meyve artığı. Hami Bey, birkaç km arkamızdan gelen araçtakiler bizi ihbar ederler. En az 100 Frank ceza yeriz dedi ve ilave etti. "Burada herkes polis gibi görev yapar. Onun için bunlara polis millet derler."

OKUL VE EĞİTİM

Okullar açıldığında sırtına çantasını alıp giden çocuklara ve gençlere rastladım. Spora gidiyorlar sandım. Meğer okula gidiyorlarmış.

Orada öğrenciler, dilediği kıyafetle okula gidebiliyorlar. Göbeği açık kızla başörtülü kız veya kısa pantolonlu gençle eşofmanlı delikanlı aynı sırada oturabiliyorlarmış. Öğretmenler de aynı şekilde kılık kıyafet özgürlüğüne sahip. Ceket, kravat, ütülü pantolon zorunluluğu yokmuş.

Her okulda laboratuvar, kantin, spor salonu var. Bazı okullarda özel yüzme havuzları da bulunuyormuş. Olmasa da her hafta yüzme havuzlarına zorunlu olarak götürülüyorlar.

İsviçre'de anaokulu, ilkokul ve ortaokul toplam on bir yıl zorunlu eğitim var ama aynı okulda ve aynı mekânda değil. Kabiliyetine ve isteğine göre okullardaki eğitim değişiyor.

En uzun tatilleri, yazın bir aydır. Öğretim yılı içinde iki haftalık tatiller var ama kışın öğrendiğini yazın unutturacak kadar üç dört aylık tatilleri yok.

Benim için en önemlisi, eğitimde dayak faktörü yokmuş. Ama yaramazlık yapan, ödevleri ihmal eden, kavgaya karışan… öğrencilere para cezası, tatil günlerinde okulda etüt yapma cezası gibi cezalar veriliyormuş. Bu da ıslaha kâfi gelmezse bir alt sınıfa veya bir alt derecedeki okula gönderme cezasıyla cezalandırılıyorlarmış.

Vatikan'ın korumaları da hep İsviçre'de yetiştiği için büyük kışlalara rastlarız sanıyordum. Ama arazinin kıtlığından mıdır bilemem, askeriye, Alp Dağları'nın tepelerinde, hiç yerleşim yeri olmayan bölgelerdeymiş. Askeri eğitim ve ata binme gibi sportif aktiviteler hep Alpler' in tepelerinde, boş buldukları yerlerde yapılıyormuş.

İsviçre'de birkaç kez halk oylaması yapılan yerlere rastladık. Bir yerden yol geçecekse, tünel yapılacaksa, kaldırım taşları değiştirilecekse… mutlaka yöre halkına sorulur. Oylama sonucuna göre hareket edilir. Halk ne derse desin biz böyle uygun gördük diye bir şey yoktur.

TEMİZLİK VE ÇÖP

İsviçre'de kötü bir gelenek var; tuvalete giydiği ayakkabısıyla odalarında da dolaşıyorlar. Bizim film ve dizilerde de bu çarpık uygulamayı iyi örnekmiş gibi izlettiriyorlar. Yedikleri pek çok gıda bize göre necis ama sokaklarında, işyerlerinde, hava limanlarında, tren istasyonlarında yerde bir çöp göremezsiniz. İçilen sigaranın izmariti, yenilen meyvenin eşeleği mutlaka bir çöp kutusuna atılır. Ama tuvaletlerinde su kullanmıyorlar yani taharet musluğu yok. Çöpleri evden götürüp rasgele bir çöp bidonuna atamazsınız. Belediyeden satın alınan çöp vergisi dâhil torbalara koymak zorundasınız. Hem de alüminyum meşrubat kutularını bir torbaya, mutfak atıklarını bir torbaya, demir ve metal torbalarını bir torbaya, cam ve cam şişe başka bir torbaya, piller de ayrı bir torbaya konularak ağızları bağlanır ve ayrı ayrı çöp bidonlarına atılır. Aksine hareket edenler, mutlaka bulunur ve cezalandırılır. Atılan çöpler, geri dönüşüm fabrikasında değerlendirilir.

Ev eşyanızı atacaksanız vergisi ödenmiş büyük poşetlere yerleştirip belli yerlere koyabilirsiniz. Eski ve hurdaya çıkmış aracınızı da para ödeyerek araba mezarlığına atabilirsiniz.

Benim en çok dikkatimi çeken de okunmuş gazete ve dergiler konusudur. Onları haftanın belli gününde bağlayıp evin/apartmanın önüne koyarsınız. Okul öğrencileri onları toplarlar, okulda biriktirirler ve topluca kâğıt fabrikasına satarlar. Elde edilen gelirlerle öğrencilerin okul ihtiyaçları giderilir ve okul gezilerinin masrafları karşılanır.

İsviçre'de şehirlerarası ve uluslararası taşımacılıkta tren en önde yer alır. Orada otobüs terminali, dolmuş durağı yoktur. Şehir içi ulaşım da tren, tramvay veya belediye otobüsü ile yapılır. Trafikte kurallara uymak çok önemlidir. Uymayanlara ayrıcalık yapmadan ceza kesilir. Hiç affı yoktur.

DİNİ HAYAT

İsviçre nüfusunun en az üçte biri yabancıdır. Okullarda ise öğrencilerin yarıdan fazlası yabancıdır. Ama kendi öğrencilerini başarılı gösterirler. Yerli nüfusun %97'si Hıristiyan'dır. Bunlarda da çoğunluğunu Katolikler teşkil ederler. Katoliklerin, Protestanların ve diğer mezheplerin kiliseleri ve cemaatleri ayrıdır. Halkın dinle ilgisi pek yok gibi. Ama resmi tatilleri, hep dinlerince kutsal olan günlerdedir. Noel ve Paskalya tatili bunun bilinen örnekleridir. Ülkede yirmi bin kadar Yahudi var ama ekonominin yüzde seksenini onlar kontrol eder. Büyük mağazalar ve fabrikalar hep onların. Yabancılar içinde yüz bini aşan bir sayı ile Türkler, epeyce yer tutmaktadır. Farklı dernekler, camiler ve fırkalarla aşırı bölündükleri için etkin değiller.

İsviçre'deki dini hayatın göstergelerinden biri de mezarlıklardır. Şehir ve kasabaların yakınındaki mezarlıklar, çok temiz ve bakımlıdır. Mezarlıkları dolaşırken ortada duvar gibi yerler gördüm. Duvarın iki tarafında posta kutuları gibi kutular var. Hami Bey'e sordum, bunlar nedir diye. O da her kutunun içinde bir insanın külü bulunuyor., dedi. Anahtarı, cenaze sahiplerine veriliyormuş. Ziyaret etmek istediğinde kavanozu alıp, sevip okşadıktan sonra yerine koyarlarmış. Ben, cenazelerin yakılması geleneği sadece Hindularda var biliyordum. Meğer buradaki bazı aileler ve ateistler, cenazelerinin yakılmasını vasiyet ediyorlarmış.

KİLİSE SORULARI

2000 yılı yaz dönemindeki eğitim bitince Wetzikon'a döndük. Biraz dinlenelim, biraz da ülkeyi gezip tanıyalım istedik. Ama yöneticilerimizden Ahmet Bey, önümüze birkaç sayfalık soru listesi koydu. Sorular, dini konulardan başlıyor, batılıların klasik

İslam'da açık arama tarzındaki klasik sorularlarıyla devam ediyordu. Bunları hastanedeki hemşireler hazırlamış dediler ama rahiplerin rehberliğinde hazırlandığı belli idi. "Anglikan Kilisesi'ne Cevap", "İslam'ın Etrafındaki Şüpheler", "İslam'a İtirazlar ve Kur'an'ı Kerim'den Cevaplar" gibi eserlerde ele alınan bazı soru ve cevaplar da vardı. Elliyi aşan soruya kısa ve net cevaplar istiyorlardı. Birkaç haftalık çalışmayla cevapları hazırlardık.

Cevaplar, önce soruların geldiği yere gönderildi, sonra da teşkilat dergisinde yayınlandı. Bu soru ve cevapları gelirken getirdiğim için ben de bir sunuş yazısıyla **"Antony ile Maria Sordular Söyledik"** başlığı altında Çorum Hâkimiyet Gazetesi'nde 02.12.2000 tarihinde başlayarak 32 gün süren bir yazı dizisi halinde yayınladım. Soruların farklı, cevapların da sade oluşu nedeniyle çok ilgi çekti. Ama onu henüz kitap haline getirip yayınlamadım.

BAŞKENTİNİ GÖRDÜK

Hami Bey de benim gibi bu ülkenin kültürünü tanımak istiyordu. Onun için sürekli gezmek arzusundaydı. Wetzikon'dan her gün bir yere gittik. Zürih, belki en çok uğradığımız yerdi. Başkenti Bern'e de gittik. Parlamento binasını gördüğümde hayretler içinde kaldım. Etrafında duvar ve koruma tertibatı yoktu. İsteyen girip gezebiliyormuş. Cumhurbaşkanının ayrı bir binası yokmuş. Meclisteki bir odayı makam odası olarak kullanıyormuş. Konutu da meclis binasının karşısındaki tek katlı bahçeli evdi. Şehir küçük ve sakindi. Ulaşım, trenleydi.

Zürih'ten sonra en büyük şehirlerinde biri Winterthur, diğeri de Basel'dir. Buralar, ticaretin de merkezlerindendir. Will, Watwill gibi şehirleri gezdik. Luzern'e gittiğimizde iki müzesini ziyaret ettik. Luzern gölünü ve yukarısındaki devlet adamlarının konakladığı tarihi oteli gördük.

ALMANYA'YA GEÇTİM

İsviçre'de gezerken Almanya'ya gitmeye karar verdim. Trenle yola çıktım. Yol boyunca Ren Nehri kıyısında en az dört tane nükleer santral gördüm. 600 km'lik yolculuktan sonra eski başkenti Bon'a vardım. Orada öğrencim Ahmet Göloğlu beni karşıladı. Şehri bir turladık. Başkent iken cıvıl cıvıl olduğu söylenen şehrin terkedilmiş boş binalarını gördüm. Zira iki Almanya birleşince başkent, Berlin'e taşınmış. Sadece başkent olması nedeniyle ihtişamlı görünen Bon sönmüş. Oradan Ahmet Göloğlu'nun kaldığı Ramegen'e gittik. Orada iki gece misafir oldum. Oradan da Almanya'nın en büyük şehirlerinden Köln'e gittik. Orada her yerde Türklere ait iş yerleri vardı. Epeyce gezdik. Köln'ün her yerinden görülebilen Don Kilisesi'ni ziyaret ettik. Almanya'ya gelen her turistin uğradığı yer olan Kilise'nin cemaati ise çok azmış. Bu da bir şeyleri anlatsa gerek.

Üç günlük Almanya turundan sonra yine tren yolculuğuyla İsviçre'ye döndüm. Arkadaşlar, buraya kadar gelip de Liechtenstein adı verilen krallığı görmemek olmaz, oraya da gidelim dediler. Otuz bin nüfuslu küçük bir ülke. Bunun sekiz bini de yabancı. Başkente tepeden bakan kral sarayından ülkeye bakınca gelişmiş, bakımlı bir devlet. Burada yaşayanlar hiç vergi vermiyorlarmış. Zira burası dünyanın her yerinden para çekiyormuş. Yüz bine yabancı firmanın burada ya merkezi ya da temsilciliği varmış. Onların para transferinden elde ettiği gelirler, bu ülkeye büyük refah sağlıyormuş. Parlamenter sisteme bağlı bir krallık. Biz, burada Türklerin toplandığı camiye uğradık. Bir vakit namaz kıldık, yemek yedik ve tekrar Zürih'e döndük.

"İsviçre Gezi Notları" adlı yazı dizisinde bunlarla ilgili ayrıntılı bilgiler verdim. Seyahatname türündeki bu yazıları 18.09.2000 tarihinden başlayarak 27 gün Çorum Hâkimiyet Gazetesi'nde yayınladım. Onu da henüz kitap haline getirmedim.

Birinci İsviçre seyahatim, iki ay kadar sürdü. Mısır'la İslam âlemini, İsviçre ile de batı dünyasını, düşünce yapısını ve yaşantısını izleme fırsatı bulmuş oldum. Bu iki seyahat da dünyaya bakışım hakkında bende yeni ufuklar açtı diyebilirim.

Ertesi yıl yani 2001 yılının Temmuz'unda yine İsviçre'ye davet edildim. Yine Hami Bey'le beraber Türk çocuklarının eğitimiyle ilgilenecektik. Ama bu defa Zürih'in güneyinde Mili Görüş'e bağı bir caminin yurdunda kaldık. Yurt, gerçekten teşkilatlıydı. Yaklaşık seksen öğrencinin barınacağı kadar büyüktü. Bizim öğrenci sayımız o kadar yoktu. Yatacak yerleri, sınıfları, yemekhaneleriyle tam teşekküllü bir yerdi. Bu defa Türk yemekleri verilmeye çalışılacaktı. Öyle de oldu. Ama Türk öğrenciler, oranın kültürüyle büyüdükleri için ayaküstü atıştırmalıkları ısrarla arıyordu.

Bazı aksaklıklara rağmen burada rahat bir eğitim yaptık diyebilirim. Veliler, hafta sonlarında geliyorlar, çocuklarıyla ilgileniyorlar, bizle de bazı konularda istişare ediyorlardı. Biz de öğrencilerden İsviçre okullarındaki eğitim konusunda bilgi almaya çalışıyorduk. Çocuk yaşta orada hangi yabancı kıza âşık olduklarına kadar her şeyi anlatıyorlardı. Bu da Türk ailelerinin ileride karşılaşacağı en önemli aile sorununun işaret fişeği gibiydi.

BROKİ MODELİ

Eğitim süresi dışında yine İsviçre'yi turlamaya devam ettik. Şehirlerini, mahallelerini, kalelerini, zindanlarını, yerleşim tarzlarını, alışveriş merkezlerinde ne gibi eşyalar ve yiyecek maddeler satıldığına kadar pek çok şeyi gözlemleme imkânı bulduk.

Bu arada İsviçre'de ikinci el eşyaların satıldığı büyük işyerlerini gördük. Çok az kullanılıp atılan ev eşyaları ve giysiler,

kilise teşkilatları tarafından toplanıyormuş. Teşkilat, bunları çok az bir masrafla piyasa fiyatının onda biri, yirmide biri gibi çok düşük fiyatlarla satarak korkunç kazanç sağlıyormuş. Bu nedenle elde ettiği gelirlerle kilisenin masraflarını, rahiplerin maaşlarını karşılıyorlarmış. Dünyanın her yerine dağıtılan İncil'leri ve broşürleri bastırıyorlarmış. İslam dünyasında faaliyet gösteren misyonerleri yetiştiriyorlarmış.

Kiliseler Birliği, aşırı biriken giysileri toptan satış yoluyla eritiyorlar ya da az gelişmiş ve yoksul ülkelere yardım adı altında göndererek Hıristiyanlık propagandası yapmaya çalışılıyormuş. Biraz daha incelediğimizde gördük ki Broki Modeli adıyla İsviçre'de ve hatta pek çok Avrupa ülkesinde kullanılmış eşya satan binlerce mağazaları varmış ve hepsi de Kiliseler Birliği'ne bağlı olarak kilise ihtiyaçları ve misyoner faaliyetleri için çalışıyorlarmış. Bu modelin İslam dünyasında nasıl uygulanabileceğini düşünmeye başladık. Bu mağazaların amacından sapmadan Kızılay Teşkilatı veya Türk Diyanet Vakfı yararına çalıştırılmaz mı diye fikir yürüttük. Sonra dönüp batı kültürünü anlamaya baktık. Mesela gece sessizliğinin sırrını, kurallara uyma alışkanlıklarına ve yasaları uygulayış biçimlerine bağladık. Velhasıl İsviçre seyahati, benim için batıyı tanımanın aracı oldu.

ÇORUMLU 2000 DERGİSİ

Emekli kütüphaneci Mahmut Selim Gürsel yönetimindeki "Çorumlu 2000" dergisine ben de yazılarımla katkı sağlamaya çalıştım 1999 yılında 8. sayıdan itibaren yazı verdim. İlkyazım "Çorum'da İmam Hatip Lisesi'nin Açılış Günleri" başlığını taşıyordu. Onu, çoğunluğu eğitimle ilgili olmak üzere on beş makale izledi.

Mahmut Selim Gürsel ile bu ilişkimiz sonucu **"Nikonya'dan Çorum'a"** adlı Çorum'un Bizanslılardan alınışını konu alan tarihi romanın sadece birinci basımı da Gürsel Yayınevi tarafından 2001

yılında yayınlandı. En son "Kudüs'te Türk İzleri" başlıklı yazım da 2002 yılında 37. sayıda yayımlandı.

Bu dönemde başka dergilerde de yazılarım yayınlandı. 2006-2007 yıllarında *Baykara* Dergisi'nde, 2006'da *Kaktüs* Dergisi'nde, 2004-2013 yıllarında Kültür Müdürlüğümüzün çıkarttığı *Çorum Kültür Sanat Dergisi*'nde dokuz adet araştırma yazım yayınlandı. Çorum Müftülüğünün yayınladığı *Sesleniş* Dergisi'nde 2007-2008'de iki inceleme yazım yer aldı. Ayrıca 2007 yılında *Ekonomik-Sosyal Araştırmalar Dergisi'*nde, 2005 yılında *Tekceviz* Dergisi'nde makale, 2006-2007 yılında *İslami İlimler Dergisi'*nde iki tebliğ, 2010 yılında *Çorum Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi'*nde bir bilimsel makalem yayınlandı. Bunların dışında ismini hatırlayamadığım pek çok dergiye yazı vermiştim. Onlar, bu sayıya dahil değil.

2001 yılı, siyasi yönden de hızlı değişim ve dönüşümün olduğu yıldır. 2000 yılının Mayıs ayında Ahmet Necdet Sezer, cumhurbaşkanı olmuştu. Ecevit başbakandı ama ABD'den tam yetkili olarak gelen Kemal Derviş, 2001 yılında Ocak ayında devlet bakanı olarak işe başlamış, on beş günde on beş kanun çıkarmakla ünlenmişti. Türkiye'de eyalet valisi gibi hareket ediyordu. Kemer sıkma politikaları, halkı canından bezdirmişti. Bu arada Ak Parti, teşkilatlanmasını tamamlamak üzereydi. Genel seçime girebilmek için gerekli işlemleri bitirmek durumundaydı. Ancak Recep Tayyip Erdoğan, Siirt'te Ziya Gökalp'ın şiirini okuduğu için tutuklanmıştı.

HACC VE SONRASI

Eşimle birlikte hacca gitmek için 2000 yılında diyanete başvurduk. Ancak normal kurada bize sıra gelmedi. O dönemde hac için ayırdığım parayı **Nikonya'dan Çorum'a** adlı kitabın basımına yatırdım. Aradan bir ay kadar bir süre geçti, ek kontenjandan sıramızın

geldiğini belirttiler. Hem sevindim, hem de üzüldüm. Paramızın büyük kısmını harcadığımız için telaşa kapıldım. Aile çevremden aldığım ödünçlerle eksiğimi tamamlayıp hacca yazılabildim. 2001 yılının 24 Şubat'ında Ankara Etimesgut Havaalanından Cidde'ye uçtuk.

Uçağa binmeden havaalanında ihrama girdik. Suud uçağıyla Cidde havaalanına vardık. Oradan otobüslerle Mekke'ye gittik. Otele bavullarımızı atar atmaz telbiye getirerek Kâbe'ye vardık. O anı tarif etmek mümkün değil… Sevinç gözyaşlarıyla Kâbe'yi tavaf ettik, Hacerü'l-Esved'i selamladık, Safa ile Merve arasında say yaptık. Sonra yatsı namazlarımızı kıldık. Artık dini görevlerimiz peş peşe geliyordu. Mekke'de ziyaret edebileceğimiz yerleri ziyaret ettik. Fırsat buldukça umre yaptık.

Bayram yaklaştığında Arafat'a çıkış hazırlıkları başladı. Otobüslerimiz geldi ve kafileler halinde Arafat'a taşındık. O geceyi orada geçirdik. Vakit namazlarını orada çadırımızda kıldık. Sabah namazından sonra kafile başkanımız Laçin müftüsü Arafat duasını yaptı. Öğleden sonra dönüş hazırlıkları başladı ama bizim otobüs akşamleyin ancak gelebildi. Onunla Müzdelife'ye gittik. Akşamla yatsı namazını birleştirerek eda ettik. Müzdelife'nin yakınında Mina'da o sırada kurbanlar kesiliyordu. Bize vekâleten diyanet görevlileri kurban görevimizi eda ettiler.

Müzdelife'den çıktık, şeytan taşlamaya gittik. Büyük, orta, küçük şeytanı taşladıktan sonra otelimize döndük. Otelimiz, eski bir Osmanlı kışlasının yanındaydı. Oraya vardığımızda iyice yorulmuş olduğumuzun farkına vardık. Öyle de olsa ömrümüzde ilk defa hacc görevimizi ifa etmiş olduk. Bundan sonra Mekke'de kaldığımız süre içinde Kâbe'yi tavaf ve Safa ile Merve arasında say yapmaya devam ettik. Gençler Hacerü'l-Esved'e yaklaşabiliyorlar, hatta öpebiliyorlardı. Ama biz, yaklaşamadığımız için ancak uzaktan selamlıyorduk. Gece geç vakit gelirsek belki yaklaşabiliriz diye düşündük ama gördük ki gecenin her saatinde de tavaf alanı hep doluydu.

Makam-ı İbrahim yanında namaz kılabildik. Zemzem kuyularının bulunduğu çeşmelere inebildik. Mekke'de Peygamber Efendimizin evinin yakınlarında vakit namazlarımızı eda edebildik. Ebu Kubeys Dağı'nı ve Ecyad Kalesi'ni hep seyrediyorduk. Ancak Ebu Kubeys Dağı'nın tepesindeki kral sarayının mağrur bakışı, hepimizi kahrediyordu.

Mekke'de hacdan önce bir hafta, hacdan sonra da on gün kadar kalabildik. Bu süreyi ibadetle geçirebilenlere ne mutlu!...

Fırsat buldukça sahabe kabirlerini, Cennetü'l-Mualla Kabristanı'nı ziyaret ettik. Zira Hz. Hatice validemiz orada metfundu. Yakınındaki Cin Mescidinde birkaç vakit namaz kıldık. Hira Nur Dağı'na, Sevr Mağarası'na gittik. Gençler mağaraya kadar çıktılar ama biz otobüsün yakınında onları bekledik.

Sonra bir haber geldi, Medine'ye hareket edeceğiz. Hazırlıklar yapıldı. Akşama doğru yola çıktık. Kafile başkanımızın ısrarı üzerine otobüste bir konuşma yapmak zorunda kaldım. Mekke'den çıkınca Peygamber Efendimizin Taif yolculuğunu ve dönüşte maruz kaldığı zulmü anlattım. Otobüstekiler, gözyaşlarıyla dinlediler. Başka sorunuz varsa cevaplayım, yoksa yerime oturayım dedim.

O esnada Osmancıklı bir hacı kadın, "Oturma oturma. Bize bir ilahi söyleyiver" dedi. Ben de sesim iyi olmadığı için ilahi söyleyemeyeceğimi anlattım. Kadıncağız, tüm açık yüreklilikle "Öyleyse geç otur. Başka ne işe yararsın" deyiverdi. Otobüste kahkaha sesleri yükselirken ben de yerime oturdum.

Medine'ye vardığımızda yine otellere yerleştik. İlk fırsatta Mescid-i Nebi'ye gidip Peygamber Efendimizin kabrini ziyaret ettik. Sanırım öğle vakti yakındı. Peygamber Mescidinde Yeşil Kubbenin altında namazımızı kıldık. O andan itibaren bir hadis-i şerifte işaret edildiği üzere kırk vakit namazımızı Mescid-i Nebi'de kılmaya özen gösterdik.

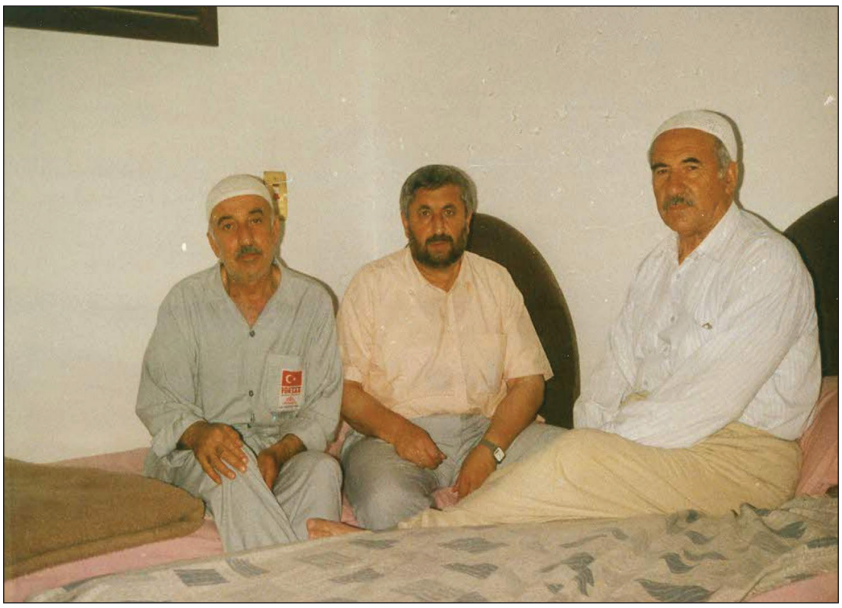

Otel odasında Ethem Erkoç - Mustafa Kayı - Adnan Erdoğan

Namaz vakitleri dışında Hendek Savaşı'nın yapıldığı yerleri, Uhut Şehitliği'ni, Okçular Tepesi'ni, Kıbleteyn Mescidini, Kuba Mescidini ziyaret ettik. Reşit Dede'min de metfun bulunduğu Baki Kabristanı (Cennetül'l-Baki) Mescid-i

Hac dönemi otel odasında ihramlı vaziyetteyiz

Hac dönüşü ailece birlikteyiz

Nebi'nin yanında olduğu için onu her vakit ziyaret edebiliyorduk. İçerisine girdirmeseler de kenarından okuyor, dua edip dönüyorduk.

Karlı bir havada Ankara'da uçağa binmiştik. 27 Mart 2001'de yine soğuk bir havada Ankara'da Etimesgut Havaalanında uçaktan indik. Bizi orada kızım ve damadım karşıladı. Eve götürmek istedi ama biz firmanın otobüsüyle Çorum'a dönmeyi tercih ettik. Bir ay kadar misafir kabulüyle meşgul olduk. Hac döneminde pek çok hemşerimle birlikte yolculuk yaptım. Hepsiyle ilgili anılarım vardır ama bazılarıyla oda arkadaşlığımız oldu. Elvançelebili Muammer Seçer, Ovasaraylı Mustafa Kayı, emekli polis Adnan Erdoğan, sucu Hasan Amca ve Hacıhamzalı Salim amca ve ben bir odada yer yataklarında yattık. Birlikte yedik, çok defa birlikte gezdik.

Burada yaşanan pek çok hatıra var. Onlara hiç girmeyeceğim. Hac sonrasında da bazılarıyla dostluğumuz kesintisiz devam etti. Mesela Elvançelebili Muammer Seçer, bizi her sene bahçesine davet ederdi.

Bahçenin kenarındaki çayırda çeşmenin yanında muhabbetli günlerimiz geçerdi. Çörekler, börekler, mangalda ızgaralar, közde mısırlarla bu dostluk devam ederdi. Hatta Muammer Amca, bizleri bir yıl Aşık Paşa Çamlığına davet etti. Orada misafirlerine ikram için bir koyun kesmişti. İlahiyat Fakültesi'nden Dr. Ali Öztürk, eşi ve çocukları da bu ziyafette yer almıştı. O gün ziyafet muhabbet derken akşam vaktinin gün battığını bile fark edemedik. Muammer Amcanın cömertliği vefatına kadar hep devam etti. Allah rahmet eylesin. Vefatından sonra da bu aileyle dostluğumuz devam etti. Hepsi de samimi insanlar. Her gidişimizde başkan Hamdi Özseçer ve köyün kıdemli imamı Mehmet Seçer de bize katılırdı. Hepsine teşekkür ediyorum.

Hacı arkadaşımız Ovasaraylı Mustafa Kayı da emekli öğretmendi. O da hacı arkadaşlarını köydeki evine davet etti. Etrafı yüksek duvarlarla çevrili güzel bir bahçe içindeki evinde bir gün misafir olduk. İzzet ikram boldu. Yedik içtik, hac hatıralarımızı yâd ettik. Hac döneminde Arapça tercüman ihtiyaçlarını nasıl giderdiğimi anlattılar. Bazı hatıraları tekrar dile getirdiler.

Bakıyorum da o ekipten Muammer Seçer, sucu Hasan Amca, Hacıhamzalı Salim Amca rahmetli oldular. Geriye kalan Mustafa Kayı, Adnan Erdoğan ve ben ise Allah'ın verdiği ömrü yaşamaya devam ediyoruz.

Bu arada gazeteden bazı arkadaşlar, hac konusunu bir seyahatname tarzında yazmamı istediler ama ben, o tarihte pek uygun görmedim. Haftalık yazılarıma, günlük hayatıma devam ettim. Zihnimde tasarladığım bazı konularda araştırmalarımı sürdürdüm. İleride yayınlayacağım kitaplarla ilgili ilk ipucu sayılacak yazılar hazırladım.

Eğitimci dostum Hasan Algül Bey'in ısrarı üzerine okullarda ilimiz-çevremiz ünitelerinde kullanılmak üzere bir kitap hazırlamaya

karar verdim. Çorum ve ilçeleriyle ilgili tarihi bilgileri derledim. Coğrafi özellikleri inceledim. İdari, siyasi, askeri, sağlık, eğitim ve üniversite ile ilgili en son istatistiki verileri topladım. Oturup yazmaya sıra geldi. Ama İsviçre'den yine davet edildiğim için oraya gitmek zorundaydım.

Ağustos sonuna doğru İsviçre'den dönünce artık kitabı hazırlamaya fırsat buldum. Oturup yazdım. Ama basım masrafı gözümde büyüyordu. Onu da kitabın sonuna ve arka kapağına reklam alarak büyük ölçüde aştım. Yine Çorum'da bastırmaya karar verdim. Masraf, tahminimi aştı. Ama kitaptan umutluydum. Zira okullarda öğretmen ve öğrencilerin el kitabı olacaktı. Ya da biz öyle hayal ediyorduk.

"Yirmi Birinci Yüzyılda Çorum İli ve İlçeleri" adlı kitabı elimize alıp önce il merkezinde, sonra ilçelerde bütün okulları dolaşıp tanıtımını yaptım. Ama neredeyse hiç satış yapamadım. Herkes imzalı hediye kitap bekliyordu. Para verip desteklemek hiç akıllarından geçmiyordu. Reklam desteği de olmasa tamamen zarardaydım.

2001 yılının dünya çapında en büyük olayı 11 Eylül'de Amerika'da İkiz kulelerin iki uçakla vurulmasıydı. Olayı El-Kaide lideri Usame b. Ladin mi düzenlemişti yoksa ABD'nin derin devletinin bir oyunu muydu, hala tartışılıyor. Ama bu olayın ardından Irak ve Afganistan'ın işgali gerçekleşti. Bu bahaneyle Orta Doğu'nun haritasının yeniden çizilmesi projesi başlamıştı.

ELVAN ÇELEBİ ARAŞTIRMALARI

Elvan Çelebi Belediye Başkanı Hamdi Özseçer, bir yanda belediyecilik faaliyetlerini yürütürken bir yanda da beldesine ismini veren Elvan Çelebi konusunda araştırma yaptırmak istiyordu. İsviçre'ye gidişimden önce gelip bu konuda yardımcı olmamı istedi. Bunun üzerine İlahiyat Fakültesi'ndeki hocalara gittik. Her birisi

ya tez çalışmaları ya da başka konulardaki araştırmaları nedeniyle teklifimize olumlu cevap veremediler.

Sonra göz göze geldik. "Ya imam bul, ya da imam ol" darb-ı meseli gereğince kimseyi bulamadıysan o zaman bunu araştırmak sana düşüyor, der gibi baktı. Ben de anladım ama elimde kaynak yok dedim. O da Elvan Çelebi'nin "Menakıbü'lKudsiyye Fi-Menasibi'l-Ünsiyye" adlı eserinin fotokopisini getirdi. Ayrıca üzerinde 1984 yılında Ahmet Yaşar Ocak ve İsmail Erünsal'ın yapmış oldukları yeni yazı çevirisi ile Mertol Tulum'un 2000 yılında yapmış oldukları çalışma ve eserleri getirdi. Ben, bunları inceleyerek Elvan Çelebi ve eseri hakkında bir fikir edindim ve araştırmalarımı derinleştirmeye karar verdim. Elvan Çelebi, babası Âşık Paşa ve büyük dedesi Baba İlyas hakkında epeyce kaynak taradım ve bilgi topladım.

Sonra bunları kaleme aldım ve 10.05.2001'den başlayarak Çorum Hâkimiyet Gazetesi'nde 08.06.2001'e kadar devam eden "ElvanÇelebi ve Menakıbü'l-Kudsiyye" adlı yazı dizisi yayınladım. Bu, artık konuya dahil olduğumun işaretiydi.

Bu yazı dizisinden sonra ben yine İsviçre'ye gittim. 2002'de Fransa'da beş aya yakın eğitim çalışmalarında bulundum. Suheyb-i Rumi ve Yusuf Bahri konularında çalışmalar yaptım. Bu sırada Elvan Çelebi Belediye Başkanı, beldesinde 2003 yılı Temmuz'unda festival düzenleyeceğini söyledi ve benim de burada *"Elvan Çelebi, külliyesi ve görüşleri"* konusunda bir konferans vermemi istedi. Bu festivali Çorum Belediye Başkanı Sayın Turan Atlamaz'ın desteğiyle yapacağını söyledi. Onun da böyle bir çalışma arzu ettiğini ifade etti. Önce konferans, sonra kitap derken konuya iyice girdim. Ertesi yıl da Âşık Paşa konusunda konferans derken çalışmalarımız farklı boyutlara vardı.

SUHEYB-İ RUMİ ARAŞTIRMALARI

Hıdırlık Camiinin içinde metfun bulunan Suheyb-i Rumi, Musul'dan Mekke'ye gelip Müslüman olan sahabilerdendir. Müslüman olduktan sonra müşriklerin türlü işkencelerine katlanmış ve Hz. Peygamber(sav) ile birlikte Medine'ye hicret etmeye karar vermiştir. Ancak geciktiği için bu mümkün olmamıştır. Onların ardından Medine'ye hicret ederken müşriklerin takibine uğramış, bütün servetini onlara devrederek yoluna devam edebilmiştir. Medine'ye vardığında Hz. Peygamberin (sav) övgüsüne mazhar olmuş, hakkında Bakara Suresi'nin 207. Ayeti inmiştir.

Suheyb-i Rumi, Peygamber Efendimizin çok sevdiği, incitilmesine bile razı olmadığı bir sahabidir. O Hz. Peygamber(sav)'in katıldığı bütün savaşlara katılmıştır. Hz. Ömer'in şehit edilmesi üzerine bir süre halife vekilliği bile yapmıştır.

Hicretin 38. Yılında vefat ettiğinde İstanbul'un fethine giderken Çorum'da vefat ettiğine dair rivayetler vardır. Bunun üzerine türbesi buradadır. Ben de önce İslam tarihi ve Tabakat kitaplarından hayatını araştırdım. Toparladığım malumatı bir araya getirdim. Türkçeye çevirdim. Bu konudaki Çorum'da bulunan bilgileri, inanışları ve kasideleri de buna ekledim.

Suheyb-i Rumi, Hz. Peygamber(sav)'in ashabı olduğu için mutlaka rivayet ettiği hadisler de vardır diyerek Kütüb-i Sitte'deki hadisleri taradım. Bu arada tüm hadis kitaplarını emanet veren meslektaşım merhum Dr. Şakir Erkan'a özellikle teşekkür ediyorum, Allah'tan rahmet diliyorum.

Böylece konuyu toparladım. 30.10.2002-15.11.2002 tarihleri arasında Çorum Hâkimiyet Gazetesi'nde yazı dizisi halinde yayınladım. Ardından da Çorum'da İlkadım Basımevi'nde kitap halinde bastırdım. Âdetimiz olduğu üzere basımı yine bir güveç ziyafetiyle kutladık.

Kitap "**Suheyb-i Rumi ve Rivayet Ettiği Hadisler**" adını taşıyor. Özellikle Hıdırlık çevresinde çok sorulan ve aranılan kitaplardandır. Fransa'ya gitmeden önce bunun da basımını gerçekleştirmiş oldum.

İSA TUNCER'İN ÖLÜMÜ

10 Mart 2002 Pazar günü sabahı telefon ziliyle uyandım; dostum, arkadaşım, meslektaşım İsa Tuncer vefat etmiş. Ben de diğer dostlarıma duyurdum.

İsa Hocayı Çorum İmam Hatip Lisesi'ndeki ve Konya Yüksek İslam Enstitüsü'ndeki talebeliğinden tanıyordum. Öğrenciliğinde bile çalışarak okudu. Osmancık İmam Hatip Lisesi'nde 12 Eylül döneminde herkesin idarecilikten çekindiği günlerde müdür vekilliği yaptı. Çorum İmam Hatip Lisesi'nde uzun yıllar beraber çalıştım. Hiçbir kırıcı sözünü işitmedim.

Benim **"Arapça Kelime ve Cümle Yapısı"** adlı kitabımın müsveddelerini iki bin kadar fotokopi yaparak öğrencilerine dağıtmış, onlara gönüllü hizmet etmekten de büyük haz almıştı. Son yıllarında geçirdiği bir ameliyat, onda gizli olarak kökleşmiş olan kas erimesi hastalığını artırmış, yürüyemez hale gelmesine sebep olmuştu. Okul idaresinden de beklediği anlayışı göremedi. Emekli olmak zorunda kaldı. Son günlerinde evden değil, odadan bile desteksiz çıkamaz haldeydi. Sıkıntılı günler geçiriyordu ama hiçbir zaman isyankâr sözler söylemiyordu.

O halinde bile kitap okuyor, medyayı izliyor, ülkede olup bitenlere üzülüyordu. 28 Şubat sürecini, hasta yatağında da olsa iliklerine kadar hissediyor, yapılan zulme isyan ediyor, kahroluyordu. Yanına gidenlere duygularını dile getiriyor, herkese dua ediyordu.

İsa Hocayı 48 yaşında, en verimli çağında kaybettik. Onu hep hayırla ve rahmetle anacağız. Allah rahmet eylesin. Mekânı cennet olsun.

KARGI YAYLASI

İlimiz ve yöremiz ünitelerinde bize rehber olur diye Albayrak İlkokulu öğretmeni Hasan Algül, beni teşvik etmiş ve "Çorum İli ve İlçeleri" adlı kitabı hazırlamama vesile olmuştu. Bu süreçte dostluğumuz da bir hayli ilerlemişti.

2002 yılının en sıcak günlerinde Hasan Hoca, bize Kargı Yaylası'na gidelim teklifinde bulundu. Kendisi Kargılıydı. Orada evleri de vardı. Sadık Ünal, Cafer Bozduman, Kadir Çatal ve ben de olur dedik. Hasan Hoca'nın arabayla kargıya vardık. Önce evlerine uğradık. Orada ilk defa dalından nar koparıp yemek nasip oldu. Hasan Hoca, evden alacaklarını aldı. Çarşıya çıktık. Oradan da çantaya birkaç günlük erzak doldurdu. Kasaba uğradı. İki kilo kadar sırık kebabı aldı. Yola koyulduk.

Kargı'dan yukarı doğru çıkmaya başladık. Sanıyorum 20-25 km. yol gittik. Ormanlık bir alana vardık. Oralarda pek çok ev vardı. Sanki orada bir köy kurulmuş gibiydi. Hasan Algül Beyin de Kargı yaylası'nda bir evi varmış. Alt katı kuruluk ve depo gibiydi. İkinci katı da tam bir daire şeklindeydi.

Eve girdik. Pencereleri açıp serin serin oturduk. Gün batımıyla birlikte soğuk başladı. Baktım Hasan Hoca, sobayı yakıyordu. Biraz sonra burada duramazsınız, soğuk olur diyordu. Gerçekten de öyle oldu.

Akşam namazından sonra yemeğimizi yedik. Yatsı namazını kılmak üzere yayladaki camiye gittik. Bir köy camisi kadar genişti. O gece orada soğuk havada sıcakça yattık. Yayla havasında tatlı bir uyku çektik.

Sabah kalktığımızda Hasan Hoca, çayı demlemiş ve kahvaltı sofrasını donatmıştı. Orada yok yoktu. Ama neticede herkes doyacağı kadar yedi.

Sonra yaylayı bir dolaşalım dedik. Meydandan orman içlerine kadar ilerledik. Çok çeşitli orman ağaçlarını ve bitkilerini gördük. Gece girmeye cesaret edemeyeceğimiz yerleri gündüz gezme fırsatı bulduk.

Benim için ilginç bir deneyimdi. İlk defa bir yaylaya gitmiş ve ilk defa yayla evinde uyuyabilmiştim. Hasan Hoca'ya teşekkür ederek Kargı'ya döndük. İlk iş olarak o sırık kebabından almak ve eve getirmek istedim. Biraz geç vakit de olsa bir dükkanda bulabildik. Böylece hane halkı da bu kebabın tadına bakma fırsatı bulabileceklerdi.

FRANSA SEYAHATİ

FRANSA SEYAHATİ

Yurt dışında Türk öğrencilerin eğitimine iki senedir gittiğimi bilen dostlarım, yeşil pasaportum da olduğu için sürekli beni davet ediyorlardı. Bizim camide bir yıl ya da iki yıl hizmet et, diye çağırıyorlardı. Ben de kısa süreli eğitim dışında uzun süreli görevi tercih etmiyordum. 2002 yılının sonunda bir Ramazan akşamı Fransa'dan telefon geldi, Noel tatilinde öğrencilere eğitim yaptırmak üzere davet ediyorlardı. Derhal gelmemi istediler. Ben de ancak bayramdan sonra gelebileceğimi söyledim. Tarihte mutabık kaldık.

Aralık ayının son günleriydi. Antalya havaalanına gittim. Böylece Antalya'ya ilk defa gitmiş oldum. Oradan uçağa binerek Basel havaalanına vardım. Orada cami derneği başkanı Şuayip Sarı ve arkadaşları beni karşıladılar. Fransa'nın Colmor adlı kentine götürdüler. Zira onlar, oradaki cami derneğinin yöneticileriydi. Beni çok iyi ağırladılar. Caminin üstünde çatı arasında imam evi sayılabilecek bir yere çıkarttılar. Bir odasında Şaban Hoca kalıyormuş. Diğer odada da bana bir yatak ayarlamışlar.

Oda, adeta dış dünyaya kapalıydı. Yanda pencereler var ama soğuktan dolayı oraları da yastıklarla kapattık. Sadece yukarı pencereden aydınlık alıyordu. Gurbetin şartları bunlarmış deyip ertesi gün gurbetçi çocukların eğitimine başladık. Sınıflar, barakalar halindeydi. 8-15 yaşlarındaki erkek öğrencilerin eğitimiyle ilgilenecektik. Kız öğrencilerin eğitimiyle Hoca hanımlar ilgileniyordu.

Avrupa'nın Noel dolayısıyla iki-üç haftalık tatilleri vardı. O dönemde vatandaşlarımız, çocuklarına din eğitimi vermek ve Kur'an'ı Kerim öğretmek arzusuyla camilere getiriyor ve bizlere emanet ediyorlardı. Biz, bu kısıtlı süreyi çok iyi değerlendirmek durumundaydık. Şaban Hoca ile sınıfları bölüştük, eğitime devam ettik.

Noel tatilinden sonra da Cumartesi ve Pazar günü gelen öğrencilere yine ders veriyorduk. Bazı veliler, hafta içinde çocuklarının boş zamanları olursa yine getiriyorlardı. Onlara da caminin lokalinde ders veriyorduk.

Gittiğim ve hizmet verdiğim yer, Colmor Camiine ait mekânlardı. Zaman zaman camide vaaz ediyorum, hutbe okuyorum ve Cuma namazı kıldırıyordum.

2003 yılının başında ben görevdeydim ama Çorum'da kayınpederim Reşat Karadağ'ın sağlık durumu iyi değildi. Ocak ayının son günlerinde Çorum'dan acı haber geldi. Uçakla bile olsa cenazenin defnine yetişmem mümkün değildi. Üzgün üzgün dolaşırken cemaatten pek çoğu beni teselli etti ve "Hoca, biz buradayken annemizi, babamızı ve pek çok yakın akrabamızı kaybettik. Gurbetin hali böyledir" dediler. Biz de kadere razı olup işimize devam ettik.

TİYATRO ÇALIŞMALARIM

Benim orada eğitimci olarak farklı bir şeyler yapmam gerekiyordu. Yönetim kuruluna bir tiyatro eserini sahneye koymayı teklif ettim. Başta Şuayip Sarı olmak üzere herkes memnuiyetle karşıladı. Öyleyse sahneleyecek eser bulalım dediler. Ben de ta seksenli yıllarda yazmış olduğum "Gurbet Yuvası" adlı eseri teklif ettim. Zira "***Gurbet Yuvası"*** adlı eser, başta Çorum Devlet Tiyatro Salonu olmak üzere Türkiye'nin pek çok okulunda, hatta yurt dışında birkaç yerde sahnelenmişti. Gurbette okuyan üniversite öğrencilerinin yaşantılarını ve yaşadıklarını konu alan bu piyes, gurbette yaşayan bu insanlar için de yararlı olur diye düşündüm.

Sıra, bu piyeste rol alacak gençlerdeydi. Zira buradaki gençlerin her biri ya bir fabrika ya da inşaat firmasında işçi olarak çalışıyordu. Bunların akşamları ve tatil günleri ancak boş vakitleri olabiliyordu.

Evine, eşine ve çocuklarına ayırması gereken vakitlerde provaları yapabilecekti. Bu şartları kabullenebilecek genç sayısı da azdı.

Bu şartlar altında tiyatroda rol alacak şahısları tespit ettik. Rol dağıtımını yaptık. Herkese ezberleyecekleri bölümün fotokopilerini verdik. Önce sesli okuyarak birkaç çalışma yaptık. Ardından birinci perde, ikinci perde, üçüncü perde derken her gün bir bölümün tekrarını yaparak ezberlerin gelişmesini sağlamaya çalıştık.

O günlerde cemaat, bunlar oyun eğlence peşindeler, camiye bile gelmiyorlar diye dedikoduya başladılar. Onları da kırmamaya çalışıyorduk. Diğer vakitlerde camideki görevlerimizi de yerine getirme gayretindeydik.

Piyes, tiyatro eseri dedikçe cemaatten "Fesuphanallah" diyenler çoğalmaya başladı. Ben de Kur'an'ı Kerim okuttuğum öğrencilerden oluşturduğum bir grupla camide "***Kimse Görmesin"*** adlı bir skeç sahnelemeye karar verdim. Önce cemaatten, "Hoca, iş çıkarma. Camide böyle şeyler olmaz." diyenler oldu.

Skeçte bir öğretmenin öğrencilerine birer kalem hediye etmesi konu ediliyordu. Öğretmen, öğrencilerine sıkı sıkı tembih ediyordu:

-Herkes, kalemini kimsenin görmediği bir yere saklasın, diyordu. Öğrenciler, bu söze uymaya çalışırken birisinin:

-Öğretmenim, ben saklayamadım, diyerek gelişi, arkadaşlarının gülüşmesine neden olmuştu.

Öğretmen:

-Neden saklayamadın, diye sordu. O da:

-Nereye saklamaya çalışsam Allah beni görüyor, diye düşündüm ve sonunda vazgeçtim, cevabını verdi.

Skeç böyle devam ederken baktım ki bana itiraz eden ihtiyarlar, gözyaşlarına hakim olamadılar.

-Hoca, piyes dediğin böyleyse yine isteriz, demeye başladılar.

Böylece ihtiyarlar zümresinin tepkisini önlemiş olduk. Ama çalışan insanlarla prova yapmak oldukça zordu. Çalışmalar uzadıkça usanmalar başladı. Bunu da öyle böyle aştık. Sonunda piyesi sahneye koyacak konuma geldik. Uygun bir salon aradık. Türklere ait bir mekân bulamadık. Camiye yakın bir Katolik kilisesi vardı. Dernek yöneticilerimiz, kilise yöneticileriyle görüştü. Prensipte fiyatta anlaştılar. Mayıs ayının ilk haftasında yapalım dedik. Rahipler de kabul etmişler. Bunun üzerine salona gidip inceledik. İyi büyük, 650 kişilik salon. Sahne de bize uygun. Orada neyi nereye yerleştireceğimize baktık. Uzun bir değerlendirmeden sonra hazırlıklara başladık.

Önce sahneyi dekore ettik. Ardından şahısların kostüm ve makyajını ayarladım. Zira bunları yapacak başka kişi yoktu. Salonda yerleşim düzenini bir kez daha kontrol ettik. Seyirciler gelmeye başladığı sırada biz de sahne gerisinde hazırlıkları tamamlamaya çalışıyorduk.

Tiyatroyu sahneye koyarken yönetmen, yönetmen yardımcısı, suflör, makyöz, kostüm ve dekorasyon sorumlusu, ışık ve sesten anlayan teknisyenler gibi pek çok elemana ihtiyaç vardı. Bütün bu görevleri tek başıma yürütmek zorundaydım. Bu piyeste Başkan Şuayip Sarı ve kardeşi Levent Sarı da önemli roller almışlardı. Bütün oyuncular, rollerini başarıyla oynadılar. Yönetimdekiler de bu piyesin bir videosunu tespit etmişler. Onu da sonra öğrendim. Bana da bir kaset verdiler.

Salonumuz tam kapasite ile doluydu. Her cemaatten seyirci gelmişti. Hatta kilisenin papazları rahibeleri bile piyesi sonuna kadar izlemişlerdi. Kendi dillerine çeviren elemanları var mıydı, bilmiyorum.

Elimizin yüzümüzün akıyla piyesi sahneye koyabildik. Böylece yönetim kurulumuzu da rahatlatmış olduk. Yoksa eleştirmek için diş bileyenler çoktu. Seyirciler arasında yine o ihtiyarlar yoktu. Niye

gelmediniz diye sorduğumda yarın akşam geliriz diyorlardı. Bunun yarını yok dediğimde de hayretle bakıyorlardı. Haklıydılar. Zira hiç tiyatro salonuna gitmemişlerdi.

Piyes, çevre illerde de duyulmuş. Oralarda hatta Fransa, Almanya ve İsviçre'nin pek çok şehrinde sahnelenmesi, turneler düzenlenmesi düşünüldü. Ben oradan ayrıldıktan sonra bu düşünceyi hayata geçirmeleri mümkün olmadı.

GANİ-GABİ MESELESİ

Colmor'da evlere davet çok oluyordu. Ama ben, mümkün olduğu kadar az gidiyordum. Her evde özel hazırlıklar yapılıyor, ev kadınlarına sıkıntı vermiş oluyorum diye çoğunu geçiştiriyordum. Bir gün Maraşlı bir hacı bizi ısrarla davet etti. Yemeklerin yanı sıra sohbetler bizim için daha önemliydi. Yemek bitip sohbete başladığımız sırada kapı çalındı, bir çocuk geldi. Hacı, kalkıp çocuğu kucakladı:

-Baban nerede?" diye sordu. O da:
-Kapıda bekliyor dedi. Çocukla şakalaştılar. Biraz harçlık verdi.
-Gitmeliyim. Babam beni bekliyor, deyip gitti.
Çocuk gidince:
-Babası içeri gelmedi, deyip iç çekti.
-Niçin gelmedi? diye sordum.
-Eşi izin vermez ki deyip yine derin bir ah çekti.
-Niçin izin vermiyor ki?
-Ne de olsa Fransız… Dinler ayrı, diller ayrı, dedi.
-Aynı dilden, aynı dinden birini bulamadı mı diye sordum.

Hacı, açılmaya başladı:

-Vardı ama bunu görünce onu boşadı, dedi. Önceleri pek sorun yoktu ama çocuk olunca iş değişti. Adını Gabriyel koydu. Onlar kısaca Gabi diyor, biz de Gani diyoruz. Ama iş bununla da bitmedi. Bizden

habersiz, gitmiş, çocuğu kilisede vaftiz ettirmiş. İlkokula başlamadan önce sünnet ettirmek istedik. Gelinim itiraz etti. Ben onu vaftiz ettirdim ya sünnete ne gerek var dedi. Oğlum camiye getirmek istiyor, gelinim kilise korosuna götürüyor. Bir türlü anlaşamıyoruz. İşin sonu nereye varacak bilemiyoruz, derken gözyaşlarını tutamadı.

Yediğim yemekler boğazımda düğümlendi. Sonra sohbete devam ettik ama durum artık pek iç açıcı değildi. Orada öğrendik ki Türk ailelerinin pek çoğunda buna benzer sorunlar yaşanıyormuş. Kızı George'la kaçanlar da çokmuş, Maria'ya gönlünü kaptıranlar da… İçki, kumar derken eroin batağına düşenler de, yuvası dağılıp çocuklarını yetiştirme yurtlarına kaptıranlar da…

Biraz daha oturup hacının derdine ortak olduktan sonra Şaban Hoca ile beraber izin isteyip çıktık. Buruk bir eda ile evimize döndük. Yol boyunca durum değerlendirmesi yaptık. Buraya rızık temin etmek için gelenlerin başına neler geldiğini duydukça insan kahroluyor.

LOKALDEN NOTLAR

Lokalde arkadaşlarla

Caminin lokalinde cemaat sohbet ediyordu. Yaşlılar, çocukların israf ve lüks yaşantılarından şikâyetçiydiler. Bazıları da evlerinde ve komşularındaki olumsuz yaşantıları anlatıyordu. En çok da Türkiye'den getirdikleri ithal damat ve ithal gelinden dert yanıyorlardı. Ben de orada dinlediğim hikâyelerdeki şahıs isimlerini değiştirerek olayları tiyatrolaştırıyordum. Bunu sezenlerden eski dernek başkanı Hacı Şerif, "Hocanın yanında bunları konuşmayın. Yukarı çıkıyor, hepsini yazıyor. Yarın bir kitapta veya sahnede adınız geçerse şaşmayın" diye uyarıyordu.

Ama ben, hiçbirini deşifre etmek niyetinde değildim. Orada dinlediklerimden esinlenerek şu piyesleri yazdım:

- ***Seni Ben Getirdim***
- ***İthalat Meselesi***
- ***Yine de Oğlum***
- ***Buralara Gelince***
- ***Dönüş***
- ***Kimse Görmesin***
- ***Evlilik mi?***
- ***Kim Kılıbık?***
- ***Kısmetse***

Bunların tamamını 2011 yılında yayınladığım **"Piyeslerim**" adlı eserime koydum. Bunları Colmor'da yazdığıma dair şu ana kadar hiç ipucu vermedim. Hiç birinde oradaki şahısların esas isimlerini kullanmadım. Bir piyeste belki birkaç hikayeyi birleştirme yolunu seçtim.

Ev ziyaretlerinden genellikle kaçınırdım. Yine de bazılarına gittim. Bunlardan unutamadığım evler de vardı. Şuayip Sarı'nın,

kayınpederi Yaşar amcanın ve kendi köylüm Davut Sert'in evleri gibi. Her birinde ziyafetle karşılandık ve tatlı sohbetler oldu. Şu anda isimlerini sayamayacağım pek çok zatın da evinde ve sofrasında bulunduk. Bunlar, o günlerin tatlı anılarıydı.

KANTİNDE HIRSIZ VAR

Colmar'da olumsuz hatıralarımız da vardı. Bir gece alt kattan bazı sesler gelmeye başladı. Binada bizden başka kimsenin olmadığı saatlerde bu ses nereden geliyor diye merak ettik. Şaban Hoca'yla birlikte aşağıya indik. Baktık ses, mescidin bitişiğindeki marketten geliyor. Marketin bir anahtarı da Şaban Hoca'daydı. Kapıyı açmak istedi ama arkadan sürgülü olduğu için açamadı. İçeride birisinin gezelediğini gördük. Telefonla yöneticilere haber verdik. Onlar da polise haber verdiler. Polis gelene kadar biz de elimizde sopayla kapının önünde bekledik, tehlikeye rağmen…

Sonra polis geldi. Kapıyı açtı. İçerideki hırsızı yakalayıp götürdü. Meğer o genç, daha önce oranın kantininde çalışıyormuş. Ertesi gün elini kolunu sallayarak geziyordu. Sonradan serbest bırakılmış.

Şaban Hoca, usanmış olsa gerek ki Edremit'e ailesinin yanına döndü. Bir daha da gelmedi. Hacı Şerif, beni oranın emniyetine götürdü. Şaban Hoca gitti, bu arkadaş geldi diye. Oranın istihbarat şefi, "Mösyö Şaban, geçen hafta gitti. Mösyö Erkoç, üç ay önce yeşil pasaportla geldi." deyince hayretler içinde kaldım. Meğer her hareketimiz burada takip ediliyormuş. O zaman anladım istihbaratlarının her şeyi takip ettiğini.

NAZİ KAMPINA GEZİ

Şuayip Sarı, "Hocam, seni yarın ilginç bir yere götüreceğim" dedi. Ben de merak etmeye başladım. Fransa'nın kuzeyinde Almanya sınırına yakın yerlere Alsas Bölgesi deniyor. Oraya doğru yola çıktık. Birkaç köy geçtikten sonra tel örgüyle çevrili bir yere vardık. Orası, eski bir Nazi kampıymış. Biletlerimizi alıp girdik. Pek çok okul, öğrencilerini geziye getirmişler. Orada işkence odaları, işkence aletleri, Yahudilerin hapsedildiği koğuşlar var. En ilginci de Yahudilerin yakıldığı fırınlardan hala yanık kokularının geliyor olmasıydı. Yahudilerin yağlarından yapıldığı söylenilen sabunlarla işkence aletleri müzelerinde sergileniyordu.

Oraya gelip bu vaziyeti gören hiçbir genç için, Yahudilere acımak ve İsrail'in var oluş mücadelesini desteklemekten başka çıkar bir yolu olamazdı. Çıkışa koyduklarına anı defterine de herkes buna benzer izlenimlerini yazıyordu. Ben de şöyle yazdım. ***"Dün Naziler sizlere işkence etmişler. Ama bugün Filistin'de yaptığınız zulüm ve işkence, Nazi zulmünden kat kat fazla."***

GURBETTE BİR KURBAN BAYRAMI

Dönüşte Şuayip, kurban bayramını hatırlattı. Vaazı sen edersin ama hutbeyi Necmettin Hoca okuyacak ve camiye para toplayacak dedi. Buranın usulü böyleymiş. Bir şey demedim. İstemeyerek de olsa usule uydum.

Namaz bitti. Herkes evine gitti. Koskoca camide tek başıma kaldım. Hem de bayram gününde. Ben de o günü mısralara döktüm:

- ***Frenk diyarında***
- ***Yine bir bayramdı,***
- ***Hem de Kurban Bayramı.***
- ***Bir aradaydı gurbetçiler,***
- ***Coşku doruktaydı,***
- ***Herkes bayramlaştı,***
- ***Herkes mutluydu.***
- ***Cami bile…***
- ***Sonra dağıldı kalabalık,***
- ***Bir cami kaldı, bir de ben yalnız,***
- ***Aç mısın diyen bile olmadı.***
- ***Çıktım odama…***
- ***Tepe penceresinden bulutları seyrederken,***
- ***Dalıyorum,***
- ***Eşimin, çocuklarımın hayaline.***
- ***Hayal bu ya;***
- ***Dolaşıyorum Hıdırlık'ı,***
- ***Yasin okuyorum anama, babama.***
- ***Hayalen kurbanlıkları seyrediyorum,***
- ***Gelmiyor kulağıma koyun sesi bile.***
- ***Gelmez, gelmez tabi…***
- ***Uyan, bak, neredesin?…***
- ***Burası Frenkistan…***
- ***Diyar-ı İslam değil ki…***
- ***Uyan diyorum kendi kendime,***
- ***Sen Türkiye'de değilsin.***

"Bayram Efkârı" adlı manzumemin bir bölümünde böyle diyordum. Gurbette ezan sesine hasret olduğumuz gibi kurbanlıkların sesine de hasrettik. O zaman yıllarca orada kalan gurbetçilerin halini daha iyi anladım.

STRASBURG'DA KONFERANS

Kurban Bayramı'ndan birkaç gün sonra Milli Görüş Strasburg bölge başkanı Mehmet Baloğlu ziyarete geldi. Akşam namazından sonra cemaate hitap etti. Ardından dernek odasında yöneticilerle bir toplantı yaptı. Bu arada bana önümüzdeki hafta sonunda Fransa'da Türk ailelerinin sorunları ve çözüm yolları konulu bir konferans vermemi istedi. Kabul ama burada hazırlanabilmem için yeterli kaynak bulamam, dedim. Sen halledersin dedi ihaleyi üzerime yıkıp gitti.

Caminin kitaplığından, oradaki gençlerin evlerindeki özel kitaplıklarından İslam, aile, çocuk eğitimi ve aile içi sorunlar gibi konularda kitap ve malzeme istedim. Alelacele konuyu toparladım. Tayin edilen tarihte Strasburg Eyüp Sultan camiine gittik. Konferans, iki oturum halinde olacakmış. Birinci oturum sabah olacakmış. Öğle namazı ve yemekten sonra ikinci oturum yapılacakmış.

Vakit gelince salona girdim. Baktım ki Türk aileler oradalar, eşleriyle birlikte katılmaları istenmiş. Kadınlar bir tarafta erkekler bir taraftaydı. Önce beni tanıttılar. Ardından mikrofonu bana bıraktılar. Giriş bölümünde istatistiki bilgilerle Fransa'daki Türk ailelerinin ve çocuklarının durumlarını, eğitim düzeylerini, suça karışma oranlarını, yabancılarla ilişkilerini ve kaynaşmalarını ortaya koydum. Derken konuya devam ettim. İki buçuk saat sonra birinci oturum sona erdi. Ama hiç kimsenin yerinden kıpırdamadığını gördüm. Öğleden sonra yine tam kadro geldiler. Merak ve ilgiyle izlediler. İkinci oturum da iki saat sürdü.

Kapanışta izleyiciler, bu konuşmanın Fransa'nın diğer şehirlerinde de yapılmasını istediler. Baloğlu da Mayıs sonunda yapacakları eğitim kampına hocamızı mutlaka davet edeceğiz dedi. Herkes memnundu ancak ben Mayıs sonunu bekleyemeyeceğimi söyledim. Tiyatro eserini sahneledikten sonra artık görevimin sona erdiğine inanıyorum, dedim.

Onlar kendi aralarında konuşa dursunlar ben yol hazırlığına başladım. Zira Fransa seyahatim, neredeyse beş ayı dolduracaktı. Ben de ailem de böyle istiyordu. Yönetimle, cemaatle vedalaşıp ayrılmaya karar verdim. Yine aynı havaalanından uçağa binip Antalya'ya geldim. Oradan da otobüsle Çorum'a döndüm.

YUSUF BAHRİ EFENDİ KİTABI

Yusuf Bahri Efendi, aslen Vezirköprü'lüdür. Anadolu'da, İstanbul'da, Mısır'da eğitim görmüş değerli bir hadis alimidir. Süleyman Fevzi Paşa'nın tayini ile Çorum'da Feyziye Medresesinde müderris, kütüphanesinde hafız-ı kütüp, Ulu Cami'de vaiz olarak görev yapmış, yüzlerce talebeye icazet vermiş bir alimdir. Devrinde "Fahrü'l-Muhaddisin" unvanıyla anılmıştır. Hıdırlık'ta Kereb-i Gazi türbesinin yanında mütevazı bir türbede yatmaktadır.

Fransa'ya gitmeden önce araştırmalarıma başlamış, Hasan Paşa kütüphanesinde Yusuf Bahri Efendi'nin yüzden fazla el yazması eserlerini inceleyip notlar almıştım. Hatta eserin müsveddesini bile hazırlamıştım. Döndükten sonra bir daha gözden geçirip 2003 yılı Haziran'da Çorum Hâkimiyet Gazetesi'nde yazı dizisi halinde yayınladım. Gazete kupürlerinin fotokopisini de dosyaladım.

Elimde dosya ile bir eczanede otururken iyi tanıdığım bir iş adamı Yücel Kuşçu:

-Hoca, elindeki ne, diye sordu.

Ben de:

-Yusuf Bahri Efendi'yle ilgili yazı dizisinin fotokopisi, diye cevap verdim.

-Ne zaman kitap halinde çıkacak, dedi.

Ben de:

-Çıkmayacak, dedim.

-Niye, ekleyeceğin bir şey var mı?

-Hayır. Ama para yok, dedim.

-Öyleyse matbaa ile görüş. Kaça mal olursa öğren. Çekini vereyim, dedi.

Ben de gelip matbaacı Mahmut Cengiz'e uğradım. O da ben basarım dedi. Önceki çalıştığı matbaada benim iki kitabımı basmıştı. Ama oranın imkânları çoktu. Basabilirim deyince kaça mal olacağını sordum. Ondan aldığım fiyatı, Yücel Kuşçu Beye ilettim. Derhal çekini kesip verdi.

Para konusu hallolunca basım işlemine geçtik. İsmet As'dan Yusuf Bahri Efendi'nin yüzüğünün fotoğrafını aldım. Hıdırlık mevkiinde Kereb-i Gazi türbesinin yanındaki mütevazı türbenin ve kabrin çevresindeki yazıların, mezar taşı kitabesinin fotoğraflarını çektirmem gerekiyordu. Bu amaçla Hıdırlık Camiine gittim. Bu konuyu imam efendiyle konuşurken Hakimiyet Gazetesi'nde çalışan Recep Mebet de oradaymış. Ondan istediğim fotoğrafların çekimini rica ettim. Hakkı Ertekin'in evinde asasının bulunduğunu öğrendim. Onun da fotoğrafını aldım. Fotoğraflar konusu böylece halledilmiş oldu. Ona ait olarak kütüphanede kayıtlı bulunan Akaid Risalesi adlı eserin tercümesini de kitabın sonuna ekledim. Böylelikle kitap, basıma hazır hale gelmiş oldu.

2003 yılının Ağustos ayında **"Fahrü'l-Muhaddisin Yusuf Bahri Efendi"** adlı eserin basımını gerçekleştirebildik. Âdetimiz üzere kitap basılınca matbaada güveç ziyafeti verdik.

Basılan eserden bir kısmını, finansör olan ve Yusuf Bahri Efendi'nin torunlarından olduğunu öğrendiğim Yücel Kuşçu Beye verdim ve tekrar teşekkür ettim. Zira bu eser, onun sayesinde okuyucularla buluşabildi. Eserin bir kısmını da baba yurdu Vezirköprü'ye götürüp dağıttım. Zira babası Sarı İmam Mehmet Efendi, Vezirköprü'de Taceddin Paşa Camiinde uzun yıllar imamlık yapmıştır.

BURUN KANAMASI

Sanıyorum 2003 yılındaydı. Bir gece burnum kanamaya başladı. Sildim, temizledim, tıpa yaptım… Kesilmedi. Biraz istirahat edersem kesilir diyerek yattım. Baktım ki akan kan, yorganı ıslatıyor. Gecenin on ikisinde yeğenim Reşit Keleş'i çağırdım. Beni acele hastaneye götür dedim. Arabasıyla hastaneye gittik. Acilin önünde durduk. İçeri girdim. Doktor Ateş Velidedeoğlu:

-Şeker veya tansiyon var mı diye sordu. Ben de:

-Tansiyonum var deyince derhal tansiyonumu ölçtü.

- 17/27. Sen nasıl geldin dedi. Ben de:

-Arabayla geldim,dedim.

-Dış kapıdan buraya nasıl geldin diye sordu. Ben de:

-Yürüyerek deyince hayret etti.

-Hemen şuraya uzan dedi.

Dilaltı verdi. Kolumdan iğne yaptılar. İdrar söktürücü hap verdi.

-Sakın hareket etme dedi.

Orada iki saat kadar kıpırdamadan yattım. Bir kez tuvalete çıktım. Tekrar ölçtüler: 12/22. Biraz daha istirahat et, dediler. Aradan bir saat geçince tekrar ölçtüler: 10/16

-Şimdi nasıl hissediyorsun diye sordu. Ben de:

-Kendimi iyi hissediyorum, dedim. Doktor Bey de:

-Artık eve gidip dinlenebilirsin. Ama yarın mutlaka kulak burun boğaz doktoruna git. Kanayan yerleri nitrikasitle yaktır, dedi.

-Tamam deyip ayrılacak sırada doktor bey:

-Bu tansiyon, çok tehlikelidir. İyi ki burnun kanamış. Eğer burnun kanamasaymış ya beyin kanamasından felç olurdun ya da şimdi hayatta olmazdın, diye işin vahametini anlattı.

O gece büyük tehlike atlattığımın o anda farkına vardım. Yazacaklarımı yazabilmek için Cenab-ı Hakk'ın bana bir fırsat daha verdiği kanaatiyle Rabbime şükredip hayatıma ve çalışmalarıma devam ettim.

BELEDİYENİN İSTİŞARE TALEBİ

2003 yılı Nisan ayında göreve başlayan yeni Belediye Başkanımız Turan Atlamaz Bey, 2 Mayıs 2003 tarihinde "İlimizdeki sosyal doku, yeni dönemde yerel yönetimden beklentileriniz ve Belediye hizmetlerinin daha verimli olabilmesi için" Çorum halkının, sivil toplum kuruluşlarının temsilcileriyle bir toplantı yapmaya karar vermiş. Belediyemizin ciddi ve samimi bir istişare talebine ben de katılmak istedim.

Anitta Otel'in salonunda yapılan toplantıda her zaman olduğu gibi siyasi konuşmalarla söze başlandı. Talep ve isteklerin çoğunluğu kentin genelini ilgilendirmiyordu. Ben de sonlara doğru söz aldım. Üç konuyu dile getirdim:

1. Çarşamba Pazarı'nın üzerinin kapatılarak hijyenik hale getirilmesi ve yanında bulunan Buğday Pazarı'nın mutlaka çevre yolunun dışına çıkarılması gerekir.
2. Otobüs terminalinin çevre yolunun kenarına taşınması, mesela Belediye Asfalt Şantiyesinin ilerisine alınarak çevre yoluyla bağlantısının sağlanması, transit geçen otobüslerin terminal girişlerinin kolaylaştırılması için yararlı olacaktır.
3. Küçük Sanayi Sitesi'nin bugünkü yerleşim düzeni, özellikle oto tamircileri için uygun değildir. Çorum sanayinde araçlarını tamir ettirenler, çevre yolu bağlantısı olmadığı için sanayi çarşısına girmiyorlar. Bu nedenle sanayimiz her geçen gün kan kaybetmektedir. Bunun değişmesi, mesela Yaydiğin kırının batı eteklerinden Çevre Yolu'na kadar olan geniş alana taşınması Çorum'a yeni bir dinamizm getirecektir.

Aslında daha başka örnekler de sıralanabilir. Ama ben konuşmamı kısa tuttum. Zira o sırada başkan da salonda değildi.

KÜLTÜREL ETKİNLİK TEKLİFLERİM

Yeni Belediye Başkanımız Turan Atlamaz Bey'in istişare talebindeki samimiyete sığınarak kendisine belediyemizce kültürel etkinlik olarak neler yapabileceğine dair bir takım tekliflerde bulunmak istedim. 15.09.2003 tarihinde bunu bir rapor halinde sundum. Aşağıdaki metin o raporu ihtiva etmektedir:

Çorum Belediyesi; festival, karnaval, konferans, panel, konser, yarışma ve değerlendirmeler, Hititoloji kongreleri gibi kültürel etkinliklere imza atmaktadır. Bunlar yeterli mi sorusunun cevabı, her zaman "daha olabilir" şeklinde olacaktır.

Bu bağlamda kurumun dışından ama kentin içinden biri olarak "Daha neler yapılabilir?" diye düşündüm. Aklıma gelenleri sıralamaya karar verdim. Ancak yapılabilecekler bunlarla sınırlı olmayacaktır. Bu bilinçle düşünce ve önerilerimi aktarıyorum.

1. Belediye Konukevi:

*Örnek bir tarihi ev alınarak yeni baştan dizayn edilebilir. Burada bazı sosyal etkinlikler yapılabilir. Otantik bir konukevi sağlanmış olabilir.

*Konukevi başka etkinliklerle çok yönlü işlevsel hale getirilebilir.

2. Yetişkinler Kütüphanesi:

*Çorum'da okuma merakı olup da kendine mekân bulamayanlar için şehir merkezinde yetişkinlere hizmet verecek bir kütüphane kurulabilir.

*Belediye konukevinde bir salon bu amaçla kullanılabilir.

3. Sıra Geceleri:

*Bağ evlerinde, tarihi konaklarda, tarihi mekânlarda ve Belediye Konukevinde Sıra Geceleri yapılabilir. Burada mahalli âşıkların atışması, konuk sanatçıların şarkı ve türküleri, yerel orta oyunları, şiir dinletileri, edebiyat sohbetleri, ilimizi-kentimizi anlatan röportajlar ve açıklamalar yer alabilir.

*Sıra geceleri, yerel ve ulusal medya ile işbirliği halinde yapılabilir.

4. Çorum'un Tanıtılması:

*Çorum'u tüm yönleriyle tanıtıcı bir belgesel kaset hazırlanarak ulusal medyada yayımı sağlanabilir ve arşivlenir.

*Çorum'u tanıtıcı bilimsel yayınlar desteklenebilir.

*Gazete, radyo ve televizyonlarda Çorum hatıralarının yayınlanması için gerekli girişimlerde bulunulabilir. Anıların basımı taahhüdü ile bu konular teşvik edilebilir.

*El becerileri ile ünlenmiş isimlere özel ilgi gösterilebilir. Ürünlerinin yurt içinde ve yurt dışında sergilenmesine destek olunabilir.

*Çorum şivesine uygun olarak hatıralar, düğünler, şenlikler, özel eğlenceler kasetlere alınıp arşivlenebilir. Yeri geldiğinde belge olarak kullanılabilir.

5. Tarih Belgeseli:

*Çorum tarihi başlıklar halinde tespit edilerek her biri bir tez düzeyinde ele alınıp yeni baştan çorum Tarihi yazılabilir.

*Çorum Milletvekilleri albümü ve siyasi tarihi hazırlanabilir. (1. Meşrutiyet'ten günümüze)

*Tarihi süreç içinde imar planı açısından Çorum'daki gelişme ve büyüme incelenebilir.

*Belediye tarihi ve belediye başkanları hayat ve faaliyetleri kitaplaştırılabilir.

6. Panel ve Sempozyumlar:

*Çorum tarihi ve kültürü alt başlıkları tek tek ele alınarak panel ve sempozyumlar düzenlenebilir.

*Hıdırlık sempozyumu düzenlenebilir.

*Danişmendilerden başlayarak Çorum'a Türk göçleri ve iskân politikası sempozyumu düzenlenebilir.

*"Osmanlılar Döneminde Çorum" konulu bir sempozyum düzenlenebilir.

*Çorum'un vilayet olmasının zeminini oluşturan, Çorum'a sancak statüsünü kazandıran Beşiktaş Muhafızı Hacı Hasan Paşa'yı anma programı düzenlenebilir. Bu bağlamda Saat Kulesi ve Hıdırlık Cami Tarihi yeniden ele alınabilir.

7. Yarışmalar, Yayınlar ve Sergiler:

*Çorum'u tanıtıcı a)Şiir, b) Öykü, c) Roman, d) İnceleme, e) Resim, f) Karikatür yarışmaları düzenlenebilir.

*Çorum'u tanıtan yayınların yurtiçi sergi ve festivallerde teşhiri sağlanabilir.

*Çorum'a has çeyiz çeşitleri, oya ve dantel örnekleri, örgü modelleri bir kitap halinde toplanabilir.

*Kaybolmak üzere olan el sanatları desteklenebilir. Yaşayan ustaların eserleri sergilenebilir, onur plaketleriyle teşvik edilebilir.

8. Ünlüler:

*Çorumlu şair, yazar, sanatçı, devlet adamı olarak tanınan ünlüler tespit edilebilir.

*Bunların biyografileri ve eserleri toplanabilir.

*Bunlardan oluşan bir sergi açılabilir.

*Öğretmen ve öğrencilere örnek oluşturulması için Milli Eğitim Müdürlüğü'yle işbirliği yapılarak gruplar halinde incelemelerle sunulabilir.

9. Yemek Kültürü:

*Çorum mantısını tanıtma programı düzenlenebilir. Bu çerçevede mantı çeşitleri, yapılışı, konu ile ilgili maniler, tanıtıcı şiirler programa alınabilir. Kalite yarışmaları, mantı partileri düzenlenebilir.

*Davet ve ziyafetlerde Çorum Beşlisi (a- Kırdaklı katık çorbası, b- Et, c-Su böreği, d- Pirinç pilavı, e- Çorum baklavası) teşvik edilebilir.

*Çorum baklavası ön plana çıkarılabilir. Yapılışı ve farkı anlatılır. Ziyafet ve yarışmalar düzenlenebilir.

*Çorum'da özel bir yeri olan Tandır Kebabı ve kıdemli ustaları ödüllendirilerek tanıtımı sağlanabilir.

*Çorum'a özgü yemek çeşitleri; yapımı, fotoğrafları, varsa hikâyeleriyle birlikte "Çorum Mutfağı" adlı bir kitapta toplanabilir.

*Uygun bir tarihte aşure şenliği düzenlenebilir.

*Çiğdem Gezmesi ve Çiğdem Aşı şenliği canlandırılabilir.

*Hıdırellez'de Keşkek şenliği yapılabilir.

10. Yeşil Doku:

*Belediye Ormanı adı altında bir yer, çabuk yetişen ağaç türleriyle ağaçlandırılabilir ve böylece kente yakın mesire yeri oluşturulabilir.

*Cehri parkı kurulabilir.

*Bağcılığın özendirilmesi için üzüm ve pekmez yarışmalarının zemini hazırlanabilir.

*Bu bağlamda yerli şıra ve sirke üretimi teşvik edilebilir.

*Üzüm ve meyve üretimi yönünden en iyi bağ ve bağcı seçimi yapılabilir. Bu etkinlikler, Çorum'u kuşatan yeşil dokunun korunmasına da katkılı olur.

11. Tarihi Mekânlar:

*Çorum'un tarihi mekânlarına, yaylalarına, göletlerine, doğa harikası bölümlerine geziler düzenlenebilir.

*Son yüzyılda kullanılan ev alet ve eşyaları, tarım aletleri, zanaatkâr malzemeleri özenle toplanıp uygun konaklarda sergilenebilir, etnografya müzesi kurulabilir.

*Saat Kulesi, Belediye binası, Kale, Hıdırlık gibi mekânlar dikkat çekecek biçimde ışıklandırılabilir.

*Tarihi ve turistlik mekânların fotoğraflarından oluşan "İşte Çorum" başlıklı fotoğraf sergisi festival boyunca teşhir edilebilir.

*Eski ev olarak tescilli mekânlardan birkaçı restore edilerek işlevsel hale getirilebilir.

*Kaleiçi, gecekondu görünümünden kurtarılarak tarihi mekâna yakışan, turizme hizmet eden ve Çorum'u dışa en güzel şekilde tanıtan bir konuma getirilebilir.

12. Leblebicilik:

*Leblebicilik, Çorum'un tanıtımında çok önemlidir. Kaliteli leblebi üretimi bizi olumlu tanıtır. Kalitesiz leblebi satışına engel olunmalıdır.

*Çevre yolu üzerindeki leblebicilerin kalite yönünden denetimine ağırlık verilmeli, meslek odalarıyla iş birliği yapılmalıdır.

*Leblebi yarışması daha özel ve geniş kapsamlı bir programla ele alınabilir.

*Leblebicilere rahat üretim yapabilecekleri bir bölge tahsis edilebilir. Buranın başka bir amaçla kullanılmasını engelleyecek tedbirler alınabilir.

*Çorum'un tanıtımında önemli yer alan leblebi konusunda şiir ve beste yarışması yapılabilir.

Not: *Bu ve benzeri teklifleri daha önce Başkan Arif Ersoy'a da sunmuştum.*

ELVAN ÇELEBİ KONFERANSI

Arif Ersoy'un belediye başkanlığından ayrılışı üzerine Sayın Turan Atlamaz, 2003 yılında Çorum Belediye Başkanı oldu. Belediyecilik faaliyetlerinin yanı sıra yetiştiği Elvan Çelebi Beldesi'ne vefa borcunu göstermek istiyordu. Belde belediye başkanı Hamit Özseçer, bir festival düzenledi. Ama arka planda Turan Atlamaz vardı.

Törenlerin geleneksel biçimine uygun olarak davul zurnalarla, halk oyunlarıyla bir açılış ve protokol konuşmalarıyla festival başlamış oldu. Spor sahasında güreş müsabakaları yapıldı. Zira Elvan Çelebi, güreşçileriyle meşhur bir beldeydi. Neredeyse her evde bir güreşçi vardı. Güreşlerden sonra katmer, yanıç ve gözlemeler, gelen misafirlere ayranla ikram edildi.

Öğle namazından sonra sıra konferansa gelmişti. Gelenler kadar belde halkı da Elvan Çelebi hakkında bilgi istiyordu. Bu ağır yük de bana kalmıştı. Daha önce de belirttiğim gibi üç yılı aşkın bir süredir bu konuda araştırma yapıyordum. Elvan Çelebi'nin eseri "Menakıbü'l-Kudsiyye"den başlayarak bu konuda yapılmış araştırmaları, yazılmış makaleleri inceledim. Baba İlyas'tan, Âşık Paşa'dan başlayarak Elvan Çelebi'yi, eseri ve düşünceleriyle tekke ve caminin tarihçesini anlatmak için bilgi toparladım.

Öğle namazından sonra caminin kuzeyindeki eski mezarlık bölgesinde 2003 yılının sıcak Temmuz gününde konferansa başladım. Konuşmamız, yaklaşık bir buçuk saat sürdü. Dışarıdan gelen konuklar kadar belde halkı da can kulağıyla dinlediler. Anlattıklarım, biliniyor sanıyordum ama ilk defa duyanlar daha fazlaydı.

Konferansı hem belde başkanımız Hamdi Özseçer, hem de Çorum Belediye Başkanımız Turan Atlamaz ilgiyle izlediler. Takdir

ve teşekkürleriyle beraber plaket takdiminde bulundular. Oracıkta benden iki konuda söz istediler. Öncelikle bu konferans metninin kitaplaştırılması, ikinci olarak da yine gelecek yıl aynı tarihte ve aynı yerde Âşık Paşa konulu konferans vermem konusunda toplum huzurunda söz aldılar. Hatta beldenin kuzeyinde ağaçlandırdıkları alana da "Âşık Paşa Çamlığı" adını verdiler.

Konferans metnini daha da geliştirmek durumundaydım. Daha önce 1967'lerde gelip Elvan Çelebi zaviyesi hakkında araştırma yapan ünlü Sanat Tarihçi Semavi Eyice'yi İstanbul'daki evinde ziyaret ederek bilgilerine başvurdum. Yaşlıların anlattıklarını derlemeye çalıştım. Bu konuda yazılmış bazı eserleri araştırmak için Amasya Beyazıt Kütüphanesi'ndeki incelemelerde bulundum. Kitabı belli bir düzeye getirdikten sonra Pegasus Basım ve Reklam Şirketi sahibi İsmail Dölarslan ile belediyeye giderek Elvan Çelebi Camisi, türbesi, çevresi, Yeşil Direk ve Şadırvan Çanağının fotoğraflarını çekerek esere görsel zenginlik kazandırmaya çalıştık. 2004 yılında çok güzel fotoğraflarla belgesel nitelikli eserimizi bastırıp okuyucuların hizmetine sunduk.

Böylece Elvan Çelebi Türbesi'ne ziyarete gelip de bilgi soranlara verilebilecek bir eseri bu beldeye kazandırmış olduk. Artık Elvan Çelebi'yi bu beldeye gönderen, onu tebliğ ve irşat ile görevlendiren babası Âşık Paşa Konferansı hazırlıklarına hız verebilirdim. Ama bu arada Fransa'ya gitmem gerekiyordu.

YEDİ SEKİZ HASAN PAŞA KİTABININ YAZILIŞ SERÜVENİ

YEDİ SEKİZ HASAN PAŞA KİTABI'NIN YAZILIŞ SERÜVENİ

Giriş

Çorum'a doğrudan katkısı bulunan Çorumlu tek devlet adamı olan bir Osmanlı Paşası hakkında Çorum'da derli toplu bilgi yoktu. Kiminle konuşsam "Çok büyük insanmış, Çorum'a Saat Kulesi'ni yaptırmış" diyor ama başka bir şey de bilmiyordu. Hatta bu konuda falanca çok iyi biliyor diye tarif ettiklerinde hepsi aynı cümleyi tekrarlıyordu. Kardeşleri Çorum'da yaşamış, onların çocukları ve torunları var, onlara git dediler. Maalesef onlardan da ciddi bilgi alamadım.

Yedi Sekiz Hasan Paşa'nın yaşadığı dönemi anlatan eserleri incelemeye başladım. Onlarda da toplu bilgi bulmak yerine parça parça bilgi kırıntıları buldum. Hiç birisini küçümsemeden onları biriktirdim. İlk defa 1959 yılına ait Çorum Gazetesi'nde merhum İhsan Sabuncuoğlu'nun

"Hacı Hasan Paşa" başlıklı yazısıyla işe başladım. Bu arayışım, birkaç yıl sürdü. Bu dönemde ulaşılabilecek her esere başvurdum. Birinci derece kaynak sayılabilecek vesikalardan hatıralara, dönemin olaylarını ele alacak tarih kitaplarından bilimsel makalelere kadar birçok eseri taradım.

Birçoğu birbirinin tekrarı olan ikincil derecedeki kitap ve makaleleri de inceledim. Hasan Paşa ile ilgili kısa bir bilgi de geçse değerlendirmeye gayret ettim. Bu konuda hiçbir bilginin dışarıda kalmamasına özen gösterdim.

İstanbul Kütüphanesinde Araştırma

Ancak bir noktadan sonra İstanbul'a gitmek yaşadığı ve görev yaptığı mıntıkalarda araştırıma yapmanın şart olduğu kanısına vardım. Bu düşüncemi Bağcılar Belediye Başkanı Sayın Feyzullah Kıyıklık'a açtım. O da "Gel, ben seni misafir edeyim" dedi. Gidince bana kalacak yer gösterdi. Araştırma sürecim boyunca emrime bir araç tahsis etti. O araçla önce Süleymaniye, Beyazıt ve Millet Kütüphanelerine gittim. Oralarda o döneme ait, tespit etmiş olduğum Osmanlıca eserleri inceledim ve fotokopisini aldım.

Ertesi gün İSAM kütüphanesine gittim. Oradaki eserlerin ilgili bölümlerinin fotokopilerini topladım. Buradaki incelemelerim tam bir gün sürdü. Ama akşamleyin İstanbul'a kar yağmaya başladı. 2003 yılının Şubat ayı idi. Kar, yolları kapatmak üzereydi. Arabanın lastikleri kara gömülüyordu. Şoförümüz yolu iyi bilmeseydi gideceğimiz yolu ve yönü bulmamız bile imkânsızdı.

Kar o kadar şiddetliydi ki koca İstanbul'da birkaç gün elektrikler kesildi. Elektrik olmayınca doğalgaz da yanmıyordu. O soğuk ve karanlık günlerde ben de misafir hanede mahsur kaldım. Çaresizlikten

onu da fırsata çevirdim. Kütüphanelerden topladığım Osmanlıca fotokopileri günümüz Türkçesi'ne çevirip fişlere geçtim. Yatakta yorgana sarınıp çalışmanın ne demek olduğunu orada anladım.

Hasan Paşa Yalısında

Ertesi gün güneş açmaya başlayınca şoförümüzle tekrar yola çıktık. Bu defa istikametimiz Vaniköy idi. Orada Hasan Paşa'nın yalısı varmış. Torunu Selim Kılıççı orada ikamet ediyormuş. Eşi Günsel Hanım ile beraber bizi kabul ettiler. İstanbul Boğazı'na bir metre kadar yakın mesafeye oturduk. Önce bizi iyi karşıladılar. Dedeleri Yedi Sekiz Hasan Paşa hakkında bir eser hazırlamak istediğimizi söyleyince bir duraksama yaşadılar.

"Sizin gibi gelen pek çok insan oldu. Bizim anlattıklarımızı değil de başka şeyler yazdılar. Paşamızı aşağılayıcı ifadeler kullandılar. Onu cahillikle, padişahın hafiyeliğiyle suçladılar. Ağza alınmayacak şeyler yazdılar…"

Ben, söze girmek zorunda kaldım. Anlıyorum sizi dedim. Bizim amacımız onun kahramanlığını, vatanseverliğini, yiğitliğini ortaya koymaktır. Çünkü Çorumlular olarak onu çok seviyoruz. Onun şehrimize büyük iyilikleri dokunmuştur. Onun ruhunu incitecek bir harekette bulunamayız… gibi şeyler söyledim.

Sözlerimden ve tavırlarımdan etkilenmiş olmaları gerek ki konuşmaya başladılar. Paşa'nın da Çorum sevdalısı olduğunu söylediler. Konakta çalışan aşçısından işçisine hepsinin Çorumlu olduğunu ifade ettiler. Ondan kalma bazı eşyalar gösterdiler. Duvarda asılı fotoğrafının o dönemden kaldığını söylediler. Hepsinin fotoğrafını çektik. Yalının fotoğrafını çekmeyi de ihmal etmedik. Bu ziyarette yanımda bulunan eski milletvekilimiz İhsan Tombuş Bey'le birlikte teşekkür edip ayrıldık.

Osmanlı Arşivinde Araştırma

Yedi Sekiz Hasan Paşa gibi bir devlet adamı ve 2. Abdülhamit dönemini araştırmaya kalkışıp da Osmanlı Arşivi'ne gitmemek olmazdı. Oraya da gitmek istedim ama araya tatil girdi. Bunu da değerlendirmem gerekir deyip fotokopi metinleri incelemeye koyuldum. Pazartesi günü erkenden Sultan Ahmet Meydanı çevresinde bulunan Osmanlı Arşivi'ne gittim. Oradaki hemşerilerim, özellikle Mustafa Serin sayesinde içeri girdim. Niyetimi söyledim. Kimlik ve fotokopi istediler. Araştırma yetkisiyle birlikte bir yaka kartı verdiler. Araştırma tekniklerini ve belge isteme usulünü anlattılar. İçeri girdim. Salonda birkaç Türk araştırmacı vardı. Gerisi hep yabancıydı. Onlar bizi araştırıyorlar ama bizde böyle heves olmadığını görünce üzüldüm.

Ben de başladım defterleri taramaya. Sonunda vesikaları tespit ettim. İstemeye gittim. İstek formunu doldurmamı söylediler. Talep formuyla gittim. Günlük evrak sınırı varmış; ondan fazlası verilmiyormuş. Derken oraya üç dört gün gitmeye devam ettim. Sonunda aradığım vesikaların çoğunu aldım. Bu arada bazı köylerin 1844 yılına ait Temettuat Defter kayıtlarını da aldım.

Oradan Yahya Efendi Dergâhına gittim. Oradaki hazirede Hasan Paşa'nın ve eşinin kabrini bulup fotoğraflarını çektim.

Kendimce planladığım işlerin hepsini yaptım. İstanbul kütüphanelerindeki kitapların fotokopilerini, Osmanlı Arşivi'ndeki ilgili belgeleri toparladım. Hasan Paşa'nın yalısını ziyaret edip torunlarıyla görüşme işini de gerçekleştirdim. Artık İstanbul'dan ayrılma zamanı geldi deyip Feyzullah Kıyıklık Bey'e uğradım. Yaptıklarımı anlattım. Destekleri için teşekkür edip ayrıldım.

Ankara Kütüphaneleri

İstanbul'dan Ankara'ya geçtim. Orada daha önce aklıma koyduğum bazı kütüphaneler vardı. Oralarda da araştırma yapmak istedim. Önce Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'nin kütüphanesine girdim. Orada tarih dergilerinde Yedi Sekiz Hasan Paşa'nın ismi geçen bütün makaleleri tespit ettim. Fotokopilerini alıp ayrıldım.

Oradan Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi'ne gittim. Birkaç makale ancak buldum. Fazla kaynak göremedim. Buraya gelmişken Türk Tarih Kurumu Başkanı Prof. Dr. Yusuf Halaçoğlu'nu da ziyaret edeyim de farklı kaynaklar varsa sorayım dedim. İçeride bir milletvekili varmış, görüşmeleri uzun sürdü. Bir saatten fazla kapısında bekledim. O esnada başkanla görüşmek için Doç. Dr. Hikmet Özdemir geldi. Bir panel nedeniyle Çorum'a geldiğinde görüştüğümüz için tanıyordum. Bana burada niçin beklediğimi sordu. Ben de:

-Yedi Sekiz Hasan Paşa konusunda kaynak arıyorum. Yusuf Bey'e sormak için geldim, dedim.

O da:

-Hayırdır Hoca, üniversitede doktora mı yapıyorsun? deyince:

-Hayır, öylesine araştırıyorum dedim. Aramızda diyalog bir süre devam etti

-Vilayet mi görevlendirdi?

-Hayır.

-Belediye mi istedi?

-Hayır.

-Öyleyse niçin?

-Sırf merak ettiğim için…

Hoca, daha da hayret etti. Doktora yapmayacaksan, vilayet veya belediye tarafından görevlendirilmediysen, yani hiçbir menfaatin yoksa niye böyle bir araştırmaya kalkıştın ki der gibi yüzüme baktı. Başını birkaç kez sağa sola çevirdi. "Eh… Allah kolaylık versin" deyip gitti.

Biraz sonra Yusuf Bey'in yanındaki misafir ayrıldı. Yanına gidip durumu anlattım. Nerelerde araştırma yaptığımı, neler bulduğumu sordu. Duyduklarına inanamadı.

"Sen bulunabilecek her şeyi bulmuşsun. Bizde bu konuda daha fazla kaynak bulman mümkün değil" dedi ve hiç araştırılmamış bir konuyu araştırdığım için tebrik etti. Çayımızı içtikten sonra oradan ayrıldım.

İstanbul ve Ankara'daki araştırmalarımdan sonra en az beş bin sayfa fotokopi ile Çorum'a döndüm. Sıra Paşa'nın soyağacını çıkartmaya gelmişti. Zira Vaniköy'deki yalıda torunları bana bir soyağacı vermişlerdi. Ama çok kısa idi. Onun detaylandırılması gerekiyordu.

Önce Yedi Sekiz Hasan Paşa'nın Çorum nüfus kütüğündeki kaydını buldum. Ancak doğum ve ölüm kayıtlarının dışında pek fazla bilgi yoktu. Devamı Beşiktaş Nüfus Müdürlüğü arşivinde olduğunu öğrendim. Onu da detaylı bir şekilde temin ettim. Tekrar Çorum'a döndüm. Buradaki kardeşleri Ömer ve Osman'ın soyağacını çıkarttım. İki soyağacını da birer yaprak halinde kitaba yerleştirdim.

Yazım Aşaması

Artık sıra, bunları düzenli bir şekilde yerleştirmeye, kitap oluşturmaya geldi. Ama Yedi Sekiz Hasan Paşa'yı yazmak kolay değildi. Zira Osmanlı'nın en uzun yüzyılını derinliğince yaşamış bir

insandı. Çocukluk ve gençlik yılları Çorum'da geçmiş olmasına rağmen Sultan Abdülmecit zamanında İstanbul'a askerlik için gidişiyle hayatı değişmişti. Kırım Savaşı'ndaki başarıyla göz doldurmuş, askeriyede kalmaya karar vermiş. Sultan Abdülaziz döneminde Beşiktaş Karakol Komutanlığı görevini üstlenmiştir. Sultan Abdülaziz'in tahttan indirilip yerine mason 5. Murat'ın üç aylık padişahlığı döneminde kızağa çekildiyse de Sultan 2. Abdülhamit döneminde padişahın en çok güvendiği devlet adamlarından biri olmuştur. Ali Suavi ve avanesinin Çırağan Sarayı baskınıyla 2. Abdülhamit'e darbe girişimini tek başına önlemiştir.

Bu son olay, onu ittihatçıların hedefi haline getirmiştir. Onun sağlığında 2. Abdülhamit'e zarar verememişler ama Yedi Sekiz Hasan Paşa aleyhine her türlü faaliyeti ve iftirayı reva görmüşlerdir.

Böylesine hassas bir konuyu araştırıyorum. Gerekli malzemeyi topladım. Ulaşabildiğim bütün belgeleri salondaki masamın üzerine yaydım. Pek çoğunu da sehpalara ve sandalyelere dağıttım. Oturup yazacağım ama bir türlü başlayamıyorum. Gelen giden, oturup kalkan herkes bana bakıyor sanıyorum. Sakinlik arıyorum.

2003 yılının baharıydı. Hanıma dedim ki "Bu böyle olmayacak. En iyisi seni Ankara'ya bırakayım. Bir ay kızının ve torunlarının yanında kal. Ben de şunu bir düzene koyayım." Eşim, önce beni düşünerek "Tek başına idare edemezsin. Kendin pişirip kendin yemeyi halledebilir misin?" diye endişelerini dile getirdi. Ben de gayet rahat kendimi idare edebileceğimi söyledim. Zor da olsa onu ikna edip Ankara'ya gönderdim.

Eve kapandım. İki günde bir ekmek almak ve Cuma namazına gitmek dışında hiç dışarı çıkmadım. Bir ay içinde kitabı, tüm dipnotları ve kaynakçalarıyla birlikte yazdım. Yazmış olduğum defterleri baştan sona bir kere daha okudum. Tamam dediğim an Ankara'ya telefon

ettim. Hanım, mesajımı alınca Çorum'a döndü. Eve şöyle baktı. Ortalığı fazla dağıtmamışsın diyerek eve girdi.

Hayatımda önemli bir dönemeci, böylece geçmiş oldum. Artık basımına sıra geldi. Ama onu hiç düşünmüyorum ve araştırmıyorum. Eser ortaya çıktıktan sonra nasıl olsa bir gün basılır diye düşünüyordum.

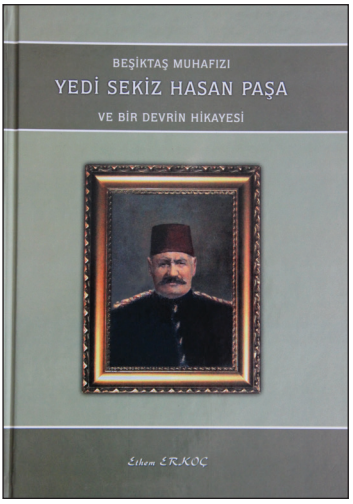

Basım Süreci

Kitabın hazırlandığını Belediye Başkanımız Sayın Turan Atlamaz duyunca bana ne zaman bastırıyoruz dedi. Ben de bazı tereddütlerimi sıralayınca sen onları düşünme, ben hallederim sözü üzerine basımına geçtik.

Pegasus Görsel İletişim Sahibi İsmail Dölarslan ile görüştük. Önce dizgi yapıldı. Sonra grafik tasarım ve orijinal bir kapak ile kitabın basımı gerçekleşti. Çorum'da ilk defa şahıs kitabı böyle güzel basılabilmişti. Eseri gören herkes, önce şekline ve güzelliğine bakıp hayran kaldı.

Kitabı, önce Çorum bürokrasisi ve basınına dağıttım. Büyük ilgi gördü. Çorum basınından Abdulkadir Ozulu, Prof. Dr. Mevlüt Uyanık, Şahin Ertürk, Ülkü Mavral Bulut yazılarıyla eserin tanıtımına katkıda bulundular. Prof. Dr. Ali Yardım, eski Kültür Bakanı Gökhan Maraş tebrik mektubu gönderdiler.

Kitabın basımından sonra eserin Çorum'da hapis olmaması gerektiği düşüncesiyle İstanbul basınına ulaştırmaya karar verdim. Ulusal yayın yapan gazetelerin hepsinin köşe yazarlarının listesini yaptım. Hepsinin gazete adreslerini kargoyla birer kitap gönderdim.

Birkaç yazar kitabı aldığını ve çok beğendiklerini ifade ettikten sonra yazılarının sonunda tebriklerini ve teşekkürlerini not etmişlerdir. Toktamış Ateş de teşekkür mektubunu gönderenler arasındaydı.

Mehmet Barlas'ın Yazısı ve Sonrası

Bu yazıların içinde en çok ses getireni Sayın Mehmet Barlas'ın 22.01.2005 tarihli Sabah Gazetesi'ndeki yazısı idi. Yazısına yazar ve manken olan Ece Vahapoğlu'nun kendisini "Yedi Sekiz Hasan Paşa'nın torunu" olarak sunmasının vesile olduğunu belirterek başlamış sonra gönderdiğim kitabı tanıtarak devam etmiş. Eseri ayrıntılı biçimde okuduğu yazısından anlaşıyordu. Yazısının sonunda benim telefonumu ve temin adresimi de belirtiyordu.

Benim bu yazıdan haberim yoktu. Bayram sabahı ailece sofraya oturduğumuzda bir telefon geldi. Karşımdaki Yedi Sekiz Hasan Paşa'nın torunu Selim Kılıççı'nın eşi Günsel Hanım'dı. Doğrudan lafa girdi.

"Yedi Sekiz Hasan Paşa" kitabını bastırmışsınız. Bugün Mehmet Barlas'ın yazısından öğrendim."

Hanımefendi ben o yazıyı görmedim desem de fayda etmedi. Doludizgin devam etti: "Kitabı henüz görmedik ama onda Paşa'mızı rencide edecek en küçük bir ifade geçerse sizi mahkemeye veririz, bunu böyle bilin…"

Ben de "Adresinize kitap gönderiyorum, inceleyin. Ondan sonra böyle konuşmakta haklı olup olmadığınızı bir daha değerlendirin" dedim.

Telefon görüşmesinden sonra derhal bir gazete aldırdım. Sayın Mehmet Barlas, gerçekten de güzel bir yazıyla kitabı tanıtmış. Kendisine teşekkür ediyorum. O yazıdan sonra Türkiye'nin pek çok yerinden talep geldi. Pek çok yazar, yeniden ilgilendi. Barlas'ın

yazısında bahsettiği Ece Vahapoğlu da telefon etti. Soyağacında adının geçmediğini görünce meraklanmış. Boşnak asıllı olduğunu söyleyen Ece Vahapoğlu'na ben de soyağacında rastlamadığımı tekrar ifade etmiştim. Ondan sonra birkaç kez daha telefon görüşmemiz oldu.

Mehmet Barlas'ın yazısından yaklaşık iki ay sonra İstanbul'dan Gürbüz Çapan aradı. Kitabı okuduğunu ifade etti. Sonra bana ilginç bir çıkış yaptı: "Yedi Sekiz Hasan Paşa, 2. Abdülhamit'in fedaisiydi. Onun zamanında kimse padişaha yaklaşamıyordu. Öldü de kurulduk diye düşünürken sen kitabınla onu yine dirilttin. Ne yapmak istiyorsun? Abdülhamit yanlısı mısın? Yoksa Çorum'un adını temize çıkartmaya mı çalışıyorsun?..."

Bu diyalog, yarım saatten fazla sürdü. "Ben sana kitap göndermedim ki sen onu nereden buldun?" demem üzerine "Cumhuriyet Gazetesi yazarlarının çoğuna göndermişsin. Ben de onlardan birini alıp okudum" dedi ve ilave etti: "Sen bilmiyor musun bizim solcular kitap okumazlar ama her şeyi bildiğini söylerler." Ben de bilmiyordum deyip geçiştirdim.

İşin ilginç yanı farklı… Ben, önce Gürbüz Çapan'dan duymuştum. Sonra Kültür Sitesi'nin önünde Av. Erdal Eralp'la karşılaştım. Bir büyüğüm olarak Erdal Bey'i severim. Bana hal hatırdan sonra siteme başladı: "Yahu Hoca, senin derdin ne? Biz öldü de kurtulduk diyorduk. Sen bir kitapla onu tekrar canlandırdın."

Ben kimden bahsediyorsunuz diyecek oldum. Yedi Sekiz Hasan Paşa'dan bahsettiğini söyledi. Gülüp geçtim. Zira daha önce bu kaseti dinlemiştim. Ama birbirinden habersiz iki kişinin aynı kelimelerle hemen hemen aynı duygularla ifade edişini hala merak ediyorum.

Onlar öyle derken Dr. Mehmet Sılay farklı düşünüyordu. Kitabı okumuş, beni aradı. Ankara'da bir kafede buluştuk. "Gazeteciler darbe yapamaz. Ama gerçek böyle değil. Bir gazeteci olarak Ali Suavi, saray

darbesiyle Sultan 2. Abdülhamit'i tahttan indirip yerine akli dengesi bozuk 5. Murat'ı geçirmek istiyordu. Yedi Sekiz Hasan Paşa, elindeki sopasıyla bir ihtilali önlemiş. Böylesine yiğit, ancak yüz yılda bir çıkar. O, zamanının Ömer Halis Demir'iymiş. İyi tanımak lazım… Onun unutturulmak istenen hayatını ortaya çıkarttığın için seni tekrar tekrar tebrik ediyorum..." dedi. O zamandan beri görüşmelerimiz devam ediyor.

Müderris Sadık Efendi'nin yanında

Yedi Sekiz Hasan Paşa kitabını yayınladıktan sonra olumlu izlenimler almaya devam ettim. Bir gün Sahaf Mustafa Gökgöz'ün dükkanında sohbet ediyorduk. Ayakkabı esnafından Rüştü Hacırecepoğlu, selam verip içeri girdi.

-İyi ki rastladım Hoca, ben de seni arıyordum, deyince ben de:

-Buyur, otur diyerek yer gösterdim. Rüştü Usta, oturur oturmaz ilk sözü:

-Hasan Paşa'nın makası sizde deyince şok oldum.

-Ne makası? Kimdeymiş? Ne oldu? Gibi soruları peşpeşe sıraladım. O da başladı anlatmaya:

-Dedem Sadık Hoca varmış. Medine'den gelmiş. Tanyeri İlkokulunun yerindeki Kırklar Medresesi'nde müderrismiş. Hem de çilingir dükkanında ustalık yaparmış. Yedi Sekiz Hasan Paşa, gençlik yıllarında onun dükkanında çırak olarak çalışmış. Müderris Sadık Efendi'den hem dini ilimler tahsil etmiş hem de sanat bellemiş. Askere giderken de ustasına hatıra olarak bir makas yapıp hediye etmiş. O makas, bizim ailedeydi. Oradan Mehmet Çetiner'in eşi Kadriye Hanıma geçti. Onun için o makas sizde.

Ben de bu söz üzerine akşamleyin durumu kayınvalideme anlattım:

-Kadriye Hanım'ın kızı olduğuna göre bunu ancak sen bilirsin, dedim. O da durdu, düşündü, sonra hatırladı:

-Şöyle uzunca, demir dövme bir makas vardı. Onu soruyorsun herhalde.

-Bel ki de odur. Nerede olduğunu hatırlamaya çalış.

-O çok iyi kesiyordu. Kardeşim Günaydın Çetiner'in düğününde, sanıyorum 1955 yılında onu aşçı Hoşur'un Hasibe istedi. Zannediyorum, annem de ona verdi.

Aşçı öleli neredeyse kırk yıl olmuş. Artık makası bulmak mümkün değildi. Ama benim için önemli olan Yedi sekiz Hasan Paşa'nın gençlik döneminde yıllarca Müderris Sadık Efendi'den ders almış, ayrıca sanat bellemiş olmasıydı. Bu bilgileri detaylandırmak için Kırklar Medresesi'nin kayıtlarına ulaşmak da mümkün değildi.

Bu buluşmadan birkaç gün sonra Akşam Yıldızı Gazetesi'nin 30 Eylül 1965 tarihli Çorum Özel sayısına rastladım. Ondaki yazı aynen şöyle:

"Yedi Sekiz Hasan Paşa'nın cahil olduğunu söylerler. Halbuki Yedi Sekiz Hasan Paşa, katiyen cahil değildi. Tahsilli, ulum ve fenni müştak bir kimseydi. Yedi Sekiz Hasan Paşa, mazbatasını kendi eliyle yazmıştır. Bunu biliyor musunuz? El an Polis Kolejinde örnek mazbata olarak Yedi Sekiz Hasan Paşa'nın hazırladığı mazbata tedris edilir/okutulur."

Sempozyum Tebliğim

Yakın çevremdekiler, Yedi Sekiz Hasan Paşa hakkında çalıştığımdan haberdardılar. İlahiyat Fakültesi'nde bir sempozyum

yapılacağını söylediler. Benim de bu konuda bir tebliğ sunmamı istediler. Sempozyumun konsepti "Osmanlı Döneminde Çorum" olduğu için kabul ettim.

01-03 Ekim 2004 tarihlerinde yapılacak olan sempozyum için İlahiyat Fakültesi'ne gittim. Açılış töreni ve protokol konuşmalarından sonra oturumlara geçildi. Benim tebliğim ikinci güne kaldı. Öğle arasında fakülte sekreteri İsmail Tuncel'in odasına girdim. Orada oturanlar İsmail Bey şimdi gelir deyince ben de beklemeye başladım.

Oturanlar kendi aralarında sohbet ediyorlardı. Sonradan adlarını öğrendiğime göre Prof. Dr. Ali Yardım:

-Sempozyumların kalitesini iyice düşürdüler, diye söze başladı. "Akademik kariyeri olmayan pek çok kişiye görev vermişler" dedi. Prof. Dr. Ayşe Üstün de:

-Tebliğ sunmanın da bir adabı, bir düzeyi olmalı, deyince Ali Bey:

-Araştırmacı yazarmış, bilmem neymiş!... Akademik seviyen ne? Sen onu söyle, gibi sitem dolu eleştirilerini sürdürdüler.

Ayşe Hanım'ın bayan asistanı da onları tasdik ediyordu. Ben de akademik kariyeri olmayan araştırmacı yazar olarak dinlemedeydim. Ama onlar beni bir üniversiteden gelmiş akademisyen sanarak serbest atışa devam ettiler. Üniversitelerdeki kast sistemini bütün detaylarıyla ortaya koymuş oldular. Bence bu, koskoca akademisyen gafından başka bir şey değildi.

Ertesi gün Prof. Dr. Ali Yardım, salonda tebliğini sunmadan önce şöyle bir konuşma yaptı:

-Ben Çorum'a geldiğimde Hasan Paşa Kütüphanesi'ne girip el yazma eserleri incelemeye başladım. Baktım ki İslam Coğrafyasının her tarafından eser var. Dünyada tek nüsha olan nadide kitaplar var.

Hattı ve tezyinatıyla eşsiz kaynaklar var. Bunu saray kütüphanesinden seçip Çorum'a kazandıran Yedi Sekiz Hasan Paşa'ya bir kez daha hayran oldum. Ancak bu muhterem paşamız hakkında hiçbir kitaba ve hatta yazıya rastlamadım. Hiçbir Çorumlu çıkıp da bu konuyu araştırma lutfunda bulunmadı mı?...

Sözün bu noktasında Dr. Ali Öztürk Bey:

-Hocam, bu konuda bir arkadaşımız kitap yazdı. Basımı bugüne yetişmedi ama kendisi öğleden sonraki oturumda Yedi Sekiz Hasan Paşa hakkında bir tebliğ sunacaklar, dedi.

Ali Yardım, kitap ve tebliğden memnuniyet olduğunu ifade etti. Öğleden sonraki oturumda "Yedi Sekiz Hasan Paşa ve Çorum'a Yaptığı Hizmetler" konulu tebliğimi dinledi. Bir akademisyen ağzından değil de vasıfsız bir araştırmacının dilinden dinlemek zorunda kaldı. Bilemem ne hissettiğini. Ama herhalde o odadaki konuşmaları gözünün önüne gelmiştir sanırım.

Yukarıda da belirttiğim gibi basılı kitaplar, önümüzdeki hafta gelecekti. Gelir gelmez Prof. Ali Yardım hocamıza Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi adresine bir tane gönderdim. O da bana teşekkür mektubu göndererek takdirlerini ifade etmişti.

Yedi Sekiz Hasan Paşa Paneli

Yedi Sekiz Hasan Paşa: kitap, yazı ve sempozyum tebliği gibi çalışmalar sonucunda Çorum'da yeniden gündem oluşturdu. Bunu kamuoyunun yanı sıra ilim çevresi de gördü. Bu bağlamda Hitit Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Reha Metin Alkan Bey, bana konuyu birde panelle ele alalım dedi. Ben de siz nasıl münasip görürseniz diyerek kabul ettim. Rektör Bey, "Ben, tarih bölümünden bir hocayı görevlendiririm. Onunla birlikte paneli hazırlarsınız" deyince ben de çok uygun olur dedim.

Bu görüşmemizden bir hafta sonra tarihçi Prof.Dr. Mehmet Çanlı beni aradı. Telefonda:

-Yedi Sekiz Hasan Paşa konusunda bir panel hazırlamayı düşünüyorum. Sen de burada rol almak ister misin, diye sordu.

Ben de:

-Ne gibi bir görev düşünüyorsunuz, deyince:

-Biyografisini hazırlamak senin için kolay olur. İstersen onu hazırla, dedi.

Ben de:

-Diğer yönlerini kim sunacak diye sordum.

-Onları düşünme sen. Hacettepe ve Gazi Üniversitelerinden hocalarımı davet ederim. Onlar anlatırlar dedi.

Merakla onların bu konuda bir çalışmaları olup olmadığını öğrenmek istedim. Mehmet Bey:

-Yok ama senin kitaptan okuyup anlatırlar, deyince:

-Öyleyse ben bu programda yer almak istemiyorum. Hocalarının arasında dolgu malzemesi, figüran olmak istemiyorum. Rektör Bey'e de durumu aynen aktar" deyip telefonu kapattım.

Aradan bir hafta geçti Fen Edebiyat Fakültesi'nden Yrd.Doç. Dr. Mustafa Bakan beni aradı. "Hocam, Rektör Bey Yedi Sekiz Hasan Paşa konusunda bir panel düzenlemeyi düşünmüş. Bu konuda tek sizin eseriniz var. Bunu birlikte hazırlayalım" dedi. Ben de itirazsız kabul ettim. Bir kafede buluştuk. Oturup ayrıntılarını konuştuk. Benim görevim, Yedi Sekiz Hasan Paşa'yı tanıtmak ve eserin hazırlanması sürecini anlatmaktı. Mustafa Bakan Bey, dönemin sosyal ve siyasi çalkantıları arasında konuyu değerlendirecekti. Belediye Başkan Yardımcısı Turhan Candan Bey de Yedi Sekiz Hasan Paşa'nın Çorum'a

hizmetlerini anlatıp kentimiz için önemini vurgulayacaktı. Program, böylece hazırlanmış oldu.

Üniversitemizin desteğiyle program 27 Şubat 2012 tarihinde Devlet Tiyatro Salonu'nda yapıldı. Hem de Paşa'nın vefatının 107. yılında. Panel, gayet verimli geçti. O dönem Beşiktaş Kaymakamı olan Sadettin Yücel de Yahya Efendi dergahı haziresinde Yedi Sekiz Hasan Paşa'nın kabrinin başından 3G tekniğince canlı bağlantı yaptı. O da salonda heyecanla izlendi.

Panelin sonunda Rektör Prof. Dr. Reha Metin Alkan Bey, bir konuşmayla programı değerlendirdi ve bana bir plaket takdim etti. Böylece panel de gerçekleşmiş oldu.

Kitabın Sonraki Baskıları:

Yedi Sekiz Hasan Paşa, cahil değildi. Cesurdu, devletine sadıktı. Türklerin padişahı ve Müslümanların halifesi olan sultana hiç bir zaman ihanet etmemiş, ihanete kalkışanlara da fırsat vermemişti. II. Abdülhamit'e düşman olan İttihatçılar gibi düşünenler, Yedi Sekiz Hasan Paşa'ya da düşman olmuşlardı. Dün de böyleydi, bugün de böyle.

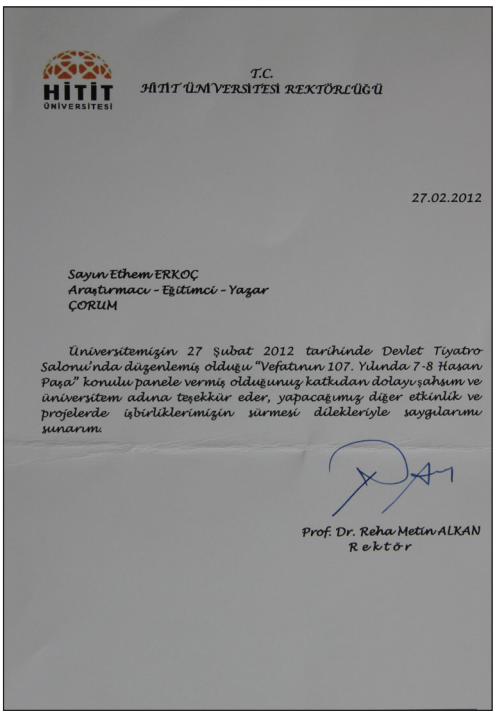

HİTİT ÜNİVERSİTESİ

T.C.
HİTİT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

27.02.2012

Sayın Ethem ERKOÇ
Araştırmacı - Eğitimci - Yazar
ÇORUM

Üniversitemizin 27 Şubat 2012 tarihinde Devlet Tiyatro Salonu'nda düzenlemiş olduğu "Vefatının 107. Yılında 7-8 Hasan Paşa" konulu panele vermiş olduğunuz katkıdan dolayı şahsım ve üniversitem adına teşekkür eder, yapacağımız diğer etkinlik ve projelerde işbirliklerimizin sürmesi dilekleriyle saygılarımı sunarım.

Prof. Dr. Reha Metin ALKAN
Rektör

Biz, önyargılardan uzak olarak lehindekilerin ve aleyhindekilerin görüşlerine de yer vererek kitabı hazırladık. Olayları o günü mantığıyla vermeye çalıştık.

Eser ortaya çıkınca Belediye Başkanımız Turan Atlamaz'ın sayesinde 2004 yılında ilk basımını gerçekleştirdik. Eser, büyük ilgi gördü. Türkiye'nin her yanından talep geldi. Pek çok yazarımız ve dostumuz tanıtım yazısı yazdı.

Bu ilginin hiç azalmadan devamı üzerine yeni basımına ihtiyaç duyuldu. 2015 yılında yine Belediye Başkanımız Muzaffer Külcü döneminde ikinci baskısı yapıldı. Tarih meraklılarının ve akademisyenlerin talepleri de böylece karşılanmış oldu.

Kitap, İstanbul piyasasında da yer buldu. Pek çok internet sitesinde satışlarının yapıldığını duyduk. Kitapları nereden ve nasıl temin ettiklerini araştırmamıza gerek kalmadan ikinci el kitap adı altında satıldığını gördük.

Bu durum, İstanbul'daki bazı yayıncıların dikkatini çekmiş. Israrlı talep üzerine 2019 yılı Nisan ayında TAVEO yayınevi tarafından 3. basımı yapıldı. Arzu edenler oradan temin edebilirler.

Yayınevi sahipleri, basım aşamasında kitabı gören filim şirketi sahiplerinden birilerinin bu eseri film veya dizi haline getirmeyi düşündüklerini söyledi. Telefonda aktardığı bu bilgi konusunda henüz bir gelişme olmadı.

"Beşiktaş Muhafızı Yedi Sekiz Hasan Paşa ve Bir Devrin Hikâyesi" adlı kitabın yazımından basımına kadarki serüvenini sizlere böylece aktarma fırsatı buldum. Bazı olayları sizlerle paylaşmış oldum. Dilerim bu çalışmalar, daha ileri boyutlardaki araştırmalara bir başlangıç olur.

NOT: *Bu yazı dizisini Çorum Hâkimiyet Gazetesi'nde 02.09.2019 tarihinden itibaren altı gün yayınladım. Sayın Prof. Dr. Reha Metin Alkan Bey beni aradı. Yazıyı baştan sona takip ettiğini söyledi. Yedi Sekiz Hasan Paşa paneli için Mehmet Çanlı'yı görevlendirmediğini, ancak konunun dile getirildiği toplantıda durumdan vazife çıkararak kendiliğinden böyle bir teklifle bana gelmiş olabileceğini söyledi. Ben de bu açıklamayı satırlarıma aktarmayı uygun buldum ve hassasiyetinden dolayı Sayın Rektörümüze teşekkür ettim.*

KONFERANSLARIM VE KİTAP ÇALIŞMALARIM

CEZAEVİNDE KONFERANS

Cezaevinde çalışan bir dostum, bana kitap ve okuma konulu bir söyleşi için davette bulundu. Okumayı seven mahkûmların dinleyici olarak katılacaklarını söyledi. Cezaevinin girişine yakın bir yerde uygun bir salon varmış. Orada konuşabileceğimi söyledi.

10 Nisan 2004 tarihinde öğleden sonra cezaevi kapısından girdim. Gerekli kontrollerden sonra içeri alındım. Arkadaş, dinleyicilerin salonda toplandıklarını söyledi. Salona girdiğimde farklı bir toplulukla karşılaştım. Hepsi de çok kitap okuduklarını söylüyorlardı. Ama okudukları kitaplar farklıydı. Sonraki sorulardan anladığım kadarıyla bu insanların her birinin dünya görüşleri de farklıydı. Beni sessiz ve sakince dinlediler. Sonunda sorular başladı. O zaman mahkûmlarının ruh hallerini sorulardaki derinliklerinden anlamak mümkündü. Konuşmamızda olduğu gibi cevaplarda da hep birleştirici ve umut verici dil kullandım.

Konferansın sonunda orada görevli bulunan başgardiyan, programın beklediğinden çok daha fazla yararlı olduğunu söyleyerek bana teşekkür etti. Ben de yayınlanan kitaplarımdan bir demeç cezaevi kütüphanesine hediye ettim.

GÜNAH ÇIKARTMA TÖVBE MİDİR?

Hristiyanlıkta ilahi emirlerin yerine getirilmemesi veya yasakların çiğnenmesi sonucu ortaya çıkan dini, ahlaki ve vicdani sorumluluk yani günahlardan kurtulmanın da bir yolu tövbe etmek, Yahova'ya dua ve yakarışta bulunmaktır. İslam'da da günahtan kurtulmanın yolu, Allah'a dönmektir. Günahlarından tövbe etmektir. Tövbeleri kabul yetkisi yalnızca Allah'a aittir.

Hıristiyanlıkta vaftizden sonra işlenmiş günahların affı, ancak günah çıkartma yoluyla olur. Bu işlem, kiliselerde günah çıkarma hücrelerinde yapılır. Günah işleyip pişman olan Hıristiyan, papaza itirafta bulunur. O dönem içinde işlediği günahları tek tek sayar. Bir daha işlememeye azmettiğini belirtir. Papaz da "Baba, oğul ve kutsal ruha adına bütün günahlarını affediyordum" diyerek istavroz çıkarıp gelen kişiyi kutsar. Burada en önemlisi, bu törenden önce veya sonra kiliseye bağış yapılmasıdır.

Aslında bir psikologa gidip ruhi sıkıntılarını anlatarak ferahlamaktan öte bir anlamı olmayan günah çıkartmayı dinimizdeki tövbe ile eş değer göstermeye çalışan Hıristiyan dünyasına tarihte pek çok cevap verilmiştir. Her hangi bir hata veya günah sonunda sığınacağımız her merci Allah olması gerekirken onun adına, hem de para veya bağış karşılığında papazların, rahiplerin, günah bağışlamasını akıl ve mantık sahibi hiçbir kişi kabul etmemelidir. Bunun doğruluğunu savunmaya kalkışmamalıdır.

İsviçre ve Fransa'da dolaştığım bütün kiliselerde günah çıkartma bölümlerinin olduğunu gördüm. Sorduğumda yukarıdaki bilgileri verdiler. Çok normal gibi savunmaya hatta bunun İslam'da olması gerektiğini anlatmaya kalkıştılar. Bazı Türk öğrencilerin de bu doğrultuda sorularıyla karşılaştım. Bunun sonucunda ben de konuya ilmi boyutuyla ele alıp Hıristiyanlıkta günah kavramından başlayarak günahtan arınma yollarının neler olduğunu, günah çıkartmanın geçirdiği evreleri, aforoza varan yıldırıma hareketlerini araştırdım. İslam'daki tövbeyle hiçbir benzerliğinin olmadığını tespit ettim.

Bunu "Günah çıkarma tövbe midir?" başlığıyla kaleme aldım. 16.07.2004 tarihleri arasında geniş bir yazı dizisi halinde Çorum Hâkimiyet Gazetesi'nde yayınladım. Sonra bunu biraz daha genişlettim, dosyaladım. Bir kitap halinde yayınlamaya hazır durumdadır.

HİLAL VE HAÇ

Her sosyal kurum, dernek ve kulübün, hatta her firmanın bir amblemi, işareti, sembolü vardır. Bu bağlamda Yahudiliğin sembolü Siyon yıldızı, Hıristiyanlığınki Haç, İslam'ın sembolü de hilaldir. Ancak bir Hristiyan, yurt dışında bize şöyle bir soru sordu: "Hıristiyan olarak biz, haça önem veririz. Bize göre haç, Tanrı'nın oğlu İsa'nın çarmıhta can verişini temsil eder. Biz, haç karşısında ibadet eder, istavroz çıkartırız. Siz de hilale karşısında böyle yapmıyor musunuz?"

Bu ve benzeri sorular karşısında haç ve hilalin yeni baştan ele alınması gerektiğini düşündüm. Hıristiyanlıkta haçın sembolleştirilmesinden putlaştırılmasına kadar geçen tarihi süreci ve kiliselerin konuyu çığırından çıkarışı, minarelerin ve kubbelerin üzerinden üzerinde bulunan âleme düşmanlığı hilal-haç çatışmasına götürüşünü, Haçlı Ordularıyla İslam dünyasına saldırışlarını ve kitle imhasına, soykırıma varan cinayetlerini ele almak gerektiğini hissettim.

Bir de İslam dünyasına baktım. Camilerin cami olduğunu belli etmek için minaresine ve kubbesine hilal sembolünü yerleştirmişler. Ama caminin içinde hilal sembolü koymamışlardır. Hilalin önünde durup ona tapınan bir kimseye hiç rastlamadım.

Bu tartışmayı, tarihi süreç içinde vardığı noktaları, günümüzdeki izdüşümünü ele alıp genişçe değerlendirmeyi düşündüm. Daha önce tek bir makale olarak ele aldığım konuyu bu defa "Hilal ve Haç" başlığı altında bir yazı dizisine dönüştürdüm. 03.11.2004-12.11.2004 tarihleri arasında Çorum Hâkimiyet Gazetesi'nde yayınladım. Sonra konu üzerinde tekrar çalıştım. Yazı dizisini epeyce genişlettim. O da bir kitap boyutuna ulaştı. Henüz yayınlamadım.

ENSAR VAKFINDA SÖYLEŞİ

Yedi Sekiz Hasan Paşa konusundaki kitabımız yayınlanınca her taraftan davet gelmeye başladı. Ben de yıllarca emek verdiğim Ensar Vakfı'nı tercih ettim.

06.12.2004 akşamında Ensar Vakfı salonunda Yedi Sekiz Hasan Paşa'nın hayatını, 2. Abdülhamit ile yakınlıklarını ve o dönemdeki önemini anlattım. Çorumlu olmasından öte bizim için neler yaptıklarını sıraladım. Çoğunluğu meslektaşım olan izleyiciler, dikkatle dinlediler. Soru cevapla konuyu tamamladım.

Yedi Sekiz Hasan Paşa konusunda yılların etkisiyle birikmiş önyargıları silmek için artık çağrıldığım her yere gitmeye karar verdim.

Bu bağlamda Çorum Barosu'nun "Hasan Paşa ve Beşiktaş Sorguları" konulu röportaj talebini de kabul ettim. Bu da 2005 tarihli Çorum Barosu Bülteni'nin 3. Sayısında yayınlandı.

ÂŞIK PAŞA KONFERANS - KİTAP

Elvan Çelebi'de önce Elvan Çelebi konusunda konferans vermiştim. Bu metin, kitaplaştırıldı. Bunun ardından babası Âşık Paşa konusunda konferans vermem istendi. 2004 yılında Temmuz ayında düzenlenen 2. Elvan Çelebi tarih ve kültür festivali çerçevesinde aynı mekânda bu defa Aşık Paşa'yı anlattım.

Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşmasında öncü rol oynayan Mevlana, Hacı Bektaş Veli, Yunus Emre gibi dervişlerden biri de Amasya'da yaşamış olan Baba İlyas'tır. Âşık Paşa da Baba İlyas'ın torunudur. O da Kırşehir'i yurt edinmiştir. Oğlu Elvan Çelebi'yi Tonuközü Kasabası'na göndermiştir. Daha sonra burası Elvan Çelebi adıyla anılmıştır.

Âşık Paşa, Osmanlı Devleti'nin kuruluş felsefesini inşa eden bilge kişilerdendir. En önemli eseri Garibnaneme'dir. Onu tanıyabilmek için bu eseri incelemek gerekmektedir. Bu düşünceden hareketle Süleymaniye Kütüphanesi'ndeki elyazması iki ciltlik kitabı getirttim. Çalışmamda bu metni esas aldım.

Âşık Paşa'nın Garibnamesi'nin Ankara Milli Kütüphanesi'ndeki nüshasını da Bedri Noyan yeni yazıya çevirmişti. Onun yanı sıra Kemal Yavuz'un Süleymaniye Kütüphanesi'ndeki nüshanın yeni yazıya çevrilmiş şeklini de temin ettim. Bu konuda yazılmış bilimsel makaleleri, farklı kaynakları taradım.

2004 Haziran'ındaki konferanstan sonra elimde birikmiş olan notları bir araya getirip kitap yazmayı düşündüm. Konuya büyük dedesi Baba İlyas'tan başlamak gerekiyordu. Onun ve mücadelelerinin ardından babası Muhlis Paşa'yı da anlattıktan sonra Âşık Paşa'nın hayatını, kişiliğini, eserlerini ve görüşlerini sıralamalıyım diye düşündüm.

Garipname adlı manzum eseri, on binden fazla beyit ihtiva etmektedir. En az 550 konu işlenmiştir. On bölüm halindedir. Her bölüm on destana ayrılmıştır. Her bölümde ve her destanda burada örnek verilen sayılara uygun biçimde konular anlatılır; konuyla ilgili ayet ve hadisler zikredilir, şiir diliyle açıklaması yapılır.

Âşık Paşa, İslam'ı ve tasavvuf adabını Türkçe olarak yazdığı Garipname adlı eseriyle Anadolu'da halka öğreten, Türkçe yazışıyla kendinden sonraki âlimlere ve şairlere ilham kaynağı olan bir derviştir. Özellikle Yazıcıoğlu Mehmet'in Muhammediye adlı eserinde ve Süleyman Çelebi'nin Mevlidinde onun etkisini hissetmemek mümkün değildir.

Dedim ya elimde çok malzeme birikmişti. Bunu bir konferansla geçiştirmeyi yeterli bulmadım. Onları bir kitap halinde toparlamayı

arzu ettim. Yararlandığım kaynakları da dipnotta zikretmeyi esas aldım.

Baktım ki iş büyük, malzeme çok, bunları bir araya getirmek için fırsat yok. Bunun üzerime Yedi Sekiz Hasan Paşa kitabını hazırlarken yaptığım gibi eşimi Ankara'ya gönderdim. Sen orada bir iki ay torunlarınla vakit geçir dedim. Ben de kaynakları ve belgeleri masanın üzerine, sandalyelere serdim. Eve kapandım. Cuma namazı ve ekmek almanın dışında evden çıkmadım. Bir buçuk ay içerisinde kitabın müsveddesini hazırladım.

Sonra Elvan Çelebi Belediye Başkanı Hamdi Özseçer'le buluştuk. Müsveddeyi inceledi. "Güzel de Elvan Çelebi'ye çok az yer ayırmışsın" dedi. Ben de "Onu ayrı kitap olarak zikrettik ya" dedim ama "Olmaz, ikisini birleştir" dedi. Böylece kitabın adı "Âşık Paşa ve Oğlu Elvan Çelebi" oldu. İkisinin metninin yanı sıra kaynakçalarını da birleştirdim. Metin hazırlanmış oldu. Hamdi Bey, bunu kitaplaştıralım, bastıralım dedi. Çorum Belediye Başkanımız Turan Atlamaz ile görüştük. O da derhal, deyince hazırlıklara başladık.

Kitabın en kaliteli şekilde basılmasını istediği için Pegasus Görsel İletişim sahibi İsmail Dölarslan ile görüştük. Onun da teklifi üzerine Âşık Paşa'nın kabrinin bulunduğu Kırşehir'e gittik. Kitapta adı geçen mekânları gezdik, fotoğraflarını aldık. Âşık Paşa Türbesi'nin fotoğrafını da kitabın kapağına yerleştirmek istedik.

Kırşehir'de gezdiğimiz sırada Âşık Paşa'nın bir oğlunun da Çorum'da olduğunu söylediğimizde ilk defa duyduklarını söylediler. Elvan Çelebi Belediyesi'nde de Âşık Paşa'nın Kırşehir'de yaşayıp orada vefat ettiğini, kabrinin de orada bulunduğunu söylediğimizde ilk defa duyduklarını söylemişlerdi.

Bütün bu konularda Hamdi Bey, emeğini esirgemedi. Bizi istediğimiz yerlere götürdü, aradığımız kitapları getirtti. Sonunda 2005 yılının Temmuz ayında kitabımız yayınlandı.

Akademik düzeyde yayınlanan üçüncü kitabımdı. Suheybi Rumi, Yedi Sekiz Hasan Paşa'dan sonra bol kaynaklı ve bol dipnotlu önemli bir çalışmaydı. İlim çevrelerinde kısa sürede tanındı. Bazı tanıtım yazıları yayınlandı.

Başkan Hamdi Özseçer'le birlikte bunun Çorum'da kalmaması, Kırşehir'e de ulaştırılması konusunda çaba sarf etmeye karar verdik. Birlikte 2010 yılında Kırşehir'e gittik. Orada edebiyat hocaları ile görüşmek istedik. Onlar da Âşık Paşa konulu bir konferans için Fakültenin bir salonundalarmış. Doğru oraya gittik. Konuşma arasında izin isteyip yaptığımız çalışmayı anlattık ve hocalara "Âşık Paşa ve Oğlu Elvan Çelebi" adlı kitap hediye ettik. Bir anda hava değişti. Çalışmamız ve eser hakkında bilgi sunmamız istendi. Ben de kısaca eseri tanıttım. Çok memnun oldular. Kasımın ilk haftasında yapılan Âşık Paşa anma programına izleyici olarak katılmamız istendi. Biz, bu fırsatı da değerlendirdik.

Âşık Paşa şiir şöleni ve anma programında Kıyşat Başkanı Zübeyde bulut, başta İbrahim Düğer olmak üzere pek çok Kırşehirli âşıkla tanışma fırsatı buldum. Bu, yıllardan beri süregelen dostluğa dönüştü. Yeri geldikçe bu konuya tekrar döneceğim.

KENT ARŞİVİ ÇALIŞMALARI

Sayın Turan Atlamaz, belediye başkanı olunca belediyeciliğin su, kanalizasyon, kaldırım ve yoldan ibaret olmadığı gerçeğinden hareketle şehrin tarihi ve kültürel derinliğini araştırmaya yöneldi. Bu yönde yazılan eserleri ve çalışmaları destekledi. 2004 yılının sonlarına doğru bu bilgi ve belgelerin toplanacağı bir kent arşivi ve müzesi kurmaya karar verdi. Niyetini bana açtı ve böyle bir birim açmak kolay ama bu işi yürütecek adam bulmak zor. Bu konuda bildiğin bir isim varsa buraya aktaralım dedi.

Ben de Elektrikçi Hüseyin Yiğit'in oğlu İrfan Yiğit'in bu işe uygun olduğunu söyledim. Bilgisayar kullandığını, hattatlıkla ilgilendiğini, ilahiyatçı olduğu için Arapça ve Osmanlıcaya da yatkınlığını söyledim. Başvursun, onu alalım dedi. Öylece 2005 yılı başından itibaren Kent Arşivi kurulmuş oldu.

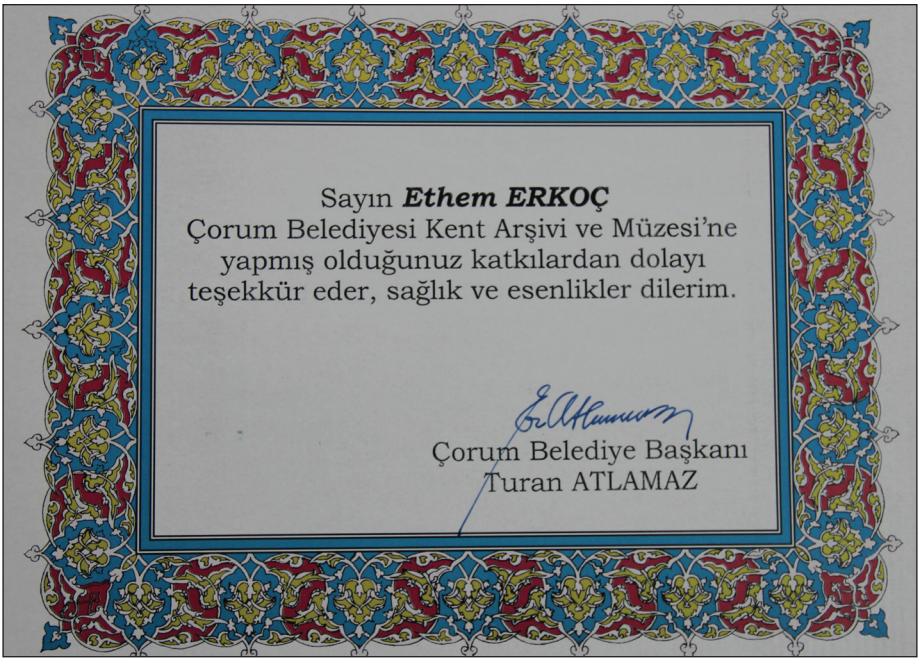
Sayın ***Ethem ERKOÇ***
Çorum Belediyesi Kent Arşivi ve Müzesi'ne
yapmış olduğunuz katkılardan dolayı
teşekkür eder, sağlık ve esenlikler dilerim.

Çorum Belediye Başkanı
Turan ATLAMAZ

Ancak Kent Arşivi'nin nasıl çalışacağına dair elde bir bilgi yoktu. Bu konuda ilk ve tek örnek, İzmir'deydi. Mayıs ayında İzmir' gitmiştim. Araya araya İzmir Kent Arşiv ve Müzesi'nin yerini buldum. Beni öncelikle ilgilendiren Kent Arşivi kısmıydı. Oranın öncelikle kentin tarihiyle ilgili kitap, dergi ve broşürleri topladıklarını gördüm. Ardından kentle ilgili tarihi belgeleri Osmanlı Arşivlerinden ve Milli Kütüphane'den getirterek dosyaladıklarını öğrendim. Sonra halkın elindeki fotoğrafları toplayıp taradıktan sonra sahiplerine verdiklerini, eski tarihli tapu, vakfiye, ferman, diploma, okul kayıtları, dernek dosyaları gibi evrakın da arşivlendiğine şahit oldum.

Arşiv kısmında bulunan kopyalama makinelerini ve bazı malzemeleri de inceledikten sonra buraya tesis edilmiş kütüphaneyi, konferans salonunu ve alt kattaki kent müzesini de gezdim. İzlenimlerimi 20.05.2005 tarihli makalemde anlattım ve Belediye Başkanı turan Atlamaz Bey'e de ayrıntılarıyla aktardım.

İrfan Yiğit, önce Çorum ile ilgili kitap ve dergileri toparladı. Yaşlı ve kültürlü insanların evlerinde sakladıkları Çorum fotoğraflarını derledi, taradı ve arşivledi. Ankara'daki Cumhuriyet Arşivi'nde ve İstanbul'daki Osmanlı Arşivi'nde Çorum'la ilgili şeriyye sicillerini, nüfus kayıt defterlerini Kent Arşivi'ne kazandırdı. En önemlisi Kent Arşivi'ni, Çorum ile ilgili araştırma yapmak isteyenlerin ilk başvuracakları merkez haline getirdi. Çorum tarih ve kültürüne yönelik olarak hazırlanmış eserlerin basımına öncülük etti. Bu bağlamda benim de pek çok kitabımın yayınlanmasına vesile oldu.

Bütün bu hizmetlere öncülük etmiş olan Kent Arşivi'nin daha da geliştirilerek hizmetine devam etmesinin önemine işaret etmek istiyorum.

DİZ AMELİYATIM

2000 yılında Türk öğrencilere din eğitimi için İsviçre'ye gittiğimi yazmıştım. Eğitim döneminde bir su kanalından atladığım sırada dizim burkulmuştu. Herhangi bir sağlık kontrolünden geçmeden bu hal üzere idare etmeye çalıştım. Ancak hem yürümekte hem de oturup kalkmakta çok zorlanmaya başladım. Özellikle namazda, oturum ve secdede çok sancı duyuyordum.

2005 yılında dostlarımın ısrarı üzerine ortopediye kontrole gittim. Menüsküs nedeniyle ameliyat gerektiğini söylediler. Dr. Murat Bey, başarılı bir ameliyat yaptı. Ben de ekrandan izledim. Ameliyatın sonunda "Hoca, geçmiş olsun. Menüsküsü ve kireçlenmeyi temizledim.

Ancak bundan sonra namazı sandalyede kılacaksın, tuvalette de klozet kullanacaksın. Başka çaren yok" dedi.

Ameliyat, benim için hayatımda bir dönüm noktası oldu. Klozet kullanmayı hiç tercih etmezdim. Sandalyede namaz kılmak da bana çok zor geldi. Normal namaz kılabilmek için oturmayı defalarca denedim, mümkün olmadı. İki diz üstünde veya bağdaş kurarak yer sofrasına oturmaya da hasret kaldım.

Mecburiyetten sandalyeye oturarak namaz kılıyordum. Kıyam ve rükûda ayakta oluyor ve secde ile tahiyyatta sandalyeye oturarak kılabiliyordum. Fıkıh kitaplarındaki zaruret hali ile ilgili hükümleri okuyorum ama içimdeki tereddüdü gideremiyordum. Merhum Prof. Dr. Salim Öğüt Bey'e sordum. O da bana Mecelle'deki "Ruhsatlar zaruret miktarıncadır" hükmünü hatırlattı. Ben de bunu biraz açmasını istedim. O da bana ***"Kıyam ve rükûu ayakta yapabiliyorsan sadece secde ve tahiyyatta sandalyeye oturup ima ile namazını kılabilirsin" dedi. Ben de arazide sandalye bulamadığım durumlarda nasıl hareket edebileceğimi sordum. O da "Uygun bir seki bulabilirsin"*** dedi.

Ondan sonra ferahladım. Kıyam ve rükûu ayakta eda ettikten sonra tahiyyat ve secdeyi sandalyede oturak namazımı tamamlıyorum.

Bu konuda Diyanet İşleri Başkanlığı'ndan net açıklama hiç yapılmadı. Ancak camilerin geri tarafında sıra ve oturakların konulmasına sıcak bakmadıklarını ifade eden beyanlar ve uyarılar geldi. İşin zaruret yönüne işaret etmekten kaçınıldı. 2019 yılında Din İşleri Yüksek Kurulu, "Fetvalar" adlı bir kitap yayınladı. Bu hususa orada açıklık getirmişler.

"Ayakta durmaya ve rükû yapmaya gücü yettiği halde yerde oturamayan kimse namaza ayakta başlar, rükûdan sonra secdeyi tabure ve benzeri bir şey üzerine oturarak ima ile eda eder." (sh:199)

Devamında bu mazeretin ciddi olması ve zaruret boyutuna ulaşması şartını da ekliyor. Şahsen ben de bu konuda Allah'a karşı sorumlu olduğumuzu unutmadan hareket etmek zorunda olduğumuzun bilincinde ve vicdani sorumluluğumuzun duyarlığında olmalıyız, derim.

Dizim epeyce iyileşince artık çarşıya çıkmaya dolaşmaya başladım. O sırada İzmir'de torunum dünyaya gelmişti. Evdekiler, torunu görmenin zamanı geldi, dediler. Otobüste on bir- on iki saat oturmayı da göze alarak İzmir'e gitmeye karar verdik. 2006 yılının ilk aylarında yola çıktık.

SEYDİM BELDESİ VE SEYYİT MURAT

Çorum'da sahabe makamları ve tanınmış evliyaların hayatlarını araştırırken öncelikle Elvan Çelebi hazretlerine yoğunlaşmıştım. Bu çerçevede Osmancık'ta Koyun Baba, İskilip'te Şeyh Yavsi ile ilçelere doğru açıldım. Bu arada bir döneme damgasını vurmuş Abdalata ve Seyyit Murat'ı da incelemek lazım diye düşündüm.

Önce Abdalata köyüne gittim. Eski adıyla Yakacık Köyü'ne 1204 tarihinde gelip yerleşmiş olan Abdalata ve sülalesinin buradaki etkisini inceledim. Buradaki tekke ve cami hakkında bilgi toparladım. Tekkenin yıkılmış olduğunu, caminin varlığını koruduğunu, bitişiğindeki odada yatanların Şeyh Burhan, Şeyh Recep, Emir Seyyid ve Abdalata olduklarını tespit ettim. Bunu da bir tanıtım yazısıyla türbeye hediye ettim.

Aynı dönemde Çorum'un Ovacık, günümüzdeki adıyla Seydim Köyü'ne gelip burada arazi satın alarak dergâh kuran Seyyit Murat Hazretlerini incelemeye karar verdim. Zira Seyyit Murat; Çorum'da asrının en meşhur şeyhi idi. Devleti düşündürecek kadar başına topladığı müritlerinden mürekkep mühim bir kuvvete malikti.

Dönemim padişahı Sultan 1. Murat, 1356 tarihli vakfiyesinde Seyyit Murat Hazretlerini "Şeyhlerin ve ariflerin büyüğü, tarikat saliklerinin imamı ve kutbu'l-arifin" olarak nitelemiştir.

Seyyit Murat hazretleri, Veysel Karani sülalesinden gelmekte olup Pir Baba ile akrabadır. Tekkesi, çok teşkilatlı ve meşhurdur. Evliya Çelebi bile burayı övmüştür. "…Burası büyük bir tekkedir. Çok miktarda dervişleri vardır. Paşa, bütün askerleri ve karakullukçuları ile büyük tekkede konakladı. Hepsine büyük bir ziyafet verdi."

Bu bilgilerin ışığından Seydim köyüne gittim. Seyyit Murat hazretlerinin türbesini ziyaret ettim. Türbenin içinde eşinin ve küçük oğlunun kabirleri vardı. Büyük oğlu Hasan Çelebi ise kıble tarafında yapılmış kargir türbesinde metfundu. Sonraki yılarda onların soyundan olduğu söylenen ve Çamdeğirmeni/Yeniköy kabristanında bulunan Tur Çelebi'yi ziyaret ettim.

Çorum Belediye Başkanının öncülüğünde Seydim Köyü'nde düzenlenen "2. Seyyid Murat Tarih ve Kültür Festivali"nde benim de bir konferans vermem istendi. Festival kapsamında 05.09.2005 tarihinde ben de bir konferans verdim. Derlediklerimi ve bildiklerimi orada anlattım. Festivaller gelip geçiyor ama kayıtlara geçen bu bilgiler kalıcı oluyor.

O konferansta da işaret ettiğim gibi vakıflar arşivindeki vakfiyelerini, devlet arşivlerindeki tapu tahrir defterleriyle şeriyye sicillerinin detaylı olarak incelenmesi, Başbakanlık Osmanlı Arşivlerinde Seydim Yöresi ve Seyyid Murat Vakfiyesiyle ilgili belgelerin toplanarak ciddi bir biyografi ve tarih çalışması yapılması gerekmektedir. Bu konuda Çorum Belediye Başkanı Turan Atlamaz'ın ve Seydim Belediye Başkanı Sabri Benli'(merhum)nin gayretlerinin devam edeceğini umuyorum diyerek konuşmamı bitirdim.

Bundan sonra ata sporumuz güreş müsabakaları başlayacaktı. Davul-zurna ekipler yerlerini aldı.

ÇORUM'DA İLK BELEDİYE BAŞKANI MAZLUMOĞLU HACI HALİL AĞA

İslam tarihinde hisbe, muhtesip, ihtisap gibi kavramlarla başlayan belediyecilik, Osmanlı döneminde Şehremaneti adını alıyor. Bu göreve atanan kişiye de "Şehremin" unvanı veriliyor. 1864 tarihinden itibaren de belediye teşkilatları resmen kuruluyor. Bu bağlamda 1875 yılında Çorum'da ilk belediye teşkilatı kurularak eşraftan Mazlumoğlu Hacı Halil Ağa Belediye Başkanı olarak görevlendiriliyor.

Hacı Halil Ağa'yı araştırmaya karar verdim. Aile nüfus kütüğüne göre Yeniyol Mahallesi'ne kayıtlı. Mahallelerin birleşmesi sırasında Şarkıyan Mahallesi, Yeniyol Mahallesi ile birleştiği için adı geçen mahallede çıkmaktadır. Nüfus Müdürlüğü'ndeki bir dostun vasıtasıyla eski arşive girdim. Atik defterleri inceledim. Şarkıyan Mahallesi 3. cildin 171. Sayfasında 6. Hanede kayıtlı olan Mazlumoğlu Hacı Halil Ağa 1255 (1839) tarihinde doğmuştur. Babasının adı Hasan'dır…

Nüfus kaydını ve belediye başkanı olarak hizmetlerini ortaya çıkarınca bunu 2005 yılında bir makale halinde yayınladım. 2006 yılında Çorum Belediye Başkanımız, bunun kitap haline getirilmesini sağladı. Hatta kabrinde bir düzenlenme yapalım ve anma töreni düzenleyelim dedi. Böylece 2006 yılında Ulu Mezarlık'ta ilk töreni yaptık. Amacımız da ilk belediye başkanlarının da anılmasını sağlamaktı. Bunu o dönemin belediye yetkilileri kavrayamadığı için bu uygulama, ancak üç yıl sürebildi.

İSMET EKER VE CUMHURİYETİN İLANI

Çocukluk yıllarından beri İsmet Beyin adını duyardım. Şehre gelirken Bayat Köyü'nde konağın önünden geçerdik. Yolcular kendi aralarında konuşurlardı. İçinde büyük bir atlık, geniş bir sığır damı ve koyun ağılı varmış. Sekiz on hizmetkâr çalışırmış. Kadın hizmetçiler de ev işlerine bakar, yemek hazırlarmış. Oğlu Hamit Bey de o günün şartlarında demir tekerlekli traktörlerle tarlalarını sürermiş. Büyük ambarları varmış.

İsmet Bey'in babaları Enbiya Hafız, Ulu Cami de imamlık yapmış, ilim irfan sahibi bir insanmış. Oğlu Abdullah İsmet'i de önce hafız yapmış, ardından ona iyi bir eğitim aldırmış. İsmet Bey, 1914 yılından itibaren Meclis-i Mebusan'da, ardından da TBMM'de Çorum Milletvekili olarak 36 yıl görev yapmıştır.

Osmanlı Devleti'nden sonra TBMM ile kuruluşu başlayan yeni Türk Devleti, 29 Ekim tarihinde idare şeklinin Cumhuriyet olması yolundaki teklifin oylanması sırasında bu tarihi oturumu yöneten hemşerimiz başkanvekili İsmet Bey idi. 29 Ekim 1923 Pazartesi günü saat 18.00'daki oturumda yaptığı oylama sonucu "ittifakla kabul edilmiştir. Devletin idare şekli cumhuriyettir" diyerek cumhuriyetin ilanı şerefini üstlenmiştir. Ardından yapılan oylamayla da Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın reisicumhur olduğunu ilan etmiştir.

A. İsmet Eker'in bu önemli hizmetini ve 36 yıl milletvekili olarak Çorum'u temsil edişini iyi değerlendirilebilmek için 28.10.2005 tarihindeki makalemde bir takım tekliflerde bulunmuştum. O sırada eski öğrencilerimden tarihçi Mahmut Şener, yüksek lisans konusu arıyordu. Ona bunu teklif ettim. Hocasıyla istişare ettikten sonra çalışmaya başladı. Kısa sürede 680 sayfalık bir eserle ilim dünyasına tanıttı. "Parlamento Mektebinde Yetişen Bir Siyaset Adamı Abdullah İsmet Eker" adlı kitabıyla tarihe kaydetti.

Bundan sonra sıra Bayat Köyü'ndeki konağa geldi. Restore edildi. Tarım müzesi haline getirildi. Ama bir türlü verimli çalıştırılamıyor. Hâlbuki İsmet Eker ve konağının iyi değerlendirilmesi halinde Çorum'un tanıtımına büyük etkisinin olacağını düşünüyorum.

ÇORUM'A BEŞ ANA YOL

Çorum'un imarında saat Kulesi, merkez olma niteliğini, yapıldığı yıllardan beri sürdürmektedir. Ancak şehir merkezinde bir tıkanıklık görülmektedir. Bu tıkanıklığı açabilmek için Baha Çorbacıoğlu'nun ikinci belediye başkanlığı döneminde yani 1942-1950 döneminde hazırlanan imar planında da çözüm aranmıştır. O toplantıya katılan İhsan Sabuncuoğlu konuyu şöyle anlatıyordu:

"Menteş isimli mühendis, bu planda Saat Kulesi'ni merkez kabul ederek her biri 24 metre genişliğinde beş ana yolu bu merkezde geniş bir meydanda birleştirmiş, Ankara, Samsun, Osmancık, İskilip, Mecitözü caddeleri olacak. Diğer ara sokakları 9 veya 12 kabul etmiş. Belediye Meclisi'nde resmi müzakere başladı. Lehte aleyhte söyleyenler oldu. Çorum'un mali durumu beş caddeyi açmaya müsait olamaz diye fikirler ileri sürüldü ve yeni bir teklif ortaya atıldı ki Ankara ve Samsun caddeleri 24 metre olarak kalsın, diğerlerinden vazgeçilsin."

Mühendis, bu plan uygulanırsa Çorum'un imarının çok parlak ve ufkunun açık olacağını savunsa da sadece Ankara ve Samsun caddelerinin yani Gazi ve İnönü caddelerinin açılması yönünde meclis karar vermiş.

İhsan Sabuncuoğlu, bu noktada şöyle diyordu:

"*Burada not olarak işaret etmeliyim ki eğer 1945-46 senelerinde bu Menteş planı bu beş caddeli olarak kabul edilseydi geçen 25 yıldan beri tedrici olarak tatbik edileceğine göre Osmancık, Mecitözü ve*

İskilip caddeleri dahi kendiliğinden açılmış olurdu ve Saat Kulesi Meydanı, her biri yirmi dört metrelik beş caddenin birleştiği geniş ve güzel meydan olurdu. Fakat heyhat!"

Çorumlular bilirler ki Mecitözü Caddesi gündemden düşmüş, Osmancık caddesi istenilen kıvamda açılmamıştır. İskilip Caddesi ise halen çıkmaz sokaktır. Konya'da, Kayseri'de ve bazı şehirlerdeki uygulamalar örnek alınarak bir çözüme kavuşturulabilir.

Bu kanaatimi 24.02.2006 tarihli makalemde dile getirmiştim.

ULUÇINARLARLA KONAK SOHBETLERİ

Çorum Belediyesi'nin organizasyonuyla Velipaşa Konağı'nda "Uluçınarlarla Konak Sohbetleri" adlı bir program yapıldı. 16 Aralık 2005, 27 Mayıs 2007 tarihleri arasında 17 sohbet toplantısı gerçekleşti. Bu sohbetlerde Çorum'un hoşgörüsünden, adet ve geleneklerinden, tarihinden, yaşantısından, dini-dünyevi hayatından, sanayi ve ticaretinden, eğitim ve öğretim kurumlarından, her yönüyle insan ilişkilerinden, eğlence ve sanat dünyasından sıcak ve samimi birlikteliklerle söz edildi.

Bu sohbetler, birer belgesel değer taşıdığı için video çekimleri yapılıp arşivlendi. Ben de bu bağlamda 17 Şubat 2006 tarihli oturumda "Nikonya'dan Çorum'a" başlıklı bir sunum yaptım. Buraların kolayca İslamlaşıp Türkleşmediğini vurguladım. İlimizin fethinin nasıl gerçekleştiğini anlattım. Bu arada kitaplarımın bazılarının yazılış serüvenini nakletme imkânı buldum.

Bu sohbetlere katılanların bir kısmı bugün aramızdan ayrıldılar. Allah rahmet eylesin. İşte o zaman anladım bu adamlara niçin uluçınar dendiğini.

Bu sohbetleri, Abdulkadir Ozulu kasetlerden deşifre ederek yazıya döktü. Turan Atlamaz Bey'in başkanlığında yapılan çalışma, Muzaffer Külcü Bey'in başkanlığında 2016 yılında kitaplaştırılarak kent arşivimizde yerini aldı.

Birkaç sene sonra İl Kültür Müdürümüz Ali Özdoğru, benzer programı, il yazmalar kütüphanesinde bir yıl kadar sürdürdü. O da çok faydalı oldu. Ancak o, kitap halinde yayınlanmadı.

HİZMETE DAVET

2005 veya 2006 yılında bir gün zil çaldı. Kapıyı açtım, karşımda eski öğrencim, yeni komşum duruyordu. Buyur ettim, içeri girdi. Hoşbeşten, öğrencilik hatıralarından sonra:

-Hocam, niye geldiğimi hiç sormuyorsun, dedi. Ben de:

-Misafire niye geldin denilmez. Hoş geldin denilir dedim.

-Hocam, biliyorsun ki ben yıllardır Fethullah Hoca Efendi'nin izindeyim. Onun himayesinde olan Hizmet Cemaatine mensubum. Karınca kararınca ben de hizmetin içinde bulunmaya çalışıyorum.

-Biliyorum.

-Dün akşam mütevellilerle toplanmıştık. Adınız geçti. Hepsi de size saygı duyuyorlar. Beni size elçi olarak gönderdiler.

-Hayırdır İnşallah…

-Hayır, hayır… Ağabeyler sizi Çorum'da hizmetin başında görmek istiyorlar.

-Bu teklifi bana ne cesaretle yapabiliyorsun?

-Hocam, sizin güler yüzünüze, yumuşak tavrınıza sığınarak geldim. Kusuruma bakmayın.

-…

-Ben, böyle bir teklifi asla kabul edemem.

-Hiç değilse cemaatin içinde, mütevelli heyetinde yer almanızı bekliyorlar.

-Bak evladım, seni severim. Babana da saygı duyarım. Ancak ben böyle bir görevi kabul edemem.

-Hocam, emeklisiniz. İş ve geçim sıkıntınız yok. Vaktiniz de müsait olduğunu tahmin ediyorum. Hizmette yer almanızı candan ve gönülden arzu ediyorum. Çünkü siz, Çorum'da her kesim tarafından seviliyorsunuz. Herkes size saygı duyuyor. Sizin sayenizde hizmet, Çorum'da büyük hamleler yapabilir.

-Ama ben istemiyorum.

-Neden hocam? Bir eksiğimizi mi, yanlışımızı mı gördün?

-Bak evladım, ben Hoca Efendi'yi altmışlı yıllardan beri tanırım. İzmir'de okuyan arkadaşlardan epeyce dinledim. Vaazlarını, yurtlarını ve kolejini anlattılar. 12 Eylül döneminde yasaklı olmasına rağmen nasıl serbest dolaştığını biliyorum.

-Hocam, askeriyede çok sevenleri var.

-Olabilir ama onun istihbaratlarla, CIA ve MOSAD'la birlikte çalıştığını anlatanlar var. Ben, bu tip adamlarla hep mesafeliyimdir.

-Hocam, bu Hoca Efendi'ye doğrudan doğruya iftiradır. Tövbe et. Bunu sizden duymak beni şaşırtıyor.

-Aslında sorularım bitmedi. Şüphelerim var. Dershanelerin, yurtların, kolejlerin yapım ve yönetim giderleri nereden karşılanıyor?

-Halkımızın yardımlarından, zekâtlarından…

-Televizyon ve gazete sürekli para ister. Bunu nereden temin ediyorsunuz?

-Halkın bağışlarından, zekâtlarından…

-Zekâtın buralara verilebileceğine dair fetvayı nereden buldunuz?

-Hoca Efendi, iyi bir âlimdir, müçtehittir. Onun fetvasıyla yapılıyor bütün işler.

-İçtihat ve müçtehit meselesi, onun boyutunu aşar.

-Hizmet cemaati, ona inanıyor ve güveniyor.

-Senin samimiyetine inanıyorum. Benim duyduklarımı sen de duymuş olsaydın, bunların yanına bile uğramazdın. Bundan eminim. Ancak seni de suçlamıyorum.

-Hocam, seni istersen İstanbul'daki ve Samsun'daki kolejlerimize götüreyim. İstersen Azerbaycan'daki Türkmenistan'daki kolejlere götüreyim. Bir gez, hizmeti gör.

-Onları biliyorum. Ancak yurt dışındaki kolejlerde yabancı dil öğretmenleri nereden geliyor? Merak ediyorum.

-Hepsi de Amerika'dan.

-Matematik, fen hocaları?

-Onlar da Amerika'dan.

-CIA'dan olmasın…

-Hocam, iftira olur. Günaha girersiniz.

-O kolejlerin masraflarını kim karşılıyor?

-Biz.

-Hiç bilmediğiniz bir ülkede kolej yeri buluyorsunuz. Türk girişimcisi olarak başvurup ruhsat alıyorsunuz. Türk hükümetinin himayesi, yabancı ülkenin izniyle orada kolej açıyorsunuz. Bunun zorluğunu hiç düşündünüz mü? Bu mümkün mü?

-Hoca Efendi'nin duası ve Allah'ın yardımıyla her şey halloluyor.

-Birçok Hıristiyan ülkede kolejleriniz var, değil mi?

-Evet.

-Öğrencilerinizden kaçı Müslüman oldu?

-Hocam, amacımız o değil ki…

-Öğrencileriniz arasında kaç yoksul çocuk var?

-Hocam, amacımız yoksullara yardım değil ki…

-Kolejlerde kaç saat Kur'an-ı Kerim ve İslam Dini dersleri var?

-Hocam, konuyu değiştiriyorsunuz…

-Öyleyse sen söyle; amacınız ne?

-Türkiye'ye ve Müslümanlığa sempatizan bir nesil yetiştirmek.

-Sizin beklentiniz o olabilir ama yabancı öğretmenlerin niyeti ne?

-Onu bilemem.

-Onların istihbaratları, uluslararası güç dengeleri, size böyle bir fırsata verir mi?

-Onlar istemese de biz gayret edeceğiz.

-Anlaşıldı. Sen yolunda kararlısın. Beni de kendi halime bırak. Ben, şüpheli ve şüpheli olduğunu bildiğim bir fırkaya giremem…

Söz sohbet uzadı. Bir demlik çayı devirdik. Pastaları, çerezleri yedik. O bana çok el ense çekti ama beni kendisine çekemedi. Sen yoluna, ben yoluma deyip ayrıldık. Yani ben de onu ikna edemedim. Zira iyi şartlanmıştı.

Sonra operasyonlar başlayınca duydum ki o da yurt dışına kaçmış. İşi ve yuvası dağılmış. Aşırı bağlılığın kurbanı olmuş.

DİNLERARASI DİYALOG SAFSATASI

Bir akşam arkadaşlarla bir evde çay içiyorduk. Bir arkadaş, hutbelerde her Cuma okunan "Allah katında gerçek din İslamdır" (Al-i İmran-19) mealindeki ayetin diyanet tarafından yasaklandığını söyledi.

Ben de "Öyle şey olmaz. Daha bu Cuma aynı ayetin okunduğunu duydum" dedim. Ama arkadaş ısrarlıydı; "Belki de o Hoca Efendi karara uymamış olabilir. Ama haber doğru" dedi. Başka bir arkadaş da o ayetin yerine birinci hutbeden sonra "Günahlarından tövbe eden kişi, hiç günah işlememiş gibi olur" anlamındaki hadisi okuduğunu söyledi.

Hiç kimsenin o ayet veya bu hadisin okunmasına itirazı olamaz ama niye "Allah katında gerçek din islamdır" mealindeki ayetin okunması yasaklanabilir ki?... Ya da bundan rahatsız olan bir Müslüman mı var?!... İşte anlam veremediğimiz konu buydu.

Meğer Fethullah Hoca Vatikan'da Papa'nın huzurunda iki büklüm olduğunda ona dinlerarası diyaloga hız vereceğine, Hıristiyanları rencide edecek söz, hal ve davranışlardan kaçınacağına söz vermiş. İşe hutbeden başlamak istemiş, hutbelerde okunan ayette Allah katında gerçek dinin İslam olduğu vurgulanıyor. Son Peygamberin son kitabı getirişiyle yani İslam dininin yeryüzünde yayılışıyla diğer dinlerin hükmünün ortadan kaldırıldığı ifade edilmiş oluyor. Bu da hem Papa'nın hem de diğer papazların tahammül edebileceği şey değildir.

Bir hocanın, bir alimin görevi papazları memnun etmek midir yoksa islamı bir bütün olarak insanlığa sunmak mıdır? Ama ben yine de bu haberi şüpheyle karşılıyordum. Ancak Diyanet İşleri Başkanlığının ilgili daire başkanı dostumla karşılaştığımda o da bu konuda kurum içinde çok tartışma olduğunu, FETÖcülerin etkisiyle böyle gayriresmi bir talimat yayınlandığını doğruladı.

Aslında hiçbir İslam alimi, "Dinlerarası Diyalog" tabirini kabul edemez. Hak din ile muharref/aslı bozulmuş dinleri bir kefeye koyamaz. İlahi din yerine Hz. İbrahim'i Tanrı düzeyine çıkartarak İbrahimî dinler safsatasına asla sapamaz. Kuran-ı Kerim varken aslı bozulmuş kitaplarla amel etmemizi öneremez. Hz. İbrahim (as)ı maske yapmanın arkasında siyonizmin olduğu gerçeği, son zamanlarda

Birleşik Arap Emirlikleri ile İsrail arasında yapılan işbirliği yani İbrahim anlaşmasıyla bir daha kesinleşmiş oldu.

Şayet komünizm ve ateizm/dinsizlikle mücadele için diğer din mensuplarıyla iş birliği yapılmasında yarar vardır deniliyorsa o mümkündür. Ama son dinin mensuplarını diğer dinlerin rahiplerinin emrine vermek gibi bir uygulamayı tasvip etmek asla mümkün değildir. Tevhit ile teslisi, hilal ile haç ortak noktada buluşturmak veya bunun teklif etmek, akla ziyandır.

Buna rağmen bazı girişimler olmuş. Bazı yerlerde cami-kilise-havra binaları yan yana olmak üzere başlatılan inşaatlar da bu projenin ürünüymüş. Bu kafa, bir gün "Haçlılar gelip ülkemizi işgal etseler bile bizim malımıza, canımıza, namusumuza dokunmazlar" diyebilecek kadar adileşebildi. Bu kadar bizden uzaklaşmış bir insanın ipiyle kuyuya inilemez.

APARTMANA DUMAN CEZASI

2004 yılında apartman yöneticiliği gibi bir sorumluluğu üstlendim. Apartmanın kanalizasyon sistemini düzene koyma, giriş bölümünü parke yapma gibi bazı işler yaptım. Tam bu sırada kömürlü sistemden doğalgaza geçiş başlamıştı. Çevre müdürlüğü de denetimleri sıklaştırdı. Oradan gelen bir görevli, kurban olarak bizim apartmanı seçti. Kendisine çevrede daha çok duman çıkartan bacaları göstermeme rağmen onlara yaklaşamadı. Yüksek bir ceza yazıldı.

İş icraya, mahkemeye kadar düştü. Kömür stokumuzu mal beyanında zikrederek hapisten kurtulduk ama mahkeme sürüyordu. İdare mahkemesinde iki defa kazandık. Çevre müdürlüğü ikisine de itiraz etti. Sonunda dava temyize gitti. 30.03.2006 tarihinde temyiz mahkemesinden gelen son karar: "Herhangi bir ölçüm cihazı olmadan

çıplak gözle yapılan tespite dayalı cezanın iptaline…" Bu kararı, Çorum basınında halka duyurarak Çevre Müdürlüğü'nün kararının hiçbir dayanağının olmadığını ilan etmiş oldum.

18. YÜZYIL SONLARINDA ÇORUMLU ÂLİMLER

Amasyalı Abdurrahman Akifzade'nin "Kitabü'l-Mecmu Fil-Meşhud vel-Mesmu" adlı el yazması kitabını incelerken orada 18. Yüzyıl sonlarında yaşamış, Çorum'da hizmet etmiş veya aslı Çorumlu olan âlimleri tespit ettim. 45 âlim hakkındaki bilgileri yeni yazıya aktardım. Bunu Çorum Hâkimiyet Gazetesi'nde 30.04.2006-12.04.2006 tarihleri arasında dokuz bölümlük bir yazı dizisi halinde yayınladım.

Daha sonra bunu 2008 yılında yayınladığım "Sahabe Evliya Ulema Yurdu Çorum" adlı kitabımızın sonuna ekledim. Böylece arada kaybolmaktan kurtulmasını sağladım.

İSLAMİ İLİMLER DERGİSİ

Merhum Prof. Dr. Salim Öğüt'ün ve Doç. Dr. M. Mahfuz Söylemez'in öncülüğünde, İlahiyat Fakültesi hocalarımızın yazı desteğiyle 2006 yılının yedinci ayında yayın hayatına başlamıştır. İlk sayısında on beş adet bilimsel makale yer almıştır. Bunların çoğunluğu, ilahiyat fakültemizin öğretim üyelerine aittir.

Bu bağlamda dergide Hz. Peygamber (sav) ve siyerle ilgili Çorum Hasan Paşa Kütüphanesindeki el yazmalarından bir kaçını tanıtmamı isteyen Mahmut Söylemez'in isteğini vazife bilip görevimi yerine getirmeye çalıştım ve bir makale ile katkıda bulundum.

"Çorum Hasan Paşa Kütüphanesindeki Siyerle İlgili Bazı Yazmalar ve Enveri Erzincani'nin 'Mevlüd-i Şerif' adlı Manzumesi

Üzerine Bir Değerlendirme" başlıklı bilimsel bir makale hazırladım. Yedi adet elyazması eseri bilim dünyasına tanıtmaya çalıştım. Son eser, Enveri Erzincani'ye ait olan "Mevlüd-i Şerif" adlı manzume idi. Eserin baş tarafında 13 beyit Farsça, kalan kısmı Türkçe'dir. Şimdiye kadar yapılan çalışmalarda bu isme rastlanmadığına bakarak bu eserin ilim dünyasında tanınmadığını söyleyebiliriz. Yine aynı kütüphanede bulunan elyazması değişik mevlit örneklerinin de ilim dünyasında duyulmadığını söylemek yanlış olmaz.

İslami İlimler Dergisi'nin 2006 yılı 1. Sayısında yayınlanan bu yazı, Çorum Hâkimiyet Gazetesi'nin 10.07.2006-14.07.2006 tarihleri arasında yazı dizisi olarak yayınladı.

1. KUR'AN SEMPOZYUMU

Konuşma yaparken

İslami İlimler Dergisi 14-15 Ekim 2006 tarihinde Kur'an-ı Kerim sempozyumu düzenlenmeyi kararlaştırıldı. Yine Salim Öğüt ve Mahfuz Söylemez hocalarımız, bana da bir bildiri hazırlamamı söylediler. Ben de "Çorum Hasan Paşa Kütüphanesinde Kur'an-ı Kerim Üzerine Yapılan Çalışmalar İle İlgili Bazı Örnekler" başlıklı bildiriyi hazırladım.

Hasan Paşa Kütüphanesi'nde 21 adet tefsir takımı, 11 Haşiye, 2 Ta'lik, 1 Telhis ve 78 adet de tecvit, kıraat ve vücuhla ilgili eser bulunmaktadır. Bunlardan 8 adet sure tefsiri, 12 adet haşiye ve talik yanında 16 adet de meşhur tefsir takımlarını inceledim. Her birinin, müellifi hakkında bir giriş ile başladım. Eserin bilimsel özelliklerini, tefsir ilmindeki yerini belirttim. Kitaplarım cilt ve tezhip özelliklerine işaret ettim.

Bu tebliğimi Turgut Özal Konferans Salonundaki sempozyumda sundum. Bütün tebliğler "1. Kur'an Sempozyumu" adlı kitapta Nisan 2007 tarihinde yayınlandı.

Tebliğimi sunduktan sonra Ankara'ya gidip Gazi Tıp Fakültesi'nde üroloji bölümünde üretra darlığından bir operasyon geçirmiştim. Kısa bir istirahatten sonra Çorum'a döndüm.

BALTACI MEHMET PAŞA KÖYÜ VE ÇEŞMESİ

Osmancık Belediyesi, ilçenin tarihi şahsiyetlerinden Baltacı Mehmet Paşa konusunda bir sempozyum düzenlemeye karar vermişti. Organize işini de Dr. Osman Karatay'a havale etmişlerdi. Osman Bey, Baltacı Mehmet Paşa'nın şahsiyeti, sadrazamlığı, Prut Savaşı'ndaki rolü gibi tarihi konuları tarihçi uzmanlara vermişti. Bana da Baltacı Mehmet Paşa Köyü'nün tarihi geçmişi ve günümüzdeki durumu ile onun yaptırdığı tarihi çeşmeyi incelememi söyledi.

Ben de Baltacı Mehmet Paşa'nın doğduğu köy olan Karaağaç Köyü'ne gittim. 1530 tarihli Çorumlu Liva haritasında da bu adla geçmektedir. 1960'lı yıllarda Baltacı Mehmet Paşa'nın kervansaray ve örenlerinin de bulunduğu ata yurdu Karaağaç Köyü'nün adı, Çorum İl Encümeni kararıyla Baltacı Mehmet Paşa Köyü olarak değiştirilmiştir. Ancak köyde Paşa'nın soyundan veya aile tarafından gelen kimse kalmamıştır. Fakat köydeki tarihi kalıntıları inceleyip yerli halktan bazı bilgiler topladım. Köyle ilgili nüfus kayıtlarını Atik Defterlerden başlayarak Cumhuriyet Dönemi'ndeki evrelerini tespit ettim.

Baltacı Mehmet Paşa'nın Osmancık'ta dört adet çeşme yaptırdığını tespit ettim. Bunlardan sadece bir tanesi Beyler Çelebi (Ulucami) doğusunda yer almaktadır. Çeşmenin üzerinde 18 mısra bulunmaktadır. Bu mısraları önce yeni yazıya, ardından da günümüz Türkçesine çevirdim. Tebliğimi 9-10 Eylül 2006 tarihinde Osmancık Belediye Salonu'nda yapılan sempozyumda sundum.

Sayın Osman Karatay, tebliğleri toparlayıp Prof. Kemal Çiçek editörlüğüyle 2007 yılında "Baltacı Mehmet Paşa-Sempozyum Bildirileri" adıyla basımını gerçekleştirdi.

KEŞKEK GÜNLERİ

Öğrencilik günlerimizde ve meslek hayatımızda Galatasaray Lisesi ve Robert Koleji mezunlarının pilav gününde buluştuklarını duyardık. Genç mezunlarla yetmişlik kıdemliler bir araya gelip

tanışıyorlar, kaynaşıyorlarmış. Biz, o zamanlar bunun önemini kavrayamamıştık. Aslında pilav bahaneymiş. Önemli olan, o birlikteliği ve ruhu yaşatmakmış. Mezun olduktan sonra Necmi Şamlı hocamız da en azından bir bulgur pilavı yaparak bir araya gelmemizi tavsiye etmişti. O yıllarda bunu da tam anlayabilmiş değildik.

Biz, bunu Ensar Vakfı'nın İstanbul pikniğinde fark ettik. Ondan sonra Çatak Mesire Alanında 1996 ve 1997 yıllarında iki defa piknik yapma imkanı bulduk. Ama İskilip Dolması ikramı zor ve masraflıydı. 28 Şubat şartları dolayısıyla ona da ara vermek zorunda kaldık.

2007 yılının Haziranında Çorum İmam Hatip Lisesi Mezunları ve Mensupları Platformu, bu geleneği "Keşkek Günü" adıyla devam ettirme kararı aldı. İlk uygulaması okulumuzun bahçesinde yapılan toplantıda keşkek ikram edildi. Okulun bahçesini dolduran katılımcılar, ikramdan ve ortamdan memnundular. Zaten burada önemli olan, İ.H.L. mezun ve mensuplarının bir araya gelmesi, eskilerle yenilerin tanışıp kaynaşmasıydı.

Mezunlardan önemli yerlere gelmiş olanların, akademik unvan sahiplerinin, milletvekili ve belediye başkanlarının, emekli öğretmenlerimizin davetlilere hitap etmesi, gençler için çok önemliydi ve ufuk açıcıydı. Onların tecrübelerinden ve tavsiyelerinden yararlanma imkanı buluyorlardı. İhtiyaç halinde kimi nerede bulabileceklerini öğreniyorlardı. Aynı kökenden gelen büyükleriyle danışma ve dayanışma fırsatı elde ediyorlardı.

Şahsen ben de emekli bir öğretmen olarak bu toplantılara sürekli katıldım. Ağabeylerimle, hocalarımla, eski öğrencilerimle buluşma fırsatı buldum. Birlikte hasret giderdik. Hatıraları dillendirdik. Sitem edenler de oluyordu, dua edenler de. O zaman bizi şu konuda niye açıkça uyarmadın diyenler de oluyordu, bizi çok sıkmıştın diye hala sitem edenler de…

Keşkek günlerinin birinde eski öğrencilerimden İhsan Yıldırım, araya araya beni bulmuştu. Hocam ablam seninle görüşmek istiyordu dedi. Beni ablası Şeyma Dövücü'ye götürdü. Şeyma, İmam Hatip Lisesi'nden sonra Hukuk Fakültesi'ni bitirmiş ve avukat olmuştu. İstanbul Barosuna kayıtlı olarak mesleğini icra ediyordu. Duyduğumuza göre siyasette de sosyal faaliyetlerde de aktif çalışıyordu.

Sonra İstanbul'da bir ilçede Belediye Başkanı seçilen Şeyma, beni görünce heyacanla ayağa kalktı ve bana yer gösterdi. Hocam, biraz oturmaz mısın, diye iltifat etti. Oturunca başladı anlatmaya:

"Hocam, öğrenciliğimizde bizi çok sıktığınızı sanıp biraz kızıyorduk. Şimdi Allah razı olsun, diyoruz. Sadece siz değil, tüm öğretmenlerimiz bizi iyi yetiştirmek için çabalamışlar. Okuldan mezun olalı yıllar geçtiği halde anlattıklarınız hala kulağımda. Zaman zaman İlahiyat Fakültesi son sınıf öğrencileriyle karşılaşıyorum. Mesleki konularda onlarla tartışıyorum. Bakıyorum ki ben onlardan çok iyiyim. Hocam, bunu sizlere borçluyum. Ne olur, hakkınızı helal edin."

Şeyma, çok içten, çok samimi konuşuyordu. Eski mezunlarımızın düzeyini ortaya koyması bakımından da söyledikleri önemliydi. Bu ve benzeri sözleri, pek çok mezunumuzdan duymak bizi mutlu ediyordu.

Bu arada işinde başarılı olamayanları, evliliğinde mutluluğu bulamayanları, sağlığını kaybeden mezunlarımızı duyduğumuzda da üzülüyorduk. Yapabileceğimiz bir şeyler varsa onun yollarını arıyorduk. En azından dertlerini paylaşıyorduk.

Keşkek günleri buluşma ve aynı zamanda dertleşme vesilesiydi. 2007 yılından beri ara vermeden yapıldı. Katılımın çok olması önemliydi elbette. Ama daha önemlisi sürdürülebilmesiydi. Bu sene korona molası verildi, Keşkek Günü yapılamadı. Çevre illerden yine de yapılacak mı diye soranlar oldu. Öyle anlaşılıyor ki bir şeyin yokluğu halinde, kıymeti daha iyi anlaşılıyormuş.

İHSAN SABUNCUOĞLU PANELİ

İhsan Sabuncuoğlu, Çorumlu bir hukukçudur. Ancak halkımız onu "Noter İhsan" diye bilir. Çorum'da uzun yıllar noterlik yapmıştır. Büyüklerimden dinlediğime göre çok dürüstmüş. Sahte bir işleme asla izin vermezmiş.

Bu dönemde Çorum tarihiyle ilgili derli toplu basılmış bir kitap olmadığını görünce rastladığı bilgileri, gördüğü belgeleri, duyduğu rivayetleri, hatta ihtiyaçları Çorum'daki gazetelerde yazmış ve bazılarını da toplamıştır. Otuz yılı aşan sürede biriktirdikleri ve yazdıklarını bir araya getirerek "Çorum Tarihine Ait Derlemelerim" adıyla 1972 yılında yayınladı. Onun bir de "Çorum'da Maarif Hayatımız" adlı eseri vardır.

Turan Atlamaz döneminde 29 Şubat 2008 tarihinde merhum İhsan Sabuncuoğlu'nu anmak için Turgut Özal Konferans Salonu'nda bir panel düzenlendi. Panelde oğulları Vehbi Sabuncuoğlu ile Orhan Sabuncuoğlu'nun yanı sıra Abdulkadir Ozulu ve ben katıldım. Onun Çorum tarihine hizmetlerini anlattık ve rahmetle yâd ettik. Bu tarihten sonra eserleri Çorum Belediyesi Kent Arşivi tarafından birkaç kez basıldı. Basılmaya da devam ediyor.

YETİŞKİNLER KÜTÜPHANESİ

Öğrencilik yıllarımda halk kütüphanesinde ders çalışmayı çok severdim. Bazen oradan kitap alıp okumak da iyi oluyordu. Kütüphanenin kıdemli müdürü Eşref Hoca (Ertekin) daima masasında oturuyor, eski kitapları inceleyip tasnif ediyordu. Eşkıya Hafızla Doktor Burudi de kütüphanenin müdavimlerindendi. Ancak öğrenciler, onları yadırgıyorlardı. Ama onlar, öğrencilerin bakışlarına aldırmadan gelip bodrum kattaki eski eserleri inceliyorlardı.

Bir gün Ankara'da Kültür Bakanlığı müsteşarı Prof. Dr. Mustafa İsen Bey'i ziyaret ettim. M. İsen'le Çorum'daki arkadaşları ve dostları hakkında konuştuk. Bir ara bana Kültür Bakanlığı olarak Çorum'da yapılmasını istediğin bir şey var mı diye sordu. Ben de yetişkinler kütüphanesi teklifinde bulundum. *"Benim gibi okuma meraklısı olan yüzlerce emekli var. Bunlara bağ bahçe yetmiyor. Arkadaş ortamında bulunmak için çay ocaklarına veya lokallere gidiyorlar. Kahvelerde oyunla vakit geçirmeye çalışıyorlar. Bunlara okuma ve araştırma imkânı hazırlanırrsa kültürümüze hizmet etmiş oluruz"* dedim. Böyle bir teklifle ilk defa karşılaşıyorum, dedi. Teklifimi biraz daha açmamı istedi.

Ben de "*Şehir merkezinde tarihi bir konak veya uygun bir yerde bir kütüphane açılırsa, oraya biraz kitap gazete dergi konulsa, yetişkinler oraya gelip hem basını takip etse hem de kitap okusalar, yoruldukları zaman bahçeye inip çayını kahvesini içse, acıktığında simit, tost, sandviçini yiyebilse, kahvede harcayacağını orada harcasa iyi olur"* dedim.

Sayın M. İsen, "Bu teklifi ilginç buldum. Değerlendirmek lazım" dedi. Bu teklifimi 30.03.2007 tarihinde bir makale ile kamuoyuna açtım ve aynı yıl Kütüphaneler Haftası nedeniyle İl Halk Kütüphanesi salonundaki konuşmamda da dile getirdim. Ancak Kültür Müdürlüğü yetkililerince gerekli görülmedi ve dikkate alınmadı. Ancak Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın Millet Kıraathanesi fikri, sanıyorum benim bu teklifimi karşılayacaktır.

27 NİSAN 2007 E MUHTIRA

Türkiye, her on yılda bir darbe veya muhtıra ile karşı karşıya kalıyordu. 28 Şubat 1997 post modern darbeden sona sükûnet sağlandı gibi görünüyordu. Recep Tayyip Erdoğan'ın başbakan oluşunun üzerinden henüz 42 gün geçmişti ki aniden genelkurmay

başkanı Yaşar Büyükanıt'ın internet ortamında muhtıra üslubunda bir bildirisi yayınlandı. Hepimiz endişelendik. Darbeler dönemine geri mi dönüyoruz diye.

Devlet bakanı Cemil Çiçek, bildiriye karşı dik duruş sergileyip demokrasiden vazgeçmeyeceklerini, hukuk devletini sonuna kadar savunacaklarını, darbe ve muhtıralar devrinin artık kapandığını açıkça haykırması hepimizi ferahlattı. Önceki muhtıralardaki gibi fötrünü alıp kaçan bir başbakan değil de darbe ve muhtıralara direnen bir hükümet olduğunu görmemiz, hepimizin rahat nefes almasını sağladı.

Bu dik duruş, Türkiye'de demokrasi tarihi açısından önemli bir dönüş noktasıydı. Dilerim bu duruşu hiç kaybetmeyiz.

İNSAN HAKLARI VE DEMOKRASİ

Yazılarımda sık sık insan hakları ve demokrasi konusuna vurgu yapmaktaydım. 2000 yılında "İnsan Hakları, Hukuk, Anayasa, Hâkimiyet, Demokrasi" gibi muhtelif başlıklarla en az beş yazı yayınladım. İsteklerimizi meşru zeminlerde dile getirecek medeni cesareti sergilememiz gerektiğini hep vurguladım. Onun için okumak, bilgiyle donanmak lazım dedim.

Benim bu hassasiyetimi bilen değerli hukukçu Av. Kenan Yaşar, başkanı bulunduğu İnsan Hakları ve Demokrasi Derneği'nde bir konuşma yapmamı istedi. Ben de 18.04.2008 tarihinde dernek lokalinde seçkin bir toplulukla söyleşide bulundum. Çorum tarihinden, yerel kültürün ulaştığı düzeyden söz ettim. Okumak bir ihtiyaçtır diyerek herkesi daha çok okumaya teşvik ettim.

SAHABE EVLİYA ULEMA YURDU ÇORUM

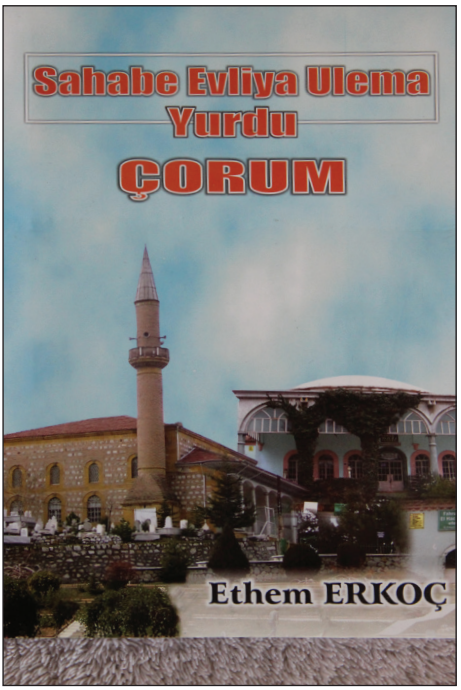

Ali İzzet Efendi'nin "Tezkire-i Makamat" adlı eserini "Çorum Evliyaları" adıyla yayınladığım zaman da bu konunun genişletilmesi gerektiği kanaatindeydim. Kendimce tespit ettiğim konuları inceleyip yazı dizisi halinde yayınladım. Ancak bunların br araya getirilmesi, bazılarının daha detaylandırılması, bazılarının da yeni baştan ele alınması gerektiğini düşünüyordum.

Zira bu topraklar, ayak bastıkları yerleri vatan haline getiren binlerce kahramanın, şehidin v gazinin eseridir. Çorum, manevi yönden daha çok değerli insanları bağrında bulundurmaktadır. Hz. Peygamber (sav)'in en yakın dostu Suheybi Rumi, cennetle müjdelenen on kişiden biri Sa'd b. Ebi Vakkas, Kisra'nın fillerine karşı çarpışıp Kadsiye Savaşı'nda zafere koşan Kereb-i Gazi gibi sahabenin türbeleri buradadır. Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşması yolunda büyük çabaları olan Elvan Çelebi, Koyun Baba, Şeyh Yavsi, Karadonlu Can Baba gibi evliya bu bölgede yaşamış, son nefesini bu topraklarda vermiştir.

Çorum medreselerinde büyük âlimler ders vermiş, binlerce ilim ve irfan ehlini yetiştirerek yurdun her tarafına göndermiştir. Ayrıca devletin en üst kademesine paşa ve sadrazam kazandırmanın yanı sıra

şeyhülislamlık makamına başta Ebussuud olmak üzere üç bilge kişi göndermiştir.

Bu özelliğiyle Çorum, İç Anadolu Bölgesi'nin önemli ilim ve irfan merkezi olma konumunu tarihte hep korumuştur. Bu çalışmamızla bunun gün ışığına çıkarılmasına bir katkıda bulunmak istedim.

Eserin hazırlandığını duyan Belediye Başkanımız, çok sevindi. Derhal basılması için talimat verdi. Ceyhan Ünlüer dostum, dizgi ve düzenlemeyi yaptı. İrfan Yiğit, kapak düzenlemesinin yanı sıra gerekli yerlere yerleştirmek üzere fotoğraflarının çekimini gerçekleştirdi.

417 sayfalık bu eser, 2008 yılının ortalarında basıldı. Sayın Başkan Atlamaz, kitabı görünce çok duygulandı. Bu kitapla Çorum'un inanç turizmi açısından tanıtımına hız vermek istedi. "Sahabe Evliya Ulema Yurdu Çorum" adını taşıyan büyük afişler hazırladı. Ankara caddelerinde billbordlarda günlerce sergilendi.

ANLAMLI BİR RÖPORTAJ

Ensar Vakfı Çorum Şubesi başkanı Zekai İşler, 2008 yılının Mart ayında bana bir röportaj için geldi. Konu: "İslam Dünyası Neden Geri Kaldı?"

Eserlerim, çalışmalarım, yazılarım üzerine değil de İslam dünyasının en büyük en derin sorunu üzerine fikir yürütmek amacıyla gelen bu röportaj teklifini çok anlamlı buldum.

Zekai Bey, bir takım sorular hazırlamış, Türkiye'nin tanınmış ilim ve fikir adamlarına göndermiş. Cevapları birleştirmek suretiyle bir kitap haline getireceğini belirtmişti.

Daha önce fakültelerde tartıştığımız, okullarda öğrenciler tarafından sürekli dile getirildiği için üzerinde pek çok müzakere yaptığımız bu konu ile ilgili çok sayıda makale okumuş, kitap mütalaa etmiş, açık oturum izlemiştim. Onun için röportaj teklifini kabul etmiştim.

Öncelikle İslam dünyası kavramından ne anlamamız gerektiği; coğrafi sınırlarda mı kalmak yoksa kültür coğrafyasının kapsadığı alana kadar ulaşmak mı gerektiği konularıyla başlıyor. İslam dünyasının içinde bulunduğu durumun tespiti, geri kalmanın sebepleri, değişim ihtiyacının olup olmadığı, olacaksa nasıl olması gerektiği gibi sorularla genişletiliyor. İslam'ın terörle ithamının bir dizginleme girişimi olması ihtimali ve bu girdaptan çıkarken İslam Birliği fikrinin çözüm olup olmayacağı gibi dimağı zorlayan sorular, birbirini takip ediyordu.

Dokuz önemli soruya kültürel birikimimle ciddi cevaplar verdim. Zekai Bey de bu röportajı Tek Yıldız Gazetesi'nde 15 Mart 2008 tarihinde yayınladı. Niyeti, Türkiye çapında gelen cevapları bir araya getirerek geniş hacimli bir kitapta toplamak ve yeni bir bakış açısıyla konuyu kamuoyuna sunmaktı. Sanıyorum devam etmedi.

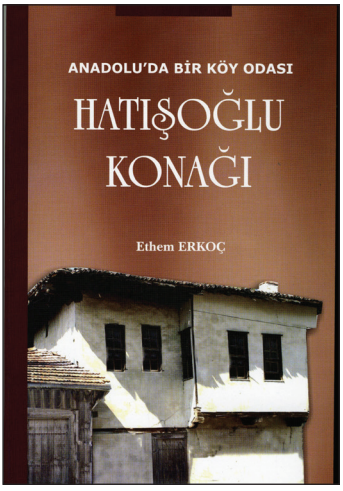

HATIŞOĞLU KONAĞI

Hatışoğlu Konağı, Beydili Köyü'nde yer alan bir köy odasıdır. Köyün saygın simalarından Hatışoğlu Hacı Ömer Ağa'dan berisini ele almaya çalıştım. Damadı Mollo İsmail Dedemle devam eden dönemleri, yıllarca babam Ethem Erkoç ve amcam Ömer Erkoç'tan dinlemiştim. O bilgilerin ışığı altında odayı ayakta tutan bu insanların yaşam biçimlerini, hayat hikâyelerini anlatarak konuya girdim.

Odaya gelen konukları, yol hikâyelerini ve sorunlarını naklettim. Oda çevresinde gelişen olayları ve köy hayatını ele aldım.

Karasaban devrinde köy yaşantısını ve tarım sektörünün o dönemki resmini çizmeye çalıştım. Kendi ürettiğini tüketmeye çalışan, mecbur kalmadıkça dışardan bir şey almamaya gayret eden, savaş ve kıtlık görmüş insanların sabır ve tahammülünü sergiledim. Yarma, bulgur, nişasta, tarhana, salça, pekmez gibi gıdaları nasıl ürettiklerini anlattım. Orağı, harmanı, bağbozumunu hikayeleştirdim. Düğün ve evlenme törenlerindeki geleneklerini, çiğdem gezmesi, yağmur duası gibi yerleşik adetlerini naklettim.

Bütün bunları bir köy odası bağlamında ele aldım. Zira köy odaları; kente uzak köy ve kasaba insanlarının bir kuruş ödemeden konakladıkları, karınlarını doyurdukları mekânlardı. Onların her türlü giderleri, hane sahibinin arazisinden, bağ ve bahçesinden karşılanırdı. Misafirden beklenen, sadece dua idi.

Köy halkı da kış günlerinde ve akşamları odalarda vakit geçirirlerdi. Orada toplanıp sohbet ederlerdi. Çiftçiliğin sorunlarını, memleketin gidişatını tartışırlardı. Kitap okurlar veya okunan kitapları dinlerlerdi. Devlet görevlileri, çerçiler, berberler, kalaycılar ve âşıklar orada ağırlanırdı.

Ben, bu ailede ve bu oda ortamında büyüdüm. İlkokulun beşinci sınıfın yarısına kadar bu yaşantıyı iyi gözlemledim. Onun için ömrümün on- on bir yılı burada geçti. Bu eserle bir nevi hatırat yazmış oldum.

324 sayfalık kitabı hazırladıktan sonra uygun yerlere eski tarım aletleri ağırlıkta olmak üzere o dönemi yansıtan bazı fotoğraflar koymak istiyordum. Bunun için beni köyüne götürüp eski tarım aletlerinin resmini çeken Salih Karslıoğlu'na, o dönemle ilgili fotoğrafları temin edip kitaba yerleştiren İrfan Yiğit'e teşekkür ediyorum.

Bir dönemin yaşantısını, halk kültürünü yansıtan bu eser ortaya çıkınca Çorum Hâkimiyet'ten Şevket Erzen, bastırıp abonelerimize dağıtalım diye teklif etti. Belediye Başkanımız Sayın Turan Atlamaz da ben belediye başkanlığı olarak bastırmak istiyorum, dedi. Ben de ikisinin de ricasını kırmadım. 2008 yılında önce Hâkimiyet Gazetesi adına birinci basım gerçekleşti. Bir ay sonra da Belediye Başkanlığımız tarafından ikinci basımı yapıldı.

Yerel kültürü yansıtması bakımından önemli bulunan bu eserin yankıları da oldu. Selçuk Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Haşim Karpuz ve bir profesör arkadaşı, özel olarak Çorum'a gelmişti. Beni buldu. "Bizi Hatışoğlu Konağı'na götür" diye ısrar etti. Şimdiki sahibini bulabilirsem dedim ama mutlaka bulmamı istedi. Yeni sahibini buldum. Anahtarı aldım. Köye gittik. Bu köy odası yerine başka odalar gösterdim ama onlar Hatışoğlu Konağı'nda ısrarlıydılar. Sebebini sordum. Cevapları oldukça ilginçti: ***"Türkiye'de hikâyesi yazılmış tek köy odası burası."*** O zaman, bu odayı tarihe mal ettiğimin farkına vardım. Odayı incelemeye başladık. "Bu oda, en az yüz elli yıl önce yapılmış" dediler. Dedelerimden dinlediklerimle örtüşüyordu.

Halk bilimiyle uğraşanların çok ilgisini çekmiş. Abdurrahman Çağlar, Hacettepe Üniversitesi'nde halk bilimi hocasının bu kitabı bir yıl ders kitabı olarak okuttuğunu söyledi. Belediye Başkanımız Turan Atlamaz da bir televizyon kanalının bunu bir dizi halinde gösterime hazırlayacağını söylemişti. Ama bundan bir netice çıkmadı.

H.Ü. İlahiyat Fakültesi öğretim üyesi Dr. Ali Öztürk, "Anadolu'da Bir Köy Odası Hatışoğlu Konağı" başlıklı bir yazı yazarak Fakülte Dergisinde (2008/13) yayınlayıp eseri akademik dünyaya tanıttı. Odada sohbetlerin arasında her sene kış döneminde belli başlı matbu eserlerin en az bir kere okunduğuna işaret ediyordu. Sonuç olarak şöyle diyordu:

"Bu kitap, Hatışoğlu Konağı'nın, bir o kadar da ailesinin, hatta Beydili Köyü'nün tarihidir. Çorum kültürü için olduğu kadar, Anadolu'daki benzerleri için de bir belgesel niteliğindedir. Erkoç'un çalışması, halk bilimine, kültür tarihine, özellikle teknolojinin henüz girmediği zamanlarda köy hayatının kendi ürettiğini kendi tüketmeye dayalı hayat tarzını tanımak isteyenlere kaynak oluşturacak nitelikte zengin malzeme sunmaktadır. Dolayısıyla köy odalarına dair bilimsel araştırma yapmak isteyenlerin müracaat kitaplarından biri olmayı hak etmiştir."

Abdulkadir Ozulu Ağabeyimiz de (30.03.2008) tarihli makalesinde şöyle diyordu:

"Dede mirası 'Hatışoğlı Konağı'. Buradan köyü, köylüyü, tarlayı, çifti çubuğu, bağı bahçeyi, ekini ambarı, atı eşeği, orağı harmanı ve bütün zorluğuyla üretimi, üretmeyi, hem kendine hem başkasına yeterek, elde olanı paylaşa paylaşa yaşamayı ve kim olursa olsun, nereli olursa olsun geleni Tanrı misafiri kabul etmenin sonunda varılan huzuru anlatmış yazar…"

Şahin Ertürk de (01.05.2008) tarihli yazısında şöyle diyordu:

"Anadolu'da Bir Köy Odası Hatışoğlu Konağı" isimli eserin Çorum açısından kaynak kitaplardan biri olduğunu rahatlıkla söyleyebilirim. Kitap, her haliyle güzel. Faydalanma imkânları oldukça geniş bir eser. Bilgi kaynakları çeşitlilik arz ediyor. Belgelerle anıların, akıcı bir üslupla okuyucuya sunulduğu eser, konusunun sınırlarını, ilgilisinin amacına göre açıklıyor…"

Bir gün Gazi Caddesi'nde yürürken eczaneden bir ses geldi. Döndüm, baktım; eski belediye başkanımız Necdet Diken Bey idi. Yanına gittim. Beni tebrik etti. Senin şu Hatışoğlu Konağı'nı iki kere okudum, dedi. Onda kendi çocukluğumu, o dönemdeki yaşantımı buldum, deyince "Olur mu başkanım, ben köy hayatını anlattım. Siz

Çorum'un yerlisisiniz. Sizin çocukluğunuz farklıymıştır" dedim. "Hayır hoca, hayır… *Bizim evde de ahır ve samanlık vardı. İnek sağardık. Onun sütüyle yoğurduyla idare ederdik. Tandırlığımız, haymalığımız vardı. Yazdan kış hazırlığı yapardık. Yarma, bulgur, salça, nişasta, ekin yıkama vs. bizde de aynıydı. Elektrik bile çocukluğumda yoktu. Senin köy hayatında anlattıklarının hemen hepsi bizde de vardı. Adımız şehirliydi…"* diyerek o eski Çorum'u anlattı. Ben de onu can kulağıyla dinledim. Zira benim Çorum'a geldiğim yıllardaki yaşantıya çok benziyordu.

Kitap akademik çevrede tanınmaya ve ilgi görmeye başladı. Fen Edebiyat Fakültesi hocalarının da ilgisini çekmiş olsalar gerek ki 04.04.2012 tarihinde Fen Edebiyat Fakültesi Salonu'nda "Hatışoğlu Konağı ve Köy Odaları" konulu konferans vermemi istediler. Öğretim üyeleri ve öğrenciler, ilgiyle izlediler. Bir öğrencinin sorusu çok ilginçti: "Odaya gelen onca misafire yapılan ikramların, hayvanlarına yapılan hizmetin büyük bir maliyeti olmalı. Buna karşı hiçbir ücret alınmadığını söylüyorsunuz. Bunca masrafa katlanmak zor olsa gerek…"

Genç, haklıydı. Hane sahipliği, oda sahibi olmak da böyle bir şeydi.

EBU TALİB'İN MÜSLÜMANLIĞI

Peygamber Efendimizin amcasının onu ömrü boyunca nasıl koruyup kolladığına dair siyer ve İslam kitaplarında pek çok malumat vardır. Ancak vefatından önce Müslümanlığı alenen ilan etmediğine dair bilgiler de aynı kaynaklarda geçmektedir. Bu yüzden âlimlerin pek çoğu onun Müslüman olmadan vefat ettiğini söylerler ama ona karşı saygılı davranmaya da özen gösterirler.

Çorumlu müftü Ahmet Feyzi Çorumi (1837-1909) devrin âlimi, şairi ve müderrisidir. Çorum Hasan Paşa Elyazmalar Kütüphanesi'nde elliden fazla telif eseri mevcuttur. Bunların içinde iki büyük cilt halinde şianın propagandalarına cevap olarak yazdığı "Feyz-i Rabbani Fi Redd-i Batıl-ı İrani" en meşhur olanıdır.

Bu büyük âlimin kütüphanemizde 3253/1 demirbaş numarasıyla kayıtlı olan "Feyzül-Vahip Fi-Necat-i Ebi Talip" adlı eserini incelemeye karar vermiştim. Eserin Türkçe bölümlerini sadeleştirerek yeni yazıya aktardım. Bu çalışmamı yakından takip eden M. Mahfuz Söylemez hocamızın teşvikiyle 23-25 Kasım 2007 tarihinde Anitta'da yapılan *"Uluslararası Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Çorum Sempozyumu*"nda ben de bir tebliğ ile konuyu akademisyenlere aktardım.

Bu sempozyuma katıldığım için Vali Mustafa Toprak, Belediye Başkanı Turan Atlamaz ve Rektör Prof. Dr. Serdar Kılıçkaplan imzalı bir teşekkür belgesi verildi.

Konunun önemine binaen kitap halinde yayınlanmasını yararlı bulduğum için 2009 yılında Belediye Başkanımız Sayın Turan Atlamaz'ın takdim yazısıyla okuyuculara ulaştırma imkânı buldum.

Ebu Talip'in vefatına yakın bir zamanda bir gün Abdulmuttalip oğullarını ve diğer Kureyş eşrafını toplayıp onlara şöyle vasiyet ettiği pek çok kaynakta geçmektedir:

"Ey Kureyş Topluluğu!

Muhammed, emin bir insandır ve Arap topluluğu içinde sözüne sadık bir kişidir. Ondan yalan sadır olmaz. Benim size edeceğim nasihatleri, hep o edebilir. Bir emir ile gelmiştir ki o emir, kalbin kabul edeceği şeydir. Dilin yalanlaması, kin ve düşmanlıktan kaynaklanır. Onun getirdiği İslam dinini, bir nedenle dil inkâr etse de kalbin kabul edeceğine şüphe yoktur.

Yemin ederim ki Arap topluluğunun fakir ve yoksullar, çölde yaşayan halkı ve çevre memleketlerde oturanların hepsi,

onun davetini kabul ve sözlerini tasdik edeceklerdir. Ona saygı gösterecekler ve ölümün derinliklerine beraber dalacaklardır.

Bunları gözümle görür gibi bilirim. Kureyş'in ileri gelenlerini başları kuyruk, kuyrukları baş olacaklardır. Kureyş uluları ve eşrafı; hor ve zelil, evleri harap olacaktır. Kureyşin garipleri itibar ve nüfuz sahibi olacaklardır…"

Bu vasiyetnamenin tam metni pek çok muteber siyer kaynaklarının yanı sıra Ahmet Cevdet Paşa'nın "Kısas-ı Enbiya ve Tevarih-i Hulefa" adlı eserinde de geçmektedir.

İşte bu nedenle Peygamberimiz (sav)'in muhterem amcası Ebu Talip hakkında doğruların bilinmesi amacıyla 2009 yılında "Hz. Muhammed(sav)'in Amcası Ebu Talip'in Müslümanlığı" kitabını yayınladım.

KÜLTÜR VE SANATA KATKI

Sayın Valimiz Mustafa Toprak döneminde Kültür Müdürlüğü'nden Çorum'un tanıtımına öncülük eden, kültür ve sanata katkı sağlayan isimler istenmiş. O da önce birine verelim, sonra devam ederiz demiş. Böylelikle 31 Mart 2008 tarihinde Turgut Özal Konferans Salonu'nda bir tören düzenlendi. Benim biyografim okundu. Yazdığım eserler, yaptığım hizmetler sıralandı. Ardından Sayın Valimiz bir konuşma yaparak bir teşekkür belgesi takdim etti.

"Gençliğimize örnek olacak nitelikte araştırma ve çalışmalarınızla, Çorum'da kültür ve sanat birikiminin oluşmasına yaptığınız katkılar ve bu birikimlerin yaşatılması, gelecek kuşaklara aktarılması amacıyla hazırladığınız eserleriniz için teşekkür eder, başarılı çalışmalarınızın devamını dilerim." 31.03.2008

T.C.
ÇORUM VALİLİĞİ
İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

TEŞEKKÜR BELGESİ

Sayın Ethem ERKOÇ
Eğitimci-Araştırmacı-Yazar

Gençlerimize örnek olacak nitelikli araştırma ve çalışmalarınızla, Çorum'da kültür ve sanat birikimimizin oluşmasına yaptığınız katkılar ve bu birikimlerin yaşatılması, gelecek kuşaklara aktarılması amacıyla hazırladığınız eserleriniz için teşekkür eder, başarılı çalışmalarınızın devamını dilerim. 31../03/2008

Mustafa TOPRAK
Çorum Valisi

Mustafa Toprak
Çorum Valisi

Sayın Valimiz kültür ve sanat önem veriyordu. Bu çerçevede Çorum'da ismi en çok duyulan Hasan Tuluk, Ayşe Nilgün Çevik, Ethem Erkoç ve Abdulkadir Ozulu'yu bir kültürel etkinlikte bir araya getirerek 28 Mayıs 2008'de "Kültür ve Sanat Alanında Emeği Geçenler" diyerek tekrar teşekkür belgesi verdi.

1914 SEFERBERLİK İLANI

Bilindiği üzere 1914 yılında Sultan Reşat'ın fermanıyla seferberlik ilan edilmişti. Birinci Dünya Savaşı'nın başlangıcında yapılan bu ilanı ve halkı cihada çağıran bir yazıyı, devrin milletvekillerinden Hasan Fehmi kaleme almış, bir broşür olarak bastırılmıştır.

Ben de bu yazıyı, bir devre ışık tutuyor düşüncesiyle yeni yazıya çevirdim. "1914 Seferberlik İlanı ve Cihat Çağrısı" başlığında 2009 yılının Mart ayında Çorum Hâkimiyet Gazetesi'nde yazı dizisi olarak yayınladım.

Çanakkale Savaşı ve Kurtuluş Savaşı'nın da başlangıcını işaret eden Seferberlik İlanı çok önemliydi. Umarım yararlananlar olmuştur.

EVLİYA ÇELEBİ SEYAHATNAMESİ (Kitap ve Panel)

Evliya Çelebi, 1611-1682 yılları arasında yaşamış ünlü Türk seyyahıdır. Hafız, şair, edip, hattat ve musikişinas bir kişidir. Sarayda işe başlamış ve yanında çalıştığı paşaların seyahatlerine, tayin veya savaş için çıktıkları seferlere katılarak başta Anadolu olmak üzere Osmanlı coğrafyasındaki pek çok bölgeyi gezmiştir. En önemlisi de gezip gördüğü yerleri sade ve tatlı bir üslupla yazmıştır.

10 ciltlik seyahatnamesinin 2 ve 3. ciltlerinde Çorum'la ilgili bilgiler vardır. Zira 1640 yılında Defterzade Mehmet Paşa'nın Erzurum Beylerbeyi olarak tayini üzerine İstanbul'dan Erzurum'a giderken Hacıhamza, Osmancık, Gümüş istikametinden Kırkdilim, Çorum, Seydim yolunun izlemiştir. 1650 yılında Murtaza Paşa ile Sivas'tan dönerken Zile'den İskilip'e, Alaca ve Sungurlu'ya da uğramıştır. Yani Evliya Çelebi, Çorum'a ve bazı ilçelerine birkaç kez uğramış ve bunu da seyahatnamesinde belirtmiştir.

Bu konuda daha önceleri biraz bilgim vardı ama 2008 yılında bir vesile ile Ankara'da bulunduğum sırada kütüphanelere giderek konuyu araştırmaya başladım. Önce 1896 yılında basılmış olan Osmanlıca metni inceledim. Ardından Üçdal Neşriyat tarafından 1986 yılında yayınlanan sadeleştirilmiş metinle karşılaştırdım. Sonra YKB yayınları arasında çıkan Topkapı nüshasındakilerin eklenmiş olan halini okudum. Bu üç nüshayı esas alarak "Evliya Çelebi Seyahatnamesinde Çorum Yöresi" adlı eseri hazırladım.

Önce bir kısmını yazı dizisi halinde yayınladım. O sırada Muzaffer Külcü, 29 Mart 2009'da belediye başkanı seçildi. 2009 yılında kitabımın yayını, onun döneminde gerçekleşti. O günlerde Kent Arşivi görevlisi İrfan Yiğit'e "Ethem Hocam Çorum'la ilgili kitap hazırlarsa onu derhal bastıralım" diye tembihte bulunduğunu duydum. Onun için de ayrıca teşekkür ediyorum.

Kitap çıktıktan sonra özellikle okullardan çok talep gelmiş. Hemen hemen her okula bu vesile ile ulaşmış. Ancak ben, bu kitabı hazırlarken bakanlıkta Evliya Çelebi konusunda özel bir çalışma yapıldığından haberdar değildim. Bu, tamamen tesadüf oldu.

Bu sırada Evliya Çelebi'nin doğumunun 400 yılı nedeniyle 2011 yılı "Evliya Çelebi Yılı" ilan edildi. Bu nedenle Çorum'da bir panel yapılmasına karar verilmiş. İl Kültür Müdürlüğü ve Üniversitenin organize ettiği panelde bana da görev verilmişti.

Bu bağlamda 5 Ekim 2011 tarihinde Çorum Devlet Tiyatro Salonu'nda gerçekleştirilen panel İl Kültür Müdürü Ali Özdoğru, vali yardımcısı, daire müdürleri, akademisyenler, üniversite öğrencileri ve çok sayıda davetli katıldı.

Panelde Doç. Dr. Mehmet Evkuran, kültürel mirasımızı tanıtmalıyız diyerek bir giriş yaptı. Onu 19 Mayıs Üniversitesi'nden Doç. Dr. Yavuz Bayram, Evliya Çelebi'nin şiirsel anlatımını dile getirdi. Yrd. Doç. Dr. Elif Nizam Ayan, seyahatnamedeki dil zenginliği ve kelime yapılarını anlattı. Onu 19 Mayıs Üniversitesi'nden Doç. Dr. M. Dursun Erdem'in seyahatnamede zikredilen Celali isyanları ve bunun Osmanlı toplumuna yansımalarını açıkladı. Son konuşmacı bendim. Ben de ünlü seyyahın dilinden Çorum'u anlattım. O günkü Çorum'u bir daha dile getirmiş oldum.

T.C.
ÇORUM VALİLİĞİ
Özel Kalem Müdürlüğü

10/08/2012

Sayın
Ethem ERKOÇ
Araştırmacı Yazar

İlimizde düzenlenen sosyal ve kültürel alanlarda yapılan faaliyetlere sağlamış olduğunuz değerli katkılarınız ile birlikte İlimizin tanıtımı adına kaleme almış olduğunuz değerli yazılarınız ve bu kapsamda yayınlanmış olan eserleriniz için teşekkür eder, bundan sonraki çalışmalarınızda da başarılar dilerim.

Nurullah ÇAKIR
Çorum Valisi

Panelin ardından Sayın Vali Nurullah Çakır'ın konuşmacılara katılım ve katkılarından dolayı teşekkür plaketleri verildi. Panelden sonra "Evliya Çelebi'nin Dünyası" adlı sergi açıldı. 27 parçadan oluşan harita koleksiyonu sergisi büyük ilgi gördü. Davetliler, Evliya Çelebi'nin gezdiği coğrafyayı yakından inceleme fırsatı buldu. Bu esnada Belediye T.S.M. topluluğu, şef Celal Özçelebi başkanlığında bir konser verdi.

Panel ve program, basının ilgisini çekti. Hemen her gazete birer sayfa yer ayırdı.

KADEŞ ANTLAŞMASI TEKRARLANABİLİR Mİ?

Tarihte ilk yazılı antlaşma olarak bilinen Kadeş Antlaşması, Mısır Kralı 2. Ramses ile Hitit Kralı Hattuşili arasında M.Ö. 1269 yılında yapılmıştır. Kadeş Savaşı'nın sonunda varılan antlaşma, tarihte ilk yazılı antlaşma olması bakımından önemlidir.

Kadeş Antlaşması, daha sonra yapılan antlaşmalara da örnek teşkil etmiştir. Hatta NATO'nun 5. Maddesi, Kadeş Antlaşması'nın bir

benzeri niteliğindedir. Üye ülkelerden birine yapılan saldırı karşısında bunun tüm üye ülkelere yapılmış kabul edilmesi esası, oradan alınmıştır.

Hitit ordusunun hareket noktası ve dönüp geldiği yer olan Hattuşa/Boğazkale'de bu antlaşma bir mizansenle tekrarlanabilir kanaatindeyim. Hatta tarihi bir filme de konu olabilir. Bunun bürokratik boyutunu ve finans ayağını da 02.07.2010 tarihli yazımda genişçe açıkladım.

Böyle bir proje, Türkiye'de hatta dünyada ses getirir. Hem ilimizin hem de ülkemizin tanıtımında yararlı olur. Bu düşünceyle İl Kültür ve Turizm Müdürlüğümüzün, Valiliğimizin, Belediyemizin, sanayici ve iş adamlarımızın dikkatini çekerek sahip çıkacaklarını umdum. Yine bu amaçla üniversitemizde arkeoloji öğretim üyelerine, 2017'de sempozyum düzenleyen milletvekilimiz Sayın Lütfiye İlksen Ceritoğlu Kurt'a arz ettim. Belediye başkanımıza ve üniversite rektörümüze bu projeyi bizzat takdim ettim.

Benim branşım olmamasına rağmen kültürel bir konu olarak ele alışımı, bu duyarlılığımı bir gün birileri anlar ve hayata aktarır diye düşünüyor ve umuyorum.

ALACA'DA HÜSEYİN GAZİ

Hüseyin Gazi Türbesi, Alaca ilçemizdedir. Kentin üç km. güneyinde türbe, medrese, tekke, imarethane, misafirhane ve mescitten oluşan büyük bir külliyedir.

Hüseyin Gazi, Zile'den Ankara'ya kadar uzanan Anadolu kentlerinde İslam'ı anlatmış ve bu uğurda gerektiğinde savaşmış bir alperendir. 11. Yüzyılda yaşamış olsa gerektir. Ankara'daki bir savaşta sağ kolunu kaybedince atını sürüp Alaca'ya gelmiştir. Orada vefat etmiş ve oraya defnedilmiştir.

Türbenin yanında en önemli kısmını medrese oluşturmaktadır. Selçuklu tarzında inşa edilmiştir. Medresenin bir bölümünün de tekke olarak kullanıldığı sanılmaktadır. İmarethane bunlara hizmet için yapılmıştır.

Mart 2010'da yerinde yaptığım incelemede şahıs mülkiyetinde olduğunu gördüm. Türbesinin dışındaki bölümlere rahat giremedik. 1978 yılında Anıtlar Yüksek Kurulu'nca korunması gerekli tecilli kültür varlığımız arasına alınmasına rağmen hiç de korunduğu söylenemez. Bunu 19 Mart 2010 tarihli yazımda da ilgililere duyurdum.

ZİLE'DE ŞEYH NUSRET

Zile deyince herkesin aklına pekmez gelir. Ama ben de Şeyh Nusret Hazretlerini hatırlarım. Yıllar önce Ali İzzet Efendi'nin Tezkire-i Makamat adlı eserini sadeleştirip Çorum Evliyaları adıyla yayınladığımda Zile'de Şeyh Nusret hazretlerinin bazı müritlerini Çorum'a göndererek burada irşat faaliyetlerini yürütmesini istediğini görmüştüm. Bir fırsat bulduğumda ziyaret etmek, hakkında bilgi toplamak istemiştim.

2009 yılı Ağustos ayında Elvan Çelebi Belediye Başkanı Sayın Hamdi Özseçer'le Zile'ye gitmek nasip oldu. Sora sora Tekke (Şeyh Nusret) Köyü'nü bulduk. Yeşillikler arasında ağaçlı bir bahçenin içinde Şeyh Nusret Türbesi ve Camini ziyaret ettik. Türbede Şeyh Nusret'in yanı sıra hanımının, kayınbiraderinin ve babasının da kabirleri vardı.

Türbede asılı bulunan biyografisinden anlaşıldığına göre Şeyh Nusret hazretleri, Harzem Devleti emirlerinden Hamza Bey'in oğluymuş. Oradan göçüp, Anadolu'yu geçip buralara kadar gelen o büyük Türk âlimi, aynı zamanda irfan ehliymiş.

1233 yılından beri bu yörede ilim ve irfanıyla hizmet etmiş ve 1252 yılında bu köyde vefat etmiştir. Ali İzzet Efendi'nin kitabında

zikredildiğine göre, tarikata süluk eden müritlerine, her biri değişik renkte bir taş bulup getirmelerini emreder. Onlar da birer taş getirip huzura arz ederler. Şeyh, o taşların her birini bir tarafa atarak onlara; o taşları hangi şehirde bulduysanız o şehre sizi halife tayin eyledim, orayı yurt edinip yerleşirsiniz diye ferman buyurur.

Bu taşlardan biri, Esved-i Yemeni olarak bilinen ve Arapdede İşhanı'nda metfun bulunan Arap Dede, Çorum'da bulur ve burayı yurt edinir. Türbesinin olduğu yerde irşat görevine başlar.

Ümit Halife Hazretleri de taşı Ümit Halife Mescidinin bulunduğu yerde bulmuş ve dergâhını oraya kurmuştur. Şeyh Sadrettin de Hacıpaşa köyünde bulup oraya yerleşmiştir.

Biz, bu gezimizde Zile'den Çorum'a bir gönül köprüsünün olduğunu gördük ve bunu 26.03.2010 tarihli gazetede dile getirdik.

BABA İLYAS'IN KABRİ BAŞINDA

Amasya yakınlarında İlyas Köyü'ne gitmek için yine Hamdi Özseçer'le yola çıktık. Zira Baba İlyas, Elvan Çelebi'nin dip babasıdır. Âşık Paşa'nın da dedesidir. Köye vardığımızda türbesini bulduk. Türbe, temiz ve bakımlıydı. Çevresinde ziyaretçilerin dinlenebileceği mekânlar vardı.

Baba İlyas, Moğol istilası sırasında Horasan'dan göç edip beraberinde Çat Köyü'ne göç etmişlerdir. Orada köyün davarlarını gütmüş, ücretsiz, karın tokluğuna çalışmıştır. Münzevi hayat sürmüş, halkın sevgi ve saygısını kazanmıştır. Ehl-i tevhit ve ehl-i seccadeydi. Allah'ın birliğini savunan, namaz kılan, ibadetine düşkün bir sofi idi. Ancak 1240 yılında Anadolu Selçuklu Devleti'ne karşı girişilen büyük siyasal ve sosyal ayaklanma hareketine karıştığı suçlamasıyla şehit edilmiştir.

Biz, kemal-i edeple Baba İlyas'ın türbesini ziyaret ettik. Âşık Paşa'nın dedesi olduğunu bilerek saygıyla, rahmetle yâd ettik. (01.04.2010)

NECMİ ŞAMLI HOCAMIZI ANDIK

İmam Hatip Okulu'na ilk kaydolduğum andan itibaren tanıdığım tek isim Necmi Şamlı idi. Gür sesi, şen kahkahası, tatlı üslubuyla farklı bir kişiydi. Türkçemize, hitabetimize, tarih dersimize girdi. Hep coşkuluydu, hep dopdoluydu. Ondan çok şey öğrendim. Vefa borcumu ödemek için bir yazı kaleme aldım. 30.04.2010 tarihinde Çorum Hâkimiyet Gazetesi'nde tam sayfa olarak yayınladım.

Yazıyı inceleyen Kent Arşivi görevlisi İrfan Yiğit, "Hocam, bunu bir kitap haline getirsek…" deyince olur dedim. Haziran ayında yapılacak olan Keşkek Günü'nde eski mezunlara da ulaştırma şansımız olur, dedi. Zamanlama uygundu ama kısa sürede yetiştirebilir miyiz diye bir endişemiz vardı. Sayın Muzaffer Külcü'nün de derhal bastırılması kararıyla "Çorum İmam Hatip Okulu'nun Kurucu Müdürü Necmi Şamlı" kitabı, Keşkek Günü'ne yetiştirebildi.

2010 yılında yapılan Keşkek Günü'nde gündem Necmi Şamlı ve hatıralar oldu. Eline kitabı alıp kürsüye çıkan herkes, caminin, tedrisat binasının yapımından talebelik anılarına kadar pek çok şey anlattılar. Özellikle Karadeniz sahillerinden gelen mezunlar, hem kitabı okuyorlar hem de gözyaşlarıyla konuşmaları dinliyorlardı. Eski mezunlardan Mehmet Aksu hocam, özellikle gelip beni tebrik

etti, gözlerimden öptü. Duygulandığı belliydi. Gözleri dolu doluydu. Samsun tarafından gelenlerin heyecanı çok farklıydı. Her biri beşer, onar aldılar, gelemeyenlere veririz diye.

Çorum'da bu heyecan yaşanırken Necmi Şamlı hocamızın Ankara'daki eşi ve çocukları da mutluydu. Bizzat kendi elimle bir paket itap götürüp teslim ettim. Eşi Ayhan Hanım, kızı Aysun Hanım beni tebrik etti. Ben de ek bilgi ve fotoğraf sordum. Ellerine geçerse bize ulaştıracaklarını söylediler. Daha sonra okul idaresine göndermişler.

Bir neslin yetişmesine imkân sağlayan, bizlere ve okulumuza 14 yıl hizmet etmiş olan Necmi Şamlı hocamızı tekrar rahmetle anıyorum.

KASTAMONU SEYAHATİ

Damadım Yaşar Uzun, yaz tatilinde ikimiz bir yere gidelim, gezelim dedi. Biraz da zorlama ile yola çıktık. İskilip yolundan Tosya'ya, oradan da Kastamonu'ya geçtik.

Biz, Kastamonu'yu sadece şapka inkılabıyla tanıyoruz. Oysaki Kastamonu, şehre hakim kalesi, karşı tepeye inşa edilen Saat Kulesi, ıslah edilerek cazibe merkezi haline getirilmiş olan Karaçomak Deresi, Milli Şairimiz Mehmet Akif Ersoy'un ateşli nutuklarıyla halkı cihada çağırdığı Nasrullah Camisi, tarihi konakları, Cem Sultan Bedesteni ve pek çok türbe ve camisi ile buram buram tarih kokan bir ilimiz.

Buranın en önemli mekânlarından biri de Şeyh Şaban-ı Veli Türbesi ve külliyesidir. Şeyh Şaban-ı Veli, 1471 yılında Kastamonu'nun Çakırçayı Köyü'nde doğmuştur. İstanbul'da tahsilini yaptıktan sonra Şeyh Hayrettin Tokadi'nin yanında kalmış ve Kastamonu'ya Halveti Şeyhi olarak dönmüştür. 1569 yılında vefat etmiş, hizmet ettiği dergâha defnedilmiştir.

3.Murat zamanında türbesi yapılmış. Yanına Şeyh Şaban-ı Veli Cami ve Külliyesi inşa edilmiştir. Orası bir bakıma Kastamonu'nun Hıdırlık mevkisidir denebilir.

Şeyh Şabani Veli Camii aynı zamanda dergâhı olarak da bilinir. Caminin son cemaatinin arka tarafında halvethaneler sıralanmıştır. Halvethane, dervişlerin çile doldurmak için halvete girdikleri mekânlardır. Bir seccade sığacak kadar genişliktedir. Küçük bir kapısı vardır. Ama ışık alacak hiçbir penceresi yoktur. Son cemaat kısmının alt katındaki bölüm de kadınlara tahsis edilmiştir.

Külliyenin bir parçası olan konak, günümüzde müze olarak kullanılmaktadır. Müzede Şeyh Şaban-ı Veli'nin özel eşyaları, postu, sarığı, cüppesi, hırkası, devamlı hatmettiği Kur'an'ı Kerim ve Halveti şeyhlerinin kıyafetleri sergileniyormuş. Ama müzenin kapalı olduğu güne rastladığımız için ziyaret edemedik.

Dönüşte çeşmesinden su içtik. Duvarındaki satırları okuyarak ayrıldık.

Gelişiniz güle güle
Gidişiniz güle güle
Her işiniz güle güle

YUSUF BAHRİ EFENDİ'NİN ATAYURDU

Yusuf Bahri Efendi'nin hayatı hakkında araştırma yaptığım dönemde onun Vezirköprü'de doğmuş olduğunu öğrendiğim zaman Samsun'un bu şirin ilçesini görmek istedim. Özellikle babası Sarı İmam lakaplı Mehmet Efendi'nin imamlık yapmış olduğu Taceddin Paşa Camini ziyaret etmeyi, orada hiç olmazsa bir vakit namaz kılmayı arzuladım. Haziran 2010'da Vezirköprü'ye gitmek nasip oldu.

Buradan Osmanlı sarayına gidip vezir olan büyük devlet adamları sayesinde kentte pek çok tarihi mekâna rastlamak mümkün. Orta cami denilen tarihi mekândan Bedestene, Kale Cami'ne, Halk Kütüphanesi olarak kullanılan Fazıl Ahmet Paşa Medresesi'ne, oradan da Sarı İmam'ın görev yaptığı Taceddin Paşa (Kurşunlu) Camiine gittik.

Cami, beş kubbelidir. İki kubbeli son cemaat mahalli bulunmaktadır. Yanındaki zaviyesiyle birlikte bir külliye olduğu anlaşılmaktadır. Ancak şu anda yalnız cami kısmı ayaktadır.

Vezirköprü'deki Taşhan, iki katlıdır. Alt katı hana gelen yolcuların atlarının bağlandığı ahırlardan oluşuyormuş. Üst katta da hana gelen yolcuların istirahat edebileceği odalar var. Burası restore ediliyordu. Lokanta, kafeterya, turistlik eşya satış yerleriyle turizmin hizmetine hazırlanıyordu. Üst katta ise 30 adet oda da otel hizmeti verebilecek.

Burayı incelediğimde Veli Paşa Hanı aklıma geldi. İnşallah o da bir gün restore edilir, Çorum'da kültür ve turizme hizmet verebilecek hale gelir dedim.

Giderken "Yusuf Bahri" kitabından biraz götürmüştüm. Vezirköprü Halk Kütüphanesi'ne, İmam Hatip Okulu idaresine, oradaki okul arkadaşlarıma dağıttım. Yusuf Bahri Efendi'nin Vezirköprülü olduğunu biliyorlardı ama fazla bir bilgiye sahip değillerdi. O kitap, onlar için ufuk açabilir diye düşündüm.

Düşüncemde yanılmamışım. Aradan dört yıl geçmişti ki Vezirköprü'den iki din görevlisi ziyaretime geldiler. Benden Yusuf Bahri Efendi'nin kitabından istediler. Kitapları alınca çok memnun oldular. Söz sohbet ilerledi. Misafirlerden birisi, bana çok ilginç bir soru yöneltti: ***"Siz İmam Hatipliler, nedense ilmi konulara meylediyorsunuz da tasavvufa fazla meyliniz yok. Yanılıyor muyum?"***

Ben de haklısınız dedim ve başladım anlatmaya:

"Biz, İmam Hatip Okullarında Tefsiz, Hadis, Fıkıh okumadan önce onlarla ilgili usul dersleri okuduk. Akaidin yanı sıra Kelam dersi okuduk" dedim. Ne alakası var demiş gibi baktılar.

"Mesela Hadis Usulü okuduk. Hadisin metin ve senet tenkidini yapıyoruz. Hadis sahih mi mevzu mu diye soruşturuyoruz. Onu her yönden değerlendiriyoruz. Her duyduğumuz söz hadis diyemiyoruz."

"Tefsir usulünü okuduğumuzda Kur'an'ı Kerim'in nüzulünden tertibine kadar geçen sürede işe başlıyoruz. Mekki-Medeni ayetleri, nasih ve mensuhu, tefsir ve te'vili, muhkem ve müteşabihi, tefsir âlimi olmak için bilmesi gerekli ilimlerin neler olduğunu öğreniyoruz. Birkaç kelime bilenin müfessir olamayacağını biliyoruz."

"Fıkıh usulünde mezhep imamlarının ayet ve hadisten nasıl hüküm çıkardıklarını, nasıl içtihat ettiklerini inceliyoruz. Kur'an, Sünnet, icma ve kıyasın yanı sıra istihsan, istishab, sedd-i zerai gibi kavramları da yakından inceleme fırsatı buluyoruz. Mutlak-mukayyed, amm-has, hakikat-mecaz, sarih-kinaye, tearuz-tercih, azimet-ruhsat gibi fıkıh terimlerini ve nasıl uygulandığını öğrenmeye çalışıyoruz."

"işte bütün bunlardan sonra fıkıh, tefsir ve hadis okuyoruz. Yani biz olaylara teslimiyetçi değil, tenkitçi yaklaşıyoruz. Hiçbir şeyhe, hiçbir cemaat önderine, hiçbir âlime, hiçbir yazara, hiçbir hocaya kayıtsız şartsız teslim olmayız. Ama hiçbir şeyh, hiçbir hoca, hiçbir kanaat önderi eleştirilmekten hoşlanmaz…"

Misafirlerimiz, gereken mesajlı aldılar. Sözü daha fazla uzatmadan, müsaade isteyip çay ocağından ayrıldılar.

ÇORUM TARİH VE KÜLTÜR DERGİSİ

Başkan Muzaffer Külcü zamanında 2010 yılında Belediye tarafından "Çorum Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi" yayına başladı. Fen Edebiyat Fakültesi'nde görevli Doç. Dr. Yavuz Bayram yönetiminde hakemli bir dergiydi.

Yavuz Bayram Bey, benden de ısrarla bir yazı istedi. Akademik bir dergide benim yazmam doğru olmaz dediysem de ısrarına dayanamayıp bir yazı verdim: "Çorum Hasan Paşa Kütüphanesi'ndeki Yazma Eserler Üzerine Bir Değerlendirme ve Bazı Seçmeler"

Kütüphanemizin tarihçesinden, içinde bulunan kitapların çeşitliliğine kadar uzanan bir girişten sonra burada bulunan el yazmalarını tanıtmaya çalıştım. Kütüphanede doktora çalışmalarına konu olabilecek eserleri sıraladım. Gençleri kütüphaneye yönlendirebilmek için lisans veya yüksek lisans tezlerini buradaki kitaplardan seçmelerini önerdim. Kitap seçiminde kolaylık sağlamak için tez konusu olabilecek bazı eserleri, demirbaş numaraları ve müellifleriyle bir liste halinde sundum. Yaklaşık on sayfalık listenin gençlere kolaylık sağlamasını umarım.

TEZ KONUSU

HATİCE İLHAN'IN MEZUNİYET TEZİ

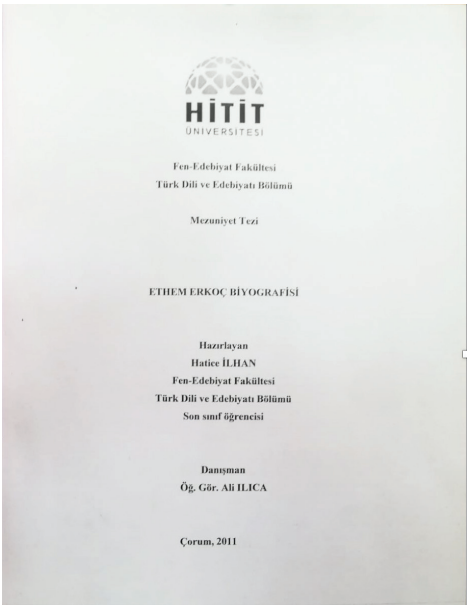
HİTİT
ÜNİVERSİTESİ

Fen-Edebiyat Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Mezuniyet Tezi

ETHEM ERKOÇ BİYOGRAFİSİ

Hazırlayan
Hatice İLHAN
Fen-Edebiyat Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
Son sınıf öğrencisi

Danışman
Öğ. Gör. Ali ILICA

Çorum, 2011

Hitit Üniversitesi Fen ve Edebiyat Fakültesi Edebiyat bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Yavuz Bayram, Çorum tarih ve kültürüne hizmet etme heyecanıyla doluydu. Bu amaçla belediye ile birlikte hakemli bir dergi çıkartmaya başladı. Bu dönemde kendisiyle tanıştık. Çalışmalarımı yakından izledi. Bir gün "Hocam, izin verirseniz, sizin hakkınızda bir tez hazırlatmak istiyorum" dedi. Bu amaçla son sınıfta okuyan bir öğrenciyi mezuniyet/lisan tezi hazırlamak için görevlendireceğini söyledi.

Ben de kabul ettim. Bunun üzerine Hatice İlhan isimli bir öğrenciyi görevlendirmiş. 2010 yılında bir gün sınıf arkadaşı iki kız ile eve geldiler. Tanışıp sohbet ettikten sonra benden istediklerini söylediler. O zamana kadar ben, yazıp yazıp biriktiriyordum ama yazılarımı ve çalışmalarımı belli bir standartla tasnif etmiyordum. Hatice İlhan'ın isteği üzerine önce kısa bir biyografi hazırladım. Yayınlanmış eserlerimi bir araya getirdim. Kitaplarımla ilgili çıkan yazıları toparladım.

Bunlara ek olarak kitaplaşmamış yazı dizilerimi, yayınlanmamış çalışmalarımı, basılmış ve basılmamış tiyatro eserlerimi, sempozyum tebliğlerimi sıraladım. Yazılarımın yayınlandığı gazete ve dergileri belirttim. Çeşitli etkinliklerde zatıma verilen plaketleri, başarı, ödül,

teşekkür ve hizmet şeref belgelerini gösterdim. Ayrıca eserlerim ve çalışmalarım hakkında basında çıkan yazıların fotokopilerini verdim.

Hatice İlhan, gazetelerde çıkan yazılarımdan ve yazı dizilerimden örnekler istedi. Hepsini önüne getirdim. Birazını aldı. Böylece ikinci oturumda tezin iskeleti hazırlanmış oldu.

Tez çalışmasını Doç. Dr. Yavuz Bayram başlatmış oldu. Ama tez danışmanlığını Öğr. Gör. Ali Ilıca Bey yürüttü. Bir yıllık çalışma sonucunda 2011 yılında kaynakçasıyla beraber 217 sayfalık bir lisans tezi ortaya çıkmış oldu. Bu çalışmayı gerçekleştiren Hatice İlhan'a ve emeği geçen hocalarına teşekkür ediyorum. Akademik çevrenin ilgisini çekmeme vesile olan Yavuz Bayram'a ayrıca teşekkür ediyorum.

Kitaplarıyla İlgili Çıkan Yazılar-Şiirler

-Muzaffer Gündoğar: "Nikonya'dan Çorum'a"
-Ayhan Aykanat: Hasan Paşa
-Şahin Ertürk: Ethem Erkoç'un Son Eseri
-Mevlüt Uyanık: Beşiktaş Muhafızı Yedi Sekiz Hasan Paşa ve Bir Devrin Hikayesi
-Abdulkadir Ozulu: Yedi Sekiz Hasan Paşa ve Ethem Erkoç
-Mehmet Barlas: Yedi Sekiz Hasan Paşa'nın Torunu
-Ülkü Mavral Bulut: Yedi Sekiz Hasan Paşa
-Atilla Alpay: Sayın Erkoç'a Vefa
-Ali Yardım: Sayın Ethem Erkoç Beyefendi (mektup)
-Abdulkadir Ozulu: Hatışoğlu Konağı ve Ethem Erkoç
-Zekai İşler: İslam Dünyası Neden Geri Kaldı? (röportaj)
-Metin Sözen: Çekül'den Ethem Erkoç'un Eserine Takdir
-Şahin Ertürk: Hatışoğlu Konağı
-Cevdet Saraçer: Karşılama
-Ali Öztürk: Anadolu'da Bir Köy Odası Hatışoğlu Konağı

-Özcan Ünlü: Sinem Bitti
-Ali Öztürk: Âşık Paşa ve Oğlu Elvan Çelebi
-A. Cahit Haksever: Âşık Paşa ve Oğlu Elvan Çelebi
-Halit Yıldırım: İmam Hatip Sevdası ve Necmi Şamlı
-Can Yoksul: Çorum'da Halk Bilimi ve Hatışoğlu Konağı
-Abdulkadir Ozulu: Ethem Erkoç'un Piyeslerim Kitabı ve Kırşehir'den Bir Mektup
-Şahin Ertürk: Kitapla Gelen-Piyeslerim
-İbrahim Düğer: Bir Dostum Var (şiir)
-Reha Metin Alkan: Panel Sonrası Ethem Erkoç'a Teşekkür Mektubu
-Gökhan Maraş (Eski Kültür Bakanı): Ethem Erkoç'a Tebrik Mesajı
-Salim Savcı: Çorum'da Bir Ethem Erkoç Var
-Can Yoksul: Anılardan Bir Demet Ve Taşralı Yazar
-Mehmet Tatlısu: Çorum'da Yılın Sanat Ve Yayıncılık Olayı: Piyeslerim
-Arif Egemen: Ethem Erkoç'un Piyeslerim'e İçten Bakış
-İbrahim Düğer: Bir Dost Buldum (Şiir)
-Gülesin Ağbal: Taşralı Yazar'ın Kaderi Hep Aynı (Röportaj)
-Eda Cengiz: Ethem Erkoç İle Yazmak Ve Okumak Üstüne (Röportaj)
-Ali Aydemir: Ethem Hocama (Şiir)
-Prof. Dr. Ali Yardım'dan Yedi Sekiz Hasan Paşa çalışmalarından dolayı tebrik mektubu
-Prof. Dr. Toktamış Ateş: "Beşiktaş Muhafızı Yedi Sekiz Hasan Paşa ve Bir Devrin Hikâyesi" adlı eserinden dolayı tebrik ve teşekkür mektubu

Kitaplaşmamış Yazı Dizileri

-İsviçre Gezi Notları
-Çorum İl Yıllıkları
-Danişmendliler Ve Danişmendname
-Antony İle Maria Sordular Söyledik
-Günah Çıkartma Tövbe midir?
-Hilal ve Haç
-Besmele-Hamdele-Salvele
-Peygamber Sevgisi
-1914 Seferberlik İlanı Ve Cihat Çağrısı
-Çorum Tarihi (Nazmi Tuğrul'dan Sadeleştirme)
-İslam İktisadının İlkeleri
-Kıssadan Hisse- Fıkralar
-Anadolu'da Dört Veli Dört Tarik
-Silopi Notları
-Motivasyonun İş Hayatında Uygulanışı Ve İş Gören Üzerindeki Etkileri (Lisans Tezi)
-İslam'da Mülkiyet Ve İdare (A. Udeli'den Çeviri)

Yazılarımın Yayınlandığı Dergiler ve Gazeteler

-Oku (Konya)
-Sur (Bursa)
-İdrak
-Sesleniş
-Tekceviz
-Çorum Kültür Sanat
-Çorumlu 2000
-Kaktüs
-Baykara
-Çorum Barosu Bülteni
-Hale

-İslami İlimler Dergisi
-Ekonomik Sosyal Araştırmalar Dergisi
-Hitit Üniversitesi Dergisi
-Koparan Gazetesi
-Çorum Yenigün Gazetesi
-Çorum Hâkimiyet Gazetesi
-Çorum Tarih ve Kültür Dergisi

Sempozyum Tebliğleri

-Osmanlı Döneminde Çorum "Beşiktaş Muhafızı Müşvir Hacı Hasan Paşa'nın Çorum'a Hizmetleri"
-Uluslararası Osmanlı'dan Cumhuriyete Çorum Sempozyumu "Ahmet Feyzi Çorumi'nin Feyzü'l-Vahip Fi-Necat-İ Ebi Talip" Adlı Eseri
-Osmancık'ta Baltacı Mehmet Paşa Sempozyumu "Baltacı Mehmet Paşa Köyü Ve Çeşmesi"
-1.Kur'an Sempozyumu: "Çorum Hasan Paşa Kütüphanesinde Kur'an'ı Kerim Üzerine Yapılan Çalışmalarla İlgili Bazı Örnekler"
-Her Yönüyle İskilip Sempozyumu "İskilipli Atıf Hoca'nın İthamı Ve İdamı"

Verilen Plaketler

-2-3 Ağustos 2003 tarihli Elvan Çelebi Tarih ve Kültür Festivali'nde "Elvan Çelebi" konulu konferans nedeniyle Elvan Çelebi Belediyesi ve Mecitözü Kaymakamlığınca verilen plaket
-7-8 Ağustos 2004 tarihli aynı festivalde "Âşık Paşa" konulu konferans nedeniyle teşekkür plaketi
-6-7 Ağustos 2005'de düzenlenen festivalde yine Mecitözü Kaymakamlığınca verilen plaket
-24 Kasım 1996 Öğretmenler Günü'nde Çorum Eğitim Kültür ve Sanat hayatına katkılarından dolayı verilen plaket

-24 Kasım 2007'de ilimiz eğitim ve tanıtımına katkılarından dolayı İlim Yayma Cemiyeti başkanlığınca verilen plaket
-06 Ekim 2011'de İl Kültür Müdürlüğünce düzenlenen panelde verilen plaket
-Hitit Üniversitesi Rektörlüğünce düzenlenen Yedi Sekiz Hasan Paşa Panelindeki sunumu nedeniyle 29.02.2012'de verilen plaket
-Hitit Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi'nde "Okumak ve Yazmak Üzerine" konulu konferans nedeniyle 30.05.2013'de verilen plaket
-Kırşehir Valiliği, Üniversite ve KIYSAD işbirliğiyle düzenlenen Âşık Paşa konulu konferans nedeniyle 22.11.2013'de verilen plaket
-24 Kasım 2013 Öğretmenler Günü'nde İlim Yayma Cemiyeti'nde verilen plaket
-Anadolu İmam Hatip Lisesi Müdürlüğünce 27.11.2013'de düzenlenen gecede verilen plaket
-01.04.2013 Vefa Gecesi'nde takdim edilen plaket

<u>Başarı, ödül, teşekkür ve hizmet şeref belgesi</u>

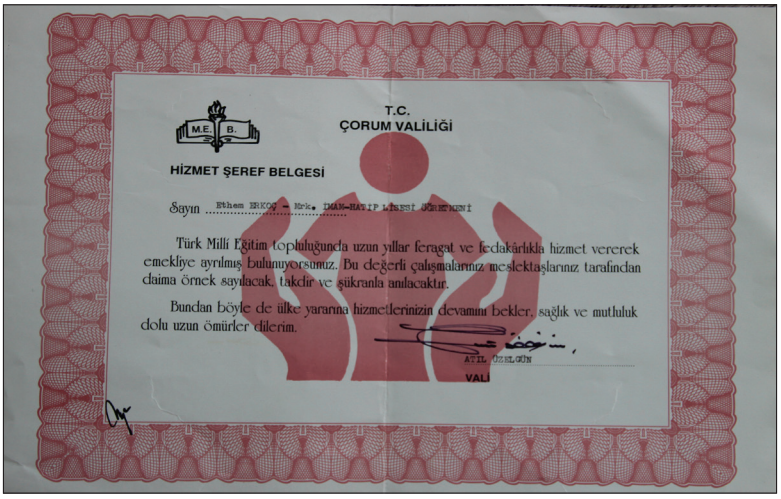
T.C.
ÇORUM VALİLİĞİ

M.E. B.

HİZMET ŞEREF BELGESİ

Sayın Ethem ERKOÇ - Mrk. İMAM-HATİP LİSESİ ÖĞRETMENİ

Türk Millî Eğitim topluluğunda uzun yıllar feragat ve fedakârlıkla hizmet vererek emekliye ayrılmış bulunuyorsunuz. Bu değerli çalışmalarınız meslektaşlarınız tarafından daima örnek sayılacak, takdir ve şükranla anılacaktır.

Bundan böyle de ülke yararına hizmetlerinizin devamını bekler, sağlık ve mutluluk dolu uzun ömürler dilerim.

ATİL ÜZELGÜN
VALİ

1991 yılında İzmir'de Senaryo Yazım Kursu'nda verilen "Başarı Belgesi"

-04.10.1991'de olağan üstü gayret ve çalışmalarımdan dolayı Milli Eğitim Bakanlığı'nca "Aylıkla Ödüllendirme Belgesi"
-Cumhuriyetin 75. Yılı Kutlama Törenlerinde göstermiş olduğu başarıdan dolayı 1998'de Milli Eğitim Müdürlüğü'nce verilen Teşekkür Belgesi
-2007 yılında Belediye Kent Arşiv ve Müzesi'ne katkılarından dolayı verilen Teşekkür Belgesi
-1999 yılı Eylül ayında Çorum Valisi Atıl Uzelgün tarafından verilen Hizmet Şeref Belgesi
-31 Mart 2008'de Çorum Valisi Mustafa Toprak tarafından verilen Teşekkür Belgesi
-2008 Nisan'ında Çorum Belediye Başkanı Turan Atlamaz tarafından verilen Teşekkür Belgesi
-05.03.2014'de "Çorum ve Kültür" adlı kitabın hazırlanmasındaki katkıları için Çorum valiliğince verilen Teşekkür Belgesi…

Kırşehirli İbrahim Düğer diyor ki:
Eserleri dilden dile söz olmuş,
Manaları beyinlerde iz olmuş
Fakültede öğrenciye tez olmuş
Bir dostum var benim Çorum ilinde.

<u>Eserlerinin Tasnifi</u>

Dil:

-Arapça Kelime Ve Cümle Yapısı

Roman:

-Nikanya'dan Çorum'a

Tiyatro:

-Piyeslerim (30 Piyes)
-Danişmend Ahmet Gazi
-Atın Gözyaşları

-Şehidin Çağrısı

-Taşralı Yazar

Halk Bilim:

-Anadolu'da Bir Köy Odası Hatışoğlu Konağı

-Her Fıkra Bir Nükte

-Ömrümün Altmış Yılı (Hatırat)

Çeviri:

-İslam'da Mülkiyet Ve İdare (Arapçadan)

Sadeleştirme:

-Çorum Evliyaları (Ali İzzet Efendi'nin Tezkire-İ Makamat Adlı Eserinden)

-Çorum Tarih Ve Coğrafyası (Nazmi Tuğrul'dan)

-Ebu Talibin Müslümanlığı (Ahmet Feyzi Çorumi'den)

Fıkhi Çalışmaları:

-Zekât Rehberi

-İslam İktisadının Esasları

Seyahatnameler:

-İsviçre Gezi Notları

-Silopi Gezi Notları

Yerel Tarih Çalışmaları:

-Çorum İli Ve İlçeleri

-Suheybi Rumi

-Yusuf Bahri Efendi

-Elvan Çelebi

-Yedi Sekiz Hasan Paşa

-Âşık Paşa Ve Oğlu Elvan Çelebi

-Mazlumoğlu Hacı Halil Ağa

-Sahabe Evliya Ulema Yurdu Çorum

-Evliya Çelebi Seyahatnamesinde Çorum Yöresi
-Necmi Şamlı
-Çorum İmam Hatip Okulunun İlk Müdürleri
-Çorum'da Sahabe Ve Evliya Makamları
-Çorumlu Şeyhülislamlar Ve Âlimler
-İskilipli M. Atıf Hoca
-Çorum'da Tasavvuf Geleneği Ve Son Devir Meşayıhı
-Bayat'tan Feruz'a Bizim Oralar

Not: *1995 yılından beri gazetelerde çıkan haftalık makaleleri ve inceleme yazıları burada sıralanmamıştır.*

ÇRT'DE BİR PROGRAM

2011 yılı Mayıs'ında ÇRT'den beni aradılar. Yedi Sekiz Hasan Paşa ve Çorum'a hizmetleri konusunda bir program yapmak istediklerini belirttiler. Önce konuyu sunacaktım, ardından da Hıdırlık'ta, Saat Kulesi civarında ve Ham Camiinde çekimler yapılacak, oradan konuya girecektim.

Hıdırlık'ta cami görevlileri beni tanıdıkları için pek itiraz etmediler ama içeriden çekim yapmasanız iyi olur dediler. Zira böyle bir çekim için müftülükten izin almamız gerekiyormuş. Aynı şey Han Camii için de geçerliydi. Saat Kulesi yakınında çekim yaparken sivil polislerin uyarılarıyla karşılaştık. Niyetimizi anlatınca amirleriyle görüştükten sonra çekime devam etmemize izin verdiler.

Bu hazırlıklardan sonra ÇRT'de bir saati aşkın bir program yapıldı. Çok verimli geçti. Geri dönüşlerden anladığım kadarıyla pek çok kişi izlemiş. ÇRT bu programı birçok kez yayınlayarak Yedi Sekiz Hasan Paşa'nın ve Çorum'a hizmetlerinin daha iyi tanınmasına vesile oldu.

ABDULKADİR OZULU PANELİ

Kültür Müdürlüğü tarafından organize edilecek olan Ozulu Panelinde görev almak ister misin diye bir teklif geldi. Muzaffer Gündoğar, Bahri Güven, Hasan Tuluk konukları paylaşmışlardı. Bana da sen hangi konuyu işlersen dediler. Farklı bir konu olması için birkaç gün düşünme payı istedim. Sonunda sunacağım konuyu da belirterek panele katılacağımı bildirdim.

2011 yılı Mayıs ayının ilk haftasında Turgut Özal Konferans Salonu'nda panel gerçekleşti. Benim konum, *"Kent Kültürü ve Kentin Meşhur Simalarıyla Söyleşi Bağlamında Abdulkadir Ozulu"* idi.

Kent kültürüyle konuya giriş yaptıktan sonra Ozulu'nun bir kültür adamı olarak olaylara bakışını ortaya koyabilmek için kentin meşhur simalarıyla yapmış olduğu söyleşileri sıralamaya başladım. Matbaacı amcalardan, Singer Yaşar'a, Hoca Kamil Efendi'den Recep Hafız'a, Noter amcadan Ahmet Lütfi Kazancı'ya, Eczacı Talat Ceritoğlu'ndan Abdullah Kavukçu'ya kadar pek çok ünlü ile söyleşi yapmıştı. Kaybolmaya yüz tutmuş pek çok ustayla sohbet etmişti. Urgancıları, mutafları, semercileri, hatta kuşbazları bile konuşturmuştu. Mustafa Tütüncü'nün hatıra defterini de gün yüzüne çıkartmıştı.

Bütün bunları on beş dakikalık konuşmada anlatmak zordu. Ama hepsini bir tebliğ gibi hazırlayıp 9-11 Mayıs 2011 tarihli Hâkimiyet Gazetesi'nde uzun uzun yayınladım. Hatta bu konunun kitaplaşması konusunda Abdulkadir Ozulu Ağabeyime ısrarcı oldum. Gerisi ona kalmış.

İSMET EKER KİTABI VE PANELİ

İsmet Eker konağını çocukluğumdan beri biliyorum. İsmet Eker ve oğlu Hamit Bey'i de o yıllarda çok duyardım. 36 yıl Çorum milletvekili olarak hem Osmanlı Mebusan Meclisi'nde hem de TBMM'de görev yapmış ünlü bir siyasetçidir. Babası Mehmet Nazif Efendi de Ulucami İmamı, Cami-i Kebir Medresesi müderrisi ve Çorum müftüsü olarak hizmet etmiş değerli bir âlimdir.

İsmet Eker, TBMM'de başkanvekili olarak bulunduğu 1923 tarihinde oturumu yönetmiş ve cumhuriyetin kabulünü bizzat o ilan etmiştir. Ankara mebusu Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın cumhurbaşkanlığını o oya sunmuş ve sonucu o ilan etmişti.

Böylesine önemli isim hakkında genç araştırmacı Mahmut Şener, yüksek lisans yaptı. 608 sayfalık tezini Çorum Belediyesi bastırmayı kabul etti. ***"Parlamento Mektebinden Yetişen Bir Siyaset Adamı Abdullah İsmet Eker"*** adıyla 2011 yılı Haziran ayında kitap, okuyuculara ulaştırılabildi. Bu tarihten itibaren konuyu gündemde tutmaya çalıştık. Konağın restore edilerek en azından tarım müzesi olarak hizmet verebileceğini teklif ettik. Zamanın Belediye Başkanı Turan Atlamaz Bey ve vali de konuyla yakından ilgilendiler. Konakta kalan kitapları Hasanpaşa Kütüphanesi'ne götürerek demirbaşa kaydettirdik. Mahmut Şener, bu konuda çok gayret gösterdi.

Son olarak A. İsmet Eker Bey'i Çorum'a ve Çorumluya daha iyi tanıtmak için bir panel yapılmasına karar verildi. Kültür Müdürümüz Ali Özdoğru, bana da moderatörlük görevini teklif etti. Ben de kabul

ettim. Ancak panel günü çok yaklaştığı halde Kültür Müdürlüğü'nden panelin yapılacağı kesin tarih, yer ve saat bildirilmedi. Ben de iptal mi edildi acaba diye merak edip Kültür Müdürümüz Ali Özdoğru'ya sordum. O da "Hocam, moderatörlük görevini başkasına verdik" dedi. Sebebini sorduğumda aldığım cevap beni şoke etti: *"Hocam, konuşmacılardan biri, moderatörümüz akademisyen olsaydı bari deyip size itiraz edince mecburen Fen-Edebiyat Fakültesi'nden bir tarihçiye verdik."* Gerekçede buram buram kibir kokmasına rağmen hayırlı olsun demekten başka bir şey söylemedim. Panelistler Mahmut Şener ve Ö. İskender Tuluk idiler. Fen Edebiyat Fakültesi'nden gelen bir yardımcı doçent de moderatörlük görevini yaptı.

Daha sonra paneldeki konuşmalar, bir bütün halinde Kültür Müdürlüğü'nün dergisinde yayınlandı. Ama moderatörün İsmet Eker ile ilgili verdiği bilgilerde bilimsel hatalar varmış. Muzaffer Gündoğar, bunu müdüre söyleyince bana dert yandı. Ben de "Beni beğenmiyordunuz. Akademisyenlerden aşağısı kurtarmaz, diyene söyleyin" dedim.

Bütün eksikliğine rağmen Mayıs 2014'de Turgut Özal Konferans Salonu'nda panel gerçekleşmiş oldu.

KISSADAN HİSSE-FIKRALAR

Öğretmenlik hayatım boyunca monoton olarak ders işlemeyi sevmezdim. Konuların arasına mutlaka bir espri katmayı tercih ediyordum. Konuya uygun bir fıkra anlatmak, uyuyanları uyandırmaya yarıyordu. Her derste birkaç fıkra mutlaka anlatırdım. Öğrencilerim o kadar alışmışlardaki ki dersi unutsalar bile konuyla ilgili fıkrayı unutmazlardı.

Bazen de bir öğrencinin yaramazlığı üzerine ona uygun fıkra anlatırdım. Hem onu uyarmış, hem de derse ilgisini çekmeyi sağlamış olurdum.

Bir örnek:

Köpeklerin Kardeşliği

Talebeleri, Mevlana ile yürürken, yol kenarında birkaç köpeğin sarmaş dolaş uyuduklarını görürler. İçlerinden biri:

-Güzel bir kardeşlik örneği, der. Keşke insanlar da bunlardan ibret alsa…

Mevlana tebessüm ederek karşılık verir:

-Aralarına bir kemik atıver de gör bakalım kardeşliklerini.

Bu fıkra, toplum huzuru ve çıkar çatışmaları konusunda iyi bir nükte içermektedir.

Bunlara benzeyen en az 500 fıkrayı bir araya getirdim. 400 sayfayı aşan bir kitap haline geldi. Ancak şimdilik yayınlama imkânım olmadı. Bunun yerine 2011 yılının Ağustos'unun son günlerinde bir kısmını gazetede yayınlamıştım. Ondan hareketle öğrencilerim kitap beklentisi içine girdiler.

VELİPAŞA KONAĞI'NDA BİR SÖYLEŞİ

Velipaşa Konağı'nda Kadın Kültür ve Sanat Merkezi, bazı el sanatlarıyla ilgili kurslar açıyor ve bayanlara yönelik etkinlikler yapıyorlardı. Bana da 30 Eylül 2011'de bu kurs hocalarına söyleşide bulunmamı teklif ettiler. Belediye Başkanı'nın hanımı Hatice Külcü'nün teklifi üzerine ikinci kattaki salonda bir konuşma yaptım. Okumanın öneminden, kültürden, sanattan söz ettim. Çorum'un tarihi sürecini özetledim. Kale, Hıdırlık gibi mekânların öneminden bahsettim. Kültürel varlıklarımızın bilinmesi ve doğru tanıtılması gerektiğini vurguladım.

O dar mekânda ve sınırlı dinleyici topluluğunda bir saati aşkın bir sunum yaptım. Dinleyicilerin memnun kaldıklarını sanıyorum. İyi karşıladılar ve güzel uğurladılar.

BARDAKLI BABA ZİYARETİ

"Evliya Çelebi Seyahatnamesinde Çorum Yöresi" kitabını hazırladığımda dikkatimi çeken ve bir türlü yerini bulamadığım Bardaklı Baba Türbesi'nin peşine düştüm. Esere göre Gümüş ile Kırkdilim arasında yer alması gereken Dankaza Köyü yakınlarında ama ben orayı bir türlü bulamadım.

Kitabın yayınlanmasından iki yıl sonra bir dostum Dankaza Köyü'nün Hamamözü'ne iki km. mesafede olduğunu söyledi. Bunun üzerine İl Kültür Müdürümüz Ali Özdoğru, daireden imkân sağladı, yola çıktık. Hamamözü Belediyesi'ne uğradık. Başkan, bir zabıtayla bizi o köye gönderdi. Şimdiki adı Damladere olan köye vardığımızda orada böyle bir türbe olmadığını ama Çamlıca Beldesi'nde Bardaklı Baba ismini duyduklarını söylediler.

Bunun üzerine Çamlıca Beldesi'ne geldik. Belediye Başkanı Âdem Yılmaz Bey'le birlikte tarlaların arasında Bardaklı Dede Türbesi'ne vardık. Burada Bardaklı Dede Tekkesinden eser yoktu. Ama sadece başında Türkçe kitabesi bulunan bir mezar vardı. Evliya Çelebi gibi biz de okuyup dua ettik.

Evliya Çelebi, Dankaza Köyü'nü ve Bardaklı Baba Türbesi'ni şöyle anlatıyordu:

"Gümüş'te üç gün kaldıktan sonra güney tarafa hareket ederek beş saat gidip Dankaza Köyü'ne geldik. Amasya toprağında Gümüş Kazasının yüz evlik mamur bir köyüdür. Burada Köse Şaban Paşa Çiftliği yakınında Bardaklı Baba Sultan, Akça Baba Sultan ziyaretgâhları vardır. Bardakçı Baba, kendini geçindirmek için toprak bardak ve çanak işlediğinden hala bu köyde bardak ve çanak işlenir."

"Bardak Baba, Hacı Bayram Veli halifelerindenmiş. Nice keşif ve kerametleri ortaya çıkmıştır. Kendileri, ölmeyecek kadar rızık için bardak yaparmış. Her zaman abdest yenilemek için bardak taşırlarmış.

Bütün fakirler, o bardaktan abdest alırlarmış, yine de ağzına kadar dolu dururmuş. Hala o bardak, türbelerinde asılı durur. Onun için Bardaklı Baba derler."

Evliya Çelebi, türbeyi ziyaret ettiğinde bu bardaktan abdest almış. Paşanın imamı da abdest almış ama testinin suyu hiç eksilmemiş. Eserinde bunu ayrıntısıyla anlatır. Bundan sonra azizin ruhuna bir hatm-i şerif okuduğunu, kalbindeki bir pas ve gamdan arınıp aydınlandığını söyler.

Evliya Çelebi, Bardaklı Baba türbesini kubbeli bir tekke olarak tasvip etmektedir. Ancak 2011 yılı Ekim başında Çamlıca Belediye Başkanı Adem Yılmaz ile ziyaret ettiğimizde sadece mezarının kaldığını gördük. Önceleri çevresi geniş ve bakımlıymış. Orada yağmur duasına çıkılırmış. Kalabalık bir cemaat namaz kılıp dua ederlermiş. Sayın başkan da burada yeni bir çevre düzenlemesi yapıp eski görkemli haline kavuşturacağını söyledi. Ancak günümüzde de bir değişiklik olmadı.

Oradan Mescitli Köyü'ne gittik. Mezarlığın üst kısmından Bardaklı Baba Tekkesi'nin ünlü tekkeşini Şeyh Bekir Dede'nin kabrini ziyaret ettik. O da iri taşlarla çevrilmiş uzun bir mezar halinde ovayı temaşa ediyordu.

KIRŞEHİR'DE
ÂŞIK PAŞA ETKİNLİKLERİ

KIRŞEHİR'DE ÂŞIK PAŞA ŞİİR ŞÖLENİ

18-20 Kasım 2011 tarihinde Âşık Paşa Şiir Şöleni yapılacağını öğrendik. Âşık Paşa'nın oğlu Elvan Çelebi Çorum'da kendi adıyla anılan beldede metfun olduğu için belediye başkanı Hamdi Özseçer'in aracıyla ben ve Rıfat Kurtoğlu yola çıktık. Kırşehir'e vardığımızda konferans vakti yaklaşmıştı. Konuşmacı Prof. Dr. Ahmet Günşen'le daha önce tanıştığımız için konferans esnasında sık sık benden söz etti, kitabımdan bahsetti.

Konferans sonunda bana da bir konuşma yapmamı teklif ettiler. Ben de "Âşık Paşa ve Oğlu Elvan Çelebi" kitabıyla kürsüye çıktım. Âşık Paşa'nın Kırşehir'de, oğlu Elvan Çelebi'nin Çorum'da bulunmalarının bir şans olduğunu, iki il arasında dostluk ve kardeşliğe vesile olabileceğini vurguladım.

Program sonunda organizatör Zübeyde Gökbulut Hanım Efendi, gelecek yıl konferansımızın konuğu sen olacaksın dedi. Ben de kısmet olursa gelirim diye söz verdim.

O gece kaldığımız otelde çiğköfte ziyafeti verildi. Yurdun dört yanından gelen şairler şiirlerini okudular, âşıklar sazlarıyla geceyi şenlendirdiler. Kırşehirli gençler de saz ekibiyle pek çok türkü seslendirdiler.

Cumartesi günü Kaman'a gittik. Hitit Müzesi'ni gezdik. Dadaloğlu'nun kabrini ziyaret ettik. Akşamleyin şiir şöleni başladı. Protokol konuşmalarından sonra ünlü şairlerden Bahattin Karakoç, Cemal Safi gibi isimlerden unutulmaz şiirler dinledik. Davetlilerin her biri bir şiir okudu. Program, dört saat sürdü. Ama ilgi hiç azalmadı. Sonunda plaket töreni yapıldı ve 36 katılımcıya katılım belgeleri verildi.

Burada Kırşehirli âşıklar da vardı. Özellikle Âşık İbrahim Düğer ile dostluğumuz epeyce ilerledi. Gezi boyunca bana rehberlik etti. Bu dostluğumuz, yıllardır sürmektedir.

Pazar günü, Seyfe Gölü'ne gezimiz vardı. Burası, Malya Ovası'nın kenarında bir kuş cennetiydi. 187 çeşit kuş barınıyormuş. Oradan Malya Devlet Üretme Çiftliği'ne gittik. Burada öğle yemeğimizi yedik. Bizlere bu çiftlikle ilgili bilgiler sunuldu. Ama benim aklım, Malya Ovası'nın tarihindeydi. Zira 1240 tarihinde yapılan savaşta Baba İlyas taraftarlarıyla Anadolu Selçuklu Ordusu kapışmıştı. Yaklaşık 500 bin dönümlük düz alanda yapılan bu savaş, tarihte bir dönüm noktasıdır. Ben, oralarda bu savaşın cereyan şeklini ve sonuçlarını derin derin düşündüm. Bu bölge hakkında dostum İbrahim Düğer'den sürekli bilgi aldım.

Üç günlük gezi programımızın sonunda KIYŞAD başkanı Zübeyde Gökbulut, gelecek sene Âşık Paşa konferansına konuşmacı olarak davet etti. Ben de kısmet olursa diyerek kabul ettim. Bu şölende yurdun her yanından pek çok şair ve edebiyatçı ile tanışma imkânı buldum. Sonunda bizi ağırlayan ekiple ve Kırşehirli şair ve âşıklarla vedalaşıp yola çıktık

FATİH LİSESİ'NDE SÖYLEŞİ

Fatih Lisesi Müdürü Şükrü Eyüp Kaplan, öğrencilere Çorum tarihi konulu bir söyleşide bulunmamı istedi. 13 Aralık 2011 tarihinde Fatih Lisesi konferans salonunda "Çorum'un tarihi geçmişi ve bugünü" konulu bir konferans verdim. Konuşmama İstiklal Marşı'nın "Bastığın yerleri toprak diyerek geçme tanı" mısralarıyla başlayıp Çorum'un nereden nereye geldiğini, dününü, bugününü bilmek ve anlatmakta fayda olduğunu anlattım.

Çorum'un Anadolu medeniyetlerinin tümünü yaşamış bir il olduğunu belirterek bunları tanımamız ve sahip çıkmamız gerektiğini vurguladım. Gezdiğimiz semtlerde, geçtiğimiz güzergâhlarda ecdadın yattığını unutmayalım dedim.

Söyleşinin sonunda Müdür Bey, bir teşekkür konuşması yaptı. Öğretmen ve öğrencilerin ilgiyle izlediklerini belirtti

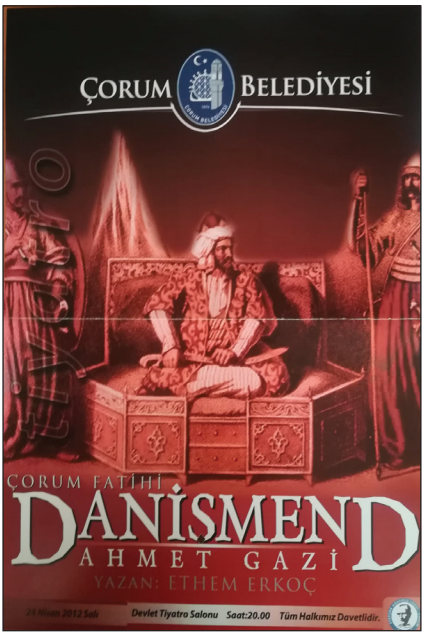

DANİŞMEND MELİK AHMED GAZİ KİTABI

2011 yılının sonlarında Danişmend Melik Ahmet Gazi adlı tiyatro eserimiz, Belediye Kültür Müdürlüğü tarafından bastırıldı. Eser, daha önce Çorum'un fethini konu alan "Nikonya'dan Çorum'a" adlı romanın tiyatroya uyarlanmış şeklidir.

Eserin basımından sonra Atatürk Lisesi Müdürü Hasan Hastaoğlu, bu eseri sahneye

koyabileceklerini söylediler. İkinci dönemde rol dağılımı yapıldı, çalışmalar başladı. 24 ve 25 Nisan 2012'de Devlet Tiyatro Salonu'nda öğrencilere ve velilere sahnelendi. Böylece konu, Çorum'da tekrar gündeme gelmiş oldu. Oyun, izleyenler tarafından ayakta alkışlandı.

Bu vesile ile başlayan dostluğumuz sonucu müdür bey, okul salonunda öğrencilere bir söyleşide bulunmamı teklif etti. 2 Mayıs 2012 tarihinde Atatürk Lisesi öğrencilerine Çorum'un tarihçesi hakkında bir özet sunum yaptım. Bu konuda yaptığım çalışmalardan ve yazdığım eserlerden bahsettim. Bu çalışmaların daha ileriye götürülmesinin gençlerin azim ve gayretleriyle mümkün olacağını vurguladım. Yanımda getirmiş olduğum eserleri, öğrencilere imzaladım.

"PİYESLERİM" KİTABI

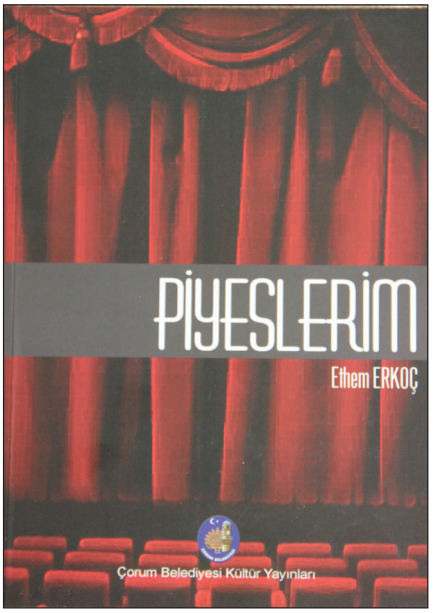

Toplumların aydınlatılmasında bilimsel eserlerin yanı sıra hikâye, roman kadar tiyatro da önemli araçlardandır. Ancak öğrenciliğim ve öğretmenliğim döneminde sahneye koyabileceğimiz piyes bulmakta çok zorlandım. Ben de bu konudaki eksikliği görerek tiyatro eseri yazmaya yöneldim. Yazdıklarımdan altı tanesini Çorum'da Devlet Tiyatro Salonu'nda sahneledim. Birini de yurt dışında bizzat kendim sahneye koydum.

Bu çalışmalarımdan haberdar olan pek çok meslektaşım ve öğrencim, benden müsveddelerini alarak farklı illerde oynadılar. Bu ihtiyacı karşılamak için piyeslerimden otuzunu bir araya getirerek "Piyeslerim" adı altında yayınlamaya karar verdim.

Belediye Başkanımız Sayın Muzaffer Külcü de kültürel belediyecilik anlayışının ürünü olarak eserin basımını gerçekleştirdi. Eserde tarihi, sosyal ve kültürel konuların yanı sıra gurbetçilerin sorunlarını da dile getirmeye çalıştığım için konu çeşitliliği bakımından herkes aradığını bulabilecektir.

30 piyes bir arada olduğu için 702 sayfalık bir eser meydana geldi. 2011 yılında basılan bu eser, basında yılın olayı olarak değerlendirildi. Öğretmen arkadaşlarım, aradıklarına kavuşmuş oldu. Özellikle edebiyat hocalarının takdirine mazhar oldu.

Atatürk Lisesi Edebiyat öğretmeni Şahin Ertürk, 08.02.2010 tarihli yazısında eserlerin konularına yoğunlaşmış, "Tarihî, kültürel detaylarıyla muhteva yoğunluğu dikkati çekmektedir" diyor.

Abdulkadir Ozulu da ayın tarihli yazısında bir edebiyat öğretmeni olarak 30 yılda 30 tiyatro eserinin yazılmasının büyük sabır işi olduğuna işaret ediyor. Bu süreçte okulda temsil-tiyatro kolu rehber öğretmeni olarak eser bulmanın zorluğunu yaşadığını belirtiyor. *"Bütün eserleri; öğrenciler, amatör veya profesyonel tiyatro sevenler tarafından sahneye konulabilecek niteliktedir. Özellikle lise öğrencileri tarafından başarılı bir tiyatro etkinliğinde kullanılabilecek hazır metinlerdir. Eserler; İmam Hatip Liseleri, tarih ve edebiyat öğretmenlerinin hemen yararlanabilecekleri niteliklere sahiptir"* diyor.

Tecrübeli bir eğitimci olan Salim Savcı da 13.04.2011 tarihli Çorum Haber Gazetesi'nde "Çorum'da Ethem Erkoç Var" başlıklı yazısında şahsımdan övgüyle söz ediyor ve Piyeslerim adlı esere hayranlık duyduğunu söylüyor. Eğitimcilerin en çok yararlanabileceği bir eser olduğunu vurguluyor.

Celal Bayar Üniversitesi öğretim üyeliğinden emekli edebiyatçı Mehmet Tatlısu, "Çorum'da Yılın Sanat ve Yayıncılık Olayı Piyeslerim" başlıklı yazısını 03.05.2012 Çorum Hâkimiyet Gazetesi'nde yayınlıyor. Tiyatro tarihi ve tiyatro üzerine uzun bir girişten sonra şöyle diyor:

"Piyeslerim, öncelikle oynanmak için yazılmıştır. 30 piyesin 17'sinin konusu, İslam ve Türk tarihindendir. Tarihi konuda piyes yazmak, hem çok zor hem de çok araştırmayı gerektirir. Elbette sahne, dekor ve kostüm tasarımları da önemlidir. Piyeslerim'i bu yönden olumlu olarak değerlendiriyorum. Edebiyat tarihçileriyle tiyatro üzerine araştırma yapanların bu kitaba hak ettiği ilgiyi göstereceklerine inanıyorum."

Piyeslerim kitabını baştan sona okuduğunu yazısından anladığım genç edebiyatçı Arif Egemen de 10 Mayıs 2012 tarihinde "Yazar Ethem Erkoç'un Piyeslerim'e İçten Bakış" adlı makalesinde eseri şöyle değerlendiriyor:

"*Kitap, uzun yılların tecrübelerinin somutlaştırılmış mesajlarıyla dolu. Eser, toplumcu bir bakış açısıyla yazılmış ve bize kimlik ve kişilik kazandırmada başarılı bir rol üstlenmiştir."*

Eserleri tek tek okumuş ve piyeste verilen mesajı iyi algılanmış olan Egemen Bey'e ve diğer edebiyatçı üstatlarıma teşekkür ediyorum.

EVLİLİKTE KIRK YILIN SIRRI

2011 yılının sonlarında "İki Yastıkta Kırk Yıl" adlı bir program yapılmıştı. Belediye Başkanlığı Kadın Kültür Merkezi tarafından 40 yıllık evlilerle yeni evlenecek olanları tanıştırıp fikir alışverişi yapacaklardı. Bu esas üzerine bize de nişanlı bir çift verildi. Önce tanıştık. Sonra evimizi ziyaret ettiler, onlarla sohbet ettik. Evliliğimizden beri hiç tartışmadığımızı, kavga etmediğimizi, sesimizi yükseltmediğimizi anlattık. Gençler, sözlerimize ne derece inandılar, bilemem ama gerçek buydu. Ailece karşılaştığımız sorunları birlikte müzakere ederek bir sonuca vardığımızı ve böylece çözülmedik bir sorunumuzun kalmadığını anlattık. Dört çocuk büyüttük. Hepsini evlendirdik ama hiçbir tartışma yaşamadık diyerek gençlere rehberlik yapmaya çalıştık.

2012 yılı Ocak ayında rehber ailelerle genç adayların bir araya geldiği toplantıda konunun uzmanı olarak bir öğretmen sunum yaptı. Önce slayt gösterileri, ardından aile içi sorunların çözümleri ile ilgili önerilerini sıraladılar. "Aile içi sorunları çiftler, tartışarak çözmeliler"

diye söze başladı. Her konunun aile içinde tartışılması gerektiğini ısrarla tekrarlayınca dayanamayıp söz aldım:

"Tartışma, batı kültürünün ürünüdür. Onda zıtlaşma ve kavga vardır. Bizim kültürümüzde sohbet bulunmaktadır. Aile içinde sohbet hâkim olursa çözülmeyecek sorun kalmaz" diyerek söze başladım. "Gömleğin ilk düğmesini yanlış ilikleyince bu yanlış devam eder. Aile içinde de çözüm yolu olarak tartışma seçilirse, bunun sonunun nereye varacağını kestirmek mümkün değildir" diye sürdürdüm.

Kanaatimce aile içi sorunların çözümünde sohbet esas alınırsa sevgi, saygı ve muhabbet artar. Boşanmış veya parçalanmış aile sorunlarıyla karşılaşılmaz veya bu durum en aza iner.

Biz, sohbet kültürümüzü bırakıp tartışma kültürünü esas almaya ve bunu medeniyetimizin bir parçası gibi görmeye başlarsak iç barışı ve huzuru da sağlamakta zorlanırız.

Ömür boyu evlilikte huzurun sırrı, hayat tazımızı düzgün seçmekte aranmalıdır.

ÇORUM BELEDİYESİ

Teşekkür Belgesi

Sayın: Ethem - Selma ERKOÇ

Çorum Belediyesi Aile Eğitim Merkezi tarafından düzenlenen "Çift Yastıkta Bir Ömür" projesine katılımlarınızdan dolayı teşekkür eder aile mutluluğunuzun devamını dileriz.

Betül ÖZÜYAĞLI
Aile Eğitim Merkezi Müdürü

Muzaffer KÜLCÜ
BELEDİYE BAŞKANI

ÖĞRENCİM VALİ OLSA DA…

Ülkemizin her yerinde her meslekte ve her mevkide öğrencilerim var. Bundan mutluluk duyuyorum. Rütbesi ve mevkii yüksek olsa da

asaletini kaybetmeyenlere ayrıca hayran oluyorum. Bu bağlamda iki öğrencimi; Vali İrfan Balkanlıoğlu'nu ve ağabeyi Metin Balkanlıoğlu'nu zikretmek durumundayım. Her ikisi de bana karşı saygı ve muhabbetini hiç kaybetmedi.

Sayın İrfan Balkanlıoğlı, Afyonkarahisar valisiyken Çorum'a uğradığında beni hatırlamış ve Çorum valisi Sayın Nurullah Çakır ile birlikte ziyaret amacıyla 2 Şubat 2012 günü eve gelmişlerdi. Okul günlerinden söz ettik. Hatırları yâd ettik. Hoş bir ortam oldu. Günün anısı olarak ben de en son çıkan "Piyeslerim" adlı eserimi her iki valimize de imzalayarak takdim ettim.

O gün öğretmen-öğrenci ilişkisinin hala yaşadığını, şu kubbede bırakabilen hoş sedanın hala yankılandığını bir kez daha görmüş oldum. Öğrencim vali olsa da hocasına saygısını hiç kaybetmemiş. İşte buna sevindim.

ESKİ KÜLTÜR BAKANINDAN MESAJ

Kırşehirli dostum İbrahim Döver'in ricası üzerine eski kültür bakanımız Av. Gökhan Maraş Bey'e de "Piyeslerim" adlı kitabımı göndermiştim. Sayın Bakan da 01.03.2012 tarihinde bana bir tebrik mesajı gönderdi:

"Değerli hocam, Piyeslerim isimli eserini okudum. Öncelikle sizi kutlarım. Topluma mesaj verecek konuları seçmişsiniz. Siz ve benzeri yazarlar, sanatçıyla kendi halkının, kendi dininin ve kendi tarihinin barışmasını sağlayan insanlarsınız… Eserinizin son bölümlerinde işlenen ithal damat ve ithal gelin senaryoları, maalesef toplumun kanayan bir yarasıdır. Edebiyatımızda yeterince işlenmemiş bu konunun tarafınızdan işlenmesi çok yerinde olmuştur.

Özellikle sizi kutluyorum. Başarılarınızın devamını diliyorum ve yeni eserler üretmenizi Allah'tan diliyorum."

SÖYLEŞİLER

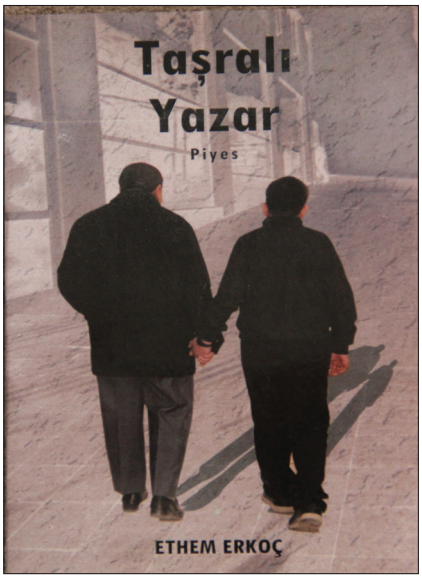

"TAŞRALI YAZAR" KİTABI

Zekât Rehberi kitabımız, Çorum'da ilgi gördü ve hayra vesile oldu. Basıldığı yıllarda Çorum'da verilen zekât miktarı, geçen yılların en az üç katına çıktı. Bu, hizmet açısından önemliydi.

Bu hevesle kitabın İstanbul'da basılıp bütün Türkiye'ye dağıtılmasının daha yararlı olduğunu düşündüm. Bu amaçla İstanbul'da yayınevlerine teklifte bulunayım dedim. Kitapla ilgili hiçbir telif ücreti talep etmeden diledikleri kadar basıp satmalarını teklif amacıyla yayınevlerini dolaşmaya başladım. Yanımda küçük oğlum Abdullah da vardı. Uğradığımız yayınevlerinden her biri bir mazeret uydurdu, basamayacağız dedi.

Bir yayınevine de tavsiye üzerine gitmiştik. O da kitabı eline aldı, yüzüne baktı, masanın üzerine fırlattı. Bana sen kimsin diye sormaya başladı. Ben de saf saf Çorumlu emekli öğretmen olduğumu söyledim. Adam bana sorularını sıraladı:

-Sen kimsin?
-Hangi üniversitenin rektörüsün?
-Hangi ilahiyat fakültesinin dekanısın?
-Hangi televizyon kanalının program yapımcısısın?
-Hangi ulusal gazetenin köşe yazarısın?
-Hangi sansasyonel olayda televizyonlarda boy gösterdin?
-312. Maddeden kaç defa mahkemeye çıkarıldın?
-Devlet Güvenlik Mahkemelerinde kaç defa mahkum edildin?...

Emekli öğretmenmiş, taşralı yazarmış… Bak kardeşim, burası ticarethane, vakıf değil. Biz, hiçbir zaman kazanamayacağımız şeye para yatırmayız…

Patron, bütün bunları ve daha fazlasını makineli tüfek gibi fırlatmaya başladı. O güne kadar taşralı sözcüğünü bu denli işitmemiştim. Yayınlar, İstanbul dışından gelmiş olmamızdan dolayı bize o kadar çok taşralı dediler ki bu sözcüğü iliklerimize kadar işlediler. Yıllar geçmesine rağmen unutamadığım bu anımı tiyatrolaştırıp adına da "Taşralı Yazar" dedim.

Gülesin Ağbal, kitap yayınlandıktan sonra benimle bir röportaj yaptı ve 26.01.2012 tarihinde Çorum Hâkimiyet Gazetesi'nde "Taşralı Yazar'ın kaderi hep aynı" başlığıyla yayınlandı. Bu tanıtımdan sonra kitap, pek çok kişi tarafından okundu. Can Yoksul da "Anılardan Bir Demet ve Taşralı Yazar" başlığıyla Hale Dergisi'nin 2012 Nisan sayısında bir yazı yayınladı. Hepsine teşekkür ediyorum. Benim gibi Anadolu'dan gidip İstanbul'a kitap bastıracak olanların öncelikle okuması gerekli bir kitap/piyes olarak tavsiye ediyorum.

ATIN GÖZYAŞLARI VE ŞEHİDİN ÇAĞRISI

İki piyesi bir arada 2012 yılı başlarında yayınladık. Her ikisi de yaşanmış olaylardan alınan gerçek hayat hikâyeleridir. Her ikisi de Çanakkale şehitlerinin son hallerini yansıtmaktadır. "Atın Gözyaşları"nın hikâyesini annemden dinlemiştim. "Şehidin Son Çağrısı" da Halil Özçelebi'nin anlattığı şehitlikteki olayı yansıtmaktadır. İkisi de beni çok etkilemişti. İstedim ki bu bilgiler, böylelikle gelecek nesillere aktarılabilsin.

"Atın Gözyaşları" piyesini Çorum İlahiyat Fakültesi öğrencileri 20.03.2013 tarihinde sahneye koydular. Seyrederken de annemden dinlediğim andaki duygularım canlandı. Gözyaşlarımı tutamadım. Eseri sahneye koyan yöneticilere ve öğrencilere teşekkür ettim.

"KÖY ODALARI" KONFERANSI

Valiliğin himayesinde İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ile Hitit Üniversitesi'nin düzenlediği konferans, 4 Nisan 2012 tarihinde Fen Edebiyat Fakültesi salonunda gerçekleştirildi. Konu, "Çorum'da Hanedan ve Köy Odaları" idi.

Konferansta Hanedan Odalarının şehirdeki zengin konaklarında yer aldığını vurguladım. Burada şehre dışarıdan gelen misafirlerinin ve

akrabalarının konakladığına işaret ettim. Hanedan odalarının haremlik selamlık esasına göre çalıştığını evden bağımsız giriş ve çıkışlarının bulunduğunu belirttim.

Tarihteki köy odalarının da hanedanın bir benzeri olduğunu dile getirdim. En büyük özelliğinin o dönemin sohbet merkezleri olduğunu vurguladım. Bu odalarda köyün sorunları, ticaret, siyaset konuları bazen de dedikodu yapılırdı. Şehre uzaktan gelenlerin hiçbir ücret ödemeden konakladıkları, hayvanlarını barındırdıkları yerlerdi. Kahvehane kültürü yoktu. Herkes kendi mizacına uygun odaya gider, sohbet edip çay içer, ısınır ve barınırdı. Ben, köy odalarının bir zamanlar büyük bir ihtiyacı karşıladığına işaret ettim. Ancak altmışlı yıllarda ulaşım araçlarının çoğalmasıyla uzak köylerden şehre gelenlerin sabah gelip akşam dönme imkânları artınca köy odalarına ihtiyaç azaldı. Ben, özellikle buna işaret ederek hanedan ve köy odalarının tarihe yenik düştüğünü vurguladım.

Konu, izleyicilerin ve öğrencilerin dikkatini çekti hane sahibinin misafirlerden hiçbir ücret talep etmeden onca hizmet vermesini bugünün mantığıyla anlamakta güçlük çektiklerini belirttiler. Ben de olayları o günün şartlarında ve vakıf anlayışında değerlendirmek gerektiğine işaret ettim.

ELVANÇELEBİ'DE ELVAN ÇELEBİ'Yİ ANLATTIM

Sayın Valimiz Nurullah Çakır, Elvan Çelebi İlkokulu'nda öğrencilere Elvan Çelebi ile ilgili sorular yönelttiğinde yeterli cevaplar alamamış. Bunun üzerine konuyu kitaplardan araştırmalarını söylemiş. Belde belediye başkanı Hamdi Özseçer de öğrencileri bu konuda bilgilendirmek üzere beni davet etti. Ben de Elvan Çelebi İlköğretim Okulu'nda Elvan Çelebi'nin hayatı ve eserleri konulu bir konferans verdim. Elvan Çelebi'nin Yunus Emre, Mevlana ve Hacı Bektaş-i Veli gibi hoşgörü insanı olduğuna işaret ettim. Onun "***Merhaba her ne kim***

gelür gelsün/ Hürrame her ne kim olursa olsun" mısralarının bunun en güzel belgesi olduğunu vurguladım. Elvan Çelebi'nin eserlerinde Allah'ın varlığına ve birliğine olan inancını, Peygamberlerimizin, Hz. Ali, Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'e olan sevgisini dile getirdim. Ebu Hanife'yi methedişini de zikrettim. Bu mesajlarının tüm insanlığa olduğunu söyledim.

T.C.
ÇORUM VALİLİĞİ
Özel Kalem Müdürlüğü

10/08/2012

Sayın
Ethem ERKOÇ
Araştırmacı Yazar

İlimizde düzenlenen sosyal ve kültürel alanlarda yapılan faaliyetlere sağlamış olduğunuz değerli katkılarınız ile birlikte İlimizin tanıtımı adına kaleme almış olduğunuz değerli yazılarınız ve bu kapsamda yayınlanmış olan eserleriniz için teşekkür eder, bundan sonraki çalışmalarınızda da başarılar dilerim.

Nurullah ÇAKIR
Çorum Valisi

Öğrencilerin konferans sırasındaki sorularını cevaplandırdım. Konu ile ilgili röportaj isteklerini yerine getirdim. Çocukların ilgili olmasından memnuniyet duyduğumu da ifade etim.

2012 yılı Mayıs ayının ilk günlerinde gerçekleştirdiğim bu konferanstan sonra öğrenciler, hazırlıklı olarak vali Nurullah Çakır'ın huzuruna çıkıp nasıl hazırlandıklarını anlatmışlar, Elvan Çelebi'nin sevgi, hoşgörü, birleştirici ilim ve irfan adamı olduğunu ifade ederek, beyitlerinden bazılarını okumuşlar. Valimiz de gelen öğrencileri ödüllendirmiş.

EML. ÖĞRENCİLERİYLE SÖYLEŞİ

29 Mayıs 2012 tarihinde İstanbul'un fethinin yıldönümü dolayısıyla Endüstri Meslek Lisesi salonunda konferans vermeye davet edildim. Salona girdiğimde 1968 baharında bu salonda liseyle yapmış olduğumuz münazara aklıma geldi, hatıralarım canlandı.

Konu fetih ve fatih olunca Fatih Sultan Mehmet'in yetişme tarzından başladım. 12 yaşında vali olduğunu ve daha bu yaşlarda İstanbul'u fethedip Peygamber Efendimizin duasına nail olmayı hedeflediğini belirttim. "Sizlerin de hedefleriniz ve idealleriniz olsun. Bir hedef belirleyin, hedeflerinize adım adım ilerleyin" dedim.

Salonda ilgi büyüktü. Başarının sırrının bir amaç uğruna çok çalışmaktan geçtiğini vurguladım. Bu konuda Fatih Sultan Mehmet size örnek olsun dedim. Yirmi bir yaşında en büyük hedefine ulaşan insanı çok iyi tanımalarına işaret ettim.

Öğrencilerin ve izleyicilerin ilgisi hiç azalmadı. Konferans sonunda yöneticiler teşekkür ettiler.

HASTANE YOĞUN BAKIM VE SONRASI

HASTALIĞIN İLK İŞARETİ

Kültür Müdürlüğümüz, zaman zaman bizleri toplar, ilin kültür meselelerini müzakere ederdi. 10 Haziran 2012'de yine Kültür Müdürlüğümüzün bir salonunda toplandık. Gündemdeki konuları konuştuk. Oradan çıkınca ben Dr. Mehmet Çağlar ile buluşmak üzere Piri Baba Çamlığı'nın doğusundaki mekâna gittim. Orada bulamayınca eve dönmek istedim. Ama aniden göğsümde bir darlık ve midemde bir şişkinlik hissettim. Maden suyu içersem geçer deyip birkaç maden suyu aldım. Ama hiç etki etmedi.

Eve vardığımda maden suyunun yanı sıra hareket yapmaya çalıştım. Hiç faydası olmadı. Doğru Özel Hastane'ye gittim. Tahlil ve film dediler. Röntgen odasının önünde ani titreme başladı. Beni yukarıya çıkardılar. Yatış yapıldı ama titreme durmadı.

Önce basit bir mide gazlanması diye düşündüğüm hastalığımın, aslında çok büyük gelişmelerin başlangıcı olduğunu bilemedim. Acil serviste pek de ciddiye alınmayan bir teşhisle o geceyi uykusuz geçirdim. Özel Hastane'de bunun safra kesesi taşından olabileceği ihtimaliyle tedaviye başlanmış. Ancak aşırı titreme ve nefes alamama halim doktorları endişelendirmiş. Hastanede bulunan hatta beni yakından tanıyan pek çok doktor başımda toplanmışlar. Beni ambulansa Devlet Hastanesi Koroner Yoğun bakım ünitesine göndermişler.

YOĞUN BAKIM SÜRECİ

Sabaha doğru uyandığımda karşımda Dumlupınar Camii'ni görüyorum. Ama nerede olduğumu bilemiyorum. Halim, daha da kötüye gidiyormuş. Buradan genel cerrahi yoğun bakım bölümüne gönderilmişim.

Özel hastanedeki gelişmelerden, oradan Devlet Hastanesi'ne getirilişimden ve yoğun bakımda geçen beş-on günlük süreden benim hiç haberim yok. Soluk var ama bilinç yokmuş. O günlerde akciğere embol atılmış, orada enfeksiyon oluşmuş. Bu durum, ölüme veya kalıcı felce neden olabilirmiş. Tansiyon çok aşırı düştüğü için böbrekler durmuş, nefes alma kapasitem yüzde yirmiye düşmüş… Bunları, bana sonra anlattılar.

Tansiyonu yükseltecek ilaç yokmuş. Türkiye'de literatürü taradıklarında ancak ABD'de bulunduğunu tespit etmişler. Doktorlar iki gün içinde ilaç gelmezse hocayı kaybederiz, diyorlarmış.

Yoğun bakım sürecinde ziyaretçi hiç kabul etmemişler. Salonda ara ara görüntüler veriliyormuş. Gelenler, perişan halimi görüp umutsuz dönüyorlarmış. Sonra kendime geldiğimde eşim veya çocuklarımdan birinin kısa süreli ziyaretine izin vermişler.

Çocuklarımın, özellikle Kadir'in gayreti ve duaların himmetiyle kapılar art arda açılarak ABD'den bir gecede ilaç gelmiş. İlaçtan sonra gözümü açmışım, kendime gelmeye başlamışım. Sonra Samsun ecza depolarından bu ilacın muadili de gelmiş ama ona gerek kalmamış. O gün yoğun bakımda sağ salim hayata dönmüşüm. Niye böyle dediğimi, cerrahi yoğun bakım ortamını bilenler daha iyi anlayacaklardır. Oradan her gün birinin cenazesini sahiplerine teslim ediyorlardı.

Yoğun bakım sürecinde Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri Prof. Dr. Mustafa İsen, durumumla yakından ilgileniyor. İsterseniz ambulans helikopterle Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne nakledelim, tedavisi orada devam etsin, teklifinde bulunuyor. O sırada iyileşme belirtileri görülünce bu fikirden vazgeçiliyor.

Yoğun bakım dönemim iki hafta sürdü. Sağ yanımdaki ve sol yanımdaki hastaların nasıl can verdiğine yakinen şahit oldum. Orası, öbür dünyaya açılan bir tünel gibiydi. Hala oradaki aletlerin çıkardığı sesler ve verilen ilaçların kokuları gözümün önünden gitmiyor.

Yoğun bakım devresinden sonra üçüncü hafta intaniye bölümüne geçebildim. Dr. Fatih Karadağ'ın servisine yatırıldım. Vücuttaki

iltihap düzeyi 20-25 seviyelerinde olması gerekirken bendeki 332 düzeyindeymiş. Bunu düşürebilmek için serum şişesi gibi antibiyotikler takıldı. Tahlillerden iyi sonuçlar alınmaya başlandı. Enfeksiyon düzeyi otuzun altına inmeye başladı. Bunun üzerine Dr. Fatih Bey, beni kardiyolojide kontrole gönderdi. Ayrıca batın bölgesinde ultrason tetkiki yapılmasını istedi. Kardiyolojide kontrole gittim.

Röntgen bölümünde ultrason tetkiklerim yapıldı. Burada safra kesesinde taş ve iltihap olduğu tekrar edildi. Ancak ultrasona bakan doktor: "Eyvah, durum çok vahim. Safra kesesi taş ve iltihapla dolu. Ayrıca safra kesesinin cidarı hem kalınlaşmış hem yapışmış. Bunun durumu çok vahim" diyordu.

Ultrason raporumu alıp Fatih Bey'e döndüğümüzde o da telaşlandı. "Senin buradaki tedavin bitti. Seni taburcu edelim. Ama hiç bekleme, Ankara'da bir tıp fakültesi hastanesinde tedavi ol" dedi. Anladım ki burada bir sıkıntı var. Ama doktorlar açık söylemiyorlar. MR tetkikleri de aynı gösterince bize Ankara yolu göründü.

GAZİ HASTANESİNE SEVK VE HASTANE SÜRECİ

Ankara'da Gazi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde Genel Cerrahi Uzmanı Doç. Dr. Mustafa Kerem Bey'e Çorum'daki tetkikleri ve filmleri gösterince seni derhal yatırmamız lazım, dedi. Genel cerrahi servisinde bir odaya çıkarttılar. Yatış hazırlığı yaptığım sırada bir uzman doktor geldi. Filim ve raporlara baktı. Bana hastalığımın ne olduğunu sordu. Ben de "Safra kesesinde taş ve iltihap varmış. Ayrıca safra kesesinin cidarı 8 mm. kalınlaşmış ve karaciğere yapışmış" dedim. Doktor bunun ne demek olduğunu biliyor musun diye sordu. Ben de bilmediğimi söyleyince gayet rahatlıkla "Kanser" dedi. Ben de "Olabilir. Operasyonla safra kesesini zaten alacaksınız. Biraz karaciğeri de derinden alırsanız mesele hallolur. Zira karaciğer, zamanla kendini tamamlar" dedim.

Benim paniklememi bekleyen doktor, soğukkanlılığım karşısında durakladı. Sonra "Sen dersine iyi çalışmışsın" deyip çıktı. Tahlil, tetkik, film ve MR sonuçlarının tamamlanması bir hafta sürdü. 17 Temmuz 2012 Salı günü ameliyata alındım. Ameliyatım sorunsuz geçmiş, olumsuz bir bulguya rastlanmamış. Safra kesesi bitiştiği yerden çıkartılırken karaciğerden de biraz alınmış.

Hastanedeki odamda dinleniyorum ama bir şey yemem içmem yasaktı. Hararetten yanıyorum, bir yudum su bile içemiyorum. Odama güneş vurdukça bunalıyorum. Yanımda eşim bekliyordu. O da izin olmadığı için sürekli sabır telkin ediyor.

Böylesine sıkıntılı bir anda Perşembe günü Kırşehirli dostum İbrahim Düğer, bir yolunu bulup ziyaretime geldi. Benim için özel gelişinin değeri ölçülemez. Onu görünce biraz toparlandım. Ama ayağa kalkabilecek durumda değildim. Ameliyatın üzerinden üç gün geçtiği halde su içmeme bile izin vermediklerini söyledim. İkindi güneşinin vurduğu ortamda kendisi de terlemeye başladı. Sohbet ettik, şakalaştık. Kırşehir seyahatini konuştuk. Vedalaştık. Ama çok duygulandığı her halinden belliydi.

Hastaneden ayrılınca doğru terminale gitmiş. Otobüse biner binmez eline kalemini almış, duygularını mısralara dökmüş. ***"Sıla Özlemi"*** adlı şiir, bu ortamda yazılmış:

Gözlerime siyah perde iniyor,
Yaram çok ağırda başım dönüyor,
Bir su verin ciğerlerim yanıyor,
Sılayı bir daha görür müyüm ki;

Ahbaplarım hastaneye doldular,
Doktorlarda başucuma geldiler,
Sevk edip de Ankara'ya saldılar,
Sılayı bir daha görür müyüm ki;

Bu dünyaya baki değil tapumuz,
Işıkları söndü kitli kapımız,
Hakkınızı helal edin hepiniz,
Sılayı bir daha görür müyüm ki;

Çok kısaymış yaşam ecel arası,
Bendemi ki acep nöbet sırası,
Sönmeden de şu ömrümün çırası,
Sılayı bir daha görür müyüm ki;

Adımı sorarsan Ethem Erkoç'um,
Kaç gündür susuzum hemi de açım,
Kar yağdı başıma ağardı saçım,
Sılayı bir daha görür müyüm ki,

Eşim refakatçi başımda yatar.
Kızlarım gelmişler elimden tutar.
Abdullah Kadir'im burnumda tüter,
Sılayı bir daha görür müyüm ki;

Çocuklara bildirmeyin durumu,
Çıkarın şu kolumda ki serumu,
Çok özledim eşi, dostu Çorumu,
Sılayı bir daha görür müyüm ki;

Hastalandım bozuldu hep düzenler,
Beni unutmayıp şiir yazanlar,
Kırşehirli şair, yazar, ozanlar,
Sılayı bir daha görür müyüm ki,

İbrahim›im sen gelince yanıma,
Sanki can kan kattıydın benim canıma,
Pes etmek de yakışmıyor şanıma,
Sılayı bir daha görür müyüm ki;

İbrahim Düğer'in yanımızdan ayrılışından birkaç saat sonra su içmeme ve çorba gibi sulu gıdalar almama izin verdiler. O sırada patoloji raporum da temiz gelmiş, her hangi bir kanser izine rastlanmamış. Ertesi gün direnlerle birlikte eve çıkmama izin verdiler. Bir hafta sonra da diren ve dikişlerin alınabilmesi için hastaneye uğramamı söylediler.

Ancak direnin alınması pek kolay olmadı. Önce ERCP yapılmasını önerdiler. Ardından da direndeki durumun bir süre izlenmesi gerektiğini söylediler. Bir hemşire her gün gelip ölçüm yapıyordu. Ancak yine bir hemşirenin yanlış ölçümlemesi sonucu, hastanede kalış sürem bir hafta uzadı. Sonunda durum anlaşıldı ve diren alınıp taburcu edildim.

Hastalığın ilk başlangıcından (10 Haziran 2012) itibaren hastanedeki tedavi sürecim yedi hafta sürmüş. Sonunda sılayı görebilmek için Çorum'a döndüm. Kanuni'nin dediği gibi "Bir nefes sıhhat"in saltanattan önemli olduğuna yakından şahit oldum. Yeni bir hayata döndüm.

Yüce Allah'ım yapabileceklerimi yapmam için bana yeni bir hayat bahşetti. Ben de Rabbime hamd ederek hayatıma kaldığım yerden devam etmeye çalışıyorum.

Zor ve sıkıntılı süreçten sonra Ağustos ayını dinlenerek geçirdim diyebilirim. Toplantılara, sosyal ve kültürel etkinliklere ara verdim. Ziyaretçilerle vakit geçirdim. Telefonla bir şeyler sorulduğu zaman katkıda bulunmaya çalıştım. Bazen de o konuyla ilgili yazı yazarak kamuoyunu bilgilendirme yolunu seçtim.

PİR BABA ÇAMLIĞINDA DÜZENLEMELER

2012 yılının Eylül ayında Pir Baba Çamlığı'nda yeniden düzenleme çalışmaları yapılmaya başlanmış. Gazetelerde "Park çalışmalarında kemik çıktı" haberlerini görünce hayret ettim. Kazı çalışmaları sırasında insan kemiklerine rastlandığı, incelenmek üzere polis tarafından el konulduğu, bu nedenle çalışmalara bir süre ara verildiği yazılıydı. Bu durum, bana telefonla soruldu.

Ben de buranın eski bir kabristan olduğunu, 1892 tarihli Yüzbaşı haritasında da görülebileceğini söyledim. Burada Veysel Karani evladından Şeyh Zeyneddin'in bir vakıf kurarak irşat faaliyetinde bulunduğunu, vefatında da buraya ilk defa Şeyh Zeyneddin ve sadık müridi Pir Baba'nın defnedildiğini, sonraki dönemlerde de tekke mensupları ve sevenlerinin defnedilmesiyle Büyük Pir Baba mezarlığının oluştuğunu anlattım.

Pir Baba zaviyesi, kapatıldığı 1925 yılına kadar görevini sürdürmüştür. Bu tarihten sonra tekke ve türbe yıkılmış, buraya bir daha cenaze defnedilmemiştir. Buranın çamlık haline getirilmesi, hükümet konağının yapıldığı ellili yıllarda olmuştur. 1933-1958 yılları arasında belediye başkanlığı yapan Baha Çorbacıoğlu zamanında Pir Baba Mezarlığı düzenlenmiş, mezardan çıkan bazı kemikler toplanarak Ulu Mezarlık'ta Doruk Mezar denilen tepenin güney kısmına taşınmıştır.

Bu bilgiler ışığında burada ortaya çıkan kemiklerin o dönemden kalma kemikler olabileceğine işaret ettim. Benim verdiğim bu bilgiler üzerine Emniyet görevlileri, kemikleri yine oraya gömerek çalışmanın devam etmesine izin verdi.

Ben de rahatsızlığımdan sonra bir sorunun çözümüne katkıda bulunmuş olduğum için mutluyum. Bu olayın ayrıntılarını, 12 Eylül 2012 tarihli "Pir Baba Tekkesi'nden Pir Baba Çamlığı'na" başlıklı yazımda açıkladım.

KIRŞEHİR'DEN ZİYARETÇİLER

Âşık Paşa Şiir Şöleni vesilesiyle Kırşehirli şair ve yazarlarla tanışmıştık. Bu tanışmamız, kısa sürede dostluğa dönüştü. Hastalandığımı duyunca Gazi Hastanesi'nde İbrahim Düğer'in ziyaretime gelişinde yazmış olduğu şiir, Kırşehirli dostlarımı da çok duygulandırmış. Kendi aralarında konuşmuşlar; biraz daha

toparlanınca birlikte ziyaretine gidelim demişler. Bana haber verdiler, buyurun dedim.

Bunun üzerine 28 Eylül sabahı Kırşehirli İbrahim Düğer, Âşık İsa Erdoğan, halk ozanı Adnan Torun (Toruni) ve KIYŞAD başkan yardımcısı Mümtaz Boyacıoğlu birlikte Çorum'a gelmişler. Şair Rıfat Kurtoğlu ve Elvan Çelebi Belediye Başkanı Hamdi Özseçer'le beraber evimize teşrif ettiler. Geçmiş olsun ziyaretinde bulundular, halimi hatırımı sordular. Kahvaltıdan sonra bana bir sürprizlerinin olduğunu söylediler. İbrahim Düğer'in yazdığı "Sıla Özlemi" şiirini Âşık Toruni bestelemiş. Onu sazıyla ağıt havasında söylerken gözlerimiz doldu. Hastalığım döneminde yaşadıklarım gözümün önüne geldi. Türkü beni yoğun bakım odasından ameliyat sürecine doğru alıp götürdü. Şiiri daha önce okumuştum ama Toruni'nin sazıyla dertli dertli söyleyişi ta yüreğimin derinliğine işledi.

Kırşehirli dostlarımızla öğleden sonra Elvan Çelebi'ye gittik. Orada ilçe kaymakamı ve belde halkıyla görüştüler. Önce Elvan Çelebi türbesini ve camisini ziyaret ettiler. Sonra türbenin yakınında hazırlanan mekânda bir program yapmaya karar verdiler.

Belediye başkanı Hamdi Özseçer, onlara bir hoş geldiniz konuşması yaptı. Ardından KIYŞAD başkan yardımcısı Mümtaz Boyacıoğlu, Çorum'a geliş sebeplerini açıkladı. Âşık Paşa'nın selamını oğlu Elvan Çelebi'ye ve sizlere ulaştırmak için buradayız, dedi. Sonra şair İbrahim Düğer, "Sılayı bir daha görür müyüm ki?" şiirini okudu. Toruni de yanık sesi ve güçlü mızrabıyla aynı şiiri uzun hava makamında seslendirdi. Başta ben olmak üzere dinleyenlere duygulu anlar yaşattılar. Şair Rıfat Kurtoğlu bir şiir okudu. Ardından da Âşık İsa Erdoğan, bir bestesini seslendirdi. Başkan, gelenlere hediyelerini takdim etti.

Programdan sonra yemek ve çay faslı yapıldı. Âşık Paşa adına ağaçlandırılmış olan çamlığa çıktık. Semaver çayını yudumlayarak

beldeyi oradan seyrettik. Belde halkıyla vedalaşıp Çorum'a döndük. Önce Çorum Belediyesi'ni, ardından da Çorum Hakimiyet Gazetesi'ni ve Çorum Haber Gazetesi'ni ziyaret ettik.

2005 Çorum Hakimiyet Gazetesi Kadrosu (Hancılar)

Mümtaz Boyacıoğlu, Çorum'a geliş sebeplerini anlattı. Elvan Çelebi'yi ziyaret ettiklerini, orada bir program yaptıklarını, bu vesile ile Çorum-Kırşehir arasında gönül köprüsünün varlığından memnun olduklarını anlattı.

Akşama doğru Çorum'dan ayrılırken misafirlerimize Koparan'a kadar eşlik ettik. Orada et lokantasında kendilerine saç kavurma ve çeşitli kebaplar ikram ettik. Çaylarımızı içerken Toruni yine sazıyla o yanık nameleri seslendirdi.

Bu ziyaretin anlamı ve değeri benim için çok büyüktü. Ta Kırşehir'den hasta ziyaretine gelip dolu dolu bir gün yaşatan dostlarımızı sevinç ve hüzünle karışık, samimi duygularla yolcu ettik.

Kırşehir'den dönünce İbrahim Düğer yine bir şiir yazıp gönderdi:

Bir Dostum Var

Beydili'de doğmuş ufak köyümüş
Beşiklere belenerek uyumuş
Hatışoğlu Konağı'nda büyümüş
Bir dostum var benim Çorum ilinde.

Odaları varmış benziyor hana
Edep adap ile çok yakın cana
Nur olsun ki onu doğuran ana,
Bir dostum var benim Çorum ilinde.

Kalpten kalbe yol vardır da bilinmez
Dostluklar da para ile alınmaz
Böyle bir dost pek de kolay bulunmaz
Bir dostum var benim Çorum ilinde.

Kitaplar yazıyor kalem elinde,
Hakkın zikri düşmez daim dilinde,
Gece gündüz yürür Rabbin yolunda,
Bir dostum var benim Çorum ilinde.

Hizmetleriyle devirmiş yarım aşırı,
Mazisi de temiz yok ki kusuru,
Araştırma için gezmiş Mısır'ı

Bir dostum var benim Çorum ilinde.
Eserleri dilden dile söz olmuş,
Manaları beyinlerde iz olmuş,
Fakültede öğrenciye tez olmuş,

Bir dostum var benim Çorum ilinde.
Kalemiyle usta, çok uz eli var,
Türkçe'den de başka birkaç dili var
Her konuda ayrı ayrı dalı var

Bir dostum var benim Çorum ilinde.
İnsanlığı almış en ön sıraya
Hiç itibar etmez köşke saraya
Değer vermez maddiyata paraya,

Bir dostum var benim Çorum ilinde.
Halk ozanı ben İbrahim Düğer'im,
Dostlarımla şiirimle överim
Hocam sizi kardeş gibi severim
Bir dostum var benim Çorum ilinde.

"ÇORUM'DA TASAVVUFİ HAYAT" PANELİ

Kültür Müdürlüğü ve Hitit Üniversitesi işbirliği ile Turgut Özal Konferans Salonu'nda "Çorum'da Tasavvufi Hayat" başlıklı panel düzenlendi. 30 Kasım 2012 tarihinde gerçekleştirilen panelde açılış konuşmasını Kültür Müdürü Ali Özdoğru yaptı.

Moderatör Prof. Osman Eğri, tasavvufun Anadolu'nun şekillenmesinde önemli rol oynadığını kaydetti. Toplumda birlik ve beraberliğin sürdürülmesinde tasavvufun büyük katkısını anlattı.

Panelin ilk konuşmacısı Doç. Dr. Ahmet Cahit Haksever, tekke ve zaviyelerin toplumsal hayatın imar edilmesinde rolünü örnekleriyle anlattı. Doç. Dr. Halil İbrahim Şimşek de Gümüşhane'nin Şiran ilçesinden gelerek Çorum'a yerleşen, Çorumlu Pir adıyla tanınan Şiranlı Mustafa Efendi'nin hayatını anlattı.

Panelde son söz bana kaldı. Ben de Çorum'da yaşamış ve halen varlığı devam eden tasavvuf izleri hakkında genel bir giriş yaptım. Çerkez Şeyhi Ömer Lütfi Efendi'nin ilim ve fikir hayatımıza iz bıraktığından bahsettim. Nakşiliğin Osmanlı'ya geçtiği dönemlerde Çorum'da da göründüğünü, iki dergâh kurduklarını, ilk nakşi şeyhinin Kara Müftü lakaplı Abdulkadir Efendi olduğunu anlattım.

Ömer Lütfi Efendi'nin hayat hikâyesinin yanı sıra kaldığı konağı da anlatırken bu konağın ev, dergâh ve mescit olarak hizmet verdiğini vurguladım ve bu konağın korunması için acil tedbir alınmasına işaret ettim. (Maalesef bu konak da yıkıldı ve özel otopark oldu) Çerkez Şeyhi'nin Milli Mücadele döneminde Ankara'yı desteklediğini özellikle belirttim.

Bu konuşmalardan sonra plaket töreniyle oturum sona erdi.

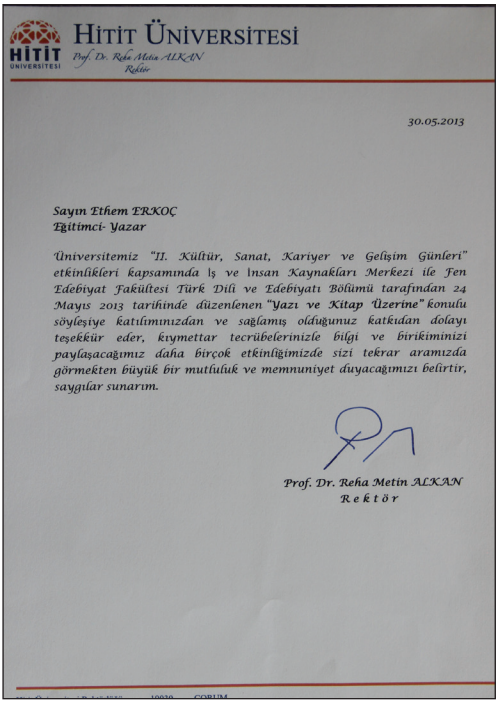

HİTİT ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr. Reha Metin ALKAN
Rektör

30.05.2013

Sayın Ethem ERKOÇ
Eğitimci- Yazar

Üniversitemiz "II. Kültür, Sanat, Kariyer ve Gelişim Günleri" etkinlikleri kapsamında İş ve İnsan Kaynakları Merkezi ile Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü tarafından 24 Mayıs 2013 tarihinde düzenlenen "Yazı ve Kitap Üzerine" konulu söyleşiye katılımınızdan ve sağlamış olduğunuz katkıdan dolayı teşekkür eder, kıymettar tecrübelerinizle bilgi ve birikiminizi paylaşacağımız daha birçok etkinliğimizde sizi tekrar aramızda görmekten büyük bir mutluluk ve memnuniyet duyacağımızı belirtir, saygılar sunarım.

Prof. Dr. Reha Metin ALKAN
Rektör

YAZI VE YAZMAK ÜZERİNE SÖYLEŞİ

Çok sevdiğim, dükkânında uzun uzun sohbet ettiğim, birlikte türlü türlü yemekler yapıp yediğimiz dostum merhum Mahmut Cengiz, bir gün bana kızının benimle röportaj yapmak istediğini söyledi. Severek, sevinerek kabul ettim. Evime davet ettim. Kızı Eda Cengiz ile birlikte geldiler. Yazı ve yazmak üzerine söyleşi yapmak istediklerini söyledi.

Kendini tanıttıktan sonra niçin öğretmenliği seçtiğimi, yazı yazmaya ne zaman başladığımı sordu. Eserlerimi ve yazılmış hikâyelerimi anlatmamı istedi. Tiyatro eserleriyle başlamamı ilgiyle dinledi. Yedi Sekiz Hasan Paşa kitabının yazılış serüveni, onu çok etkiledi. Çorum'la ilgili eserlerimin çokluğunun sebebini sordu. Ben de "Yaşadığımız kentin tarih ve kültürünü iyi bilmeliyiz" deyince gerekçeyi anladığını söyledi. En çok merak ettiği de bu kitaplardan kaç para kazandığım imiş. Hiç para kazanmadığımı, hep cepten harcadığımı söyleyince inanmakta zorlandı.

Mart 2013'de yaptığımız bu söyleşiyi okul dergisinde yayınlayacağını söyledi. Bundan sonra da yazmaya devam edip etmeyeceğimi sordu. Ben de "Rabbim izin verdiği sürece…" diye cevap vermiştim.

ANADOLU'DA DÖRT VALİ DÖRT TARİK

Anadolu'da yaşamış ve yaşadığı yerden âleme ışık saçmış dört veliyi konu edinen bir çalışma yaptım. Hacı Bayram-ı Veli, Mevlana Celalettin Rumi, Hacı Bektaş-ı Veli ve Ahi Evran-ı Veli'yi ve onların açtığı yolu anlatan bir yazı dizisi hazırladım. Zira onlar, yaşadıkları kente mühürlerini vurmuş Anadolu erenleridir. Oradan bütün dünyaya mesajlarını ulaştırmışlardır.

Bu çalışmamı, bir yazı dizisi halinde 23.03.2013 tarihinden 10.04.2013 tarihine kadar genişçe yayınladım. Daha sonra buna Somuncu Baba konusunu ekledim. Ama onu henüz yayınlamadım.

Anadolu'da doğan, Balkanlara kadar ulaşan bu velilerin izlerini yeni nesiller iyi tanımalılar. Onların Kur'an ve Sünnet çizgisinden çıkmayan saf tasavvufu nasıl yaşadıklarını iyi anlamalılar ki onlar adına uydurulan söz ve görüşlere itibar etmemeyi bellemeliler.

Bu çalışmamızı da henüz kitaplaştıramadık.

VEFA GECESİ

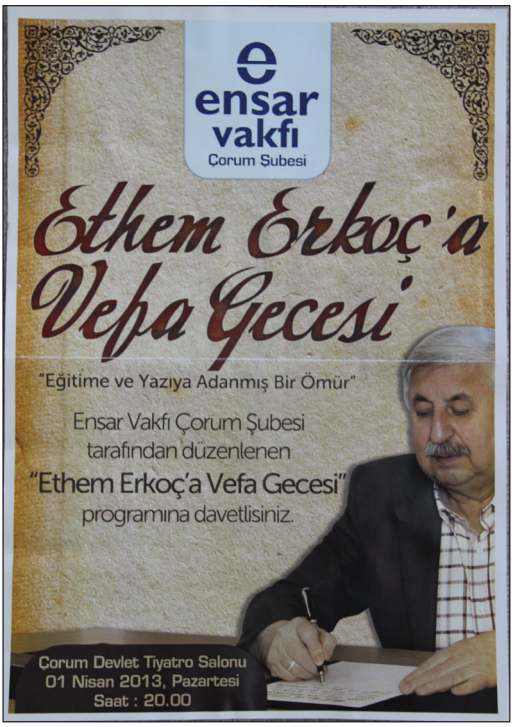

1 NİSAN 2013 VEFA GECESİ

Mart 2013'de bir gün Ensar Vakfı Başkanı Halil İbrahim Aşgın'la yolda karşılaştık. Hocam, ben de sizinle görüşmek istiyordum dedi. Konunun ne olduğunu sordum. O da bana bir "vefa gecesi" düzenlemek istediklerini söyledi. Bir an durakladım. Hayrettin Karaman ve Ahmet Lütfi Kazancı hocalarıma vefa gecesi yapıldığını hatırladım. Onlar tamam da bana nasıl olur diye düşündüm. Ayaküstü biraz sohbet ettik. Olur, dedim.

Nasıl yapılacağı konusunda bir fikrim yoktu. "Önce biyografinizi veririz, sonra sinevizyon gösterimine geçeriz dedi. Hakkınızda konuşabilecek hocalarınızdan, öğrencilerinizden ve arkadaşlarınızdan görüntülü bilgi alırız, onları sinevizyon gösterisiyle izleyicilere sunarız. Ardından da esas programa geçeriz. Protokol konuşmaları yapılır. Gelen konuklar olursa onlara yer veririz. Ardından da siz bir konuşma yaparsınız. Böylece programı tamamlamış oluruz."

Önce sinevizyonda konuşmaları verilecek şahıslar tespit edildi. Çorum'da olanlarla evinde, işyerinde veya vakıfta çekimler yapıldı. İl dışındakilerin çekimleri ise İstanbul'da kendi mekânlarında gerçekleştirildi. Milletvekillerimizi ve belediye başkanımızı da Vefa Gecesi'ne davet etmeye karar verdiler.

Bu planlamadan sonra çalışmalara başladılar. Hayrettin Karaman hocamla Feyzullah Kıyıklık dostumun çekimleri İstanbul'da yapılmış. Çorum'daki hocalarım, arkadaşlarım ve öğrencilerimle röportajlar da diledikleri mekânlarda gerçekleştirildi.

01 Nisan 2013 Pazartesi günü saat 20.00'da Çorum Devlet Tiyatro Salonu'nda programın gerçekleştirilmesine karar verildi ve ilan edildi: ***"Ethem Erkoç'a Vefa Gecesi-Eğitime ve Yazıya Adanmış Bir Ömür"***

Ensar Vakfı yöneticileri, program hazırlıklarını ve sinevizyon çalışmalarını sürdürürken ben Kırşehirli dostlarımı karşılamaya çalışıyordum. 01 Nisan 2013 Pazartesi günü sabahleyin Kırşehirli ekibin yola çıktığı haberini aldım. Onlar için kalacakları yer ayarladım. Gelecekleri saatte Elvan Çelebi Belediye Başkanı Hamdi Özseçer'le birlikte karşılamaya hazırlandık.

Çorum'a girişten itibaren onları alıp eve getirdik. Bir süre sohbet ettikten sonra yine Âşık İbrahim Düğer "Sıla Özlemi" şiirini okudu. Âşık Toruni de sazıyla hepimizi o günlere götürdü. Gözyaşlarımızı tutamadık. KIYŞAD (Kırşehir Şairler Yazarlar ve Âşıklar Derneği) Başkanı Zübeyde Gökbulut ve eşi Uğur Bey de konuklarımızdandı.

Toplantı saatimiz yaklaştığında salona doğru yola çıktık. Salon izleyicilerle dolmuş. Sahne hazırlanmış. Sahnenin önü ve çevresi çiçeklerle, çelenklerle donatılmış. Halen gelenler de vardı.

Programın sunuculuğunu Ayhan Poyraz yapıyordu. Ensar Vakfı'nın düzenlenmiş olduğu programda gelenleri selamladı, her kesime ayrı ayrı hoş geldiniz dedi. Hafız Murat Göyük'ün Kur'an-ı Kerim tilavetiyle program başlamış oldu. Açılış konuşmasını yapmak üzere Ensar Vakfı Çorum Şubesi başkanı Halil İbrahim Aşgın'ı sahneye davet etti.

Aşgın, protokolü, konukları ve Kırşehir'den gelen misafirleri ayrı ayrı selamladı. Şöyle bir giriş yaptı: *"Genellikle vefa geceleri değil de*

anma geceleri düzenlenir. Bu, çok güzel ve anlamlı bir şeydir. Ancak biz, büyüklerimizin bu millete, bu ülkeye, bu şehre büyük hizmetleri dokunan insanların ölmeden önce onların gençlere tanıtıldığı, rol model özelliklerinin anlatıldığı, vefa gecelerini tercih ediyoruz. Gençlere nasıl bir insan olmaları gerektiği noktasında örneğini sunmak adına vefa geceleri düzenliyoruz."

Bu anlamda 2010 yılında Prof. Dr. Hayrettin Karaman hocamız için, 2011 yılında Ahmet Lütfi Kazancı ve Salim Öğüt hocalarımız için de Vefa Geceleri düzenlediklerini anlattı. ***"Bu yıl da Ethem Erkoç hocamızı, uygun gördük, dedi. Çünkü Ethem Erkoç da bunlardan önce saydığımız hocalarımız kadar ilimize çok katkıları olmuştur. Özellikle Çorum İmam Hatip Lisesi'nde ve başka okullarda yetiştirdiği binlerce öğrenciyle ülkemize, ilimize çok hizmetleri dokunmuştur. Ayrıca 24 tane kitabı var hocamızın. Bunlar, ilimizin hafızası mahiyetindedir. Belki yüzyıllar sonra Çorum'la ilgili bir konuda araştırma yapanlarının Ethem Erkoç ismi karşısına çıkacaktır. Akademik araştırmalarda Ethem Erkoç ismi karşısına çıkacaktır. Akademik araştırmalarda Ethem Erkoç ismi, mutlaka dipnotlarda yer alacaktır. Hocamızın eserleri, sadaka-i cariyedir ve kıyamete kadar bu kitaplardan istifade edenlerin sevaplarının bir benzeri de hocamızın sevap hanesine mutlaka yazılacaktır."***

Başkan Halil İbrahim Aşgın, Mevlana'nın vefa ile ilgili sözleriyle konuşmasını sona erdirdi. "Mevlana diyor ki; vefa arkanda bıraktığını, giderken yaptığını yabana atmamaktır… Dostların daima vefa ile hatırlayacağı sen ol, arayan sen ol, bulan sen ol… Kula vefası olmayanın Hakk'a vefası olmaz."

Bu konuşmanın ardından Ayhan Poyraz, sinevizyonun sunumuna geçti. Önce biyografimiz verildi. Doğumumdan itibaren yaşadığım köy hayatımdan, köy yaşantımızdan örnekler verildi. Okul hayatımızın köy döneminden Tanyeri İlkokulu'na kadar geçen süreç anlatıldı. İmam Hatip Okulu dönemindeki başarılarımdan, sosyal etkinliklerde

yer alışımdan, hutbe ve vaazlarımdan, Yalçın Sineması'ndaki programımızdan, okuldaki dergi ve gazete çalışmalarımıza, öğrenci arkadaşlarıma sistemli Arapça kursu verişime kadar okul hayatım anlatıldı. İmam Hatip Okulu'ndan sonra Çorum Lisesi'ni de bitirip Konya Yüksek İslam Enstitüsü'nden ve Bursa İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'nden mezun oluşum anlatıldı.

Kırklareli Atatürk Lisesi'nde ilk göreve başlayışımdan söz ediliyordu. Anne ve babamın rızasını alamadığım için akademik çalışmaya gidemediğim işaret ediliyor. Okulda sosyal faaliyetlerde yer alışımdan, İdrak Dergisi'nin çıkarılışında aktif rol aldığımdan bahsediliyordu. Piyes bulamadıkça oturup piyes yazdığım ve Çorum Devlet Tiyatro Salonu'nda sahneye koyarak bir boşluğu doldurmaya çalıştığım anlatılıyordu.

Yazılarımın yayınlandığı gazete ve dergiler sıralanıyor, kitaplarımdan örnekler veriliyordu. Kitaplarımın yerel ve ulusal basındaki yankılarından söz ediliyordu. 2011 yılında Hitit Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi'nde bir öğrencinin hakkımda lisans tezi hazırlandığı açıklanıyor ve tezde ele alınan kalemler sıralanıyordu.

1999 yılında emekli olduğum belirtiliyor ve benim bir sözüm naklediliyor:

"Aslında ben, emekli olduğumun hiç farkına varamadım. Belki de öğretmenlik döneminden daha çok çalışıyorum."

Emeklilik sonrası Ensar Vakfı Çorum şubesi başkanlığını üç yıl sürdürüşümü, Çatak'ta görkemli piknik organizasyonu gerçekleştirişimi, 28 Şubat sürecinde başkanlık görevimi sürdürdüğümü, vakıfta ilmi seminerlerin devamını sağladığımı, fıkıh ve tefsir sohbetleri, Arapça kursları düzenlediğimi sıraladı. Benim çalışma düzenime, senede iki eser yayınlayarak hızlı çalıştığıma işaret etti. Şöyle bitirdi: "Ethem hocamız, yirmi dört eser telif etti. Yirmi beşincisinin de yolda olduğunu ifade ediyor. Bu son eserin ön çalışması, hastalığından önce başlamıştı. İyileşince yine eski günlere dönme, hizmete devam etme kararlığında

olduğunu söyleyebiliriz. Sağlığı elverdiği sürece okumayı, yazmayı, Çorum tarih ve kültürüne hizmeti sürdüreceğini umut ediyoruz."

Sinevizyon içindeki konuşmalar:

a. ***Feyzullah Kıyıklık:***

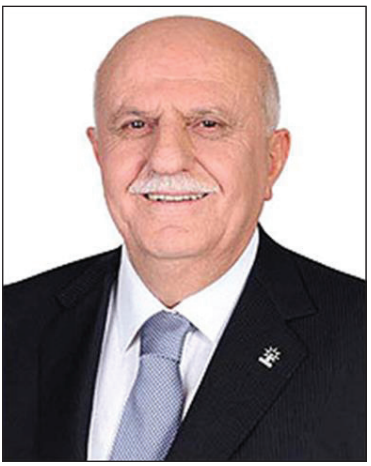

Ak Parti İstanbul Milletvekili ve TBMM İç İşleri Komisyonu Başkanı

"Ethem Bey, öğrencilikten arkadaşım. Sevdiğimiz, saydığımız, güzel şeyler ortaya koyan, kalıcılığı sağlayan iyi bir yazarımız, iyi bir hemşehrimiz. Hayatında daha çok güzel eserler bırakacağına inanarak sevgi ve saygılarımı sunuyorum."

b. ***Prof. Dr. Hayrettin Karaman:***

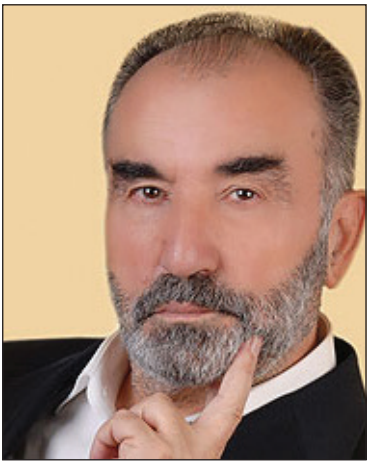

"Sevgili Ethem Erkoç, hem emekli olmadan önce hem de olduktan sonra hayatını ve sağlığını hizmette değerlendirmiş, vaktini iyi değerlendirmiş, kendisinden sonraya da kalacak ve adını yaşatacak eserlere imza atmış, çok değerli bir meslektaşımız ve hemşerimizdir. Geçirmiş olduğu rahatsızlıktan dolayı sağlık ve afiyet diliyorum. Ayrıca nice eserlere imza niyaz ediyorum."

c. ***Elvan Dalkıran:***

Atatürk İlköğretim Okulu Müdürü

"Ethem Erkoç, 51 yıl beraber olduğumuz, öğrencilikte, öğretmenlikte, sosyal faaliyetlerde birlikte olduğumuz samimi bir dostumuzdur… İ.H.O'da Sesimiz Dergisi'ni birlikte çıkarttık. İmam Hatip Lisesi Mezunları Derneği'nin kurulmasında, Mefkureci Öğretmenler Derneği'nin ve Aydın Fikirler Kulübü'nün kurulmasında, Ensar Vakfı'nın kuruluşunda ve başkanlığında yakinen tanıdık. Geçtiğimiz aylarda geçirmiş olduğu rahatsızlıklar dolayısıyla çok üzüldük ve kaygılandık. Ama Cenab-ı Hakk'ın vermiş olduğu şifa ile şu anda sağlığına kavuştu. Yine aramızda. Allah'tan uzun ömürler diliyorum."

d. ***Halil İbrahim Aşgın:***

Ensar Vakfı Çorum Şubesi Başkanı

"Ethem Erkoç denince aklımıza eğitime ve yazıya adanmış bir ömür geliyor. Hocamızla ilgili bir vefa gecesi düzenlerken dinlediklerimiz hakkında yaptığımız araştırmalarda gördük ki Çorum için büyük isim Ethem Erkoç'a hayranlığımız, her dinlediğimiz kişide daha da arttı. Kendisinin çocuklarımıza, gençlerimize çok iyi bir örnek olduğunu düşünüyoruz. Kendisini çok seviyoruz."

e. ***Opt. Dr. Mehmet İhsan Emre:***

"Ethem Hocamla hem öğrencisi hem de yeğeni olmam hasebiyle yakınlığımız var. Öğrencilik, İmam Hatip'e başlamamızla başlıyor. 6. ve 7. sınıflarda Arapça ve Tefsir derslerimize gelmiştir. Her sene yaz tatilinde Kur'an eğitimi için camiye giderken Arapça eğitimi için dayım bize evde ders vermekteydi. Aramızda hep hoca-talebe ilişkisi ve saygısı vardır. Derste ve ders dışında örnek aldığım bir şahsiyetti. Yaşamın önemli dönüm noktalarında, karar aşamalarında dayımın çok büyük etkileri olmuştur.

f. ***Mehmet Metin Aşkın:***

Matematik, fizik, kimya öğretmeni

"Ethem Erkoç, benim hem öğrencim hem de beraber çalıştığımız öğretmen arkadaşımdı. Çok çalışkan, gayretli ve başarılı bir kimsedir. Çalışmış olduğu sahalarda daima üstün başarısı görülmüş, eserleriyle bunu ispatlamıştır. Çorum'un bilinmeyen bilim adamlarından biridir diyebilirim. Çorum hakkında ve kendi branşı hakkında derin bilgiye sahip, gerçekten de kıymeti bilinmeyen, var olan bir bilim adamı diyebilirim. Allah, sağlıklı hayırlı ömürler versin."

g. ***Sadık Tiryaki:***

Emekli Vaiz

"Ethem Erkoç ile İmam Hatip Lisesi birinci sınıftan itibaren 51 yıldır arkadaşız, dostuz. O, değişik yetenekleri olan bir arkadaşımızdır. Yirmiye yakın basılmış eseri, yüzün üzerinde makale ve sunumu vardır. 2012 yılında bir rahatsızlık geçirmiştir. Bütün arkadaşlar çok üzüldük. Elhamdülillah sıhhatine kavuştu, aramıza döndü. Daha uzun yıllar insanımıza, memleketimize faydalı hizmetler vereceğine inanıyoruz. Kendisine daha uzun ömürler ve başarılı çalışmalar niyaz ediyorum. Kendisine saygılarımı arz ediyorum."

h. ***Prof. Dr. Yakup Civelek:***

İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

Ethem Hocamla yıllar önce Mısır'da görüştük. Bilmiyordum kim olduğunu. Çorum'da İmam Hatip'ten Mısır'a Arapça eğitimi üzerine ihtisas yapmaya gelen bir hocamızdı, bir büyüğümüzdü. Ben de genç delikanlıydım. Hocamın güzelliklerini, ahlaki üstünlüklerini bizzat yaşama imkânı buldum. Mısır'ın değişik bölgelerine gittik. Pek çok yerleri gezdik. Kahire Üniversitesi'nde birlikte derslere girdik. O gün bizlere çok şey kattığını, insanın önünde böyle örnek kişi olması gerektiğini anlıyorum. Çorum'a geldikten sonra da Ethem Hocamızdan yararlandığım için çok teşekkür ediyorum. Hayatta hayırlı ömürler diliyorum. Cenab-ı Hak'tan da bizlere ondan daha çok yararlanmamızı nasip etmesini temenni ediyorum."

i. ***Abdulkadir Ozulu:***

Edebiyatçı-Yazar

"Ethem Erkoç, benden yaşça küçük olmakla beraber bana da öğretmen olan, hocalığından beni istifade ettiren, samimi, Çorumlu arkadaşlarımdan biridir. Ethem Bey'in, Çorum'da bir marka olduğunu söylemeden geçemeyeceğim. Yazdığı eserlerin on altısının Çorum'la doğrudan ilgili olduklarını ve bunların her birinin bir kıymet ifade eden edebi güzellik içerisinde edebiyatımıza, Çorum kültürüne ve bizlere hediye edilmiş bir armağan olduğunu, Ethem Erkoç'un çalışmaları olarak bizim büyük bir alkışla karşılayacağımız ve gelecekte de hayırla yâd edilecek bir yazar himmeti olarak Çorum'la buluşturmuş olması, bence Ethem Erkoç'u bir marka yapmıştır. Çorum aşığı ve Çorum yazarı bir insan olarak, kardeşimiz olarak Ethem Erkoç'u çok seviyoruz.

j. ***Oğuz Leblebicioğlu:***

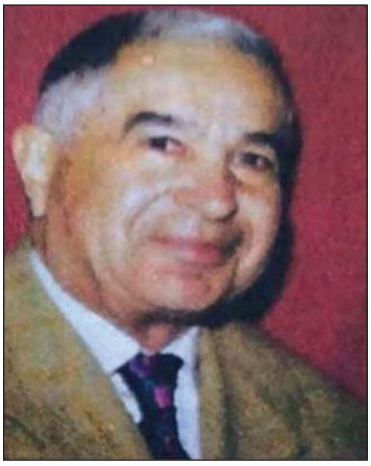

Coğrafya Öğretmeni

"Sayın Ethem Erkoç Bey, kişiliği yönüyle, eğitimciliği yönüyle ve birçok yönleriyle nadide bir şahsiyettir. Kendisi, birçok konuda çok çalışan, çok emek sarf eden ve geleceği aydınlatmaya çalışan bir eğitimcidir. Zaten, bence insanların en faydalısı topluma hizmet edenlerdir. Ve ben iyi biliyorum ki Ethem Erkoç Bey, kendisinden ve ailesinden fazla toplumu düşünen bir Çorum büyüğüdür. Hatta bence kökleri geçmişte, gövdesi, dalları

ve yaprakları ve tacı gelecekte olan Çorum'un mimar bir eğitimcisidir. Kendisi, birçok konularda cansiperane, sağlığını bile düşünmeden sadece ve sadece Çorum için, Çorum aşığı, Çorum sevdalısı rehber bir eğitimcisidir. Ve toplumumuzun en büyük eksikliği, manevi eksikliğidir. Bu eksikliğimizi, tamamlamak için nasıl bir arı peteğindeki küçük gözeleri çalışa çalışa dolduruyorsa, Sayın Ethem Erkoç Bey'in de toplumun bu eksik olan manevi gözelerini doldurmak için çalışıyor ve geleceğe hakikaten ışık tutuyor. Biz insanların bir özelliği de insanlar yaşarken pek onlara değer vermeyiz, kıymetini pek anlamayız. Rahmetli olduktan sonra anılır. Hele eserleri, yaptığı bir şey yoksa topluma, unutulur gider. Ama hocam, hakikaten hocam diyorum. Gerçekten Çorum'un ulu çınarıdır. Kalemindeki mürekkep eksilmesin, gönlündeki hizmet aşkı sönmesin. Ve Sayın Ethem Erkoç, sen geçmişten geleceğe bir köprüsün.

k. ***Halit Yıldırım:***

Ziraat Mühendisi

"1979 yılında İmam Hatip Lisesi'ne kaydoldum. O yıllarda okulumuzda en sevilen hocaların başında Ethem Erkoç hocamız geliyordu. Öğrenciler olarak biz ona Ethem Abi diye hitap ediyorduk. Hocamız, gerçekten çok nüktedan, çok çalışkan çok sosyal bir insandı. Bizim Arapça ve Tefsir derslerimize gelmişti. Bu derslerimizde zaman zaman nüktedan tavırlarıyla bizi sıkmadan o dersleri işlerdik. Kesinlikle onun derslerinde usandığımızı, sıkıldığımızı hatırlamıyorum. Yine hocamızın, kimseye bir fiske dahi vurduğunu görmedim.

Kimseye bağırıp çağırdığını görmedim. Çok sakin tabiatlı bir kimseydi. Örneğin, Arapça derslerinde bizleri sözlüye kaldırdığında gelirdi sınıfa, sınıf yoklamasını önüne alır, parmağını kaldırır, kimin ismine geldiyse onu derse kaldırırdı. Mesela, beni Çorum şivesiyle 2325 "tahtıya" diye sözlüye kaldırdığına şahidim. Ona gülerdik tabi. Ethem Hoca'nın çok değişik meziyetleri vardır. Biliyorsunuz, çok önemli kitapları var. Çorum tarihi içim çok önemli eserler vermiştir. Öyle bir hocanın öğrencisi olduğumuz için kendimi bahtiyar addediyorum. Kendisine sıhhatli uzun ömürler diliyorum."

Ayhan Boyraz:

Programımızda biraz hocamın dersleri gibi geçiyor. Öğrencilerin de biraz önce sinevizyonda söylediği gibi biz çok keyif alırdık. Hiç öyle öğretmen derse girmiş gibi değildi. Konuyu işleyecek miyiz işlemeyecek miyiz diye düşünmezdik. Kitaba bağlı mı kalacağız diye bir kaygımız yoktu. İhtiyaca göre hareket ederdi. Biz ders çalışmak istiyorsak sınıfa bir öğretmen girmişti. Şefkate ihtiyacı olan varsa sınıfa bir baba girmişti. Sohbet etmek istersek sınıfa bir abi girmişti. Biz bir dersin içinde hem ders yapardık hem sohbet ederdik hem nasihat dinlerdik. Hocamızın dersleri hakikaten çok keyifliydi. Programın da bir o kadar keyifli olduğunu düşünüyorum.

Benim hocamla hiçbir dayak hatıram olmadı. Ama hocam "Ethem Hoca, keşke dövseydi, hocam bize bir cümle söylerdi,

biz onu bir gün sonra idrak ederdik. Ama keşke dövseydi" derdik.

Sonra Ayhan Boyraz, Milletvekilimiz Murat Yıldırım ve Sağlık Bakanı Yardımcısı Agah Kafkas'ın teşekkür ve tebrik mesajlarını okudu. Yoğun programları nedeniyle katılamadıklarını anlattı.

Şimdi Çorum siyasi hayatına yön veren Çorum için yapılması gereken icra makamında olan, Sayın Hocamın kıymetli talebeleri var aramızda. Onlardan birini ben şehri eminimiz Belediye Başkanımız Muzaffer Külcü'yü konuşma yapmak üzere kürsüye davet ediyorum. Sayın başkanım buyurun.

Muzaffer Külcü:

Belediye Başkanı

Çok kıymetli hocalarım, Sayın vekilim, Sayın başkanım, Sayın kardeşlerim, Saygı değer hanımefendiler, ben de sizleri saygıyla hürmetle selamlıyorum. Hayırlı akşamlar diliyorum.

Şimdi ben Ethem Hocamla ilgili tarih düşündüğümde tam 30 yıl yapıyor. 80 olaylarının hemen sonrasındaydı. İbrahim Sadri'nin meşhur şiirinde olduğu gibi sen doğduğunda oğlum 81 yazıydı. Olan olmuştur diyor ya tam öyle bir dönemin sonrasında esasında ben devlet parasız yatılı sınavına hazırlanıyordum. İyi de hazırlandığımı hatırlıyorum. Girsem büyük ihtimalle kazanır ve bir yerde devlet parasız yatılı okuyor olurdum. Bu olaylar dolayısı ile

sınavı kaçırdım ve sonrasında bizim elimizden tuttular. Aynı Beydili'den hocam sizi getirdik der gibi Bayat'tan da elimden tuttular, buraya getirdiler. Sizinle ilgili sinevizyon izlerken kendi kendime dedim ki aslında Ethem hocamın hayatı, Anadolu'nun hayatı…

Herhalde içimizdeki birçok hocamız da, abimiz de, kardeşimiz de benzer bir hayatı yaşadılar. O evlerden çıkıp, bu köylerden çıkıp işte bu okullara gelip sonrasında da böyle güzel eserler bırakan hocalarımız, öğretmenlerimiz oldunuz. Bir vefa gecesinde bize de büyüklerimize teşekkür etmek düşer.

30 yıl öncesinden gelen bir vefa gecesi, belki Ethem hocamın şahsına yapılan bu program...

Hocam, ne mutlu sizlere ki herkes güzel şeyler söylüyor. Onlara böyle güzel bir fırsat oluşturdunuz, bir imkân oluşturdunuz. Geriye bıraktığınız hayat sizden sonra da anılmaya vesile olacak. Eserlerin, yetiştirdiğin, geliştirdiğin, geride bıraktığın, hem insan anlamında hem kitap anlamında değerlidir. Belki daha çok kitapları konuşuyoruz. Onlar bugün elinizde olduğu için salona dönüp baksanız 24 tane değil, belki 240 tane eser var. Geride sizin de diğer hocalarımızın da elbette bu anlamda eserleri var. Bunların sayısı arttıkça inşallah ülkedeki gelişim farklılaşacak.

Siz 1950'li yıllarında doğdunuz, biz 1970'li yıllarda doğduk. Sizin okulda birleştirilmiş tek sınıftı. Bizim okul da birleştirilmiş tek sınıftı. Demek ki bu 20 yılda, 25 yılda Türkiye'de hiçbir şey değişmemişti. Allah'a şükürler olsun ki şimdi Türkiye'yi ve hatta dünyayı Türkiye okuyabiliyor, anlayabiliyor ve yakalayabiliyor.

Elbette bunlar, işte sizlerin eseri, sizler gibi hocalarımızın büyüklerimizin eseridir. Geride ifade ettiğim gibi sizi hayırla

anacak ve hayırla andıracak, anlatacak, anımsatacak eserler bırakacaksınız. Hem hayatınızdan sonra… Görüyorum ki hala emekli olmamışçasına devam ediyorsunuz. Bir gün emekliyim ben artık dediğinizde herhalde en fazla katkısını görenlerden birisi de mutlaka siz olacaksınız.

O anlamda ben, değerli hocamın hem öğrencisi olarak, sadece okulun öğretmeni değil de bizzat dersime giren bir öğretmen olarak istifade ettim kendisinden. Belediyemize hazırladığı kitaplarla yayınlarını desteklediğimiz, bu anlamda fevkalade istifade ettiğimiz bir büyüğümüz, hocamız. O anlamda da teşekkür duygumu ifade etmek isterim.

Bir teşekkür de Ensar Vakfımıza olacak. Ensar Vakfımızın Çorum şubesine, değerli başkanımıza, onun şahsında bütün yönetim kurulu üyesi arkadaşlarıma. Biz genellikle vefa programlarını vedalardan sonra yaparız. Hâlbuki marifet iltifata tabidir. Sizin emeğinizin, çabanızın, gayretinizin bir takdiri anlamında bu programın yapılmış olması çok güzeldir. Daha önce belediyeyle beraber yaptığımız programlar da oldu. Onları da bu anlamda takdir ettiğimi ifade etmek isterim. Mustafa Balcı hocamı da gördüm bu arada. Hocam sizi de saygıyla anıyorum. Ensar vakfımıza da bu anlamda takdir etmek, teşekkür etmek isterim. Biz de belediye olarak yapıyoruz bu tür programlar ama bir süreden beri biz bıraktık. Çünkü Ensar Vakfı, bu işi kendisine dert edindi Allah, bu anlamda onların dertlerini artırsın diye temennide bulunmak istiyorum.

Hocam, sizlere bütün güzel eserleriniz, ürünler için minnet ve şükran duygularımı ifade ediyorum. Sizler gibi bütün hocalarımızın, büyüklerimizin ellerinden öpüyorum. Tekrar sizleri saygıyla, hürmetle selamlıyorum. Hayırlı akşamlar diliyorum.

Ayhan Boyraz:

Belediye başkanımıza konuşmalarından ötürü teşekkür ediyoruz. Hemen sözü yine hocamızın talebesi, ilimizin yetiştirdiği güzel bir şahsiyet olan siyasetçilerimizden Çorum Milletvekili Sayın Cahit Bağcı Bey'i konuşmasını yapmak üzere kürsüye davet ediyorum. Buyurun sayın vekilim.

Cahit Bağcı:

Çorum Milletvekili

Biraz duygu dolu bir an oldu benim için. Hocamızla ilgili sinevizyonu izlerken baba olarak karşılaştığım bir durumu da sizlere paylaşmak istiyorum. Hocamızın doğduğu ev, öğrenciliğinin geçtiği okul, teksir makinesi, hayatımızdaki bir takım unutulmaz anılar bırakan durumlar, çocuklarımıza anlatırken çocuklarımız reflekslerinden jest ve mimiklerinden babası değil de sanki dedesinin dedesi konuşuyor gibi tepkiler aldığımız da oluyor. 30 yıl önce yazılarını, kaleme aktardığı düşünceleri çoğaltırken o teksir makinesi, bende bu tür duygular uyandırdı.

Ben Ensar Vakfına teşekkür ediyorum: hakikaten vefa örneğini ve vefaya yaklaşımımızı da değiştirmemiz gerektiği konusunda bir kadirşinaslık örneği sergiledi. Zaman zaman birbirimizden esirgediğimiz jesti, iltifatı aslında bir araya getirdiğimizde, topladığımızda adına vefa denmesi gerektiğini düşünüyorum. Çocuklarımıza güzel söz söylemeyi, arkadaşlarımıza iltifat etmeyi çok unuttuk.

Modern toplum, günümüzde bizi biraz yaşadığımız dönemde, çeşitli travmaların etkisiyle alışkanlıklarımızı değiştirdi, davranışlarımızı değiştirdi. Bütün o okuduklarımız, bize o öğretilen karakter timsali şahsiyetlerden, Rasullullah'tan, sahabelerden, o güzel insanlardan almamız gereken şeylerden epey uzaklaştık gibi geliyor. Umarım bu tür etkinlikler, hocalar, yazarlar, çizerler hem yaşayanlar hem de aramızdan ayrılanlar ile ilgili bu güzel programlar, bu tür hasretleri, bu tür düşünceleri, yeni nesillere de aktarırlar.

Ben hocamla ilgili olarak, Ethem Erkoç hoca ile ilgili olarak ben şunu söylerdim; sakin tabiatlı insana örnek verin deselerdi ben hocamı örnek gösteririm. Hakikaten bazen insanlar, hocalarımız, arkadaşlarımız davranışlarıyla aslında mesaj verirler. Bu mesajı en iyi veren Ethem Erkoç'tur. Kötü söz söylemezdi. Bazen bir bakışıyla bir söz söylerdi. Susmasıyla bazen bir mesaj verirdi. Bu yönüyle bir örneklik teşkil etti. Bizim en azından nerede ne yapacağımızı, zaman içerisinde insan bunu daha iyi anlıyor. Fevri davranışları, öfkeleri, kızgınlıkları bu günlerde çok tartışıyoruz. Ani hareketlerimiz, ani kızgınlıklarımız birimizin diğerinin davranışları konusundaki anlık yorumlarımız ve kararlarımız oluyor. Birçok örnek var hadislerde, Rasullah'ın hayatında. Bize tavsiye edilenlerde ve okuduklarımızda… Konuları soğutmaya almanın, heyecanları bir tarafa bırakmanın, sakin olmanın, insan yaşamı içerisinde kalcı ve olumlu katkılar sağladığını gördük.

Bu yönüyle Ensar Vakfını çok tebrik ediyorum İnşallah diğer etkinliklerde de ilimizin irfanına eğitimine katkısı olan hocalarımızı, diğer yetişmişleri, entelektüelleri ve âlimleri Çorum'la ve Çorum kamuoyuyla yaşarken buluştururlar, ayrıca onların tanıtımına katkı sağlarlar.

Bu vesileyle burada görebildiğim hocalarıma saygı ve hürmetlerimi sunuyorum.

Ben, tekrar bu vesileyle aranızda bulunmaktan gerçekten mutluyum Halil İbrahim kardeşimize, Ensar Vakfı Çorum

Şubesi'ne teşekkür ediyorum. Hocalarımıza sağlık, uzun ömür diliyorum. Rahmete kavuşanlara mekânları cennet olsun diyorum. Hepinize tekrar sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Ayhan Poyraz:

Sinevizyonda da izlemişsinizdir. Birçoğunuzun da haberi oldu. Hocam bir rahatsızlık geçirdi ve bir süre devam etti. Bizi biraz korkuttu ama çok şükür sağ salim aramızda. Onunla ilgili yazılmış olan bir şiir var. Onun bir dörtlüğünü sizlerle paylaşmak istiyorum. Bu şiirin şairi de aramızda. Onunla da biraz sonra İnşallah sizi bir araya getireceğiz. Şiir dörtlüğünün bir tanesinde ("*Eşim, refakatçi başımda yatar/ Kızlarım gelmişler elimden tutar/ Abdullah'ım Kadir'im burnumda tüter/ Sılayı bir daha görür müyüm ki?")* diyor. Bu güzel şiiri sizlerle paylaştık. Burada öncelikle çiçek gönderen bu çiçeklerin sahibi güzel insanlara teşekkür etmek istiyorum.

Prof. Dr. Reha Metin Alkan'dan mesaj:

(A.Boyraz): Efendim, bir notumuz var. Kısa bir mektup da diyebiliriz. Bunu sizlerle paylaşmak istiyorum. Mektubumuz şöyle başlıyor;

"Sayın Halil İbrahim Aşgın, Ensar Vakfı Çorum Şube Başkanı

Prof. Dr. Reha Metin Alkan, Hitit Üniversitesi Rektörü

Sayın başkanım, değerli kardeşim!

İnsanlığın insanlık tarihi boyunca geliştirmiş olduğu yüce değerlerden biri hiç şüphesiz yardımlaşma ve dayanışmanın sembolü olan vakıflardır. En yüce değer bilgi, en büyük hizmet insana yapılan hizmettir. Bu yola çok sayıda

çalışmayı gerçekleştiren, eğitime farklı alanlarda ve şekillerde hizmet veren vakfımızın yaptıkları milletimizin gönlünde yer etmiştir, hep yer edecektir. Vakıf olarak sadece eğitime değil toplumumuzun kimi zaman aşırı koşturmasından dolayı ihmal ettiği veya uyuttuğu duyguları da hatırlatmak adına düzenlediğimiz etkinliklerden birisi de Çorum şubemizce 2010 yılından itibaren her yıl düzenlenen Çorum'da yetişmiş ya da Çorum'da önemli hizmetlerde bulunmuş bir büyüğe, bir ulu çınara vefa geceleridir. Değerli Hocamız Ethem Erkoç'un Çorum tarih ve kültürüne katkıları büyüktür. Ömrünü gerçekten de eğitime adamış bir büyüğümüzün Vefa Gecesi'nde aranızda bulunmak isterdim. Ancak daha önce kararlaştırılmış bir programım nedeniyle aranızda bulunamıyorum. Hocamıza sağlıklı bir ömür diliyorum, sizlere de nazik davetiniz nedeniyle teşekkür ediyorum."

Ayhan Boyraz:

Bu nazik ifadelerinden dolayı Sayın Rektörümüze de teşekkür ediyoruz.

Aramızda Kırşehir'den gelen konuklarımız var KIYŞAD (Kırşehir Şairler, Yazarlar ve Âşıklar Derneği) başkanı Sayın Zübeyde Akbulut da aramızda. Hocamızı yakından tanıyan ve seven bir ekip… Bu yakın dostluğunu dile getirmek üzere buraya kadar teşrif ettiler. Konuşmalarını yapmak üzere kürsüye davet ediyorum. Buyurun başkanım.

Züebyde Gökbulut:

Kırşehir Şairler, Yazarlar ve Âşıklar Derneği Başkanı

Değerli protokol ve çok saygıdeğer Çorumlular hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Anadolu'nun Türkleşmesinde birçok alperene ev sahipliği yapan Âşık Paşa'nın diyarı ahiler yurdu Kırşehir'den hepinize kucak dolusu selamlar getirdim. Hocamın öğrencilerini dinleyince benim söyleyeceklerimin çok cılız kalacağını düşünüyorum ama bizde az veren candan verir derler, azımı çok sayın. Kısacık notlar aldım. Yorgun hafızama güvenmediğim için, konuşmamı paylaşıyorum.

Gönülden gönüle ırmaklar akar
Sevda ile dua ile aşk ile
Hak simaya değil sineye bakar
Kul yücelir yürek denen köşk ile

Dörtlüğü karaladığım gün, sesiyle sazıyla gönüllerde taht kurmuş ve milyonlarca insanı bozkıra getiren Neşet Ertaş'ın cenaze günüydü. O gün anladım ki insanlara değer veren ve kendi itibarını kazandıran ne malı ne mülküydü, has yüreğiydi. Bugün de bizim burada bulunmamıza vesile olan, yine engin yüreğiyle gönüllerimize taht kuran Ethem Erkoç hocamızı gönülden kutluyorum.

Keşke bu sinevizyonu daha önceden seyretseydim diyorum. İnsanoğlunun iki ömrü vardır bana göre, birincisi mezar taşlarında yazılı olan, doğum tarihi ve ölüm tarihi arasında sıkışıp kalan zaman dilimidir. İkincisi ise aklı erdiğinden itibaren, ülkesi adına insanlık adına, yaptığı iyi işlerle, fikirleriyle, eserleriyle örnek olmayı başarabilmiş, ömrünün her anında başkalarına faydalı olabilmiş insanların ömrüdür ki onlar asla ölmezler ve sonsuza dek yaşarlar ve öldükten sonra da hizmet etmeye devam ederler.

Âşık Paşa'nın ve Elvan Çelebi'nin kurduğu köprüden geçerek buluştuğumuz bu güzel günde, ikincisine harfiyen uyan yüce gönüllü, tevazuda sınır tanımayan saygıdeğer hocam Ethem Erkoç'u tanımaktan son derece mutluyum, gururluyum.

Allah'ın insanları görevlendirdiğine inanıyorum. Tıpkı Atatürk gibi, tıpkı Âşık Paşa gibi, Mevlana gibi, yunus gibi… Ethem Erkoç gibi… Ve hizmetleri günümüze kadar geliyor. Hepsi kendi alanlarında ölümsüzlük tacını takıyorlar. Hepsine gıpta ediyorum. Onların yolundan, izinden gitmek İnşallah hepimize nasip olur. Bu kutlu değerlerle yurdun her tarafını nasiplendirmiş yaratan… Âşık Paşa'mızı Kırşehir'e yerleştirmiş. Onun oğlu Elvan Çelebi'yi Çorum'a yerleştirerek bu iki güzel kenti ezelden ebede zaten kardeş kılmış.

Gelecek nesillere birbirinden değerli sayısız eser bırakan, halen üretmeye devam eden güzel gönüllü insan Ethem Erkoç gibi bir şahsiyete sahip olduğumuz için çok şanslısınız diyorum. Ama asla kıskanmıyorum, gıpta ediyorum. Sizinle aynı sevinci ve aynı gururu paylaşıyoruz.

Bizleri de bu anlamlı günde aranıza aldığınız için Kırşehir Yazarlar ve Şairler Derneği olarak derneğim ve şahsım adına hepinize sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Bir de bütün illere örnek olabilecek nitelikte olan böyle bir vefa gecesinin yayılmasını canı gönülden istiyorum. Ensar Vakfı'na ve Başkanına, görevlilerine sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Gönül insanı olmayı başarabilmiş, saygıdeğer Ethem Erkoç hocamıza uzun, hayırlı, sağlıklı ve mutlu bir ömür diliyorum. Gönül insanı olmak isimli şiirimden sadece iki dörtlüğü sunmak istiyorum, değerli sunucumuzun uyarısını dikkate alarak…

Gönül insanı olmak böyle kolay iş değil
Tevazu ve hoşgörü olmalı yürekte şah
Hamurunda olmalı hayal değil düş değil
Mevlanalar yunuslar böyle oldu padişah

Gönül insanı olmak sevgide karar kılmak
Gönül insanı olmak hoşgörüyle yol almak
Gönül insanı olmak gönüllerde yer bulmak
Sırrı içinde saklı, olmaktır kardeş olmak

Biz Ethem Erkoç hocamla kardeş olduk, Kırşehir ve Çorum'u kardeş yaptık. Sonsuza kadar sürer İnşallah diyorum. Hepinize hayırlı bir akşam diliyorum. Sonsuz teşekkürlerimi ve saygılarımı bir kez daha iletiyorum.

Ayhan Boyraz:

Sayın Başkanımıza bu veciz konuşmalarından dolayı teşekkür ediyoruz. Kırşehir'den zahmet buyurup geldikleri için de ayaklarına sağlık diliyoruz.

Şimdi aramızda Kırşehirli bir şair ve bir de ozan var. Birincisi Ethem Erkoç hocamız için bir şiir yazmış, diğeri de onu sazıyla seslendirmiştir şimdi Kırşehirli şair Sayın İbrahim Düğer ve Âşık Toruni'yi (Adnan Torun Bey'i) sahneye davet ediyorum. Buyurunuz efendim.

Ayhan Boyraz:

Şiiriyle hocamızın hastalık dönemini dile getiren şair İbrahim Düğer'e ve nefis bestesini sazıyla seslendirip bizleri duygu âlemine götüren Âşık Toruni'ye (Adnan Torun Bey'e) teşekkür ediyorum.

Şimdi programın en son bölümüne geliyoruz. Ömrünü eğitime adamış, yüzlerce hatta binlerce öğrenci yetiştirerek ülkemizin hizmetine sunmuş, buradaki seyircilerin pek çoğunun da hocası olan, Çorum tarih ve kültürüne ölümsüz eserler kazandıran ve benim de hocam olan Ethem Erkoç hocamızı sahneye davet ediyorum. Buyurun Hocam.

Not: *İbrahim Düğer'in "Sıla Özlemi" adlı şiiri daha önce geçtiği için burada tekrar etmiyorum.*

Ethem Erkoç:

Teşekkür Konuşması

Sayın milletvekilim, sayın belediye başkanım, Sayın İlahiyat Fakültesi dekanım, değerli müdürlerim, meslektaşlarım, arkadaşlarım, öğrencilerim, değerli izleyicilerim hepinizi hürmetle selamlıyorum.

Özellikle Kırşehir'den gelen ekibe teşekkür ediyorum. Çünkü onların çok büyük emekleri var. Onlara karşı ayrı bir saygım var, sevgim var. İbrahim Bey orada anlatmadı ama aslında anlatacağını tahmin ediyordum. Ankara'da hastanede yatarken ziyaretime geldi. Tam onun geldiğinde ikindi güneşi vurmuştu. Terden iyice bunalmış vaziyetteydim. Üç gün olmuştu ameliyat olalı. Ameliyatın üçüncü gününde bile bir damla su içmedim. Hiç yemek yemedim. İyice hararet basmıştı. Yanımda da akrabamız bir profesör vardı. Ona da biraz su içsem olmaz mı, dedim. İç, iç… Ama hemen tükürüver dedi. İç iç deyince ben biraz ferahlamıştım. Ama hemen tükür deyince ağzımıza alıp gargara yapmanın bile nimet olduğunu o zaman anladım. İbrahim Bey, bu vaziyeti gördü. Oradan ziyaret sonunda ayrılıp Kırşehir'e doğru giderken almış kalemi eline, yazmış bu şiiri. Sağ olsun Toruni de bu şiiri besteleyip bugün huzurunuzda seslendirdi. Her ikisine de teşekkür ediyorum. Bu emeklerinden dolayı ayrıca Zübeyde Hanım'a teşekkür ediyorum. Çünkü Kırşehir'de ilk tanıştığımızda Âşık paşa şiir şöleninde bir iki cümle söylemiştim. O zamandan beri aramızda vefa ilişkisi devam ediyor.

Hakkımda konuşan hocalarıma, özellikle teşekkür ediyorum. Onların bende çok büyük hakları var. Haklarını helal etsinler diyorum. Öyle dua ediyorum, öyle temenni ediyorum. Arkadaşlarıma teşekkür ediyorum, talebelerime

teşekkür ediyorum. Bunu organize eden Ensar Vakfı'na da ayrıca teşekkür ediyorum. Aramızda bulunmak isteyip de bulunamayan Rektörümüz Sayın Reha Metin Alkan Bey, bugün öğleden önce eve kadar gelip ziyaret etmek suretiyle nezaket gösterdiler. Ona da ayrıca buradan teşekkürlerimi arz ediyorum.

Aslında arkadaşlar, ben farklı bir insan değilim. Sokakta gördüğünüzde, yanınıza oturduğumda bildiğiniz bir insanım. Yani sizden biriyim. Farklı bir insan değilim. Öğrencim de böyle bilir beni, arkadaşım da böyle bilir. Köylüm de böyle bilir, kentlim de böyle bilir. Köyden kente gelmiş, köy hayatını, çocukluğunu da iyice özümseyerek yaşamış, ondan sonra kent hayatına alışmaya çalışmış ve elli küsur yıldır hala bu çalışmaya devam eden bir kişiyim.

İmam Hatip Okulu'na kaydolmak suretiyle, burada sinevizyonda da belirtildiği üzere bir yön çizdik ve o yönde devam etmek niyeti ile gayretimizi sürdürdük. İmam Hatip Okulu'ndaki gayretimizi sürdürürken rahmetli annemin babamın benden hiçbir beklentisi yoktu. Oğlum şu makam sahibi olacak bu mevki sahibi olacak diye bir düşünceyle beni

göndermedi. Sadece oğlum İnşallah edepli terbiyeli, ahlaklı biri olur diyerek gönderdiler. Biz de onların temennisine, duasına layık olmaya gayret ettik. Ne kadar layık olabildik? Onu Allah bilir.

İdealim, tabiatıyla İmam Hatip Okulu'nda okuyorsam, İmam Hatip Okulu'na tekrar dönüp hoca olmaktı. Onun için ta İmam Hatip Okulu birinci sınıftan itibaren defterlerini saklamışımdır. İngilizce, Arapça, Matematik defterleri de dahil, bütün defterlerimi saklamışımdır. İleride öğretmen olduğum zaman, öğrencilere ders verirken bakacaktım; mesela ikinci sınıftayken hangi seviyedeymişiz, neler anlayabiliyormuşuz? Onu takip edebilmek için bana metot yönünden faydalı olur düşüncesiyle ben o defterleri saklamıştım. Bu, belki size şua anda garip gelebilir. Ama bir düşününüz; sınıfa girdiğinizde üniversiteden mezun olup gelmişsiniz. Öğrencilerin seviyesine inmek ve konuşmak zor bir olaydır. Onların seviyesini anlayabilmek için defterlerin bana çok faydası olduğundan eminim.

Meslek hayatıma böyle ideal düşüncelerle başlamak istedim. Bu duyguları tasarlayarak bu mesleği seçtim. Öğretmenliğe devam ettim ama bir tarafta da biliyorsunuz benim İktisadi Ticari Bilimler Akademisi mezuniyetim de var. Onu da boş bırakmayalım diyerek on sene kadar da muhasebecilik yaptım. Muhasebeci arkadaşlarım bilirler bu söyleyeceklerimin önemini. O dönemde elimde 80 kadar işletme defteri, 14 tane bilanço esaslarına göre defter vardı. Diğer sigorta işlerini de düşünürseniz epeyce mükellefim vardı. Tam bu mali müşavirlik kanunu çıkacağı sırada ben öğretmenliği tercih ediyorum dedim. Muhasebeciliği bıraktım. Yani işin para tarafına pek bakmadım. Baksaydım daha başka şekilde devam ederdim.

Meslek hayatıma devam ettiğim sırada pek çok konuda çalışmalarım oldu. Bu sırada pek çok konuda eksiklikler olduğunu hissettim. Mesela piyes. Bir piyes yapacağız diyoruz, piyes bulamıyoruz. Biz de öyle bir kaide vardır. Ya imamı bulacaksın ya da imam olacaksın. İmamı bulamadığımız yerde imam olmaya

gayret ettik. O zaman piyes bulamıyorsak oturup yazdık. Kendi yazdığım piyesleri sahneye kendim koydum. Öyle öyle beş altı tane piyesi ben burada, bu salonda, bu sahnede seyircilere izletebildim. Arkadaşlarımız, buna şahittir.

Piyesten sonra bir de Arapça gramer tartışması başladı… Bir ara gramerin çok ağır olduğundan dolayı grameri tamamen iptal edelim, dediler. Gramersiz Arapça gibi bir eğilim başlamıştı. Ben, hayır gramersiz Arapça olmaz ama gramer de biraz hafif olmalı. Yemekteki tuz kadar hafif olmalı diye söylemiştim. Bundan sonra arkadaşların bazıları dedi ki 'mademki öyle diyorsun, o zaman otur, o basit gramer kitabını yaz.' Olur dedim, oturdum. Bir hafta, on günlük bir çalışmayla Arapça gramer kitabını yazdım. Elinizde bulunan "Arapça Kelime ve Cümle Yapısı" adlı kitap böyle ortaya çıktı.

Aslında her kitabın bir hikâyesi var. Ben kitapların hikâyesini uzun uzun anlatacak değilim. Ama sizlere girişte dağıtılan bir kitap vardı; Yedi Sekiz Hasan Paşa kitabı. Onun hikâyesini biraz anlatmak istiyorum. Yedi Sekiz Hasan Paşa konusunda Çorumlu herkes bilgi sahibidir. Sorduğumuz zaman, Yedi Sekiz Hasan Paşa kim denildiğinde herkesin verdiği cevap şudur: Saat Kulesi var ya, işte onu yaptıran adam. Peki başka? O kadar. Yani deniz orda bitti. Ondan sonrası hakkında kimse fikir beyan etmiyordu. Bu biraz da benim zoruma gidiyordu ve Yedi Sekiz Hasan Paşa'yı araştırayım diye başladım. Çorum'daki akrabalarını araştırdım. Akrabasıyım diyenlerin çoğuyla görüştüm. Bilgi belge toplamaya çalıştım. Hepsi o Saat Kulesi'ni gösterip durdular. Fazla bir bilgi bulamayınca ben bu defa kaynağına varmaya çalıştım. Ankara'daki, İstanbul'daki kaynakları taramaya karar verdim.

İstanbul'daki kaynakları tararken sağ olsun, o dönemde Bağcılar Belediye Başkanı Feyzullah Kıyıklık Bey, bana çok büyük bir kolaylık sağladı. Kalabileceğim bir yer temin etti. Emrime bir araba, bir şoför verdi. Sen İstanbul'da istediğin yere git, araştırmalarını yap, dedi. Ben de gittiğim bazı yerlerde araştırmalar yaptım.

İstanbul'un bütün kütüphanelerini, eski ve el yazması eserlerinin bulunduğu meşhur kütüphanelerin hepsini dolaştım. Sadece Yedi Sekiz Hasan Paşa değil onun yaşadığı dönemi de içine alan, Abdülhamit dönemini de içine alan epeyce konuyu araştırdım. Toparladım. O da yetmedi, Yedi Sekiz Hasan Paşa'nın torunlarının yaşadığı yalıya gittim ve onlarla röportaj yaptım.

O günlerde iyi de kar yağıyordu. 2003 kışını hatırlarsınız. Karın İstanbul'u esir aldığı günlerde ben, İstanbul'da bir hafta kadar kaldım. Hatta o zaman farkına vardım. Elektrikler kesilince doğalgaz çalışmıyormuş ve o zaman farkına vardım; doğalgaz çalışmayınca İstanbullu soğukta kaldı, üşüdü, dondu. Yoksa burada, televizyonda izlediğimizde o kadar inandırıcı gelmiyordu bize. Yok canım, o kadar da soğuk olmaz, herkes sobasını yakar oturur, kaloriferini yakar oturur diyordum. Ama kaloriferler de çalışmıyormuş. Neyse akşam olunca binaya jeneratörle elektrik verdiler. Onun ışığında, battaniyenin altında kütüphanelerden topladığım bilgileri kaleme alarak gece sabaha kadar onları toparladım. İşi uzatmamak için çalışmalarımı hızlandırdım. Böylelikle sadece bir hafta kadar kaldım. Osmanlı Arşivi'ne de girdim. Arşivdeki belgeleri topladım ve oradan aldım, geldim. Bir çanta dolusu fotokopi yığıldı. Bazı kitapların tamamının fotokopisini aldım. Onlar da yığıldı evimde.

Artık sıra, onları bir araya getirip yazmaya gelmişti. Çalışma masamın her tarafını böyle donattım. Çalışacağım ama bu şekilde çalışılmaz dedim. Benim tam kapanıp çalışmam lazım. Hanımı da Ankara'ya çocukların yanına gönderdim. Sen orada biraz istirahat et, ben şurada kapanıp çalışayım, dedim. Bir aydan fazla orada kaldı. Ben de sessiz sedasız çalışmaya koyuldum. Sadece Cuma namazlarına çıkıyordum. Namazdan sonra ekmeğimi alıp yine eve dönüyordum. Doğru kitapların başına geçiyordum. Bu şekilde çalıştım. Birçokları neredesin, görünmüyorsun falan dediklerinde dışarıdaydım diyerek geçiştiriyordum.

Kitap hazırlaması, kolay olmuyor. Hani geriden bakıldığı zaman kitaplar kendiliğinden peş peşe mısır patlar gibi geliyor sanılıyor ama hiç de öyle olmuyor. Onu anlatmak için söylüyorum. Bu kitapları tabiatıyla yazdıktan sonra bir de basımı var. Basımı konusunda önce sponsor arıyorum. Çünkü emekli bir adamım. Gelirimiz belli, giderimiz belli. Sponsor bulabilirsem onun sayesinde kitabı bastırıyorum. Bulamazsam, icabında kendim bastırdığım oluyor. Bunda da hiç tereddüt etmiyorum. Kendi cebimizden bastırınca bundan kazanç sağlıyor muyum? Hayır.

Kitapların çok gelir getirdiğini sanan dostlarımız var. Zaman zaman bana, şakayla karışık soruyorlar; bu kadar kitabın var, her birinden şu kadar para kalsa on binlerce lira para kalır, bu kadar parayı ne yapıyorsun? Nereye koyuyorsun? Bu tür soruların cevabı, erbabınca malumdur. Ama ben de cevap vermek yerine gülüp geçiyorum. O kişilerin hangisi beş kuruş verip de benden kitap almış. Diyorum ya bu tür sözleri ciddiye almamak lazım. Yazan arkadaşlar çok iyi bilirler, hiçbir yazar kitap parasıyla ev geçindiremez. Hiç kitap satmadım mı? Elbette sattığım da oldu ve oluyor. Ama onlardan gelen para, bırakın satın aldığım kitapları karşılamayı, çalışma sürecinde çektirdiğim fotokopilerin masraflarını bile karşılamaz.

Yazdığım kitaplarımın listesine bakılırsa üçte ikisi Çorum tarih ve kültürüyle ilgilidir. Bunun farkında olan Çorum Belediyesi, üç dönemdir bu eserlere sahip çıkıyor ve basımını gerçekleştiriyor. Böylece sponsor arama derdinden de beni kurtarmış oluyorlar. Bu nedenle Çorum Belediye Başkanımıza teşekkür ediyorum. Eserlerimize destek ve ilgi devam ettiği sürece bu doğrultuda çalışmaya ve üretmeye çalışacağım. Tabii sağlığım elverdiği ve Rabbim güç verdiği takdirde…

Son konuşmacı olmak zor… Gecenin ilerleyen vaktinde sizlerin ilgisi ve hemşerilerimin desteği devam ettiği sürece Çorum tarih ve kültürüne hizmet etmeye çalışacağım. Buraya kadar gelip salonumuzu şenlendirdiğiniz için hepinize ayrı ayrı

teşekkür ediyorum, gelemeyip de çiçek göndererek sevgi ve ilgilerini esirgemeyen dostlarıma da teşekkür ediyorum. Vefa Gecesi adı altında bana sağlığımda böyle mutlu bir gece yaşattığı için Ensar Vakfı Çorum Şubesi Başkanı ve üyelerine de teşekkür ediyorum. Böyle bir gecede bizleri onurlandıran protokolün sayın üyelerine, hocalarıma, dostlarıma, öğrencilerime, arkadaşlarıma, gönüldaşlarıma tekrar teşekkür ediyor, hepinize saygılarımı sunuyorum.

Ayhan Boyraz:

Hocama bu veciz ve anlamlı konuşmasından dolayı teşekkür ederiz. Kendisine biz de sağlıklı ömürler dileriz.

Şimdi gecemizin plaket bölümüne geçiyoruz. Hocama çok eski günleri hatırlaması için bir farklı hediye hazırladık. Onu da kendisine sunmak için hocaların hocası Mehmet Metin Aşkın hocamızı sahneye davet ediyorum.

Ayhan Boyraz:

Protokolün değerli üyelerini, hocamızın hocalarını, arkadaşlarını, il dışından gelen konuklarımızı, öğrencilerini ve aile fertlerini sahneye davet ediyorum. Hep birlikte bir fotoğraf çektirelim. Bu gecenin anısı olsun.

Basında Vefa Gecesi:

a. Basında çıkan ilkyazı, değerli öğrenci **Halit Yıldırım**'ın ***"Ethem Erkoç'a Vefa Gecesi'ne Dair"*** başlığını taşıyor. Halit Bey, geceye katılanlarla ve izleyicilerle ilgili gözlemlerini sıralamış. Ardından öğrencilik yıllarında beni tanıdıktan sonraki izlenimlerini anlatıyor. Arapça ve Tefsir derslerine girdiğim yılları hatırlıyor. Derslerimizin sıkıcı gelmediğini söylüyor. Sınıfta olumsuz bir davranış gördüğümde öğrenciyi rencide etmeden adrese teslim bir iğneli söz ile konuya tekrar dönüşümü anlatıyor. Mezun olduktan sonra üniversite ortamında nelerle karşılaşabileceklerini söyleyişi ve aynen yaşadığını anlatıyor. Yazısının her kesitinde saygı ve sevgisini hep dile getiriyor.

Yazısını 3 Nisan 2013'de Çorum Hâkimiyet Gazetesi'nde yayınladı.

b. KIYŞAD başkanı **Zübeyde Gökbulut**'un "***Ethem Erkoç'a Vefa Gecesi'nin Ardından"*** başlıklı yazısı Çorum Hâkimiyet Gazetesi'nde 11 Nisan 2013 tarihinde yayınlandı. 2011 yılındaki Âşık Paşa Şiir Şöleni programından beri tanıdığını, saygı duyduğunu anlattı. Hastalığım sırasında ziyarete gelen İbrahim Düğer'in şiirine ve Âşık Toruni tarafından yapılan bestesine işaret ediyor.

İbrahim Düğer

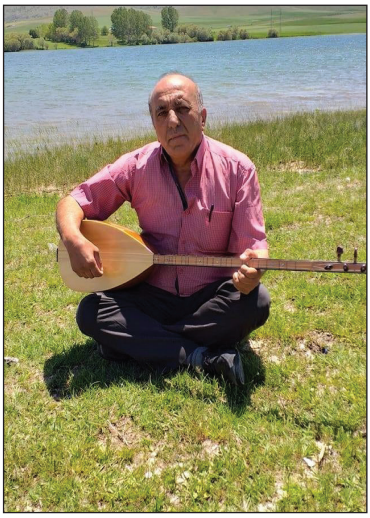

Vefa Gecesi gibi önemli bir etkinliğe şahit olmak üzere KIYŞAD adına Çorum'a gelişlerini anlatıyor. Geceden yaşananlardan çok etkilendiğini ve "gıpta etmedim desem yalan olur" sözüyle açığa vuruyor. Program dâhilinde İbrahim Düğer'in şiirini okuması, Âşık Toruni'nin sesi ve sazıyla bestesini sunmasının salondaki havayı bir anda değiştirdiğini anlatıyor.

Programda emeği geçenlere, dostların misafirperverliğine teşekkür ediyor. Ethem Erkoç'a da sağlıklı, başarılı, hayırlı bir ömür diliyor.

Mesajlar:

Murat Yıldırım:

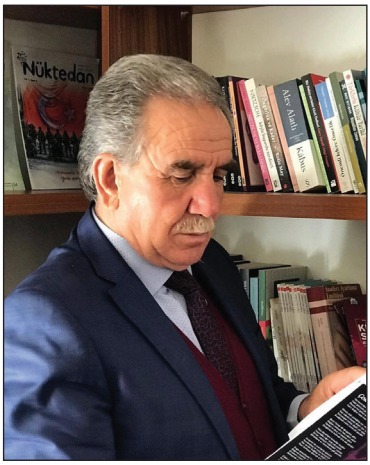

Çorum Milletvekili

Sayın hocam, 2 tane telgrafımız var bunları sizinle paylaşmak istiyorum sizlerle.

"Sayın Halil İbrahim Aşgın, Ensar Vakfı Çorum şube başkanı. Nazik davetiniz için teşekkür ederim. Memleketimizin yetiştirdiği güzel insanlarla hocamız Sayın Ethem Erkoç adına düzenlenen Vefa Gecesi'nin güzel geçmesini diler ve geceyi organize eden Ensar Vakfımızı ve kıymetli yöneticilerini tebrik ederim. Bu vesileyle tüm davetli katılımcılara selam sevgi ve muhabbetlerimi iletirim."

***Agâh Kafka*s:**

Sağlık Bakan Yardımcısı

"Vakfımız tarafından değerli hocam Ethem Erkoç için düzenlenen vefa gecesine nazik davetiniz için teşekkür ederim. Ancak aynı tarihte daha önceden belirlenen yoğun programım nedeniyle davetinize katılamayacağım. Programınızın iyi geçmesini diler, şahsınıza tüm katılımcılara ve tüm hemşerilerime selam ve saygılarımı sunarım."

ÜNİVERSİTEDE SOHBETLER-ZİYARETLER

ÖĞRENCİLERLE SOHBET

Hitit Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Tarih ve Kültür Araştırmaları Kulübü öğrencileri, benimle görüşmek istediler. 4 Nisan 2013 günü Çorum Hâkimiyet Gazetesi'nde buluştuk.

Öğrenciler, Osmanlı döneminde Çorum nasıldı diye söze girdiler. O dönemde Çorum'un idari yapısını anlattıktan sonra gençler, eski düğün törenlerini ve düğünlerdeki oyunları sordular. Ondan sonra Saat Kulesi'nden ve Ulu Camii'nin tarihçesinden bazı şeyler sordular. Derken sohbetimiz bir buçuk saat kadar sürdü.

Öğrenciler, verdiğimiz bilgilerden memnun olduklarını ifade ettikten sonra teşekkür edip ayrılmadan önce Ensar Vakfı Çorum Şubesi tarafından şahsım için düzenlenen "Vefa Gecesi"nden dolayı tebriklerini sundular.

REKTÖR REHA METİN ALKAN'IN ZİYARETİ

Üniversitemiz Rektörü Sayın Prof. Dr. Reha Metin Alkan, Vefa Gecesi öncesi, evimde beni ziyaret etti. Bu nezaket ziyaretinde benim için "Sayın Hocamız, eğitim ve düşünce hayatına 20'ye aşkın sayıda eser kazandırarak ve binlerce öğrenci yetiştirerek katkıda bulunan değerli öğretmen, ilahiyatçı, yazar, gazeteci, düşünce ve aksiyon adamı" diye söz etti. Fikir ve görüşlerimden pek çok kez yararlandığını ifade etti.

Rektörümüz, Ensar Vakfı tarafından düzenlenen Vefa Gecesi'nin büyük bir incelik olduğunu hatırlatarak, şahsıma sağlık ve başarı dolu bir ömür diledi. Kendisinin o gece il dışında olacağını, bu nedenle geceye katılamayacağını ifade etti.

Ben de ziyaretinden memnuniyet duyduğumu belirttim. Onun döneminde üniversitemizin hızla gelişmekte olduğunu, Çorum'a büyük bir canlılık kattığını ifade ettim. Rektörümüz Prof. Dr. Alkan'a teşekkürlerimi arz ettim.

FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİNDE SÖYLEŞİ

Fen Edebiyat Fakültesi'nde "Kültür, Sanat, Kariyer ve Gelişim Günleri" kapsamında Fen Edebiyat Fakültesi salonunda 24 Mayıs 2013 tarihinde ***"Yazı ve Kitap Üzerine"*** başlıklı bir söyleşide bulundum.

İyi bir yazar olmak için öncelikle iyi bir okur olmak gerektiğini ifade ederek söze başladım. Yazarlık sürecimin safhalarını anlattım. Okurken ve yazarken sözlük kullanmanın önemine işaret ettim. İlk yazdığım dergi ve gazeteleri sıraladım. İhtiyaçtan dolayı tiyatro yazmaya ağırlık verdimi söyledim.

Öğretmen olmak isteyenlere de şunu söyledim: "Öğretmenlik mesleğinde üç önemli unsur vardır: espri gücü, ilmi yeterlilik ve sınıfa hâkimiyet. Bu üç unsur bir araya geldiğinde örnek bir öğretmenden söz edebiliriz." Öğrencilere Konfüçyüs'ün "Allah'ım bana kitap dolu bir evle, çiçek dolu bir bahçe ver" duasıyla konuşmamı tamamladım.

30.05.2013 tarihinde Rektörümüz Sayın Prof. Dr. Reha Metin Alkan'dan fakültedeki bu etkinliğinden dolayı teşekkür mesajı geldi.

SİLOPİ SEYEHATİ

Oğlum Abdullah, matematik öğretmeni olarak mezun olduktan sonra KPSS'ye girerek iyi bir puan aldı. Ancak o dönemde puanı ne olursa olsun ancak doğu illerine atanabiliyordu. O da 2013 yılında Silopi İmam Hatip Lisesi'ne matematik öğretmeni olarak atandı.

Bir kez olsun gel, yerimi gör, diye ısrarı üzerine gitmeye karar verdim. O da bana Ankara-Diyarbakır uçak bileti gönderdi. 1 Mayıs 2013 Çarşamba günü Ankara Esenboğa havaalanından hareket ettik. Bir saat sonra Diyarbakır havaalanına vardık. Orada beni oğlum Abdullah, arkadaşları Azad ve İlker karşıladılar.

Arabayla kısa bir Diyarbakır turundan sonra Mardin'e yöneldik. Orada doğunun et kültürüyle tanışmaya başladım. İlk defa senbusek denilen kapalı lahmacun yedim. Yemekten sonra Mardin'in tarihi evlerini, konaklarını, camilerini, üniversite kampüsünü dolaştık. Burayı tekrar ziyaret etmek üzere Silopi'ye doğru yola çıktık. Nusaybin-Cizre yoluyla yatsı vakti Silopi'ye ulaştık.

Silopi, Şırnak'a bağlı şirin bir ilçe. 90.000 civarında nüfusu var. Habur Sınır Kapısı sayesinde hızla gelişiyor ve büyüyor. Silopi, Hz. Nuh'un gemisinin oturduğu Cudi Dağı'nın eteğinde yer alıyor. Şehrin güneyinde Irak sınırları içindeki Hayırsız Dağları'na kadar uzanan dümdüz bir ova bulunmaktadır.

Sabahleyin Abdullah, derse gitti. Ben de sokağa çıkıp bir dolaşayım dedim. Sokaklarda Türkçe konuşanların sayısı pek azdır. Lokantalarda bile Türkçe konuşabilenler az bulunuyormuş.

O günlerde ben, güvenlik endişesiyle gece dışarı çıkmak istemiyordum. Ama gençler, böyle bir endişe olmadığını söyleyerek beni çay bahçelerine götürdüler. Cuma gününe gelince özellikle Kürtçe hutbe okunan bir camiye gitmek istedim. Abdullah da yakınlarından öyle bir cami olduğunu söyledi. Hoca Efendi, ezandan önce Kürtçe olarak vaaz etti. Sonra hutbede de Kürtçe nasihatta bulundu. Konuşmanın içinde geçen ayet ve hadislerin Arapça oluşu nedeniyle konuyu epeyce anladım. Cuma namazının farzını kıldıktan sonra cemaatin çoğu dağıldı. Şafiler sünnet namazları kılmadıkları için bunu anlayabildim. Namazdan sonra İmam Efendi'yle bir yerde oturup sohbet etti. Abdullah'ın arkadaşıymış, İlahiyat Fakültesi mezunuymuş.

Cuma namazından sonra İmam Hatip Lisesi'ne gittik. Okul, otuz iki derslikli güzel bir binaya sahipti. Fiziki yönden mükemmel. Halkın ilgisi de çok iyi. Ancak branş öğretmeni açığı çok fazla. Okul müdürü de aynı şeyden dertli.

Cumartesi günü Midyat-Mardin gezisi yapmayı planlamışlar. Abdullah bir araba ayarlamış. Sabah erkenden yola çıktık. Abdullah ile beraber İlker, Azad ve bir arkadaşı daha vardı. ***Cizre'yi, Kasrik'i geçtik. İdil'e yaklaştığımız sırada, nasıl olduğunu anlayamadan araba sola doğru kıvrıldı ve takla attı. İçinden sağ salim çıktık.*** Araba yolun ortasında kaldığı için Jandarmaya haber verdik. Onlar gelene kadar biz de yol kenarında oturup simitlerimizi yiyorduk.

Jandarma geldi. Arabaya baktı. Araba ters dönmüş, dört kapısı da açık, içindekiler hastaneye mi gitti, diye sordu. Biz de hayır dedik. İçindekilerin bizler olduğunu söyledik. Başçavuş inanamadı. Biz ısrar edince nasıl çıktığımızı sordu. İç kanama olabilir endişesiyle dönüşte hastaneye gidip kontrolden geçmemizi söyledi. Resmi tutanaklardan sonra çekiciyle arabayı alıp servise götürdüler. Azad da Silopi'den yeni bir araç çağırdı. Kardeşi gelip bizi tekrar Silopi'ye getirdi.

Bu kaza haberini orada da Çorum'da da hiç anlatmadım. İlk defa burada açıklamış oluyorum. O gün Midyat-Mardin gezisini gerçekleştiremedik. Bunun üzerine Silopi yakınlarında bir korucu köyü var, oraya gidelim dediler. O beldenin ileri gelenlerinden Hacı, bizi aracına aldı, yola koyuldu.

Sonunda Görümlü köyüne vardık. Köy, bakımlı, yolları asfalttı. Köy konağı bile vardı. Yolumuza devam ederken demir kapılı bir yerden geçtik. Burası beldenin kapısıymış. Teröristler, daha çok buradan baskın yapıyorlarmış. Güvenlik için bu demir kapı yapılmış. Geceleri bu kapıya elektrik veriliyormuş. Korucular, gece gündüz devriye geziyorlar. Bu kapıdan geçip biraz ilerledik. Etrafı birkaç yüz metre yükseklikte dik kayalıklarla çevrili bir vadiye girdik. Cudi Dağı'nın eteğinde şırıl şırıl suların aktığı derede çocuklar suya dalıp çıkıyorlardı. Köyün alt tarafında ise köy mezarlığı yer alıyordu. Burada terörde can veren 75 şehidimizin kabri vardı.

Burada huzur olursa diyorlar, Cudi'nin uzantısı olan bu dağlardaki linyit yatakları işletilebilir. Yanında kurulan Ceytaş Termik santralinde sürekli enerji üretilir. Alttaki petroller ortaya çıkar, pompalar harıl harıl çalışır. Petrol almayız, biz petrol ihraç ederiz diyorlar.

O gün Görümlü Beldesi'ni ziyaret, bana çok geniş ufuklar açtı. O hızla bir de Cudi Dağı'na çıkalım, Sefine denilen geminin oturduğu yeri görelim dedim ama maalesef gidemedik. Zira teröristler, oraları bombalarla, mayınlarla tuzaklamışlar.

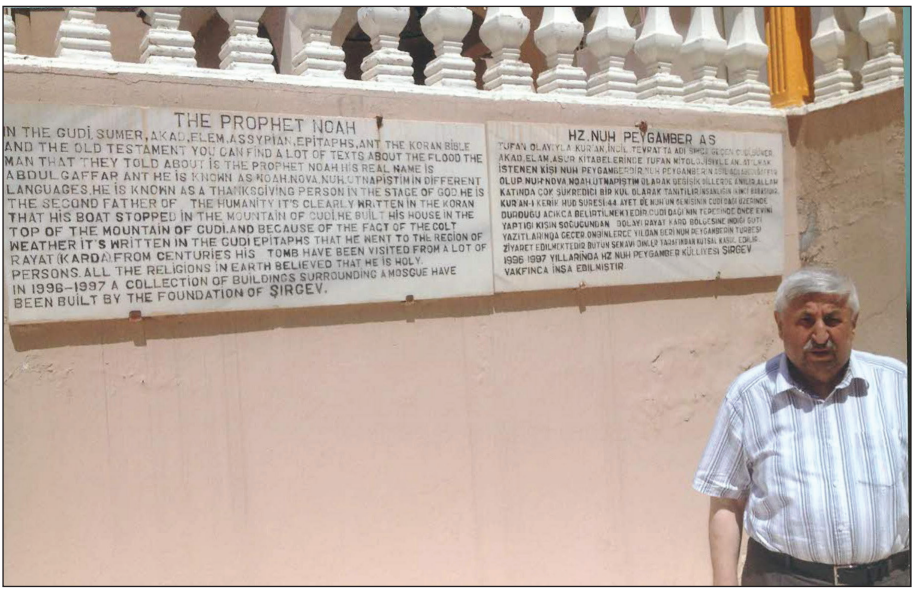

Cizre hz. Nuh Cami

Cudi'ye gidemediysek de Azad Bey, bizi Cizre'ye götürdü. Orada Hz. Nuh'un türbesini ziyaret ettik. Caminin avlusunda ünlü fizik ve

mekanik bilgini İsmail el-Cezeri'nin kabrini de ziyaret ettik. Ünlü şair Ahmet Hani'nin kavuşamayan âşıkların aşkını ölümsüzleştirmesiyle tanınan Mem u Zin'in kabirlerini de gördük. Abdaliyye ve Kırmızı Medreseyi gezdik.

Dicle'nin derin sularını, Cizre Ovası'nı geride bırakarak Azad Bey'in yeğeni Adem'in kaptanlığında Şırnak yolunda, dere kenarında Kasrik Boğazı'na vardık. İki tarafı da yüksek dağlarla çevrili çok özel bir dinlenme tesisinde et yemeklerine yumulduk. Etrafımızdaki masalarda farklı milletlerden insanlar vardı. Mesela arkamızdaki masada Barzani'nin Mezopotamya televizyon kanalından bir ekip, yemek yiyor, sohbet ediyordu.

5 Mayıs 2013 Pazar günü, Salahattin Bey, arabasıyla bizi alıp Midyat'a doğru yola çıktı. Midyat'a varmadan önemli bir mekân var dediler. Süryaniler için tarihi ve manevi değeri olan Mor Gabriel manastırını görmek istedik. Ancak ayin devam ettiği için giremedik.

Hasankeyf Dicle Kenarı

Oradan Hasankeyf'e geçtik. Şehrin nüfusu çok az ama ziyaretçiler nedeniyle çarşısı çok kalabaydı. Hasankeyf, tarihi ve doğal güzellikleriyle çok farklı bir kent. Turizm hizmetinde çarşısı, mağazaları, taştan oyma mekânları, tarihi camileri ile çok muhteşem bir belde. Çarşıdan epeyce tarihi eşya aldık. Orası bence doğunun Göreme'si/Kapadokya'sı. Öğle yemeğini 40 metre kadar inerek Dicle'nin kenarında yedik. Malum olduğu üzere yine et yemekleriyle donatılmış sofrada. Ta o zaman söyleniyordu burada baraj yapılacağı ve buraların sular altında kalacağı. Bu güzellik kaybolacak diye üzülmüştüm.

Hasankeyf'ten sonra Midyat'a geçtik. Orası, Süryanilerle Müslümanların bir arada yaşadıkları örnek bir kent. Midyat'ın tarihi dokusunu korumak için eski taş binalara hiç dokunulmadan yanına yeni bir şehir kurulmuş. Tarihi Midyat'ta camiler, kiliseler, konaklar, dükkânlar, hemen hepsi aynı sarı taştan inşa edilmiştir.

Midyat'ta tarihi mekânları gezerken Konukevi denilen meşhur konağa uğradık. Burada Sıla dizisi, Sakarya Fırat dizisinin bir bölümü çekilmiş. Şu anda müze gibi çalışıyor. Çok güzel tarihi bir konak. Dördüncü katın terasından baktığımızda çevrede pek çok Süryani kilisesi gördük. Tarihi Cevdet Paşa Camii'nde öğle namazını kılıp yola çıktık.

Bu arada Midyat yakınında bir Yezidi Köyü olduğunu duyduk. Şeytana tapan Yezidilerin yaşadıkları mekânı görmek, yaşantıları ve kültürleri konusunda fikir edinmek istedik ama vaktimiz dar olduğu için uğrayamadık.

Mardin'e vardığımızda akşam olmuştu. Burası da iki bölümden oluşuyor. Eski Mardin bölümü, sarı taşlardan yapılmış tarihi yapılarla dolu. Hz. Ömer devrinden beri İslam beldesi olan Mardin'de Melik Mahmut Cami, Şehidiye Camii, Abdullatif Cami, Ulu Camii gibi tarihi camileri ziyaret ettik. Mesai saatinde yetişemediğimiz için Hatuniye ve

Kasımiye Medreselerine giremedik. Kayseriye denilen yeraltı çarşısını gezdik. Tarihi dokunun ve Ahi kültürünün korunduğunu gördük. Ulu Cami'de yatsı namazını kılıp yola çıktık.

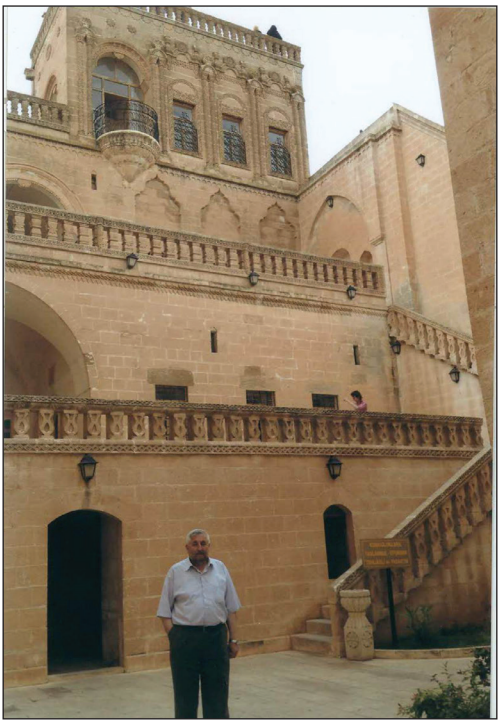

Midyat Konuk Evi

On kilometre kadar uzaklaşınca dönüp şehre baktık. Şehir ışıklandırıldığı için pırıl pırıl görünüyordu. Tepede Mardin Kalesi ve çevresinde altın gerdanlık gibi görünen o şehri, bir süre izledik.

Nusaybin yoluyla Silopi'ye yöneldik. Bize bu gezi ile mutlu bir gün yaşatan Selahattin Bey'le Azad Bey'e de teşekkür ettik.

Pazartesi günü Silopi'de gezdik. Yol boyunca dikkatimi çeken en tuhaf şey, orta refüjde ineklerin rahat rahat yatıyor olmasıydı. Bunlar, halkın kapıya koymuş olduğu çöplerle besleniyormuş. İlçe halkı, buna iyice alışmış. Sanki bu ineklerin dokunulmazlıkları var(!).

Silopi'de yerel basını da görmek istedim. Silopi Gazetesi sahibi Dündar Sansur ile görüştüm. Yöre ile ilgili bilgiler aldım. Bölgenin Şehr-i Nuh diye anıldığından bahsetti. Cudi Dağı'nı ve Sefine-i Nuh'u anlattı. Birkaç gazete örneği alarak oradan ayrıldık.

Azad'ın evinde Silopi'de Veda

Silopi'ye vardığım günden itibaren şehrin yerli halkı, bizi sürekli yemeğe davet ediyorlardı. Bir ikisine gittik ama ev sahibimiz Azad Bey'in daveti farklıydı. Edebiyatçı İlker Bey, bankacı Selahattin Bey, Abdullah ve ben, kapı komşumuz Azad

Bey'in evine gittik. Ev, şark usulü yer minderleri ve yastıklarla döşeliydi. Annesi, babası ve ağabeyi il dışında olduğu için Azad Bey hane sahibiydi.

Habur Sınır Kapısında

Gençler, yer sofrasını serdiler, yemekleri getirmeye başladılar. Önce büyük tepsi içinde pilav gelmeye başladı ki üzerindeki etlerden pilav görülmüyordu. Yanında sebzeli saç kavurmaya benzeyen büyük bir lenger geldi. Sofranın iki başına fırında kızartılmış iki iri tavuk yerleştirmişti. Dört köşesine büyük kaplarla içli köfte konulmuştu. Salata, cacık, ayran ve meşrubat da soframızın süsüydü. Sıcak pideler de sıralanmıştı. Her şeşiyle mükellef bir ağa sofrasıydı. Buyurun dediler.

Gün boyunca oturduğumuz her yerde et yemekleri yediğimiz için sofradakilere fazla dokunamadık. Sofrada altı kişi vardı. O yemekleri bitirme şansımız yoktu. Doyduk, duamızı yapıp sofradan kalktık. Azad'ın yeğeni sofrayı topladı, yemekleri içeri götürdü. O yemekler, hane halkına da yetecek kadardı.

Bu, benim için Veda Yemeği idi. Bu sofrayı, iltifatlı ve konukseverliği asla unutamam. Çay ve sohbetten sonra Azad'a cömertliği için teşekkür edip ayrıldık.

9 Mayıs 2013 Perşembe günü artık Silopi'den ayrılma vakti gelmişti. Abdullah'ın kiraladığı taksi ile Cizre-Nusaybin-Mardin yoluyla Mardin Kapı'dan Diyarbakır'a girdik. Surları yakından görmek için arabadan inip surları ve iç mekânlarını inceleme fırsatı bulduk. Beş km. uzunluğundaki surları detaylı olarak tetkik etmek mümkün değildi. Diyarbakır'da bir saat kadar dolaştık. Havaalanına vardık. Abdullah ile vedalaşıp uçağa bindim. Bir saat sonra Ankara'ya ulaştım.

Bu kadar kısa sürede hem çok yer gezebildim hem de bu kadar farklı kültürü yakından görme imkânı buldum.

SALİM ALTUNAY'IN ARDINDAN

Selim Altunay, yetmişli yıllarda öğrencimdi. Sessiz ve sakin bir kişiliği vardı. Hamamözü ilçesinden gelmişti. Salim Akaydın İlk Öğretimde müdürlük yaptığı sırada ziyaret etmiştim. Yine halim selim bir müdürdü. Yıllar sonra mezun olduğu okula müdür oldu. Rütbesi makamı büyüdü ama o yine mütevazı idi. Çevresinde tahakküm etmeyi düşünecek karakterde değildi.

Tebrik etmek ve hayırlı olsun demek için uğradığımda beni büyük bir saygıyla karşıladı. Bir süre sohbet ettik. Dış kapıya kadar uğurlama nezaketinde bulundu. Yanına uğradığım anlarda yanına öğrenci geliyordu, veli geliyordu, öğretmen geliyordu. Hepsini dinliyor ve sorununa çözüm üretmeye çalışıyordu.

İmam Hatip sevdalısıydı. Onun döneminde bir yılda bin üçten fazla yeni kayıt yapıldı. Hiçbirini dışarıda bırakmadı. İlk yılı okulu ve çevresini gözlemlemekle geçse de ikinci yılda binaların ihtiyaçlarını giderdi. Son yılda da okulun çevresindeki bahçeyi imara yöneldi. Karma karışık bir ormana dönmüş bahçeyi bir düzene soktu. Kilit taşları ve piknik unsurlarıyla bir park havası verdi.

Okuldaki bu gelişmeleri, evimin balkonundan günbegün izliyordum. On beş yıl burada durup da hiçbir çivi çakmayan idarecilere de ne diyeceğimi bilemiyordum. En son gördüğümde Salim Hoca, elinde hortumla yeni ekilen çimleri suluyordu. Kolay gelsin deyip ayaküstü sohbet ettik. Ertesi gün ben Silopi'ye doğru yola çıktım.

Silopi'den Ankara'ya döndüğümde telefonuma mesajlar gelmeye başladı. Salim Hoca'nın, kaza geçirdiğini 10 Ağustos 2013'de trafik kazası sonucu vefat ettiğini duyunca neye uğradığımı şaşırdım. Ama böylesi bir ayrılık, acı ve zor geldi bana.

O, insan harcamayı değil, adam yetiştirmeyi düşünen bir eğitimciydi. Öğrencisinin seviyesine inmeyi de, öğretmeni teşvik etmesini de biliyordu. Onun içindir ki vefat haberini duyan binlerce insan, Ulu Cami'ye koşmuş. Cenaze namazında hayır duada bulunmak dileğiyle saf tutmuş, caminin içinde, avlusunda yer bulamayanlar cadde de katılmışlar namaza. Allah'ım, bu ne büyük sevgi!

Salim Hoca'ya tekrar Allah'tan rahmet diliyorum.

MECİTÖZÜ'NDE BİR İLK

2013 yılında Meciztözü'nde genç ve dinamik bir kaymakam vardı: Cüneyt Epçim. Mecitözü'ne geldiği andan itibaren kalıcı bir şeyler yapmak istiyordu. Günlük işlerin yanı sıra kent tarih ve kültürünü ilgilendiren bir çalışma yapmak niyetindeydi.

Kaymakam Bey, önce eski kaymakamlık binasını, eski askerlik şubesi binasını ve eski özel idare binasını restore ettirdi. Askerlik şubesini, restore ettirdikten sonra Kültür ve Kent Müzesi olarak hizmete açtı.

Bu arada ilk defa Mecitözü tarihine ışık tutacak bir eser hazırlamayı planlamış. Önce bir ekip kurmuş. Ardından Mecitözülü olup da belli mevkilerde görev yapan ve kentine gönül bağıyla bağlı

olan hemşerileriyle diyalog kurmuş ve onların desteğini almış. Benim Elvan Çelebi ile ilgili çalışmalarımı ve Hüseyin Hüsamettin'in Amasya Tarihi adlı eserinden Mecitözü ile ilgili bölümleri taramış. Arşivden epeyce belge temin etmiş. Sonunda "Zaman ve Belgelerle Mecitözü" adlı belgesel kitabı hazırlatmış. Bu, Mecitözü için bir ilk. Sayın Cüneyt Epçim'i tebrik ediyorum. Yeni valilik görevinde de başarılar diliyorum.

SON DEVİR MEŞAYIHI

Tasavvufi geleneği, kültürel mirası inceleyip yeni nesillere aktarmak gerekir düşüncesindeyim. Özellikle Çorum'da yaşamış son devir meşayıhını yani şeyhlerini bir kez daha hatırlamak ve gençlere duyurmak istedim. Tarikatlardaki mertebeleri ve zikir usullerini aktarmaya çalıştım. Bunlar adına Çorum'da kurulan tekkelerden söz ettim. Sonra bu tarikatların Çorum'da yaşamış ve iz bırakmış olan pirlerini, hayat hikâyeleri ve menkıbeleriyle beraber naklettim.

Bu konuda genellikle kendi kaynaklarına başvurdum. Mensup ve müntesiplerinin dile getirdikleri keramet ve menkıbeleri, yorumsuz naklettim. Keşif, keramet ve menkıbelerin ancak sahibini ilgilendirdiğini, başkalarına delil olamayacağını vurguladım. Her mümin için esas olanın Allah'a kulluk olduğuna, emredilen ibadetleri harfiyen yerine getirip haramlardan kaçınmak olduğuna daima işaret ettim.

Tasavvuf, bir hal ilmidir. İslamın zahiriyle çelişmemek kaydıyla batınını da kavrayan marifet bilgisidir. Maddi ve manevi kirlerden arınıp güzel ahlak ve vasıfları kazanarak dini, özüne uygun bir keyfiyetle yaşayabilme gayretidir.

Bu bilgiler ışığında gerçek şeyhin özelliklerini şöyle dile getirmiştim:

"Gerçek şeyh veya mürşit, öncelikle haramlardan kaçınır, farzları yerine getirir. Yaşantısında Kitap ve Sünnet dışına çıkmamaya özen gösterir. Hayatında Allah'ın murakabesinde olduğunu asla unutmaz. Hal ve davranışlarıyla müritlerine, Müslim-gayrimüslim tüm insanlara örnek olması gerektiği bilinciyle hareket eder. Yaptığı işleri, Allah rızası için yapar. Dünya menfaati, servet ve makam hırsı için veya şehvet duygusuyla yapmaz. Kadınlara karşı şer'i ölçülerin dışında bir davranışta bulunamaz. İslamın emir ve yasaklarına aykırı hareket eden, servet ve şehvet esiri olan kişilerden şeyh olmaz. Böyle olup da şeyh olduğunu iddia eden sahtekarlardan ve zındıklardan uzak durmak gerekir."

Eser ortaya çıkınca 2013 yılının Ekim ayında Belediye Başkanımız Muzaffer Külcü'nün talimatıyla basımı gerçekleştirildi. Çorum'da halen müntesipleri bulunan tarikat erbanınca okunmaya başladı. Mesela Bektaşi tarikatı mensuplarının çok ilgisini çekmiş olmalı ki birçok dede, beni arayarak teşekkür etti. Diğer tarikat erbabınca da olumlu dönüşler oldu. Kitabın olumlu etkiler bırakmasından ben de memnunum.

KIRŞEHİR'DE ÂŞIK PAŞA KONFERANSI

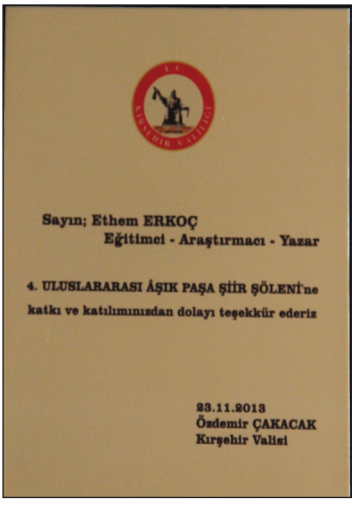
Sayın; Ethem ERKOÇ
Eğitimci - Araştırmacı - Yazar

4. ULUSLARARASI ÂŞIK PAŞA ŞİİR ŞÖLENİ'ne katkı ve katılımınızdan dolayı teşekkür ederiz

23.11.2013
Özdemir ÇAKACAK
Kırşehir Valisi

Türk dilinin gelişmesi ve yayılmasında büyük hizmetlerde bulunan Âşık Paşa adına Kırşehir'de düzenlenen Uluslararası Şiir Şöleni'ne Çorum'dan Elvan Çelebi Belediye Başkanı Hamdi Özseçer'le birlikte katıldık.

Zira Kırşehirli dostlarım beni hastalığım sırasında hem Ankara'da hem de Çorum'da ziyaret etmişlerdi. Vefa gecemde de tam kadro katılarak şeref vermişlerdi.Kırşehir valiliği, Belediye Başkanlığı ve Kırşehir

Yazarlar ve Şairler Derneği (KIYŞAD) ile İLESAM temsilcilerinin ortaklaşa düzenledikleri program çerçevesinde 22 Kasım 2013 Cuma günü Polis Meslek Yüksek Okulu'nda Âşık Paşa konulu bir konferans verdim. Konferansa katılım yüksekti. Konunun ilgilileri, ilin üst düzey yöneticileri ve üniversite hocalarının yanı sıra yüksekokul öğrencilerinin tamamı oradaydı.

Konferansta Âşık Paşa'nın hayatı ve düşüncelerini anlattım. İlk defa eserlerini Türkçe yazan bir şair olarak Âşık Paşa'nın Türk Dili'nin resmi dil ve edebiyat dili olarak kullanılmasındaki rolü ve etkisini vurguladım. Konferans, ilgiyle izlendi. Orada şahsıma plaket verildi.

Ertesi gün şehir merkezindeki Kültür Merkezi'nde şiir şöleni yapıldı. Protokol konuşmalarının ardından yurt içi ve yurt dışından katılan şairler, şiirlerini sunarak bir edebiyat ve müzik ziyafeti verdiler. Burada da şairlerin ve ozanların yanı sıra bize de birer katılım belgesi ve plaket verdiler.

Ayrıca Kaman ilçesine, Malya Ovası'na, Seyfe Gölü'ne gezi düzenlediler. Orada Devlet Üretme Çiftliği'ni de görmek nasip oldu. Kırşehir'de böylece üç günü dolu dolu yaşadık ve her şeyiyle değerlendirdik.

HACI BEKTAŞ-I VELİ TÜRBESİ'Nİ ZİYARET

Kırşehir'deki Şiir Şöleni'nden sonra çevre gezileri sırasında 23 Kasım 2013 Cumartesi günü ekipten izin alarak komşu il Nevşehir'e doğru yola çıktık. Hamdi Özseçer ve ben, eşlerimizle birlikte Hacı Bektaş-i Veli türbesi niyetiyle bu istikamete yöneldik. Otuz yıl önce de bu yoldan geçmiştik. O zamanlar köy yolu gibiydi. Bu defa üç gidiş üç gelişli, çok geniş ve bölünmüş yolda ilerledik.

Hünkâr Hacı Bektaş-ı Veli (1209-1271), Sulucakarahöyük denilen bu yerde tekke kurmuş ve halkı irşat etmiştir. Vefat ettiğinde tekkenin bir bölümünde defnedilmiştir. O zamandan beri burası hem tekke hem de türbedir. Günümüzde müze olarak ziyarete açıktır.

Biz de biletimizi aldık. Taç kapıdan girdik. Üçler çeşmesinde abdestimizi alarak Dergâh Avlusuna geçtik. Aslanlı çeşmeden su içtik. Tekkenin sağındaki mescitte öğle namazı kıldık camiden çıkınca karşımızdaki Meydan Evi'ne girdik. Tarikata girme törenleri, ikrar alma törenleri ve cem ayinleri burada yapılıyormuş.

Meydan Evi; sofa, meydan odası (cem odası), meydancı baba odası ve mutfak gibi bölümlerden oluşuyor. Meydan Odası ve Baba odası, Bektaşilikte önemli olan kırlangıç kuşunu andıran teknikle inşa edilmiş bir tavan ile örtülüdür. İç bölümlerde on iki İmamı temsil eden postlar, Hacı Bektaş-ı Veli, Balım Sultan ve tarikat önderlerinin portreleri ve resimleri yer almaktadır.

Müzedeki bir levhada on iki hizmet için on iki görevli sayılmaktadır: Mürşit (dede, dedebaba), rehber, gözcü, çerağcı, zakir, ferraş (süpürgeci), sofacı (lokmacı), meydancı, haberci, ibriktar, saki ve bekçi (bevvab).

Meydan evinin son bölümünde dergâhın kileri yer almaktadır. Burada çuval ve sepetlerde çok çeşitli kuru malzeme sergilenmektedir.

İkinci avlunun en önemli bölümlerinden biri de Aşevi'dir. Burada büyük kazan ve pek çok mutfak eşyası yer almaktadır.

Sonra Hazret Avlusu, Pir Evi de denilen üçüncü avluya geçtik, sağ tarafında Çilehane bulunmaktadır. Hacı Bektaş-ı Veli, burada kırk gün, kırk gece inzivaya çekilirmiş. Yemek ve su ihtiyacını burada sağlarmış. Buraya girenler, hiç dışarı çıkmadan, yatmadan diz üstü otururlarmış.

Çilehane'den sonra Kırklar Meydanı denilen geniş salona geçtik. Burada bazı mezarlar var ama en önemli mekân, şüphesiz ki Hünkâr Hacı Bektaş-i Veli'nin türbesinin bulunduğu odadır. Biz de bu odaya saygıyla girdik ve Hünkar'ın kabrinin başında Fatiha okuduk.

Ziyaret sırasında farklı davranışlar sergileyenlere rastladık. Ama onlarla hiç ilgilenmedik. Çıkınca hediyelik eşya dükkânlarından bazı şeyler aldık.

Hacı Bektaş-ı Veli dergâhını ziyaret ettikten sonra orada bazı müzelere daha uğramamız mümkündü. Vaktimiz kalmadığı için Kırşehir'e dönmeye karar verdik. O Cumartesi gününü de böylece dolu dolu değerlendirmiş olduk. Ziyaretlere kendimizi öyle kaptırdık ki öğle yemeğimizi ancak mekânımıza dönünce yiyebildik.

MERKEZ İMAM HATİP LİSESİ'NDE SÖYLEŞİ

Mezun olduğum ve uzun yıllar hizmet ettiğim okulumdan davet gelince asla hayır diyemezdim. İmam Hatip Okulları'nın kuruluşunun 100.yılı dolayısıyla öğrencilere hitap etmem istendi. Severek gittim. 29.11.2013

Eski günlerim aklıma geldi. Pırıl pırıl gençler, karşımdalar. Başlarında öğretmenleri var. Çoğu da benim eski öğrencilerim. Üç kuşak bir aradayız. Önce öğretmenlere bir uyarıda bulundum. "Bu öğrenciler, size emanet edilmiş birer cevherdir. Bu cevheri iyi işleyin. Çok sayıda elmas elde edin. Sakın bu cevherin çoğunu çürüğe ayırmayın. Zira bu milletin evlatları, bu milletin en değerli varlıklarıdır" dedim.

Öğrencilere de "Milletimize ve bu okullara emek veren büyüklerimize layık olalım" diyerek söze başladım. Eski mezunların çektikleri sıkıntılardan örnekler verdim. Bu okulların çok zor şartlar altında kurulduğunu ve sürekli engeller çıkarıldığını anlattım. Günümüzde önlerindeki engellerin kalktığını, modern binalarda ve çok iyi şartlarda eğitim imkânına kavuştuklarını, bu şans ve imkânları en iyi şekilde değerlendirmelerini hatırlattım.

Konuşmamızın ilgiyle izlenmiş olmasından mutlu oldum.

İDRAK DERGİSİ VE BİR SÖYLEŞİ

Seksenli yıllarda İdrak Dergisi'ni çıkarttığımız günler hatırıma geldi. 2000'li yıllarda farklı bir formatla, ofset baskıyla İdrak Dergisi yeniden yayınlanmaya başlamıştı. İdarecilerin ricası üzerine dergi adına öğrencilerin röportaj taleplerini kabul ettim.

İmam Hatip Okulu'na nasıl başladığımı sordular. O günlerdeki duygularımı öğrenmek istediler. İmam Hatip Okulu'nun ve öğrencilerin dünü ve bugünü arasındaki farka gelince beni o yokluk günlerine götürdüler. Bin bir yoklukla okumaya çalışan arkadaşlarımızdan örnekler verdim. Halkın bağrına basmasına

rağmen bazı öğretmenlerin bizi nasıl hor gördüklerini anlattım. Artık mazeretimizin kalmadığını hatırlatarak geleceğe iyi hazırlanmaları gerektiğini söyledim.

Bu söyleşimiz, İdrak Dergisi'nin Şubat 2014 tarihli 12. sayısında yayınlandı.

KAYIT DIŞI SİYASET

Cemaatin kuluçka makinesi durumundaki dershanelerin kapatılması kararı, siyaset-cemaat çatışmasında dönüm noktasıdır. Meğer dershaneler, muhafazakâr halkımızın beklentilerine cevap almak yerine bir kadro hazırlamak amacıyla kurulmuş. Bunu ilk anda anlamak zordu.

Zekât, fitre toplanıyordu. Gazeteye mecburi abone yapılıyordu. Kurban derileri ve paylarına göz dikiliyordu. Sırf ahlaklı ve dindar nesil yetiştirme kandırmacasıyla. Halkımız, saf duygularla davetlerine icabet etti.

Halktan toplanan paralarla yurt dışında okullar kurulduğu iddia ediliyordu. Oralardan öğrenciler getirilerek yurt içinde Türkçe Olimpiyatlar düzenliyorlardı. Yabancı dilde bir türkü okur gibi çocuklara birer türkü veya şarkı öğretip halkın gururunu okşuyorlardı. Buna tüm belediyeler destek oluyordu.

Bunun propagandası için sürekli yeni gazeteler çıkartılıyor, yeni televizyonlar kuruluyordu. Kaynak halktan mıydı dışarıdan mıydı kimse soramıyordu.

17-24 Aralık 2013 MİT tırları operasyonu ve bakan çocuklarının tutuklanması girişimi, hatta Tayyip Erdoğan'ın ameliyatı sırasında suikast niyeti gibi eylemler cemaatle siyaseti karşı karşıya getirdi. 12 Kasım 2013 tarihinde dershanelerin kapatılması ve FETÖ okullarının

Milli Eğitim Bakanlığı'na devri gibi haberler de ortamı iyice gerdi. Tam bu hengâmede ülke, yerel seçimlere hazırlanıyordu. Ama bu seçim; partiler arası rekabet, hizmet, belediyecilik açısından fikir serdetme esasına dayalı değildi.

Seçimde asıl unsur olmayan bir yapı, kayıt dışı siyaset sahaya indi. Sahadaki oyunculara bazen pas attı, bazen taş attı ve sahayı karıştırdı. Kayıt dışı siyasi cunta, halkımızı yıllarca "Siyasetten Allah'a sığınırız" diyerek kandırıyorlardı. Ama bu defa suçüstü yakalandılar. Yıllarca kanlı bıçaklı olduklarını söyledikleri partileri destekliediler, ev ev dolaşıp onlar lehine oy toplamaya kalkıştılar.

Böylesine karışık bir ortamda dershanelerinin elinden gidişine yanıp tutuşan kâinat imamı, ellerini kaldırıp beddua etmeye başlayınca yerimde duramadım. Yıllarca İzmir'de, kürsülerde Hz. Peygamber(sav)'in ve ashabının hayatından örnekler vererek gözyaşı döken adam gitmiş, ümmete ve onun liderlerine beddua eden bir şaşkın çıkmıştı karşıma.

Kendilerine muhalif olanların 'evine ateş düşsün, evleri ve işleri bozulsun'dan alın da ne beddualar! Hiç gün yüzü görmemiş sözler… Hiçbir peygamberin, hiçbir velinin, hiçbir âlimin hasmına söylediğine dair tarihlerin kaydetmediği çirkin beddualar… Tek kelimeyle irkildim. Bunlara ek olarak yasa dışı dinlemeler ve izlemeler… Hatta şeriata aykırı pek çok fetva (!)

O zamana kadar olan biten karşısında fazla sesimi yükseltmek istemiyordum. Ama bu hadsizlik karşısında "Taş Yerinde Ağırdır" diye bir makale yazdım. 04.04.2014 tarihinde Çorum Hâkimiyet Gazetesi'nde yayınladım. Yeniden belediye başkanı seçilen Muzaffer Külcü'yü tebrik ettim. Başarılar diledim ve şöyle bir uyarıda bulundum:

"Sayın başkanın aleyhinde kapı kapı dolaşanların tebrik için kuyruğa girmelerini yadırgamıyorum. Zira bu ikiyüzlü takımı, yıllardır böyle

yapmışlardır. Başkanın bu dönemde daha dikkatli olmasını diliyorum. Şu faaliyetlerimiz için salon, yer, imkân ve maddi destek diye gelenleri iyice incelemek lazım. Kendi elimizle ve kendi imkânlarımızla kime hizmet ettiğimizi iyi düşünmek gerek. Her türlü mekân ve imkânı sağladıktan sonra belediyenin kadrolarıyla pek çok işi başarmanın mümkün olduğuna inanma zamanı geldi, diyorum."

O gün sabahleyin Sayın Başkan Muzaffer Külcü'den telefon geldi. "Taş Yerinde Ağırdır" başlıklı yazımı okuduğunu ve aynı duyguları taşıdığını söyledi. Kendisine düşeni de yapacağını vurguladı. Gerçekten de kısa süre içinde belediye tesislerinden onları uzaklaştırdı.

Benim yazı, birilerinin zoruna gitmiş olmalı ki Zaman Gazetesi Çorum temsilcisi ve dağıtıcısı Tuncelili Musa, yolda beni durdurdu ve tehdit vari sözler sarf etti. Bunun hesabının sorulacağını söyledi. Ama ben yine aynı düşüncedeyim; hoca, hacı, derviş geçinenlerin yanlışları dindarlara, cemaatlere, tarikatlara, vakıf ve derneklere mal edilir. Bu, büyük vebaldir. Buna sebep olanlar ve onlara yardakçılık edenler iyi düşünmeliler.

İSKİLİPLİ ATIF HOCA KİTABI

Yaşadığı dönemin en büyük âlimlerinden olan ve dönemin İstiklal Mahkemeleri tarafından haksız bir yere yargılama neticesinde idam edilen İskilipli Atıf Hoca'nın hayatını kitaplaştırmaya karar verdim. Bu konu ile ilgili olarak yazılmış kitap ve makaleleri inceledim. Atıf Hoca'nın eserlerine yoğunlaştım. Onu idama götüren "Frenk Mukallitliği ve İslam" adlı kitabın orijinal metnini tetkik ettim. Kitap 1924 yılında yayınlanmıştı.

Oysaki şapka giyilmesi ile ilgili kanun 25 Kasım 1925'de kabul edildi. Bundan bir buçuk yıl önce yazılmış bir eserin, Şapka Kanunu'na muhalefet için yazılmış olduğunu söylemek, hukuk ilkelerine aykırıdır. Buna rağmen kitabın yayınlanmasından bir buçuk yıl sonra 1925 yılı Aralık ayında ilk sorgusu yapılmış ve beraat etmiştir. Ama suçlamalar devam etmiş ve zamanın İstiklal Mahkemeleri tarafından 1926 yılı 4

Şubat Perşembe günü idam kararı verilmiş ve infaz edilmiştir. Mahkeme safahatını Ahmet Nedim'in "Ankara İstiklal Mahkemesi Zabıtları 1926" adlı eserinden takip ettim.

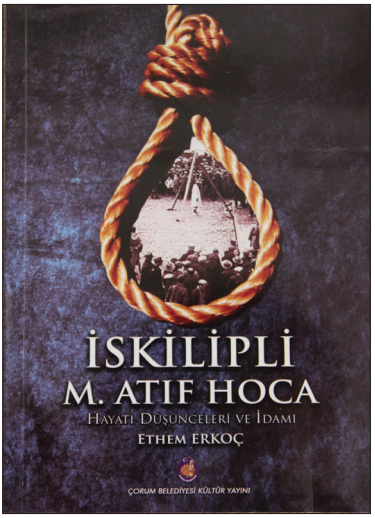

Durum bu kadar net olmasına rağmen, Atıf Hoca'nın düşünceleri ve idam konusunda lehte ve aleyhteki görüşleri sıraladım.

Kitabın ilk baskısı 2014 yılında Belediye Başkanımız Muzaffer Külcü'nün direktifiyle Çorum Belediyesi tarafından bastırıldı. İkinci baskısı 2016'da yapıldı. Ondan sonraki baskıların da hangi tarihlerde yapıldığını bilemiyorum.

Böylelikle adını bile anmaktan kaygı duyduğumuz isimleri, kitaplaştırarak yeni nesillere duyurmaya çalıştım. Aynı yıl Ekim ayında İskilip Sempozyumu'nda Atıf Hoca'nın ithamı ve idamını konu alan bir tebliğ sundum. Şubat 2020 tarihinde de "İskilipli M. Atıf Hoca" sempozyumunda aynı konuda bir tebliğ daha sunma fırsatım oldu.

HİTİT
ÜNİVERSİTESİ

KATILIM BELGESİ

Ethem ERKOÇ

9 - 11 Ekim 2014 tarihleri arasında gerçekleştirilen
"Her Yönüyle İskilip: Dünü, Bugünü, Yarını Sempozyumu'na"
yaptığınız değerli katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarım.

Prof. Dr. Reha Metin ALKAN
Rektör

DÖRT HALİFENİN SON GÜNLERİ

Günümüzün insanları, Hz. Peygamber (sav)'den sonra halifelik makamına oturanların refah içinde yaşadıklarını sanarlar. Oysaki onların hayatları, hep meşakkat içinde geçti.

Hz. Ebubekir, halife olduğunda dinden dönenler ve yalancı peygamberlerle mücadele etmek zorunda kaldı. Kısa sürede iç isyanları ve ihtilafları bastırdıktan sonra İslam'ın nurunu İran ve Bizans bölgelerine taşıdı. Hicretin 13. Yılında hastalandı. O halinde iken Ecnadin Zaferi haberi geldi. Ama ona bile sevinemedi. Kendisinden sonra Hz. Ömer'i halife adayı olarak gösterdi. İki yıl iki buçuk ay halifelik yaptı. Eşi ve çocuklarına miras bırakmadı. Eski elbiseleriyle defnedildi.

Hz. Ömer, halife olduğu zaman adaletiyle ün saldı. İran ve Irak cephelerinin yanı sıra Bizans cephesinde de zaferlerle devam etti. Kuzey Afrika'ya açıldı. Batı'da Trablus'a, Kuzey'de Urfa'ya kadar uzandı. Fetihlerdeki uygulamalarıyla, idaredeki yenilikleriyle İslam İnkılabı'nda yerini aldı. On yıl halifelik yaptı ama Mecusi Ebu Lülü Firuz'un zehirli hançeriyle sabah namazını kıldırırken yaralandı. Yerine Suheybi Rumi, bir süre halife vekilliği yaptı. Kendisinden sonra, oğlu Abdullah'ı halife seçelim teklifine Hz. Ömer, şiddetle karşı çıktı. Hicretin 23.yılında 3 Kasım 644'de o hançer yarasıyla şehit oldu. Bir servet değil, 80 bin dirhem borç bırakmıştı. Kaldığı evin satılmasıyla borcu ancak ödenebildi.

Şura meclisinin kararıyla Hz. Osman Halife seçildi. Edep ve hayâsıyla ön plana çıktı. Cömertliğiyle tanınırdı. Devletin sınırları epeyce genişletilmişti. O, Kur'an-ı Kerim'i bir Mushaf'ta toplama derdindeydi. Bu hizmeti sürdürdüğü sırada fitne hareketleri başladı. Fethedilen yerlerin Yahudi, Mecusi ve Hıristiyanları, sürekli iç

hesaplaşma içindeydiler. Yerel isyanlar, Medine'ye kadar ulaştı. Evini kuşattılar, Kur'an-ı Kerim okurken Hz. Osman'ı şehit ettiler. (17 Haziran 656) cenazesi Cennetü'l Baki'ye defnedildi.

Hz. Ali dördüncü halife oldu. Bir yanda isyancıların yeni iddialarıyla, diğer yanda da Hz. Osman'ın katillerinin bulunup cezalandırılmasıyla meşguldü. Cemal vakası, Sıffın Savaşı, Muaviye'nin halifelik iddiası derken hep dertli ve çileli bir dönem yaşadı. Askerler cephede cihat ederken o, içerideki ateşi söndürebilmek için uğraşıyordu. Ama bir ihanet şebekesi, hakem olayında yer alanları öldürmeye ahd etmişlerdi. İbni Mülcem, Hz. Ali'ye saldırdı. Başından yaralanan Hz. Ali, birkaç gün sonra 19 Ramazan'da (26 Ocak 661) vefat etti. Beş yıl halife olarak görev yapmıştı.

"Dört Halifenin Son Günleri" bir kitap boyutunda güzel bir yazı dizisiydi. (28.06.2014-26.07.2014) tarihleri arasında Çorum Hâkimiyet Gazetesi'nde tefrika edildi. Ancak henüz kitap haline getirilemedi.

ÜNİVERSİTEDE GÜLBANKLAR KONFERANSI

Fen Edebiyat Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Meral Demiryürek'in daveti üzerine konferansı, fakülte salonunda 11 Ekim 2014 tarihinde gerçekleştirdim.

Konuşmama tasavvuf, edebiyat ve gülbang kavramlarını açıklayarak başladım. Gülbangın sözlükte gül sesi, bülbül şakıması anlamına geldiğini, terim olarak herkesin rahat anlayabileceği dua ve metin niyazları olduğunu ifade ettim. Özellikle Bektaşilerde, Mevlevilerde ve Halvetilerde her işlemde farklı bir gülbank kullanıldığını belirttim.

Mevlevilikte, Halvetilikte, Kadirilikte, Rufailikte ve Bektaşilikte sıkça kullanılan gülbanklardan örnekler verdim. Mesela Bektaşilikte sofra gülbanklarından biri şöyledir:

"Allah Allah, bu gitsin ganisi gele. Hak berekat vere. Yiyenlere nur ola. Pişirip kotaran derviş-i derdimendlerin hak erenler destgiri ve destgirimiz ola. On iki imam ve on dört masum-ı pak efendilerimizin bab-ı saadetlerinden nasiplerimiz gani ola. Üçler yediler kırklar gülbeng-i Muhammedi nurunu Kerem-i Ali, Pirimiz Hacı Bektaş-ı Veli cümle piran ve cömertler ve gerçek erenler demine hü"

Özellikle mehter takımının marşları arasında bolca gülbang çekilir. Asakir-i İslam'ın cihada teşviki ve galeyanı için bu gülbanklar dualardır.

Bu girişten sonra sofra gülbangı, zifaf gülbangı, hacet gülbangı, yeniçerilerin ulufe dağıtımı sırasında okudukları gülbanglardan örnekler verdim.

Konuyu dinleyici gençlerin de dikkatini çekebilecek bir gülbang uyarlamasıyla bitirmek istedim:

"Vakti şerifler hayrola
Hayrlar feth ola
Şerler def ola
Mekteb-i Edebiyat talebeleri hemişa mesrur ola.
İmtihanlarında mansur ola
Hak Teala'nın nusreti, evliyanın himmeti hep sayeban ola…
Gittikleri yerde gam keder görmeye
Üçler, yediler, kırklar, gaib erenler ve pirler dergahına yazıla
Gayretleri müdam, hizmetleri makbul ola.
Hak yardımcıları ola
Dem-i evliya, ervah-ı enbiya, kerem-i Mevlana içün hü diyelim hü hü hü"

Konferansın sonunda şahsıma plaket takdim edildi. Meral Hanım ve diğer hocalar da bu ilginç konu için teşekkür ettiler.

REKTÖR PROF. DR. REHA METİN ALKAN'IN ZİYARETİ

Üniversite rektörümüz Sayın Prof. Dr. Reha Metin Alkan, fakültede verdiğim konferanstan sonra ziyaretime geldi. Üniversiteye her zaman, her vesileyle destek verdiğimi belirtti ve bundan büyük bir mutluluk duyduğunu anlattı. Otuza yakın eserimle ilimizin hafızasına büyük bir koleksiyon kazandırdığıma işaret ederek teşekkür etti. Çorum Belediyesi Kültür Yayınları arasında çıkan "İskilipli Atıf Hoca Hayatı, Düşünceleri ve İdamı" adlı son kitabımdan dolayı tebrik etti. Evimdeki kitaplıkları uzun uzun inceledi. Üniversitede gerçekleştirdikleri çalışmaları anlattı. Kültürel yönden fikir ve görüşlerimi önemsediğini ve bundan yararlandığını söyledi. Bana bir plaket takdim etti.

Ben de ziyaretinden duyduğum memnuniyeti dile getirdim. Üniversitemizin hızla gelişmekte olduğunu ve Çorum'a büyük bir canlılık kattığını belirttim. Yapılan çalışmalardan dolayı Sayın Rektör Prof. Dr. Alkan'ı tebrik ettim ve gayretlerinin devamını diledim.

İMAM HATİP LİSESİ'NDE KÜTÜPHANE SOHBETİ

Mezun olduğum ve uzun yıllar görev yaptığım okuluma, öğrencilerle kütüphanede buluşmak üzere davet edildim. Kasım 2014'de kütüphaneye girince öğrencilik anılarımı tekrar yaşadım. Öğrencilik yıllarında okuduğum kitaplara gözüm takıldı.

Konuşmaya çıkmadan önce iyi bir hazırlık yapmak gerektiğini anlattım. Konuyla ilgili ayet ve hadisleri çıkartıp konuşmayı onların üzerine bina etmek gerekir dedim. Öğrencilik yıllarımda duvar gazetesi çıkartarak işe başladığımızı, 1986'da "İdrak" dergisini çıkartarak okulumuzu iyi tanıtmaya çalıştığımızı söyledim. Yazı yazabilmek için öncelikle çok okumak gerektiğini hatırlattım. Hayat tecrübelerimi anlattım. Yanımda getirdiğim kitapları öğrencilere hediye ettim.

YEREL TARİH ÇALIŞMAK

Yerel tarih çalışanlar, genel tarih kitaplarının içinden kendi yöresiyle ilgili bilgileri toplamakla işe başlarlardı. Orada bulduklarıyla yetinir, ortaya yüzeysel bir ürün çıkartırlardı. Mesela genel Türkiye ve Anadolu tarihiyle ilgili eserlerden taranarak Çorum, Osmancık, İskilip tarihi yazmak böyle idi. Buna tümden gelim metodu denilmekteydi.

Günümüze kadar gelen yerel tarih araştırmaları, bu genel bilgilere dayanıyordu. Günümüzde yerel bilgilerin toplanarak genele yönelmesi metodu hâkim olmaya başladı. Doç. Dr. Osman Karatay'ın deyimiyle: "Tümden gelim metodu terk edilerek tüme varım metodu öne çıkmaya başladı. Bundan sonra genel tarih, farklı yazılacak." dediği ortamda biz de yerel tarih araştırmalarına ağırlık vermiştik.

Kent Arşivi'nde İrfan Yiğit'le bu konuları konuştuğumuz sırada tarihçi Prof. Dr. Mehmet Çanlı ile İlahiyatçı Prof. Dr. Mevlüt Uyanık geldiler. İrfan Yiğit, üniversitede doktora konusu olarak Çorum tarihini seçmek, elinde bulunan belgeleri böylece değerlendirmek istediğini söyledi. Hocaların fikirlerini almak istedi. Prof. Dr. Mehmet Çanlı, cevabı yapıştırdı. Beni göstererek "Onu, bunlara bırak. Daha ciddi konular seç." dedi. Mevlüt Uyanık hoca da donup kaldı. Yerel tarih araştırması yapmak, kötü ve hafife alınacak bir şey miydi? Şehir veya bir semt ile ilgili tarihi araştırma yapanlar, lüzumsuz bir şeyle mi uğraşmış oluyordu? Ciltlerce şehir tarihi yazan âlimler, mesela Bağdat Tarihi veya Şam Tarihi ile ilgili yirmi-yirmi beş cilt eser yazanlar niye yorulmuşlardı?

Aradan yıllar geçti, hala bu soruların cevabını bulamadım. Hala düşünmekteyim, akademisyen bakışı böyle mi olmalıydı diye…

O günlerde ben de İrfan Yiğit de Çorum tarih ve kültürüyle ilgili araştırma yapıyorduk. Tarih hocası, ne demek istemişti?!

EŞİMİN SAĞLIK SORUNLARI
GÖZ VE KALP AMELİYATI

ÖMER B. ABDÜLAZİZ ÇALIŞMALARI

Öğrencilik yıllarımdan beri Ömer b. Abdülaziz'e hayranım. İki buçuk yıllık halifeliği döneminde sosyal adaleti sağlayan, geniş İslam coğrafyasında zekât verilebilecek insan bırakmayan bir halifeydi o. Emevilerin zulüm ve israfa dayalı saltanat anlayışını bir anda değiştiren, lüks ve ihtişamı saraydan uzaklaştıran, hanedanın şımarıklığını frenleyen idealist bir halifeydi. Âlimleri kollardı. Kendisi iyi bir hadisçiydi. Hz. Peygamber(sav)in hadislerinin toplanarak bir araya getirilmesi konusunda öncülük yaptı.

Onu birkaç yıldır daha detaylı inceliyordum. Biriktirdiğim notları bir düzene koyup yazmaya yeni sıra gelmişti. 2014 yılı içinde Ömer b. Abdülaziz ile ilgili kitabımı tamamladım. Geniş ve oldukça da özlü bir eser ortaya çıktı. Ancak henüz kitap halinde yayınlanmadı. Sadece iki konu başlığını aynı yıl gazetede yayınladım.

Ömer b. Abdülaziz, Emevilerin arasından çıkan tek adamdı. Ondan sonra Emevi hanedanları, yine eski fabrika ayarlarına döndüler. Lüks, israf ve ehlibeyt düşmanlığıyla dolu politikalarını sürdüler.

HIDIRLIĞIN MANEVİ İKLİMİ

İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nce 2014-2015 döneminde Yazma Eserler Kütüphanesi salonunda kültür sohbetleri düzenlenmişti. Çorumlu pek çok kültür adamı, burada yerel kültürle ilgili konuşma yaptı. Bu bağlamda ben de 2015 yılı Şubat ayının başında Hıdırlık Mevkiinin önemini ve buradaki manevi iklimi anlattım:

"Hıdırlık mevkiinde asıl adı Suheyb-i Rumi Camii olarak bilinen, günümüzde Hıdırlık Camii olarak tanınan bir cami, etrafında kadim İslam mezarlığı ve bir tekke mevcuttur. Tekke yıkılmış olmasına rağmen

buranın manevi iklimi devam etmektedir. Zira Ashab-ı Kiram'dan Suheyb-i Rumi, Ubeyd Gazi ve Kereb-i Gazi'nin türbeleri buradadır. Seyit sülalesinden Muzafferüddin Beyler Çelebi, Çerkez Şeyhi Ömer Lütfi Efendi, Hıdırlık Şeyhi Abbas Külahi, meşhur hadis âlimi Yusuf Bahri Efendi burada yatmaktadır. Müftü Mehmet Tevfik Ergün, Müftü Mustafa Özel, vaiz Servet Ahıskalı, Ulucami imamı ve Nakşibendi müntesibi Urlu Hafız (Arif Gevenci) de Hıdırlık kabristanında yatmaktadır. Burası, manevi âlemde buranın önemimi bilen herkesin vefatında defnedebilmek için vasiyet ettiği bir mekândır.

"İstanbul için Eyüp Sultan, Konya için Mevlana, Ankara için Hacı Bayram Veli ne ise Çorum için de Hıdırlık Camii ve kabristanı o konumdadır. Buraya gelen herkes, bu manevi iklimi hissetmektedir. Ziyaret için, istirahat için, dua ve hiyaz için ilk tercih edilen mekân olma özelliğini sürdürmektedir. Özellikle il dışından gelen maneviyat erlerinin ilk ziyaret ettikleri mekân yine burasıdır. Bu niteliğiyle Hıdırlık, Çorum'da inanç turizminin merkezi olma niteliğini korumaktadır."

Bu sözlerle bir saat süren konuşmamı tamamlamış oldum. Sonra soru-cevap kısmına geçildi.

CEMAATLERİN TOPLUMLA İMTİHANI

Cemaatler, tarihte dergâh, tekke ve tarikat adlarıyla kurumsallaşmışlardır. Günümüzdeyse bunlara yeni tip cemaatler eklendi. Şirketleri, holdingleri, ithalat ve ihracatı, medyayı idare eder hale geldiler. Bu defa etrafına samimi insanlar değil, çıkarcılar toplanmaya başladılar.

Onun içindir ki İmam Rabbani, cemaatlerin siyasetle ilişkileri konusunda oldukça mesafeli davranmıştır. "Cemaatler siyasallaştıkça önemli mevkilere ulaşır, kurumların da zenginleşme ve refah düzeyi artar. Ancak toplumun maneviyatını besleyen kaynaklar kurumaya başlar." der.

Bazı cemaatlerin medya ve para gücüne sahip olması, diğer cemaatlere karşı tahakküm ve dışlama yoluna gitmesine sebep olmuştur. Bununla da yetinmeyip devleti tek başına yönetme hevesine kapılmışlardır. Yaşadığımız son olaylar, aslında cemaatlerin para ve güçle imtihanının sembolüdür. (Bak: Çorum Hâkimiyet Gazetesi-24.07.2015)

Gücü ele geçirenler, çok defa bu gücün esiri durumuna düşmektedirler. Ya daha çok servete hükmetme arzusu uyanmakta ya da gayrimeşru yollara sapmaktadırlar. Böylesi insanların hadsiz davranışları, masum insanları ve temiz kitleleri de zan altına sokmaktadır. Bunun hem kamuoyunda hem de İslam vicdanında vebali çok daha ağırdır. Hak yolunda gayret ve irşatta bulunduğunu iddia edenlerin bunun ağır sorumluluğunda farkında olmaları ve ona göre hareket etmeleri gerekmektedir.

VELİ PAŞA HANI VE KALE

1950'li yıllarda Veli Paşa Hanı

Velipaşa Hanı'nın 2015 yılı ortalarında ancak boşaltılabildiğini gördük. Buranın restore edilip Çorum için kültür ve turizm merkezlerinden biri olacağından eminim. Ancak iyi bir restorasyondan sonra Çorum'un tanıtımına katkı sağlayacak dükkânların, elişi ürünlerinin satılabileceği mekânların, kafeterya, yöresel yemeklerin sunulduğu lokanta gibi yiyecek ihtiyacını

karşılayacak yerlerin yer alacağını tahmin ediyoruz. Burası, belediyemizin vitrini olacaktır. Ona göre düzenlenmelidir. Gelecek her puan belediyenin hanesine yazılacaktır.

2015 yılında bir de Kale için temennide bulunmuştum. Kale hem dinlenme hem de turizme dönük yüzüyle ele alınmalıdır, demiştim. Ancak tarihi mekânlar, çevresiyle bütünlük arz eder. Zafer İlkokulu'na kadar olan bölgenin kentsel dönüşüm çerçevesinde Ankara Hamamönü gibi yeniden ele alınmadan Kale'nin restorasyonu kâfi değildir. O zaman hem Kale ortaya çıkmış olur, hem de Çorum'a bir değer katar, demiştim. Aynı düşüncemi 2019 Mart seçimleri öncesi ziyaret için evime gelen Dr. Halil İbrahim Aşgın'a da aktardım. Gerçekleşme aşamasında olduğunu duyduğumda da seviniyorum.

Kaleden bir görünüm

DÖRT HALİFE SERİSİ

Dört halifenin son günlerini ele aldığım yazı dizisi, okuyucuların büyük ilgisini çekti. Dört halifenin hayat ve mücadelelerini de bu tarzda yazmamı teklif edenler çoğaldı. Ben de bunun üzerine dört halifenin hayatını konu alan bir çalışmaya başladım. Bir kitaplık diye başladığım çalışma genişledi. Her bir halifemizin ibretlik hayat hikâyesi, bir kitap boyutuna ulaştı.

İlk iki halifemiz döneminde İslam coğrafyasının genişlediğini görürken üçüncü halife döneminde fitnenin zuhurunu, Hz. Ali döneminde ise hilafet makamını saltanat makamına çevirmek isteyenlerin başkaldırılarını gördük. O zaman ortaya çıkan ihtilafların halen devam etmesi ise ıstırap veriyor.

Dört halife serisini gazetede de yayınlamadım, kitap halinde de bastırmadım. O da basılacağı günleri bekliyor.

EŞİMİN GÖZ SORUNU

Eşim, gözlüğü değiştirelim, dedi. Doktora gittik. Derecesi ilerledi şüphesiyle muayene oluyordu. Doktor İhsan Emre, "Gözlerde bir anormallik yok. Ancak, göz arkasında problem var. Onu iğneyle tedavi edeceğiz" dedi. Göze iğne yapılmasını duyunca şok olduk. Yaptırmasak olmaz mı dedim. Doktor, "Yaptırmazsanız gözleri kaybederiz, ömür boyu kör kalır" deyince çaresiz kaldık. Meğer şeker hastalarında böyle durumlar olabiliyormuş. 2015 yılı ortalarından itibaren iki gözün de arka tarafına belli aralıklarla iğne yapılmaya başladı.

Hatta bazı iğnelerin hastane gözetiminde yapılması gerektiği için Dr. Çağatay Çağlar Bey'e havale etti. Birkaç ay da hastanede bu uygulama devam etti. Söylemesi kolay ama göz içinde muhtelif bölgelere defalarca iğne yapılmasını ilk duyanlar, sanıyorum ki irkilmişlerdir.

EŞİMDE KALP SORUNU VE BY-PASS

Gözle ilgili sorunu daha tazeliğini korurken 2015 yılı Aralık ayında eşim, ani olarak kalp krizi geçirdi. Hastaneye gittiğimizde Dr. Lütfi Bekâr, derhal anjiyo yapmalıyız deyip içeri aldı. Biraz sonra hastamızı alıp eve gideceğimizi sanıyorduk. Lütfi Bey, "Hastanız kalp krizi geçirmiş. Kalp damarlarından en az beşinin açılması gerekir. By-Pass yapılması lazım" dedi.

Bu şartlar altında hastamız taburcu edilmedi. Teşhis belli, tedavi By-Pass. Ama nerede, nasıl?

Durumdan Sayın Rektörümüz Prof. Dr. Reha Metin Alkan Bey'in de haberi olmuş. Derhal beni aradı. "Hiç tereddüt etme, dedi. Ben de babamın By-Pass ameliyatını Çorum'daki hastanemizde yaptırdım. Ekip, çok başarılı… Babamın tedavisini yapan ekip, aynen hastamızın ameliyatını da gerçekleştirecektir. Ben buna kefilim."

Rektörümüzün bu sözleri, bizleri ikna etmeye yetti. Yoksa Ankara'da çeşitli hastanelerle temaslarımız da başlamıştı. Hepsinden vazgeçip Çorum'a yöneldik. Eşimi önce müşahede altına aldılar. O sırada Ankara'dan gelecek olan profesör de geldi. Son kontrolleri yaptılar. Ameliyat günü kararlaştırıldı.

2015 yılının son günlerinden eşimi ameliyathaneye aldılar. Çıkışta bir doktor, bize "Beş ana damarda daralma görüldüğü için onlar By-Pass edildi, bacağından alınan damarla operasyon gerçekleşti. Hastanın durumu iyi" diye bilgi verdi. Biz de rahat bir nefes aldık. Sayın rektörümüze de tekrar tekrar teşekkür ettim. Böyle bir imkânı şehrimize kazandırdığı için de teşekkür ettim.

Hastayı yoğun bakıma kaldırdılar. Oraya ziyaretçi almıyorlardı. Arada bir doktorlardan bilgi alabiliyorduk. Bir haftalık yoğun bakımdan sonra servise çıkartıldı. Taburcu olmuş gibi sevindik. Hastayı çok bunaltmamak kaydıyla hepimiz sırasıyla ziyaret edebiliyorduk.

Bu devrede hepimiz zor ve sıkıntılı anlar geçirdik. Turgut Özal'ın ameliyatıyla tanıdığımız By-Pass, evimize kadar gelmişti. Onun verdiği ruh halini, yaşamayan bilemez. Bir gün bana hastaneye gelirken hanımın pijamalarını da getirmemi istediler. Ben de çekmecelerde bulup yanıma aldım, çıktım. Yolda üç defa halsizleşip düştüm. Güç bela hastaneye vardım ama pijamaları yukarıya çıkaramadım. Onu bir şekilde odaya gönderdim. Hastanedeki halimi görenler, beni doğru acil servise götürdüler.

Acil servisteki doktorlar, yakın ilgi gösterdiler. Yapılan tetkikler sonunda benim de kalp krizi geçirmiş olabileceğimi dile getirdiler. Sabahleyin Dr. Yusuf Karavelioğlu'na görünmemi söylediler. O da görür görmez sana bir anjiyo yapalım dedi. 5 Ocak 2016'da ilk anjiyo yapıldı. İki stent takıldı. Böylece ben de ilk kalp operasyonunu geçirmiş oldum. Ama bu durumdan hastanede yatan eşimin haberi olmadı. Taburcu olacağı sıra da benim de anjiyo olduğum haber verilmiş ama alıştıra alıştıra…

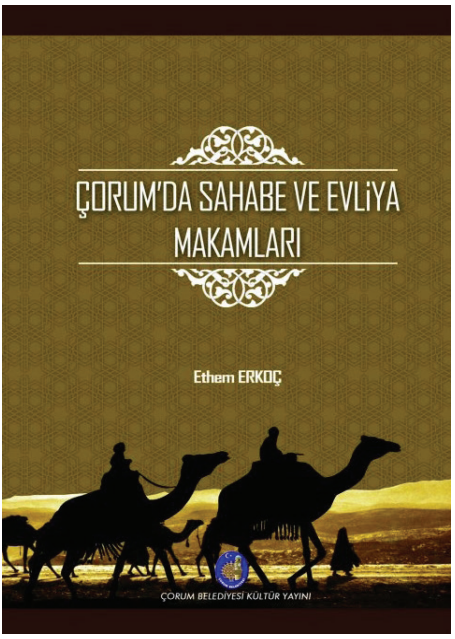

ÇORUM'DA SAHABE VE EVLİYA MAKAMLARI

Her ilde olduğu gibi Çorum'da da pek çok önemli zatın türbesi ve makamı bulunmaktadır. Bunları konu alan daha önce birkaç kitap çalışması yapmıştım. Bu defa Çorum merkez ve köyleriyle tüm ilçelerini ve köylerini tarayarak bütün türbe ve makamları konu alan bir araştırma yapmanın yararlı olacağı kanısıyla "Çorum'da Sahabe ve Evliya Makamları" adlı eseri hazırlamaya karar verdim.

Zira Çorum'un tarihinde Hz. Peygamber(sav)in sancaktarı Suheyb-i Rumi, Kadisiye Savaşı başkomutanı Sa'd b. Ebu Vakkas, bu savaşta fillere karşı savaşan Amr b. Ma'dikerib (Kereb-i Gazi) gibi sahabelerin makamları yer almaktadır. Anadolu erenlerinden pek çoğunun türbeleri bulunmaktadır.

Kitabımızın birinci bölümünde öncelikle Çorum'da türbeleri/makamları bulunan beş sahabiyi tanımaya ve tanıtmaya çalıştık. İkinci bölümde Evliya ana başlığında Çorum ve ilçeleriyle köylerinde yatan erenleri sıralamaya çalıştık. Ancak burada hepsini toparladığımız iddiasında değiliz.

Bazı akademisyenlerin ısrarı üzerine Erenlerin kabirleri/türbeleri/makamları anlatılırken o zat ve o türbe hakkındaki halk inanışlarına da yer verdik. Türbelerle ilgili pek çok batıl inancı olduğu gibi naklettik ama bunların dinde yeri olmadığını da belirttik veya bir halk inanışıdır gibi çekinceler koyduk.

Bazı ilçeler ve köylerindeki türbelerle ilgili ilçe müftülerinin desteğini gördüğümü de ifade etmeliyim.

Bu çalışmalar sonucunda 2015 yılı Aralık ayında 604 sayfalık kitabın basımını gerçekleştiren belediye başkanımız Sayın Muzaffer Külcü ve ekibine de teşekkür ediyorum. Zira kültür hizmetleri, en kalıcı yatırımdır.

Kitaplarımın mevcutları varsa Belediye Kent Arşivi'nden temin edebilirsiniz.

Her kitabın yayınlanışından sonra onu Çorum'da yayın yapan iki gazeteye kendi elimle götürüp teslim ediyorum. Ayrıca Sayın valimize ve rektörümüze de birer adet imzalayıp takdim ediyorum. Bu son çıkan "Çorum'da Sahabe ve Evliya Makamları" adlı kitabımı da Rektörümüz Prof. Dr. Reha Metin Alkan'a makamında hediye ettim.

2016 Nisan ayının sonlarına doğru Rektör Bey de benim kaleme aldığım çok sayıda eserimle edebiyatımıza çok büyük katkıda bulunduğumu ve yazdığım kitapların hem ilimizin tanınması hem de araştırmacılar için önemli bir kaynak teşkil ettiğini ifade etti. Ayrıca eserlerimle ilimizin hafızası olabilecek bir koleksiyon

kazandırdığımdan söz etti. Teşekkür ederek kitabı teslim alırken "Başarılı çalışmalarımın artarak devam etmesi" temennisinde bulundu.

KATARAKT AMELİYATIM

Göz doktoru İhsan Emre'ye bir kontrol et diye gittim. O da "Dayı, sağ göz %40 görüyor ama sol göz %20'ye düşmüş. Derhal ameliyat etmemiz lazım" dedi. Dedi ama benim önümde bir işim var. Baskıya hazırlamakta olduğum bir kitap var. Sağlık daha önemli dediyse de o günlerde ameliyata razı olmadım.

2015 yılı sonunda kitap baskıya gitti. Ben de ameliyata hazır hale geldim. 2016 yılının başlarında Dr. İhsan Emre, katarakt ameliyatımı gerçekleştirdi. Ameliyat sonrasında gözüme mercek taktığını, bir daha dereceli gözlüğe ihtiyaç duymayacağımı söyledi. İlk defa duyduğum için "Gerçek mi?" diye sordum gerçek olduğunu söyledi. Diğer gözü ne zaman ameliyat edeceğini sordum. Ona gerek olmadıkça dokunmayız, dedi.

O zamandan beri gözlüksüz okuyup yazıyorum. Doktor yeğenime de dua ediyorum.

"ETHEM ERKOÇ KONFERANS SALONU"

Ben ve eşim sağlık sorunlarıyla uğraşırken hayat yine devam ediyordu. Ben, sadece haftalık yazılarımı yazıyordum. Kitap çalışmalarına biraz ara vermiştim. Ama fırsat buldukça ilimizde yapılan kültürel etkinliklere katılmayı da sürdürüyordum.

Adımın verildiği konferans asalonunda konuşma yaparken

Bu bağlamda üniversitemizin düzenlediği "Uluslararası Bütün Yönleriyle Çorum" sempozyumunu izlemek üzere Meslek Yüksek Okulu konferans salonuna gittim. Sayın Rektör Prof. Dr. Reha Metin Alkan, açılış konuşmasının sonunda benden söz etmeye başladı:

"Çorum'un kültür ve tarihine çok sayıda eser kazandıran eğitimci yazar Ethem Erkoç, Çorum tarihi ile ilgili pek çok eser yazmıştır. Yazdığı kitapları takip etmekte zorlandığımı belirtmek isterim. Üniversite senatosunda yaptığımız görüşmelerin ardından bu salona "Ethem Erkoç Konferans Salonu" adının verilmesine karar verdiler. Hayırlı uğurlu olsun."

Bu konuşmanın ardından salonda büyük bir alkış sesi yükseldi ama ben şoktayım. Rektörümüz, benim mahcup halimi görünce "Hocamızın bundan haberi yoktu. Ona da sürpriz oldu. Eminim ki haberi olsaydı buna asla razı olmazdı" diyerek hissiyatımı dile getirdi. 29.04.2016 tarihinden beri o salonun girişinde adım yazılı. Orada yapılacak olan her etkinlikte adım da anılmış oluyor. Reha Bey'e teşekkür ediyor, saygılarımı sunuyorum.

EN UZUN GECE
15 TEMMUZ 2016

Eşimin göz muayeneleri için Ankara'daydık. Akşamleyin yemeğimizi yedik, çay içiyorduk. 15 Temmuz 2016 Cuma günü akşamı, kasvetli bir gecenin başlangıcıydı.

Gece on civarında savaş uçakları havalanmaya başladı. Alçaktan uçuşla korku salıyorlardı. Üçü beşi uçtu gitti, onları diğerleri izledi. Sayamadık kaç uçak havalandı. Bir tur attılar, apartmanların üzerinden geçerek belli bir istikamete yollarına devam ettiler. Sonra güzergâh netleşmeye başladı. Evde torunlarım, bana neler olduğunu sordular. Ben de tecrübelerime dayanarak "İhtilal oluyor ama bu ihtilal başarısız olacak" dedim.

O akşam, televizyonlar da darbe girişimi diye naklen yayına başladılar. Bağdat'ın Amerikalılarca bombalanışını seyreder gibi Başkent Ankara'nın bombalanışını seyre koyulduk. Ama bu farklıydı. Sadece televizyonda canlı yayınla darbe seyretmekle kalmıyorduk. Uçakların ses duvarlarını zorlayan, kulakları sağır edecek kadar gürültüyle alçaktan uçuşunu da izliyorduk. Kendimizi Şam veya Halep'te Beşar Esad'ın pilotlarının bombardımanında gibi hissediyorduk.

Bulunduğumuz yer, Beştepe Külliyesi'yle Meclis Binası'nın tam ortasıydı. Oradan atılan bombaların şiddetinden binalar, altı derecelik depremle sarsılır gibi sallanıyor, kapılar, pencereler birbirine çarpıyordu. Yüksek katlı binalarda oturanlar ne yaptılar, bilemiyorum. Ancak bu gürültüden korkmayan, yüreği hoplamayan kimse yoktu. Kalp hastalarından kaçı bu vesileyle rahmetlik oldu, hamilelerden kaçı düşük yaptı, bilinmiyor ya da hiç kimse bunların derdinde değildi.

Bu kargaşa ortamında Başbakan Binali Yıldırım, Kastamonu Ilgaz tünelinden bir açıklama yaptı: "Bu, ordu içindeki bir grup vatan haininin darbe girişimidir. Ancak biz, görevimizin başındayız. Bu hainlere gereken en ağır ceza verilecektir."

Tahminim, doğru çıkmaya başladı. Devletin vaziyete hakim olduğu, darbenin başarıya ulaşamayacağı anlaşıldı. Onu, diğer bakanların açıklamaları izledi. O gece eski başbakan Davutoğlu'nun ve eski cumhur başbakanı Gül'ün açıklamaları da yüreğimize su serpti.

Bir yandan bunları izliyor, bir yandan üzerimizden geçen savaş uçaklarının dehşetini yaşıyorduk. Alçaktan uçuş nedeniyle ses bombası gibi seslerle sokakları ve evleri inletiyordu. Meclise atılan bombalar, sokağın başına düşmüş gibi hissediliyordu. Her bomba sesinde çocuklar büyüklere sarılıyor, evcil hayvanlar sahiplerine sokuluyor, adeta beni koru derecesine imdat istiyordu.

Kimdi bu hainler? Amerika'dan gelmiş caniler miydi? Yoksa Rusya'dan havalanan Putin'in fedaileri mi? Ya da Suriye'nin Muhaberat ajanları mıydı? Bir işgal kuvveti miydi?

Televizyonda ana muhalefet liderinin uçağının Yeşilköy havaalanına inişini ve kendisini korumalar eşliğinde oradan sağ salim çıkarıp yolcu ettiklerini gördük. Ama Muğla'dan hareket ettiğini duyduğumuz Recep Tayyip Erdoğan'ın uçağından hiç haber yoktu. Muhalif televizyonlar, Yunanistan'a kaçmış olabileceği haberini yayıyorlardı.

TRT'nin işgali sonucu zorlu okutulduğu anlaşılan "Yurtta Sulh Konseyi"nin bildirisinden anlaşıldı ki bu girişimin başında ve içinde olanlar; dışarıdan gelmiş işgal kuvvetleri değil, içimizden çıkmış hainlermiş. Ordudan kaçırdıkları uçaklarla, tanklarla Türk halkına savaş açacak kadar alçalmış bir avuç satılmışlarmış.

Meğer yıllarca bu gece için askeri okulların, polis okullarının sorularını çalıp dershanelerinde gençlere vererek onları köşe başlarına yerleştirmelerinin ardında bu hazırlık varmış. Hâkimlik, savcılık sınavlarından alın da üst düzey her makama, akademik göreve adam yerleştirmenin tek amacı devleti ele geçirmekmiş. Devlete rağmen paralel devlet kurmanın gayesi, devletin tümüne hâkim olmakmış.

Hem de devletin ve milletin parasıyla yetişip devletine, meclisine, ordusuna ve milletine kurşun atacak, bomba sallayacak kadar gözü dönmüş hainlermiş. Hasan Sabbah'ın fedaileri Haşhaşiler gibi sapkın kişilermiş.

Bunların yetişmesinde fitre ve zekâtını vererek destekleyenler, bilmem ne düşünüyorlar? Daha önce pek çok şeyi iftira deyip geçiştirenler, bu olaylar karşısında ne diyorlar? Hala aynı safta mı yer alıyorlar?

Verdikleri kurban etleriyle semizleşmiş olan hainleri, gizli gizli alkışlıyorlar mı? Yazık oldu bizimkilere deyip ağıt mı döküyorlar? Yeniden diriliş için gün sayımı mı düşünüyorlar? Yoksa mahkeme önlerinde yine cevşen okumayı mı planlıyorlar?

Biz, o gece hiç uyumadık. Gün doğana kadar canlı yayınla birlikte uçakların intihar dalışlarını izledik. Gece yarısı okyanus ötesinden bir yolcunun gelme ihtimalinden bahsedilmeye başlandı. Humeyni'nin Tahran'a dönüşü gibi Mehdi/Mesih'in Halife sıfatıyla Ankara'ya geleceği konuşuluyordu. Kendisi için İncek'te yapılmış olan Beyaz Saray benzeri konuta yerleşip Kâinat İmamı olarak oradan fermanlarını dünyaya duyuracağı söyleniyordu. İlerleyen saatlerde ihtilalcilerin başarısız oldukları anlaşılınca bu ihtimal de ortadan kayboldu.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın gizlice İstanbul Yeşilköy havaalanına inip bir televizyon kanalında Hande Fırat'a cep telefonuyla bağlanarak halkı sokağa, havaalanlarına çağırması bütün oyunları bozdu. Sokaklardaki tanklar, teker teker kaçmaya başladılar. Gözü dönmüş olanlar da halkın üzerine sürdüler, karşı çıkanları taradılar. Meclis binasını, Beştepe külliyesini, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Müdürlüğü'nü binasını bombaladılar. O karmaşada 251 kişiyi şehit ettiler. Onlarca insanı da yaralayıp sakat bıraktılar.

Fakat halk sokaklara inip de tanklara siper olmaya başlayınca tankların çoğu kaçmaya başladı. Darbeci subaylar tutuklanmaya, pek çoğu da görevden uzaklaştırılmaya başlayınca jetlerin hızlı kesildi. Günün ağarmasıyla birlikte sis bulutları yavaş yavaş kayboldu.

Yukarıdaki bomba seslerine rağmen meclisi terk etmeyen milletvekillerimizi, ölümü göze alarak ihtilale direnen devlet adamlarımızı, cumhurbaşkanının çağrısına uyarak bir ay sokaklarda nöbet tutan halkımızı tebrik ediyorum, onlara minnettar olduğumuzu ifade etmek istiyorum.

Gözümüzün önünde bütün iğrençliğiyle sergilenen darbe girişimini basit bir tiyatro diyerek alay konusu yapmak isteyenleri de lanetliyorum. Bunu, hayali söylemiyorum. Ankara'dan geldikten sonra 15 Temmuz 2016 gecesi yaşadıklarımı anlattığımda hiç

ummadığım bir öğretmenin "Hocam, sen de mi inandın buna? Bu bir tiyatro… Bu bir kontrollü darbe…" demesini hiç unutamıyorum ve hiç affedemiyorum. Meğer o öğretmen, hızlı bir FETÖ'cüymüş. Sonra bu söylemin kaynağının Pensilvanya'dan geldiğini duyunca mahiyetini anladık. Ondan olanlar, kendi sözleriymiş gibi tekrarlamaya devam ettiler.

Aslında tiyatroyu iyi bilirim. Oradaki oyuncular rol icabı sahnede ölümü canlandırabilirler ama bu esnada gerçekten ölen hiç yoktur. Tiyatronun sonunda sahneye çıkıp seyircileri selamlarlar. O gece çok farklıydı. 251 gerçek şehidin verildiği o geceye tiyatro demek, en hafifinden cehalettir.

Ben, o günlerde Pensilvanya'daki zatın çıkıp "Ben, bu hain girişimi lanetliyorum. Türk yurduna göz diken, halka kurşun atan melunlarla asla benim işim olamaz. Ben, onlardan değilim, devletin yanında ve emrindeyim…" gibi sözler söylemesini beklerdim. Belki o zaman milletin gönlünde tekrar yer alabilirdi. Ama heyhat!... O zaman da kendisini inkâr etmiş olurdu. Kendinden emir alıp da ihtilale kalkışanlara ve onları doyurup koşanlara söyleyecek sözü kalmazdı.

YİNE KÜLTÜREL FAALİYETLER

ELYAZMASI KUR'AN TEFSİRLERİ

Çorum Hasanpaşa Kütüphanesi'nde 3692 adet elyazması kitap var. Bunların çoğunluğu Arapça, tefsir, hadis, fıkıh, kelam, siyer, akaid ve gramer gibi konulara ait. Ayrıca felsefe, mantık, tarih, tıp, logaritma, hendese, riyaziyye, astronomi gibi pek çok alanda eser bulmak mümkün.

Burada 21 adet Kur'an-ı Kerim tefsir takımı yer almaktadır. Tefsirlere yapılmış haşiyeler, talikler, telhisler de pek çoktur. 14-15 Ekim 2006 tarihinde yapılan Kur'an Sempozyumu'nda bana da bu tefsirleri tanıtma görevi verildi. Ben de tebliğimi sundum. O da 2007 yılında İslami İlimler Dergisi Nisan sayısında yayınlandı. 28 Ekim 2016 tarihli yazımda bu konuyu özetleyerek yayınlamıştım.

Hasanpaşa Elyazmalar Kütüphanesi'nde bulunan elyazması Kur'an-ı Kerim tefsirlerinden bazıları şunlardır:

1-***Camiu'l–Beyan fi-Te'vili'l-Kur'an:*** Ebu Cafer Muhammed b. Cerir et-Taberi'nin eseridir. Dört cilttir.

2-***İrşadü'l-Akli's-Selim İla Mezaya Kitabi'l-Kerim:*** Şeyhülislam Ebusuud Efendi'nin tefsiridir. Üç cilttir. Cildi, yeşil kadife kapaklıdır.

3-***Dürrü'l-Mensur fi't-Tefsiri'l-Me'sur:*** Celalettin es-Süyuti'nin tefsiridir. Dört cilttir.

4-***Gayetü'l-Emami fi-Tefsir-i Kelami'r-Rabbani:*** Şeyhülislam Molla Gürani'nin eseridir. Tek cilt halinde olup 1074 sayfadır.

4-***Keşşaf an-Hakaiki't-Tenzil:*** Carullah ez-Zemahşeri'nin meşhur tefsiridir. Kütüphanemizde yalnız birinci cildi mevcuttur.

5-***Es'ilütü'l-Kur'ani'l-Mecid ve Ecvibetüha:*** Muhammed er-Razi'nin tefsiridir. Arapçadır ve tek cilttir.

Burada sadece birkaç örnek vermiş oldum. Sempozyum tebliğimde 36 adet tefsiri, haşiye ve taliki tanıttım. Tebliğim, orta boy bir kitap olabilecek düzeydedir.

Burada amacım, İlahiyat Fakültesi camiasının dikkatini bu kütüphaneye çekmek, yüksek lisans ve doktora çalışmalarıyla bu eserlerin gün ışığına çıkmasına vesile olmaktı.

KİTABI KUMA GİBİ GÖRMEK

2012 yılında geçirmiş olduğum hastalık nedeniyle ziyaretçi sayısında büyük artış oldu. Gelenler, biraz hal hatır sorduktan sonra kitaplığı inceliyorlardı. Bu kadar kitabı ne yapıyorsun diyenler oluyordu. Bazen bunlar da yetmiyor, çalıştığım konularla ilgili yeni eserler alıyorum, diyordum. Diğer odada da bu kadar kitaplık olduğunu anlatıyordum. Özel bir çalışma odam olmadığı için yatak odamda da, mutfak masamda da pek çok kitap bulunduğunu ifşa etmek durumunda kalıyordum.

Misafirlerim, bu kitap kalabalığına ve dağınıklığına anlam veremiyorlardı. Eşime bu kadar dağınıklığa nasıl tahammül ettiğini sordular. O da bundan şikâyetçi olmadığını söyledi. Misafirlerden biri sinirli vaziyette "Ben, bu kadar dağınıklığa tahammül edemem. Ortalıkta, masalarda gördüğüm kitabı, defteri derhal pencereden fırlatırdım" dedi.

Bu söz, beni yaraladı. Zira böyle söyleyen bayan, cahil bir kadın değildi. Emekli bir öğretmendi. Yıllarca öğrencilerine okumayı öğütleyen birisidir sanıyorum. O böyle düşünürse diğer kadınlar nasıl düşünürler? Aklımın sınırlarını zorluyorum; mantıklı bir cevap bulamıyorum.

Misafirlerin, özellikle birinin tepkisinden sonra bana hoşgörüyle davranan eşime daha çok saygı duymaya başladım. O tür insanların marjinal düzeyde olduğunu düşünerek teselli olmaya çalışıyorum.

Ama Çorum'daki bazı âlimlerin, fakültelerdeki bazı hocalarımın eşlerinin tutumu da onun gibiydi. Tarihte pek çok âlimin hanımı, kocalarının kitaplarını kuma gibi görmüşler. Bunu biliyordum. Buna rağmen bu davranışı, hiç affedemedim. 07.10.2016 tarihli makalemde bu konuyu ele aldım. İlim erbabının da kitaplarının yanı sıra aile efradını da ihmal etmemeleri gerektiğini vurguladım.

İLAHİYAT KÜTÜPHANESİ'NE KİTAP BAĞIŞI

Kitaplığımda bulunan kitaplardan bazılarını Ensar Vakfı Kitaplığına bağışlamıştım. Ama Arapça ağırlıklı eserler ve ilmi kitapları benden sonra çocuklarımdan okuyacak kimse olmadığı için bir süredir İlahiyat Fakültesi kitaplığına vermeyi düşünüyordum. Zira daha önce de pek çok kitap vermiştim.

Bu defa 2016 yılının Kasım ayının başında Abdulkadir Ozulu ağabeyimle birlikte İlahiyat Fakültesi kütüphanesine uygun olanları devredelim dedik. Dekanımız Sayın Mehmet Azimli Bey'e niyetimizi bildirdik. O da bundan memnuniyet duyacağını ifade etti. Araba gönderdi. Önce Ozulu Bey'in hediyelerini aldılar. Sonra bendeki kitapları götürdüler.

Bu dönemde İlahiyat Fakültesi hocası ve talebelerine yarayacak kitapları oraya verdikten sonra yüklü miktarda kitap bağışımızı, Üniversite Merkez Kütüphanesi'ne bağışlamayı kararlaştırdık. Bir yıl sonra da o arzumuzu gerçekleştirebildik. Dileğimiz, evimizde hapis kalmak yerine okuyanların hizmetine sunabilmekti.

SOMUNCU BABA

Somuncu Baba (1331-1412), Kayseri'de doğmuş, Aksaray'da vefat etmiştir. Şeyh Hamid veya Şeyh Hamidüddin olarak da bilinir. Hacı Bayram-ı Veli'nin piridir. Aksaray'dan ziyade Bursa'da

tanınmıştır. Orada devrinin âlimi Molla Fenari ve maneviyat ehli emir Sultan ile tanışmıştır. Ancak kendisini gizlemek için Bursa'da ekmekçilik yaptığı, pişirdiği ekmekleri sırtına yükleyerek sokak sokak dolaşıp "Somunlar, Mü'minler!" diyerek halka dağıttığı rivayet edilir. Bu nedenle *"Somuncu Baba",* "*Ekmekçi Baba*" diye meşhur olmuştur.

Yıldırım Beyazıd, Bursa Ulu Cami'nin yapımına başlamıştı. Somuncu Baba da küçük fırınında pişirdiği ekmeklerle Ulu Cami'nin inşaatında işçilere ekmek yetiştirmiştir. Caminin bitiminde 1399 yılında Yıldırım Beyazıd, kayınpederi Emir Sultan'a ilk Cuma hutbesini okuyup namaz kıldırmasını söyler. O da "Zamanın kutbu camimizdeyken bu görev onundur" der. O zamana kadar kendisini gizlemeyi bilen Somuncu Baba, hutbeyi okumaya mecbur kalır. Fatiha Suresi'ni yedi vecihte tefsir eder. Devrin Şeyhülislam'ı Molla Fenari'nin Fatiha tefsiri buna dayanmaktadır. (Molla Fenari'nin Fatiha Tefsiri adlı eserinin bir nüshası da Çorum Elyazmalar Kütüphanesi'nde mevcuttur.) Somuncu Baba'nın namazdan sonra üç kapıdan çıktığını görenler olmuş. Böylece sırrı da faş olmuştur.

Bir süre sonra müridi Hacı Bayram Veli ile birlikte Bursa'dan ayrılmış, önce hacca gitmiş, dönüşte de Aksaray'da gözden uzak münzevi bir hayat yaşamıştır. Türbesi Aksaray'dadır.

Somuncu Baba'nın anılması için Aksaray'da yapılacak olan toplantıda konferans vermemi İbrahim Düğer teklif etti. Hatta hazırlanmamı söyledi. 2016 yılı Aralık ayında Aksaray'a gelmem için ısrar etti. Ben de hazırlandım. Konferans metnini bile hazırladım. Ancak henüz yayınlamadım. 11 Kasım 2016 tarihli gazetede metnin özetini bir makale halinde yayınladım. Ancak sağlık sebepleri nedeniyle Aksaray'a gidemedim.

"ÇORUM'UN EĞİTİM HAYATI" PANELİ

Hitit Üniversitesi'nin 10. Kuruluş Yılı etkinlikleri kapsamında 24 Kasım Öğretmenler Günü nedeniyle Turgut Özal Konferans Salonu'nda "Lisesiz Günlerden Üniversiteli Hayata Çorum'da Eğitim" konulu panel düzenlenmişti.

24 Kasım 2016 tarihinde yapılan panelin açış konuşmasını Doç. Dr. Mehmet Demiryürek yapmıştı. Ardından Fen-Edebiyat Fakültesi'nin yeni dekanı Prof. Dr. Emre Güler de amaçlarının ilkeli ve dürüst bireyler yetiştirmek olduğunu vurgulayan bir konuşma yaptı.

Panelin moderatörlüğünü Belediye Başkanı Yardımcısı Turhan Candan yaptı. Tüm öğretmenlerin Öğretmenler Günü'nü kutladı. Ardından emekli eğitimcilerden Hasan Tuluk ve Abdulkadir Ozulu ile ben de Çorum'da geçmişten günümüze eğitim ve öğretim hayatı hakkında bilgiler sunduk. Ben, ayrıca Cumhuriyet döneminden önceki öğretim hayatıyla ilgili tarihçeli bir sunum da yaptım.

Turhan Candan, panelin düzenlenmesinde emeği geçenlere teşekkür etti.

EŞİMİN OMUZ KIRIĞI AMELİYATI

Belli bir yaştan sonra hekimlere, hastanelere çok uğrar olduk. İstesek de istemesek de zaruretler bizi o tarafa yönlendiriyor. Bazen bende, bazen de eşimde arızalar çıkıyor. Mesela 2016 yılının son günlerinde eşim lavaboda ellerini yıkarken birden ayağı kayıp düşüyor. Patırtı üzerine lavaboya vardığımızda onu büyük zorluklarla kaldırabildik. Zira kolundan tutmak istediğimizde acısından feryat ediyordu.

Abdullah da o gün evdeydi. Zar zor onu Özel Hastane'ye götürdük. Filimler çekildi. Sağ omuz kısmında çok parçalı kırık görüldü. Tansiyon, şeker, göze iğne, By-Pass derken bir de bu çıktı. Doktor, isterseniz hemen ameliyata alayım, dedi. Bir saat kadar tereddüt ve istişareden sonra ameliyata razı olduk.

Ameliyat sırasında birkaç tane platin yerleştirmiş, ama ne derece kaliteliydi, bilmiyoruz. Alçıya da almış. Kol askıda bir ay kalacak denildi. Bir insan için bir kolunu kullanamamanın zorluğunu daha yakından gördük. Ama hala o kol üzerine yatmakta zorlanıyor. Sıkıntısını çekmeye devam ediyor.

KÜLTÜR KÖPRÜSÜ

İki binli yılların başından beri Elvan Çelebi hazretleri ve babası Âşık Paşa ile ilgili çalışmalar yapıyordum. Bu vesileyle Âşık Paşa'yı konu alan ciddi bir çalışmamı kitaplaştırmış ve onu da Kırşehir'de tanıtmıştım. Orada İbrahim Düğer, Zübeyde Gökbulut, İsa Erdoğan gibi şairlerle tanışma imkânı bulmuş, dostluk kurmuştum. Âşık Paşa konusunda Kırşehir'de konferans vermiştim. Onlar da benim için yapılan Vefa Gecesi'ne katılmışlar, konuşmaları, şiirleri ve sazlarıyla geceye renk katmışlardı.

Kadim dostum İbrahim Düğer, 1 Şubat 2017 tarihinde Kırşehir'de Âşık Paşa Gazetesi'nde "Kırşehir'den Çorum'a Kültür Köprüsü" adlı bir makale yayınladı. Orada bu olayları ve hastalığım sırasında yazmış olduğu "Sıla Özlemi" adlı şiiri bir daha yerleştirmişti.

Ben de yazıyı alıp Çorum Hâkimiyet Gazetesi'nde 3 Şubat 2017 yılında aynen yayınladım. Dostlarıma teşekkür etmeyi de ihmal etmedim. Her şey geçiyor da dostluk baki kalıyor, diyenlere inanıyorum.

YİNE ANJİYO

2016 yılının Ocak ayında bir anjiyo geçirmiş, iki stent takılmıştım. İyiydim ama kalp damarlarında daralmalar devam ediyordu. Doktorum, şimdilik bununla yetinelim demişti. Ertesi yıl yani 2017 yılı Şubat ayında aşırı yorgunluk ve daralma şikâyetiyle doktora gittiğimde bana yine anjiyo yapmamız gerekiyor, dedi. Birkaç yerde daralma olduğunu belirtti.

Yapılan operasyonda iki stent daha takılması gerektiğini söyledi. Birkaç gün istirahattan sonra hayatıma devam ediyorum. Kendimi yormamam ve ağır taşımamam konusundaki tavsiyelerine tam uyduğumu söyleyemiyorum. O nedenle Dr. Yusuf Karavelioğlu beni nükleer tıpa gönderdi. Oradan gelen sonuçlara göre tekrar anjiyo olmam gerekebilir. Hele bir bakalım…

HÜSEYİN KIR DÖNEMİ

Hüseyin Kır, genç ve sempatik bir idareciydi. 1984 yılında Çorum İmam Hatip Lisesi'ni bitirdikten sonra 1989'da Marmara İlahiyat Fakültesi'nden mezun olarak Ordu Gülköy İmam Hatip Lisesi'nde öğretmenliğe başlamış idealist bir eğitimciydi. Kırk arkadaşıyla birlikte Hece Dergisi'nin kuruluşunda yer aldı. Şiir ve yazılarıyla da destek verdi. Ordu'dan Ortaköy ilçemize, oradan da Çorum İmam Hatip Lisesi'ne nakil yaptırdı. Buradan da

önce Turizm ve Otelcilik Lisesi'ne öğretmen, ardından Sakarya'da bir ilköğretim okuluna müdür olarak atandı. Salim Altunay'ın vefatından sonra Çorum İmam Hatip Lisesi Müdürlüğü teklif edildi. Önce biraz düşündü, dostlarıyla istişare etti. Bu arada benim de fikrimi aldı. Sonunda müdürlük teklifini 2013 yılı Ekim ayında kabul etti.

Göreve başladığı andan itibaren alçakgönüllü, kararlı ve ilkeli davrandı. Önce öğretmen ve öğrenciler arasındaki ahengi sağladı. Yeni İmam Hatip Lisesi açıldığı için seçme öğrencileri alma şansı yoktu. Ama eldeki öğrencileri eğitmek gibi bir sorumluluğu vardı. Bu, sadece öğretmenlerin derse girip çıkmasıyla yapılamazdı. Onlara dergiler çıkartarak, yarışmalar, sergiler, kermesler düzenleyerek, kitap okuma, şiir dinletisi, musiki programlarıyla ufuk açmak ve onları aktif hale getirmek istiyordu.

İlk iş olarak seksenli yıllarda çıkartmış olduğumuz İDRAK dergisini yeni bir formatla çıkarmayı başardı. Onu Genç Okur, Rûzname, Birsöz, Bilge Çınar, Gurbetçinin Sesi, Karakalem, Philosopha, Güldürük, Ab-ı Hayat gibi dergiler izledi. Bu kadar dergiyle yayın hayatına hızlı bir giriş yapmış oldu. Bunu başarmak ve yönetmek, kolay bir iş değildi. Mesela İdrak Dergisi, okulun tanıtımında çok etkili oldu. Her biri özel sayı niteliğindeydi. Necmi Şamlı özel sayısı, bir vefa örneğiydi.

Spora da ayrı önem verdi. Güreş başta olmak üzere voleybol, futbol, hentbol, tekvando ve adını hiç duymadığım bodakaido, Muayhthai, Wushu gibi spor dallarında il çapında, hatta Türkiye'de sesini duyurdu.

Kur'an-ı Kerim'i güzel okuma yarışmalarında Hutbe Okuma yarışmalarında, okuma yarışmalarında, hafızlık ve Ezan okuma yarışmalarında okulumuza il ve bölge birincilikleri kazandırdı. Arapça bilgi yarışmalarında, metin canlandırma ve drama yarışmalarında

Türkiye çapında dereceler kazandırdı. Kısa film yarışması bile düzenledi. Bu kadar etkinliğin ardından öğrencilerle birlikte umre seyahati yaptı.

Bence en önemli icraatı, Mehter Takımı'nı kurmasıydı. Mehter Takımı, okulumuzun ilk açıldığı yıllardan beri vardı. Ben de öğrenciliğimde orada yer almıştım. Okulumuzun Mehter Takımı, milli bayramlarda alana girince coşku zirveye çıkardı. Halkımızın çoğunluğu, okula kadar onu takip ederdi. Okul bahçesine girince Mehter Takımı, marşlar söyleyerek bir konser verirdi. Öyle ya bunu hazmedemeyenler de vardı. 12 Eylül 1980 darbesiyle okullarda Mehter Takımları yasaklandı. Bayramlarda bu coşku, bir daha görülmedi.

Hüseyin Kır, müdür olunca ilk iş olarak Mehter Takımı'nı kurdu. Belediyedeki ekipten yararlanarak onları yetiştirdi. İlk konserini 2014 yılı Nisan ayında Tübitak Bilim Fuarı'nın açılışında verdi. Okulumuzun önemli etkinliklerinde, mezuniyet törenlerinde, okul gecelerinde, milli bayramlarda gururla görev yaptı. Hatta bazı etkinliklerde Mehter Takımı'nın yanında Semazen Ekibi de yer aldı.

Okul müdürü, öğretmen ve öğrencileriyle birlikte, daha önce okulumuzda görev yapan idareci ve öğretmenlerin kabirlerini ziyaret edip dua ediyorlardı. Devlet Tiyatro Salonu'nda Kutlu Doğum Haftası'nı kutluyorlar, Ulucami'de de Mevlit programı yapıyorlardı. Aralık ayında Mehmet Akif Ersoy'u anma, yılbaşında Mekke'nin fethi, Mart ayında Çanakkale Şehitlerini anma programlarını ihmal etmiyordu.

Yeri geliyor Ebu Hanife Paneli, şiir dinletisi, münazara ve bilgi yarışmaları düzenliyor yeri geliyor öğrencileri kale, müze, Hıdırlık ve Ulu Cami gibi tarihi mekânları gezdiriyordu. Yeri geliyor Suriye'ye yardım Tırı bile gönderiyordu.

Kariyer günlerini iyi değerlendiriyordu. Edebiyat söyleşisi için Halit Yıldırım'ı, özürlülere duyarlılığı hatırlatmak için Bekir Köksal'ı, üniversiteyi yakından tanıtabilmek için Rektör Prof. Dr. Reha Metin Alkan'ı, Din Öğretimi Genel Müdürü Nazif Yılmaz'ı, Prof. Dr. Hayrettin Karaman'ı, Prof. Dr. Mevlüt Uyanık'ı, Prof. Dr. Mehmet Evkuran'ı, Dr. Cahit Bağcı'yı, Prof. Dr. Halis Ayhan'ı, İstanbul milletvekili Feyzullah Kıyıklık'ı, Dr. Mustafa Öcal'ı okul konferans salonunda ağırladı.

Ayrıca Çorum'a uğrayan aydınlardan Ramazan Kayan, Prof. Dr. Turan Karataş, İHH Genel Başkanı Bülent Yıldırım'ı, İsmail Çal, Zehra Türkmen, Taşkın Tuna, Ömer Miraç Yaman gibi pek çok konuğun ve şehrin değerlerinden Bülent Gökgöz'ü, il özel idareden Ömer Arslan, il sağlık müdürü Dr. İsmail Yücel, Uzm. Dr. Ömer Sobacı, Turhan Candan, Ethem Erkoç, Dr. Halil İbrahim Aşgın, Sadık Ünal gibi pek çok ismin öğrencilere hitap etmesini sağladı.

Hüseyin Kır, bu etkinliklerin öğrencilerin eğitiminde önemli yeri olacağını biliyordu. Onların sık sık kermes düzenlemesine fırsat veriyordu. Bir grup öğrenciyi alıp hatıra ormanına fidan dikmeye bile götürdü.

Görev süresi içinde her yıl yapılan Keşkek Günü etkinliklerine ev sahipliği yaptı. O gün mülki erkân, protokol, farklı siyaset temsilcileri ve devlet adamlarının yanı sıra eski mezunlarla yeni mezunları birlikte ağırladı.

Hüseyin Kır, üç yıl üç ay Çorum İmam Hatip Lisesi'nde müdür olarak görev yaptı. Hep iyi anıldı, olumlu iz bıraktı. 10.01.2017 tarihinde vekâleti baş muavini Bekir Tokgöz'e bırakarak İl Milli Eğitim Müdür Yardımcılığı'na gitti. Eminim ki gönlü yine İmam Hatiplerdedir.

DİYARBAKIR'DAN MİSAFİRİM VAR

Çorum Hakimiyet Gazetesi'nden bir telefon geldi: "Hocam, Diyarbakır'dan misafirin var" 20.05.2017 tarihinde gazeteye gittim. Diyarbakır Yazarlar ve Şairler Derneği (DİYŞAD) başkanı İhsan İpek Cankurt beni bekliyor.

Hevsel Dergisi genel yayın yönetmenliğini ve Özgür Haber Gazetesi köşeyazarlığını da yapan İhsan İpek Cankurt, Artvin'de yapılan Şiir Şöleni'nden dönüşte Çorum'a uğramış. Orada karşılaştığı Kırşehirli İbrahim Düğer'in tavsiyesiyle beni aramış. Genç, birikimli ve yetenekli bir şair.

Diyarbakır ile Çorum arasındaki dostluk bağlarının kuvvetlendirilmesini arzu ettiğini anlatan Cankurt, birlik ve beraberlik mesajları verdi. "İslam ve insan kardeşliğini güçlendirmek için buradayım" dedi. Çıkartmış olduğu Hevsel Dergisi'nden birkaç sayı verdi.

Ben de "Türkiye'nin her bölgesindeki insanımıza din kardeşi nazarıyla bakıyoruz. Hiç birini ötekinden farklı görmüyoruz" dedim.

Bu görüşmeden sonra Hevsel Dergisi yayın bürosunu birkaç kez aradım ama kendisine ulaşamadım.

HİRA'NIN ÇOCUKLARI

FETÖ'nün okullarına ve yurtlarına el konulması döneminde Ahmet Hamoğlu'ndan devraldıkları bina daha sonra Şehit Osman Arslan İmam Hatip Okulu'na devredilmişti ve müdür olarak da Mehmet Ali Kuru atanmıştı. Genç ve dinamik müdür, önce okula sahip çıktı. Öğrenci topladı, taşıdı, onlara öğle yemeği verdi. Tecrübeli hocaları, eğitimcileri topladı, onlarla istişareler yaptı.

Bu bağlamda bana da rica etti. Orada bir konferans vermemi teklif etti. Severek kabul ettim. Bu arada bu konferanstaki konulardan da esinlenerek çıkartmış olduğu **"Hira'nın Çoçukları" Dergisi'**nin 1.sayısına bir yazı yazmamı istedi. Ben de "Din Eğitimi Kurumları ve Öğretmenler" başlıklı bir yazı verdim. Orada bizlerin, öğretmenlerin, özellikle meslek dersleri öğretmenlerinin sorumluklarını anlattım. Öğrenciye nasıl yaklaşılması gerektiğine işaret ettim.

Ancak bu dergi ve çalışmaların uzun soluklu olamamasından da üzüntü duydum.

BİSÖZ DERGİSİ RÖPORTAJI

Şehit Erol Olçok İmam Hatip Lisesi Bisöz adıyla dergi çıkartıyormuş. Ziyaretim sırasında öğrendim. Beyza Çalışkan isimli bir öğrenci, benimle yazarlık üzerine bir söyleşide bulunmak istedi. Ben de kabul ettim. Okul kütüphanesine geçtik. Orada önce kendimi tanıtmamı istediler. Ardından yazı hayatıma ne zaman başladığımı sordular. Sonra ilk eserimi bastırışımı ve konuları seçişteki amaçlarımı sordular. Sorularına cevap verdikçe diğerleri geliyordu.

Son ve en çok arzuladıkları soruyu sordular: Yazar olmak isteyen gençlere ne önerirsiniz?

Ben de öncelikle çok okumaları ve kendilerini iyi yetiştirmeleri gerektiğini vurguladım. Günümüzde okumak isteyenlerin önünde her türlü imkânın bulunduğuna işaret ettim. Gençlerin bu konuda hiçbir mazeretinin olamayacağını söyledim.

Bu mesajla tamamladığımız röportaj, 2017 yılı Mayıs ayında Bisöz Dergisi'nde yayınlandı.

İKİ CAMİ BİR ANIT

2017 yılı Ağustos ayının ilk günlerinde Ankara'da damadım Yaşar Uzun'la birlikte Diyanet İşleri Başkanlığı yanındaki Ahmed Hamdi Akseki Camiine gittik. Akşam namazını orada kıldık. Tek kelimeyle muhteşem bir cami. Merkezi kubbe, çok güzel tezyinat ve seçme hat örnekleriyle, imamı, müezzini ve cemaatiyle ideal bir cami… Alt katında çok zengin bir kitapevi, lokal, dinlenme salonları ve sergiler var. Cami, hem ibadet hem de tefekkür mahalli.

Akşam namazından sonra Bilkent'in girişindeki Doğramacızade Camiine gidelim dedi. İhsan Doğramacı yaptırmış. Ama gitmedik. Gitseydik hemen yanında yer alan kiliseyi ve havrayı da görecekmişiz. Bu, rektör Doğramacı'nın bütün dinlere hoşgörüyle bakan tavrının bir eseriymiş. Ama aklıma Fetullah Hoca'nın ***"dinlerarası diyalog"*** uygulamalarından alındı diye şüphe gelmedi diyemem.

Ben, Akseki Camiinden çıkınca doğru Millet Camii'ne gidelim, yatsı namazını orada kılalım dedim. Damadım Yaşar, arabanın yönünü o tarafa çevirdi. Millet Camisi, dört minaresi ve mimarisiyle Selimiye Camii'ni andırıyordu. Bizim gibi pek çok insan gelmiş, camiyi ve çevresini inceliyordu.

Cami, Külliye/Saray'ın hemen yanında olduğu için kenarında konferans ve toplantı salonlarına açılar yerler vardı. Ama gece olduğu için onları göremedik. Yakınında yapılmakta olan Millet Kütüphanesi de henüz iskelet halindeydi.

Vakit gelince ezan okunmaya başladı. Selatin Camilerinden okunan ezanlar gibi, 15 Temmuz 2016 gecesi okunan salalar gibi yüreğimize bir başka dokundu. Camiye girdik, kendimizi Selimiye ve Süleymaniye camiinde hissettik. Aileler, çocuklarıyla birlikte gelmişlerdi.

Yatsı namazını imamın ve müezzinin güzel kıraatiyle kıldıktan sonra camiden çıktık. Buraya gelmişken Cumhurbaşkanlığı Sarayı'nı görebilir miydik, bilmiyorum. Zaten de vakit ilerlemişti.

Dışarı çıkıp biraz yürüdükten sonra 15 Temmuz 2016 tarihindeki hain kalkışma olayında şehit düşen insanlarımız için yapılmış olan Şehitler Anıtı'na vardık. Televizyonlarda izlediğimizden daha yüksek ve daha görkemli bir anıtla karşılaştık. Orada bizim gibi yüzlerce ziyaretçi vardı.

Tabandan dört yaprakla başlayan anıtın zirvesinde ay-yıldız omuzlamış askerlerimiz var. Dört yaprağın her birinde Cumhurbaşkanımızın dilinden düşürmediği dört ilke (tek devlet, tek millet, tek bayrak, tek vatan) yazılı. Dört yaprağın içinde şehitlerimizin her birinin adı ve fotoğrafları bulunmaktadır. Orayı seyrederken 15 Temmuz 2016'da Ankara'da yaşadığım o korkunç ve iğrenç gece, gözlerimin önünden bir film şeridi gibi geçti. Milletimize bu hali reva görenlere bir kere daha lanet ettim.

İki camiden sonra görmüş olduğumuz bu anıt, hem hafızamıza hem de tarihimize kazınmış tarihi bir belge niteliğindeydi.

ANKARA KALESİ VE MÜZELER

14 Ağustos 2017 tarihinde Ankara Kalesi'ne çıkmak istedim. Damadım Yaşar Uzun, haydi dedi, düştük yola. Ankara trafiğinden sonra Anadolu Medeniyetler Müzesi'ni geçerek kaleye doğru tırmandık. Oldukça dik yokuş. Sonunda kale kapısına vardık.

Ankara Kalesi'nin etrafı ve içi mahallelere ayrılmış. İçindeki evler de etrafındaki konaklar da çok iyi restore edilmiş. Kale içindeki konaklar, ya butik otel veya lokanta gibi düzenlenip turizme açılmış. Ama sokak, tamamen turistlik eşya satış mekânları haline getirilmiş. En az iki bin yıllık kale, bütün ihtişamıyla dimdik ayakta. Binlerce ziyaretçisi var. En az beş-altı metre kalınlığındaki kale duvarlarının

üstünden Ankara'yı seyretmek, Ulus'a, Kızılay'a, Hacı Bayram'a, Keçiören'e bakmak gerçekten çok zevkli.

Hava sıcak, öğle güneşi tepemizde. Ama zirvedeki esinti, nispeten yüreğimizi serinletiyordu. Terleyerek çıktığımız kaleden ağır ve temkinli adımlarla indik. Yine o hatıra eşya satan tezgâhların ve dükkânların arasından geçiyorduk. Birkaç hatıra eşya da biz aldık. Kale'nin içinde veya çevresinde İsmet Eker Konağı'nın bir benzeri var deniliyordu ama ben göremedim. İki saatlik ziyaretin sonunda dinlenmek, çay içmek gerekir dedik. Öyle de yaptık.

Sonra Kale kapısının karşısında bir müze binası dikkatimizi çekti. "Rahmi Koç Müzesi" Burası, Kanuni Sultan Süleyman zamanında inşa edilen Çengelhan binasıymış. İçinde oyuncak araba, gemi, tren, uçak modellerinden alın küçük el sanatlarından evlerde kullanılan her türlü alet, edevata kadar her şey var. Tam bir etnografya müzesi. Bir katının da mescit olduğu anlaşılan bir bina.

Oradan 1511 yılında yapılmış olan Safranhan'a geçtik. Rahmi Koç, burayı da aynı tarzda eşyalarla döşemiş. Bunun da yanında yer alan Çukurhan denilen otel ve müzeye geçtik. Burası daha çok sanat galerisini andırıyordu.

Bu ziyaretler, Çorum'da kurulmasını çok istediğim Etnografya Müzesi hayalimi ve arzumu daha da şiddetlendirdi. Öyle sanıyorum ki benim gördüklerimi siz de görseniz aynı arzuların gerçekleşmesi için çabalarsınız.

HASTANE VE ULAŞIM

Ankara yolu üzerinde yapılan Erol Olçok Eğitim ve Araştırma Hastanesi, 2017 yılının Ağustos ayında hizmete girdi. Biz de tahlil, tedavi, kontrol bahanesiyle hemen her hafta oradayız.

Hastane çok güzel yapılmış. Polikliniklerin bulunduğu blok, oldukça ferah. Yürüyen merdivenleri ve asansörleriyle hastalara büyük kolaylık sağlamış. Her gün yeni bir bölüm ekleniyor, yeni mütehassıslar geliyor. Kısa sürede daha da çok gelişeceğinden eminim.

Üniversite rektörümüz Prof. Dr. Reha Metin Alkan'ın Çorum'a en büyük hizmeti Tıp Fakültesi'ni açması ve öğrenciler için bir Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ni kentimize kazandırmasıdır. Bu nedenle Reha Bey'e bir daha teşekkür ediyorum.

Hastanenin şehir dışına yapılmasından şikâyetçi değilim. Ancak eski hastanenin bahçesine Sağlık Müdürlüğü yerine yeni hastane yapılamaz mıydı diye de düşünmüyor değilim. Bu, geride kalmış bir konu. Ama zaman zaman gündeme geleceğinden eminim.

Yeni hastane buraya yapılırken ulaşım durumu hiç dikkate alınmamış yahut da herkesin özel aracı var sayılmış. Oysaki her ailenin özel aracı yok. Oraya herkesin belediye otobüsleri ile gidebilmesi pek mümkün olmuyor. İniş-binişteki zorlukların yanı sıra dur-kalk sırasındaki sarsıntılara dayanamayacak durumdaki hastalar özel araçları yoksa piyasa taksileriyle gitmek zorundalar. Aynı gerekçelerle aynı durum, terminal için de geçerlidir.

Ancak taksi ücretleri, can yakıyor. İstanbul Beşiktaş'ta taksiye binen bir vatandaş, Boğaz Köprüsü'nden geçip Kadıköy'e ulaştığında sadece 16 TL ödüyor. Mesela Ankara'da Gazi Hastanesi'nden taksiye binen bir vatandaş, yeni Şehir Hastanesi'ne gidişte ne ödüyorsa, Çorum'da Adliye'den binen bir vatandaş da yeni hastaneye varışta o parayı ödüyor. Bir hastaneye gidiş Çorum-Ankara bilet parasına yakın.

Bunun bir çözümü olmalı diye 15.09.2017 tarihinde bir yazı yazmıştım. Taksiciler Derneği Başkanı, bu konuyu ele alıp çözeceğiz, dedi ama gerisi gelmedi. Unutmayalım ki bu uygulama, birilerine kazanç sağlasa da halka zulümdür. Çözülmesi gerekir.

MAHMUT CENGİZ'İN VEFATI

Mahmut Cengiz, eski bir öğrencimdi. İkinci sınıftan ayrılmış, matbaada çıraklığa başlamış. Zamanla Kardeş Matbaacılık'ta ustabaşı olmuş. Yokluk içinde varlığını koruyarak yetişmiş. Ben, Nikonya'dan Çorum'a kitabımı bastırdığım sırada tanıştım. İşinin ehli ve saygılı bir ustaydı. Hüseyin Döngel de ustasını seviyor ve güveniyordu.

Aradan zaman geçti, matbaada anlaşmazlık çıktı. O da işten ayrılmak zorunda kaldı. El yanında çalışmakla olmuyor deyip bir dükkân açtı. Hurda bir makineyi tamir ederek onunla işe başladı. Hatta Yusuf Bahri kitabımı da o makineyle bastı. İşinde sebat etti. Önce ev aldı, ardından araba aldı. Zamanla arabasını yeniledi ve bir daire daha aldı. Gece gündüz çalıştı. Ama evini ve çocuklarını asla ihmal etmedi. Biraz da kendime vakit ayırayım diyerek Paşabağları'ndan bir bağ aldı. Birkaç sene de oraya emek verdi.

Benim için Mahmut Usta'nın işyeri yani Cengiz Matbaacılık ikinci adresti. Evden çıkınca doğru oraya giderdim. Öğle vakitlerinde mutlaka bir şey yapardık. Çeşit çeşit pide yaptırırdık. İçini hazırlama görevi bana aitti. Haftada bir veya iki kez güveç yapardık. Yine hazırlık ve pişirme bana aitti. Tuzda tavuk, bizim lüksümüzdü. O anda eşi ve çocukları da sofrada hazır olurdu. Paça, kelle, kaburga tava gibi farklı yemeklerimiz de vardı. Ardından mutlaka bir çay faslı geçerdi.

Neşeliydi, huzurluyduk. Böyle on beş yıl kadar rahat bir dönem yaşadı. Aniden bir iştahsızlık, bir rahatsızlık başladı. Muayenelerden tam bir sonuç çıkmadı. Derken Ankara'daki doktor, akciğer kanseri olduğunu söylemiş. Bunu, kendisine duyurmamaya çalıştılar. Sonunda yataktan kalkamadı. Bir yıl kadar böyle idare edildi ama günbegün eriyordu. O koca adam, tükeniyordu.

16 Eylül 2017 tarihinde vefat ettiğini haber verdiler. Tam ona hazırlanırken bir ay önce Sakarya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne söz

vermiştim, Müdür yardımcısı ve eşi beni alıp götürmeye geldiler. O gün mecburiyetten Sakarya'ya hareket ettim ama hayatımda verdiğim en zor karardı. Dostum, Cengiz Usta'ya Allahtan rahmet dileyerek yola çıktım.

2017 EĞİTİM ÖĞRETİM YILINDA İLK ZİL

Okullar açılmadan bir ay kadar önce Sakarya'dan bir telefon geldi. Vali İrfan Balkanlıoğlı'nu tanıyıp tanımadığımı sordular. Ben de değerli ve başarılı öğrencim deyince ısrarla beni Sakarya'ya götürmek istediklerini söylediler. Vali Bey'e sürpriz yapacaklarmış ama sürprizin ne olduğunu söylemediler. Israr üzerine ben de söz verdim.

16 Eylül 2017 tarihinde sabah erken saatlerde Sakarya Erenler İlçe Milli eğitim müdürü Koray Bey beni aradı. Çorum'a geldiklerini söyledi. Evimizin adresini istedi. Ben de tarif ettim.

Telefonu kapattım, yine arandım. Bu defa Mahmut Cengiz'in hanımı arıyor. "Hocam, Mahmut'u kaybettik. Çabuk gel. Doğru oraya gittim. Başsağlığı diledim. Defin programını sordum. O sırada Koray Bey, oraya geldi. Onlara da durumu anlattım. Özür dileyerek bir ay önce söz verdiğim yere gitmek için izin aldım. Ama kalbim, cenaze evindeydi. Mahmut Usta'ya son görevimizi de yapmak için orada olmak istiyordum. Nasip olmadı.

Koray Oktay Özten Bey, eşi ve oğluyla birlikte gelmişlerdi. Osmancık yolundan geldikleri için aynı yolla dönmek istiyorlardı. Gece Öğretmenevinde konakladıkları için Çorum'u biraz gezmişlerdi. Ancak onlara Katipler Konağında bir yemek ikram etmeden yola çıkmalarına izin vermedim. Daha fazla oyalanmadan yola çıkmak istediler.

Bu yoldan hiç İstanbul'a gitmemiştim. Saat 14.00 civarında bir konaklama tesisinde yemek yedikten sonra akşama doğru Sakarya'ya vardık. Koray Bey, beni bir otele yerleştirdikten sonra eşi ve oğluyla evine döndü.

O gün Sakarya'da bulunan eski öğrencilerimi, tanıdıklarımı buldum. Öğretmen, imam, yurt-kur müdürü, üniversite hocası derken akşamleyin geniş bir sohbet ortamı oluştu. Her birinin öğrencilik hatıralarını, hizmetlerini ve sorunlarını dinledim. "Hayat, insanı kaptan kaba kotarırmış." sözünün gerçekliğini bir kez daha hatırladım.

18 Eylül 2017 Pazartesi günü yeni eğitim-öğretim döneminin başlaması için Yücel Ballık Ortaokulu'nda bir tören yapılacakmış. Sakarya'da 716 okulda 180.466 öğrenci ders başı yapacakmış. Programa göre Vali İrfan Balkanlıoğlu, bir konuşma yaparak yeni eğitim-öğretim yılının hayırlı uğurlu olmasını diledi. Konuşmalarının sonunda yeni öğretim yılının ilk zilini, sayın valimizin lise öğretmeni sıfatıyla ben çaldım.

Vali Balkanlıoğlu, hiç ummadığı bir anda beni karşısında görünce şaşkınlığını gizleyemedi. Bu sürprizden mutluluk duyduğunu söyledi. İlk karşılaşmamızda "Hem de en sevdiğim öğretmenim" diyerek elimi öptü sarıldı. Bu sırada törende bulunan protokol üyeleri ve öğrenciler, sürprize alkışlarla destek verdiler. Sürprizi hazırlayan Sakarya İl milli Eğitim müdürü Pervin Töre ve beraberindekilere teşekkür etti. Ayaküstü biraz konuştuk. Sonra sınıfları gezmeye başladık. Başarımda bu hocalarımın büyük rolü oldu diyerek beni öğrencilerine takdim etti. Ben de Sayın Valimizin disiplinli çalışma ve gayreti sonucu buralara geldiğini söyledim.

Sonra okul müdürünün odasına geçtik. Sohbet orada da devam etti. Derslerde öğrendiği Arapça film çekimlerini, Arapça irapları başladı tekrarlamaya. Herkesin gözü bizdeydi. O, gayet rahattı. Kahvelerimizi içtikten sonra Sayın Valimiz başka programa gitmek üzere izin istedi. Bana da "Biraz daha burada kal. Misafir ederiz" dedi ama benim gözüm yoldaydı.

O gece Sakarya'da kaldım. Ertesi gün yine Milli Eğitim Müdürlüğü'nün aracıyla Çorum'a dönmeden önce Sakarya gazetelerini

topladım. Bizim "Zil Çalma" olayı, Sakarya Yeni Haber, Bizim Sakarya, Sakarya Yenigün, Adapostası ve Sakarya Haber Gazetelerinde baş manşet olmuş. Konu internette yayılmış. Pek çok İstanbul gazetesinde ve Çorum Hâkimiyet Gazetesi'nde de yayınlanmış.

Bu seyahat, benim için önemli bir hatıra oldu. Beni getiren gençleri de Kâtipler Konağı'nda ağırladım. Çorum hatırası hediyelerle uğurladım.

OSMANCIK'TA KONFERANS

Camiler ve Din Görevlileri Haftası nedeniyle 2016 yılı Eylül ayının ortasında Çorum müftüsü beni aradı "Hocam, bu sene Camiler ve Din Görevlileri Haftası dolayısıyla bir konferans düzenlemek istiyoruz. Çorum'da sizi münasip gördük. Konferans teklifimizi kabul ederseniz memnun olurum" dedi. Ben de müftümüzün teklifini tereddütsüz kabul ettim. Müftü Bey, konferansta şu konuklara temas ederseniz iyi olur diye bir genel çerçeve çizdi. Ayrıca şu konulara da dokunamazsınız İnşallah diye uyardı.

Aslında bu, hatibin konuşmasına müdahaledir. Ama Müftü Bey'in iyi niyetine hamledip üzerinde pek durmadım. Ancak konferansın tarihi yaklaştığı halde yeri ve saati konusunda hiçbir bilgi gelmedi. Telefon açıp sorduğumda şu cevabı aldım: "Hocam, kusura bakmayın; konferansı Diyanet İşleri Başkanlığı'ndan gelen bir konuğumuz verecek. Onun için size yer ve saatle ilgili bilgi veremedik."

Ben de olabilir dedim ve telefonu kapattım. Ama bunu hafızamın bir yerine not ettim. Aynı müftü, ertesi yıl yine Eylül ayının ortasında beni aradı. Yine konferans teklifinde bulundu. Ben de bu defa baklayı çıkarttım: "Müftü Bey, geçen sene de bana bu teklifi yapmıştınız. Konferansa bir gün kala aramam üzerine Diyanet İşleri Başkanlığı'ndan birinin gelip konferans vereceğini söylemiştiniz. Sizin yine böyle muhterem konuklarınız çıkabilir. Kusura bakmayın; ben yedek oyuncu değilim. Teklifinizi kabul etmiyorum."

Müftü Bey, geçen sene öyle mi ettik diyerek bir durakladı. Sonra öyle etmişsek gerçekten ayıp olmuş, diyebildi. Ben de Çorum'da değil de Osmancık'ta konferans vermeye söz verdiğim için oraya gideceğimi söyledim.

5 Ekim 2017 tarihinde Osmancık'a gittim. Osmancık'ın belediye başkanı Hamza Karataş ve müftüsü Süleyman Çoban öğrencimdi. Osmancık belediyesi konferans salonunda din görevlileri yerlerini almışlardı. Onların da yarıya yakını öğrencimdi. Konuşmamı biraz konferans üslubuyla, biraz da sınıfta ders işler gibi sürdürdüm. Çok samimi bir ortamda geçen konferanstan sonra plaket takdimiyle program sona erdi.

ÇORUMLU ŞEYHÜLİSLAM VE ÂLİMLER

Çorum; sahabe, evliya ve meşayıh türbeleri ve makamlarıyla manevi iklimi bol bir şehirdir. Bunun yanı sıra medreseleri de ilim ve irfan yuvası olma özelliğini asırlardır sürdürmüştür. Ayrıca devletin üst kademelerine insan kazandırmış, şeyhülislamlık makamına başta Ebussuud olmak üzere üç bilge kişi göndermiştir.

İşte bu çalışmamızda Çorumlu Şeyhülislamlar ve âlimler konusunu ele aldık. Birinci bölümde başta Ebussuud Efendi olmak üzere Hacı Mustafa Sun'ullah Efendi ve Kara Halil Efendi'yi tanıtmaya çalıştık.

İkinci bölümde Şeyhülislam Essuud Efendi'nin babası Şeyh Muhyiddin Yavsi ve Yusuf Bahri Efendi'den başlayarak Çorum'un yetiştirdiği âlimleri, hayat hikâyelerini, bıraktıkları izleri ve eserlerini sıraladık. Son asırda yaşamış olan müftü ve vaizlere de yer verdik. Halen hayatta olan bazı hocalarımızı da kitaba dâhil ettik.

Bundan sonraki nesille derli toplu bir eser bırakabilmek için 272 sayfalık "Çorumlu Şeyhülislamlar ve Âlimler" adlı kitabı hazırlamış oldum.

Kitabın hazırlanmasında hizmeti geçmiş olan Belediye Kent Arşivi görevlisi İrfan Yiğit'e 2017 yılı Aralık ayında kitabın basımını sağlayan Çorum Belediye Başkanı Sayın Muzaffer Külcü'ye teşekkür ediyorum. Belediye başkanlarımızın bu tür kültür hizmetlerinin kalıcı olduğuna inanmalarından büyük mutluluk duyuyorum.

YILDIRIM HABER'LE RÖPORTAJ

Yıldırım Beyazıd İmam Hatip Ortaokulu müdürü Yakup Duran, eski öğrencilerimdendi. Yanına üç kız öğrenciyi de alarak 2018 yılı Ocak ayının ilk günlerinde beni evimde ziyaret ettiler. Eski günlerden, öğretmenlik hayatımdan söz ettiler. Hocam, iznin olursa bu bağlamda bir röportaj yapalım dediler. Onlar sordular, ben cevapladım.

Yazı hayatına ne zaman başladığımı, ilk eserlerin hangi konuda olduğunu sorarak başladılar. Okuduğum kitapları ve hitap ettiğim kitleyi merak etmişler. O konuda da düşüncelerimi aktardım. Günümüzdeki İmam Hatip neslinden beklentilerimi ve gençlere tavsiyelerimi sordular. Beklentilerimi, kaygılarımı ve tavsiyelerimi bütün içtenliğimle dile getirdim.

Ben de onlara okulun adının niçin Yıldırım Beyazıd olduğunu sordum. Cevap gelmeyince Sultan Yıldırım Beyazıd'ın 1398 yılında Çorum'u fethedip bir sancak merkezi yaparak Osmanlı toprağına kattığını ve o yüzden o sultanın adının bu okula verildiğini anlattım.

Röportajın sonunda okul müdürü Yakup Duran'a ve öğrencilere yazdıklarımdan birkaç kitap hediye ettim.

ANKARA BULUŞMASI

Ankara'da Hamamönü Kabakçı Konağı'nda 2 Ocak 2018 Salı gecesi Bir'iz Edebiyat öncülüğünde düzenlenen Müzik ve Şiir Dinletisi'ne Kırşehirli dostum Şair İbrahim Düğer'in daveti üzerine katıldım. Orada Aşıkpaşa Gazetesi'nin muhabiri Semra Yılmaz da vardı.

Ben, böyle bir organizasyondan mutluluk duyduğumu, daha önce Âşık Paşa konusunda Kırşehir'de konferans verdiğimi belirttim. İki defa da şiir şölenine katıldığımı ve pek çok şair ve âşıkla dostluk kurduğumu, böylece Kırşehir ve Çorum arasında gönül köprüsü gerçekleştirdiğimi anlattım. Çorum'da yapılan Vefa Gecesi'ne İbrahim Bey ve ekibin geldiğini, hakkımda yazdığı "Sıla Özlemi" şiirini okuduğunu, Âşık Toruni'nin de sazıyla seslendirdiğini söylerken bunun da bir vefa örneği olduğunu belirttim.

Bu buluşmamızı Şair Ozan İbrahim Düğer, Aşıkpaşa Gazetesi'nin 4 Ocak 2018 tarihli sayısında güzel üslubuyla "Eğitime ve Edebiyata Adanmış Bir Ömür; Ethem Erkoç" başlığıyla yayınlamıştı. Kendisine teşekkür ediyorum.

NEFROLOJİDEN DİYALİZE

NEFROLOJİDEN DİYALİZE

Eşimdeki böbrek yetmezliği, her geçen güm artıyordu. Nefrolojiye her götürüşümde idrar sektürücünün ve diğer ilaçların dozunu arttırıyor ama fayda etmiyordu. Vücut, sürekli su topluyordu. En sonunda Dr. İbrahim Doğan Bey, diyalize karar verdi. Daha önce duyduklarımıza göre diyalize başlayınca bunun dönüşü olmuyormuş. Onun için bir süre çekimser kaldık. Sonra bir doktor şöyle dedi: "Bazı hastalıkların tedavisi ilaçla, bazılarınınki de ameliyatla oluyor. Bunun tedavisi de diyalizle… Olayı bir de bu yönden düşünün."

Bu söz, endişemizi giderdi. Diyalize mecbur kaldığımızın farkına vardık. Özel Diyaliz Merkezi'nde haftada iki gün tedaviye başladık. Ama yine de bunun bir kurtuluşu yok mu diye araştırmayı da ihmal etmedik. Herkes, bunun çözüm yolunun böbrek nakli olduğunu söylüyordu. Ama nasıl, kimden? Vücut, yeni böbreği kabul edecek mi? Etse de ne zaman atacak?.. Bu ve benzeri sorular, zihinlerimizi meşgul ediyordu. Duyduğumuz örnekler de endişemizi arttırıyordu. Ama böyle bekleyemezdik. Çare arıyorduk.

BAYAT'TAN FERUZ'A BİZİM ORALAR

Her insanın doğup büyüdüğü, bir süre de olsa yaşadığı bölgeye bir bağı vardır. Oraların en ince detaylarını bilir ve anılarında yaşatır. Ben de doğduğum ve çocukluğumu geçirdiğim bu bölgede çok yönlü duygular yaşadım. Beydili'de, Şeyh Hamza'da, Feruz'da dedelerimin ayak izleri var. Bu köylerle ilgili pek çok hikâye dinledim. Oralardan ve daha ötelerden gelip köy odamızda konaklayan insanların başlarından geçenleri kulaklarımla duydum.

Çorum'un kuzeyindeki en yakın köy olan Bayat'tan çıkıp Ulube yoluyla Paşa Köy'e, Beydili'ye, Hamamlıçayköy'e, Türklere, Ayaz Köy'e ve Çatak'a kadar ulaşan vadinin birbiriyle irtibat ve iletişimlerine bu kitapta işaret etmeye çalıştım. Oradan Çatak Çamlığı'na çıkmadan Şeyh Hamza, Taşpınar, Soğuksu ve Feruz Köylerine yöneldim.

Bu köylerin yerleşim yerlerini, on dokuzuncu yüzyıldaki Osmanlı Nüfus Kayıtları'na ve aynı döneme ait Temettuat Defterleri'ne göre hane reislerinin durumlarını sıraladım. Bulabildiğim kadar köyün tarihiyle ilgili bilgileri, sülaleleri ve soyadlarını derledim. Ayrıca köylerdeki yer adlarını, bazı bağlantılarını, tarihte olup da günümüzde adı bile bilinmeyen eski köylerle ilgili bilgileri de bu kitapta aktardım.

Ben, Çorum'un bütün köylerinin tarihini yazmak için yola çıkmadım. Sadece, doğup büyüdüğüm, çocukluğumu yaşadığım, ecdadımdan hatıralarını dinlediğim **"Bayat'tan Feruz'a Bizim Oralar"** adını verdiğim bir kesiti 20.17.2018 yılında hazırlamakla yetindim.

Bu eserin, başkanlığının son aylarında basımını gerçekleştiren Sayın Muzaffer Külcü'ye de teşekkür ediyorum.

TELEVİZYON PROGRAMLARI

Yerel televizyonlar, önceleri kendilerine göre program yapıyorlardı. Yerel gündem, konferans, panel, sempozyum, sergi gibi kültürel konulara pek yer vermezlerdi. Bu defa farklı bir olay söz konusu oldu. ÇRT sahibi İbrahim Sözlemez Bey beni aradı. Yedi

Sekiz Hasan Paşa konusunu anlatmamı teklif etti. 2011 yılı baharında televizyonda konuyu anlattım. Yedi Sekiz Hasan Paşa'nın Çorum'a hizmetlerinden söz ettim. Bunu daha iyi anlatabilmek için Hıdırlık Camii'nde, Saat Kulesi çevresinde, Han Camii'nde çekimler yapıldı. Onlar televizyonda yayınlandı. Osmancık, İskilip, Elvan Çelebi, Seydim ve Abdalata'da çekimler yapılması düşünülüyordu ama onlar gerçekleşmedi.

Çorum'da televizyon yayıncılığı konusunda yetersizlik olduğu bir gerçekti. Belediye Başkanımız Muzaffer Külcü, bu boşluğu doldurmak için **"Anadolu Güneşi TV19"** adıyla bir uydu kanalı kurdu. 2017 yılının yarısından itibaren yayın hayatına başladı. Gerçekten de çok kaliteli bir yayıncılık dönemine imza attı. Ekim 2017'de beni de çağırdılar. Yedi Sekiz Hasan Paşa'yı anlatmamı, kitabı da tanıtmamı istediler. Programdan sonra çok uzaklardan bile arayanlar, tebrik edenler oldu. Bu çekimi birkaç kez yayınladılar.

Nisan 2018 yılında Hıdırlık çevresiyle ilgili bir seri program yapmayı teklif ettiler. Suheyb-i Rumi, Kereb-i Gazi, Şiranlı Şeyh Efendi ve Çerkez Şeyhi konularını işledik. Ardından Mayıs-Haziran aylarında Saat Kulesi çevresine kurulan platformda Ramazan Programları başladı. Beni de birkaç kere konuk ettiler. Hıdırlık'ın manevi iklimini, ilimizin manevi muhafızlarını bölüm bölüm orada anlatma fırsatı buldum.

TV19 adlı televizyon kanalı, maalesef Muzaffer Külcü Bey'in belediye başkanlığından ayrılmasıyla yayın hayatını sonlandırdı.

İDRAK DERGİSİ-HALİS AYHAN ÖZEL SAYISI

Seksenli yıllarda Çorum İmam Hatip Lisesi adına çıkartmış olduğumuz İdrak Dergisi, Hüseyin Kır'ın müdürlüğü döneminde yeni bir formatla, mükemmel kalitede yeniden yayınlanmaya başlamıştı.

2015 yılında ilk müdürümüzün hayat hikâyesini yazmıştım; **"Çorum İmam Hatip Okulu'nun Kurucu Müdürü Necmi Şamlı"** başlığıyla.

İdrak Dergisi, 2018 yılında Prof. Dr. Halis Ayhan özel sayısı hazırlanacaktı. Okul müdürü Bekir Tokgöz, bu dergiyi hazırlarken o dönemi tanıyan mezunlarla bir toplantı yaptı. Hocamızla ilgili bilgi, belge, anı, fotoğraf… ne varsa getirmemizi istedi. Onu yakından tanıyan Süleyman Uludağ ve Ali Bardakoğlu'nu da arayıp yazı talep etti. Halis Bey, sevilen bir insandı. Herkes, hakkında ne biliyorsa anlattı. Çok güzel, çok kaliteli, dolu dolu bir dergi çıktı ortaya.

Ben de bu dergide **"Çorum İHL Üçüncü Müdürü Prof. Dr. Halis Ayhan Hayatı ve Eserleri"** başlıklı uzun bir yazı yazdım. Necmi Şamlı hocamızdan sonra kısa süre de olsa müdürümüz olan merhum **Hafız Mustafa Göl**'ün biyografisini de bu sayıda yayınlama fırsatı buldum.

ÇORUM İMAM HATİP OKULU'NUN İLK MÜDÜRLERİ

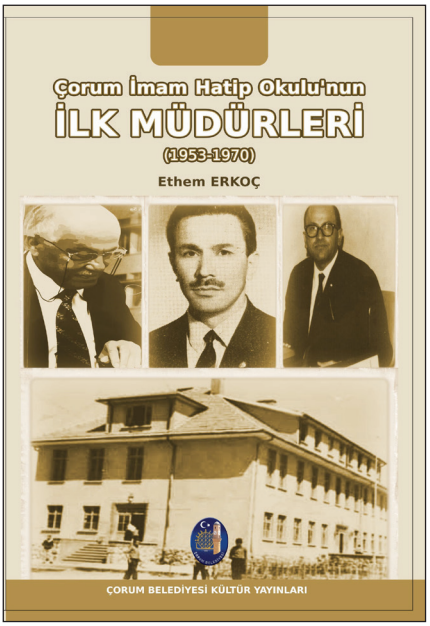

Din eğitiminin yeri ve önemi küçümsenemez. Gazi Mustafa Kemal, "Her fert, dinini, diyanetini, imanını öğrenmek için bir yere muhtaçtır; orası da mekteptir" diyordu. 3 Mart 1924 tarihinde çıkarılan Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nda da buna işaret edilmiştir:

"Maarif Vekâleti, yüksek diyanet mütehassısları yetiştirmek üzere Darülfünunda bir İlahiyat Fakültesi tesis ve imamet, hitabet gibi

hidemat-ı diniyyenin ifası vazifesiyle mükellef memurların yetişmesi için de ayrı mektepler küşat edilecektir.”

İmam Hatip Okullarının ve İlahiyat Fakültelerinin dayandığı kanun ve temel fikir bunlardır. Ancak bu, 1951-52 öğretim yılında uygulanmaya başlandı. Çorum İmam Hatip Okulu da sekizinci olarak 1953-54 öğretim yılında açıldı.

İlk müdürümüz Necmi Şamlı Bey’den sonra Hafız Mustafa Göl hocamız, kısa bir süre görev yaptı. 15 Kasım 1967’den 7 Ekim 1970 tarihine kadar okulumuzda öğretmenlik ve müdürlük yapan Halis Ayhan Bey, hem öğrencilerin hafızasında hem de okulumuzun fiziki yapısı ve eğitim biçiminde iz bıraktı.

“Çorum İmam Hatip Okulu’nun İlk Müdürleri” adlı eserimizde okulumuzun (1953-1970) döneminin eğitim anlayışını sergileme imkânı buldum. Okulumuzun eğitim tarihine katkıda bulunmak istedim.

Gönül arzu ederdi ki bugüne kadar tüm süreci yazayım. Bu, bir kişiye ağır gelecek kadar büyük ve geniş konu. Onun için bundan sonrakileri de gençlerin yazacağını umuyorum.

Böylece 2018 yılının Haziran ayında otuzuncu kitabım baskıya verildi. Basımını gerçekleştiren Çorum Belediye Başkanı Zeki Gül’e teşekkür ediyorum.

Necmi Şamlı ile ilgili kitabı görünce mutluluk duyduğunu söyleyerek beni tebrik eden, fakat bu kitabın yayınladığı dönemi göremeyen Mehmet Hakkı Aksu hocama da Allah’tan rahmet diliyorum.

TÜRKİYE ŞAİRLER VE YAZARLAR HARİTASI

2018 Haziran ayının ilk haftasında Bahçelievler Anadolu Lisesi öğretmenlerinden Levent Sarı, beni aradı. Hocam, size bir sürprizim var, dedi. Kendisinin de yeni haberlerinin olduğunu söyledi.

Ben de İbrahim Ergüder Bey'in arabasıyla Bahçelievler Anadolu Lisesi'ne gittim. İlk defa gittiğiniz okul olduğu için zor bulduk. Okula vardığımızda müdür odasında biraz sohbet ettik.

Orada Bilim Fuarı'nda sergilenmek üzere **"Türkiye Şairler ve Yazarlar Haritası"** hazırlanmış. Her ilin bulunduğu yere, oranın en meşhur şair veya yazarının resmini yerleştirmişler. Çorum ilinin bulunduğu yere de benim fotoğrafımı koymuşlar.

Projeyi Edebiyat Öğretmenleri Mustafa Yeşil ve Kaya Ahmet Türkoğlu hazırlamış. Onlar da beni merak ediyorlarmış. İdarecilerle ve bu öğretmenlerle görüştüm. Öğrencilerle sohbet ettim. Bilimsel çalışmalarda Çorum'u başarıyla temsil eden gençlere güvenimin tam olduğunu vurguladım ve emeği geçenlere teşekkür ettim.

HATIRAT YAZMA FİKRİ

Hatıralar, yaşanmış olayların kaleme alındığı eserlerdir. Herkesin yaşadığı zamana, okuduğu okula, çalıştığı mesleğe, görüştüğü kişilere, sosyal olaylara duyarlılığa göre farklılık arz eder. Yeni okuyanlara göre tarihi nitelik taşısa da yazarın yaşadığı dönemi, başından geçen veya şahit olduğu olayları anlatır.

Herkesin kendine göre hatıraları vardır. Aile içinde, dost meclislerinde sürekli anlatılır. Ancak pek az kişi bunları yazıya aktarmış, kitaplaştırmıştır.

İncelediğim hatırat kitaplarından bazıları şunlardır: Mehmet Arif'in "Başımıza Gelenler", İsmet Bozdağ'ın "2. Abdülhamit'in

Hatıraları", Talat ve Cemal Paşa'nın Hatıraları, Gazi Mustafa Kemal'in "Nutuk" adlı tarihi belgeseli (üç cilt), Kazım Karabekir'in "İstiklal Harbimiz"i, Celal Bayar'ın "Ben de Yazdım" adlı eseri, Rıza Nur'un "Hayat ve Hatıratım"ı, Falih Rıfkı'nın "Çankaya" adlı eseri, Tahirü'l-Mevlevi'nin "Matbuat Âlemindeki Hatıralarım" adlı eseri ve Kılıç Ali'nin İstiklal Mahkemeleri'ni konu alan "Anılar" adlı eseri…

Son zamanlarda İmam Hatip neslinden Prof. Dr. Hayrettin Karaman, Prof. Dr. Ahmet Lütfi Kazancı ve Prof. Dr. Mustafa Öz de hatıralarını yayınladı. Üçünü de büyük bir zevkle okudum. Eski Diyanet İşleri Başkanı Dr. Tayyar Altıkulaç da hatıralarını yayınlamış ama onu okuyamadım.

Onlar, eserleriyle Türkiye'ye hitap etmişlerdir. Onlardan sonra benim hatırat yazma girişiminde bulunmam, bazılarına haddi aşmak gibi görülebilir. Onların hitap ettiği kitle elbette çok geniş. Ben de köyden gelip şehirde tutunmaya çalışan bir ilkokul çocuğuyken Çorum'da epey macera yaşadım. Önce ilkokuldaki peşin yargıyı kırdım. İmam Hatip Okulu'ndayken sosyal çevremde ve bazı öğretmenler nazarındaki horlanmalara hiç aldırış etmedim.

İki lise ve iki yüksek tahsil diplomasıyla meslek hayatıma başladım. Takdir gördüğüm anlar da, hedefe konduğum anlar da oldu. Çizgimden hiç sapmadım. Hiçbir yan kuruluşun oyuncağı olmadım. Enerjimi eğitime verdim. O yüzden pasiflikle suçlandığım da oldu. Ama ben, istikametimi kaybetmedim.

Emeklilik dönemimde sosyal etkinliklere ve ilmi araştırmalara, kitap çalışmalarına daha çok ağırlık verdim. Bazı toplantılarda benden öğretmenlik anılarımı anlatmam istendi. Yazmaya nasıl başladığım ve bu kadar kitabı nasıl yazdığım soruldu. Aslında basın hayatım, öğretmenlik hayatım kadar oldu.

Yaşımızın yetmişe yaklaştığı şu günlerde artık anılardan söz etmeye başladık. İşte bu hal, beni anılarımı yazmaya sevk etti. Hatırat yazma fikri, bu düşüncenin ürünü olarak ortaya çıktı.

2018 yılının başlarında ilkokul döneminin sonlarını yazmaya başladım. Ömrüm olursa, en az iki yılda, 2020 yılı sonuna kadar tamamlamayı hedefliyorum. Onun için adını da şimdiden tasarladım:

"Ömrümün Altmış Yılı 1961-2020"

BÖBREK NAKLİ BAŞVURUMUZ

2018 yılı Ramazan ayında karşılaştığımız herkes, diyaliz sözünü duyunca "Böyle başa çıkılmaz. Böbrek nakline başvursanız ya" diyerek söze başladılar. Falanca kurtuldu, filanca pek rahat, kaç yıldır yaşıyor… Gibi şeyler söylediler. Böyle bir girişimde bulunmadığımız için hastayı kaderine terk etmiş gibi bakmaya başladılar. Biz de bayramdan sonra Ankara'ya gidip böbrek nakli için başvurmaya karar verdik.

Haziran ayı sonunda damadım Yaşar Uzun'la birlikte Ankara'ya gittik. Bu konuda en başarılı yer Başkent Hastanesi, dediler. Biz de oraya başvurduk. Bir muayeneden sonra eşimi de böbrek nakli için sıraya koyacaklar sanıyorduk. Bunun prosedürü çok uzunmuş. Muayene, tetkik, tahlil, film derken troidlerde bir sıkıntı gördüler, derhal ameliyat ettiler. Kalp tetkikleri sonucu, By-Pass ameliyatı geçirmiş olmasına rağmen bir daha anjiyo yaptılar. Şu tahlillerden sonra bir daha bakalım dediler, bir ay sonrasına tekrar tahlil istediler. Derken bu hal, üç-dört ay sürdü.

Böbrek nakline izin verebilmemiz için şu tahlil sonuçlarının normal olması lazım dediler. İki ay sonra bir daha tetkik yapmak üzere randevu verdiler. Bu durum, üç-beş kere tekrar etti.

Sonunda "senin böbrek durumun henüz uygun olmadığı için böbrek nakline izin veremeyiz" dediler ama isterseniz yine tetkiklere devam edebilirsiniz diyerek de açık kapı bıraktılar. Biz de bir yıldan fazla süren tetkiklerden sonra bu girişimden vazgeçtik.

Böbrek durumu elverişli olsaydı eşimi böbrek nakli için sıraya koyacaklardı. En az beş on yıl sonra kadavradan böbrek sırası gelirse nakil gerçekleşebilecekti. Onu da vücut kabul ederse o böbrekle yaşayabilecekti. Vücut kabul etmezse üç-beş yıl, hatta on beş yıl sonra yine diyalize dönecekti. Yakın akrabasından böbrek naklinde de aynı tehlike vardı. Böbrek nakline izin verilse bile eşim, yakın akrabasından böbrek naklini zaten istemiyordu.

KENT KÜLTÜRÜ DERSİ

Hitit Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Meral Demiryürek, 2018-2019 akademik yılından itibaren Çorum Kent Kültürü derslerine de girmeye başlamış. Bu bağlamda kenti yakından tanıyan Abdulkadir Ozulu ile Ethem Erkoç'u davet edelim demiş.

Bu davet üzerine 01 Ekim 2018 Salı günü Yazmaeserler Kütüphanesi salonunda bir sınıfta derse başladık. Öğrencilere önce içinde bulunduğumuz binanın Mutasarrıf Nurettin Bey tarafından yaptırıldığını anlattım. Günümüze kadar farklı amaçlarla kullanıldığını söyledim. Oradan Alaybey Sokağı'na doğru yöneldim. Yusuf Bahri Efendi'nin evinden Çerkez Şeyhi'nin yıkılan konağına ve karşısındaki Kâtipler Konağı'na kadar gittim. Dönüp Ulu Cami'nin özelliklerini ve tarihçesini anlattım. Güpür Hamamı'na, Saat Kulesi'ne, Velipaşa Hanı'na gelmeden vakit doldu.

Meral Hanım, dersten memnundu. Öğrenciler de öyle görünüyordu. Benim için de farklı bir deneyim oldu. Aynı gün öğleden sonra Abdulkadir Ozulu da başka bir sınıfa, kentin başka bölgelerini anlatacaktı.

AMELİYATLAR DÖNEMİ

Gençlik yıllarımda çok az doktora giderdim. Bir cilt sağlık karnesiyle emekli olmuştum. Yaş altmışı bulduğunda sağlık ocağını, hastaneyi yakından tanımaya başladım. Yetmişe yaklaştığımız şu günlerde neredeyse her yıl bir operasyon geçiriyorum.

İdrar sıkıntımın arttığı 2018 yılının sonlarında Rektör Prof. Dr. Reha Metin Alkan'ın tavsiyesi üzerine Doç. Dr. Murat Baykam'a muayene oldum. O da hem üretra darlığı hem de prostat var; ameliyat etmemiz gerekiyor dedi. Ben de ikisini bir arada halledersiniz herhalde, deyince "Hayır, önce üretra darlığını hallederiz. Bir-iki ay sonra da prostat ameliyatını yaparız." dedi.

Bunun üzerine 28 Aralık 2018 tarihinde üretra darlığı ameliyatım gerçekleştirildi. Birkaç gün hastanede kaldım. Ardından taburcu oldum. Evde istirahate devam ettim.

İstirahat dönemleri, benim için yazma fırsatlarıdır. Ancak gazetede yayınladığım haftalık yazılara da ara verdim. Onun yerine hatırat yazmaya ağırlık verdim.

Bu arada iki aylık süre de bitmiş oldu. Tekrar doktoruma gittim. Mart 2019 tarihinde prostat ameliyatı geçirdim. Başarılı bir operasyonun ardından Rektörlük binasındaki toplantıya katılmam gerekiyordu. Sayın rektörümüz Prof. Dr. Reha Metin Alkan Bey'in yazılı davetini Doç. Dr. Murat Baykam Bey'e ilettim. O da sana özel izin çıkartırız deyince toplantıya katılmaya karar verdim.

Göndermiş olduğu davet mektubunda Kuzey Kampüsü, sosyal Yaşam ve kültür Merkezi binasında yeni kütüphanenin açıldığı, burada 102.000 kitap, 1200 süreli yayın bulunduğu belirtiliyor. Türkiye'nin tüm kütüphaneleriyle bağlantısının olduğu ifade ediliyordu. Rektör

Bey, üniversite merkez kütüphanesine bağış yapanları davet ederek gelişmeleri görmemizi istemişti. Davete uyarak Merkez Kütüphanesi'ndeki toplantıda bizlere teşekkür etti. Yeni ve özel binası yapılıncaya kadar, kütüphanenin burada hizmet vereceğini anlattı. Bana, Abdulkadir Ozulu'ya, damadım Yaşar Uzun'a kitap bağışlarımızdan dolayı plaketlerimizi takdim etti. Tören sonunda ben, yine hastaneye gidip yatış yaptım.

Beş gün sonra taburcu olunca evde istirahate devam ettim. Hatırat yazmayı da sürdürdüm.

Bizde gelenek haline geldi, ben iyileşince hanımın tedavisi başlıyor, o iyileşince yine ben hastalanıyordum. Bu defa da hanımın göz tedavisi için verilen randevuların zamanı geldi. Dr. İhsan Emre'ye gittik. Orada göz içine iğneler yapılıyor, birer ay arayla lazer yapılıyordu. Bu tedavi, halen zaman zaman tekrar ediyor.

REKTÖR
PROF. DR. REHA METİN ALKAN
DÖNEMİ

REKTÖR REHA METİN ALKAN DÖNEMİ

Prof. Dr. Reha Metin Alkan, aslen Çorumludur. Yazıçarşı semtinde büyüdü, liseyi Çorum'da bitirdi. Teknik Üniversite'den harita mühendisi olarak mezun oldu. Genç yaşta üniversiteye intisap edip profesör payesine erişti. Orada görev yaparken Feyzullah Kıyıklık Bey'in aşırı ısrarıyla Çorum Hitit Üniversitesi Rektörlüğü'ne başvurdu. Önceki rektörün kendi eliyle getirip yerleştirdiği öğretim üyeleri varken sen hiç umutlanma dedikleri sırada rektör oldu.

Serdar Kılıçkaplan'ın halktan kopuk yöneticiliğinden sonra Reha Bey, Çorum'a ilaç gibi geldi. Fakülte binalarının yapımında İşadamlarını ziyaret eden eski rektörün "Bize parayı verin. Gerisine karışmayın" dediğini bir salonda kendinden dinlemiştim. Çorumluları küçümseyen sözlerini hala hatırlıyorum. Bir öğretim üyesinin "Bir senato toplantısında ben buradayken buraya asla Tıp Fakültesi kurulamaz. Ben, buna engel olurum" deyişini anlattığında hayretler içinde kalmıştım. Onun döneminde üniversitenin halka, kültüre dönük hizmetini pek söyleyemeyeceğim. Yapılan bir panel veya sempozyum varsa o da onaylamak zorunda kaldığıdır. Onun zamanında yapılan tek bir yatırım hatırlıyorum; o da rektörlük binasıdır.

Prof. Dr. Reha Metin Alkan, böyle bir dönemden sonra geldi. Çorum'un her türlü yatırıma aç olduğu bir dönemde göreve gelmenin bir

takım zorlukları vardı. 10 Mayıs 2011 tarihinde göreve başlamasından iki hafta sonra Gazeteciler Cemiyeti, basın mensuplarına ve mülki erkana bir yemek verdi. Bu toplantıya katılan yeni rektörümüz Prof. Dr. Reha Metin Alkan Bey, kısa sürede herkesle kaynaştı. Söz, döndü dolaştı, benden ne bekliyorsunuz, noktasına geldi. Ben de orada şunu söyledim:

"Hocam, üniversitemiz kampüs alanı belirlenmediği için her fakülte bir yerde… Onları bir araya getirecek kampüs alanına ihtiyacımız var. Öncelikle bunu belirleyip fakültelerin inşaatlarını başlatmanızı bekliyoruz. İkincisi ve en önemlisi de Çorum'a Tıp Fakültesi Hastanesi'ni kurmanızı bekliyoruz. Zira pek çok hasta, tedavi için Samsun'a veya Ankara'ya gitmek zorunda kalıyor" dedim.

Beni sabırla dinledi. Elimden geleni yapacağım, dedi ama ne derece doğru çıkacağından emin değildim. Şunu gönül rahatlığıyla söyleyeyim ki süresi içinde o ayaküstü verdiği sözleri gerçekleştirdi.

Reha Bey göreve başladığında Mimar Sinan Mahallesi'nde Kur'an Kursu binasında öğretim görevini sürdüren İlahiyat Fakültesi, İkbalkent'te bir lise binasına yerleşmiş Fen ve Edebiyat Fakültesi, Akkent'te yeni yapılan lisede faaliyet gösteren İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve Rektörlük binası yanında bulunan Mühendislik Fakültesi ile Meslek Yüksekokulu ve Sağlık Yüksekokulu vardı. Göreve başladığında buralara yeni akademik ve idari personel kazandırdı. Tıp Fakültesi resmen vardı ama öğrencileri Gazi Tıp Fakültesi'nde öğrenim görüyorlardı. Sayıları da çok azdı. Sosyal Bilimler Enstitüsü aktif durumdaydı. Ancak Fen Bilimleriyle Sağlık Bilimlerinin sadece adı vardı. Veteriner Fakültesi'nin YÖK'ten onayı alınmış ama henüz varlığından söz edilmiyordu.

Göreve başladığında Kuzey Kampüs sahasını genişletti. Orman Bakanlığı'ndan çok geniş bir araziyi kampüs alanına kattı. Burada

İlahiyat Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Teknokent, Hübtüam, 15 Temmuz Spor Kompleksi, Uygulama Camii, Meslek Yüksekokulu binaları, Isı ve Enerji Merkezi gibi öğretim kurumlarını, sosyal ve teknik kurumları üniversiteye kazandırdı. Bu arada Ahmet Hamoğlu'nun Binevler'in üst tarafında yarım bıraktığı inşaatın yerini devredeceğine dair haberler geldi. Bunun üzerine oraya talip olmak istedi. Ya Spor Bilimleri Fakültesi'ni ya da tıp Fakültesi'ni buraya kurabiliriz gibi fikirlerin tartışıldığı bir sırada aniden bu binanın da şaibeli bir yolla Fetöcülere devredildiğini öğrendi. Bu teklifi yapanlar da "Geç kalmışız Hocam" diyebildiler. Yüksek lisans ve doktora eğitimini, sürekli akademisyen yetiştiren Sosyal Bilimler, Fen Bilimleri ve Sağlık Bilimleri Enstitülerini aktif hale getirerek 1554 öğrencinin yüksek lisans ve 27 kişinin de doktora mezun olmasını sağladı. Tıp Fakültesi'nden ayrı olarak Sağlık Bilimleri Fakültesi'ni de devreye soktu. Bu arada tıp Fakültesi öğretim üyeleri ve öğrencilerinin uygulamalı öğretim görecekleri bir Eğitim ve Araştırma Hastanesi için girişimlerde bulundu. Çorum Devlet Hastanesi'nin bu ad ile rektörlüğe devrini sağladı. Sonra buranın Ankara Yolu üzerindeki Erol Olçok Eğitim ve Araştırma Hastanesi binasına taşınmasını sağladı. Şimdi hastalarımız, hemen her branştan akademik unvana sahip doktorlar eliyle tedavi görüyorlar. MR, Anjiyo, nükleer tıp gibi konularda bile Ankara'ya gitmek zorunda kalmıyorlar. Bu zamana kadar adını hiç duymadığımız bölümlerde tedavi imkânı buluyorlar.

2016 yılında Yabancı Diller Yüksekokulu'nu faaliyete geçirdi. Merkezdeki Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu ile sosyal Bilimler ve Teknik Meslek Yüksek Okullarının yanı sıra, Osmancık, Sungurlu ve İskilip ilçelerindeki yüksekokulların binalarını inşa ettirmeye başladı. 2011 yılında Alacak Meslek Yüksekokulu'nun açılışından sonra kısa sürede yapımını gerçekleştirdi.

Güzel Sanatlar ve Mimarlık Fakültesi de 2013 yılında kuruldu. Şu anda öğretime devam ediyor. 1992 yılında kurulan Veteriner Fakültesi,

2015 yılında kurulan Turizm Fakültesi'nin öğretim elemanları ve idari personeli var ama henüz öğretime başlamadılar.

İİBF, İlahiyat Fakültesi ve Uygulama Cami inşaatı, Sungurlu ve İskilip Meslek Yüksek Okullarının binaları henüz teslim edilmedi. Fen ve Edebiyat Fakültesi için henüz yeni bina yatırımı yapılmadı.

Tıp Fakültesi öğrencileri ancak 2017-2018 öğretim yılında Çorum'da öğrenime başladılar. Erol Olçok Eğitim Araştırma Hastanesi'nde de staj yapabiliyorlar.

Kuzey Kampüs alanında rektörlük binasının karşısında büyük bir kütüphane inşaatı planlıyordu. Yine aynı bölgede Kültür ve Kongre Merkezi'yle çok geniş kapasiteli öğrenci yurdu ve öğrenci yaşam merkezi de yaptıracaktı. Ancak yatırımlarda tasarruf tedbirlerinin uygulandığı bir döneme girildiği için bunları ve daha başka planlanan yatırımları gerçekleştiremedi.

Üniversitenin iki kampüs alanı var. Birincisi rektörlük binası bölgesindeki Kuzey Kampüsü, diğeri de Eğitim ve Araştırma Hastanesi'yle yolun karşısındaki Güney Kampüsü. Buraya bütün birimleriyle Tıp Fakültesi'nin kurulması planlanıyor.

Reha Metin Alkan dönemindeki genel tabloyu şöyle özetleyebiliriz:

	2011	**2019**
Öğrenci sayısı	7962	19604
Mezun sayısı	1590	2692
Yüksek lisans mezun sayısı	138	1554
Doktora mezun sayısı	----	27
Akademik personel sayısı	349	802

Hitit Üniversitesi'nde 2019 yılı itibariyle 306 uluslararası öğrenci bulunmaktadır. 12 adet yabancı uyruklu öğretim elemanı da görev yapmaktadır. Zira üniversitemizin 4 kıtada 48 ülkede 120 üniversite ile 147 anlaşması bulunmaktadır. Bu yabancı öğrenci ilgisi, bundan kaynaklanmaktadır.

Rektörlüğü döneminde çeşitli fakülte ve yüksekokullarda 219 bölümde öğrenim görülüyordu. Yeni bölümler açarken mezunlarının bir an önce iş bulabilmesini düşünüyor ve planlamasını ona göre yapıyordu.

Görev süresi içinde Dr. Rifat Patır için panel düzenlenmesini, sempozyum ve panellerde Çorum'da yerel kültüre hizmet eden Muzaffer Gündoğar, Bahri Güven, Hasan Tuluk, Ethem Erkoç, Abdulkadir Ozulu gibi eğitimci ve araştırmacılara yer ve öncelik tanımasını önemli buluyorum. Akademisyen olmayanların üniversite kapısından içeri giremediği günlere göre anlamlı olduğu kanısındayım.

Sekiz yıl boyunca eşi ve çocuğu İstanbul'da kaldı. Kendisi, yalnız evde bekâr hayatı yaşadı. Çocuğunu ancak İstanbul'a gittiğinde görebiliyordu.

Çorum'da bulunduğu günlerde gece yarılarına kadar çalışıyordu. Pek çok iş görüşmesi ve toplantıları, gece geç vakitlere kadar sarkardı ama hiç yorgunluk hissetmezdi.

Hitit Üniversitesi'nin tanıtımı için pek çok ülkeye seyahat ettiği, herkesin malumudur. Antarktika'ya giden heyete bile üniversiteden bir ekip katmayı başardı. Ülke içindeki sempozyumlara ve bilimsel çalışmalara öğretim üyelerini teşvik etti. Sanayimizin önünü açmak için Teknokent'i kurdu. Ama işadamlarımızın bundan ne kadar yaralandığı tartışılır.

Hizmetten başka amacı olmadığından emin olduğum Reha Metin Alkan'ın siyasi amaçları olduğu endişesiyle önce sol kadrolaşmanın önünü açtığı, onları himaye ettiği gibi dedikoduları yaydılar. Hâlbuki o,

sosyal yapıyı iyi biliyordu. İnancından taviz vermeden üniversitedeki dengeleri korumaya çalışıyordu. Herkesçe malum olan şudur ki bu tür görevlerde herkesi memnun etmek mümkün değildir. Siyasilerin beklentileri kadar kaygılarını da gidermek zordur.

Ancak Reha Metin Alkan; namusunu ve vakarını koruyarak hizmet etti. Rüşvet ve irtikâp gibi bir lekeye bulaşmadı. Alnı açık, başı dik olarak yeni Rektör Prof. Dr. Ali Osman Öztürk'e görevi devrederek Mayıs 2019'da Çorum'dan ayrıldı ve İstanbul Teknik Üniversitesi'ndeki görevine döndü. Hizmetleri için teşekkür ediyor, ömür boyu başarı ve huzur diliyorum.

ABANT SEYAHATİ

2019 yılı Mayıs ayında Ankara'ya gittik. Ramazanda damadım, kızım ve torunlarımla beraber olalım dedik. Torunum Elif, internetten tatil mekânı ararken "Buldum, Abant'a gidiyoruz" dedi. Derhal Çorum'daki eniştesi ve teyzesini de davet etti. Böylece iki arabayla Abant'a gittik.

Abant'ta 'Abant Büyük Otel'e yerleştik. Burası, beş yıldızlı lüks oteldi. Aynı zamanda kongre merkeziymiş. Önemli bazı siyasi toplantılar, burada yapılıyormuş.

İki kızım, iki damadım ve üç torunumla birlikte otele yerleştik. Ramazan ayı olduğu için iftar ve sahur yemeklerini otelin yemekhanesinde yiyorduk. Açık büfe olduğu için dilediğimiz kadar alıp bir masaya oturuyorduk.

İlk gün Abant Gölü ve çevresini gezdik. Oradaki yerel ürünler pazarından bir şeyler aldık. Ertesi gün Mudurnu taraflarını gezdik. Geçtiğimiz yollarda çam ormanlarından geçerken yeşilin her tonunu görme imkânı bulduk. Temiz havası, buz gibi suyuyla harika yerler…

Üçüncü gün bir daha aynı istikamete çıktık. Amacımız Göynük ilçesini görmekti. Oranın en büyük camiinin yanında Akşemseddin hazretlerinin kabri vardı. O büyük zat, Fatih Sultan Mehmet'in hocası ve Ebu Eyyüp el-Ensari'nin kabrini keşfeden zattı. İstanbul'un manevi fatihi olarak da bilinir. Hem dini hem de dünyevi ilimlerde bir derya idi. "Her hastalığı yapan küçücük bir kurtçuk var. Ama elimde onu size gösterebilecek bir aletim yok" diyerek mikrobu ilk keşfeden bir âlimdi. Osmancık'ta müderrislik de yapmış o zat. Dileseydi Fatih Sultan Mehmet'in yanında kalır, şeyhülislamlık veya vezirlik de dâhil en yüksek makamlara gelebilirdi. O, bütün bunlardan uzaklaşarak bu küçük ilçeye yerleşmeyi tercih etmişti.

Göynük, tipik bir Anadolu beldesidir. Ürünleri, halkı, sosyal yapısı ve evleriyle İskilip'i andırıyor. Ziyaretten sonra oradan hatıra eşyalar seçmeye başladık. Fiyatları, gayet ucuz. Turistlik bölgelerin esnafından ziyade bizim buralara benziyordu.

Dönüşte Sünnet Gölü diye meşhur bir gölün kenarında biraz dinlendik. Göldeki balıkları görünce çantalarımızda ekmek, simit, poğaça, pasta ne varsa parça parça onlara attık. Yiyişlerini keyifle seyrettik. Ancak buraya niçin Sünnet Gölü denildiğini öğrenemedik.

Akşamleyin otele döndüğümüzde yorulduğumuzun farkına vardık. Yataklarımıza biraz uzandıktan sonra iftar yemeği için otelin lokantasına indik. Yiyeceklerimizi alıp masalara oturduk. Ezan okunduğu zaman garsonlar haber veriyorlardı. Biz de iftarımızı açıyorduk.

Teravihe gitmek için yolumuz uzun değildi. Beş yüz metre ilerde güzel bir cami vardı. Tamamı ahşaptan yapılmıştı. Belki sadece temel kısmında beton kullanılmıştı. Öyle bir mekânda teravih kılmanın manevi hazzı da çok farklı oluyordu.

Abant'tan ayrılmadan önce caminin yakınındaki müzeyi de gezdik. O gölgede yaşayan hayvanların doldurulmuş postlarının

sergilendiği mekânı görmeden dönmek, büyük bir eksiklik olurmuş. Orada bunu daha iyi fark ettik. Çıkışta köy ürünlerinin satıldığı pazarı bir daha dolaştık. Alacaklarımızı aldık. Abant Gölü'ne el sallayarak tekrar Ankara'ya döndük.

RAMAZAN BAYRAMI

Abant'tan Ankara'ya döndük. Ramazan'ın üçüncü haftası oluyordu. Artık Çorum'a dönme zamanı gelmişti. Damadım Yaşar Uzun ve kızım Türkan, "Gitmeyin. Bu sefer bayramı burada yapalım" dediler ama bunu kabul etmek çok zordu. Önemli bir sağlık sebebi olmadıkça bu teklife evet diyemezdik. Sonuç da öyle oldu.

Çorum'a geldik. Bayram hazırlığı için önce temizlik yapıldı. Baklavalar, börekler sipariş edildi. İkramlıklarla beraber bayram alışverişi yapıldı. Çocuklara harçlıklar hazırlandı. Elbiseler ütülendi… Ankara'dan, Ünye'den, İzmir'den gelecek oğlumuzu, kızımızı, gelinimizi, torunlarımızı beklemeye başladık. Geniş aile olduğumuzun farkına varacaktık.

Bayram yaklaştıkça gurbetçiler gelmeye başladı. Her birine bir oda ayırdık. Soframız şenlendi. Kızlarım, gelinlerim mutfakta koşuşturmaya başladılar. Kimi bayramdan iki gün önce geldi, kimi de arife günü gelebildi. O gün kabir ziyareti yaptık. Bizden önce gidenleri ziyaret ettik. Kabirlerin başında dua ettik. Hıdırlık Kabristanı'na vardığımızda Suheyb-i Rumi, Ubeyr Gazi, Kereb-i Gazi, Yusuf Bahri ve Çerkez Şeyhi Ömer Lütfi Efendi'nin kabirlerini mutlaka ziyaret ediyorduk. Ulu Mezarlık'ta kayınpederim, kayınvalidem, dünürlerim yatıyorlar. Onları ve Rufai Şeyhlerinin kabirlerini de ziyaret etmeden geçmiyorduk.

Bayram günü erken kalkmak lazım… Sabah ezanı okunmadan kalkıyorum. Hane halkını uyartmak, benim görevdi. Herkes erken kalkacaktı. Erkekler, bayram namazını kaçırmamalı, kadınların da mutfakta pek çok hazırlığı vardı. Derken bayram sabahı bir telaş başlar.

Caminin içinde yer bulabilmek için erken gitmeliydim. Ama gençler, bu kaygıyı taşımıyorlardı. Bayram namazını coşkuyla eda ettikten sonra cami içinde bir bayramlaşma yapılıyordu. Çıkışta da pek çok komşum, tanışım ve öğrencimle bayramlaşıyordum. Bu yüzden eve dönüşüm, biraz gecikiyordu.

Evde sofrayı kurmuşlar, bizi bekliyorlardı. Masada, biraz kahvaltı türü hazırlanmıştı. Herkes Ramazan ve oruçtan sonra sabah yemeği konusunda isteksizdi. Ama yine de bir şeyler yenildi. Dua ile sofradan kalktık. Önce büyükler elimi öptüler. Küçükler, bir elinde cüzdanla sıra bekliyorlardı. Sıra onlara gelince önce el öptüler, sonra harçlıklarını alıp sevinçle geri çekildiler. Elbette bir hesapları vardı. Biriken paralarla bir şeyler alacaklardı.

Bayramlaşma faslı bitince gençler, gidecekleri yerleri hesaplamaya başladılar. Biz de gelecek olan akrabaları, ziyaretçileri beklemek üzere birer köşeye çekildik. Birinci gün akrabaların, yeğenlerimin eş ve çocuklarıyla ziyareti evimizi şenlendirdi. Bu fasıl, akşam geç vakitlere kadar sürdü. Bizimkiler akşam yemeği için toplandıkları sıra yeni bir fasıl başladı. Bu, bayram ziyaretinden ziyade uzun soluklu sohbet havasında oluyordu.

Ramazan Bayramı'nın birinci günü daha yoğun geçiyordu. İkinci gün de gelenler oluyordu ama daha azalıyordu. 2019 yılı Haziran ayının dokuzunda Ramazan Bayramı'nın ikinci günü bir telefon geldi; ziyarete geliyoruz diye. Ama kimlerin geleceği net değildi.

Zil çaldı, açtım kapıyı. Milletvekili Erol Kavuncu, Altındağ Belediye Başkanı Doç. Dr. Asım Balcı, Milli Eğitim Müdür Yardımcısı Hüseyin Kır ve beraberindekiler teşrif ettiler. Bayramlaştık, oturup sohbet ettik. Hepsi de öğrencim olduğu için geçmiş günlerden, öğrencilik anılarından söz ettiler. Damadım Sayıştay Uzman Denetçisi Yaşar Uzun da ikramlarda bulundu. Sohbet tatlıydı, vaktin nasıl

geçtiğini bilemek. Gelişleriyle beni mutlu ettiler. Hoş bir seda ile geldiler, hoş bir eda ile ayrıldılar. Giderken de birkaç kitap hediye etmeyi ihmal etmedik.

Ramazan Bayramımız, bu minval üzere devam etti. Çorum'a seyrek uğrayan oğullarım da önce akrabalar ziyaret ettiler, ardından da eski arkadaşlarıyla buluştular. Bayramın gayesi de bu değil mi?...

ANILARI YAYINLAMA FİKRİ

Anılarımı yazmaya 2018 yılı içinde başlamıştım. Ömrüm olursa 2020 yılı sonuna kadar yayınlayacaktım. Ama daha önce yayınlamayı hiç düşünmüyordum. Bazı dostlarımın ısrarı üzerine köyden geldikten sonra Tanyeri İlkokulu'na girişimle başlayan anılarımın bir kısmını gazetede yayınlamaya başladım. O zamanki arkadaşlarımdan ve okuyanlardan olumlu dönüşler aldım. Hatta başka okullardan mezun olan okuyucularım bile ilgiyle takip etmişler. Bundan da mutluluk duydum.

Çorum'u ilgilendirmeyen yüksek tahsil dönemimi ve Kırklareli Atatürk Lisesi'ndeki öğretmenlik devremi geçecektim. Vali Bey'in eşi Azime Çiftçi Hanımefendi'nin o dönemdeki Konya'yı ve Yüksek İslam Enstitüsü'nü çok merak ediyorum, ısrarı üzerine oralardan pek çok anımı yayınladım.

Yine ara ara bazı bölümleri yayınlamaya devam edeceğim. Kitabı ne zaman bitireceğimi, kitap halinde yayınlanacak nasip olup olmayacağını bilemiyorum. Zaman her şeyin ilacıdır deyip devam ediyorum.

BEŞİKTAŞ MUHAFIZI'NIN ÜÇÜNCÜ BASKISI

Anadolu yazarlarının en önemli sorunu, yazdıklarının yerelde kalışıdır. Bunu aşmak zordur. 1995'de yayınladığım bir kitabın hiçbir ücret talep etmeden yayınevine devrini teklif ettiğimde başıma gelenleri, taşralı yazar diyerek horlanışımı daha önce anlatmıştım. Onun için yazdığım eserler ulusal boyutta olsalar bile bir daha İstanbul piyasasına açılmayı denemedim.

Ancak sınıf arkadaşım meslektaşım Hasan Epçim, "Beşiktaş Muhafızı Yedi Sekiz Hasan Paşa" kitabımı bir yayınevi basmak istiyor, diyerek beni aradı. Yayınevi sahibi Aziz Türkoğlu ile telefonda görüştük. Baktım niyeti ciddi, konuşması samimi. İstanbul'a davet ediyor. Yüz yüze görüşelim diyor. Başka teklifler de oldu ama hiç birisi bu kadar ısrarcı olmadı.

2019 yılı Mart ayında İstanbul'a gittim. Havaalanından sonra arayı arayı yayınevini buldum. Hasan Epçim, Hami Aydoğan ve Yaşar Soluk da İstanbul'a geldiğimi duyup geldiler. Konuyu bir arada görüştük. Sahasında tek kitap durumunda olan ve bir devre ışık tutan bu eserin ilgi çekeceğine inandıkları için kitabı yayınlamayı düşündüklerini söylediler. Üçüncü basımının yapılması kaydıyla adet ve ücret konusunda da anlaşarak sözleşmeyi imzaladık. Böylece yayınevindeki işim, bitmiş oldu.

Orada iki gece Hasan Epçim'in misafiri oldum. Sağ olsun Hasan Hoca, beni epeyce gezdirdi. Marmaray ile boğazı geçtik. Metro ile son durağa kadar gittik. Meşhur Yenikapı Miting meydanından geri döndük. Eminönü'nde indik. Bu defa vapurla Üsküdar'a geçtik. Böylece hem boğazın altını hem de yüzeyini görmüş olduk. Sonra TAVEO Yayınevi'ne son defa uğrayarak vedalaştık. Ertesi sabah 8.00'daki uçağa yetişebilmek için iki saat önce Sabiha Gökçen Havaalanı'nda

olmam gerekiyordu. Neyse ki bir genç, beni sabah 5.30'da geldi. Hasan Epçim'e teşekkür edip vedalaşarak havaalanına gittik.

Böylece bir kitabım İstanbul'dan tüm Türkiye'ye dağılacaktı. Sırf bu yönden mutluydum. Kitaplardan biraz da bana gönderdiler. Ama o da 2019 yılının Temmuz ayında ancak mümkün olabildi.

BEKİR TOKGÖZ DÖNEMİ

BEKİR TOKGÖZ DÖNEMİ

Erol Olçok İmam Hatip Lisesi'nde Hüseyin Kır'ın 10.01.2017 tarihinde Milli Eğitim Müdürlüğü'ndeki görevine atanmasından sonra müdür başyardımcısı Bekir Tokgöz, vekil olarak müdürlük görevine başladı. Bu durum, 10.10.2019 tarihine kadar sürdü. Kendisi Alaca İmam Hatip Lisesi ve Bursa İlahiyat Fakültesi mezunu olup meslek dersleri öğretmenidir.

Bekir Tokgöz, sempatik, sabırlı, kararlı bir idareciydi. Her uğrayışımda güler yüzle karşılardı. Öğrenciler ve öğretmenler de odasına gelip rahatlıkla meramını anlatabiliyorlardı.

Her türlü sosyal etkinliği Hüseyin Kır'la birlikte düzenliyorlardı. Sosyal yönü de iyi bir insandı. Her branşta spor karşılaşmalarına öğrencileri hazırlıyor ve iyi dereceler alıyordu. Gerek takım olarak gerekse ferdi karşılaşmalarda okula birincilikler kazandırıyordu.

Kur'an-ı Kerim Güzel Okuma Yarışmalarında okulumuzun birinciliklerini ben de izledim. Aynı şekilde Hutbe Okuma Yarışmalarında hem il çapında hem de bölgede birincilikler kazanıldığına şahit oldum. Vefat eden öğretmenlerimizin için her yıl öğrencilere hatim okutma organizasyonunun yanı sıra hafız öğrencilerle birlikte vefat eden öğretmenlerin kabirlerini ziyaretini, Mevlid-i Nebi etkinliklerini, öğrenciler arasında münazaralar düzenlenmesini, 40 şair 40 şiir adıyla şiir dinletileri düzenlemesini, resim ve hüsn-i hat çalışmalarını zikretmeden geçemeyeceğim.

Genellikle yılsonlarında öğrencilerin kermesinin yanı sıra TÜBİTAK bilim fuarı düzenlenmesi, pozitif bilimlere verilen önemin işaretiydi.

Bu sergilerin açılışında ve diğer kültürel faaliyetlerde okulumuzun mehter takımı yeri göğü inletiyordu. Mehter takımı, İmam Hatip Okullarını diğerlerinden ayırt eden en önemli alamet-i farikadır. Son bir yıldır okulumuzdan mehter sesi yükselmiyor. Sebebini sorduğumda mehter takımındaki öğrencilerin mezun olduğunu söylediler. Bence bu, mazeret değil. Geriden gelen sınıflardan yeni kadro hazırlayarak hizmetin devamını sağlamak, idarenin hem görevi hem de sorumluluğudur. Bekir Bey, bu görevi nasıl ihmal etti, anlamıyorum.

Okulda öğrenim gören mülteci öğrencilerin sorunlarıyla yakından ilgilenmesi, onlardan yararlanarak bir dergi çıkartması ve Arapça diyalog yarışmalarında onları iyi değerlendirmesi bence iyi bir idarecilik başarısıdır.

Bekir Tokgöz döneminde Bisöz diye bir dergi çıktı ama en önemlisi İdrak Dergisi'nin özel sayılarıdır. 11.05.2017 tarihinde Erol Olçok özel sayısını çıkarttı. Bunun için merhum Erol'un köyüne gitti. Hakkında akrabaları ve komşularından bilgiler topladı. Ayrıca her ile dağılmış olan arkadaşlarından ve hocalarından yazılar istedi. Geniş bir fotoğraf albümüyle birlikte bir özel sayı hazırladı. Dergiden ziyade belgesel bir kitap boyutunda özel sayı…

Bundan kazandığı deneyimle okulumuzda iz bırakan müdürümüz Prof. Dr. Halis Ayhan ile ilgili bilgileri, fotoğrafları toplamaya başladı. Süleyman Uludağ'a, Ahmet Lütfi Kazancı'ya, Ali Bardakoğlu'na ulaşıp hatıralarını yazmalarını istedi. Öğrencisi olan eski mezunlarını okulda toplayıp her birinden anılarını yazmalarını, ellerindeki fotoğrafları getirmelerini istedi. Hatta Halis Ayhan Bey'den de otobiyografisini, özellikle Çorum hatıralarını iletilmesini teklif etti. 2017 yılında başladığı bu çalışmalar sonucunda Nisan 2018'de İdrak Dergisi'nin 16.sayısı Prof. Dr. Halis Ayhan özel sayısı olarak çıktı. Bununla da yetinmeyerek 29 Nisan 2018 tarihinde Turgut Özal Konferans Salonu'nda hocamız için bir vefa gecesi düzenledi. O gece hocam hakkında ben de bir sunum yapmıştım.

Bekir Bey, bu hızla okulumuza hizmet etmiştir. Müdürlükle ilgili çalışmalarında devam etmek istiyordu. Müdürlerimizden Mehmet Yıldırım'la ilgili olarak bir özel sayı hazırlamakta kararlıydı. Bana sordu. Ben de o dönemi yakından bilen ve müdürümüzle diyalogları iyi olan eski idareci ve öğretmenlerin adlarını söyledim. Onlardan yazı alabileceğini belirttim. Ayrıca oğlundan ve kızından bilgi ve biyografi almak mümkün dedim. Mehmet Metin Aşkın hocamla bir röportaj yaparak o dönemi yakından tanımaya vesile olacağını ifade ettim. Ayrıca o döneme ait elimdeki bütün fotoğrafları vererek dergiye destek olmaya çalıştım. "Çorum İmam Hatip Okulu'nun Dördüncü Müdürü Mehmet Yıldırım" başlığıyla İdrak Dergisi'nin 17.sayısı, 2019 yılında yayınlandı. Böylece İmam Hatip Okullarının en dar ve sıkıntılı döneminde neler yaşadığının belgeseli durumundaki bu dergilerde belli bir aşamaya gelindi.

Bundan sonra sıra Yahya Acar Bey'e gelmişti. Onunla ilgili çalışmalara başlamak istiyordu. Bana "Hocamızla bir röportaj yapalım" dedi. Yahya Bey'i okula davet ettik. Kütüphanede röportaj yapma görevini de bana verdi. Sanıyorum çözümlenmiş şekli okulumuz kayıtlarındadır.

Öğrencilerin sosyalleşmesi için onlarla İlahiyat Fakültesi ve Fen Edebiyat Fakültesi'nden inceleme gezisi düzenlemiş, şehir müzesini ziyaret ettirmiştir. Ülke çapında tanınmış yazarlar geldiğinde derhal davet edip öğrencilere konferanslar verdiriyordu. Yusuf Kavaklı, İdris Akdin, Prof. Necip Taylan, Ahmet Turgut, Ahmet Lütfi Kazancı… gibi.

Kariyer günlerinde Rektör Prof. Dr. Reha Metin Alkan, İlahiyat dekanı Prof. Dr. Abdullah Çolak, Belediye Başkanı Muzaffer Külcü, Prof. Dr. Muammer Cengil, Av. Kenan Yaşar, Dr. Halil İbrahim Aşgın, Metal sanatçısı Hasan Tuluk, eğitimci yazar Ethem Erkoç (iki kez), Osman Yüztgenç gibi isimlere de öğrencilere hitap etme imkânı verdi.

Her sene yaz tatilinin ilk günlerinde okulumuzda yapılan Keşkek Günleri, Bekir Tokgöz döneminde de devam etti. Öncekilerde benim hazırladığım Necmi Şamlı kitabı dağıtılıyordu. Ancak 2017 yılında Erol Olçok, 2018 yılında Halis Ayhan, 2019 yılında Mehmet Yıldırım özel sayıları dağıtıldı. Bu çok daha faydalı oldu.

Bekir Tokgöz, iki yıl on ay müdür vekili olarak hizmet etti. Müdür olacağını beklerken 10.10.2019'da yerine Celal Şafak müdür olarak atandı. O da baş muavinlik görevine döndü.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ MÜDÜRLÜĞÜNDE SEMİNER

Kasım ayının ilk haftasında Sanayi ve Teknoloji Müdürü Murat Ocak, beni aradı. Müdürlüğümdeki personele seminer yapmamı istedi. Ben de alanım olmadığı için pek taraftar olmadım. O da sanayi kuruluşlarının ve sanayi ürünlerinin denetiminde, sanayi teşvikleri konusunda dürüstlük ve eşitlik konularından söz etseniz, bizim için yeterli olur dedi.

Bunun üzerine 14 Kasım 2019 tarihinde dairenin en büyük odasında toplanmış olan personele hitap etmeye başladım. Önce 1973 yılında Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü'nün kuruluşunu ele aldım. Çimento ve Şeker Fabrikalarının Çorum sanayileşmesinde lokomotif görevi görmesinden başlayarak Kiremit ve Tuğla Fabrikalarıyla Un Fabrikalarının Çorum'da sanayileşmenin öncüleri olduğunu belirttim. Bu müdürlüğün kurulduğu yıllarda Çorum Organize Sanayi'sindeki parsellerle fabrika inşaatlarının hızla artışı, Çorum'u çok ileri noktaya götürmeye başladığını, bu süreçte sanayi teşviklerinin devreye girdiğini, işyeri ve ürün denetimlerinin yanı sıra teşvik verme ve yerindelik denetimlerinde Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü'ne çok iş ve sorumluluk düştüğüne işaret ettim. Bu noktada oldukça dürüst, adaletli ve ilkeli olmaları gerektiğini vurguladım.

Bir saatlik süreyi doldurdum. Salondakilerin ilgiyle izlediklerine şahit oldum. Sonunda Müdür Bey'in ve personellerin teşekkürleriyle daireden ayrıldım.

KEREBİ GAZİ İLKOKULU'NDA SEMİNER

Din Eğitimi Genel Müdürlüğü'nün genelgesi gereğince yeni konulan ara tatillerde öğretmenlere seminer yapılacakmış. Bu konuda çevrenizde bulunan tecrübeli ve emekli eğitimcilerden yararlanabilirsiniz, tavsiyesi üzerine beni aradılar. Eski öğrencilerden ve Kereb-i Gazi İmam Hatip Ortaokulu'nda öğretmen olan Kadir Çatal, ısrarla seminere davet etti. Müdürümüz Recep Celep Bey'in selamı var, diyerek amiriyle istişare ettiğini de söyledi.

Bu ısrar üzerine 21 Kasım 2019 tarihinde Kereb-i Gazi İmam Hatip Okulu'na gittim. Öğretmenler odasında öğretmenlerle seminer yapılacakmış. İçeri girip selam verdiğimde tanıdığım pek çok öğretmenle karşılaştım. Hepsi, pırıl pırıl gençler. Ancak eğitim düzeyinden, öğrencilerden ve velilerden dertliydiler.

Ben de öğretmenliğin sabır işi, eğitimin de sabırla dokunan bir kilim gibi olduğundan hareketle burada en az misyonerler kadar sabırlı olmalıyız dedim. ***"Bu çocuklar, elimize verilmiş bir hammadde. Ona şekil vermek, sizin ustalığınıza bağlı. Annesi, babası, sosyal çevresi sizin yanınızda olmasa da eminim ki karşınızda da değildir. Onları sabırla, sevgiyle ve şefkatle eğitmelisiniz. Onları sorun olarak değil, birer evlat olarak göreceksiniz. Onların dert ortağı olacaksınız. Yetiştiği manastırdan çıkıp Afrika'nın herhangi bir köyünde dilini dişini bilmediği insanların arasında halkla kaynaşıp çocuklarını yetiştiren ve sonra orada kilise kuran misyonerler gibi sabır ve sebat göstermelisiniz. İslam'ın emri, Hz. Peygamber(sav)in metodu***

zaten budur. Onun için bu fırsatı iyi değerlendiriniz, bu nimetin kıymetini biliniz. Allah indinde ecriniz büyük olacaktır" diyerek genç öğretmenleri motive etmeye çalıştım.

Çok hoş bir sohbet ortamı oldu. Onlar sordu, ben söyledim. Okulun bulunduğu sosyal çevrenin zorluğunu ve sorunlarını da bildiğimi ifade ettim. Sohbete öyle dalmışız ki vaktin nasıl geçtiğinin farkına varamadık. Sonunda vedalaşarak oradan ayrıldım. Kadir Çatal da beni götürdüğü gibi eve getirdi.

TOPRAK SANAYİ İMAM HATİP ORTAOKULU'NDA SEMİNER

Kasım ayında seminer konusunda teklifler art arda geldi. Ancak teklif İmam Hatip Okulları'ndan gelince reddedemiyordum. Toprak Sanayi İmam Hatip Müdürü Mustafa Düvenci de seminere davet etti. Okulda öğretmenler odasında yapalım dedim ama o da Gülder Lokali'ni uygun görmüş. Oraya gittim.

30 Kasım 2019 tarihindeki seminere çoğunluğu meslek dersleri öğretmenleri olmak üzere on kadar eğitimci katılmıştı. Sorunları, Kereb-i Gazi İmam Hatip Okulunkine benziyordu. Zira aynı sosyal çevrenin çocukları geliyordu. Öğrenci yapısı da veli yapısı da benzeşiyordu. Onun için sohbet de aynı konular etrafında dolaştı. Onlara da öğretmenin görevinin bıkmadan, usanmadan, sabırla eğitmek olduğunu hatırlattım. Deneyimlerimi anlattım, şartları zorlayarak genç nesli kazanmak, memlekete hayırlı vatandaşlar haline getirmek gerektiğine işaret ederek dertleştik.

Bir saati aşan sürede semineri/sohbeti tamamladık.

SAĞLIK SORUNLARI VE KÜLTÜREL ETKİNLİKLER

ŞEKER 24

Yaşlılığın gereği bazen ben hastalanıyorum, bazen eşim hastalanıyor. Bugünlerde eşimin göz tedavisi devam ediyor. Aralıklarla göz içine iğne veya lazer yapılıyor. Ama ben, yine yazı yazmaya, gazeteye makale yetiştirmeye devam ediyorum.

Her günkü gibi yemeği eşimle birlikte yiyoruz. Sofrayı kaldırdıktan sonra ikimiz de birer kanepeye uzanıp dinleniyoruz. Bir akşam yemekten sonra yine birer kanepede uzandık, istirahat ediyorduk. Bir ara su içmek için mutfağa gittim. Dönüşte eşimde bir tuhaflık gördüm. Gözlerini bir noktaya dikmiş, öyle bakıyordu. Seslendim, cevap vermedi, hatta hiç duymadı. Hareket ettiremedim. Derhal kızımı aradım, çabuk gel diyebildim. Elim ayağım dolaştı. 112'yi aramak bile aklıma gelmedi. Kızım ve damadım geldiler. Önce şekerini ölçtüler, 24 çıktı. Bu korkunçtu. Daha önceden bildiğim bir şey vardı; o da 70'den aşağısı beyin kanaması veya ölüme neden olabiliyordu. Büyük bir panik halindeydik.

Bu sırada 112 Ambulans geldi. Doktor ve hemşire ilk müdahaleyi yaptılar. Derhal hastaneye götürmeliyiz dediler. Gecenin on birinde acil servise gittik. Doktorlar derhal müdahale ettiler. İlaç, serum, tedavi derken sabah beşte epeyce toparlandı. Evimize döndük. Ama şaşkınlığı atamadık.

Bir daha şekere bağlı açlık hissettiğinde yapması gereken hususları zihnimize iyice yerleştirdiler ama korkunç bir deneyimden sonra 2019 yılının son günlerinde yaşadığımız bu acı tecrübeyi unutmamız mümkün değil. Rabbimize şükredip hayatımıza devam ettik.

TANSİYON 3'E DÜŞMÜŞ

Hastalıklarla uğraştığım günlerde kalemi elime alamıyorum. Daha önce yazdığım anıları yayınlamaya devam ediyorum. Pek çok hemşerim, kendini orada buluyor. O yönden de anılar ilgi çekiyor.

Eşim, şeker ve tansiyonun sonucunda haftada iki gün diyalize gidiyor. Ben de onun diyalizden geleceği saatlerde evde yemek hazırlığı yapıyorum.

8 Ocak 2020'de sabah on bire doğru diyalize gitti. Kızım, ikindiden sonra saat dört civarında getirmeye gitti. Ancak içeriden annesini sedyeyle çıkarttıklarını görmüş. Acele ambulansa bindirirken ısrar üzerine doktorlar "Tansiyon 3'e düşmüş" diyebilmişler. Kızım ambulansla, damadım da arabasıyla hastaneye gitmişler. Derhal içeri almışlar. Büyük tansiyon üç, küçük tansiyon ikiye düşmüş. İğne, serum derken tedaviye başlamışlar. Ancak bunlardan benim haberim yok. Ben, onu hala diyalizde sanıyor ve sofra başında bekliyorum.

Bir ara kızımı aradım. O da bana "Baba endişelenme. Biz hastanedeyiz. Birkaç saat sonra geleceğiz" dedi ama içime bir kurt düştü. Sık sık aradım; her defasında biraz sonra geliriz dedi. Gecenin on birinde geldiler. O zaman anlattılar durumu. Hanım, gözünü açmış, biraz kendisine gelmişti. Ama yine halsizdi.

Durum, çok ciddiymiş. Tansiyonu o kadar düşüp de hayatta kalmak zormuş. Allah'ın yardım ve inayetiyle bu badireyi de atlattı. Sonucu çok tehlikeliymiş ama Rabbim ömür verdi de hayata döndü.

HAYRETTİN KARAMAN İMAM HATİP OKULU ÖĞRENCİLERİ GELDİ

9 Ocak 2020 tarihinde Müdür Yardımcısı Mehmet Ali Kuru'yla beraber Hayrettin Karaman İmam Hatip Lisesi öğrencileri ziyaretime geldiler. Tecrübelerimden yararlanmak istediklerini söylediler. Ben de yeni neslin daha şanslı olduğunu belirterek söze başladım. "Biz sizin şu anda sahip olduğunuz imkânlara sahip değildik. Kendi binalarımızı ekin-deri toplayarak yaptırdık. Yatılı binamız yoktu. Yer, yurt bulmak zordu. Ders kitaplarımız, branş, öğretmenlerimiz yoktu. Bizler, o şartlar içinde var olmaya çalıştık. Sizler, bu yoklukları hiç yaşamadınız. Çalışıp başarılı olmamak için hiçbir mazeretiniz yok. Hedefiniz büyük olmalı. Sadece Çorum'da değil, Türkiye'de öncü olmalısınız…" gibi onları motive edici sözler söyledim.

Onlar da bana yazı hayatına nasıl başladığımı sordular. Bu konuda epeyce konuştuk. Sonunda gençlere yazdığım kitaplardan birer demet hediye ederek onları yolcu ettim.

SÜRPRİZ ZİYARET

10 Ocak 2020 tarihinde valilik özel kaleminden bir telefon geldi. "Sayın valimizin ve sayın belediye başkanımızın eşleri, sizi evinizde ziyaret etmek istiyorlar. Öğleden sonra müsait misiniz?" Hiç alışık olmadığım kişilerin ziyaret talebi, benim için sürpriz oldu.

Belediye Başkanımız Halil İbrahim Aşgın'ın eşi, öğrencimdi. Babası da meslektaşımdı. Valimiz Mustafa Çiftçi'nin eşi Azime Hanım da Konya İlahiyat Fakültesi mezunuymuş. Çorum İlahiyatta da doktora yapıyormuş. Çorum'la ve Hıdırlık'la çok ilgileniyormuş. Orada yatan sahabelerin türbelerinin imar ve bakımı konusunda bir şeyler yapmak istiyor. Ziyaret sebebi de bu konuda benimle istişare etmekmiş.

Söz Konya'dan açıldı. Ben, eski Konya'yı anlattım. O da fakültenin bugünkü halini anlattı. Hatıralarımı yazdığımı söyleyince Konya hatıralarımı mutlaka görmek istiyorum, dedi. Söz, sohbet epeyce sürdü. Sanıyorum ziyaret, iki saati aştı. Bu bilgiden ben de memnun oldum, onlar da…

Onlar gittikten sonra eski günleri hatırladım. Valinin ve belediye başkanının yanına girmenin mümkün olmadığı, o ulu kişileri görmenin bile her kula nasip olmadığı yıllardan bu günlere geldik. Epey bedeller ödedik ama Rabbim, bizlere bu mutlu günleri gösterdi.

ATIF HOCA SEMPOZYUMU

2019 yılının Ocak ayında İlahiyat Fakültesi dekanımız Sayın Prof. Dr. Abdullah Çolak, beni aradı. Sayın valimiz ve rektörümüzün de selamı var, diyerek söze başladı. Şubat ayı içinde İskilipli Mehmet Atıf Efendi için bir sempozyum düzenleyeceklerini, burada sizin de bir tebliğ sunmanızı istiyorlar dedi. Ben de teklifi kabul ettim. 14-15 Şubat 2020 tarihinde sempozyumun yapılacağını ve bir konu bildirmemi söylediler. Ben de **"İskilipli Mehmet Atıf Efendi'nin Savunmaları"** başlığını bildirdim. Bu konuda mutabık kaldık.

14 Şubat 2020 Cuma günü yapılacak olan sempozyumun programını öğrendim. İlk oturuma katılamadım. İkinci oturumu izleyip eve döndüm. Üçüncü oturum, Devlet Tiyatro Salonu'nda saat 19.30'da başlayacaktı. Açılış konuşmasını Ak Parti Genel Başkanvekili Prof. Dr. Numan Kurtulmuş yapacaktı.

Akşamleyin salon doldu. Numan Kurtulmuş'un gelişiyle oturum başladı. Siyasi ve mülki erkân ve protokol de yerini almıştı. Numan Kurtulmuş, şehit olmuş birisinin üzerinden siyasi tartışma yapmayı doğru bulmuyorum, diyerek sözlerine başladı. Konusuna hâkimdi: "Maalesef Türkiye'de modernleşme taklitçilik olarak kabul edildiği

için Frenk Mukallitliği diyor ya Frenk'de ne varsa onu alırsak adam oluruz zannedilmiştir. O günkü zihniyet neyse, Frenk mukallitliği ve o günkü şapka üzerinden konuşulan neyse 28 Şubat'taki başörtüsü yasağı da aynı şeydir. O günkü medreseler üzerindeki baskı neyse 28 Şubat'ta ya da 12 Eylül'deki İmam Hatip Okulları üzerindeki baskı da aynı şeydir"

Numan Kurtulmuş, Atıf Hoca'nın hayat ve mücadelelerinden kesitler sundu. "Hesaplaşacağımız şeylerle yüzleşmemiz gerekir. Bu da bu ülkenin aydınlarının üzerindeki sorumluluktur" diyerek sözlerini bitirdi.

Bir saat süren açılış konuşmasından sonra "İlmi ve İçtimai Yönüyle İskilipli Mehmet Atıf Efendi" sempozyumunun üçüncü oturumuna geçildi. Oturum başkanlığını Prof. Dr. Mehmet İspirli'nin yaptığı sempozyumunda Prof. Dr. Abdülhekim Koçin "İstiklal Mahkemelerinin Kuruluş ve İşleyiş Biçimleri", Prof. Dr. Caner Arabacı "İstiklal Mahkemeleri'nin Modernleşme sürecindeki Rolü", Dr. Mehmet Sılay "İskilipli Mehmet Efendi'nin Kabrinin Tespiti ve Bu Konuda Yapılan Çalışmalar" konulu bildirilerini sundular. Ben de ***"İskilipli Mehmet Atıf Efendi'nin Savunmaları"*** konusunu anlatmaya çalıştım. Bize tanınan on beş dakikalık süre içinde Atıf Hoca'nın imzasının bulunmadığı ve reddettiği Teali-i İslam cemiyeti bildirisiyle ilgili suçlamanın da Şapka İnkılabından bir buçuk yıl önce yazmış olduğu kitapla idamına hükmedilmiş olmasının da mesnetsiz olduğunu, mahkeme safahatıyla tek tek anlattım. İskilipli Atıf Hoca'ya ve tüm mazlumlara Allah'tan rahmet dileyerek konuşmamı bitirdim.

Oturum sonunda protokoldekiler gelip tebrik ve teşekkür ettiler. Katılım belgesi verdiler. Cumartesi günü sempozyumun devamının İskilip'te olacağını söylediler. Ancak Ankara'da önemli bir işim dolayısıyla bu geziye katılamayacağımı belirterek izin aldım.

SOSYAL HAYAT BİTTİ

HAYATIN AKIŞINA ACI FREN

Ülkeler ve milletler, normal hayatlarına devam ediyorlardı. Esnaf dükkanında, sanayici fabrikasında, tüccar mağazasında, memur dairesinde işlerinin başlarındalardı. Biz emekliler de sosyal ve kültürel etkinliklerin peşindeydik. Mesela ben, bazen sempozyumlarda tebliğ bile sunuyordum.

19 Ocak 2020'de torunum Elif'in Ankara'daki nişanına katılmıştım. Ama uluslararası ajanslarda bir pandemi (Salgın hastalık) haberleri dolaşmaya başladı. Türkiye de Vuhan'da baş gösteren bu salgın hastalıkla ilgili olarak bir dizi tedbire hazırlanıyordu. 10 Ocak 2020'de Koronavirüs Bilim Kurulunu oluşturmaya karar verildi. 24 Ocak'ta havaalanlarına termal kameralar kuruldu. Tedbir olarak 31 Ocak'ta 34 Türk vatandaşını Vuhan'dan almak için uçak gönderildi. Ardından Çin'den gelen tüm uçuşlar durduruldu. İran sınarı da kapatıldı.

O günlerde damadım Yaşar Uzun, 14 Şubat tarihinde Şehir Hastanesinde ameliyat oldu. Ben de Atıf Hoca Sempozyumunda tebliği sunabilmek için Çorum'a dönmüştüm.

Henüz Türkiye'de yasaklar başlamamıştı. Elif'in düğününü de Nisan ayında yapmayı planlıyorduk. Hatta nikah için 4 Nisan 2020 tarihine gün almışlar. Altındağ Belediye Salonunda yer bile ayırmışlar. Ancak salgın hastalık, bütün ülkeleri tehdit etmeye başladı. Eğitimi, ticareti, seyahati ve sosyal hayatı diri tutmaya çabasında olan devlet, ikilemde kaldı. Diğer ülkeler de panikteydi. Ama vakit geçirilecek, oyalanacak gibi değildi.

Mart ayına girdiğimizde coranavirüs, bütün dünyayı etkisi altına aldı. Bütün ülkelerde bir dizi tedbir alınmaya başlandı.

16 Mart'ta ilkokul, ortaokul, lise ve üniversitede eğitim ve öğretime ara verileceği ilan edildi. Derslerin EBA TV, internet ve TRT'de televizyonla verileceği duyuruldu. Bunun ne kadar verimli olabileceğini tartışmaya bile gerek görülmedi. Sosyal ve kültürel etkinlikler de ertelendi. Bu bağlamda Çorum'da Hitit Üniversitesi tarafından 12 Nisan tarihinde düzenlenecek olan Elvan Çelebi Sempozyumu da ertelenmiş oldu. Ben de orada bir tebliğ sunacaktım.

Spor müsabakalarının önce seyircisiz yapılmasına, ardından da süresiz ertelenmesine karar verildi. Kamu çalışanlarının yurt dışına çıkışları, özel izne tabi tutuldu. Meclisi ziyaret etmek yasaklandı. Avrupa ülkelerine uçuşlar durduruldu. Sınır kapıları tamamen kapatıldı. Umreden dönenlere bile devlet yurtlarında karantina uygulandı.

Camilerde cemaatle namaz yasaklandı. Ezan ve sala serbest ama camiye gelenler, ancak ferdi namaz kılabildiler. Cuma namazları da bir ay kadar yasaklandı. Ondan sonra da herkes kendi seccadesini getirmek ve sosyal mesafeye uyumak şartıyla kısmen serbest edildi. Dolayısıyla 600 kişinin rahat namaz kılabileceği camide 200 kişi namaz kılabildi. Hoca Efendi, namaza başlamadan önce cemaate döner, "Safları sık tutalım. Aramıza şeytan girmesin" derdi. Bu pandemi sürecinde "Sosyal mesafeye dikkat edelim. Virüs bulaşmasın." demek zorunda kaldı.

Bu yasakların boyutu o kadar uzadı ki Kabe'nin etrafında tavaf yapılamaz hale geldi. İlk defa bu sene hacca gidiş yasaklandı. Sırası gelip de bu sene hacca gidecek olanları bu haber çok üzdü. Ama gelecek yılın nasıl olacağı da belirsiz.

Bu yasaklar sadece İslam dünyasını değil Hıristiyan dünyasını da etkiledi. Vatikan'da Papa, tarihte ilk defa Saint Pier meydanında tek başına ayin yaptı. Kiliseler, havralar, Budist mabetleri de yasaktan payını aldı.

Aslında biz Müslümanlar, salgın hastalık konusunda ne yapmamız gerektiğini biliyoruz. Peygamber Efendimiz (sav) ümmetini uyarmıştı: "Bir yerde veba (Salgın hastalık) çıktığını duyarsanız oraya girmeyiniz. Hastalık çıktığı anda oradaysanız oradan da ayrılmayınız." İşte bu uyarı, karantinanın temel unsurudur.

Suriye bölgesi Ordu Kumandanı Ebu Ubeyde b. Cerrah, Şam'a doğru ilerliyordu. Yolda Hz. Ömer'le karşılaştığında ona Şam'da Veba (Salgın hastalık) çıktığını haber vermişti. Hz. Ömer de derhal geri dönmüştü. Ebu Ubeyde, Hz. Ömer'e "Allah'ın kaderinden mi kaçıyorsun?" deyince ona çok anlamlı bir cevap vermişti: "Allah'ın kaderinden yine O'nun kaderine sığınıyorum."

Kader ve tevekkül inancımız da olmasa bu yasaklar bize çok ağır gelirdi. Vakit namazı, Cuma namazı derken Ramazan ayı geldi; teravih yasak, bayram yasak. Bayramda sokağa çıkmak da yasak. Hele de benim gibi 65 yaşını aşmışsanız ekmek almaya bile çıkmak yasak.

Bayramlarda kimse kimseye gidemedi. Hepimiz, kimsesi olmayıp da pencereden gelip geçenleri seyredenlere döndük. Yurt dışındaki akrabalarla, askerdeki evlatlarla, gurbettekilerle bayramlaşır gibi telefonla bayramlaştık. Hazırlanan baklavalar, börekler sofraya geldi geldi gitti. Gelip de yiyen olmadı. Çoğu da kuşlara ve karıncalara nasip oldu. Misafir şekerleri ve çikolatalar da öyle…

Görülmeyen gizli ve sinsi bir düşman, tüm insanları sindirdi. Kimse başını uzatamıyordu. Hatta burnunu gösteremiyordu. O bile sakıncalıydı ve suçtu.

Biz bunlardan dertleniyorduk ama bazılarının derdi de başkaydı. Zira sinemalar, kafeler, kahvehaneler, spor salonları, diskotekler, gece kulüpleri de kapatılmıştı. Düğün salonları da kapatılarak sadece nikah memurunun odasında nikah kıyılmasına izin verilmişti. Yani pandemi süreci, hayatın akışına acı bir fren olmuştu.

PANDEMİNİN ÜÇ KURALI

Bu süreçte pandemiye karşı korunma tedbirleri ön plana çıktı. Çünkü virüs, bilinemiyor ve tanınamıyordu. Korunabilmek için belli bir aşısı, tedavi için tavsiye edilebilecek bir ilacı henüz yoktu. Bunların bulunması ve geniş halk kitlelerine ulaşabilmesi için en az bir yıl geçer deniliyordu. İşte bu ortamda coronavirüse karşı üç formül geliştirildi: Temizlik-Maske-Mesafe.

Bu hastalık sayesinde bütün insanlık, bizim abdest alırken uyguladığımız el yıkama usulünü öğrenmiş oldu. Hijyene dikkat edebilmek için dışarıdan gelindiğinde veya bir şeylere dokunulduğunda ellerin ovalayarak yıkanması tavsiye edildi. Son on yılda tüketilen kolonya ve dezenfektandan fazlası, birkaç ayda tüketildi. Temizliği hastalık boyutuna vardıranların sayısı, bir hayli arttı. İnsanlar, vesveseli hale geldi. Kapı kolundan apartman ziline, asansör düğmesine, merdiven korkuluklarına kadar her şey potansiyel düşman gibi görülmeye başladı.

Mesafe konusunda hala bilim adamları arasında görüş birliği sağlanamadı. Kimilerine göre iki metne, kimilerine göre bir buçuk metre, bazılarına göre de bir metre yeterli. Bunun getirdiği sonuçlar da farklı. Salonlar, sinemalar, kafeler, lokantalar buna göre düzenlendi. Bin kişi kapasiteli mekanlar, birden bire dörtte bire düştü. Mekan sahiplerinin zararlarını telafi etmek mümkün olamadı. Bazı yerlerde arada bir koltuk, bazılarında arada iki koltuk boş bırakıldı. Bu, toplu taşıma araçlarında, otobüs, tren, uçak gibi ulaşım vasıtalarında sıkıntılara yol açtı. Taşıma ücretleri, ikiye üçe katlandı. Bu hem firma sahiplerini hem de yolcuları mağdur etti. Bu tartışma, hem şehir içi hem de şehirlerarası ulaşımda sürmektedir. Aynı aileden olan müşteriler için bu kuralın uygulanması kaldırıldı ama sıkıntı halen devam etmektedir.

Korunma tedbirlerinin en kolayı, aslında maske takmaktır. Ancak ilk günlerde maske sıkıntısı çekildi. Belediyelerin ve bazı kuruluşların dağıtmasına rağmen halkın bir kısmı buna ulaşamadı. Sonra üretime hız verildi. Eczanelerde satılır hale gelince herkes kolayca bulabildi ve taktı.

Aniden karşılaşılan bir durum olduğu için hepimiz panikledik. Ama ülkemizdeki tekstil atölyeleri, çok hızlı çalıştı.

Hem yerli ihtiyacı karşıladı hem de dünyanın her tarafına tıbbi malzeme ve maske desteğinde bulundu. Kargo uçakları ve tırlar, yüz seksen ülkeye tıbbi malzeme ve maske taşıdı. Bu konuda din, dil, ırk, dost, düşman ayrımı yapmadı. Şanına layık şekilde davrandı.

Vatandaş maskeye ulaşsa da bir süre alışamadı. Maskeli baloya gidiyormuş gibi sözler, duraklamaya sebep oldu. İnsanlar birbirlerine, Mezdeke grubuna benziyorsunuz diye takılmaya başladılar. Maskeyi burnun üstüne kadar çekmedikçe yeterli olmayacağı söylenince yerel ifadeyle "yaşmak" takan kadınlara benzetilme yaygınlaştı. Hatta birisi, bana "Ne o öyle? Karşında namahrem mi var da yaşmağını yukarı doğru çekmişsin" diye takıldı. Ben de ona "Kusura bakma; seni namahrem sanmıştım. Demek ki yanılmışım." diye cevap vermiştim.

Temizlik, mesafe ve maske; elbette bu virüse karşı alınabilecek tedbirlerdir. Ancak toplumun bir kısmı bu kurala uyup diğerleri uymazsa salgın hastalığın yayılma hızı düşmez. Aksine yukarı doğru seyreder.

Çocukluğumda çok duyardım; büyüklerimiz "Ya Rabbi! Görünür görünmez kazadan beladan sen koru" diye dua ederlerdi. Görünmez kazayı anlayabiliyorduk da görünmez beladan ne kastedildiğini bir türlü anlayamıyorduk. Coronavirüs ile bunu da anlamış olduk. Bu, öyle bir bela ki gören yok. Çok güçlü mikroskoplarla bile zor tespit ediliyor. Konuşurken ağzımızdan çıkan damlacıklarla karşımızdakine

yayılabiliyor, bulaşabiliyor. Virüslü bir kişinin bulunduğu ortamda onlarca insana bulaşabildiği söyleniyor. Büyüklerimizin görünmez beladan korunmak için yalvarışları, boş yere değilmiş. Biz, sadece sözlü dua ile yetinmeyip bu üç kuralı uygulayarak fiili duamızı da yapmayı ihmal etmemeliyiz.

AYASOFYA HASRETİ BİTTİ

Ayasofya, başlangıcından itibaren yaklaşık an altı asır mabet olarak kullanılmıştır. Bunun dokuz asırlık kilise döneminde yine insanlar, orada ibadet amacıyla toplanmışlardır.

İlk yapılışından itibaren sık sık yangınlar ve depremler geçirmiş, defalarca yıkılıp harap olmuştur. Özellikle kubbesi çökmüş ve defalarca tamir edilmiştir.

Ayasofya, en büyük tahribata IV. Haçlı seferleri sırasında uğramıştır. Katolik haçlı ordusu, İstanbul'u (Kostantıniyye'yi) 13 Nisan 1204 yılında ele geçirdiklerinde gece gündüz olmak üzere üç gün boyunca şehirde terör estirmiştir. Sarayları, kiliseleri, manastırları talan edip kutsal sayılan birçok eşyayı İtalya'ya taşımışlardır. Binlerce kadın, erkek, yaşlı ve çocuğu öldürmüşler, rahipleri ve keşişleri hunharca katletmişlerdir. Ayasofya'da kitleler halinde kızların, kadınların ve rahibelerin ırzına geçmişlerdir. Saraylılar, asiller hatta ömrünü Tanrı'ya adamış olan rahibeler bile bu gözü dönmüş haçlı ordusunun tecavüzüne maruz kalmışlardır. Şehir harabeye dönmüştür. Hızlarını alamayan Katolikler, bir fahişeyi de Patrik kürsüsüne oturtmuşlardır. İstanbul'da Latin İmparatorluğu adıyla 57 yıl süren bir imparatorluk kurmuşlardır.

Sonra Bizans, İstanbul'a tekrar hakim olmuştur ama Haçlı ordusunun yaptıklarını asla unutmamıştır. Onun için Türklerin İstanbul'u kuşatmasına o kadar da karşı çıkmamışlardır. İstanbul'un

fethi sırasında Bizans devlet erkanından Lukas Notaras "Bu şehirde Latin serpuşu/Katolik külahı görmektense Türk sarığının hakimiyetine tanık olmak evladır" diyebilmiştir.

Ayasofya, şüphe yok ki İstanbul'un incisidir. Bizans için imparatorluk sembolüdür. Fatih için kızıl elmadır. Onu gözü gibi korumak ve tertemiz teslim almak istiyordu. Fetihten birkaç yıl önce yine bir depremde zarar gören Ayasoya'nın kuzey tarafını tamir etmek üzere Edirne'den Ali Neccar adında bir Türk mimarı göndermişti. Gerekli takviyeyi yapan mimar, Edirne'yi dönüşünde müstakbel minarenin kaidesini de hazırladığını söylemişti. Yani Fatih, fetihten önce de Ayasofya'yı koruma altına almıştı.

Fetihten önce Sultan Mehmet Han, Bizanslıların gönlünü fethetmişti. Onun için Rumlar, Türk sarığını özler hale gelmişlerdi. Bizans devlet yönetimi ve ordusunun direnişi nedeniyle bin bir güçlükle İstanbul fethedildiğinde kadınlar, kızlar sokaklara dökülmüş, Sultan'ı çiçeklerle ve güllerle karşılamışlardı. O, bunlarla oyalanmadı, atını doğru Ayasofya'ya sürdü. Ayasofsa'nın bir kiremitini kopartmaya kalkışan askerine bile engel oldu. O ulu mabedi koruması altına altı. Fetihte kendisine ayırdığı Ayasofya'yı Cami-i Kebir olarak vakfetti. Ayrıca bu vakfı ayakta tutabilmek için pek çok emlakin gelirlerini de buraya tahsis etti.

Vakfiyenin sonundaki şu cümleler, çok anlamlıdır:

"Ayasofya, kıyamete kadar vakfedilmiştir. Bunu Allah'a, ahirete, O'nun heybetine inanan hiçbir yaratık değiştiremez. Kim ki bozuk tevillere, hurafelere dayanarak batıl gerekçelerle bu şartların birini değiştirirse, iptali için gayret gösterirse, vakfın ortadan kaldırılmasına veya başka amaçla kullanılmasına kastederse… Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların laneti üzerine olsun. Ebediyen cehennemde kalsınlar, onların azapları asla hafifletilmesin ve onlara ebediyen merhamet olunmasın…"

Bu cümleleri ilk defa 1965 yılında Din Görevlileri Derneğinin Hakses Dergisi'nin eki olarak çıkan "Ayasofya" isimli kitapçıkta okumuştum. Vakfiyenin sonundaki bu beddua karşısında irkildim. Sanki beynime bir kurşun sıkılmış gibiydi.

Fatih İstanbul'u fethettikten sonra artık gök kubbede çan sesi yerine ezan sesi yankılanıyordu. Çan kulesi yerine minareler yapıldı. Yanına medrese, aşevi, muvakkıthane, kütüphane inşa edildi. Devrin en ünlü alimleri, bu medreselerde hocalık yaptı, Ayasofya kürsüsünde vaaz etti. Zamanla minare sayısı dörde çıktı. Camiye hünkar mahfili eklendi. Haziresine türbeler yapıldı. Avlusuna Sıbyan Mektebi ve hamam inşa edildi.

916 yıl kilise, 481 yıl cami olarak hizmet vermiş olan bu mabedi, ecdadımız gözbebeği gibi korumuştu. Hatta İstanbul'un işgalinde bile Sultan Vahdettin Han, şahsını korumakla görevli 700 askeri Ayasofya'ya göndermişti. Onlar da Ayasofya kapısına dayanmış olan Fransız komutanına karşı canları pahasına direnip Ayasofya'yı korumuşlardı.

O tarihte Ayasofya işgal kuvvetlerinin eline geçirilseymiş, kubbesine asılacak Bizans bayrağını bile getirmişlermiş. Sultan Vahdettin'in feraset ve dirayeti buna engel olmuştu.

1930'larda Balkan Paktı kurma fikrinin tartışıldığı günlerde Cumhurreisi'nin Celal Bayar'a "Ayasofya'yı müze yapsak Yunanistan'a bir jest olur" dediği konuşuluyordu. Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu, o tarihlerde Bulgaristan'da toplanan "Bizans Eserlerini İhya Konferansı"nda Ayasofya'nın camilikten çıkarılıp müzeye çevrilmesinin karalaştırıldığını yazıyordu. Birçok misyonerin iştirak ettiği bu kongreye İnönü de bir milletvekilini murahhas olarak göndermişti. Bu durumdan sadece İnönü, Celal Bayar ve Şükrü Kaya haberdardı.

1931 yılında merkezi Amerika'da bulunan Bizans Enstitüsü adına misyoner Th. Whittemore, devletten özel izin alarak Ayasofya'daki

Bizans mozaiklerini çıkartmaya başlamıştır. Bu çalışmaların sonucuna göre 24 Kasım 1934'te Ayasofya'nın kapıları ibadete kapatılmıştır. Ancak ne hikmetse bakanlar kurulu kararı, Resmi Gazete'de yayınlanmamıştır.

Tek parti döneminde kimsenin doğrudan itiraz etme durumu olamazdı. Muhalefet olmadığı için siyasi bir tepki de yoktu. Ama buna gönlü razı olmayanların ferdi çıkışları vardı. Mesela 1946 yılında Necip Fazıl Kısakürek, Büyük Doğu Mecmuası'nın kapağında demir parmaklıklar arkasında hapsedilmiş bir Ayasofya Camii resmini basarak "İmanımız Hapiste" manşetini atmıştı.

Demokrat Parti iktidarına kadar pek fazla tepki olamamıştı. "29 Mayıs İstanbul'un Fethi" günlerinde gençlik,"Zincirler kırılsın. Ayasofya açılsın" diye çığlık atıyorlardı ama duyan veya duysa da cevap verebilen yoktu.

Fethin 500. yılı münasebetiyle okul müdürümüz Necmi Şamlı da 03.06.1953 tarihli Yeni Çorum Gazetesi'nde şu mısralarla dile getiriyordu:

Türklük sahip olmuştu cihan incisine,
Genç Fatih kavuştu artık sevgilisine.

Mavi gözünü onun gururla seyrederek,
Kalbi Ayasofya'ya huşu ile girecek.

Bizans'ın çift kartalı serilmiş yerlere,
Ayasofya'da hilal yükselecek göklere.

O tarihlerde Eşref Edip, Osman Yüksel Serdengeçti, Bekir Berk, Refi Cevat Ulunay, Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu, Sezai Karakoç. Kadir Mısırlıoğlu, Nurettin Topçu ve Cevat Rifat Atilhan gibi fikir adamları, Ayasofya davasını omuzlamıştı. Ama en sert çıkış, Üstat Necip Fazıl Kısakürek'ten geldi. 1967 yılında MTTB'de yapmış olduğu konuşmada, o meşhur "Ayasofya Hitabesi"nde şöyle diyordu:

"Gençler! Bugün mü yarın mı bilmem!

Fakat Ayasofya açılacak. Türk'ün bu vatanda kalıp kalmayacağından şüphesi olanlar, Ayasofya'nın da açılıp açılmayacağından şüphe edebilirler.

Ayasofya açılacak! Hem de öylesine açılacak ki kaybedilen bütün manalar, zincire vurulmuş masumlar gibi onun içinden fırlayacak. Öylesine açılacak ki bu millete iyilik ve kötülük etmişlerin dosyaları da onun mahzenlerinde ele geçecek. Bütün değer ölçülerini, tarih hükümlerini, her iş ve her şey hakkındaki gerçek miyarları çerçeveleyici bir kitap gibi açılacak.

Ayasofya'yı artık önüne geçilmez bu sel açacak.
Bekleyin gençler! Biraz daha rahmet yağsın… Sel yakındır."

Peyami Safa ise şöyle diyordu:

"Fatih, Ayasofya'nın minarelerinden yükselecek ezan sesinin İslam-Türk hakimiyetini ebedileştireceğini biliyordu. Beş asır sonra torunları arasında bunu unutanların bulunabileceğini tahmin edemezdi."

Sezai Karakoç ise daha iyimserdi:

"Kapanışı bize şuur verdi, açılışı ise umut verecek. Şüphe yok ki açılacak. Umutsuzluğa yer yoktur."diyordu.

Mabetlerin müze yapılmak için yapılmadığını herkes bilir. Komünist ülkelerde kiliseler ve camiler, hep dinsizlik müzesi haline getirilmiş ya da meyhaneye çevrilmiştir. Ama bu anlayış bize ters.

Otuzlu yıllarda başlayan kiliseleştirme çalışmaları 1970'e kadar sürmüştür. Güya alçıları kazıyarak Bizans mozaiklerine, azizlerin, Hz. İsa ve Hz. Meryem figürlerine ulaşmışlar. Aslında o dönemi anlatan pek çok kitap ve broşürde Amerika'dan gelen sözde uzmanların caminin muhtelif yerlerini kazıyarak yeni mozaikler döşemek suretiyle çeşitli kutsal tablolar oluşturdukları uzun uzun anlatılıyordu. Ta o günlerde bu mozaik safsatasının, sıva altından çıktığı uydurmasının ne olduğu biliniyordu. Ama hala aynı yalanın tekrarlanmasını anlayabilmiş değilim.

Ayasofya'nın ibadete kapatılması, bizim kanayan yaramızdı. Her 29 Mayıslarda, İstanbul'un fethi kutlamalarında meydanlardan semaya yükselen "Zincirler kırılsın. Ayasofya açılsın" feryatlarımız, 86 yıl sonra Allah katında kabul edilmiş olmalı ki Levh-i Mahfuz'dan izin çıktı.

Tarihi Eserlere ve Çevreye Hizmet Derneği'nin davası da buna vesile oldu. 02.07.2020 tarihinde Danıştay 10. dairesi kararını verdi ama 10.07.2020 tarihinde resmen ilan etti. 1934 yılındaki Bakanlar Kurulu Kararının hukuka aykırı olduğunu 86 yıl sonra resmen tescilledi. Böylece Ayasofya Camii'nin ibadete açılmasının önündeki engel kalkmış oldu.

Sabır ve tevekkülle bu günleri bekleyenler, haberi birbirine müjdelediler. 24 Temmuz Cuma günü Ayasofya'da buluşalım diye

sözleştiler. O gün İstanbul'un fetih günü gibiydi. O gün Fatih Sultan Mehmet'in Ayasofya'da ilk Cuma namazını kıldığı gün gibiydi.

Kararı derhal uygulamaya koyan Başkan Recep Tayip Erdoğan, yine vakur haliyle Ayasofya Cami-i Kebir'ine geldi. O ulu mabet, 86 yıl sonra tekrar cemaatiyle buluştu. Tekrar şahadetler semaya yükseldi. Tekrar eller Allah'a açıldı, dualar O'nun katına yükseldi. Artık zincirler kırılmıştı. Artık Ayasofya hürriyetine ve cemaatine kavuşmuştu, hem de pandemiye, coronaya rağmen.

Ayasofya'nın ibadete açılması, benim gibi milyonlarca insanın gençlik hayaliydi. Milli Görüş lideri Necmettin Erbakan'ın gönül yarasıydı. Eminim ki Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Erdoğan'ın da gençliğinden beri aklındaki temel fikirlerdendi. Bunu gerçekleştirdiği için kendisine teşekkür ediyorum. Bizans sempatizanlarına rağmen İslam aleminin duası da Başkan'la beraberdir. Bundan eminim.

Bundan sonra ümmete düşen görev, bu nimetin kıymetini bilmek, bu hizmetin ilelebet devamı için gayret etmektir. Su uyur, düşman uyumaz bilinciyle bir an bile gaflete düşmemektir. Zira şer cephesi, eski günlere dönebilmek için olan gücüyle saldıracaklardır. Bunun şuurunda olmak lazımdır.

BATININ IRKÇILIĞI

Aralarında kan bağı bulunan veya bir soydan gelen insan topluluğuna ırk denir. Cilt rengine göre ayrılan insan toplulukları da sarı ırk, beyaz ırk, siyah ırk, Kızılderili ırk gibi adlarla anılırlar. Irk davası gütmek, ırklar arasında ayrım yaparak üstünlük iddiasında bulunmak ırkçılıktır.

Yahudilerin sadece kendilerini asil ırk görmesiyle Hitler'in Almanları ari ırk görmesi arasında fark yoktur. Coğrafi keşiflerle

beraber Avrupalı beyazlar, Afrikalı siyahları köle ve ucuz işçi olarak görmüşlerdir. Yarı aç yarı tok vaziyette çalıştırmışlardır. Amerika kıtasını elde edebilmek için de oranın yerli halkı olan Kızılderilileri öldürüp arazilerine el koymayı kahramanlık saymışlardır. Bir de bunu İsa Mesih adına yaptıklarını söyleyerek ırkçılıklarına ve emperyalistliklerine haçlı kılıfı giydirmişlerdir.

İslam, bütün ırklara insan olarak bakar. Yüce Allah, Kuran-ı Kerim'de şöyle buyurur:

"Ey insanlar! Gerçekten biz sizi bir erkekle bir kadından yarattık. Birbirinizle tanışasınız diye sizi ırklara, boylara ayırdık. Gerçek şu ki Allah katında en üstün, en değerli olanınız, takva bakımından en ileri olanınızdır. Çünkü Allah, her şeyi bilen, her şeyden haberdar olandır." (Hucurat-13)

Bir başka ayette de şöyle buyuruyor:

"Göklerin ve yerin yaratılması, dillerinizin ve renklerinizin farklı olması da O'nun rahmetinin delilerindendir." (Rum-22)

Önderimiz Hz. Muhammed(sav), veda hutbesinde bunu şöyle vurguluyordu:

"Ey insanlar! Rabbiniz birdir, babanız da birdir. Haberiniz olsun ki takva dışında hiçbir Araban Arap olmayana, hiçbir Arap olmayanın da Araba, hiçbir siyahın beyaza, hiçbir beyazın da siyaha karşı üstünlüğü yoktur. Şüphesiz ki Allah katında en değerliniz, en mütteki olanınızdır."

Görüldüğü gibi İslam nazarında ırk, dil ve renk ayrımı yoktur. Habeşistanlı zenci bir köle olan Bilal, Hz. Peygamber (sav)'in en yakın arkadaşlarındandı ve müezziniydi. Yani onun yanında statü sahibi bir insandı. Bir hadis-i şerifinde şöyle buyurmaktadır: "İslamda önde bulunanlar dörttür: Ben Arab'ın, Suheyb Rum'un, Selman Fars'ın (İranlıların), Bilal de Habeş'in(zencilerin önderleridir."

Görülüyor ki beyaz ile siyahı, Arap ile Arap olmayanı, farklı soydan gelen ve farklı dilden konuşan insanları İslam potasında kaynaştırıyor ve insan olarak birleştiriyor.

Ama batı, kendini üstün gören bir karaktere sahiptir. Başka ırktan, başka inançtan ve renkten olan insanları ancak köle ve ucuz işçi olarak görüyor ve değerlendiriyor. ABD'de altmışlı yıllara kadar zencilerin beyazlarla aynı otobüse binmeleri, aynı lokantaya girmeleri yasaktı. Günümüzde resmi olarak bu ayrımcılık kaldırılmış olsa da zihinlerde hala devam etmektedir

2020 yılı Mayıs ayının sonlarında George Floyd'un Minneapolice'de boğazına basılarak öldürmesi, bunun en son örneklerindendir. Bu olayla ilgili protestolar ülke çapında yayılmasına rağmen bir ay sonra yine zenci olduğu için bir kişiyi daha polis kasten öldürmüştür. Bu ve benzeri cinayetlerin ardı arası gelmeyecek, türlü bahanelerle devam edecektir. Floyd'u öldüren polisin de kefaletle serbest bırakılması, devletin bakış açısının bir göstergesidir. Devlet, mazlumdan yana değil, zalimden yana olmuştur.

Amerika; çok uluslu, çok dilli, çok dinli bir devlet olmakla ve hepsini Amerikalı kimliğinde birleştirmekle öğünmektedir. Amerika rüyasını bu çoğulculuk üzerine kurduğunu ve bunu da Osmanlı'dan aldığını söyler. Ancak son davranışları, ırk ayrımcılığı ve İslam düşmanlığı üzerine inşa ettiği yeni sistemiyle çoğulculuğu hazmedemediğini ortaya koymaktadır.

Zaman zaman batı, ABD, zulüm ve işkenceye karşı olduğunu söylese ve ırkçı gösterilere karşı koymaya çalışsa da bu yara kanamaya devam etmektedir. Bu ve islamafobi (İslam düşmanlığı) gibi temel ayrımcılıklar, bir gün ABD'nin sonunu getirecektir.

Avrupa da uygarlığın ve demokrasinin beşiği olmakla övünse de İslam düşmanlığı ve ırk ayrımcılığıyla öne çıkmakta ve haçlı zihniyetinden sıyrılamadığını her haliyle ifade etmektedir.

Avrupa'daki İslam düşmanlığı, Hz. Peygambere ve Kuran-ı Kerime saldırmalar, cami yakmalar, Müslümanlara yapılan ayrımcı muameleler de batının ikiyüzlülüğünün örneklerindendir. Bu gelişmeler de Avrupa Birliği'nin parçalanmasını hızlandıracaktır.

27 Mayıs 1960 İHTİLALİNİN İZLERİ

27 Mayıs 1960 İhtilali, genç cumhuriyetimizde 27 yıllık tek parti iktidarından sonra on yıllık demokrasi deneyimine yapılan ilk darbedir. O kadar derin yara açtı ki meclisi, siyaseti, anayasası, devlet içinde yeni kurulan kurumlarıyla yıllarca sürdü. En önemlisi de halk içinde açmış olduğu derin yara, fitne ve tefrika yıllardır derinleşerek devam etti.

Bebek davası, köpek davası, gençlerin kıyma makinelerinde çekildiği yalanı, kardeşin kardeşe kırdırılma safsatası gibi türlü iftiralar, o günleri yaşayanların beyinlerinde aynı tazeliği koruyor. Bu ve benzerlerini çocuk yaşta ben de radyodan her gün duyuyordum.

O yalan ve iftiralar üzerine inşa edilen bir yönetim anlayışı, devletimize yarım asırdan fazla hakim olmuştur. Bazıları silinse de ihtilal konseyinin kurduğu mahkemenin lekeleri hâlâ silinememiştir.

Menderes, Polatkan ve Zorlu'nun idamıyla giden canlar geri gelmese de Yassıada yargılamalarının 60. yılında 23.06. 2020 tarihinde çıkarılan bir kanunla Yassıada Mahkemelerinin tüm kararları ortadan kaldırıldı. Bu, sessiz bir devrim niteliğindeydi. O mahkemede yargılananların eşi ve çocukları için bir iade-i itibar vesilesi oldu. Bizler için de bir nebze teselli..

Umarız bu karar, ihtilal sevdalılarına da bir ders olmuştur. Yıllar sonra bile lanetle anılacaklarını bilirler. Ancak geride daha yapılacak çok şey var. 27 Mayıs mağdurlarının maddi ve manevi kayıplarını telafi edecek yasal tedbirler henüz alınmış değildir. Devletimizden bunları da bekliyoruz.

MEHMET METİN AŞKIN HOCAMIZIN VEFATI

19 Haziran 2020 Cuma günü Ankara'dan bir telefon geldi: "Mehmet Metin Aşkın Hocamız vefat etmiş. Duydun mu?" Çorum'da olduğum halde haberim yoktu. Böylece duymuş oldum. Derhal evini aradım. Hanımı, haberi doğruladı. Hocamızın dün Samsun'da hastanede vefat ettiğini, oradan getirilerek Cumartesi günü ikindi vaktinde Ulumezarlık'ta cenaze namazının kılınışından sonra defnedileceğini söyledi. Ben de bu haberi arkadaşlarıma duyurdum. Zaten çoğunun vefattan haberi varmış. Cenaze namazıyla ilgili bilgileri de böylece kesinleştirmiş oldular.

Hocamın vefat haberi, beni çok eski yıllara götürdü. 1963-64 öğretim yılında Mehmet Metin Aşkın hocamız, okulumuza yeni tayin olmuştu. Üçüncü sınıftaydım. Matematik dersimize girmişti. Çok temiz, çok titiz giyinirdi. Tahtayı da temiz kullanırdı. Tebeşirle tahtaya, deftere yazar gibi yazardı.

Lise kısmında Sağlık Bilgisi, Biyoloji, Fizik, Kimya, Matematik, Geometri, Cebir, Astronomi derslerimize girdi. Özellikle Sağlık Bilgisi dersinde yapmış olduğu nasihatler, bize ömür boyu hayat dersi niteliğindeydi.

Geldiğinde okulumuzda laboratuar yoktu. Deney yapılması gereken dersleri Çorum Lisesi'nin laboratuarında yapıyordu. O, okulumuza bir fen laboratuarı kazandırdı. Artık fizik kimya derslerimizi orada yapıyorduk.

Mezun olduktan sonra da ilişkilerimiz devam etti. Her bayramda mutlaka ziyaretine giderdim. 1977 yılında Çorum İmam hatip Lisesine öğretmen olarak geldiğimde o da hizmete devam ediyordu. Birlikte çalışma imkanı buldum. Ama saygıda kusur etmemeye özen gösteriyordum.

1985 yılı Ocak ayında birlikte umreye gittik. Mekke ve Medine'de aynı odada kaldık. Aynı sofrayı paylaştık. Orada da saygıda kusur etmemeye çalıştım. Zira o, benim saygı ve muhabbet duyduğum bir hocaydı. Ertesi yıl hacca giderken de yolcu ettik. Eşiyle birlikte yazılmışlardı. Hanımının vefatı nedeniyle beraber gidemediği için üzgündü. Teselli ettik.

Hocamla dostluğumuz, emeklilik sonrası da devam etti. Zaman zaman ziyaretine gider, uzun uzun sohbet ederdim. Ameliyatım sonrası o da hastanede ziyaretime gelmişti. Sık sık telefonla görüşür, halini hatırını sorar, hayır dualarını alırdım. Eminim ki o da beni severdi. Sohbetimden haz alırdı. Eski günleri anlatır, İmam Hatip Lisesinde okuttuğu talebelerinin saygı ve vefasından övgüyle söz ederdi.

86 yaşında vefatından bir süre önce yine telefonda konuşmuştuk. Dumlupınar Camiinin yapımındaki çabalarını anlatmıştı. Bunun ecrini mutlaka göreceksiniz dediğimde yürekten "inşallah" deyişi, hâlâ kulaklarımda çınlıyor.

Hocam, 20 Haziran Cumartesi günü ikindi vakti coronavirüs tedbirleri kapsamında Ulumezarlık'ta musallada kalabalık bir cemaatin iştirakiyle namazını kılarak dualar eşliğinde defnettik.

Hocamın cenazesindeki cemaatin büyük çoğunluğu talebeleriydi. Hepsi de son görevini yapmak arzusuyla gelmişlerdi. Yüce Yaratan'ımız, rahmetiyle muamele eylesin.

Bir hafta sonra 26 Haziran 2020 Cuma günü dostum ve meslektaşım **Dr. Şakir Erkan**'ın vefat haberiyle sarsıldım. Genç emekli olmuştu.

Ama azimliydi. Tefsir doktorası yaptığı halde sahasında çalışma fırsatı bulamadı. Emekli olunca bir dershane açarak orayı çalıştırdı. Maalesef hastalığından hiç haberim olmadı. Meğer bir süredir tedavi görüyormuş. Bunu da vefatıyla öğrendim. O da Cumartesi günü ikindi vaktinde Ulu Mezar'a defnedildi. Allah, rahmet eylesin.

2 Eylül 2020 Çarşamba günü sınıf arkadaşım, dostum **Prof. Dr. Arif Ersoy**'un vefat haberini aldım. Arif Hoca, ilkokulu dışarıdan bitirmiş, Müftü Mustafa Özel'den Arapça okuduktan sonra okulumuza kaydolmuştu. Benden en az beş altı yaş büyüktü. Azimliydi, gayretliydi. İmam Hatip Okulunu altı yılda bitirmişti. Konya Yüksek İslam Enstitüsünden ve Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesinden mezun olmuştu. İzmir'de doktorasını yapmış, orada iktisat profesörü olarak çalışmıştı.

1994 yılında Çorum'da belediye başkanlığı seçimini kazanmış ve iki dönem görev yapmıştır. Bu dönemde özellikle kültür etkinliklerinde beraberliğimiz olmuştur. Başkanlık görevinden sonra da dostluğumuz devam etmiştir.

Çalışma azmi olduğu için emekli olup bir köşeye çekilmemişti. Adil Düzen'in teorisyenlerinden olduğu için iktisat hocası olarak vefatına kadar hizmet etmiştir.

Hıdırlık Kabristanı'nda büyük bir cemaatin katılımıyla cenaze namazını kılıp defnettik. Ama hatıraları ve hizmetleriyle Çorum'da anılmaya devam edecektir. Allah, rahmet eylesin.

Bu yıl yaprak dökümü gibi pek çok arkadaşımızı kaybettik. Hepsine de Allah'tan rahmet diliyorum.

ELVAN ÇELEBİ SEMPOZYUMU

Hitit Üniversitesi, uzun zamandan beri Elvan Çelebi sempozyumu düzenlemek istiyormuş. Yeni Rektör Prof. Dr. Ali Osman Öztürk Beye hayırlı olsun ziyaretimde kitaplarımı götürünce "Tam benim aradığım adamsın. Biz de Elvan Çelebi ve babası Aşık Paşa konulu bir sempozyum düzenlemek istiyorduk. Senin eserlerin bize ufuk açacak ve kaynak teşkil edecektir" dedi. Ben de bu hazırlıklardan o zaman haberdar oldum.

Şubat 2020'de sempozyumun hazırlıkları resmen başlamış olma ki bana bir bildiri sunma teklifi yapıldı. Hatta 11-12 Nisan tarihinde yapılacağı da söylendi. Ancak Ocak ayı sonunda dünyada Corona 19 virüsü baş gösterdi. Türkiye de alarma geçti. Bir takım önlemler almaya başladı. 16 Mart'ta ilkokul, ortaokul, lise ve üniversitede eğitim ve öğretime ara verileceği ilan edildi. Tüm sosyal ve kültürel etkinlikler de ertelendi. Bu bağlam da Çorum'da 12 Nisan tarihinde düzenlenecek olan Elvan Çelebi Sempozyumu da ertelenmiş oldu. Böylece benim hazırlıklarım da beklemeye alınmış oldu.

Aradan beş altı ay geçmişti ki üniversiteden bir haber geldi. Ertelenen sempozyum, 2-4 Ekim tarihlerinde yapılabilecekmiş. Ancak katılımcıların pek çoğu, bildirilerini internet ortamında tele-konferans sistemiyle sunmayı tercih etmişler. Ben de bildirimi, bizzat sunmak istedim.

Bu arada Çorum Belediyesi Kültür Müdürlüğü de "Aşık Paşa ve Oğlu Elvan Çelebi" adlı kitabın basımını sempozyuma yetiştirmeye gayret etti. Zira hem o kitabın hem de "Nikonya'dan Çorum'a" adlı kitabın birinci basımı tükenmişti. "Aşık Paşa ve Oğlu Elvan Çelebi" adlı kitap, sempozyum sırasında katılımcılara ulaştırılabildi.

Sempozyumun açılış törenine katılamadım. Gerçi o da seyircisiz maçlar gibi olmuş. Sadece katılımcılar ile tele-konferans sistemiyle sempozyuma renk katanlar konuşmuş. YÖK başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç gibi bazı akademisyenlerin bu sempozyuma destek vermeleri, çok önemliydi. Yurt dışından katılanlar da internet bağlantısıyla bildirilerine sunmuşlar.

İlk gün akşamı Sayın Valimiz, Sayın Belediye Başkanımız ve Sayın Rektörümüzün daveti üzerine bir mekanda akşam yemeğine katıldım. Orada bazı dostlarla buluşma ve bazı akademisyenlerle de tanışma fırsatı buldum.

Konuşma sıram, 3 Ekim 2020 Cumartesi günü öğleden sonraydı. Önceki oturumdaki konuşmaları izledim. Bizim oturumda ilk konuşmayı Belediye Başkanımız Dr. Halil İbrahim Aşgın yaptı. Ben, son konuşmacıydım.

"Uluslararası Horasan'dan Anadolu'ya İrfan Geleneği: Elvan Çelebi Sempozyumu" bizim oturumumuzla sona ermiş olacaktı. Ben de "Elvan Çelebi ve Aşık Paşa Konulu Çalışmalarım" başlığını taşıyan bildirimi sundum.

Bu konuya Başkan Hamdi Özseçer'in teklif, ısrar ve teşvikiyle başladığımı anlattım. Önce Elvan Çelebi'de, ertesi yıl Kırşehir'de konferans verdiğimi söyledim. Önce "Elvan Çelebi", ardından da "Aşık Paşa ve oğlu Elvan Çelebi" adlı kitapların bastırılarak ilim erbabının ve akademisyenlerin hizmetine sunduğumu ifade ettim.

Aşık Paşa'nın en önemli eseri Garipname'sinin İran'dan gelen şia tehlikesine karşı milleti birliğe çağırmak, Ehl-i Sünnet akidesini öğretmek, tasavvufun inceliklerini anlatmak maksadıyla Türkçe yazılmış olduğunu vurguladım. Muhammediyye ve Mevlit kitaplarında Garipname'nin etkisinin görülebileceğini de ifade ettim.

Elvan Çelebi ve Aşık Paşa'nın başka taraflara çekilemeyeceğine özellikle işaret ettim:

"Osmanlı Devleti'nin kuruluş felsefesinin mimarlarından Aşık Paşa'nın oğlu Elvan Çelebi, eserinde ehl-i kıble ve ehl-i seccadeden yana tavır koyuyor. Ebubekir, Ömer, Osman, Ali ve Hasan ile Hüseyin'i saygıyla yâd ediyor. Hanefi mezhebinin kurucusu İmam Azam Ebu Hanife'yi övüyor. Yani Elvan Çelebi, yanını ve yönünü kendi açıklıyor. Onun çizgisi ve kimliği bellidir. Ona başka kimlik aramak, abesle iştigaldir."

Bu tespitimle konuşmamı tamamlamış oldum. Sıra Elvan Çelebi türbesini ziyarete gelmişti. Otobüslere ve araçlara binerek Elvan Çelebi'nin yoluna düştük. Orayı ilk defa görenler, öncelikle ziyarette bulundular. Ziyaretler tamamlandıktan sonra köy muhtarının ikram ettiği yemeği yedik. Yemek, tam bir davet yemeğiydi. Muhtara ve ihtiyar heyetine teşekkür ederek köyden ayrıldık.

Pandemi döneminin zorluklarına, birincisi ertelenmiş olmasına rağmen aynı yıl içinde "Uluslar arası Horasan'dan Anadolu'ya İrfan Geleneği: Elvan Çelebi Sempozyumu" 2020 yılı kim ayının ilk haftasında gerçekleşmiş oldu. Düzenleyenlere, emeği geçenlere teşekkür ediyorum.

30 EKİM İZMİR DEPREMİ

30 Ekim 2020 tarihinde 6,9'luk İzmir depremiyle uyandık. On katlı dev gibi binalar, karton maketler gibi yere çöküverdi. İçinde ne kadar insan yaşadığı bilinmiyordu. Saatler ilerledikçe can kaybı arttı. Sarsıntılar günlerce sürdü.

Aslında biz, bu manzarayı Gölcük'te de görmüştük. 7,4'lük deprem, koca bir ilçeyi ve çevresindeki çok geniş coğrafyayı yıkıp

geçmişti. Felakete karşı koymak mümkün değil ama önceden bunları bilerek binaları sağlam yapmak, elbette ki insanoğlunun elindedir. Çimentodan, demirden, malzemeden çalmak, insan hayatıyla oynamaktır.

Büyük şehirlerde her zaman Anadolu'dan her ailenin mutlaka bir temsilcisi vardır. Benim de bir oğlum, gelinim ve torunum İzmir'deydi. Onların sağlık haberlerini aldığımızda sevindik ama enkazdan çıkan cesetlerin sayısı arttıkça üzüntümüz de katlandı. Kurtulanlar, elbette biraz sıkıntı çekeceklerdir ama yine de onların ihtiyaçları bir şekilde karşılanacaktır. Barınacakları bir yuvaya kavuşacaklardır. Yine de kolay değil, sabır gerekir. Bir de bu durumdan ders alıp bina yapımında gereken özeni göstermek lazım.

Depremde hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet diliyoruz. Dost ve akrabalarına da sabır ve başsağlığı…

KAFKASYA'NIN KANAYAN YARASI DAĞLIK KARABAĞI

Kafkasya, Asya ile Avrupa arasındaki ticaret yollarının kesiştiği noktada bulunduğu için her devirde büyük devletlerin rekabet alanı olmuştur. Bölgenin İslamlaşması, Hz. Ömer döneminde gerçeklemiştir. Kuzey Kafkasya bile İslam komutanlarının yönetimine girmiştir. Bu dönemden sonra Azerbaycan, bölgede islamın yayılması için önemli üs olmuştur.

Selçuklular, özellikle Güney Kafkasya'da yani Azerbaycan ve Gürcistan bölgesinde önemli izler bırakmıştır. Harzemşahlar ve Moğollardan sonra Şirvanlılar, Karakoyunlular ve Akkoyunluların mücadele alanı olmuştur. Sonra buralar, Safeviler'in yönetimine geçmiştir.

Ancak 1514 yılında yavuz Sultan Selim'in Çaldıran Zaferiyle Tebriz ve Güney Azerbaycan Osmanlı hakimiyetine girmiştir. 1534 yılında Kanuni döneminde bu bölge, tamamen Osmanlıların eline geçmiştir. 1590'larda Tebriz, Karacadağ, Gence, Karabağ, Şirvan ve Gürcistan da Osmanlı hakimiyetine girmiş oldu.

Buraları işgal etmeye çalışan Ruslara karşı Müslüman komutanlar, şiddetli direniş göstermişlerdir. On dokuzuncu yüzyıldaki şanlı direnişin sembolü Şeyh Şamil, mücadelesini yirmi beş yıl sürdürmüştür. Çeçen direnişi de onun devamı niteliğindeydi.

1917 Ekim'de gerçekleşen Bolşevik ihtilalinden sonra Rusya'nın kontrolünde Kafkasya'da Azerbaycan, Ermenistan, Dağıstan ve Gürcistan gibi devletler kuruldu. Ama hiç birisi de tam bağımsız değildi.

28 Mayıs 1918'de Mehmet Emin Resulzade önderliğinde Azerbaycan Demokratik Cumhuriyeti ilan edildi ve Osmanlı Devletiyle Batum'da bir antlaşma yaptı. Bu antlaşma gereğince bölgeye gelen Nuri Paşa, Kafkasya İslam Ordusu'nu kurdu ve Rusların kontrolündeki Bakü'yü ele geçirdi. Ancak 27 Nisan 1920'de Rus Kızıl Ordusu, Azerbaycan'ı işgal etti. Hükümeti feshederek Azerbaycan Sovyet Sosyalist Cumhuriyetini kurdu.

Ancak bu bölgede isyanlar hiç durmadı. Bazı komutanlar, zaman zaman Rusya'ya karşı isyan ettiler. 1946 yılında da böyle bir direniş meydana gelmişti. O günlerde Rus askerlerinden kaçarak topraklarımıza sığınan 146 Azeri'nin "Bizi, gavura teslim etmeyin; siz vurun" yakarışlarına rağmen Ankara'dan gelen emirle Boraltan Köprüsü üzerinde Ruslara teslimi ve kurşuna dizilmeleri, hâlâ hafızalardadır.

Şair:

"Boraltan Köprüsü'dür aşar gider Aras'ı,
Yuğsan Aras suyuyla çıkmaz yüzün karası"

Diyordu.

Bu arada Azerbaycan'da Sovyetlere bağlı bir cumhuriyet kurulmasına rağmen Ermeni taleplerinin ardı arası kesilmiyordu. Azerbaycan sınırları içinde olan Karabağ bölgesinin Ermenistan'a ait olduğu tezini her platformda dillendiriyorlardı. 1923 yılında Azerbaycan sınırları içinde Dağlık Karabağ özerk cumhuriyeti ilan edildi. Ama Ermeniler, bununla yetinmeyip buranın tamamen Ermenistan'a devrini istiyorlardı. Ancak Azerbaycan, bunu hiçbir zaman kabul etmedi.

Bu sürtüşme, 1988'den itibaren silahlı çatışmaya dönüştü.1992 yılında Ruslardan silah ve destek alan Ermeniler; Şuşa, Hocalı, Ağdam, Kelbecer, Laçin ve diğer şehirleri ele geçirdiler. Buralarda büyük kıyım yaptılar ve Azerbaycan topraklarının %20'sini işgal ettiler. Bir milyon Azerbaycanlıyı yurtlarından çıkartıp göçmen durumuna düşürdüler.

1991 yılında Sovyetler Birliği'nin dağılma sürecine girmesiyle Ermenistan, Gürcistan ve Azerbaycan, Moskova'yla anlaşarak bağımsızlıklarını ilan etmişti. Ama Moskova, bu süreçte bile sürekli Ermenistan'ı desteklemiş ve güçlendirmişti.

Ermenistan da Rusya ve Fransa gibi ülkelerin desteğinin devamlı olacağını sanarak Azerbaycan topraklarının beşte birini işgal etmişti. Ancak bunu hiçbir ülke tanımadı. Birleşmiş Miller Güvenlik Konseyi de Ermenistan'ın tutumunu Azerbaycan topraklarının işgali olarak gördü.

Türkiye, baştan beri Azerbaycan'ın yanında yer aldı. 27 Eylül 2020'de toprak bütünlüğünü yeniden sağlamak için harekete geçen Azerbaycan, artık çözümün savaş yoluyla olacağını ilan etti. Ermeni ordusu perişan oldu. Cebrail ve Fuzuli'den sonra Laçin, Kelbecer ve Şuşa'nın da düşüşü üzerine İlham Aliyev zaferini ilan ederken

Ermenistan başbakanı Nikol Paşinyan da savaşta yenildiğini kabul etmek zorunda kaldı.

Azerbaycan, Ermenistan ve Rusya, 10 Kasım 2020 tarihinde Dağlık Karabağ ve çevresindeki çatışmaların sonlandırılmasına dair bir ateşkes imzaladılar. Bunun üzerine Ermeni askerleri, Azerbaycan topraklarından çekilmeye başladı. Ermeniler, karakterleri gereğince evleri, binaları, tarlaları ve ormanları da ateşe verdiler. Yunanlıların Anadolu'dan kaçarken yaptıkları gibi…

Bu arada Türkiye'nin kuzeydoğusunda yer alan ve Azerbaycan toprağı olan Nahcivan özerk cumhuriyetinin de anavatanıyla bağlantısını sağlamak gerekiyordu. 1921 Kars Antlaşmasıyla Türkiye ve Rusya'nın garantörlüğünde kurulan Nahcivan özerk cumhuriyetinin Azerbaycan'la arasında Ermenistan yer alıyordu. 10 Kasım tarihli antlaşmaya göre Nahcivan'dan Azerbaycan'a bir koridorla bağlantı kurulacak. Bu çözüm, oldukça önemlidir.

Bu antlaşma ve zafer, Azerbaycan'da sevinçle ve coşkuyla karşılandı. Oradaki kardeşlerimiz, bu savaşta Türkiye'nin dostluğunu ve SİHA'ların başarısını asla unutmayacaklarını ifade ederek ellerinde iki bayrak, gönüllerinde tek devlet sevdasıyla sokaklara döküldüler ve coşkuyla kutladılar. Biz de cephede kazanılan bu zaferin sağlam bir antlaşmayla taçlandırılmasını arzu ediyoruz. Bu antlaşmada Türkiye'nin garantör ülke rolünün vurgulanmasını da özellikle bekliyoruz.

Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, 8 Kasım 2020 tahini Milli Zafer günü ilan etti. Bundan sonra her yıl milli bayram olarak kutlanacak. Biz de buradan onların bayramlarına gönül köprüsüyle katılarak mutluluklarını paylaşacağız.

ENERJİ PRANGASI

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş aşamasında Osmanlı Devletinin petrol ve doğalgaz yataklarının bulunduğu yerleri İngilizlerin insiyatifine bırakmışız. Mesela Musul ve Kerkük petrol havzaları için ciddi bir direnç göstermemişiz. Abdülhamit Han'ın dünya siyasetinin enerji üzerine döneceğini fark ederek gözü gibi koruduğu bölgeleri bir çırpıda vermişiz.

Ellili yıllardan itibaren motorlu araçların çoğalmasıyla birlikte petrole bütçeden daha çok para ayırmak zorunda kalmışız. Kırklı yıllarda aydınlatmada kullanılan gazyağı bile karne ile satılır durumdaydı. Evlerdeki aydınlatma da gaz lambasıyla yapılabiliyordu. Bu nedenle belediye, Ulu Mezar'ın karşısındaki motorhanede mazotla elektrik üreterek evleri ve sokakları aydınlatmaya çabalıyordu. Çimento fabrikasının kuruluşuyla birlikte Çorum'un elektrik ihtiyacı da fabrikanın santralinden karşılanmaya başlamıştı.

Çorum'da bir zamanlar önemli enerji kaynağımız, zengin linyit yataklarımızdı. Dodurga ve Alpagut linyitlerinin yanı sıra İskilip ve Uğurludağ bölgesinde de linyit yatakları vardır. Uzun zaman ısınma ve elektrik üretimi ihtiyacımızı buralardan karşılıyorduk. Buna ilaveten Mecitözü bölgesinde çok zengin bir linyit yatağının bulunduğunu ve yakın zamanda işletmeye açılacağını bir milletvekilimiz bizzat bana söylemişti. Bu konu, unutuldu mu yoksa uyumaya mı bırakıldı, bilemiyorum.

Ancak şehir büyüdükçe ve nakil vasıtaları arttıkça daha çok elektriğe ve petrole ihtiyaç duyulmaya başlandı. Petrolü yerli üretimle karşılamak mümkün olmadığı için ülkemizin dışa bağımlılığı da arttı. Altmışlı ve yetmişli yıllarda petrol fiyatları da aşırı yükseldi. O nedenle petrole daha çok para ayırmak zorunda kaldık.

Ekonomik krize düşen Ecevit hükümetleri döneminde yetmişli yıllarda benzin, mazot, tüp gaz hat safhadaydı. Bir bidon mazot alabilmek için günlerce benzinliklerde yatan çiftçilerin halini hala unutamıyorum.

Bu süreçte enerji ihtiyacını karşılayabilmek için bütün ırmaklarımızın önüne barajlar yaparak hidroelektrik santralleri kurmak mecburiyetinde kaldık. Bu zorunluluk ve çalışmalar hala devam etmektedir.

Enerji kaynaklarını çeşitlendirebilmek ve sürdürülebilir enerjiye kavuşabilmek için güneş enerjisi, rüzgar enerjisi santrallerine yöneldik. En önemlisi ve en stratejik olanı da enerji santrallerini devreye sokabilmektir. Ona da ağırlık vermeye başladık.

Ama bütün bunlar yeterli gelmiyor. Nüfus artışı, şehirleşmedeki hızlı gelişme, teknoloji ve refahın artışına paralel olarak enerjiye talep de her gün artmaktadır. Bazı petrol rezervlerinin bulundukları yerleri yabancı şirketlere tahsis ettiğimiz gibi oralarda açılan kuyularda petrol varsa kapatılıp yok denilmesi gibi olaylar, ülkemizde bir şehir efsanesi tarzında dilden dile dolaşmaktadır.

Ancak son yıllarda Türkiye Petrolleri A.Ş. işi sıkı tutuyor. Araştırmalar neticesinde petrol veya doğalgaz olması muhtemel yerlerde sondaj yapıyor. Bu sayede yakın dönemde Batman'da yeni petrol kuyuları da faaliyete geçmiş durumdadır.

Bu bağlamda Çorum, Samsun, Sinop, Karabük gibi illerin de bulunduğu pek çok yerde petrol ve doğalgaz sondajlarının yapılacağı haberi, bizleri heyecanlandırdı. Buralarda az veya çok petrol bulunursa memleketimiz için elbette iyi olacaktır. Zira petrol ve doğalgaz ithalatı için dışarıya pek çok döviz ödemekteyiz. Mesela 2019 yılında Türkiye'de GSMH (Gayrisafi milli hasıla) 754 milyar dolar civarında olmasına rağmen enerji ithaline ödenen para 41 milyar 184 milyon

dolardır. Böylece GSMH'nın %5,6'sı petrol ve doğalgaz ithalatı için dışarıya ödenmiş olmaktadır.

İşte böyle bir ortamda Türkiye, tarihinin en büyük doğalgaz keşfini Karadeniz'de gerçekleştirmiştir. Fatih sondaj gemisi, 20 Temmuz 2020'de başladığı Tuna 1 kuyusundaki sondajında 320 milyar metre küp doğalgaz rezervi keşfetti. Bu şevkle Kanuni sondaj gemimizle Karadeniz kıyılarımızda petrol ve doğalgaz aramalarına hız verilmiştir.

Ayrıca Akdeniz'de Kıbrıs'ın kuzey ve doğusunda Oruç Reis arama ve sondaj gemimizin öncülüğünde ve deniz kuvvetlerimizin nezaretinde petrol aramalarımız devam etmektedir. Orada daha büyük rezervler olsa gerek ki Avrupa ülkeleri, bu bölgeye yoğunlaşmış durumdadır. Oralardaki sondaj çalışmalarımızı durdurabilmek için ellerinden geleni yapmaya çabalayacaklardır.

Gerek yurt içindeki sondaj faaliyetlerimizden gerekse denizlerdeki gayretlerimizden iyi sonuçlar gelirse Türkiye, enerji prangasından kurtulur, sanayileşme ve ilerleme konusunda daha hızlı adımlar atabilir. Nükleer reaktörlerimizi, hidroelektrik santrallerimizi, güneş ve rüzgar enerjisi yatırımlarımızı da ihmal etmeden tüm imkanları kullanmaya gayret edeceğiz. Nükleer santraller için çok önemli olan bor ve toryum yataklarımızın zenginliği de bize güç vermektedir. Sadece petrole bağımlı kalmak yerine yenilebilir enerji çeşitlerine yönelmekte yarar vardır. Dünya rekabeti bizi buna mecbur etmektedir.

Doğrudan enerji prangasıyla ilgili olmasa da ülkemizin ekonomik bağımsızlığı bakımından çok önemli bi haber daha bu günlerde duyulabildi. 2020 yılı Aralık ayının en güzel haberi, Söğüt ilçemizde zengin altın yataklarının bulunmuş olmasıdır. Buna T. C. Vatandaşı olan herkes sevinir, heyecan duyar. Böylelikle hazinemizde altın stokları artar. Yerli tesislerimizde işlenip ziynet eşyası olarak

ihraç edilebilir. Döviz sağlar. Altın gibi malımız olsun. Her şekliyle zenginliktir.

YENİ NORMAL

20 Mart 2020'de koronavirüsle birlikte bir sürü yasak girdi hayatımıza. Alışveriş yerleri, dükkanlar, lokantalar, okullar birden kapandı. Sokağa çıkma yasağıyla birlikte adeta hayat durdu. HES (Hayat eve sığar) projesiyle her şey, evde başlayıp evde biter hale geldi.

Aradan birkaç ay geçti ki işlerin böyle yürümeyeceği anlaşıldı. Önce gıda maddelerinin üretilip satıldığı yerler açıldı. Tarla ve bahçelerde çalışanlara, fabrikalarda üretime katkı sunanlara çalışma izni verildi. 65 yaş üstü olanların dışındakilere serbestlik tanındı. Maske ve mesafe kuralına uymak şartıyla lokantalar, kafeteryalar, sinemalar, eğlence yerleri ve spor salonları yavaş yavaş açıldı.

Bu devrede pek çok insan, eve kapanıp çalışmaya, sakin hayata alıştı. Ziyaretler azaldı hatta yok oldu. En samimi dostlar, birbirlerini telefonla arar hale geldiler. Bu dönemde benim gibi 65 yaş üstü olanlar, sınırlı saatlerde çıkabilmenin sonucunda kaslarında erimeler başladı. Hastanelerin fizik tedavi servisleri, ihtiyaca cevap veremez hale geldi.

En büyük sorun, eğitimde baş gösterdi. İnternet yoluyla eğitim yöntemi seçildi. Belki zorunluluktu ama asla çözüm değildi. Bir öğretmen olarak rahatlıkla söyleyebilirim ki bu sistem, öğrencinin sınıfta öğretmeniyle yüz yüze, göz göze ders yapmasının yerini hiçbir zaman alamaz. Eğer öyle olsaydı televizyonda yıllardır her tür belgesel izleyenlere en azından lise diploması verilmesi gerekirdi. Bu yöntem, olsa olsa geçici bir çözüm olabilirdi.

Devlet de bunun farkına vardı. Eylül ayında okullar açılırken sosyal mesafeye riayet etmek şartıyla sınıflarda ders yapılmasına

karar verdi. Üniversitelerde yine on-line sistemiyle ders verilse bile sınavların sınıfta yapılması tercih edildi.

Yasaklar, birer birer kaldırılmaya başlandı. Memurlar da evden idare etme yerine görevlerine dönmeye başladılar. Saat sınırlaması tamamen kalkmasa da ulaşımda ve sosyal hayatta biraz ferahlama görüldü. Tam da işler iyiye gidiyor derken turizm sezonunun sonunda pandemide görülen artışlar, hepimizi korkuttu. Devlet yetkilileri ikinci dalganın geldiğini fark etti. Acil eylem planına geçti.

17 Kasım 2020'de yeniden içe kapanmaya başladık. Yeni kararlara göre okullar, üniversiteler yılsonuna kadar on-line sistemiyle eğitim ve öğretime devam edecekler. Kıraathaneler, kafeler, lokantalar kapatılacak. Sadece paket servisler devam edebilecek. Sinemalar, eğlence yerleri, spor salonları ve halı sahalar kapatılacak. Spor karşılaşmaları ise seyircisiz oynanacak…

Burada beni ilgilendiren en önemli karar, 65 yaş üstünün 10-13 saatleri arasında dışarı çıkabilmelerine izin verilmesiydi. 20 yaş altı için de 13-16 saatleri arasında dışarı çıkabilmesine izin verilmesiydi. Genel olarak 10-20 saatleri dışında sokağa çıkma yasağı geldi. Buna hafta sonu genel yasak eklendi. Düğün ve cenazeye katılım 20 kişiyle sınırlandırıldı.

Devlet, buna mecbur kaldı. Zira halkımız; salgın geçti, her şey normale döndü gibi düşünmeye başlamıştı. Maskeyi boşlamış, mesafeye dikkat etmez olmuştu. Bunun sonucu pandemi, hızla arttı. Hastaneler, ihtiyaca cevap vermekte zorlandı. Çareyi yasaklı günlere dönmekte buldu. Yasağın kapsamını daha da genişletti. Sokakta sigara içmeyi bile yasakladı.

Corona 19 salgınının ikinci dönemine bütün devletler hazırlıklıydı. Ne yapacaklarını biliyorlardı. Gereken tedbirleri derhal aldılar. Ancak bu aşamada salgın, daha sert ve daha acımasız biçimde

kendisini gösterdi. Hemen her ailede birine bulaştı. Hepimizi daha çekingen hale getirdi. Şahsen ben de bu evrede pek çok dostumu, yakın arkadaşımı kaybettim. 5 Aralık 2020'de Emine ablam da rahmet-i Rahman'a kavuştu. Yeğenlerimden, akrabalarımdan bazıları da pandeminin yeline rastladı. Atlatmaları kolay olmadı.

Herkes korona aşısını beklerken onun da en erken yılsonunda uygulanmasının mümkün olduğu açıklandı. İlk aşının vurulması değil de bunun genel uygulamasının gelecek yılın ikinci yarısında mümkün olabileceği söylenmektedir.

Öyle anlaşılıyor ki yeni normal de bize iyi gelmedi. 2021 yılının ilk aylarından itibaren salgının üçüncü aşamasının geleceği söylenilmektedir. Maske ve mesafe kuralının en az iki yıl daha sürebileceği ifade edilmektedir. İnsanlara umut veren haberler yerine felaket tellallığı yapılmaktadır.

Bu süreçte kentlerde, ülke çapında hatta dünya boyutunda nice firmalar batacak, niceleri tökezleyecek. Devletler, ekonomik dengelerini korumakta başarılı olamayacaklar. Kendi ayakları üzerinde durabilenlere de sürekli çelme takılacaktır.

Bu virüsü dünyanın başına saranlar, bundan sonrasını da planlamış olsalar gerek ki insanlığı yenidünya düzeniyle terbiye etmeyi tasarlıyorlar. ***(Kontrollü sosyal hayat dedikleri, onların kontrolündeki hayat olacaksa bizleri pekiyi günler bekliyor diyemeyeceğiz.)***

Pandemi olayı, 2020 yılında başladı ama herhalde birkaç yıl daha sürecek. Bu seneyi maske, mesafe tartışmasıyla geçirdik. Gelecek birkaç yılda da bu alışkanlığımızı kolay kolay bırakamayacağımız söyleniyor. Zira o mikrop, mutasyona uğrayıp uğrayıp tekrar geliyor.

Bu virüsün ilacı değil de ancak aşısı bulunabildi. O da en erken gelecek yılın başından itibaren başlayacak. Ülkemizde aşılama süresi, tahminen bir yıl kadar sürecekmiş.

2020 yılında corona virüsü yüzünden 1 850 000 kişi hayatını kaybetmiş. ABD'de 360 bin, Hindistan'da 150 bin, İngiltere'de 75 bin, Türkiye'de 21 488 kişi, coronadan dolayı vefat etmiştir. Bu virüsün etkisiyle hastalanıp başka hastalıklara çevrilerek vefat edenler, bu rakamlara dahil değildir. Aslında bazı ülkelerin istatistik verileri, inandırıcı değildir. Mesela ABD'de her gün en az 4 000 kişi coranadan ölüyor. Ama açıklamalara bakılırsa 150-200 arasında görülüyor. Onun içindir ki dünyada bu salgın nedeniyle 2020 yılında ölenlerin sayının verilen rakamların en az iki katı olduğu tahmin ediliyor.

Pek çok ülke huzurevlerindekileri ve yaşlıları kaderine terk etmiştir. Bu süreçte ölülerin defni için ceset torbası bulamayan pek çok büyük ülke gördük. Sosyal güvencesi olmayan hastaları hastanelere almayan, tedavileriyle hiç ilgilenmeyen sözde demokrasinin beşiği devletleri izledik. O zaman ülkemize bir kez daha ısındık.

2021 yılında aşıyla birlikte umarız; yavaş yavaş sosyal hayata geçeriz. Okullarda yüz yüze eğitim başlar. Üniversitelerde normalleşme görülür. Statlara seyirci de girebilir. İnsanlar, sokaklara kısıtlama olmadan çıkabilir. Çarşı Pazar canlanır. Yine maskemizi takalım, yine sosyal mesafeye uyalım ama yaşartımıza takılan prangalardan biraz olsun sıyrılalım.

Bahane Yok

Salgın hastalık var, sokağa çıkmak yasak denildi. Pandemi döneminde hayatımıza büyük ölçüde kısıtlama getirildi. Hele de benim gibi yaşlılar için neredeyse dışarı çıkmayın denildi. Ama evde boş durun denilmedi. Bizim gibilere aslında bu bir fırsattı.

Başlayıp da bir türlü bitiremediğim kitaplarımı yazmam için iyi bir fırsattı. Nasıl olsa dışarı çıkamıyordum, eş dost ziyartei de olmuyordu. O zaman oturup yazmak lazım diye düşündüm. Zira oturup yazmaya fırsat bulamıyorum gibi bir bahanem kalmadı. O zaman önce

şu hatıratımı bitireyim dedim. Ardından da yıllar önce yazıp da basıma hazırlayamadığım çalışmalarımı ele almayı düşündüm.

Bahanelere sığınmak yerine bilgisayarımı yokladım ki yapmam gereken çok iş var. Aslında makalelerimi konularına göre tasnif etsem daha çok çıkar ama özellikle şu ekranda görülenleri düzenleyeyim dedim. Bastırmasam da şimdilik dijital basım veya fotokopi basım yoluyla çoğaltıp arşivleyeyim diye düşündüm. Bu bağlamda şu kitaplarımı fotokapi basımla arşivleme imkanu buldum.

- *Her Fıkra Bir Nükte*
- *İslam İktisadının Esasları*
- *Beşinci Reşit Halife Ömer b. Abdülaziz*
- *Anadolu'da Dört Veli Dört Tarik*
- *İsviçre ve Silopi Gezi Notları*
- *Motivasyonun İşgören Üzerindeki Etkileri*
- *Çorum Hasan Paşa Kütüphanesindeki Kur'an-ı Kerim Nüshaları Üzerine Yapılan Çalışmalar*
- *Günah Çıkartma Tövbe midir?*
- *Hilal ve Haç*
- *Besmele Hamdele Salvale*
- *Vefa Gecesi*
- *Dört Halifenin Son Günleri*
- *Antony ve Maria Sordular Söyledik*
- *İslamda Mülkiyet ve İdare (Abdülkadir Udeh'ten Tercüme)*
- *Danişmendliler*
- *Röportajlar*
- *Hakkımdaki Şiirler*
- *Sempozyum Bildirilerim*
- *İlk Dört Halife*

Belediye Başkanı Dr. Halil İbrahim Aşgın'a kitaplarını takdim ederken

ALTMIŞ YILDA NELER DEĞİŞTİ?

ALTMIŞ YILDA NELER DEĞİŞTİ?

GİRİŞ:

Altmış yıl, bir ömür demektir. Bir insanın çocukluğundan son nefesini verdiği ana kadar dünyada, ülkemizde, kentimizde, sosyal çevremizde çok şey değişti. Ancak bunları tek bir kitapta veya başlıkta toplayıp anlatmak çok zor… Bunun bilinciyle bu konuya girmiş bulunuyorum.

Öncelikle aile kavramımız çok değişti. Anne-baba, ebe(anneanne/babaanne)-dede, evlat-gelin ve torunlardan oluşan o ataerkil aile tipinin yerini çekirdek aileler almaya başladı. Evlenen her çift, bir aile olup ayrı konuta taşındı. Önce anne-babasından, ardından da akrabalarından koptu. Çocuklar, babaanne ve anneanne sevgisinden mahrum kaldılar. Onlar da torun sevememekten dert yanar oldular.

Aileden mahalleye geçtiğimizde o kapı komşu muhabbetlerinin yerini, apartmanlarda daire komşum sözleri aldı. Ama alt ve üst dairelerden kopuk, topraktan ve doğadan mahrum bir nesil yetişmeye başladı. Çocukları; karşıdaki okula değil de kaliteli eğitim veren ve/veya elitlerin çocuklarının okuduğu okullara servisle göndererek eğitim süreci başladı. Ama öğretmen ve öğrenci arasındaki muhabbet, giderek yok olmaya yüz tuttu. Öğrencinin haklı, öğretmenin ise potansiyel suçlu görüldüğü bir sürece doğru gidildi.

Sekiz yıllık kesintisiz eğitim sistemine hiç tartışılmadan geçilmesi, pek çok iş kolunda çırak sıkıntısına yol açtı. Çekirdekten yetişen usta ve kalifiye eleman sıkıntısı baş gösterdi. Büyük bir umutla açılan Çıraklık Eğitim Merkezleri, işlevsiz hale geldi.

Ülkemiz, neredeye her on yılda bir demokrasinin askıya alındığı dönemler yaşadı. Her gelen, yönetim biçimimize bir şekil vermeye kalkıştı. Halkın seçtiklerini çalıştırmamak için her türlü engeli çıkartmaya çabalayan devirler geldi geçti.

Zayıf zamanımızı kollayan düşmanlarımız, bize doğrudan savaş açtı. Kıbrıs Harekâtına mecbur kaldığımız anda da ülkemiz, silah ambargosuna maruz kaldı. O da gözümüzü açmamıza vesile oldu. Milli Savaş Sanayimizin temelleri o zaman atıldı. Ama ona bile gereksiz diyen zihniyetin yüzünden kırk yıl gecikmeye sebep oldu.

Altmış yılda sanayide, teknolojide, iletişimde büyük gelişmeler oldu. Biz, bunları hep geriden takip ettik ama geç de olsa fark ettik. Daha fazla geri kalmamızın imkansızlığını anladık. Önce iletişimde, ulaşımda çağ atladık. Bu, dünyaya açılmamıza, başka ülkeleri ve oralardaki gelişmeleri görüp tanımamıza vesile oldu. Ufkumuz açıldı.

Tam bu ortamda ekonomik çıkarları ellerinden giden rantiye grubu, irtica yaygarasıyla sürekli suyu bulandırdılar. Hükümetler yıkıp kukla hükümetler kurdular. Eğitimi alt üst ettiler. İlkokuldan üniversiteye kadar bütün dengeleri değiştirdiler. Kurdukları sistemin bin yıl süreceğini sandılar. Ama on yıl bile sürmeden adları sanları yok olup gitti.

Özal, Erbakan döneminden itibaren başlayan milli sanayi hamlesi, Recep Tayip Erdoğan döneminde rayına oturdu. İlk defa yirmi yıldır koalisyonsuz bir dönem yaşandı. Milli değerlere sahip çıkma, ulusal çıkarları savunma, yerli silah sanayimizi çalışır hale getirme, silahlı ve silahsız insansız hava araçları, modern top ve tanklar, yerli helikopter ve gemi imalatı bu dönemde gerçekleşti. İlk defa bu dönemde Fatih Sondaj gemisinin çalışmasıyla doğalgaz umudu doğdu. Petrol aramalarına hız verildi. Çorum'da bile petrol araması yapılacağı haberi hepimizi sevindirdi.

Dünya iki bloklu iken günümüzde neredeyse tek bloklu hale geldi. Ama her şey değişiyor. Dünyadaki dengeler de sürekli değişmektedir. Önemli olan bu değişim hızına ayak uydurabilmektir.

Dini hayatta da çok şey değişti. Mesela Müftülük binası şehir merkezinden uzaklaştı. Fetva sormak zorlaştı. Önce merkezi vaaz sistemine geçildi. Gençlerin vaaz tatbikatı yapma imkanı kalmadı. Hutbelerin de tek tipleşmesinden sonra haftada bir gün için hutbe hazırlayan imamlar da artık bu çabadan uzaklaştılar. Ardından merkezi ezan sistemiyle müezzinler, işlevsiz hale geldi. Camilerdeki müezzinlerimiz, sadece Cuma namazlarında iç ezan sayesinde ezan okumayı unutmamaya çalışıyorlar.

Diyeceğim o ki altmış yılda çok şey değişti. Bu değişimin bir kısmını bizzat yaşadım. Bazı şeyleri de dikkatlice izledim. Onun için "Altmış Yılda Neler Değişti?" başlığını iki satırda geçiştirmek mümkün değildir. Ben de bu konuyu, çok ayrıntısına girmeden bazı ana başlıklar altında ele almayı tercih ettim:

1-EĞİTİM VE ÖĞRETİMDE:

Altmış sene önce Çorum il merkezine gelip Tanyeri ilkokulunda son sınıfı okumuştum. Hatta binamız yeterli olmadığı için son sınıflar olarak barakalarda ders yapıyorduk. O yıllarda il merkezinde dokuz ilkokul vardı. Çoğunluğu ahşap binalarda eğitim görüyordu. Ama o binalar, günümüzde koruma altına alınan yapılardan daha iyi durumdaydı.

O yıllarda bir ortaokul, bir lise vardı. Birer tane de Erkek Sanat Enstitüsü ve Kız Sanat Enstitüsü mevcuttu. 1953 yılında açılan İmam Hatip Okulu ve yanında Öğretmen Okulu da eğitime devam ediyordu. O yıllarda okulumuzun öğrenci sayısı henüz üç yüz civarındaydı.

Altmışlı yıllarda Eti Ortaokulu, Ticaret Lisesi, Ebe Okulu açıldı. Yetmişli yıllarda Atatürk Ortaokulu, Fatih Lisesi devreye girdi. Seksenli yıllarda Eti Lisesi açıldı. İmam Hatip Okulu isi her yıl gelişiyor, öğrenci sayısı artıyordu. 28 Şubat 1997 dönemine kadar beş

binada eğitime devam ediyor ve öğrenci sayısı da 5000'e yaklaşıyordu. Orta kısımlarının kapatılması ve üniversiteye girişte katsayı engeli uygulanması sonucu, devrin Başbakanı Mesut Yılmaz'ın dediği gibi talep, yüzde ona indi. Öğrenci sayısı da 500'e düştü.

Altmış yılda çok şey değişti. İlkokul sayısı 57 oldu. Önceleri hiç duymadığımız kreşlerin yanı sıra 20 adet okul öncesi eğitim kurumu açıldı. Şu anda 23 Anadolu Lisesi, 2 Fen Lisesi, 11 adet Meslek ve Teknik Anadolu lisesinin yanı sıra Güzel Sanatlar Lisesi, Zihinsel Engelliler Lisesi gibi liseler de eğitim veriyor. 28 Şubatçılar, bir İmam Hatip Lisesi'ne katlanamıyorlardı ama günümüzde il merkezinde 6 adet Anadolu İmam Hatip Lisesi, eğitime devam ediyor.

Altmış sene önce üç büyük kentin dışında üniversite yoktu. Anadolu'nun her tarafın buralara öğrenci akardı. Günümüzde Türkiye'nin her vilayetinde bir üniversite var. Yetmişli yıllarda Makine Yüksek Okulu ve Eğitim Enstitüsü açılmıştı. Seksenli yıllarda Meslek Yüksek Okulundaki branşlaşmada çeşitlilik arttı.

Hayrettin Karaman İmam Hatip Lisesi

İlimizde önce İlahiyat Fakültesi açıldı. Ardın Mühendislik Fakültesi devreye girdi. İkbal Konutları seminde Fen Edebiyat Fakültesi ve Akkent mevkiinde de İktisadi ve Siyasi Bilimler Fakültesi öğretime baladı.

2011 yılında Prof. Dr. Reha Metin Alkan'ın rektörlüğüyle Tıp Fakültesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi ve Spor Bilimleri Fakültesi devreye girdi. Güzel Sanatlar ve Mimarlık Fakültesi açıldı. Diş Hekimliği, Turizm ve Veteriner Fakültelerinin kuruluş onayı alındı ama henüz öğrenime başlayamadı. Özelikle Tıp Fakültesi'nin şehrimize katkısı büyük oldu. Eğitim ve Araştırma Hastanesinde hizmet veren öğretim üyeleri, Çorum ve çevresinin sağlık yükünü üstlenmiş durumdadır.

Yüksek lisans ve doktora için Sosyal Bilimler ve Fen Bilimleri Enstitüleri, önemli hizmetler vermektedirler.

Merkezdeki meslek yüksek okullarının yanı sıra İskilip, Sungurlu, Osmancık ve Alaca ilçelerimizde de meslek yüksek okulları öğretime devam ediyor. Ayrıca Yabancı Diller Yüksek Okulu da açılmış olup hizmet vermeyi sürdürmektedir.

Altmış sene önce Çorum dahil bütün illerden Ankara, İstanbul ve İzmir'e öğrenci giderken şimdi Hitit Üniversitesi'ne her ilden, hatta yurt dışından öğrenci gelmektedir. 2020 yılında öğrenci sayısı 20000'e yaklaşmış durumdadır. Üniversitede bine yakın akademisyen hizmet vermektedir.

Bu öğrencilerin barınabileceği kadar öğrenci yurdu yapılmıştır. Altmışlı yıllarda sadece 50 kişilik Vakıflar Öğrenci Yurdu varken günümüzde her isteyenin yerleşebileceği kadar kapasitede ve lüks otel kalitesinde yurtlar açılmıştır. Böylelikle öğrenciler, amacı belli olmayan cemaatlerin yurtlarında kalma mecburiyetinden kurtarılmıştır.

2-SAĞLIKTA:

Altmışlı yıllarda hükümet binasının içinde bir odada sağlık müdürü ve hükümet tabibi Mahmut Angın, diğer odada da sağlık memurları ve diğer personel otururdu. Şimdiki Çorum Parkın olduğu yerde Kadın ve Doğumevi vardı. Burası, yukarıdaki Devlet Hastanesinin iki binasından birine taşınınca Sağlık müdürlüğü de buraya yerleşti. O kadar odaya dağıldılar. Neredeyse herkese bir oda tahsis edildi.

Daha sonra burası ihtiyaca cevap vermiyor diye vilayet binasının karşısına beş katlı bir bina yaptırıldı. Sağlık müdürlüğü buraya taşındı. 2017 yılında burayı da yeterli görmeyip Devlet Hastanesinin bahçesindeki geniş araziye yapılan şimdiki yeni binaya taşındılar. Altmış yıl önceki tüm sağlık kuruluşları bir araya getirilse yine de şimdiki binanın yarısını bile dolduramaz.

Altmışlı yıllarda Devlet Hastanesinde iki bina vardı. Birisi Hariciye, diğeri de Dahiliye olarak hizmet verirdi. İki dahiliye, iki de hariciye doktoru vardı. Bu binaların birinin üst katına doğum bölümü de taşınmıştı.

O zamanın usulüne göre sadece doktorların muayenehanelerinde ücretli muayene olanlar, hastaneye yatabilirlerdi. Bıçak parasını peşin vermeyenler, ameliyata alınmazlardı. Doksanlı yıllardan itibaren bu durum epeyce azaldı.

Devlet Hastanesi, aynı bölümde oldukça büyüdü. Her branşta ihtisas yapmış doktorlar gelmeye başladı. Her birisi için polikliniklerde ve katlarda bölümler ayırmak, gerekli hale geldi. Ek binalar ve ek bölümler yapıldı. Sürekli kapasite artımına gidildi. Laboratuarlar gelişti. MR, ultrason, nükleer tıp gibi görüntüleme cihazları devreye

girdi. Göğüs Hastalıkları Hastanesi, SSK Hastanesi, Doğum ve Çocuk Bakımevi ve Diş Hastanesi, iki yere de diş polikliniği açıldı.

Çorum'da Tıp Fakültesi'nin açılışıyla birlikte Devlet Hastanesi'nin adı da Eğitim ve Araştırma Hastanesi oldu. Bu binalar yeterli olmayınca o da Ankara Caddesi'nin sonuna doğru yapılan yeni binasına taşındı. Şimdilik bu bina, ihtiyaca cevap veriyor gibi. Bu arada Diş Hekimliği Fakültesi de kuruluş aşamasında.

Bunlardan hariç iki özel hastane ve pek çok özel poliklinik faaliyet gösteriyor. Ayrıca hemen her semtte sağlık ocakları hizmet veriyor. İlde yeterince eczane ve ecza deposu bulunmaktadır. Hemen her ilçede de tam teşekküllü devlet hastaneleri ve sağlık ocakları mevcuttur.

3-ISINMADA:

Altmışlı yılların başında evlerin mutfak gibi kullanılan odasında şömine tarzı ocaklıklar ardı. Burada yemek pişirilirdi. Yakıt olarak da genellikle odun kullanılırdı. Çamaşır ocağının altında oduna destem olarak tezek de kullanılırdı. Oturma odalarında büyük mangallarla

ısınıldığı dönemlerin hemen ardından sobalar devreye girdi. Guzine denilen fırınlı sobalar, hem yemek pişirmede hem de ısınmada büyük kolaylık sağladı. Fırın kısmında çörek, börek kızartılırken patates de közlenirdi.

Bu dönemde yakıt olarak linyit kömürü devreye girdi. Altmışlı yılların sonlarına doğru odun kullanımı iyice azaldı. Bu da orman kıyımının azalmasına vesile oldu. Bu yıllarda devlet daireleri, okullarda ve hastanelerde bile soba kullanılıyordu. Bizde de sınıf nöbetçisi, erkenden gelip sobayı yakmakla yükümlüydü. Kovalı sobaların çıkışı, özellikleri kadınları çok sevindirdi. Sabahleyin konulan bir kova, akşama kadar idare ediyordu. Temizlik ve kolaylık bakımından da tercih ediliyordu. Ama dolu kovayı sobanın boyunca kaldırmak, zamanla bel kaymalarına ve bel fıtığına yol açtı. İşte bu dönemde sobanın önündeki kapağı açıp kovayı önden koyma usulü çıktı. Herkes, bu yeni sistem sobaların peşine düştü.

Yetmişli yıllarda yeni yapılan apartmanlar, kaloriferli sistemi tercih ediyorlardı. Bu; devlet dairelerinde, hastanede, hapishanede, okullarda zorunlu tutulmaya başlandı. Nöbetçi öğrenciler ve hademeler de her sabah soba yakmaktan ve her akşam soba temizlemekten kurtuldular.

Beş katlı apartmanlarda kalorifer ve asansör mecburiyeti gelince şehirleşmede ve imarda yeni bir sürece girilmiş oldu. Ancak hem çimento fabrikasının dumanı, hem de ev ve apartman bacalarından çıkan duman birleşince şehrin havası aşırı kirleniyordu. Kömürün kalitesi değiştirilse de bu durum önlenemiyordu. Buna bir çare bulmak gerekiyordu. Bu konuda en radikal çözüm, doğalgaza geçmek oldu. 2000'li yıllarda şehrin tamamında doğalgaza geçme kararı alındı. Önce resmi dairelerde, büyük binalarda, apartmanlarda derken doğalgaz kullanımı, zamanla bütün şehri kapladı. Böylece halkımız temiz yakıta kavuştu ve şehrin havası da gittikçe temizlendi.

4-İLETİŞİMDE:

Altmışlı yıllarda iletişim aracı, mektup ve telgraftı. Bir dosttan mektup veya tebrik kartı gelirse sevinilirdi. Çok acil durulmada telgraf çekilirdi. Her bayram postanelerde mektup kuyruğu olurdu. Dostlara en az elli yüz/ beş yüz tebrik kartı gönderilirdi. Yazmaktan usananlar, her bayram için özel tebrik kartı bastırırlardı. Daha yakın dostlar, biraz daha ayrıntılı olsun diye mektup yazarlardı.

Telefon, çok nadir bulunurdu. Bir şehirde elliyi geçmezdi. Onlar da sabit telefonlardı. Resmi dairelerin dışında çok az işyerinde ve çok nadir evde bulunuyordu. Mesela biz, yetmişlerin başlarında almıştık. O günlerde çevremizde olmadığı için ihtiyacı olanlar bize gelirdi. Bir komşumuzun Almanya'daki çocuklarıyla konuşabilmek için saatlerce bizde telefon beklediklerin unutamıyorum. Kırklareli'nde öğretmenliğe başladığımda Çorum'a telefonla bağlanmak, hemen hemen bir günlük işti. Önce bir boşluk bulup İstanbul'a, oradan yine bir fırsat bulup Ankara'ya, oradan da denk gelirse Çorum'a bağlanacaktı. Çorum'da da sıra gelince bizim eve bağlanılabilecekti. Bu da 15-20 saat sürüyordu.

Seksenli yıllarda Turgut Özal döneminde Türkiye, iletişimde bir ileri noktaya taşındı. Sabit telefonlarla bu bağlantılar olmadan direkt görüşülebilir hale gelindi. Cep telefonları devreye girdi. Şehirlerarası hatta uluslararası doğrudan görüşmelerin önü açıldı. O yıllarda bu gelişme, bizim için çağ atlamak gibiydi.

Günümüzde artık ses yetmiyor. Görüntülü aramalarda epey aşama kaydettik. Telefonlarımız, artık ses kaydedebiliyor, video çekimi yapabiliyor, internet bağlantısıyla her türlü iletişim aracı olarak kullanılabiliyor. Her yeni model, gençler için yeni ufuklar açmaya devam ediyor.

Artık telgraf nadir kullanılır oldu. Önceleri Türkçe derslerinde nasıl telgraf çekileceği, nasıl mektup yazılacağı öğretilirdi. Günümüzde bunlara ihtiyaç kalmadı. "Telgrafın tellerine kuşlar mı konar" türküsü, günümüzde anlaşılamaz oldu. Eski mektuplara bakıp bakıp ağlama da çok geride kaldı. Mektup yazmak ve tebrik kartı göndermek neredeyse unutuldu. Eski telefonlar bile müzelik oldu. İletişimde her gün yeni bir çağ başlıyor. Yetişebilene aşk olsun!

5-MUTFAK VE EV EŞYALARINDA:

Altmışlı yıllarda mutfaklarımızda sadece ocaklık vardı. Orada bakır kazanlarda ve tencerelerde odun ateşiyle yemek pişirilir, yer sofralarında yenirdi. Ataerkil ailede yemek, büyük tepsilerle sofranın ortasına yerleştirilirdi. Herkes, tahta kaşıklarla o bakır tepsiden alırdı. Kimsenin önünde özel tabak bulunmazdı.

Sonraları masa-sandalye düzenine geçildi. Yemekler yine tencereyle getirilse de herkes yine kendi bakar tabağına tahta kepçeyle yiyeceği kadar alırdı. Sonraları porselen tabaklar kullanılmaya başlandı.

Melamin ve naylon kapların yeni çıktığı günlerde evlerde kadınlar, bakır kaplarını verip naylon ve melaminle değiştirmeye başladılar. Alüminyum çıktığında ise neredeyse bakır kaplar tamamen terk edildi. Onu çelik tencereler ve tabaklar izledi. Bu arada tahta kaşıklar da kaldırıldı. Şimşir kaşıkların yerini demir kaşık ve çatallar aldı. Ahşap olarak yemek karıştırmaya birkaç kaşık, servis yapmaya birkaç kepçe kaldı. Onların yerini de son zamanlar da yanmaz plastikler almaya başladı.

Önceleri sadece ocaklıkta ocak vardı. Sonra çeşit çeşit sobalar çıktı. Yemekler de onun üzerinde pişirilmeye başlandı. Bir ara gaz ocağı kullanıldı ise de pek uzun sürmedi. Mutfak gazı kısa sürede

yaygınlaştı. Büyük tüpler mutfakta, küçük tüpler de avluda/bahçede kullanıldı. Büyük tüpün üçlü ocağı da vardı. Doğalgaza geçince mutfak tüpleri kullanıldı.

Mutfakta pişen yemeklerin artanlarını ve kahvaltılıkları tel dolaplara koyabiliyordu. Ama pişmiş yemekler, bu dolaplarda çabuk bozuluyordu. Altmışlı yılların sonlarına doğru buzdolabı çıktı. Ama onu da çok zenginler alabiliyorlardı. Önceleri lüks eşya olarak görülen buzdolabı ve çamaşır makinesi, çok yaygınlaştı. Yetmişli yıllarda babam da aldı. Her birisi bir öğretmenin üç aylık maaşına alınabiliyordu. Onun için ben, 1977'de Çorum'a gelinceye kadar buzdolabı ve çamaşır makinesinden mahrumdum.

Halbuki evde iki çocuk vardı. Onların da bezleri ve elbiseleri yıkanmak durumundaydı. Hepsi elle yıkanıyor ve sıkılıyordu. O yıllarda tek kullanımlık hazır çocuk bezleri yoktu. O dönemde şehrin yerlilerinin çamaşır taşları vardı. Büyük kazanlarda sular kaynatılırdı. Sabun ve sodayla çamaşır ovulur, tokaçla yıkanırdı. Deterjan yetmişli yıllarda yaygınlaşmaya başladı. Yıkanan çamaşırlar, bahçede ağaçtan ağaca gerilen kendir sicimlere serilerek kurutulurdu. Sonra bu işlem, balkonlarda naylon iplere serilerek devam etti.

Altmışlı yıllarda odalarda minderler ve hasır yastıklar, yerlerde de kilimler ve az da olsa halı seriliydi. Bugünkü tabirle evlerimiz, şark köşesi gibi donatılırdı. Altmışlı yılların sonlarına doğru demir somya alındı. Üzerine de uzun yatak yapıldı. Somyaya örtü örtülüp arkasına bir yüzü halı olan hasır yastıklar da serilince odanın şekli değişti.

Yetmişli yıllarda bunların yerini koltuk takımları aldı. İki tekli bir üçlü takım yaygınlaştı. Yerlere önce kalın muşamba, üzerine de halı serildi. Değişim, hızlandıkça hızlandı.

Altmışlı yıllarda genellikle yer yatağında yatılırdı. Altmışlı yılların sonların doğru sadece aile reisi için karyola alındı. Üzerine kalın

yün yatak ve saten yüzlü yorganlar serilirdi. Sonraları yeni evlenenler için de bu usul uygulanır hale geldi. Ailenin diğer fertleri yine yerde yün yatakta yatarlardı. Yetmişli yollarda demir somyalar/karyolalar devreye girdi. Ama yine yatak ve yorgan, koyun yünündendi.

Seksenli yıllardan itibaren sünger yataklar evlere girmeye başladı. Nakışlı saten yorganlar kayboldu. Ömür boyu bir yastıkta yaşama düşüncesinin yerini çift yastıkta mutluluk arayışı aldı. O yıllarda karyolalar da mobilya türü yapılıyordu. Bu yüzden marangozların yerini mobilyacılar aldı. Bu da ihtiyacı karşılayamayınca mobilya sektörü, fabrikalılaşmaya başladı. Ankara'dan, Kayseri'den, İnegöl'den gelen mobilyalar evleri doldurdu. Bu arada yün yatak ve yorganlar terk edildi. Hazır yataklar ve nevresim geçirilmiş kırpık elyaflar yatak odalarımızı doldurdu. O güzelim mobilya türü karyolaların yerini de bazalar aldı. Günümüzde mobilya, halı ve perde uyumuna dikkat edilir oldu. O da kıyafetlerde olduğu gibi modaya göre şekil alır hale geldi. Modası geçenlerin atılıp yenisin alınması, adeta şart oldu.

Yani altmış yılda mutfakta, beyaz eşyada ve mobilyada çok şey değişti. Mutfakta iki tabak bir tencere bile bulaşık makinesine konur hale geldi. Eski el süpürgelerinin yerini, çeşit çeşit elektrik süpürgeleri aldı.

Altmışlı yıllarda ancak belli kahvelerde, konaklarda bulunabilen radyoların yerini yetmişli yıllarda siyah-beyaz tek kanallı televizyonlar aldı. Kısa zamanda futbol sahalarının yeşil sahalarını bile asli rengiyle görebileceğimiz renkli televizyonlar çıktı. Seksenli yılların sonlarına doğru özel kanallar devreye girdi. Dünyada olup biteni mesela Bağdat'ın işgalini canlı yayınla izler hale geldik.

Uydu yayınları arttıkça internet de yayın kalitesini ve çeşitliliğini artırdı. Hayra kullanıldığı zaman çok faydalı olan internetin yalan, iftira ve ahlaksızlık yaymasının da dizginlenebileceği günleri bekliyor ve umuyoruz.

6-GİYİM KUŞAMDA:

Altmışlı yıllarda herkes, gücü ölçüsünde kumaşını alır, bazılarını elde, bazılarını da makinede dikerdi. Dikiş makinesi çok değildi. Onun için kadınlar, kendileri ve çocukları için elbiselik basma, pazeni mahalle aralarındaki terzilere diktirirlerdi. Hatta gelin kıyafetlerini bile onlar dikerdi.

Erkekler de kumaşlarını alıp çarşıdaki terzilere diktirirlerdi. Öğrenci kıyafetleri de terziye götürülürdü. Bana da her sene kumaş alınıp terzide diktirildiğini dün gibi hatırlıyorum. Gücü yetenler takım elbise diktirirlerdi. İmkanı olmayanlar da neyi eksikse sadece onu diktirirlerdi. Pek çok kişi de pantolonu eskiyince dizine ve arkasına çakmak/yama yaptırırlardı. Ceketin tek yüzü solmuşsa içini dışına çevirterek bir süre daha giymeye çalışırlardı.

Yetmişli yıllarda hazır giyim devreye girdi. O yıllarda hazır elbiseciler bir sitede toplanarak hizmet verdiler. Ucuz ve hesaplı gömlek, pantolon ve ceket üretip satıyorlardı. Dileyenler, takım elbise bile bulabiliyorlardı. İmkanı olanlar, lüks mağazalara ve konfeksiyona yöneldiler. Düğün kıyafetleri bile buradan temin edilmeye başlandı. Böylece elde dikilen çamaşırların, örgü çorapların dönemi sona erdi.

Ayakkabılar, arastadaki ustalara özel siparişlerle yaptırılırdı. Ustalar, önce ayak ölçüsünü alır, ona göre istenilen tipte ayakkabıyı üretirlerdi. Gelin ve damat ayakkabıları da arastadan temin edilirdi. O yıllarda arastadaki ustalar, bir "ayakkabı fabrikası" kuracak ve çalıştıracak kapasitedeydiler. Şimdi sadece başka şehirlerdi üretilenleri getirip satar oldular.

Ayakkabıcılar arastasının yanı sıra pek çok büyük mağaza ve alışveriş merkezinde ayakkabı satışı yapılmaktadır. Artık diğer giyim kuşam gibi ayakkabı ticareti de modaya göre yön değiştirir hale geldi.

Özellikle kadın ayakkabılarında bir yıl giydiğin ertesi yıl giyilmiyor. Bu yüzden satıcılar, fiyatları yüksek tutmak zorunda kalıyorlar.

Genç kızlarımız televizyonda hangi sanatçılar ne giyiyorsa, defilelerde hangi kıyafetler sergileniyorsa onu arıyorlar. Zaten birkaç gün içende aynı kıyafetler, giysiler, ayakkabılar, çizmeler vitrinlerde teşhir ediliyor. Gençlerimiz de fiyatını bile hesap etmeden onları alıyor ve Gazi Caddesi'nde boy gösteriyorlar. Giyim kuşamda herkesin bir ölçüsü, bir kriteri olsa da artık etkili ve baskın olan modadır. Bütçeleri zorlama pahasına modaya uymaya çalışılan bir dönem yaşıyoruz.

7-OYUN VE EĞLENCEDE:

Altmışlı yıllarda çocuklar, sokakta mahalle arkadaşlarıyla birlikte oynarlardı. Aşık, deşenek/bilye, kaysı çekirdeği/çiğit, ökkel, gazoz kapağı, uzun eşek, saklambaç/sinembitti, mendil kapmaca… gibi oyunlar yaygındı. Zamanla okul bahçeleri oyun sahası oldu. Futbol, basketbol ve voleybol sahaları hiç boş kalmazdı. Daha sonra bunlar, spor salonlarına taşınmaya başlandı.

Yetişkinlerde durum farklıydı. Erkekler kahvehanelerde oynanan oyunlarla meşgul olurlardı. Spora ilgi duyacak vakitleri yoktu. Ancak düğünden düğüne eğlenirlerdi. Düğünlerde davul zurna eşliğinde halay çekmek en büyük eğlenceleriydi. Bazıları çiftetelli gibi geleneksel oyunlar oynarlardı. Yüzük saklama ve tura oyunu da bunlara eklenirdi. Kadınlar da yine düğünlerde kendi aralarında eğlenirler, oynarlardı.

O yıllarda düğünler, genellikle evin avlusunda veya bahçesinde yapılırdı. Altmışlı yılların sonlarına doğru bir apartmanın bodrum katında düğün salonu açıldı. Onun için adına Menduha'nın Çukur deniliyordu. Kadınlar arasında yapılan kına gecesi ve düğün eğlenceleri oraya kaymaya başladı. Buna rağbet artınca Seydimoğlu ve Balaban Düğün Salonlar devreye girdi.

Apartman hayatına geçişle beraber bahçeli ve avlulu ev sayısı da azalmasını sürdürdü. Bunun sonucu olarak yemekli düğünler için büyük salonlar açılmaya başladı. Yetmişlerin sonlarına doğru Çevşenli, Saray Düğün Salonları devreye girdi. Bunu Afra, Kültür düğün salonları gibi salonlar izledi. Önceleri sadece erkek davetlilere hizmet veriyordu kadınlar için hafta içinde kına ve düğün salonu olarak kiralanabiliyordu.

Daha sonra hemen her semtte büyük salonlar açıldı. Hatta bazıları kentin biraz dışında faaliyete geçti. Oralarda ikramdan sonra orkestra eşliğinde kadınlı-erkekli halaylar, oyunlar, danslar ve türlü türlü eğlenceler yaygınlaşmaya başladı.

Doksanlı yıllardan itibaren çocuklar, sokaktan, mahalleden koptu. Ateri salonlarını doldurmaya başladı. Sporun yanı sıra internet kafeler, en önemli uğrak yerleri oldu. Bilgisayar ve internetin yaygınlaşmasıyla çocuklar, odasından çıkmaz ve internet başından ayrılmaz oldular. Oyunları ve eğlenceleri internet oldu. O kadar ki bu halleri bağımlılık halini aldı. Bunun hep oyun için mi yoksa başka amaçla da kullanıldığı konusu tartışmalıdır. Ama internetin sadece oyun ve eğlence için değil de eğitim için de kullanılabileceği fikri, pandemi döneminde kabul görmek zorunda kaldı.

Altmışlı yıllarda en önemli eğlencelerden biri de sinemalardı. Her yeni film geldiğinde sadece gençler değil, pek çok aile sinemalara akın ederdi. O sırada çok sayıda Türk filmi yapıldı. Bir o kadar da yabancı film vizyona girdi. Bunların içinde eğitime katkısı olabilecek kaliteli filimler geldiğinde öğrencilere izlettirilmeye çalışılır ve gündüz matinesine toplu bilet alınırdı.

Televizyonun yaygınlaşmaya bayışıyla birlikte sinemalara talep azaldı. Beyaz ekranda her akşam bir film izlemek, insanlara daha kolay geldi. Bunu diziler ve belgeseller takip etti. İnternetin de gelişmesiyle birlikte sinemalar krize girdi. Bazıları düğün salonu oldu, bazıları da büyük marketlere dönüştü.

Bir eğlence aracı olarak tiyatro, Çorum'da yaygın değildi. Bir Devlet Tiyatro Salonumuz var ama içinde tiyatro sahnelendiği günler sayılıdır. Salon, daha çok kültürel etkinliklere, okul programlarına ve konferanslara ev sahipliği yapıyor.

8-SU VE ELEKTRİKTE:

Altmışlı yıllarda sokak çeşmeleri çok yaygındı. Zira pek az evde içme suyu bulunuyordu. Halk, su ihtiyacını sokak çeşmelerinden karşılıyordu. Evine su alabilmiş olanlar da avlunun veya bahçenin bir yerine çeşme yaparlar, suyu oradan alıp kullanırlardı. Yani mutfakta, banyoda ve tuvalette musluk ve lavabo bulunmazdı.

Yetmişli yıllardan itibaren evlere su alımı hızlandı. Zaten yeni yapılarda mutfakta, banyoda ve tuvalette su şebekesi mutlaka bulunuyordu.

Şehir suyu, hastanenin yukarısına yapılmış olan su deposundan geliyordu. Ancak orayı besleyen kaynak yeterli gelmeyince bazı zenginlerin bahçelerini sulayan Serpin suyu ile Elmalı ve Pınarbaşı suları da buraya aktarıldı. Bunlara ilaveten Çomar Barajı'ndan ve Seydim Göleti'nden gelen sular da depoya eklendi. Sonra Yeni Hayat ve Hatap Barajı vs devreye girdi. Şehir büyüdükçe yeni kaynak arayışı da sürecektir.

Konaklı gibi pek çok yerde kuyular açılarak yüksek maliyetle depoya su taşınması devam ediyor. Sadece içme suyu değil, bağ bahçe sulama için de kuyu sularına ihtiyaç artmaktadır. Belediyenin park ve bahçeleriyle itfaiye için de kuyu suyu kullanmak zorunlu olmaktadır.

Elektriğe gelince şehirde hemen her evde ve işyerinde elektrik vardı. Ancak o yıllarda elektrik tesisatı evlere sonradan döşendiği için sıva altında değildi. Borular ve kablolar yüzeyden gittiği için

elektrik düğmeleri ve prizler de sıva üstündeydi. Sonra yapılan kargır ve betonarme binalarda elektrik tesisatı sıva altına alındı. Zaten yeni binaların planları ona göre çiziliyordu.

Altmışlı yıllarda sokak lambaları vardı. Onun için bütün sokanlar aydınlanabiliyordu. Zaten şehir içinde enerji, bu direklerle taşınır ve oradan dağıtım yapılırdı. Ancak bu da yaya trafiği için büyük engeldi. İki binli yıllara girdiğimizde elektrik direkleri kaldırıldı, enerji hatları yeraltına alındı. Aydınlatma için daha zarif direkler dikildi. Bu şehircilikte önemli bir değişimdi. Böylece elektrik, PTT ve doğalgaz hatları yeraltına alınmış oldu.

9-İMARDA VE BÜYÜMEDE:

Altmışlı yıllarda Çorum, şehir merkezine sıkışmış durumdaydı. Yazı Çarşı, kuzey sınırına yakındı. Gerçi daha kuzeyinde Sarılık Camisi ve köprüsü varsa da onun doğusu ve batısı boştu. Cezaevi yani şimdiki Adliye'nin arka tarafları bahçelerle doluydu. Mavral Çeşmesi'nin çevresinde evler yoktu, oralar bomboştu.

İmam Hatip Okulu'nun doğusunda ve kuzeyinde yeni yeni birkaç bina yapılıyordu. Şimdiki Hükümet Binasının doğusu boş tarlaydı. İlerisine Lise yapılmıştı. Şehrin çok uzağına da hastane inşa edilmişti. Atatürk Heykeli'nin çevresi boştu. Bahçelievler Kooperatifi yeni kurulmuş, bina yapımına yeni başlamıştı.

Piri Baba Çamlığı'nın arkasına Kız Sanat Enstitüsü yapılmıştı. Altmışlı yıllarda yanına da İl Halk Kütüphanesi inşa edildi. Şehrin güneyine Göğüs Hastalıkları/Verem Hastanesi yeni yapılmıştı. Ötesi boştu. Kale ve çevresinde eski mahalleler vardı ama zamanla Milönü, Karşıyaka, Sigorta, Yörükevler, Mimar Sinan Mahallesi ilave olundu. Sigorta bölgesine Soysa Sigortalar Hastanesi açıldı.

Şehrin batısında Ulu Mezarlık ve Devehane Mahallesi sınırdı. Devehane Camiinin çevresi, tek katlı avlulu evlerle doluydu. Batısında Çorum'un sebze bahçelere vardı. Namazgah da şehrin kenarında bulunan tarihi mekanlardandı. Onun batısında ve Çiftlik Mezarlığına kadar olan alanda tekleme bahçeli ev vardı.

O tarihlerde Çorum'un merkez nüfusu 30-35 bin civarındaydı. Altmışlı yıllardan itibaren köylerden kentlere doğru göç, çok hızlandı. Bunun sonucu olarak merkez nüfusu artmaya başladı. 1973'de 54000'e, 2000 yılında 161 000'e ulaştı. Günümüzde ise merkez nüfusu 300 000 civarındadır.

Ulukavak Mahallesi'nin sınırları çok genişledi. İbrahim Çayırı Bağlarına kadar yapılan binalar da buna eklendi. Bu arada Buhara Mahallesi kuruldu. Binevler ve Silim Kent, her ne kadar Üçtutlar Mahallesine bağlansa da ayrı bir mahalle olacak kadar genişledi. Kuzey batıda İkbal Konut çevresi de yeni bir mahalle olacak kadar geniş bir alana yayıldı.

Bu büyüme sırasında en önemli gelişme, Devehane Mahallesinde yaşandı. Burası Kentsel Dönüşüm kapsamında ele alınarak tamamen yenilendi. Eski avlulu küçük evleri ve daracık sokaklarıyla bildiğimiz Devehane gitti, onun yerine onar katlı blok apartmanlarla ve geniş caddelerle modern bir şehir yerleşti.

Bunun bir benzeri Kale çevresinin imarı için düşünülmektedir. Kale'nin restorasyonu yanında çevresinin de yatay mimariyle Kentsel Dönüşüm kapsamında ele alınması planlanıyor. Dilerim en kısa zamanda gerçekleşir.

Bu arada Çöplü Mahallesi'nin o daracık sokakların genişletmek, bugüne kadar gerçekleştirilememişti. Belediye Başkanımız Muzaffer Külcü zamanında Tomak'ın Fırından başlayıp Farabi Caddesi'ne kadar açılan, yeni adıyla Prof. Dr. Arif Ersoy Caddesi, şehrimize yeni

ufuklar açacaktır. Bunun bağlantı yolları da tamamlandığı zaman şehir merkezinde hızlı bir gelişme olacaktır.

Şehir merkezinde Gazi, İnönü, Osmancık, Bahabey, Eşref Hoca, Cemilbey ve Ata caddeleri artık şehre yetmiyor. Yeni caddelere ve yeni yerleşim ve işyeri alanlarına, yeni parklara, bahçelere, millet bahçelerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Sanayileşme ve fabrikalaşma sonucu küçük el sanatları yok olmaya başladı. Mesela ayakkabı imalatçılarının yerini ayakkabı ticarethaneleri, terzilerin yerini konfeksiyon mağazaları, saraçlar ve semercilerin yerini oto tamirhaneleri aldı. O nedenle şehrin çevresinde sanayi çarşısı kuruldu. Önce Sanat Okulu'nun doğusunda açıldı. Sonra Hıdırlık Kabristanı'nın güneyinde faaliyet gösterdiler. Sonra Yaydiğin kırındaki geniş mekanlarına taşındılar.

Çalışma alanı buraya sığmayanların bir kısmı, Ankara yolunun çevresine fabrikalar kurdular. Büyük markaların servislerini açtılar. Daha çok büyüyenler, Organize Sanayi Bölgesi'nde yer edindiler. Kiremit ve Tuğla Fabrikaları, Tavuk Çiftlikleri, mandıralar ise daha dışta hatta köylerde büyük tesislerde işlerini sürdürmektedir.

10-ULAŞIMDA:

Altmışlı yıllarda şehir içi ulaşımda genellikle fayton kullanılırdı. Halkbankası'nın yanındaki otobüs durağının olduğu yer, fayton durağıydı. O dönemde faytonculuk itibarlı bir meslekti. Çok az sayıda da cip ve taksi vardı. Şehir işi nakliye ise genellikle at arabalarıyla yapılırdı.

Altmışlı yılların sonlarına doğru at arabalarında ve faytonlarda koşulu bulunan atların arka tarafına bez gerildi. Böylece at pisliklerinin sokaklara dökülmesi önlendi.

Şehir nüfusunun hızlı artışını gören Belediye başkanı Kemal Demirer, ilk defa belediye otobüslerini devreye soktu. Önce gereksiz görüldü ama sonra her yıl hem sayısı hem de güzergahı artırıldı.

Şehirlerarası nakliye, kamyonla yapılmaya başlandı. Ama kamyon, pikap, kamyonet türlerinin sayısı çok azdı. Bunlarda da sürekli artış görüldü. Günümüzdeki sayıyla kıyaslanması yine da mümkün değildi. Günümüzde taksi, minibüs, otobüs, kamyon ve kamyonetin yanı sıra iş makineleri ve tırların sayısında korkunç artış bulunmaktadır.

Önceleri köyden şehre ulaşım ve yük taşıma, ya at arabaları veya kağnılarla sağlanıyordu. Zamanla köylerde traktör yaygınlaşınca şehre artık bununla gidip gelinir oldu. Traktör, uzun dönem, köylünün hem tarım aleti hem de yük taşıma ve ulaşım arcı oldu. Ama günümüzde pek çok çiftçinin evinde traktörün yanı sıra binek aracı olarak taksi veya minibüs bulunmaktadır.

İlçelerle ulaşım, altmışlı yılların başında hayvanlarla sağlanırken beş on sene içinde bunların yerini ilçe minibüsleri aldı. Yetmişli yıllarda köy minibüsleri de devreye girdi. Dolayısıyla şehre sabah gelen vatandaş, akşam evine dönme imkanına kavuştu.

Şehirlerarası ulaşımda altmışlı yılların başında birkaç otobüs vardı. o sırada Veli Paşa Hanı'nda bulunan otobüs garajı, şimdiki SGK binasının olduğu yere taşındı. Çok ilkel şartlarda hizmet veriyordu. Sanıyorum iki yazıhanesi ve bir de kahvehanesi vardı. Yağmur yağdığında terminalde çamurdan yürünemiyordu. Şehirlerarası çalışan birkaç otobüs ve ilçelere hareket eden birkaç minibüs vardı. Karadeniz tarafından gelen Ankara ve İstanbul istikametine giden otobüsler ise yolcularını Torik'in yazıhaneden alırlardı. Burası garajdan daha hızlıca alışıyordu.

Sonra garaj ve ekin pazarı, şimdiki AHL'nin olduğu yere taşındı. Bize göre çok büyük bir terminaldi. Ama o da ihtiyaca cevap veremez hale gelince terminal, çevre yolunun doğu tarafına yani şehirden tarafa nakledildi. Ekin/buğday pazarı da çevre yolunun batı tarafına yerleştirildi. Günümüzde şehirlerarası ulaşım için pek çok sayıda firma çalışmakta ve hatta birbirleriyle yarışmaktadır.

Ancak Çorum, sabırsızlıkla havayolu ve demiryolu ile ulaşımı beklemektedir. Çorum'da sanayinin ve üniversitenin daha da gelişebilmesi için buna çok büyük ihtiyaç vardır. Geçici bir çözüm olarak Merzifon askeri havaalanıyla yetiniliyor. O da sadece İstanbul'a yolcu taşıyor. En az beş altı merkeze yolcu taşıyacak yeni hava alanına ihtiyaç duyulmaktadır

Tren yoluna gelince yüz yıl önceki fırsatı kaçırdığımız için yeni güzergahı sabırsızlıkla beklemekteyiz. Verilen sözlerin ne zaman ve nasıl gerçekleşeceğini merak ediyoruz.

11-SANAYİDE:

Çorum'da Çimento Fabrikasının kuruluşuyla başlayan sanayileşme, altmışlı yıllarda un fabrikaları, kiremit ve tuğla fabrikalarıyla devam etmiştir. İstihdam kapasitesi yüksek olan ve tüm ülkeye mal satan bu sektörler, inşaat ve nakliyeciliğin de gelişmesine vesile olmuştur. Ayrıca toprak sanayi ve un fabrikaları makinelerini imal eden makine sanayinin de kurulup gelişmesini sağlamıştır.

Bu konularda uzmanlaşan sanayicilerimiz, yetmişli yıllarda klasik sanayi sektörleri dışında yeni ve değişik konularda yatırım yaptı. Pik ve çelik döküm, fermuar, kağıt ve oluklu mukavva, tıbbi enjektör, tekstil, iplik, konfeksiyon, oto radyatör ve kaloriferi, kalorifer kazanları, plastik ambalaj malzemeleri, çivi, torbalanmış kireç, ahşap

parke, mobilya, bilgisayar disketi, bisküvi ve seramik fabrikaları gibi değişik yatırım türleri sayılabilir. Bu fabrikalarla birlikte Çorum, göç veren değil, istihdam sahası açan bir il haline gelmişti.

Çorumluların yastık altında para tutmak yerine yatırıma yönelmesi, Çorum dışına para çıkartmaması, sanayicilerin birbirine güvenmesi, şirketleşmeye önem vermesi, hızlı ve güvenli karar verme yeteneği, borcuna sadık olması, bankalara muhtaç olmak yerine öz sermayeye dayalı işletmecilik ve yatırımcılık anlayışına sahip olması, devlet desteğini yatırıma dönüştürmedeki samimiyeti… Çorum'daki özel girişimciliğin sırrını ortaya koymaktadır.

Bu anlayış ve birlik, Çorum olaylarıyla büyük darbe aldı. Pek çok şirket dağıldı. Pek çok yatırım, büyük illere kaydı. İş adamlarımızın bir kısmı, iş tecrübeleri ve sermayeleriyle birlikte başka bölgelere gitti.

Yetmişli yıllarda kurulan Çorum Organize Sanayi bölgesinde fabrikalar hızla yükselirken yukarıdaki nedenlerle orada da duraklama yaşandı. Ancak şimdi oradaki her parselde bir fabrika çalışmakta ve binlerce hemşerimize iş imkanı sağlamaktadır.

Yetmişli yıllarda kurulan bazı fabrikalar uzun ömürlü olamadı. Seksenli yıllarda Çorum'da Şeker Fabrikasının açılışıyla sanayileşme yeniden ivme kazandı. Bunu tavuk çiftliklerinin kuruluşu izledi. Bu sektör, doğrudan sanayi ile ilgili değilse de sanayileşmenin hızlanmasında itici rol oynadı.

Özellikle makine sanayindeki gelişmeler, "Savaş Sanayinin yedek parça ihtiyacını biz karşılayabiliriz" diyebilecek düzeye ulaştı. Bir işadamımızın altın rafinerisini Çorum'da kurmuş olası, ülke çapında ses getirdi. Üretimde, istihdamda, ihracatta ilimizin adının duyurulmasında önemli rol oynadı.

Çorum'da küçük el sanatları da varlığını korumaya çalışmaktadır. Altmışlı yıllardan beri Hıdırlık semtinde hizmet veren Küçük Sanayiciler, Yaydiğin kırına büyük bir sitenin yapılışıyla oraya

taşındılar. Oto sanayicileri, keresteciler, marangozlar ve mobilyacılar da siteye ağır ağır taşındılar. Ama bu, altmış yılda tamamen bitti denilemedi.

Oto tamircileri için yeni sitenin konumu cazip değildi. Çevre yolundan geçen araçların yol kenarındaki mekanları tercih edeceği, herkes tarafından biliniyordu. Sanıyorum yer seçiminde bu konu, hiç dikkate alınmamış.

Aslında son yıllarda her marka kendi oto servislerini kurduğu için oto tamircilerinin müşterilerinde de oldukça azalma oldu. Bu gelişmenin daha da hızlanacağı sanılmaktadır. Ama yine de mesleğinde uzman olan oto tamircilerinin işlerinde bir aksama olmayacaktır.

Diğer el sanatlarına dayalı meslek kolları için Çorumda her an ve her şekilde Küçük Sanayi Sitesi'nde çalışma mekanı bulunabilmektedir.

Bu arada Türkiye'nin elli yıllık hayali olan yerli otomobilden de iyi haberler geliyor. TOGG sanıyorum 1922'de otoyollarda görülebilecek. Hem de petrole ihtiyaç duymadan… Şimdiden bu otomobilde kullanılacak pillerin-bataryaların üretimine de başlandı. Yakıtında dışarıya bağlı olunmayacakmış. Bu hayırlı haberi de sanayi ve teknoloji alanındaki en önemli gelişme olarak kaydetmek gerekmektedir.

12-TARIM VE HAYVANCILIKTA:

Altmışlı yıllarda şehir merkezinde çiftçilik yapan aileler vardı. Eski yerleşim yerlerinin dışındaki alanlar, hep tarlaydı ve ekiliyordu. Bir kısmı Derinçay'ın suyuyla, bir kısmı da Nadık Deresi'nden gelen suyla sulanıyordu. Şehrin kanalizasyonu o dönemde Derinçay'a bağlı olduğu için tarla sulamada bu su tercih edilirdi.

Tarlalarda genellikle buğday, arpa, ayçiçeği ve şekerpancarı ekimi yapılırdı. Devehane'nin altındaki bahçelerde ise sebze üretimi yapılırdı. Ancak şehrin genişlemesiyle tarım alanlarının bir kısmı imara açıldı. Buhara, Ulukavak, İkbal Konutları, Mimar Sinan, Çoraklık, Kapaklı, Yörükeveler, Bahabey semti, Bahçelieveler mahalleleri hep tarım alanlarına kuruldu. Şehirdeki imar hareketlerine bağlı olarak işyerleri ve konut alanları, tarım alanlarını kaplamaya devam edecektir. Bu, sanıyorum bize özgü bir durum değil, bütün dünyada böyle oluyor.

Şehir kalabalıklaştıkça piknik alanlarına, bağ ve bahçeye ihtiyaç arttı. Onun için bağlara rağbet çoğaldı. Ama bağlarda üzüm yetiştirilmez oldu. Herkes elma, armut, ayva, erik, kaysı, şeftali gibi meyvelere yöneldi. Çok az yere de sebze ekerek bahçe ihtiyacını gidermeye çalışmaktadır.

Bu arada Fitne, Kapaklı ve Mursel Bağları tamamen konut alanı oldu. Diğer bağlarda şu anda bahçeli eve dönüştü. Konya'nın Meram Bağları da önceleri bahçeli ev tarzındaydı. Günümüzde ise yüksek katlı binalarla dolmuş durumdadır. Halkımız bunu fark etmiş olmalı ki bağlardan ümidini keserek hobi bahçelerine yönelmeye başladı. Tarım alanlarının yok olmasına zemin hazırlayan bu duruma bilimsel bir çözüm bulmak lazım. Yasaklamakla bir yere varılamaz.

Eski kent mimarimizde evler, avlulu ve bahçeliydi. Hemen her evde ahır ve samanlık vardı. Zira koşum için at ve bir de sağılır hayvan beslenirdi. Her semtte bunları toparlayıp güdecek çobanlar vardı. Şehir büyüdükçe bu evlerin yerini yüksek binalar aldı. At arabalarının ve faytonların yerini de motorlu vasıtalar aldı. O bildiğimiz bahçeli ve avlulu evler de teker teker yüksek binalara dönüştü. Dolayısıyla şehir içinde hayvan beslemek imkansızlaştı.

Bu arada tarımın makineleşmesi sonucu çiftçiye lazım olan koşum hayvanlarına artık ihtiyaç kalmadı. O yüzden evin erkekleri hayvan

bakımını terk etmeye başladı. Yükü kadınlara kalan hayvanlar da yavaş yavaş pazara götürülüp satıldı. Böylece şehir içinde hayvancılık terk edilmeye yüz tuttu.

Onun yerine hayvancılık başka bir şekil aldı. Seksenli yıllarda devlet teşvikiyle tavukçuluk bir sektör haline geldi ve Çorum'da büyük sıçrama yaptı. O dönemde şehir çevresinde 150 kadar tavuk çiftliği kuruldu. Pek çok kişiye istihdam sağladı. Bu sektör öyle bir noktaya vardı ki Türkiye çapında yumurta borsasında söz sahibi oldu. Ancak devlet desteğini çekince sektör krize girdi. Bir de buna iki binli yıllarda ortaya çıkan tavuk gribi eklendi. Sırf bu yüzden binlerce tavuk diri diri toprağa gömüldü. Bunun zararını kim ödedi bilmiyorum ama tavuk çiftliği sahipleri birden sıfıra indi. Tesisler boş kalmasın diyerek yeniden civciv satın aldılarsa da toparlanmaları çok zor oldu. Bir kısmı sektörden çekildi.

Hemen hemen aynı dönemde şehir çevresinde ve bazı köylerde büyükbaş hayvan besiciliği hızla arttı. Son otuz yıl içinde mandıracılık, köylere kadar uzadı. Süt besiciliği çok olmasa da et besiciliği hızla gelişmektedir. Buna şeker fabrikasından alınan küspenin yanı sıra mısır üretiminin artması da büyük etki yapmaktadır.

13-TİCARİ HAYATTA:

Şehir kültürünün temelinde ticaret yatar. Zira kent deyince bakkal, kasap, manav, fırın, küçük el sanatlarını icra eden esnaf akla gelir. Kent, bütün bunlarla birlikte sosyal hayatın canlı olduğu yerleşim yerleridir.

Altmışlı yıllarda her mahallede mutlaka bir bakkal vardı. Vatandaş ihtiyaçlarını ondan temin ederdi. Parası olmadığı zaman veresiye defterine yazdırırdı. Dertler oralarda paylaşılır, yeni gelen komşularla

oralarda tanışılırdı. Adres oradan sorulurdu. Hasta ve cenaze haberleri bile orada duyulurdu.

Bakkallarda şeker, un çuvalla getirilip kilo ile tartılarak satılırdı. Soda, sabun ve çamaşır suyundan başka deterjan yoktu. Pamukyağı e zeytinyağından sonra paket yağlar ve margarinler piyasaya yeni giriyordu. Bakkallar, o zaman için evde lazım olan temel ihtiyaç maddelerinin satıldığı yerlerdi. Yetmişli yıllarda bakkalların çeşitlerinde büyük artışlar oldu. Pek çok gıda maddesi, ambalajlı olarak gelmeye başladı. Nüfus arttıkça talep de arttı. Buna paralel olarak bakkal sayısı da arttı.

Bakkallar, aynı zamanda tekel bayisiydi. Bizim bakkal dükkanında da sigara satışı yapılırdı. Tekele gittiğimde bazılarını sigaranın yanı sıra kasa kasa içki aldıklarına da şahit oluyordum. Ama Çorum'da çok az bakkal dükkanında içki satışı vardı. Diğerleri inancı gereği satmak istemezlerdi.

Seksenli yıllarda büyük bakalar, marketler türemeye başladı. Ama buralarda veresiye sistemi yoktu. Bu dönemde toptancılar, satıcının ayağına gider oldu. Pazarlama sisteminde hızlı bir gelişme görüldü.

Manavlar da marketlerin bünyesinde stant açmaya başladı. Hata kasap bölümü bile açıldı. Dolayısıyla marketlerin boyutu büyüdükçe yeni yeni alışveriş merkezleri türedi. Buralarda bakkaliye, manav, kasap, ayakkabı, konfeksiyon, zücaciye, hırdavat ve kırtasiye çeşitleri bile satılır oldu. Ama buralarda patron ortada görülmüyordu. Önceleri sadece tezgahtarlarla kasiyerler vardı. Sonra pek çok reyonda tezgahtar da bulunmuyor. Onun yerine market arabası veya market sepetini alan, alışverişini yapıp kasanın önüne geliyor. Orada yazar kasadan çıkan rakamı ödemek zorunda. Parası yoksa banka kartıyla ödeyebilir. Birazını ödeyeyim de birazını yazıver deme şansı yok. Kartla öderken sanki bedava almış gibi geliyor. Ay sonunda fişler önüne gelince bazen sıkıntılar basabiliyor.

Bu arada bizim bakkal, yine de işine devam ediyor. Marketten alınması unutulanlar veya aniden ortaya çıkan ihtiyaçlar için yine bakkalın yolu tutulur. Bakkal, halimizi yüzümüze vurmaz. Yine güler yüzle ihtiyaçları paketleyip verir.

Market sistemi büyüdükçe küçük el sanatları da erimeye devam ediyor. Konfeksiyonların artışıyla terzilik, motorlu araçların artışıyla semercilik ve saraçlık, fabrikasyon aletlerin türemesiyle çilingirlik, sobacılık, bakırcılık.. ya tükendi ya da can çekişiyor.

Fırınlarda aşırı çoğalma olmadı. Ama lokanta sayısında büyük artış oldu. Memurların çoğalması, evinin işyerine uzak olması, gelir seviyesinin altmışlara göre yükselmesine paralel olarak lokanta ve kafeteryalarda hızlı bir artış oldu. Günlük yiyip tüketme alışkanlığı hakim olunca kimsenin evinde bir veya birkaç hafta yetecek gıda stoku bulunmaz hale geldi. Bunun acısını, salgın hastalık/pandemi sürecinde iyice hissettik. Birkaç günlük sokağa çıkma yasağında bile halk, marketlere hücum etti. Birkaç saatte raflar boşaldı.

Pandemi sürecine kadar hayatın her safhasına hitap eden bir ticari hayatımız vardı. Herkes işinde, gücündeydi. Bütün dükkanlar açıktı. Halinden memnun olmayanlar olsa da hayat devam ediyordu Gıda sektöründen başka bütün işyerleri bir süreliğine kapatıldı. Daha sonra kısıtlı sürelerde bazı işyerlerine mesafe kontrol şartıyla izin verildi. Ticari hayat yeniden başladı ama bir türlü normale dönemedi. Yetkililer, "Eski normali unutun, yeni normal neyse ona ayak uydurun." diyorlar ama onu da anlamak zor.

Halk arasında "doğum, düğün, ölüm durmaz" diye bir laf ardır. Ama bu süreçte düğünler durdu. Yeni düğünler de yeni normale göre yapılır oldu. Yani hiçbir şeyin şevki kalmadı. Sırf bu nedenle yetmiş seksen sektör can çekişir hale geldi.

Bu yeni normalde hiç akla gelmeyen bir sektör gelişti. Daha önce de telefonla veya internetle alışveriş yapılıyordu ama pandemi döneminde yakındaki marketten ve manavdan bile telefonla sipariş verilir oldu. Paket servislere yetişmek çok zorlaştı. Derken internet siparişleriyle kargo hizmetlerinde ciddi artışlar oldu.

Kısacası ticaret, önce marketlere ve büyük mağazalara kaydı, ardından da internet usulüyle hızlı bir değişime girdi. Sanıyorum pandemi sürecinden sonra da değişik bir ticari hayat yaşayacağız. Bir de sanal para devreye girerse o zaman herkes şaşkına dönecek.

14- SİYASİ HAYATTA:

Altmışlarda 27 Mayıs 1960 ihtilalinin "Olur mu böyle olur mu?/ Kardeş kardeşi vurur mu?" diye başlayan marşlarını dinleyerek günler aylar geçirdik. Gençleri kıyma makinelerinden geçirdikleri, hazineyi soydukları, yolsuzluk nedeniyle Demokrat Partililerin kaçmak üzereyken yakalandıkları yalan haberleriyle uyandık. İktidardaki Cumhurbaşkanı, Başbakan, bakanlar, milletvekilleri, il başkanlarına kadar hepsinin Yassıada'ya toplanıp sözde mahkemede mahkum edildiklerini izledik. Menderes, Polatkan ve Zorlu'nun idam hikayelerini dinleyerek büyüdük. O dönemde bir anayasa yapıldı ki bir daha siyasetin yürüyemeyeceği bir yol çizildi. Yargıtay, Sayıştay, Danıştay ve Anayasa Mahkemeleriyle gelecek hükümetleri iş yapamaz hale getirdiler.

Bu ortamda CHP kimliğini aynen korudu. Demokrat Partisi'nin yerine Ragıp Gümüşpala ve Sadettin Bilgiç Adalet partisi'ni kurdu. Ancak teşkilatlanma sırasında hiç ortada bulunmayan Süleyman Demirel, mason olmasına rağmen ilk kongrede genel başkan oldu. Menderes'in mirasına oturdu ve ilk genel seçimde başbakan oldu.

Türk siyasi hayatında en az kırk yıl etkin rol oynadı. "Altı kere gittim, yedi kere geldim" sözü hiç hafızalardan silinmedi.

Bu arada Osman Bölükbaşı'nın kurduğu Köylü Millet Partisi, altmışlı yıllarda kapandı. Alpaslan Türkeş'in kurduğu Milliyetçi Hareket Partisi, siyasete farklı bir soluk getirdi. 1969 yılında Necmettin Erbakan, önce Milli Nizam Partisi'ni kurdu. Ardından Milli Selamet Partisiyle 1973 yılında genel seçimlere girdi.

Bu sırada Milli Şef İsmet İnönü'nün tahtı sallandı. Bülent Ecevit, onu devirerek genel başkan oldu. 1973 seçimlerinde en çok oy alarak Erbakan'la koalisyon kurup başbakan oldu. Böylece ihtilal, ilk meyvesini verdi ve koalisyonlar dönemi başladı. Onu MC (Milliyetçi Cephe) hükümeti izledi. Bunun üzerine Ecevit, Güneş Motel pazarlığıyla AP'li on bir milletvekiline bakanlık vererek tekrar iktidara geldi. Ama gerek ilk iktidarında, gerekse ikincisinde kıtlık ve kuyruklar baş gösterdi ve halkı canından bezdirdi.

68'ler kuşağının ülkeye yaşattığı kargaşanın ardından 1971'de nasıl 12 Mart Muhtırası yaşanmışsa 1977'den itibaren yine Demirel döneminde ülke çapında kargaşa vardı. Her gün sokaklarda kavgalar, çarpışmalar, cinayetler… Üniversiteler, temelli terör yuvaları haline gelmişti. Hiçbir yer güvenli değildi. Bu gidişin sonu belliydi. 12 Eylül 1980 Cuma günü ordu yönetime el koydu. Siyasi partiler kapatıldı. Genel başkanları ve önemli isimleri Zincirbozan'a gönderildi. Milletvekillerinin çoğu Mamak Cezaevine dolduruldu. Dernekler, vakıflar, sendikalar kapatıldı. Suçlu suçsuz binlerce insan, zindanlara tıkıldı. Hiç mahkemeye çıkarılmadan üç beş sene yatırıldı. Yeni bir anayasa yapıldı.

Tekrar siyasi hayata geçilmesine izin verildi ama o ana kadar siyasete bulaşmamış yeni isimlerin parti kurmasına müsaade edildi. Adalet Partisi'nin yerine Doğru Yol partisi, CHP'nin yerine SDHP,

MHP'nin yerine MÇP (Milliyetçi Çalışma Partisi), MSP'nin yerine de Refah Partisi kuruldu. Yeni kimliğiyle Turgut Özal'ın kurduğu ANAP seçimi kazanarak iktidar oldu. İhtilal konseyinin, Kenan Evren'in desteklediği sol parti yeterli oy alamadı. ANAP'ın iktidarıyla muhafazakar insanlar, rahat bir nefes aldı.

Turgut Özal, iyi bir devlet adamıydı. Ekonomik dengeleri yeniden kurdu. Siyaset konuşmak yerine hep ekonomiden, paradan, yatırımdan, fabrikadan, iletişimden, kalkınmadan, teknolojiden söz etti. Kısa sürede iç barışı sağladı. Onun döneminde Çorum'da PTT ana binası, Şeker Fabrikası yapıldı. Çorum'da kiremit fabrikalarının yanı sıra Tavuk çiftlikleri ve mandıralar yaygınlaştı. Eğitim, sağlık, imar, duble yollar düzene girmeye başladı. İkinci seçimden sonra Özal, cumhurbaşkanı oldu. Yerine geçen Yıldırım Akbulut, kısa bir süre durumu idare etti ama Mesut yılmaz döneminde partinin çizgisi değişmeye başladı. Vatandaş, bunu fark etti. ANAP, gün geçtikçe güç kaybetti ve küçülmeye başladı.

Bu süreçte DYP güçlenmeye başladı. Koalisyonla da olsa Demirel iktidar oldu. Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın ani ve şaibeli ölümünden sonra da cumhurbaşkanı oldu. Hükümeti kurma görevi, Sayın Tansu Çiller'e verildi. O da iktidarını bir süre götürdü.

1996 yılında yapılan genel seçimlerde Refah Partisi birinci olarak çıkınca Doğruyol Partisiyle koalisyon kurdu. Refah Yol'un milli sanayi halesi, İslam ülkeleriyle işbirliği yoluyla D8'ler denilen büyük sekiz İslam ülkesini bir çatı altında birleştirmesi, devlet paralarının havuz sistemiyle bir kasada toplanması gibi temel politikaları, dış güçleri rahatsız etti. Bu arada Fransız Mason Locası da devreye girdi. Bu hükümetin yıkılması için formül aranmaya başlandı.

Genelkurmay başkanı İsmail Hakkı Karadayı'nın himayesinde ikinci başkan Çevik Bir ve Erol Özkasnak'ın öncülüğünde post modern darbe ile hükümet dağıtıldı.

Önce Mesut Yılmaz, ANASOL-D hükümetini kurmuş, başbakanlık koltuğuna oturmuştu. Ona verilmiş olan görevi yerine getirdikten sonra ani bir kararla Bülent Ecevit başbakan oldu. Devlet Bahçeli ve Mesut Yılmaz'ın da yer aldığı acayip bir hükümet kuruldu. Dünya Bankası'nıdan ithal edilen Kemal Devrviş ise eyalet valisi gibi hareket ediyordu. On beş günde on beş yasa çıkartmakla şöhret bulmuştu ama ekonomi berbat durumdaydı. Zaten o da kendisine verilen görevleri yerine getirdikten sonra Dünya Bankası'ndaki görevine döndü. Ama o günlerde Başbakan Ecevit'in Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'e anayasa kitapçığı fırlatmasıyla ekonomik kriz çıkabiliyordu. İflas eden bir esnafın Başbakan Ecevit'e yazar kasa fırlatmasıyla kriz derinleşebiliyordu. Bunların hiç birisi önemli değildi. İmam Hatip Liselilere ve dindarlara vurulan darbeler,-onlara göre- bütün bunlara değerdi.

Artık irticanın beli kırılmış, muhafazakarlar iktidardan uzaklaştırılmıştı. Ama evdeki hesap tutmadı. Tekrar normal hayata dönüp seçim yapıldığında hiç hesapta olmayan Adalet Ve kalkınma Partisi (Ak Parti) seçimi kazandı. Recep Tayip Erdoğan, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş felsefesinin mimarlarından Ziya Gökalp'ın bir şiirini okuduğu için yasaklı hale geldi ve seçime giremedi. Partisi seçimi kazandığı için Abdullah Gül başbakan oldu.

O sırada Ahmet Necdet Sezer, cumhurbaşkanıydı. Tek başına ana muhalefet partisi genel başkanı gibi hareket ediyordu. Günü geldi, süresi doldu. O sırada milletvekili olarak meclise giren Recep Tayip Erdoğan, başbakanlığı devraldı. Yeni cumhurbaşkanı kim olacak diye merak edildiği günlerde "Cumhurbaşkanı adayımız, kardeşim Abdullah Gül " diyerek adayını ilan etti. Sabih Kanatoğlu'nun 263 garabetine rağmen Sayın Gül'ün yedi yıllık cumhurbaşkanlığı süreci başladı.

Bu süreç de birilerinin hoşuna gitmedi. Yine Genelkurmay Başkanı Yaşar Büyükanıt, rahatsızlığını 27 Nisan 2007 tarihinde internetten ilan etti. Tarihe "e Muhtıra" olarak geçen askeri isyanın balonu çabuk söndü. İktidar ve meclis, muhtıraya karşı direneceğini ilan etti. 12 Mart muhtırasında Demirel'in fötrü alıp kaçması gibi yapmadı. Böylece demokrasiye vurulmak istenen bir darbe de önlenmiş oldu.

Abdullah Gül'ün cumhurbaşkanlığı süresi dolduğunda Recep Tayip Erdoğan, cumhurbaşkanı seçildi. 27 Ağustos 2014 tarihinde Ahmet Davutoğlu başbakan oldu. Bu görevi iki yıl kadar sürdürdü. Bu dönemde dershaneler kavgası başladı. FETÖ olayı hortladı. Türkçe olimpiyatlarıyla gönüllere yerleşmeye başlayan bir cemaat, meğer kırk yıldır devlet içinde paralel bir yapı oluşturuyormuş. Ellerindeki gazeteler ve televizyonlarla hükümete saldırmaya başladılar.

O dönemde Ahmet Davutoğlu görevden alındı, yerine Binali Yıldırım başbakanlığa getirildi. Ama olaylar o kadar hızlı gelişiyordu ki dershanelere ve kolejlere yapılan operasyonları hazmedemeyen Fethullah Hoca, televizyonlarda beddua etmeye başladı. 17-24 Aralık 2013 operasyonlarıyla niyetleri iyice açığa çıkmış oldu.

Önce Ergenekon Soruşturmaları, ardından MİT tırları operasyonu ile iş, iyice ortaya döküldü. Binali Yıldırım'ın başbakanlığının ilk aylarında 15 Temmuz 2016 tarihinde uçaklar ve helikopterlerle bir askeri ayaklanma başlatıldı. İstanbul'da Fatih Sultan Mehmet Köprüsü'ne tanklar çekildi. TBMM, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Cumhurbaşkanlığı Külliyesi gibi hassas mekanlar uçaklarla bombalandı.

Halk sokaklara döküldü. Hainlere dur dedi. Fazla ileri gidemediler. İhtilal girişimleri sonuçsuz kaldı. 250 şehidimiz ve 2000'i aşkın gazimizle ihtilale dur dedik. Ama ona önce FETÖ'cüler, ardından da bazı siyasiler tiyatro diyerek hafife almaya kalkıştı. Ama bana hiç inandırıcı gelmedi. Zira o geceyi Ankara'da bizzat izleyenlerdendim.

Tepemizden uçakların geçişini ve bombalarının seslerini odanın içinde gibi hissettik. Başarılı olsalarmış neler yapacaklarmış; onları da yakalanan itirafçılardan öğrendik.

Sayın Erdoğan'ın partili cumhurbaşkanlığı teklifine başkanlık sistemi de eklenerek yapılan referandumdan sonra 29 Mart 2019 tarihinde yapılan seçimle Türkiye, resmen başkanlık sistemine geçmiş oldu. Siyaset filen ikiye bölündü. Ak Parti ile MHP Cumhur İttifakını, diğerleri de Millet İttifakını oluşturdu.

Yurt içinde az çok istikrar sağlandığı sırada Suriye'deki operasyonlara hız vermek zorunda kalındı. Orada kimin dost, kimin düşman olduğu belirsizdi. Zira bir yerde dost olduğunla diğer yerde düşman olarak karşılaşmak durumunda kalınabiliyordu.

Onunla uğraşırken aniden Akdeniz'de kıta sahanlığı ve mavi vatan sorunu tekrar depreşti. Libya ile mutabakat sağlayarak Akdeniz'deki haklarımızı garanti altına almak zorunda kaldık. Bu sırada Doğu Akdeniz'de petrol arama çalışması yapan Yunanistan ve Fransa, oraların tek sahibi gibi hareket ediyordu. Türkiye, buralardaki haklarını garanti altına alabilmek için oralara Oruç Reis başta olmak üzere petrol arama ve savaş gemilerimizi gönderdik.

Akdeniz'de durum yatışır gibi olurken aniden Kafkaslarda savaş patladı. Ayasofya'nın camiye çevrilmesinin tam tadını çıkaramadan Ermenistan, Azerbaycan topraklarına saldırdı. Ama bu defa sert kayaya çarptı. Azerbaycan ordusu hazırlıklıymış. Anında cevap verdi. Otuz yıldır işgal altında bulunan toprakların kurtarmaya başladı.

Devletimiz, hem dış düşmanlarla uğraşmak hem de içerideki işbirlikçileri kontrol altında tutmak zorunda kaldı.

2020 yılı siyasi partiler açısından bölünme ve çoğalma yılı oldu sayılabilir. AK PARTi'den ayrılan Ali Babacan'nın DEVA Partisi'nin

yanı sıra Ahmet Davutoğlu'nun GELECEK Partisi siyasete hızlı bir giriş yaptı. CHP'en ayrılan Mustafa Sarıgül Değişim Partisini kurdu. Muharrem İnce de bir siyasi oluşumun sinyalini verdi. Şu anda isimleri hatırlayamadığım altı tane daha parti kuruldu. Öyle anlaşılıyor ki siyaset, daha nice partilere gebe durumdadır.

15-DÜNYA SİYASETİNDE:

Altmışlı yıllarda dünya, iki blokluydu. Bir tarafta ABD ve Batı Avrupa'nın oluşturduğu NATO, diğer tarafta da Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin liderliğinde Doğu Avrupa'yı da içine alan sosyalist bloğun oluşturduğu Varşova Paktı vardı. Türkiye de NATO'da yer alıyordu. Komünizme karşı olan cephede bulunarak demokrasiden yana olduğunu iddia ediyordu.

Ancak her iki pakta bağlı ülkeler de lider ülkenin bir eyaleti gibi hareket etmek zorundaydı. Farklı davranmaları serbest gibi görünse de mümkün olmuyordu. 27 Mayıs ihtilali, bunun için yapılmıştı.

Bu dönemde Avrupa'da ABD'nin desteği ve Vatikan'ın organizesiyle Ortak Pazar kurulmuştu. Türkiye, buraya üye olmak için başvuruda bulunmuştu. Bu kuruluş, sonra Avrupa Ekonomik Topluluğu ve Avrupa Birliği adını aldı. Aralarındaki sınırları kaldırdılar. Ortak para birimine geçtiler. Ortak parlamento kurdular. Dokuz üyeleri vardı. 28 üyeli bir topluluk haline geldiler. Sonradan başvuran pek çok ülkeyi bünyelerine aldıkları halde Türkiye'yi, yarım asrı geçmesine rağmen bekleme odasında tutmaktadırlar.

Altmışlı yıllarda NATO ve Varşova Paktına katılmayan ülkelerin bir kısmı "Bağlantısızlar" adı altında üçüncü bir blok oluşturdu. Çin, Mısır, Hindistan, Yoğuslavya, Suriye, Küba, Endonezya, Afganistan gibi ülkelerin de yer aldığı bu blok da bir denge oluşturamadı.

Ellili yıllarda NATO'ya destek olmak üzere bölgesel işbirliği amacıyla ABD, Türkiye, İran ve Pakistan'ın üye olduğu CENTO kurulmuştu. Yine ABD çıkarları için kurulmuş olmalı ki İran'da Şah Rıza Pehlevi devrilip Humeyni yönetime gelince CENTO feshedildi.

1963 yılında Kıbrıs'ın Yunanistan'a ilhakı gibi konuların tartışıldığı dönemde Türkiye, adaya çıkartma yapma niyetindeydi. O günlerde ABD başkanı Jhanson'un Türkiye'ye tehdit mektubu gönderdiği ortaya çıkınca Türk siyaseti epeyce çalkalandı.

1967 yılında Mısır ve Suriye'nin birlikteliğiyle İsrail'e savaş açıldı. Cemal Abdunnasır'ın askerlere moral olsun diye ünlü şarkıcı Ümmü Gülsüm'ün fotoğraflarını dağıttığı bu savaş, tarihe altı gün savaşları olarak geçti. Sina Yarımadası'nı, Gazze'yi, Batı Şeria'yı ve Golon Tepelerini İsrail zapt etti. Mısır'da Nasır'ın karizması çizilmiş ve İsrail'in de önü açılmış oldu.

1974 yılı Temmuz ayında Kıbrıs sorunu yine alevlendi. Nikos Samson'un bir darbe ile Kıbrıs'ı Yunanistan'a bağlama girişimi üzerine garantör ülke olarak Türkiye, adaya çıkartma yaptı. Başbakan Ecevit'in İngiltere'de görüşmeler yaptığı sırada Başbakan Vekili Erbakan ve Genelkurmay Başkanının ani bir kararıyla ordumuz, Girne'den Kıbrıs'a girdi. Bir hafta içinde şimdiki Kuzey Kıbrıs sınırlarını teşkil eden bölge, Rumlardan temizlendi. Ondan sonra Birleşmiş Milletlerin aldığı ateşkes kararına uyduğumuzu ilan ettik.

NATO ve Varşova Paktı arasında süregelen soğuk savaş, dünya barışını olumsuz etkiliyordu. Ama yine de dünyada bir denge vardı. Gorbaçov döneminde Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nde büyük değişiklikler oldu. Sovyetler'e bağlı olan Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan Özbekistan, Türkmenistan ve Azerbaycan gibi Türk Cumhuriyetlerinin yanı sıra Ermenistan, Gürcistan, Ukrayna, Moldovya ve Beyaz Rusya da birer bağımsız devlet olarak haritada

yerlerini aldı. Ayrıca Varşova paktı dağıldı. Romanya, Bulgaristan, Çekoslovakya, Polonya ve Macaristan pakttan ayrıldılar. Bunların çoğunluğu daha sonra NATO'ya girdi.

NATO'nun kuruluş amacı, kendi beyanlarına göre, başlangıçta komünizme karşı hür dünyayı korumaktı. Varşova paktı'nın dağılmasından sonra bir amacı kalmayan NATO, yeni düşman arayışına başladı. Bu süreçte hür dünyaya, batı demokrasisine karşı en büyük tehdit olarak islamı gördüklerini ilan ettiler. 11 Eylül 2011'deki İkiz Kuleler komplosuyla aradıkları zemini oluşturdular. Afganistan ve Irak'ın işgaliyle fiilen İslam dünyasının bağrına hançeri dayadılar.

Bununla da yetinmeyip İslam dünyasında kendileri için en büyük tehdit olarak gördükleri Türkiye siyasetini içten ve dıştan kuşatmaya başladılar. Suriye ve Irak'ta vekalet savaşlarıyla doğrudan Türkiye'yi hedef aldılar. Bu amaçla terör örgütlerine silah ve cephanenin yanı sıra askeri eğitim desteği de verdiler. Bu da yetmiyormuş gibi kuzey doğumuzda Ermenistan'ı, Azerbaycan'a saldırttılar. Ama sonuçta Ermenistan pes ederek Dağlık Karabağ'dan çekilmek zorunda kaldı. Batımızda ve güneyimizde Yunanistan'ı tahrik ederek adalar ve Kıbrıs civarındaki mavi vatanımızı gasp etmeye yöneldiler.

Son yirmi yıldır Batılılar, medeniyetler çatışması diye bir şey uydurdular ve bu bağlamda o bölgelerde islamafobi (İslam düşmanlığı) zirve yaptı. Batı toplumunda bulunan din kardeşlerimize saldırılar arttı. Cami yakmalar, başörtüsü yasakları vs. hep bunun görünen yüzüdür. Daha derininde haçlı zihniyeti ve haçlı-siyonist ittifakı vardır.

Ancak gerek silah sanayisindeki ilerleyişimiz, gerekse Fatih Sondaj gemisinin ortaya çıkardığı doğalgaz rezervlerimiz, dünyada ses getirdi. Ona Oruç Reis'in aramalarından gelecek hayırlı haberler de eklenince enerjide dışa bağımlı olmaktan kurtulmamıza bir adım daha yaklaşmış olacağız. Silah sanayimizin yanı sıra enerji sektöründe

de kendi kendimize yeterli hale gelmemiz, dünyanın bize bakışını mutlaka etkileyecektir.

ABD seçim sonuçları, uzun bir bilmeceden sonra artık netleşmeye başladı. Donalt Tramp seçimi kaybetti, Joe Biden yeni başkanlığı garantiledi. Türkiye için değneğin iki ucu gibiler. Her ikisine göre de hazırlıklı ve temkinli olmak zorundayız. Ancak Waşington'da Kongre binasının işgaline bakılırsa ABD.'de iç kavga başlamış durumdadır. Devir teslim süreci, sancılı başladı, sancılı devam edecektir. Gelecek yıllarda bakalım neler olacak?! Amerika, yıllardır ektiği rüzgarları fırtına olarak biçecek mi? Amerikan baharını da görecek miyiz?

16-BELEDİYECİLİKTE:

Çorum'da belediyecilik 1875 yılında başlamış olmasına rağmen altmışlı yıllarda da belediyenin görevleri yol, su, elektrik, kanalizasyon ve Arnavut kaldırımından ibaretti. Yollarda çukurlar meydana geldikçe Arnavut kaldırımlar sökülüp yeniden döşenirdi. Gazi ve İnönü Caddelerinden başka yerlerde asfalt yoktu. Onun için bu iki caddenin ortak adı Asfalt idi. Arkadaşlar birbirlerini Asfalt turuna davet etiklerinde Gazi caddesi'nde dolaşmak istediklerini ifade etmiş oluyorlardı.

Evlerin pek azında şehir şebeke suyu vardı. Su ihtiyacını halk, ya bahçesindeki kuyudan ya da mahalle çeşmesinden karşılardı. Ellili yıllarda Gazi ve İnönü Caddeleri açılabilmiş, o kadar. Altmışlı yılların başlangıcında Vali **Mehmet Varinli**'nin belediye başkanlığı yaptığı dönemde Osmancık Caddesi'nin açılışı gerçekleşebilmiş.

Ama o da planlandığı gibi olamamış. Ondan sonra uzun süre yeni bir imar düzenlemesi olmadı. Bu süreçte belediye, sadece inşaat ruhsatı verme ve yapıları denetlemekle yetiniyordu.

Mehmet Varinli'den sonra yine ihtilal hükümetinin atadığı birkaç belediye başkanı daha görev yaptı. Bunların hepsi de atanmış başkanlardı. Nihayet 1963 seçimleriyle **Kemal Demirer** döneminde seçilmiş belediye başkanlığı dönemine geçildi. Onun döneminde ilk defa belediye otobüslere devreye girdi. Faytonlarda ve at arabalarında sokakları kirletmemeleri için tedbirler alındı. O yıllarda buğday pazarı, şimdiki Yunus Emre İş Merkezi'nin olduğu yerden Çarşamba Pazarı'nın yanına taşında. Sebze pazarında, buğday pazarında ve canlı hayvan pazarında sıkı denetimler başladı. Başta Gazi ve İnönü Caddesi olmak üzere sokakların temizliğine önem verildi.

Hamit Duran döneminde de genellikle aynı anlayış devam etti. Ancak bu dönemde Hıdırlık Camii bölgesinde ciddi çevre düzenlemesi yapıldı. İlk defa Hıdırlık bölgesine bir bakım yapılabildi. Ama artık şehir, eski sınırlarını aşmaya başlamıştı.

İşte tam bu sırada **Turan Kılıççıoğlu,** 1973 yılında belediye başkanlığına seçildi. Aralıklarla da olsa on altı yıl Çorum'da belediye başkanı olarak görev yaptı. Bu süre içinde kentin güneye doğru genişlemesini teşvik etti. Onun zamanında Gülabibey ve Kale Mahallelerinin sınırlarının Eskiekin tepelerine, Bahçelievlerin de Nadık tepelerine kadar ulaştı. Bu bölgelerin imar planları yapıldı. Alt yapısı hazırlandı, yol ve tretuvarları bile yapıldı. Elektrik direkleri bile dikildi. Bu bölgede ev yaptırmak isteyenler için pek çok imkan önceden hazırlanmış oldu. Ancak aynı dönemde Ulukavak Mahallesinin sınırları, Sel Çayında son buluyordu. Ötesine imar yönelmediği için buralar tamamen gecekondu mahallesi durumundaydı. Güya buralar bir deprem halinde çadır kent kurulmak için bekletiliyormuş. Bu gerekçeler, vatandaşa hiç inandırıcı gelmiyordu.

O dönemde Sigorta, Milönü, Milikgazi, Mimarsinan gibi semtlerde modern binalar yükseliyordu. Bahabey Caddesi, alternatif iş merkezleriyle doluyordu. Bu dönemin en büyük talihsizliği Çorum olaylarının başladığı ve geliştiği dönem oluşuydu. Olaylar sırasında görev mahallinde bulunmayan başkan, sıkıyönetim tarafından tekrar göreve getirildi.

Ecevit'in ilk iktidar döneminden alma Tanzim Satış Mağazaları, otuz yıla yakın sürdü. Buruda sadece ucuz gıda maddeleri satılmakla kalmıyordu. Halkın kömür ihtiyacı da buradan temin ediliyordu. Vatandaş, kömür için parasını yatırıp sıraya giriyordu. Gerisi kömür dağıtıcılarının insafına kalmıştı. Kimilerine kömür gelirdi, kimilerine de tozu… Sonra bu mağaza, fonksiyonunu kaybetti gerekçesiyle kapatıldı.

1984 seçimlerinde belediye başkanlığı seçimini kazanan **Necdet Diken** zamanında belediyecilikte ilk defa fakir fukara hatırlandı. Özal'ın Fak-Fuk-Fon dediği sistemle Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı kuruldu. Sayın Diken bu vakfa yer vererek bir Aşevi açtı. Evimin karşısında olduğu için buraya gelip gidenleri ve çalışmalarını yakından izliyordum. Bazı fakirler gelip öğle yemeklerini burada yerlerdi. Dileyenler de kapların, sefer taslarını yemekle doldurup ekmeklerini de alarak evlerine dönerlerdi. 1988 yılında Bulgaristan'dan göçen soydaşlarımız için de burası önemli bir gıda merkeziydi.

Necdet Diken zamanında ilk defa şehrin kuzeyinde imar hareketi görüldü. Sel çayının ötesine geçmeyen imar ilk defa bu dönemde yön değiştirdi. Sel çayından başlayarak şimdiki Çevre Yolu'nun öbür tarafı imara açıldı. Garantievler, Buhara Mahallesi o dönemin eseridir. Hatta Binevler tarafındaki gelişmeler de o dönemde hız kazandı.

Sayın Necdet Diken, halka yakındı. Halk içinde ve esnaf arasında dolaşıyordu. Dertlerini doğrudan dinliyordu. İhtiyaçlarını gidermeye çalışıyordu. Ama kentin elitlerinin desteğiyle 1989 yılında Turan Kılıççıoğlu yine belediye başkanı seçildi. Sayın başkan, eski sitemini aynen sürdürdü. Ama o dönemin sonlarına doğru ülke çapında kuraklık başladı. Şehirde su sıkıntısı baş göstermek üzereydi.

İşte bu ortamda 1994 yılında seçim yapılacaktı. Ancak Sayın Kılıçıoğlu, ani bir kalp kriziyle hayatını kaybetti. Seçimi, İmam Hatip Okulu'ndan sınıf arkadaşım olan **Arif Ersoy** kazandı. Arif Hoca, su sorunu dahil, pek çok sorunu kucağında buldu. Öyle de olsa o, sorunları çözmek zorundaydı.

Bu ortamda çocuklarda hatta yetişkinlerde kolera salgını başladı. Kuyu sularına güvenilemezdi. Çomar, Sıklık, Kavacık, Sağmaca, Serpin ve Seydim Göleti'nin sularına ilaveten Elmalı, Pınarbaşı, Yeni Hayat barajlarının sularını, Konaklı'nın suyunu su deposuna taşımayı başardı. Ama asıl sorun, su şebekelerindeydi. Zira yeraltındaki boruların büyük bir kısmı bozuktu. Yenilenmesi gerekiyordu. Yüzlerce kilometrelik borular söküldü ve ibret olsun diye belediyenin önünde sergilendi. İçine kanalizasyon suyu karışmış olan boruların hali, herkesin içini sızlatıyordu.

Arif Hoca'nın en büyük derdi, kaynak sıkıntısıydı. Ödeneklerini her taraftan kıstılar. Şehri birlikte yönettikleri vali ve daire müdürleri de belediyeye destek yerine köstek oldular. Adil Düzen projesinin teorisyenlerinden olduğunu bildiklerinden, Arif Ersoy'un Çorum'da başarılı olmaması ve iyi bir model sergileyememesi için ellerinden geleni yaptılar.

Arif Ersoy, fakir fukaranın derdiyle yakından ilgilendi. Aşevi projesini devam ettirdi. Ramazan'da iftar çadırları kurdurdu. Farabi Caddesinde Ramazan şenlikleri düzenledi. Şehrin her tarafının eşit büyümesi için gayret gösterdi. Silim Kent projesiyle bir bölgeyi imara açtı. İkbal Kent tarafına ağırlık verdi. Çok Katlı Otopark ile Turgut Özal İş Merkezi ve Yunus Emre İş Merkezi, onun döneminde yapıldı.

Arif Hoca, yeşile çok önem veriyordu. Her mahalleye ve her semte bir park yapmak için çabaladı. Buhara'da, Mimarsinan'da, Bahçelievler'de büyük ölçekli parklar yaptırdı. Adil Candemir Parkı onun eseridir. Bunlar yapılırken bir de yenilik getirdi. Konya'da görmüş olduğu ağaç sökme ve dikme makinesiyle bu parkları kısa sürede ağaçlandırdı.

Yeni yapılan apartmanlarda cenaze yıkama odası ayrılıyordu. Bu, özellikle çocukların oradan geçişleri sırasında sorun oluyordu. Arif Hoca, cenaze yıkama aracı yaptırarak bu sorunu da çözdü. Bu, kentimiz için önemli bir kolaylık oldu.

Milletvekili adayı olmak için görevinden ayrılmasından sonra yerine Ömer Abuhanoğlu atandı. O, bu görevi sekiz aya yakın sürdürdü. 02.04.2003 tarihinde **Turan Atlamaz,** belediye başkanlığı görevine başladı. Mülki idareden geldiği için yöneticilik tecrübesi vardı. Ama yine de istişareye önem verirdi.

Turan Atlamaz, yol su kanalizasyon temizlik belediyenin asli görevlerindendir ama kalıcı olan kültüre sahip çıkmaktır düşüncesindeydi. O nedenle Arif Hoca'nın başlattığı kültür hareketlerine ağırlık verdi. Pek çok konferansa, sempozyuma, panel ve toplantıya sponsor oldu, destek verdi. Bu hizmetlerin kurumsallaşması için Kent Arşivi'ni kurdu. Çorum Hitit Festivali'nin yanı sıra Elvançelebi'de ve Seydim'de konferanslar ve şenlikler düzenledi. Çorum tarih ve kültürüne hizmet edenlerin eserlerinin basım ve yayımına destek verdi.

Ayakkabıcılar arastasının başka bir yere taşınmasını sağlayarak Gazi Caddesi'ni Farabi Caddesi'ne bağlamaya çalıştı ama gerçekleştiremedi. Bugünkü Recep Tayip Erdoğan Caddesi'nin projesini hazırlattı. O önemde bu yolun İmam Hatip Lisesi bahçesinden geçmesinin doğru olmadığını, bunun caminin batısına kaydırılmasını söyledim. Ancak bu teklifimi şehir plancılarına kabul ettiremedi.

Turan Atlamaz, Refah Partisi geleneği olan sosyal devlet ilkesi gereğince yine fakir fukaraya yardımı, aşevinin hizmetlerine desteğini,

iftar çadırları faaliyetlerini ve Ramazan programlarını başkanlığı döneminde hep sürdürdü. Altı yıl boyunca kentimize gönülden hizmet etti ve hiçbir şaibeye bulaşmadı. 2009 yılı Mart ayında seçimleri kazanan Muzaffer Külcü'ye görevi devrettikten sonra Ankara vali yardımcılığı görevine atandı.

Muzaffer Külcü, genç bir hukukçuydu. Bir dönem milletvekilliği de yapmıştı. Eski bir öğrencimdi. Görevine büyük bir heyecanla başladı. Aynı hizmetleri devam ettirdi. Şehir planlamasını yeni baştan ele aldı. Mesela Buğday Pazarı'nı çevre yolunun dışına taşıdı. Onun yanına Gıda Toptancılar Sitesi'ni kurarak büyük firmaların oraya geçmesini sağladı. Otobüs Terminalini çevre yolunun kenarına götürdü. O bölgede birçok lisenin açılmasına destek verdi. Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nin de o bölgeye taşınmasına vesile oldu.

Hıdırlık Camii ve çevre düzenlemesine önem vermiş, tuvaletleri yeniden yaptırmış ve yürüyen merdiveni devreye sokmuştur. Aynı hizmeti, Ulu Camii tuvaletlerinde de uygulamıştır.

Başkan Külcü, Çorum'a tarihi bir cami kazandırdı. Dört minareli Akşemseddin camii'nin yapımını, büyük ölçüde o gerçekleştirdi. Oradan başlayıp Çiftlik mezarlığına kadar giden Akşemseddin Caddesinin açılışını da o gerçekleştirdi.

Ulukavak Mahallesi'nin sembolü durumunda olan tek kubbeli Abdibey Camii'nin kapasitesini iki katına çıkartmak için yanını yeni bir kubbeli mekan daha ilave etti. Minare sayısını da ikiye çıkarttı. Bahçesini de oldukça genişletti ve yeniden tanzim etti.

Ayrıca peç çok semtte mahalle mescitleri inşa etti. O bölgenin ihtiyaçlarına cevap verdi. Halkın yapımını başlattığı camilere de belediye olarak ne lazımsa yapılmasını sağladı.

Gençleri de ihmal etmedi. Kentin birçok yerinde gençlik merkezleri yaptırdı. İçinde spor tesisleri, yüzme havuzları ve konferans salonları da bulunan bu merkezler, o bölgelerin sosyal ihtiyaçlarına cevap verecek duruma geldi.

Başkan Külcü, şehir merkezindeki tıkanıklığı görerek Devehane semtinde Kentsel Dönüşüm uygulamasıyla büyük bir gelişim sağlamıştır. Aynı bölgede Belediye Hizmet Binası inşa ettirmiştir. Ancak henüz tamamlanamamıştır. Çiftlik Mezarlığı'ndan Ulu Mezarlığa kadar çok geniş bir yol açmış ve bunun devamı olarak bu caddenin yeni Recep Tayip Erdoğan Caddesi'ne bağlanması için istimlak işlemlerine başlamıştır. R.T.Erdoğan Caddesinin açılabilmesi için Gazi Caddesi'nden itibaren istimlak işlemlerini büyük ölçüde bitirmiş, açılan kısımların asfaltlarını döktürmüştür. Okul hizasına gelmeden görevden ayrıldığı için hizmet, orada kalmıştır.

Otobüs terminalinin yakınına büyük bir stat inşa ettirmiştir. Yine terminalin karşısına Hayrettin Karaman İmam Hatip Lisesi'nin yapımını gerçekleştirmiştir. Ayrıca İskilip yolu üzerine bir kapalı salon yaptırmıştır. Bu yol üzerine büyük bir Hayvan Pazarı ve Mezbaha inşa ettirmiştir.

Muzaffer Külcü, icraat adamıydı. Bütün bunları yaparken kültürel hizmetlere de hiç ara vermemiştir. Sosyal hizmetlerin kapsamını genişletmiş, fakir fukaraya destek için Gıda Bankası'nı kurmuştur.

2018 yılı Ocak ayında görevden ayrıldığında yerine yardımcısı **Zeki Gül** geçmiştir. O da aynı politikaları sürdürmüş ve bir seneyi aşkın görev yapmıştır.

2019 yılı Mart ayının sonunda yapılan seçimlerde Belediye Başkanlığını **Dr. Halil İbrahim Aşgın** kazanmıştır. O da aynı siyasi ekipten olduğu için aynı politikaları sürdürmeye devam etmiştir.

Başkan Aşgın, öncelikle yarım kalan yatırımları tamamlamaya çalışmıştır. Şehir stadyumunu ve yeni kapalı spor salonunu Gençlik ve Spor Bakanlığına devrederek bunların borçlarından kurtulmayı başarmıştır. Mezbaha ve hayvan pazarının eksikliklerini tamamlayarak halkın hizmetine açmıştır. Abbasoğlu Konağı'nın restorasyonunu tamamlamış ve yanına da Güngörmüşler Kıraathanesini yaptırmıştır. Melik Gazi Türbesi'nin restorasyonu ve çevre düzenlemesini yaptırmıştır. Yeni yapılan Millet Bahçesi'nde belediye olarak sosyal tesis ve kantin hizmeti vermek suretiyle sosyal ihtiyaca cevap vermeye çalışmıştır. Aynı uygulamayı Piri baba Çamlığı'nda da gerçekleştirmektedir.

Veli Paşa Hanı'nın restorasyonu bitmek üzeredir. Bundan sonrası da önemlidir. Buranın Çorum'un tanıtımı ve turizmine hizmet edebilecek tarzda düzenlenmesi gerekmektedir. Bunun için çevre illerdeki iş hanlarının yeni düzenlemelerini iyi incelemekte yarar vardır.

Kale içindeki evlerin yıkımına başlandı. Oraya nasıl bir proje uygulanacağını ben de merak ediyorum. Ama bence en önemlisi Kale çevresinde kentsel dönüşüm uygulayarak bu mıntıkanın imajının değiştirilip cazibe merkezi haline getirilmesi gerekmektedir. Başkanın böyle bir niyetinin olduğunu biliyorum. Ümit ederim ki iyi bir proje ile Çorum'a kalıcı bir eser bırakır.

Birkaç dönemdir sözü edilip de gerçekleştirilemeyen ÇORUMİNİA Projesini çok önemsiyorum. Çorum merkezindeki, ilçelerde ve köylerdeki önemli tarihi mekanların küçültülmüş birer maketinin yerleştirileceği tematik park, Çorum'a gelen ve oraları gören herkesin ilgisini çekecek ve yerinde inceleme arzusu uyanacaktır. Millet Bahçesi bünyesinde yapılacak olan bu tematik parkın kent turizmine ve tanıtımına katkısı büyük olacaktır.

Çorum'un temiz su ihtiyacı, sürekli artmaktadır. Koçhisar Barajından su temin edebilmek için isale hattının devreye sokulması, önemli bir tedbirdir. Ama bununla da yetinmeyerek yeni su kaynakları aramak gerekmektedir.

Arif Ersoy zamanında Atıksu Biyolojik Arıtma Tesisi kurulmuştu. Ancak şehrin nüfusunun hızlı artışı karşısında bunun da yenilenmesi gerekmekteydi. Başkan Aşgın, kent nüfusunun 500 bin olabileceğini hesap ederek tesisi yeniden ele alıp tevsi cihetine gitmiştir. Bu da yakında tamamlanmak üzeredir. Bu arada Güneş Enerji Sistemi (GES) de tamamlanıp faaliyete geçmiş durumdadır.

Yine yarım kalan yatırımlardan biri de Eşref Hoca Caddesi'nin Gazi Caddesi'ne bağlaması idi. Muzaffer Külcü döneminde yolun büyük bir kısmı açılmış, asfaltı da dökülmüştü. Kalan kısmının açılabilmesi için istimlak işlemlerinin tamamlanması, H. İbrahim Aşgın döneminde gerçekleşti. Yolun son kısmı, İmam Hatip Lisesi'nin bahçesinin tam ortasından geçti. Öğrencilere gezinti alanı ve hatta bayrak töreni yapabilecekleri bir alan kalmadı.

Yedi yıl öğrenci olarak okuduğum ve yirmi üç yıl da öğretmen olarak çalıştığım, ömrümün otuz yılını geçirdiğim bu okulun her köşesinde, her taşında, her ağacında bin bir hatıram ve gönül bağım var. Bahçenin ortasından yol geçerken yüreğimde açtığı yarayı tarif edemem. O dönemde ve daha öncesinde yolun caminin batı tarafından geçirilmesi yönündeki teklifim, hiç kabul görmedi. Buna hala üzgünüm.

Ancak İmam Hatip Okulu'nun ek binası ve eski vakıflar yurdunun yıkılarak oraya yeni bina yapımı ve idare binasının yeniden elden geçirilmesi, bahçenin güneye doğru genişletilmesi gibi vaatler, bizleri bir nebze teselli ediyor. Cami tarafına bir çay ocağı yapılması gibi vaatlerin ve diğer vaatlerin takipçisi olacağımızdan kimsenin şüphesi olmasın.

Dr. Halil İbrahim Aşgın, bir akademisyen ve bir kültür adamıdır. Kentte yaşayan ve Çorum'la gönül bağı olan şair ve yazarları bir araya getirerek "Şehir Defteri" adlı bir derginin çıkışını gerçekleştirdi. Şimdilik üçüncü sayısı çıktı. Baskısı tükenen pek çok eserin yeniden basımına gerçekleştirdi. Çorum tarih ve kültürüne hizmet edecek olan eserlerin basımını devam edeceğinden eminim.

Pek çok yere bisiklet yolu yaparak Çorbis Projesini, engelliler için tahsis edilen taksi hizmetiyle Mor Taksi uygulamasını başlattı. Sanat Sokağı'nı yeniden ele aldı. Erol Olçok Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nin karşısına refakatçi misafirhanesinin yapımına başladı. Mahalle spor merkezleri açtı. Gençlik kampları ve semt sahalarının yanı sıra butik yüzme havuzlarının yapımı da devam ediyor. Bu arada birkaç tane daha tarihi konağın restore edileceğini duyuyor ve mutlu oluyorum.

2020 yılının bence en büyük olayı, Çimento Fabrikası arazisinin Belediyemiz tarafından satın alınmasıdır.

Çimento Fabrikası, Çorum'a ve çevre illere 1957'den beri hizmet vermiştir. O tarihlerden beri yapılan her binanın harcında, betonunda bu fabrikanın çimentosu vardır. Ama maalesef yabancılara satışından itibaren önce işçi sayısı azaltıldı, sonra üretimi yavaşlatıldı. Dört yıldan beri de tamamen atıl durumdaydı. Şirket, artık yerini de satıp Çorum'dan çekilmeye karar vermiş. Bu süreçte arazisine Çorum Belediyesi talip olmuş. Pazarlık sonuçlanmış. 1 384 000 metrekarelik

arazi, Çorum Belediyesine geçmiş bulunuyor. Samsun yolunun iki tarafına yayılan bu geniş araziye en azından modern bir şehir veya büyük bir mahalle kurulabilir.

Belediyemiz, bu arsayı değerlendirirken elbette şehir plancılarının görüşlerini alacak, çevre illerde böyle yerlere uygulanan projeleri inceleyecek, çok titiz bir araştırmadan sonra Samsun'dan gelişte şehri iyi temsil edecek bir model ortaya çıkaracaktır. Bu, birkaç yüzyılda bir doğan kuyruklu yıldızdır. İyi değerlendirmek lazım. Rantiyecilere kaptırmadan Çorum'a hizmet edecek bir projeyle yola girmek gerekir.

Dr. H. İbrahim Aşgın'ın hizmet süresi, iki yılını henüz doldurmadı. Şehrin altyapı yatırımları ve ihtiyaçlarının yanı sıra fakir fukaranın yardımına koşması da onun görevidir. Ancak eski belediyecilik anlayışı yerine hizmet belediyeciliği, sosyal belediyecilik ve özellikle gönül belediyeliği de devam etmek zorundadır. Şu zor pandemi şartlarında onu zor görevler beklemektedir. Allah kolaylık versin.

17-TARİHİ MEKANLARDA:

Çorum'da yirminci yüzyılın başındaki tarihi mekanların bir kısmı tekke ve zaviyelerin kapanmasıyla, bir kısmı da medreselerin kapanmasıyla birlikte ya kapanmış ya da yıkılmıştır. Hanedan odaları gibi bazı binalarda aslında zengin konaklarının bir parçası olduğundan işlevsiz hale gelmiş ve kendiliğinden kapanmıştır.

Sücaaddinler, Seydimler, Madanlar, Veli Paşalar, Tütüncüler, Kavukçular, Alaybeyler, Battallar, Araplar… şehrin ileri gelen zenginleriydi. Konaklarının bir bölümünü hanedan odası olarak kullanırlar ve misafir kabul ederlerdi. Hanedan odası kısmını kapattıkları halde bu konaklar, altmışlı yıllara kadar ayaktaydı. Bunlardan hariç Abbasoğlu, Hanoğlu, Bilaller, Karabek, Aykaç, Ağıcı,

Mazlumoğlu konaklarının yanı sıra Çerkez Şeyhinin üç katlı konağı da vardı. Bu konağın son katında çok özgün mimarisiyle bir mescit ve bir de dergah bulunmaktaydı. Ancak bu konak, iki binli yıllarda yıkılarak otopark haline getirildi.

Turan Atlamaz zamanında Veli Paşa Konağı satın alınıp restore edilerek belediyenin sosyal faaliyetlerine tahsis edildi. Muzaffer Külcü zamanında da Abbasoğlu Konağı restore edilmeye başlandı ve H. İbrahim Aşkın döneminde o da yine belediyenin sosyal hizmetleri için tahsis edildi. Yanını da Güngörmüşler Kıraathanesi açıldı.

Seksenli yıllarda Katipler Konağı, iki binli yıllarda da Hanoğlu Konağı sahipleri tarafından restore edilerek yöresel yemeklerin ikram edildiği turistik bir tesis haline getirildi. Bilarlın Konak da Kültür Bakanlığı tarafından restore edildi ve İl Kültür Müdürlüğü oraya taşındı. Diğer konakların pek çoğunun da adı var kendi yok. Olanlar da kaderine terk edilmiş durumda.

Çorum'da bazı hanlar vardı. Yolcular, hayvanlarıyla ve yükleriyle gelip konaklarlardı. Veli Paşa Hanı, Taşhan, Tombuşoğlu Hanı, Suluhan, İskilip Hanı, Terlemez Hanı, Erdemli'nin Han altmışlı yılların başında vardı. O yıllarda bir de Tomak'ın Han açılmıştı. Ancak motorlu vasıtaların çoğalmasıyla bu hanlar, fonksiyonlarını kaybetti. Suluhan'ın yerine Zafer Çarşısı yapıldı. Terlemez, Tombuşoğlu ve Erdemli Hanlarının yerine de birer iş hanı inşa edildi. Tomak'ın Han, İskilip Hanı kapandı. Veli Paşa Hanı ise büyük gıda marketi oldu. Ancak Veli Paşa hanı, Belediye ve Kültür Bakanlığının kontrolüne geçti. Restoresi tamamlanmak üzeredir. Burası Türkiye'de örnek hanlardan biridir. Bitirilince umarım iyi dizayn edilir de kentin tanıtımına ciddi katkı yapar ve turizme hizmet eder.

2020 yılının sonlarını doğru basından iki güzel haber duydum. Birisi, Taşhan'ın restore edilmesiyle ilgiliydi. Buna çok sevindim.

Zira Taşhan kendi haline terkedilmiş bir harabe gibi şehrin ortasında duruyor.

Şahsen ben, bu hanın altmışlı yıllardan beri geçirmiş olduğu aşamaları hatırlıyorum. Cumhuriyet döneminde buranın hapishane olarak kullanıldığını duymuştum. Adi suçluların yanı sıra siyasi suçluların da burada tutuklu kaldıkları bilinmektedir. Hatta Kemal Tahir, Çorum'la ilgili romanlarını, mahkumların anlattıklarından esinlenerek Taşhan'da yazmıştır. Bu bilgiler ışığında restorasyondan sonra buranın Ulucanlar Cezaevi gibi dizayn edilip kültür hayatımıza sunulabilir. Ünlü mahkumların kaldığı oda ve koğuşlar, da buna uygun olarak dizayn edilebilir. Bir bütün odalarak çeşitli balmumu heykeller de yerleştirilerek yaşayan bir müze haline dönüştürülebilir.

İkinci iyi haber de Ulu Cami çevresinin boşaltılması projesidir. Gazetelerde çok ayrıntı göremedim ama cami çevresindeki iki banka, Kalelioğlu apartmanı ve çevresinin kaldırılacağını okudum. Doğu ve batısıyla ilgili projenin ne olacağının bilmiyorum. Ancak Ulu Cami'yi görünmez hale getiren çevre unsurlarını temizleme projesi, beni heyecanlandırdı. İnşallah kısa zamanda gerçekleşir.

Çorum'da altmışlı yıllarda üç tane hamam vardı ve çalışır durumdaydı. Paşa (Taceddin Paşa) Hamamı, Yeni Hamam (Ali Paşa Hamamı) halen çalışır durumdadır. Ancak Güpür Hamamı kapalıdır ve adeta kaderine terk edilmiş durumdadır. Buranın da elden geçirilerek hizmete sokulması gerekmektedir. Bir de Emir Ahmet Sokak'ta sadece erkeklerin kullandığı Çavuş Hamamı varmış ama günümüzde sadece tek duvar kalıntısı bulunabilmektedir.

Altmışlı yıllarda güzelim okullarımız vardı. Günümüze gelebilselerdi mutlaka koruma altına alınırlardı. Tanyeri, Cumhuriyet, İstiklal, İnkılap, Gazi Paşa ve Albayrak İlkokullarıyla eski Öğretmen Okulu birer tarihi eser değerinde ahşap binalardı.

Albayrak, Tanyeri, Gazi Paşa ilkokullarının o tarihi binaları yıkılıp yerine beton yığını binalar yapıldı. Cumhuriyet İlkokulu binası da yıkılıp Halk Eğitim Merkezi binası inşa edildi. İnkılap ilkokulunun yerine de İl Emniyet Müdürlüğü binası yapıldı. Şimdi bu binaya Nüfus Müdürlüğü taşındı. Bunlardan sadece İstiklal İlkokulu binası varlığını koruyabildi. Burası şu anda Elyazmalar Kütüphanesi olarak kullanılmaktadır. Eski Öğretmen Okulu binası da yıkılarak yerine Eğitim Araçları Merkezi binası inşa edildi. O da şimdi yola gitti.

Altmışlı yıllardan beri Belediye Binası, Saat Kulesi, Kale, Han Camii, Ulu Camii ve Hıdırlık Cami tarihi kimliklerini korumaktadır. Bunlarda şeklen fazla bir değişiklik olmamıştır.

Belediye binasının üst katı, özellikle başkan odası kısmı nikah ve burada konferans salonu olarak da kullanılmıştır ki ben de burada birkaç konferans izlemiş ve nikah merasimine katılmıştım. Ancak Devlet Tiyatro Salonu'nun yapımıyla buna ihtiyaç kalmamıştır.

Bazı camiler, çok fazla değişikliğe uğramadan günümüze kadar ulaşmıştır. Abdülbaki Paşa (Veli Paşa) Camii, Çakır Camii, Gülabibey Camii (Han camii), İnayetullah Camii, Kale Camii, Kellegöz Camii, Kubbeli Camii, Kulaksız Camii, Kunduzhan Camii, Suheyb-i Rumi (Hıdırlık) Camii, Ulu Camii ve Mevlevihane Mescidi bunlardandır.

Daha önce ahşap olarak inşa edilmiş olmasına rağmen önce ahşap minaresi yıkılarak caminin enkazını tamamen ortadan kaldırmak suretiyle yerine betonarme inşaat tekniğiyle yapılan cami sayısı on üç tanedir. Bunların her birinin yıkımını ve yeniden yapımını çocukluk ve gençliğimde izledim: Abdibey Camii, Azapahmet Camii, Baltalı (Kiremit Minareli) Camii, Emir Ahmet Camii, Hamit Camii, İsa Halife Camii, Karakeçili Camii, Karaman Çavuş Camii, Sancaktar Camii, Selimiye Camii, Şeyhler (Devane) Camii, Tepecik Camii, Ümit Halife Cami.

Bu camilerin eski yapılarından çıkan bazı bölümler var ki tarihi değeri çok büyüktür. Hamit Camii'nin minberi, Muzaffer Paşa Camii'nden oraya aktarılmıştır. Günümüzde ise Çorum Müzesinde muhafaza edilmektedir.

Öğrencilik yıllarımda görmediğim, sadece adını duyduğum halde yerini bile o dönemde bilmediğim, günümüze ulaşamayan cami ve mescitler de varmış. Ankara İlahiyat Fakültesi öğretim üyesi Sayın Abdülkadır Dündar, Çorum'da yaptığı araştırmada 58 adet cami ve mescidin günümüze ulaşamadığını tespit etmiştir. Arzu edenler, yazarın bu eserine bakabilirler.

Yedi Sekiz Hasan Paşa'nın Çorum'a kazandırdığı Saat Kulesi, zaman zaman bakımdan geçiriliyor. Son tamiratta saatin katranı değişti. Yine Çorum'un merkezi olma vasfı devam etmektedir.

Kale'ye gelince Çorum'da en eski Türk yapısıdır. Danişmedlilerin inşa ettirdikleri ilk binadır. Kale ve çevresinin canlandırılması için pek çok girişimde bulunulmuştur. İçerisinde pek çok ev de boşaltılmıştır. Restore edilerek yeniden yapılandırılması cihetine gidilecektir. Ancak buranın canlanabilmesi ve halkın ziyaretine açılabilmesi için geniş çaplı bir kentsel dönüşüm yapılması gerektiğini yıllardır dillendirmekteyim. Gece gündüz herkesin rahatlıkla uğrayabileceği bir dinlenme mekanı olabilmesi için buna büyük bir ihtiyaç vardır. Umarım dileğim, bir gün gerçekleşir. Gerçekleşirse Çorum kazanır. Derken Kale ve çevresinde Kentsel Dönüşüm projesinin yapılmasına Sayın Cumhur Başkanımız Recep Tayip Erdoğan onay vermiş. Bu da sene sonu bilgisi olarak beni ziyadesiyle mutlu etti.

SON SÖZÜM

Diyeceğim şu ki:

Hayat devam ediyor.

Yaş yetmiş ama ömür bitmemiş.

Levh-i mahfuzdaki son yaprak ne zaman düşecek;

Onu bilmiyorum.

Bize düşen, Allah'ın verdiği ömrü, O'nun emrine uygun biçimde yaşamaktır.

Belki görecek günlerimin var ya da çekecek çilelerimiz.

Anılarımın büyük bir kısmını yazmamı nasip eden Yüce Allah'a hamd ediyorum.

İNDEKS

- Semboller

12 Eylül 265
12 Eylül ihtilali 166, 167
12 MART MUHTIRASI 173
27 Mayıs 91
28 Şubat 386

- A -

Abbasoğlu Konağı 831
Abdulkadir Ozulu 480
Abdüssamet 322
AHMET GÜRTAŞ 149
Ahmet Hamdi Savlu 148
Ahmet Lütfi Kazancı 237
Akşemseddin 727
Ali Osman Koçkuzu 148
Ali Suavi 479
Alparslan Türkeş 212, 403, 404, 815, 817
Ameliyat 12
Anjio 12
Anna Masalla 145
Arif Ersoy 112
Arif Etik 149
Arif Taş 90
Aşık Paşa 769
ATIF HOCA 656
Atıl Uzelgün 555
Aygır Deposu 47

- B -

Baba İlyas 496
BALTACI 517
BARDAKLI BABA 562
Başkent Hastanesi 714
Bekir Tokgöz 690
Berke Hanım 92
Broki 433
Bülent Ecevit 403
Bursa İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi 162
büyük ada 38
By-Pass 12

- C -

Çatak Piknikleri 8
Çırağan Sarayı 479
Colmor 449
Çorum Devlet Tiyatro 602
Çorum İmam Hatip Lisesi 687
Çorum İmam Hatip Okulu 12, 24, 90, 113, 117, 224, 387, 540, 710, 711, 737
Çorum Kalesi 543, 835, 836
ÇORUM OLAYLARI 261
çulhalık 67

- D -

Devlet Bahçeli 817
Diyaliz 12

- E -

Ebu Talip 531
Elvan Çelebi 469
Elvan Dalkıran 128
Ensar Vakfı 364
Ergün Arı 296

- F -

Fen Edebiyat Fakültesi 715
Feyyum 7
Feyzullah Kıyıklık 625
Fransa seyahati 460
Fuat Kavukçu 127

- G -

Galip Erdemli 101
Garazio Orozio 106
Gazi Hastanesi 696
GÜNAH ÇIKARTMA 493

- H -

hac 435
Hacı Bayram Veli 562
Hacı Bektaş Veli 496
Halil İbrahim Aşgın 737
Halis Ayhan 120
Hamit Duran 175

Hanoğlu Konağı 835
HATIŞOĞLU KONAĞI 526
Hayrettin Karaman 127
HULVAN 328
Hüseyin Gazi 537
Hüseyin Kır 687
Hüseyin Küçük Kalay 149
Hüseyni Cami 322

- I -

İbrahim Düğer 499
İdrak Dergisi 337
İhsan Sauncuoğlu 10, 505, 556, 835
İlahiyat Fakültesi 722
İrfan Balkanlıoğlu 574
İrfan Berker 224
İsmail Damar 120
İSMET EKER 506
İsviçre seyahati 432

- K -

Kadir Eren 120
Kahire Üniversitesi 7
Kalesi 326
KANATIR 320
karaborsa 243
KATARAKT 673
Katipler Konağı 835
Kemal Demirer 91
Kemal Kılıçdaroğlu 166, 167
Kent Arşivi 521
kentsel dönüşüm 668
Kırklareli Atatürk Lisesi 604
Kırşehir 770
kıtlık 527
KONFERANS 469
Konferans Salonu 736
Konya Yüksek İslam Estitüsü 12, 24, 90, 113, 117, 224, 387, 540, 710, 711, 737
Kör Ahmet 157
Kütüphane 737

- M -

Mahmut Cengiz 596
Mazlumoğlu 556

Mehmet Aksu 255
Mehmet Balaban 230
Mehmet Barlas 481
Mehmet Hulusi Bolay 148
Mehmet Kiraz 373
Mehmet Varinli 70, 725
Mehmet Yıldırım 88
mehter takımı 255
Mesut Yılmaz 817
Mevlana 45
miting 158
Mısır Gezisi 7
Muhammed Tayip Okiç 147
MUHTIRA 522
Mustafa Büyükkareli 41, 45, 83
Mustafa Göl 116
Mustafa Toprak 555
Mutaf 52
Muzaffer Külcü 489

- N -

Necdet Diken 292
Necmettin Erbakan 159
Nemci Şamlı 79
Nihat Erim 166
Nikonya 401
Nurullah Çakır 536

- O -

Oğuz Leblebicioğlu 609
Oku Dergisi 243, 252
Ömer b. Abdülaziz 665
Osmancık İmam Hatip Lisesi 224
Osman Duman 92

- P -

panel 466
Paraklit 106
pekmez 67
piramitler 317
Piyes 604
Prof. Dr. Reha Metin Alkan 635
Prof. Halil Dirimtekin 296
Prof. Vural Savaş 296
Prof. Yusuf Ziya Binatlı 296

- R -

Recep Camcı 83
Recep Tayip Erdoğan 817
Remziye Çetiner 92
Rifat Patır 70
röportaj 496

- S -

Saat Kulesi 466
Sadık Tiryaki 123
Sempozyum 466
senaryo 149
SENARYO 346
Şerafettin Derindere 131
Serpin suyu 802
Seydim 503
ŞEYH NUSRET 538
Şeyh Şaban-ı Veli 541
Somuncu Baba 597
söyleşi 493
Strasburg 459
Suheybi Rumi 499
Süleyman Demirel 243
Sur Dergisi 336

- T -

Tandır 530
Tanyeri İlkokulu 5, 17, 18, 28, 32, 603, 730
Taşhan 835
TAŞRALI YAZAR 577
Taşralı Yazar 11
temcit 84
tez 517
Tezek 74
Tiyatro 535
Toruni 592
Turan Atlamaz 441
Turan Kılıççıoğlu 217
TUR DAĞI 323
Turgut Özal 517

- U -

umre 435

- V -

Veli Ertan 147
Veli Paşa Hanı 831
Veli Paşa Konağı 835
Vicdan Bilgisever 92

- Y -

yağmur duası 527
YAHYA ACAR 285
Yedi Sekiz Hasan Paşa 597

- Z -

Zekeriya Yılmazgöz 295
Zeki Gül 711